Signs of Salbarta Signa Con. 17. 11.

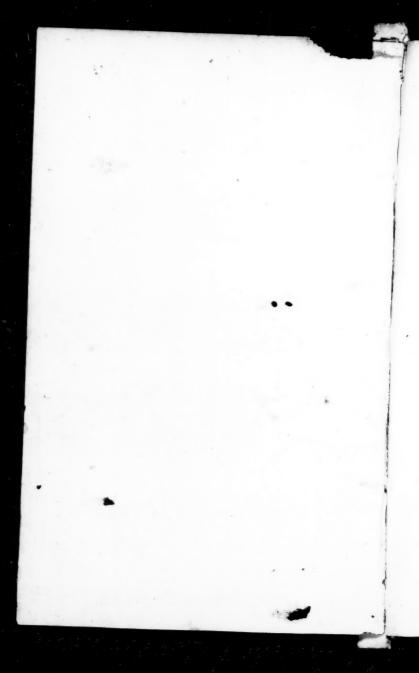
Signs of Salbarta Signa Sach 12. 13.

Signs of Salbarta Signa partificies populi brack cor ung Suprifus section 1. Corners 3.7. Caro Spristi Lita & prandi sita log. 6. 50 19 mm 4 Ca mandacant Grith carne & bebuilt de fanonina fat vita in fe opers 53. Resignate low griste expuryet nos de a Pejal 2 agrag Exed. 12 11.21. 1. Signi nomen pamis 2 care chapti log. 6.50.
ver featre at Agagithe 3et 2 griffy log. 1.29 36.
payya nothin chapte & 1.00.5.7. Huy panisana worg male fany tor 10.19 - Rei ipus paris domining & corps Lorific for alineto punta de charent de prifice 3 Signis dicher Cinalistic & pulled went 17. 10. Adar in within after him power a moraling freely in farmine Lit 22. 20. rei faire at: Buping Church reference & revisionis Figurate 72 . W. W. tild good provid Commercialine from it world Dear 10. 16: haliz me director steel, ich. wire Jedentes carre file for a bel ritis sig second non prochier vine in robis to 45 $C_{\underline{B},\underline{C}}$ lake D

Signs of Salbarta Signa Con. 17. 11.

Signs of Salbarta Signa Sach 12. 13.

Signs of Salbarta Signa partificies populi brack cor ung Suprifus section 1. Corners 3.7. Caro Spristi Lita & prandi sita log. 6. 50 19 mm 4 Ca mandacant Grith carne & bebuilt de fanonina fat vita in fe opers 53. Resignate low griste expuryet nos de a Pejal 2 agrag Exed. 12 11.21. 1. Signi nomen pamis 2 care chapti log. 6.50.
ver featre at Agagithe 3et 2 griffy log. 1.29 36.
payya nothin chapte & 1.00.5.7. Huy panisana worg male fany tor 10.19 - Rei ipus paris domining & corps Lorific for alineto punta de charent de prifice 3 Signis dicher Cinalistic & pulled went 17. 10. Adar in within after him power a moraling freely in farmine Lit 22. 20. rei faire at: Buping Church reference & revisionis Figurate 72 . W. W. tild good provid Commercialine from it world Dear 10. 16: haliz me director steel, ich. wire Jedentes carre file for a bel ritis sig second non prochier vine in robis to 45 $C_{\underline{B},\underline{C}}$ lake D

QVAESTIONVM

ET

RESPONSIONVM

CHRISTIANARV M Libellus.

1 N quo pracipua Christiana Religionis capita

THEODORO BEZA VEZELIO

APVD EVSTATHIVM VIGNON.

M. D. LXXXVII.

4. +

Semper agus cante, y Christim at se dirient, orce.

Job Conrad Causenig D.

Mygonia

MANYNYLAN

White state of the second

SOUDIN WITHTHE CONSTR

· . A

ORNATISS. VIRO

ERVDITIONE ET VIRT.V-TEPRÆSTANTI DIOACHIMO

Camerario Pabepergenfi, Domino & amico plurimum obferuando, TH. Beza S. P. D.

N tibi avlis wood minime quidem avlazior, sed cuiusmodi à me A proficifci potest, quod tamen esse Welim mea in te observantia μνημι συνον & quasi αγανματιον tibimerito con-Causam autem huic qualicunque scriptioni partim prabuerunt amici dum varia ex me percontantur, partim ipsemet de multis dubitando velut accersiui. Etsi enim illa Academicorum analannia nostra persuasioni ex diametro repugnans, ex Ecclesia prorsus explodeda est, o inanis curiositas val de reprehendenda: in hac tamen humani iudeg imbecillitate iudico dubitare de rebusnecessariis & vilibus non tantum licere, verum etiam oportere, modo eorum simi-

PRÆFATIO.

les non simus quos dicere consueui semper quarere vt nunquam inueniant. Hunc igitur & in quarendo & in respondendo modum an satis seruarim, tu pro accerrimo tuo iudicio astimabis. Velim enim à te inhoc meum scriptum quam diligerissime & quam seueriss mè inquiri, vt hoc sit nouum quoddam referenda gratia genus. siquidem ita siet vt tu quidem à me proveteribus beneficium & quidem summum accipiam, quo nimirum & melior & doctior euadam. Bene vale. Geneua Idibus February, anno nouissimi temporis, M. D. L X X.

SVMMA

SVMMA CAPITA.

QVAESTIONVM ET RE-SPONSIONVM ORdine Alphabetico.

Dam ante peccatu ne cogitauit o	jui-
de de malo	36
Christus cur secundus Adam voca	itus
	107
Deus agit in bonis & per bonos:per malos	ve-
rò vi agat non tamen agit in malis	78
boni ipsi Angeli, & qui in vitam æternam	col-
ligentur non propriè immutabiles	94
malorum angelorum vitiumoixoger irrepfit,	ho-
minum verò l'EoGsv	81
Anima non est ex traduce	40
Arbor scientiæ boni & mali cur sic vocata	36
Ascensio Christi in cælum & cur	10
liberum Arbitrium quomodo cocedendui	m &
quomodo negandum	3+
P	

P Eatificationem an plenè	definiat	remissio
D peccatorum		70.8.71
B num est etiam vt mala sint	t	85
Bona opera cur bona	2 :	69

QVAESTIONVM

C

C	
Aroquid	58
Christus cur Deus	4
Christus non esset nobis plena iustifica	tio fi
tantum passus esset pro nostris pec.	55
Christus nos non deseruit	11.17
Christus noster est, nec tamen sumus ipsi	us do
mini	42
Christus à sux conceptionis momento p	erfe-
ctè iustus, etiam quatenus homo	51
quæ Christi sunt non vniusmodi sunt	46
quæcunque in Christo percipimus ad qua	tuor
capita reuocantur	
Christus cur damnatus & crucifixus	9
Coactio & necessitas different	36
qualis Deus ad falutem cognoscendus	4
Communicatio Christi cur spiritualis die	catur
43.8.44	
ex Christo nobiscum communicato quid	per-
cipiamus	47
comunicatione Christi quid intelligatur 4	3.44
Corpus quare cum anima damnetur	27
Corpus Christi verè nunc à nobis absens	11
essentialis corporis christi proprietas	12
Corruptio non est in ipsa animi essentia	30
corruptio quomodo in animam peruaferit	41
corruptio citra Dei decretum non incidit	nec
tamen illius author	80
homo totus corruptus	30
homines corrupti non tamen sunt stipites	34
credendi condițio pendet à decreto:non au	tem
decretum à credendi conditione	98.
verus Cultus Dei	1
	D

10.
D Emonia, nec homines quamuis corrupti,
eximuntur à decreto Dei every mano 73
Damnationis reproborum causæ sunt in ipsis,
non in Deo, quanuis præter ipfius decretum
non damnentur
Decretum est causa fidei efficiens, corruptio-
nis verò & incredulitatis non item, sed po-
tiùs deficiens
decretum ab executione fine exitu decreti di-
Ainqui debet
ftingui debet 100,102.104
inter decretum & decreti executionem tum in
electis tum in reprobis quæ causæ mediæ
intercedant 105
decretum Dei in malis non agendo, sed dese-
rendo interuenit 81
decretum Dei rerum omnium necessitas, nec
tamen Deus vnquam vult iniquitates 72.93
Deus in primario suo decreto non ordinat ali-
quid quia iustum sit, sed potius aliquid ideo
iustum est quia Deus illud ordinat 100
deus non simili ratione approbat quod vult
95.
deus quomodo malis instrumentis præcipere
dicatur 90
deum velle omnes homines saluos fieri quo-
1 . 11. 1 .
mode intelligendum lit 95

E.

ELecti re ipsa necessariò bonis operibus student 103

SVMMA

qui nondum reipla Electus elt, non tamen
necessariò est ex reprobis, & huic tentationi
quomodo occurrendum. 108
Electio necessariò est particularis. 96
electio ex quibus argumentis intelligatur
106.107.
non omnis Electio est media inter bonum &
malum. 97
tentationi de electione quomodo resistendum
107.
Essentia Dei quid.
Exitium reproborum no est vitimus sinis Deo
propofitus. 94
Exitio destinati nunquam possunt nec volunt
bene agere. 104
Exitio destinari necessariò quidem pereunt, sed
fua ipforum culpa.
fua ipforum culpa- 90
fua ipforum culpa. F
F ·
nizi di con con di con
F Ides non omnibus datur, imò ne offertur quidem 72
F Ides non omnibus datur, imò ne offertur quidem 72 vera Fides dari non potest in quoquam sine
F Ides non omnibus datur, imò ne offertur quidem 72 vera Fides dari non potest in quoquam sine operibus. 65
F Ides non omnibus datur, imò ne offertur quidem 72 vera Fides dari non potest in quoquam sine operibus. 65 Fides penitus à gratia est. 29
F Ides non omnibus datur, imò ne offertur quidem 72 vera Fides dari non potest in quoquam sine operibus. 65 Fides penitus à gratia est. 29 Fides quomodo imputetur ad iustitiam. 48
F Ides non omnibus datur, imò ne offertur quidem 72 vera Fides dari non potest in quoquam sine operibus. 65 Fides penitus à gratia est. 29 Fides quomodo imputetur ad iustitiam. 48 Fides quomodo præcedat Christi apprehen-
F Ides non omnibus datur, imò ne offertur quidem 72 vera Fides dari non potest in quoquam sine operibus. 65 Fides penitus à gratia est. 29 Fides quomodo imputetur ad iustitiam. 48
F Ides non omnibus datur, imò ne offertur quidem 72 vera Fides dari non potest in quoquam sine operibus. 65 Fides penitus à gratia est. 29 Fides quomodo imputetur ad iustitiam. 48 Fides quomodo præcedat Christi apprehensionem, & tamen sit Patris donum in Christo. 48
F Ides non omnibus datur, imò ne offertur quidem 72 vera Fides dari non potest in quoquam sine operibus. 65 Fides penitus à gratia est. 29 Fides quomodo imputetur ad iustitiam. 48 Fides quomodo præcedat Christi apprehensionem, & tamen sit Patris donum in Christo. 48 vera Fides & perseuerantia semper cohærent,
F Ides non omnibus datur, imò ne offertur quidem 72 vera Fides dari non potest in quoquam sine operibus. 65 Fides penitus à gratia est. 29 Fides quomodo imputetur ad iustitiam. 48 Fides quomodo præcedat Christi apprehensionem, & tamen sit Patris donum in Christo. 48 vera Fides & perseuerantia semper cohærent, quamuis non sine interruptione 107
F Ides non omnibus datur, imò ne offertur quidem 72 vera Fides dari non potest in quoquam sine operibus. 65 Fides penitus à gratia est. 29 Fides quomodo imputetur ad iustitiam. 48 Fides quomodo præcedat Christi apprehensionem, & tamen sit Patris donum in Christo. 48 vera Fides & perseuerantia semper cohærent,

QV AESTIONVM.

fequuntur. 9	8
Filius Dei quomodo factus homo.	5
Filius Dei Deus quomodo mortuus.	5
Filius folus pro nobis incarnatus.	4
Filij Dei quomodo non peccent.	4
Finis hominis.	I
G.	
GLoria sanctorum impar. 6 Gratia posterior non tribuitur posterio	7
Gratia posterior non tribuitur posterio	ri
merito.	8
H.	
H ^O rologij rotarum cum prouidentia De & mediis omnibus caufis fubiectis com	ei -
Paratio. 7	4
Hypoftatica vnio. 58	6
I. para	
Diomatum communicatio quid, & quomo	)
dointelligenda.	4
	0
christus non sibi sed nobis Impleuit Leger	n
personæ nostræ deo grate Imputata nature no	) —
	5
	6
Incarnatio christi aliud est quam nostra cur	
illo vnitio.	
Instrumenta intelligentia sic sunt superiori	
caufæ agentis instrumenta vt sint suarum a	-

QVAESTIONVM

Ctionum principia.	74
Intelligentia & voluntas quomodo in h	omine
corruptæ	32.33
Spiritus sanctus quomodo intercedat	24
Christi intercessio qualis	17.21
Christi intercessio quomodo perpetua	25
Inuocatio Angelorum & mortuorum Sa	incto-
rum & falsa & impia . 22	2.23.24
Iudicium quomodo in vltimum diem di	latum
dicatur	26
Christus quomodo factus nobis Iustis	ficatio
50	
Iustitia Dei quid	54
Iustitiæ nomine Christi nobis imputata	e quid
intelligatur	50
Iustitia & misericordia Dei quomodo in	falute
nostra concurrant	
Iustitia aliena quomodoiusti simus	46
Iustitia inhærens quatenus imperfecta, p	
tum est	64
T	-

Egem pro nobis impleuit Christus, pro no bis patiendo. Liberum arbitrium quomodo concedendum & quomodo negandum 34

M.

M Ala etiam quatenus in fefe mala, habent boni rationem Dei ordinātis refpectu 85 lapfus Malorum Angelorum & hominis quomodo necessarius, nec tamen Deus illius cul pam

SVMMA.	
pam fustinet	81.82
Massa nomine quid apud Apostolum in	itelli-
gatur	102
Christus secundum vtranque naturam M	edia-
tor	20
Christus Medius aliud quam Mediator	20
Christus Medius & Mediator	19
Membra corporis Christi ex eius carne &	ex e
ius ofsibus quo fensu fieri dicamur	44
Mercedis nomen non præsupponit mer	itum
coram Deo	64
Meritum in nobis nullum est ex condign	0 63
Misericordia Dei quid	
à Christo redempti cur moriamur	4 8
cur mors æterna eorum dicatur qui nunc	luam
morientur	6
Mors prima non est à natura sed à peccate	0 40
Christus cur mortuus vt nos à morte libe	raret
9	,
Mortuos quomodo dicatur iudicaturus C	hri-
ftus	26
Deus sic est primus motor vt sit extra ca	ufas
quas mouet & non moueatur	74
mali etiam à Deo efficaciter mouentur,	nec
propterea Deus peccati author	79
instrumenta animata & intelligentia sic i	
uentur vt sese moueant	75
N.	
Atura humana in Christo perfectifs	imè
Natura humana in Christo perfectifs. pro nobis sanctificata	54
Naturalis notitia Dei qualis	29

S v m m A Necessitas cum liberrima voluntate coniun-

cta est, nedum vt libertatis voluntato	em tol-
lat	36
Necessitas peccandí non tollit consultar neque electionem	ionem 35
Necessitas quomodo non tollat coting neque ante lapsum neque post lapsum	entiam
Necessitate peccandi posita non tollit	ur pec-
Nouus homo & noua creatura quid	35 56
0.	
Odio destinare & odisse, in Deo p	100
quod Operanti tribuitur non tribuitur operibus	tamen 65
vnum & idem Opus ratione duplicis pr duplex est	incipij 75.76
Opera iustificatorum non sunt pars i coram Deo, quanuis Deo ex grati- ceant	
Opera omnia femel à Paulo excludi in cationis disputatione	iustifi- 68
Osiandri delitium	51
P.	

PArcè qui serunt parcè metent 67 christus præcipuè in anima Passus 8 christus nisi Passus esset non impleuisset Le-

Deus Deus

gem

QVAESTIONVM.

n-

36 m

35 m 83 c-35

ő ű

n 5 1 6 c

3 - 8

C	
Deus bene semper agit, etiam quum Peccar	nti-
bas infirumentis vtitur	75
Peccatum ex naturæ corruptione non ex is	mi-
	.40
Permissio vi à nonnullis explicatur, Deum r	icn
excufaret 78.	79
Permissionis vocabulum in tractatu de pro	ui-
dentía quatenus tolerabile	78
Personæ in Deo quid	2
Persona tres vnus Deus	3
Philosophica virtutes in nullo vnquam ex	ti-
terunt	34
Philosophicæ virtutes sunt peccata	34
inter homines arevial inous cur non fit in omi	ni-
bus confensio	61
Pœnæ damnatorum impares	OI
Prædestinatio quid	91
Prædestinatio ad salutem non est simplicit	er
vniuersalis sed indefinita : idque certaru	ım
	95
prædestinatio an reprobos quoque compr	e-
hendat 92.	93
prædestinatio electorum & reproborum con	1=
currunt in principio & in fine, in medio v	e~
	93
	17
christi omnipotentia non statust carnis Pra	-3
1-11	12
paria paribus non tribuere non est semp	cr
wegowachnia 10	IC
Prouidentia Dei quid	72
christus infons cur punitus	8

QValitates animi quid & quomodo intelligendæ 31

R.

R Atio non regenerata pars est hor	ninis
לעאואני אינארי א	9.60
rationis & appetitionis repugnantia apud	Phi-
losophos longè aliud est quam carnis &	Spi-
ritus certamen Paulo	58
non Regenerati luctantis & regenerati p	lenè
victoris discrimen	108
regeneratio posterior ad sanctificationem	ne-
cestaria	55
damnandi an Christi etiam virtute re	efur-
gent	26
christus cur non statim resurrexit	10
christi resurrectionis fructus	10

S

SAnctificatio & iustificatio necessariò	co-
Incient	· · ·)
sanctificatio inhærens distinguenda ab ea	quæ
imputatur	56
Sanctificatum quid	55
aliquis Sanctus est qui nondum est iustus	53
quomodo Christus factus sit nobis Sapieti	ia 49
homo an alia ratione quam per Christum	fer-
uari potuerit	7
Simile & idem differunt	89
deus quo iure flagitet à nobis quod sol	uere
•	non

QVAESTIONVM.

non possumus	62
Spiritus in homine regenerato quid	58
Spiritus fanctus quomodo excuti dicatur	107
christus quomodo patri subiiciendus	25
homines quomodo in subsequentibus gr	ratiis
Σύνεργοι	38.39
& primæ gratiæ	37

v.

0

i-8

nè

8

e -55

r-

26

O

0

re

VErbum Dei quodnam
verbi Dei quæ authoritas
Vita æterna & mors æterna quid
vita æterna nobisnő debetur ex pacto Legis 69
Vnio Christi nobiscum quomodo imputationis fundamentum 46
christus quomodo cum Ecclesia vnitus 44
Vocatio & promissio an dici possit vniuerfalis 96.97
vocatio latiùs patet qu'am electio 97
Voluntatis Dei nomine non semper idem declaratur 78.79.80
an dici possint mali facere Dei voluntatem 87

MARON, and all appropriate of the references La commission and a conduction, the surgeoff of the can be done

QVAESTIONVM

ET RESPONSION V M Christianarum libellus.

QVAESTIO.

VISNAM in le collocarit?

RESPON

Deus profua f

VISNAM in hoc mundo nos Prou.:6.4 collocardi? RESPONSIO.

Deus pro sua singulari boninte.

Q. Quorfum?

R. Vr nos quidem ipsum colamus, ipse verò, vitam æternam nobis tribuendo, glorificetur.

Qu. Quanam est verò ipsius legitimè colendi, ac proinde aterna vita consequenda, & Des propriè glorisicandi ratio?

R. Si talis cognoscatur & agnoscatur, Rom.I.21.
qualem sese nobis Verbo suo patefecit.

Qu. Quid vocas Verbum Dei?

R. Id quod Prophetæ & Apostoli à Dei Eph, 2-20. Spiritu acceptum in tabulas retulerunt, quem librum fignificamus Veteris & Noui testamenti nomine.

Qu. Quis est igitur illorum librorum auctor?

R. Deus ipse. Descriptores autem, siue Rom.10.8 exceptores eius suerin Prophetæ & Apostoli. 2. Tim.3.

a. j.

2. Petr.I.

Qu. Vnde hoc noft?

R. Res ipfæ quæ in iis Scriptistractantur: 20. A Ct. 2.11. maiestas Dei in illa sermonis simplicitate re-I. Cor.I. 17.18.&c. fplendens : cælestis puritas & summa fancti-Mat.12 33. monia vbique emicans:principiorum quibus TAIC 21 15. Act.6.19. ea doctrina nititur, certiffima firmitas:prædi-Ivan.5.30. Aionum cum euencis comparatio quibufuis Ad.17.11. 2.Coi. 4.3. (vel maximè repugnantibus) hæc fcripta prorsus esse diuina ac calestia, atque adco perfectiffimam hanc effe Veritatis doctrinam, fatis supérque demonstrant. Accedit ipsa historiarum series , & per manus priorum traditum

10an.6. testimonium. Cur autem hæc ita nouerim, vt 44. iis prorsus assentiar quæ partim aspernari & Phil.1.29. ridere, partim sic amplecti homines consue-Act. 16.14. uerunt, vt tamen quid credere se prositeantur,

minime norint, id totum debeo Spiritui fancto, qui cor meum aperuit vt hæc arcana auribus & animo perciperem.

Qu. Estne verò in illis Scriptis comprehensum quicquid nobis ad salutem credendum est?

2.Tim.3. R. Omnino.

17. Qu. Quid ergo nos in primis docent scripta Prophetica & Apostolica credendu esse de ipso Deo?

Deut. 6.4. R. Vnam esse Dei essentiam, tres autem Matt-28. personas, Patrem, Filium, & Spiritum sanciu.

Qu. Quidvocas effentiam?

Essentia R. Naturam tribus illis personis com-Dei,quid. munem.

Qu. Quid personas?

persona
quid.

R. Eos qui in hac ipsa natura substissunt.

Qu. Ista igitur tres persona, sunt ne tres Dy,
sicut tot sunt homines, quot sunt persona natura
humana

bumana pradica?

R. Nequaquam. Sont enim hæ tres singulæ personæ, vous & idem persectus Deus.

Qu. Quinam?

Quoniam effentia Dei est simplicisfima, infinita & impartibilis, ideo tres ifta personæ non sunt separatæ vna ab alia, sed duntaxat diffincta, ita vt Pater non fit Filius ant Spiritus fanctus, fed Pater duntaxat : nec Filius sit Pater aut Spiritus sanctus, sed Filius duntaxat:nec Spiritus sanctus sit Pater aut Filius, sed Spiritus fan Etus duntaxat : & fingulæ illa persona sint vous idémque perfectus Deus, coaterna, coeffentiales & coaquales, quamuis ordine (non gradu) primus fit Pater, qui à nullo est, secundus, Filius, qui à Patre est, tertius, Spiritus fanctus, qui à Patre & Filio est, inenarrabiliter vterque ærerna totius effentiæ Dei communicatione:ille quidem genitus, hic verò emanans.

Qu. Est sane, ve video, inexplicabilis abyssus

iftius arcani.

R. Est omnino, si rationem qua id siat ferutari velis. Sed ita este costat ex Verbo Dei expresso. Itaque credendum & adorandum est arcanum quod Deus patefecit, non autem serutandum quod nobis abscondit, & cuius capaces non sumus.

Qu. An adsalutem sufficit ista de essentia

Dei cognitio?

R. Minimè. Naminter alia multa quibus Rom.s. quodammodo nobis Dei natura depingitur, 16.17. ne similé ipsum rebus creatis faciamus, requi-12. & 16.

1. Ioan. 4. ritur in primis vt noucrimus quomodo erga 13. nos fit affectus.

Qu. Vehocnoris, quid in primie confideras

in Deo?

Exod 20. R. Perfectam iusticiam & perfectam mi-5 6.8 33.6 sericordiam.

Qu. Quid vocas Institiam, quid Miseri-

cordiam?

R. Non sunt ista in Deo veluti qualitates: sed per Dei Iustitiam, intelligimus vique adeò integram esse Dei naturam, vi summè oderit, ac senerissimè viciscatur omnem inustitiam. Persecta verò Misericordia nomine significamas, ex mera in solidum gratia ipsius prouenire quicquid nobis largitur, ac præsertim aterna vita beneficium.

Qu. Atqui ista inter se non consentiunt. Quomodo enim seuerissimus vltor est eorum qua ex mera

gratia condonai?

R. Oprime hac consentire patesecit nobis Pater in Filio suo, qui pro nostris peccatis plene satissecit, & gratis est datus nobis à Patre.

Qu. Non luit igitur pro nobis mortem Pater

aut Spiritus Sanctus?

10an.7.14. R. Neuter sanè luit, sed vnicus Filins que & 17.3. & misst Pater: docet autem & obsignat in nobis 11. 10an.4. Spiritus sanctus.

Rom. 8.14 Qu. Nonne Filius est verus Deus natura, vt & Pater & Spiritus sanctus, ac proinde ipsa im-

Mat. 1.21. R. Est. neque noster esset Seruator nisi Marc. 2.7. Deus esset.

Q. Quo-

Quomodo igitur mori potuit?

R. Homofactus, vt in carne moreretur, Hebr. 29. qui lecundum diuinitatem est ipsamet æterna 14.15. vita.

Qu. Arqui Filius est Deus immurabilis quo-

made ergo facturest home?

R. Non permixtione naturatum vel proprietatum, aut transmutarione vlla Dei in hominem, vel hominis in Deum, quorum neu- Ioan.I.14. trum fieri poteft : fed tam arcta & domeftica Heo. 2.16. deitatis Filii cum assumpta hominis natura connexione, ve Filius Dei iam sit vnica persona, verus Deus & verus homo, Iesus Chriftus.

Qu. Hec autem unio qualis ef?

R. Hypoftatica Grace, Latine Personalis est ac dicitur.

Qu. Describe illam queso vt intelligi saltem

vtcunque poffit.

R. Vniri natura dicuntur, quæ in ynam conveniunt naturam, five id fiat, absque vlla concretione, millione, vel conversione, vt tres personæ divinæ sunt vnica simplicissima evoia: sine nuda compositione, vt anima & corpus, tanquam partes effentiales coeunt ad id constituendum quod est homo: fine interueniente aliqua permixtione aut conuersione, vt in elementorum transmutatione & mixtis rebus euenit. Vniri autem icos al ixos, fine personaliter dicuntur, que sic junguniur yt inde exurgat vna & eadem hypostalis seu per-Iona, ficut anima & corpus fic vniuntur ad constituendam ynam naturam humanam, yt

in vnam personam, siue in vnum indiuiduum coeant. Huius generis quoque est unio duarum naturarum in Christo, non ad vou quiddam terrium, ficut perperam censuit Eutyches, fed ad vnam hypottafim fine personam constituendam cocuntium, absque vlla vel ipsarum naturarum, vel essentialium proprietatum confusione. Vnionem autem dixi naturarum, non hypostaseen, ne ex duabus hypostafibus vaa coaluisse existimetur, quum vna sit in Christo subsistentia, infins videlicet Verbi propria, in qua etiam subsistit altera afsumpta natura, videlicet humana. Nec enim persona personam sed natura dinina, eaque in vnius Filii hypostasi (id est, quatenus Filius, non autem quatenus Pater aut Spiritus fanctus in ea subsistit) naturam humanam propris (vr ita loquar) personalitate destitutam affumplit. In fumma igitur, tres quidem in Deo sunt personæ in vna eadémque natura Subsistentes, in Christo verò sunt dux natura in vnam Filii hypostasin coniunca: vt tres personæ non sint tres dij, sed vnus Deus propter simplicissimam trium personarum in vna eandémque naturam vnionem : neque fint duo Christi, sed vnus Christus, propter duas perfectas non hypostases, sed naturas : non ad vnam tertiam naturam constituendam coniunctas, sed in ynam Filii hypostasim, in qua vtraque natura substentatur vnitas.

Qu. Ne hoc quidem arcanum capio.

R. Adora igitur rursum quod non capis.

Namid

Nam id verissimum esse tota Scriptura clamat: & nisi ita esset, non esset nobis Iesus, id est, Scruator, neque Christus, id est, vnctus, vt summus & æternus Rex, & Propheta, & Sacerdos noster.

Qu. Anvero Dem alia ratione minut a fen fibm noftrie remota, hominem fernare non potute?

R. Poruit sanè. Sed maxime suit opportuna hæc ratio declarandæ summæ illius tum iustitæ tum misericordiæ.

Qu. Quomodo?

Quia si vel absque plena satisfactione nos seruaflet, vel ab alia quam à debitrice na- Heb. 2.14. tura hanc satissactionem exegisset, iustitiæ il- Rom.s. lius suz immemor fuisse videretur : ideoque feruatorem nostrum decuit hominem fieri. Quòd si duntaxat homo fuisset, nunqua iram Dei exhausisset : ac proinde neque seipsum quidem inde extricare, nedum nos libera- 2.Cor.5. re potvisset. Ideoque à natura divina, & quidem vnitissima , suftentariassumptam carnem oportuit. Iam verò quod ad misericor- Rom. 5.8. diam attinet, an potuit vllum certius, illustrius, divinius denique testimonium edi perfectissimæ clementiæ, quam quod suum ipsius vnicum Filium pro inimicis suis tradidit Pater, & Filius vicissim pro nobis indignissimis vltrò animam suam posuit?

Qu. Ita est omnino Sed annon fuit insons ipse

Christus?

R. Maximè. ideóque conceptus est ex Spiritu sancto in virgine Maria, non modò 1-Petig-18. 2 Cor.s

Rom. 8. 3. nulla prorsus macula sedatus, sed etiam sum-Mat. 1-20. ma integritate & puritate donatus in carne. Nam integritate & puritate donatus in carne. Nam integritate & puritate donatus in carne. set, nec placere potuisset insus oblatio, imò ne vnire quidem sese Deus huic natura impura sustinuisset.

> Qu. Anverò summa illi iustisia conueniebat, poenas alieni peccati ab homine innocentissimo,

imo verò etiam fanctiffimo, exigere?

R. Iniustus sanc Pater videri posset, si Filium vt sontem percussisset. Percussitur non vt sontem, sed vt eum qui sese vltro vadem pro iniustis sistere voluit: ideoque Pater nihil à sua institua alienum secit.

Qu. Sed cur apud indicis tribunal damnatus, e) quidem supplicio crucis affectus fuit, quum als-

ter eliam pro nobis mori potuerit?

R. Vt cò meliùs appareret ipsum factum esse pro nobis maledictione, & omnem iram Patris aduersus nostra peccata in se recepisse,

yt nos plene liberaret.

Qu. Sed mors corporitantium convenit: ideóque corpora nostra duntaxat videtur hac sua morte liberasse. Morimur tamen omneis: ex quo effici videtur nec animarum nec corporum esse seruatorem.

R. Animam quoque vnà cum corpore affumi à Christo decuit, tum vt mori posset (prior enim mors est animæ à corpore separatio) tum vt integer homo sactus, totos & integros homines liberaret.

Qu. Kingitur illum etiam pænas quibus ob-

noxie funt anime noftre pertuliffe?

R. Omni-

R. Omnino. Eft enim hæc vel præcipua Gal3.13. perpessionum Christi pars, quòd præterillos fummos fauilling mortis cruciatus, horribiliffimum illud ira Paterna pondus noftra vice sustinuit, quo nihil terribilius esse potest: Deitate videlicet hactenus per id tempus in iplo veluti quiescente, vt humana assumpta natura, quamuis sub hoc pondere ipsis alioquin Angelis intolerabili non deficeret, tamen tota iram Dei aduersus omnia omnium electorum peccata inenarrabiliter inflammatam acerrimo sensu perciperet, sentiret, ac denique perferret, quousque plene effet illi fatilfactum. Itaque quo tempore in cruce pependit, in mediis etiam inferorum cruciatibus versatus est, vt nos plenè ab vtraque morte liberaret.

Qu. Atenim si venit vt nos à morte libera-

ret, cur ip semei morium est?

R. Quoniam alioqui illa fumma Dei iu-Heb.2.14. stitia, cui satisfieri oportuit, in nostra redem-Isa, 1.14. ptione non appareret: & gloriosior est etiam &c. ideireo Christi victoria, quod moriendo mortem vicit.

Qu. Cur ergo moriuntur etiam electi, si mors est pro illis à Christo superata? protecte des

R. Quoniam Christus non venit vt nos Rom.5.15. in eum huius mundi statum restituat quem in Adamo amissmus, sed vt nos in longè meliorem immortalitatem transferat: quod fieri non potest quin ex hoc mundo demigremus. Icaque essi ista corporis & anima separatio, 1.Cor.15. que prima mors dicitur, à peccato orta est,

cuins reliquiz funt in fanctissimis etiam hominibus : tamen fi Dei consilium & scopum respicias, electis propriènon infligitur à Deo vi indice, sed v. à clementissimo patre mittitur, suos propins ad se enocante i deóque credentes non modò non perterrefacit, verum etiam reficit ac recreat.

Cur ergo vis illa ipfins adverfus mortem

protinus fele non exeruit?

Imo statim sese exeruit quum nullam corruptionem fit expertum ipfius corpus. Vo Act. 2.24 luit tamen sepulturæ spatium aliquod dari, tum vt vera ipsius mors, ipsorum quoque hostium suorum sigillis confirmata, mox sequuturam ipsius resurrectionem probaret : tum vt Mortem velut in intimum vique fuum antrum refugiétem victor perlequeretur, adeóque sepulchra nostra viustico suæ mortis odo-

Rom. 6.4. re perfunderet.

Resurrectio igitur testis est quod volens mortem subierit, vt immortalitatem nobis pararet.

Y.Cor.It. Rom.6.10

Mat. 27.

R. Ita est: quoniam sua ipsius virtute reforrexit nunquam moriturus, vt & nos in co vioificemor in æternum.

Qu. Cur autem ascenditin calos, ac non po-

tins manfi nobiscum?

R. Corpore verè & reipsa migravit à nobis apud quos erat supra omnes cælos vbi an-Ephef.4. tea corpore non erat: tum vr hostibus debel-8. de dein. Luis triumphans, caleftis regni possessionem primus à mortuis resurgens inirer : tom vt cò Ioan, 14.2. contendere nos doceret vbi nobis locum pa-Colofis.t, ranicipse interea suo Spiritu præsentissimus, Ecclefiam,

Ecclesiam, ve caput conjuncta sibi membra gubernans.

Qu. Mutauit ergo locum vt eo abiret vbi

non est locus.

0-

m

eo

e-

m

m

i,

n

R. Mutauit sane locum, vt historia testatur, & corporis, quantumuis glorificati, veritas flagitat : fed fecundum eam naturam demum Matth.28 mutavit quæ circunscripta est : idque non vt 20. nos deserat (adest enim fuis nihilominus integra virtute præsentissimus, quum sit verè Deus, & vna persona sit Christus, Deus & homo simul) sed ve à terris abductos cælestia quarere doceat. Quod autem locum ibi non elle dicis quò ascendit, inanis est commentatio. Illud sufficiat, vnitam Deitatem esfe infinitam: cætera omnia, fiue in cælis, fiue fupra cœlos, sue in terris & abyssis (nedum quanuis glorificatum, verè tamen humanum corpus) esse natura sui finita & circunscripta. Quomodo verò in illa æterna gloria contineantur, tum nobis liquebit quum & ipfi cò peruenerimus.

Qu. Videris ergo Christum dinidere sine duos Christos facere, quorum unus adsit, alter absit.

R. Christum non divido, sed naturarum consussionem tollo, quum illum secundum carnem abesse dico: quem tamen totum, si, vt totum quiddam, id est vt vna persona Deus & homo consideretur, verè adesse dico.

Qui Quid declarat illim ad Patris dexte-

ram confession?

R. Ipsum deposita, non carnis veritate, phil.29. sed omni instrmitate, in eum gloriz gradum Col.2 9.

Matt.28.
18.
Phil.2.10.
Heb.2.8.
& 9.
3.Cor.15.

Colof. 3.2.

enectum qui supra omne nomen emineat, carnevidelicet jam plenè à Deirate, aqualusse in ea inhabitante, glorificata: neque tamen in sui essentia, neque in proprietatibus essentialibus absorpta: & omnia in cælo & in terra (excepto eo qui omnia ipsi subiecit) pleno iure administrante & gubernante.

Qu. Quidnam per effentiales proprietates

intelligis?

R. Id quo re ipla sublato quidpiam necesse sit non esse amplius quod erat. Sic, exempli gratia, corpus, quantitate adempta, corpus esse desinat necesse est.

Qu. Atqui Dem est omnipotens.

R. Quis hoc inficietur?

Qu. Ergo efficere porest vi unum idémque corpus vel sit simul multis locis, vel alicubi sit vi in loco, & alicubi non vi in loco, sed incomprehen-

fibili quadamratione.

R. Quin possit Deus essicere vt quod est non sit amplius, sicut essect vt esset quod non erat, nemo nisi prorsus insanus dubitarit, tantum abest vt formas ipsas & qualitates rerum mutare pro arbitrio non possit. Essicere verò vt quicquam simul sit & non sit, aut simul tale sit & tale non sit, ideò non potest Deus, quia mentiri non potest. Mentiri verò non posse, non est insirmitatis, sed inuariabilis potentia signum.

Qu. Concludis igitur Christum secundum hu-

manitatem à nobis nunc ab fe.

R. Omnino, & quidem quanto spatio abest à terris, vbi sumus, id quod est supra omnes omnes calos, quò est illa caro euecta.

Dixit tamen sese tunc faisse in calis, qui Ioan. 3.13. in terris N scodemum alloqueretur.

R. Hocintelligitur, cæteráque eiusmodi, per κοινωνιαν ιδιωμάτων.

Qu. Quidvocas idioua?

car-

Kin

fui bus

ota

mi-

ates

nc-

m-

2IIS

ne

Ut

nT

:ſt

n

1 -

m

á

1-

S,

n

-

-

O

R. Id quod dialectici proprium quarto modo vocant: cuiusmodi est (exempli gratia) infinitum effe in divina natura, in rebus autem condicis omnibus, ac præsertim corporeis, 7 \ mosov.

Falfa est igitur ift a norvavia, quum einfmodi proprium desinat esse proprium, simul atque commune enadit.

R. Hoc posterius simpliciter concedo, illud non item.

Qu. Atqui ifta duo videtur prorfus coharere.

Sicigitur remaccipe. Manent cuique in Christo nature, abitractis vacibus fignificare, Deitati videlicet & humanitati, fuz ef om Han f. 48. fentiales proprietates, ita vti diximus, incommunicabiles : quod nisi dicamus, infinita abfurdissima ac plane impia consequentur. Deitas enim receptis in sese illis humanæ naturæ proprietatibus in humanitatem transformabitur:& contrà, humanitas proprietatum Deitatis communicatione fiet factitia quædam Deitas, vt neque verus Deus, neque verus homo Christus dici possit, ac proinde nobis non fit feruator. Itaque neque naturarum neque proprietatum effentialium ella est communicario: & quam falfæ & impiæ funt iffæ enunciationes, Caro est Deiras, Deiras est caro, tam

idiame.

Hun. 134.329

Vocabila abstracta vide 14

\$17.

& iftæ impiæ font & falfæ, Caro Chrifti eft vhique, fine, Christus est vhique secundum carnem: & Deiras Christi non est vhique, sine, Christus non est vhique secundum Deitatem. Et iftæ igitur fallissimæ sunt, Deitas est crucifixa, vel mortua: Caro Christi est infinita. Quanuis autem istæ naturæ vnà cum suis effentialibus proprietatibus fint(vt dixi)incom municabiles, tamen vnitæ funt víque adeò vt vnum idémque varsaulor, fine vnicam perfonam constituant. Itaque quam falfæ funt illæ enunciationes, Deitas est caro, &, Caro est Deitas, tam veræ & orthodoxæ funt istæ concretis vocabulis declarate, Deus (200 videlicet) est hic homo, &, Hic homo est Deus λή . idque propter vnitatem persona, non ex naturarum communicatione quam nullam esse diximus, (nisi communicatione pro vnitione accipias, quod est licet à patribus interdum vsurpatum, tamé ambiguum) sed ex personæ vnitate exorientem. Necenim Deus est hic homo quatenus est Deus, (quod tamen consequeretur fi natura ipsarum effentiarum effent communicabiles) fed xaz axxa, quatenus videlicet hominem illum fibi hypostaticè vniuit-neque hic homo est Deus quaterrus est homo, fed var' asso, id eft, quatenus eft à sore, hypostatice vnitus. Quod verò de naturis ipsis diximus, intelligatur quoque de essentialibus & pariter incommunicabilibus proprietatibus. Verissimæ sunt igitur istæ enunciationes, & simili ratione explicanda, Deus (2000 videlicer) conceptus, natus, passus, crucifixus, mortuus mortuus, sepultus est & resurrexit, quatenus videlicet hominem sibi vniuit, non quatenus Deus est: & hæ quoque, Homo iste est Filius Dei æternus, infinitus, inuisibilis, omnia replens, cæteraque eiusmodi: non in sese, id est quatenus homo est, nec vlla proprietatum communicatione, sed quatenus est à Filio Dei in vnam personam assumptus.

Qu. Sed dura et valde insolentes vidensur

ifta loquendi formula.

m

e,

n.

2.

f-

m vt

)+

æ

1-

-:

6

n

n -

Æ

n

n

R. Imò si præiudicatam opinionem abiicias, valde propriæ ad fignificandam naturarum vnionem:quæ tanta est, vt quod de abstracto dici non potest, putà Deitate vel humanitate, concreto tamen alterutri, putà Deo vel homini, attribuatur:quoniam videlicet ex duabus naturis non est facta vna natura, sed Vna persona, ideóque vnionem quidem in naturis, at non unitatem, persone verò unitatem duntaxar ponimus. Inde fit, vt tota hæc perfona, non modò ipfo totius personæ, putà Iefu nomine, vtramque vnitam naturam comprehendente significetur, verum etiam alterius naturæ (concrete tamen non abstracte confideratæ) putà Filii Dei & Filii Hominis vocabulo intelligatur. Sic quoque Christus, id elt vnctus, quum foli humanæ naturæ propriè conveniat (nec enim Deitas vncta eft, fed unvir) tamen totam personam declarat. Vsitatissimum est autem in omnibus linguis de personis similimodo loqui, ad declarandam partium vnitionem, ex quibus vnitas persona constituitur. Sic ista loquutio ma-

ximè propria est, Petrus est Apostolus, toti nimirum personæ & singulis eius partibus, animæ videlicet & corpor: Petri conueniens. Ilta verò, Petrus est filius Ionæ, toti quidem fimul, & vt totum quiddam, id eft, fecundum vnitatem personæ considerato convenit, at non fingulis eius partibus, fed alterius duntaxat, nempe corporis respectu: nisi forte animam quoque vis esse à traduce. Similis est loquendi formula quum mortalem quempiam aut intelligentem vocamus: quæ toti quidem vt toti propter personæ vnitatem, alterius tamen partis duntaxat respectu competur. Imò istius personalis vnionis tanta visest. vi post diffolutionem quoque illius, fimilibus formulis adhue fit locus, vt fi dicas, Petrus fitus eft Roma (ponamus enim ita effe) vera fuerit enunciatio, corporis tamen vnius respectu, quanuis Petrum, id est, totam personam nomines.

Qu. Cur igitur κοινωνίαν ιδιωμάτων vocas, β communicatio realis naturarum & essentialsum

proprietatum nulla est?

R. Communicationem proprietatu non vocamus ipsam vnionem personalem, aut huius vnionis formam, sed prædicationem, vt loquuntur Dialectici, quæ sit proper vnionem personalem duarum naturarum: in qua proprietas essentialis, vel operatio vni natururæ conueniens, tribuitur persone in concreto & non in abstracto. Hæc autem prædicatio quum vera sit, veritas etiam illi subsit opor tetreodé tamen, nempe totius persone in con-

creto confideratæ, respectu.

Qu. Rursum ergo concludis Christum secundum carnem verè & resp sa è terra demigrasse supra omnes calos, ac proinde nunc à nobis qui in terris su-

mus, abelle.

R. Ita est, quamuis Christum hominem nobis præsentissimum esse fatear: sed var also id est, quarenus hic idem homo Deus etiam eft. Imò, si vis, illud etiam concedam, Christi f. 14. in princ. quoque humanitatem adesse præsentem: sed var assa id est, non in lese line sui essentia led quaterus coheret hipoffatica vnione cum To aco qui est vbique, nedum in Conarcipsa præfens.

Quid nobis ergo nunc prodest Christus &-

cundum carnem, si ab eo deserti sumus?

Nos verò nequaquam deseruit, quum 9. etiam secundum suam carnem glorificaram nunc omnia in coelis & terris administret, accepto à Patre nomine quod est supra omne nomen. Hac autem sua potestate fretus, Ec- Mar 28.2. clessam suam in hoc mundo arcana & inenar - Gal. 20. rabili vi sua vegetat, fouet & gubernat, simul- Eph.I. II. que in medio inimicorum omnium domina. tur:in cœlis aute apud Patrem intercedit tantisper dum vitimus hostis, Mors videlicet, penitus profligetur.

Quanam est obsecro ista intercessio?

R. Intercedit primum, integritatis & abedientiz fuz perperuo vigore Parrem nobis placante: deinde, quoniam nonnifi in ipfius nomine Patrem rite possumus interpellare, adeò yt semper medius conciliator inter nos

& Patrem interueniat, quò gratum fit Patri quicquid offerimus. Quòd autem nonnulii de Christi supplicatione & ad genua Patris abiectione somniant, inanc est commentum eoru hominum qui Christum instruum à glorioso, cælestia denique à terrenis distinguere nesciunt.

Que Quidergo de iis arbitraris qui tam pertinaciter tuentur Christum secundum viramque naturam Mediatorem non esset

R. Organa esse diaboli censeo, ad opus Domini impediendum comparata, quod &

ipsa experientia comprobauit.

Qu. Atqui medium esse, declarat locum summo inseriore, & minoris est apud maiorem esse Mediacorem. Hinc colligo Arrianos videri qui Christum censent secundum deitatem quoque esse medium & Mediacorem.

R. Homines vllos inueniri potuisse mirarer in tanta Euangelij luce, qui tam leuibus præstigiis se decipi paterentur, nisi res ipsa declarasset nunquam suisse Euangelium Dei recto zelo sectatos. De præstractis & ausomatanisses loquor.

Qu. Atqui boc non est respondere.

R. Cogit me rei indignitas in hanc vocem erumpere, cum tam leui atque adeò nulla occasione videam tam multos initiò quidem ad Arianismum, postea ad Tritheismum, denique ad Samosateni impia deliria desecisse. Age igitur, ordine de singulis quæramus.

R. Ergotibi alind est Medins quam Mediator? diator?

tri

de

e-

rũ

0-

1-

r -

a-

us

&

7-

e-

i-

e-

i-

15

.

2-

\$

R. Omnino. Medius enim ipfam perfone qualitatem declarat, qua fir vr inter duo extrema medium quidpiam cenfeatur: Mediator verò fequestrem & conciliator é declarat, qua víque adeò diuersa sunt vr mediator aliquis esse possir, qui tamen media conditione non sit, vr quum pares alios aliis reconciliamus: & contrà, non quisquis medius est, sit necessario Mediator.

Qu. Christus tamen est sum medius sum Mediator.

R. Concedo.

Qu. Simedius est, quaterus est Deus Verbu fine Filius ergo filius inferior est Patre, quadam videlicet deitate inter summam Patris destatem, & bominum naturam media, praditus.

R. Vis ergo Christum secundum alteram duntaxat, nempe humanam naturam esse medium, aut nullo modo medium esse?

Qu. Imo adillud prius responde.

R. Respondeo igitur, vtramuis naturam per se spectes, Christum dici medium no posse, quoniam quatenus Deus est, successo est Filius Patri: quatenus autem homo est, successo est reliquis hominibus. Itaque vt quispiam esset hac ratione medius, natura quadam media constare ipsum oporteret, qua nec summè Deus, nec infirmè homo esset: quod dari nullo modo potest.

Qu. Sequetur ergo Christum si neutrius natura respectu medius est, nullo modo medium

offe.

b. ij.

R. Non sequetur si naturas, ita vt saciendum est, non per se, vt isti turbatores Ecclesiarum solent, sed coniunctim in vnam eandémque personam vnitas consideres. Est ergo medius Christus vnus, quia sic Deus est vt sit homo ac proinde Deus Patre inferior 2007-2002, nempe propter assumptam serui forma: & sic homo vt sit Deus, ac proinde supra ipsos Angelos, nempe propter formam Dei assumens, sed 2017 2002, nempe propter formam Dei assumetum Medius est ergo secundum veramque na turam personali vnione coniunctam: secundum alterutram verò per se consideratam, nequaquam. Nam in Christo est quidem Aliud & Aliud: Alius verò & Alius non item.

Qu. De Mediatoris antem officio quid fen-

tis?

R. Idem prorfus atque de medio. Ista enim in Christo penitus cohæret, quum sactus sit vnione naturarum medius, vt esset inter Patrem & homines Mediator.

Qu. Ergo secundum neutram naturam per se

consideratam Mediator fut Christus?

R. Omnino, quia neque xão ablque iis qua in carne peracta sunt, homines Pairi reconcilianit: neque rursus hic homo victor ipse enasisset, nedum vi nostet esset liberator, nist vous & ide, homo simul & Deus faisset, Hoc tamen interest, quòdéxa o vsus es hominis assumpti opera non ex necessitate, sed ex mera voluntate. Hominem verò necessario oportuit hac essicatatem abassumente Dei natura mutuari. In hoc sgitur mediationis, id est,

recon-

reconciliationis opere, quæda opera toti perfonæ, id est vtrique simul operanti naturæ, quædam distinctè deitati, quædam distinctè humanitati tribuuntur sed in summa, neutra per se natura fait mediatrix.

Qu. Sed qu'idnam credemus de intercessionis officio? Nam certe inferior est qui apud alumin-

sercedir.

n-

G.

n-

r-

vt

ã:

d

ē-

12

1 -

e-

d

3-

S

r

e

R. Hoc verò falsum est. Quid enim obstat quominus æqualis æqualem, adeóque superior inferiorem pro alio interpellet? Nec sa
nè consequeretur Filium esse minorem Patre,
etiam si has partes in se vltrò, etiam absque vlla assumpta carne, recepisset. Iam autem ossedinus quæ de intercessione Christi scribuntur, ad istam huius mundi imperiis & gradibus conuenientem rationem accommodari
minimè oportere. Præterea quomodo vnionis naturarum respectué 2000 inter Patrem
& nos sit medius, & ratione ossici habita, sit
inter Patrem & nos Mediator, modò declarauimus.

Qu. Aiunt, etiam videri deitatem apud &metio fam intercedere, si Christus quatenus etiam

Deux est interceffor dicatur.

R. Aiunt quidem, sed admodu imperitè. Etsi enim in Filio, vt & in Patre & Spiritu sancto, tota persectaque est deitas, vepote impartibilis: tamen Iranc deitatem in personis non nisi relatinè cossideramus. Itaque posito, quod verissimum est. Christum etiam secuidum deitatem humana natura assumpta vnitam intercedere apud Patrem pro nobis, non essici-

tur eum apud seipsum intercedere, quum alius sit Pater, alius Filius, hypostasibus verè distinctis: quanuis, si essentia absolute consideretur, Pater & Filius sint vnū, vnūsque Deus. Nam sicut in Christo incarnato est Aliud & Aliud, non autem Alius & Alius: sic in Deo est Alius & Alius, Aliud autem & Aliud non item.

Qu. Quid censes de Angelorum & mortuorum Sanctorum snuocatione?

R. Impiam effe idololatriam.

Qu. Possunt tamen Angeli & Santti mortui ab iis inuocari qui nulla idola fabricari sustineant. Ioan.19.11 Deinde distinguendi sunt qui veros & beatos An-Mat. 11.12 gelos, aut vere piorum & santsorum hominum spiritus inuocant, ab iis qui colunt sictitia numina, id

est damonia, & eos qui ipsorummet confessione, etia

si dy effent, tamen effent sceleratissimi.

R. Fateor non modò imparia esse peccata, sed etiam eiusem peccati reos, non esse pariter reos. Sed qui granius peccat, leuius peccantem non eximit peccatorum numero. Itaque hoc totum sinamus, de quo nunc à nobis
non queritur. Idola parit manus, concipit inanis phantasia. Itaque sunt isti quoque idololatræ, quorum idolum tanquam informis sœtus
in phantasiæ vtero delitescit: nec vllum est tetrius idoli genus, vt pote quod in ipsis animi
penetralibus sit collocatum.

Qu. Sed cur idololatriam vocas quod bona

ratione nititur?

R. Apage rationem quæ non modò Dei verbo non innititur, verùm etiam planè repugnat ali-

di-

de-

us.

60

on

10-

tui

t.

n-

1-

id

iã

1-

a-

1-

S

-

S

gnat. Quanqua sanè quid bone rationis afferri possitad tam crassam impietatem confirmandam, non video.

Qu. Quidhoc sit rei, quaso ut paucis demonfres.

Absentem inuocare, cui significare animi tui sensum non possis, extremi stuporis est. Existimare verò mortuorum spiritus vel vbique presentes este, vel, ve absentes fint, neque verba exaudiant, tamen mentis cogitata perspicere, hoc, inquam, vtrumque manifestum est idololatriæ scelus: si modò idololatria est, quod vni Deo proprium est, ad rem creatam transferre. Quod autem excipiunt, spiritibus Sanctorum petitiones nostras à Deo patefieri, aut eos in nescio quo mirifico Trinitatis speculo res singulas intueri, quam facilè est dicere, tam facile est vt stultum & craffum commentum repudiare. Iam verò quod ad Angelos attinet, audimus quidem eorum ministerio vti Dominum ad suos protegendos : nec dubium est quin prout illis mandatur, suo munere sungantur, de piorum salute fuo modo soliciti, sed quid hocad inuocationem? Quomodo enim id fiat in fide, quum neque quando veniant aut discedant , adfint aut abfint, nouerimus: neque vllum hac de re verbum aut exemplum in facris literis inueniatur, imò ne externam quidem adoratiodem religiosam Angeli admiserint? Denique quum nullus sit prorsus fiue potentia fiue charitate erga nos , conferendus cum Christo Deo & homine ad Patris dextra sedete vt pro

b. iiij.

nobis intercedat vnicus Dei & hominumMediator, vnde tandem nifi ex manifesta distidétia orta est subordinatorum intercessor ur-

nonnullis inculcatur, et si verum est, tamen vsque adeò absurdè applicatur probandæ mortuorum inuocationi, vt ne resutatione quide indigeat.

Qu. Precamur tamen aly pro alia, & aly aliarum preces flagitamus, iplo Apostolo nobis exeplo suo praesite. Ergo postulare alterius quam Christi intercessionem, non detrabit unius Mediatoris officio, quia non dicitur Ora pro nobis: sed, Miserere

nobis.

R. Primum, constat istius Angelorum & mortuorum invocationis desensores, intra metas istas sese minimè continere, sed opem eorum in periculis & difficultatibus non aliter petere, quàm à suis olim numinibus infra Jouis solium collocatis manifestissimi idololatra sactitabant. Deinde mutuas preces inter se cius dem corporis membra, tantisperdum in hac vita alitalios de rebus nostris certiores sacre possumus, non est sanè homines inuo-

Rom.8.26 tacere possumus, non est sanè homines inuocare, aut Christo mediatores subordinare, quod illi faciunt: sed porius vnà cum fratribus in cundem Mediatoris nomine communem

Rom. 8.15 Patrem inuocare, qua autora Bra gratissimum est Deo sacrificium.

Qu. Sed ipfe Spiritus fanttus dicitur pro no-

R. Nempe quoniam nos ingemiscere & titè precari docet, quemad modum etiam cla-

mare ab codem Apostolo dicitur.

Qu. At quis tandem erit istim intercessionis Christi finis?

R. Nunquam sanè, ne tum quidem quu apparuerit quod sumus, quum Deo coherebimus, nisi medii & Mediatoris, ade oque capitis nostri Iesu Christi interuentu: cuius, hac quidem ratione, eternum est regnum & eternus Pontificatus. Cessabit tamen tota hec regende & gubernande Ecclesieratio, postquam nouissimo hoste abolito, Morte videlicet, & electis omnibus cum suo capite in eternam vitam affertis, Deus erit omnia in omnibus.

Qu. Atqui hoc regnum Paulus ducis Patri I. Cor. 15. ob; tribuendum, Christum autem subisciendum.

R. Paulus Christum, vt filium quidem, fed in carne manisestatum, & cum suis mem = bris coniunctum considerans, deitati summă = gloriam meritò tribuit, tunc maximè domitis = omnibus hostibus patesaciendam. Subiectio = verò ista inferius quidem aliquid ipsa deitate = demonstrat (nec enim vnquam creatura, ne in Christo quidem exæquabitur creatori) sed ta-= men summă secundum eam quæ deitatis pro-= pria est, beatitatem declarat in eo positam, = quod Deus nos quidem vnà cum nostro capi=te, quatenus homo est, pro sidis & charis sub-= iectis agnitos summè tum demum beabit, re-= liquos autem vt rebelles æternis pænis ple-= ctet.

Qu. Sed quod vliimo illo die dicitur ventu- 1. run vi iudicet vinos & morinos, dific iltate no caret. 1.Pet. 1.3. Indicitum enim mox consequi singulorum tum pioru

tum impiorum ex bac vita-difceffirm, ex plurimis Scriptura locis, ac prafertim ex diustis illius epulo-Luc.16.17 nis sine historia sine parabola liquet.

R. Indicium vel prziudicium potins iam tum exequitar Deus aliquatenus, adeò quidem Luc. 16.0. vt à piorum spiritibus à Christo capite suscep-& 23.43. A Ct.7.60. tis depuftari æternæ vitæ fælicitatem, & vi-Phil. 1.23. cissim ab impiorum spiritibus horrores æternæ morris percipi minime sit dubitandum. Sed præreignam quod illud præiudicium animas duntaxat respicit, corporibus adhuc Mit.25.31 in puluere dormientibus : plena iudicij declaratio & executio qua toti homines vel æter næ viræ compotes fient, vel in æternos cruciatus mittentur, in vlimum illum resurrectionis diem differrur.

> Mortuos igitur eos intelligis non qui mortui tunc erunt quum indicabuntur, sed qui prius mortui tunc resurrexerint. Quosnam igitur vi-

uos intelligis, mortus illis oppositos?

Quas runc adhuc in hac vita superstites Christos in altero illo suo coque gloriosis-1.Cor. 15. simo aduenta deprehendet: quibus etiam subira in alterum futura vel mortis aterna vel fempiterne vite statum commutatio vice morris & refurrectionis erit, vt Apostolus docet.

> Quomodo aterna morte damnati dicuntur, qui tamen & ipsi nunquam morituri resurrexerint?

> Quia vivere in tam horrendis & ine-R. narrahilibus animi fimul & corporis cruciati bus, no vitæ fed mortis potins nome meretur.

Qu. Sed

Qu. Sed resurrectio none est in genere ex Dei benignitate, & quidem in Christo, qui est primitia

resurgentium?

213

0-

m

m

r-

0.

m

.

2-

48

Sicut in Filio Pater omnia condidit, ita etiam in codem, id est interueniente ciusdem potentia, vitam recipient etiam impij. 21. Sed vitæ henedictio malis, vt & cætera omnia in maledictionem cedit. Non igitur resurgent impii resurrectionis Christi beneficio ac virtu te (coharet enim hac resurrectio indissolubili nexu cum vita beata, ideóque foli credentes & Christo verè insiti, siunt eius participes) sed Filij vt iudicis potestate & authoritate, qui quum fententiam illam de vtraque ac potifii- Gen.2.17. mum æterna morte pronuntiaret aduerfus hu- & 3.19. manum genus, iam tum (exceptis quos ipfe feruaturus erat à morte) homines dampabat resurrectionis pæna. Quomodo enim æterna esset pæna malorum, sicut omnino sutura est, si corpora corum perpetuò manerent in puluere, omnis sensus expertia?

Qu. Verum quum corpus per se non mousatur, sed sit duntaxat anima instrumentum, videtur aquum suisse ve tota vel peccati poena vel institie

gloria in animabus bareret.

R. Contradicit tota Scriptura quoties re- 1. Cor. 15. furrectionis meminit, quæ certè animabus 35. propriè non competit. Deinde quanuis nonper se peccet corpus, peccat tamen rotus homo, ideóque totus jure punitur. Christus autem non esset integer redemptor, si cor- 1. Thes. 5. pora suorum in putresactione desereret: Heb. 2. 14. nec indiguit corporis assuminone, si solas

animas nostras liberaturos venisset.

Qu. Sed cuius modi tandem erit illa vita ater-

na, & illa quoque mors sempiterna?

R. Frustra quidem hæc serutantur : non modò quia damnada est curiositas ad ea quærenda impellens quæ Dominus nobis adhuc abscondit, verum etiam quia extremæ est dementiæ id velle comprehendere cuius non sis capax. Illam verò beatitatem si capere núc pos semus, iam essemus quodammodo ipsius com potes, quum intellectus re intellecta hactenus faltem fruatur quatenus eam intelligit. Nec aliter de pænis æternis existimandu ett, quarum vel tenui apprehensione homines interdum ad desperationem & horrenda facinora ferri videmus. Quòd ergo nondum plenius intelligent horrorem ignis illius æterni, patitientiæ Dei tribuendum eft,adhuc iram differentis. Quæramus igitur potius qua via illuc perueniatur, vt vitæ viam teneamus: & in iis acquiescamus quæ nobis Dominus his de rebus Verbo suo patefecit, tantam videlicet suturam piorum quidem fælicitatem, impioruautem miseriam, vt neutra nunc à nobis, qualis & quanta quidem eft, comprehendi possit.

Qu. Quanam est igitar ad vitam atemam

via?

R. Christus iple, vt ipsemet testatur: nec aliud iter est quod ad vitam ducar.

Qu. Arqui non omnes vinificat.

R. Fareor, sed cos demum qui hanc viam ineunt. inire autem hanc viam, est credendo sese Christo adiungere, atque adeò quodammodo

modo sese illi incorporare.

Qu Quidnam autem fidem vocas?

R. Fidem, qua distinguuntur Filii lucis à Filiis tenebrarum, non simpliciter vocamus illam notitiam ipsis etiam demonibus communem, qua sit vt quis agnoscat vera esse que cunque in ser pris Propheticis & Apostolicis continentur: sed præterea sirmam animi assensionem illius notitiæ comitem, qua sir vt sibi quispiam peculiariter applicet vite æterne in Christo promissionem, perinde ac si iam esse set illius plenè ac reipsa compos.

Q. Hanc Fidem naturane nobis suppedi-Rom.8.37 tat., an gratia, an verò partim natura, partim gra-

tia?

R. Mera Dei regenerantis gratia.

Qu. Annon vero Deinotitia & nomai evroiae insunt hominbus quantumuis corrupti natura?

R. Insunt prosectò, sed yt magniscentissimi ædiscij rudera. Deinde hoc dico sidem hanc non esse in notitia naturali sitam, sed adicienda esse quæ præterea Deus mundo peculiariter per Prophetas & Apostolos patesecit, de quibus ne suspicari quidem caro & san quis unqua potuisser. Postremò & illud est observandam in quo veluti specifica differentia 17. sidei sita est, quod videlicet promissionem de loan, 115, & 18.6.17. vita æterna in Christo sibi quisque credens 17.25. peculiariter applicet, quod testimonium Scrip colo.2.2. t. The.1.3

Qu. Digrediamur paululum obsecro, & de corruptione hominis disseramus. Quaro igitur in primis quidesse corruptum in natura humana arbitreris: deinde quanam sit illa corruptio, ac postre-

mo quod sic aduersus illam remedium.

Ioan. 3.6. Ad primum quæsitu respondeo, corruptum effetotum hominem , adeò quidem vt quod dicit Paulus, nos mortuos effe in pec-Ephelas. catis nostris, de singulis parribus hominis sit

intelligendum.

Qu. Numbec corruptio effentiam ipfam at-

tingu?

R. Attingit sanè quod ad corpus attinct, idcirco etiam mortale factum. De anima verò aliter fentiendum eft.

Qu. Quamobrem?

R. Quia corruptio corporis compositi = tantum diffolutionem affert rei compositz, = non autem peremptionem corum exquibus = componitur. ideoque fine nous creatione in-* franzari poteft. Anima verò effentia dorrumpi non posset quin prorsus perimeretur.

Qu. Quidnam ergo de huius corruptione sen

tiemus?

R. Inqualitatibus effe corruptam , quas docendi gratia, nunc duas constituo, nempe Intelligentiam & Voluntatem.

Qualitates ergo in anima constituis? R. Sane. fed spirituali & simplici natura conucnientes : alioqui si anima siue spiritus nihil aliud quam essentia est: agè, tot secundarios deos constituamus quot sunt animæ humanæ. Sed vt spinosas multas Scholasticorum quæstiones semel vitemus, scito me vnicam in homine animam ponere, quonia plures conditas non lego, & vnicum corpus à pluri-

bus ani-

bus animabus animari absurdum esse iudico-Deinde per qualitates animæ duo intelligo: primum videlicet facultates ipsi animæ insitas, quas no minus ab ipso animæ subiecto distinguendas dico (distinctionem tamen quæ spirituali naturæ conueniat) quam attrahendi ferri vis à magnetis substancia distinguitur: deinde, istarum facultatum quas duas esse dixi integritatem, sine rectitudinem, sine vt loquitur Moses, bonitatem.

Gen.3.31.

Qu. Atqui quum hominis lapsus nunquam possis satis graniter intelligs & describe, indentur superficiarium quoddam malum & quod ence tenus bareat arbitrari originis vistium, qui in accidentibus superficiarium esse discunt.

R. Hominum ineptorum sunt istæ cogitationes, nec aliter olim quibusdam imposuit Satan, qui ad suæ stultissimæ rationis normam voluerunt Christiana dogmata inslectere. Per qualitates illas intelligimus non accidentia quædam extranea & superuenientia, sed quæ rei ipsi naturå hæreant, & tamen ab ipsaessenia & quasi materia cui insunt, secernantur, non reipsa, sed ratione vel cogitatione.

Qu. Ais igitur in summa, corrupt as esse anima qualitates non essentiam.

R. Aio, & contrarium dogma dico esse certum & apertum ad Epicureismum iter,id est ad mortalitatem animæ astruendam: quoniam posita essentiæ ipsius vel leuissima corruptione, necesse sit rem ipsam interitui obnoxiam confiteri. Deinde corruptio si est totius anima, tota statim interierit necesse est: sin verò partis, quinam divisio partium in simplici essentia, cui usmodi est anima statuetur? Itaque istius tam abserdi & tam impii dogmatis auctorem insigniter insanire oportet, nec minùs excacatos esse qui aures illi prabent.

Qu. Istum mittamus, eorum videlicet delicias in quos tusta sua iudicia Dominus exercet. Nuc

age, quanamifta sit corrupio, declara.

R. Nec intelligentia nec voluntas fublata eff, vt modò dixi, quoniam periisse, aut planè humanam amplius nullam animam extitifse sublatis illis , oporteret. Sed italasa est vtraque hæc facultas, vt vbi limpidissimum esse oportuit intelligentiæ oculum (qualis ctiam erat ante lapfum) in Dininis rebus nimiru. & que recla conscienția attingunt, partim prorfus nihil videat, ne infins quidem Conditoris luce oblata, ficuti videre est in præcipuis veræ religionis placitis, que non fastidit modò, verum etiam ve absurda & fals toris viribus onpugnat humana ratio : partim fi quid videt, perobscure nidet (cuiusmo di nonnulla nemo est qui non habeat anima innata:nonnulli verà considerandis sublimioribus rebus intenti, plura deprehenderut) adeò vt statim illæ qualifcunque lucis fcintillæ ad hoc ipfum relictæ, vt homo fit prorfus avanoxonto, hominem in ipso veritatis vestibulo destituant, nedum vt hac face præeunte ad ipfum víque facrarium veritatis perueniat. Iam verò quodad zquitatem inter homines colendam attinet, etfi paulò

Rom. 1.

13

S

C

Ľ

paulò minus hebes est in his!rebus humanæ mentisacies, ita videlicet iustum suum iudicium moderante Deo, vt humani generis focietas ex qua Ecclesiam colligit, eò faciliùs conservaretur, mox aliqui interitura, si, prout merchatur hominis laplus, omne zqui & ini qui, virtutis & virii discrimen è mentibus hominum sublatum effet : tamen magnam effe tum in ipsis thesibus, tum præcipve in hypothefibus dijudicandis hominum cæcitate manifeste conuincunt repugnantiæ non modò in vulgi opinionibus, vbi quot capita tot fenfus, verum etiam in sapientissimorum philofophorum & legislatorum sententiis, in quibus conciliandis sampridem sese frustrà multi fatigarunt. Iam descendo ad alteram animi facultatem, que sedes est affectuum. Eam verò qui ab intelligentia ve ab anriga regi oportuerit, quoties tamen præceps illam rapit? ne" queid mirum , quum & spiritum interdum ipfum abripiat. Omitto atalian omnium na- Rom. 7.19 turalium affectuum:quod malum aliquatenus videt & damnat intelligentia repugnans, vna verà Dei Lex prorlus detegit. Ad illam verò Rom. 7.8. caliginem qua obcenebrata est & intelligendi & volendi facultas, accedit aliudetiam deterius malum, quod illa quidem haurit mendacium, & Dei sapientiz vierò reluctatur etiam conuica:ifta verò tota ad vitium etiam contra qualescunque illas rationis reprehensiones vltrò fertur, nec quicquam rectè vel appetere vel fugere potest, tota videlicet peccato mancipata.

c. j.

Qu. An igitur stipites sumus?

R. Minime: neque enim vel intelligendi vel volendi facultate hominem spolio, quum & excam & peruersam esse dico ipsius intelligentiam ac voluntatem.

Qu. Ergo liberum arhirrium tollis.

R. Si liberum vocas spontaneum, tantum abest vt id tollam, vt contrà totum animum ad malum vltrò ac sponte serri dicam. Sin liberum vocas quod ex sese vel tantillum possir ad alterutrum, id est ad verè bonum etiam inclinari, hoc planè inficior, totius Scripturæ testimoniis penè infinitis fretus, & perpetua experientia edoctus: quum ne vnum quidem in tanto hominum numero proferre possis, (exceptis Sanctis) qui verè bonum cognouerit, nedum appetierit.

Qu. Quo loco igitur Philosophicas virtu-

tes ponis?

R. Primum dico veras virtutes plerasque ne in mentem quidem philosophis non Christianis venisse de casiplas quas cognonerum non satis plenè ab eis describi : denique ne philosophicis quide virtutibus yllum ynquam præditum hominem absque regeneratione yllo seculo repertum.

Qu. Accerie philosophica zirentes peccato

non Gunt.

toan 3.4. R. Imò peccata, si peccatum est avousa, id est, quicquid à Lege Domini vel minimum aberrat.

Qu. A qui possea peccandi necessitate (poni autem necesse est sublata cosultatione & electione) peccatum peccatum potius tollere videris.

R. Faifa est hæc consequutio multis modis: Nec enim necessitas excusat à scelere, si quis vitrò in eius compedes sese coniecerit. Ista verò necessitas de qua nuncago, non à natura est, sed à voluntario hominis lapsu. Deinde neque deliherationem, neque electionem tollo, sed hominem non regenitum dico non posse non malè deliberare, non posse non malè eligere, propter penitus corruptam & intelligendi & volendi facultatem.

Qu. Sed ridiculum videtur arbitrari aliquam effe electionem, nisi mediam illam inter bonum &

malum fratuas.

R. Imò ridiculum est quod dicis. Aliqua enim est etiam inter malum & malum electio. Itaque tum quoque quum suadet ratio quod minus malum est, voluntas verò vel quod deterius est amplectitur, vt plerumque solet, vel à ratione se regi sinir, eligit prosectò, sed semper malè.

Qu. Ima rationis non est malum suadere.

R. Ita quidemilla sibi persuadet. Malum enim speciem boni induit vt rationi probetur. Sed vendignoscendi boni regula ex Dei Lege petenda est, non autem ex corrupta hominis intelligetia. Ergo illud etiam quod homo duzios (vt loquitur Apostolus) bonum este illud etiam quod bonutat, & tanquam bonum appetit, à Spiritu Dei malum dicitur, vt à verè bono semper aliquo modo destectens. Nam certè quod ex tam impura cloaca promanat, etiam si non tam sordidum est interdum quam ipsæ mere illius

c. ij.

fordes,tamen impurum sit oportet.

Qu. Adhuc non intelliga quamoda liherum dicatur quad necessitate ad unam tanum partem

feratur.

Memineris igitur differre, Coactio-R. nem à Necessiate, quoniam necessaria simul & voluntaria multa sunt, cuiusmodi saltem fuisse Christi mortem non negabis: coactum verò simul & voluntarium esse nihil potest, ne in its quidem quæ vellemus nolle, vt quum nautæ iacturam faciunt. Deinde vide quæfo paulò propius quomodo libertatem definias. Veer enim tihi plenins liber videtur, an qui in co flatu eft vt velliber vel fernus effe pollit an verò qui tam liber est ve nullo modo de serniendo ne cogitare quidem possit? Certe fi liberum arbitrium id demum agnoscis quod vel ad bonum vel ad malum ferri potest, & Deum & Angelos, & nos ipfos postquam erimus in cœlum recepti,ista libertate spoliaueris.Imò de hoc quoque ambigi posse videtur. Eueritne ante auditum Satanam homo ille pri mus eo arbitrio præditus quo in vrianis partem deliberaret. Qui enim cadere potuit malum in deliberatione quod nondum in mundum introierat? vt mihi quidem Adam antea videatur ad vnicum bonum sponte, toto animo & corpore contendiffe absque vlla prorfus contraria cogitatione vel disceptatione, nedum megaipiour quæ omnia in humanum ingenium inuexit Satan, introducta in nobis concupiscentia. Itaque verè arbor illa cognominata est arbor scientiz boni & mali, quum antea

anter folum honum ab hominibus nosceretur & appeteretur, cuins oblinionem fructus illius esus sic induxit, ve homines ab eo temporedebonorum & malorum finibus disceptare non desierint, quanuis intra mali limites conclusi. Summa autem horum est , Libero de- 10an. 18. mum arbitrio præditos esse, qui à servitute Rom.6. peccati sunt manumissi, cuius libertatis tuc de- 16, & 8,16. mum perfectæ futuræ quum prorsus erimus in altera vita æterna बेरबार्यक्रमी वा, certum pignus habent Dei Spiritum.

Qu. Ergo in prima gratia receptione homines Sese habent mere madulinos, nec sunt gratia Dei

סטעפףץ סו.

m

) --

ul

m

m

m

0

s.

d

Sanè si spectes ordinem causarum & primum illudinitium gratia, qua nos refingit Dominus, fateri necesse est illam à Deoin solidum proficisci, qui nos prior diligit adhuc inimicos, à nobis verò duntaxat recipi. Sin verà temporis punctum quo Deus in nobis agir Rom. 5.10. consideres, simul codémque momento nobis 1,10an-4. datur ve possimus velle recipere, & volumus Tit.3.5. recipere: alioqui inanis effet gratia. Itaque qui istiusmodi ouvepyciar quasi gratiæ Dei repugnantem oppugnant, multis modis imperitiam fuam produnt, quum hec ipla aurépen fit gratiz Dei donum, ita illi cooperans, vt sit quidem ordine causaru posterior, sicut effectum efficientem causam subsequitur, ac proinde omnia in solidum vni gratiæ Dei accepta ferantur: sed reipsa tamen, simul eodémque momento efficiat Deus vt per gratiam cognoscere possimus, & nos per gratiam reipsa cog-

noscamus : efficiat per gratiam vt velle possimus, & per gratiam reipla velimus: efficiat denique per gratiam vt facere possimus, & per gratiam reipla faciamus. Nec enim causa Surámus efficiens dici potest evéposes efficiens, quin reipfa existat effectum. Præterea, quum homini non sit per peccatum adempta neque intelligendi neque volendi facultas, vt antè diximus, sed duntaxat rectè intelligendi & rectè volendi facultas, inco faltem auvegresa naturalis negari non potest, quòd quum prima gratia disponens non nisiab intelligente & volente recipiatur, & homines natura fint in genere intelligentes & volentes, homo non vt stipes fed vt intelligentia & voluntate præditus exhibitam gratiam recipiar: & quatenus quidem intelligit & vult, fit Den conditori Tiven Q, à quo naturales illas facultates accepie: quatenus autem bene intelligit & vult, id in solidum aduentitiæ illi gratiæ tribuatur, qua fit vt ad fe præp randum, ad recte intelligendum, volendum, & faciendum accepta gra tia sese præparet, recte intelligat, velit, & faciat.

Qu. De prima verò gratia effectis quid tan-,

dem frainendum?

R. Quod prima gratia efficax est alteri Det gratiz tribuendum est, quoniam prima statim excideremus nisi altera subsequeretur, quæ primam redderet essicacem, ac sic deinceps à gratia ad gratiam progrediendum est.

Q:. Sed negari vix possit nos accepta prima grana, cateris subsequentibus συνεργέν, ac proinde prioris prioris meritis posteriorem tribui.

m.

le-

oct

in

11-

-l-

tè

2-

a-

)-

e-

Zt.

i-

S

i

1

Apage Meriti nomen, quod gratiæ repugnat ex diametro, quicquid Sophista Semipelagiani garriant. Gratiz prime nos outenan Rom 4.4. qui negat, primæ gratiæ efficacitatem negat, 1. Cor. 4.7 Sedquod de prima avegaia dixi, de confequen tihus dico. Quod enim prima gratia víque eò efficax est ve ea bene veamur, ab altera gratia est: quæ nisi adesset & quidem gratis data & gratis efficax, non modò non promouerimus, sed prorsus ad conditionem priore multò peiorem regrederemur. Deinde hac auriggen que tota ve diximus ab altera gratia est, quid tandem habet quod compensationem vllam mercatur? nihil profecto, quum etiam bene vtcunque illa vtentes, idque per gratiam, fi res ipsa inspiciator, illa potius abutamur. Adduntur ergo talenta fateor, fidelibus fernis, sed rursum ex mera graria est quod probatur servorum opera, quòd fideles serui habentur, quòd denique merces illi datur, non alia ratione debita, quam quod & gratuito Rom.4.4. fuerit promissa & gratuitò tribuatur.

Qu. Sed illud quoque libenter quasierim, Quomodo tandem has corruptio in genus humanum propagetur, naturate videlicet an imita-

tione.

R. Quum ingressam esse satis constet, quastitum poriùs oportuit quomodo expellatur. Tamen hic quoque propter multos perniciosos errores, tibi satisfacere conabor. Respondeo igitur natura propagari malum, quod

c. ilij.

postes imitatione confirmatur.

Qu. Quomodo id probaueris?

Multis Scripturæ testimoniis quum Rom 5. 14.8 6.23. voles, fed in primis argumento Pauli ab effe-Etis sumpto: Moriuntur enim etiam qui Acamum per ætatem imitari no potuerunt. Mors autem est peccati stipendium.

> Quid si mortem illam primam que est corporis & animi separatio, & postea eiusdem corporis in sua principia resolutio, naturalem esse dixerim? Omnia enim composita naturaliter dissolu-

tions funt obnoxia.

& 3.19.

R. Refellet te Deus ipfe apud Mosem lo-Gen. 2.17. quens. Præterea non est necessarium hoc ar-Rom.5.12. gumentum. Eth enim diffolui suante natura potest quicquid compositum est, tamen no prins reiple diffolnitur quin definat à componente causa sustentari. Quid igitur absurdi loquor, quum dico fic fuiffe conditum hominem exanima & corpore, & quidem corpus hominis ex elemétis compositum, vt hac perpetuò nifi peccatum interuenisset sustentaturus fuerit Greator?

> Fateor ergo ex mortalibus corporibus gioni mortalia corpora, sed quorsum hoc ad anima corruptionem, nisi forte censes animas etiam ese ex sraduce?

> R. Quid veteres multi hac de re senserint, nihil moror, nec magnopere contendere hac de re velim, modò constet de naturali natiuæ labis propagatione. Tamen hoc non puto mihi diffimulandum, doctrinam de anima traduce mihi perabfurdam videri, quoniam aut totam

totam animam aut partem eius traduci oporteret. Si totam, interire certè partes statim necesse fuerit: sin verò partem, quomodo simplicis essentiz pars aliqua decidetur?

t

Qu. Sinon est anima ex patre corrupto, sed ex Rom.12. spirituum Patre ac conditore, undénamilla corruptivan ex corporu conjuncti contagione, ut ab impuro vase vinguentum quò prastantius est, cò citius afficitur?

R. Mihi quidem videtur hæc ratio moderatis omnibus ingeniis posse satisfacere. Sed
vtcunque sit, illud satis sit, Adamum sicut sibi
& suis imaginem Dei acceperat, ita sibi ac suis
amisse, Deo, sicut interminatus suerat, conditas & infusas corpori animas starim desetente-vnde sit vt natura silii iræ omnes nascan
tur, corruptionis videlicet & paterni quoque Rom, s.
reatus hæredes.

Qu. Iam ergo ad remedium huiuu mali, unicum videlicet Christum side, qua donum Des est, apprehensum redeamus. Velim igitur mihi explices quid per istam apprehensionem, institionem, incorporationem, novoviav denique Christs intelligas.

R. Qui vllam ipfarum substantiaru aviaelui aut coniunctionem imaginantur, quemcunque tandem eius modum somnient.prorsus hallucinantur, corporaliter diiudicantes
spiritualia & pussipuida. Qui rursus solam Christi energiam sine esticacitatem statuunt id este
cuius simus participes, non videntur satis expendisse expressa scripture testimonia, quibus
distincte nobis Christus ipse donari dicitur:
16.
Ephs.30.
deinde ipsius in nos eveppena describitur. Duo

igitur funt constituenda, vt quæ sit hæc communicatio intelligatur:quorum hoc prius eft, quod insemet Christus noster fiat ex Patris beneficio, ve possint dicere omnes credentes. Hecres, nempe Christus Filius Dei manifestatus in carne, mea est ex Patris dono & liberalitate, vt illa vti frei possim.

Hic rogo vt mibi lice at interfari, Dominus est certe rei donate, qui sic loquitur, Num e go domini fumu ipfius Christi, ac non potius ille noster

est Dominus?

Joan. 13.3. 37.12. I.Co.6. 20.7.23.

Dominum nostrum effe Iesum Chriftum, & quidem optimo jure, quum & nos ipfi donarit Pater, & ipse nos precio suipsius redemerit, si quis inficiatur, anathema sit. Quum ergo nostrumid est credentium este dico nul lum nobis in infum imperium datum effe intelligo, sed datum, & natum effe nobis dico: ficut exempli gratia, Quispiam fit vxoris maritus, cui pareat quidem vxor & obsequatur, fed ita vt vicissim dicere possit vxor, ficut ego fum viri istius cui dedit me pater, vt ipse mihi dominetur; sic ille vicissim meus est maritus, qui sese mihi vtendum tradidit, vt me videlicet vxorem diligat & foueat:qua similitudine non ignoras Prophetas & Apostolum passim Rom. 7.1. ad hanc defignandam communicationem vti-

2. Cor.II.

& deinc. Alterum huius communicationis caput est, quod infe vhyueaded fit nofter, vt nulla cor-Eph.5.23. porum conjunctio seu naturalis sen artificiosa possit cum ista comparari:non hue tamen respiciens vt ex illius substantia vel persona, & nostris personis seu substantiis, vna quæpiam

persona

m-

eft,

tris

cs.

fe-

oc-

ni-

ego ter

ri-

pſi

e-

ım

wl.

n-

0:

a-

ır, 20

hi

IS, i-

ne

m ti.

ı,

r-

ſa

8

m

12

persona vel substantia coëat (quæ omnia commenta crassissima funt, & à regno calorum prorfus aliena) fed huc duntaxat spectans, ve eà certior conjunctior, efficacior sit ipsius in nos spiritualis energia. Interea tamen illud certum eft,ita iplum fieri postrum,vt verè fiat vnum nobiscum, nec tam firme cohæreant na turaliter caput & membra corporis alicuius, quam firma est & arcta ista Christi nobiscum coiunctio, ve simus caro ex carne eius, & os ex Eph. 5.30. ollibus cius:tota tamen spiritualis & mystica.

Explica queso, cur spiritualem voces.

Spiritualem voco, non respectu cius quod communicatur (certum enim est tota hu manitate, nec folo spiritu Christum nobis comunicari) nec ctiam quali imaginaria sir ista conjunctio, & in sola cogitatione posita, cui res ipsa non subsit : non denique quasi solius consensionis habita ratione dicamur vnum cum Christo fieri, sicuti scribit Lucas, Cor v. Act. 4.32. num & animam vnam credentium fuisse: sed quod animi quidem & fidei tota hac fit anprehenfio, Spiritus fandus verò fit is demum cuins vinculo resista tam procul, quod ad locorum internallu attinet, diffitz connectatur: Eph. 4.13. idque vr in ifta spirituali copulatione Christus quidé instar capitis, Ecclesia verò sit corporis instar, ab illo videlicet vno capite spiritualem vitam hauriens. Itaque tota illa iplaru lubstan tiaru realis coalitio, (de qua tam multi iampride adeò pertinaciter contendunt, vnde postea in Conam Domini inucctum est portentum illud Transubstanciationis & Consubstantia-

tionis) crassum est humanæ vanitatis commentu, neque spirituali vitæ, neque corporis Christi veritati, neque ipsi analogiæ sidei vllo modo conueniens.

Qu. Audio quidem fide Christum ipsum à fidelibus percipi, audio Spiritus sancti vinculo Ecclessam cum suo capite spiritualiter copulari : sed non percipio nihilominus, quinam ista tam procul

diffita uniantur.

R. Concedo. Nec enim frustrà exclamat Paulus magnum esse hoc arcanum. Rectè igitur monet quidam, Potiùs esse nobis laborandum vt Christum sentiamus in nobis viuentem, quàm vt comunicationis istius ratio nobis pateat: vtpote quæ captum nostrum superet, quanuis spiritualem esse & sidei instrumento sieri constet.

Sph 5.30. Qu. Quid sinobis Christum communicari dicamus duntaxat quòd ad energiam & efficaciam attinet? & illum Apostoli locum, Membra sumus corporis eius ex eius carne & ex eius ossibus, ad

Christi evodenwow referamus?

R. Scriptura manifelliùs loquirur de ipfiusmet Christi communicatione, ve postea
vitam ex eo nobiscu vnito hauriamus, quàm
vead solam energiam id accommodari posse,
quod est potiùs & ever no manifellus; & benesicii imputationis fundamentum:id quod etiam
ex corporalis alimeti analogia, cuius Christus
ipse auctor est, manifestum est. Quemadmodum enim ve ex cibo alimentum ad haz sustinendam vitam necessarium percipias, tuum
cò vsque sieri oportet ve etiam comedas: sie
quoque

quoque vt ex Christo spiritualis æternæque vitæ veluti succum hauriamus, illum à nobis ore fidei apprehendi & spiritualiter quasi in nos traiici necesse est. Locus autem ille Pauli Eph 5:3de affumptione humanæ naturæ commodes en carnes ex este explicari non potest. Secundum hanc enim dicere fas effet quibusuis sine exceptione hominibus, se esse membra Christi:quod tamen vt Ecclesiæ vnius proprium refert Apostolus: id quod etiam corporalis coniugii analogia requirit. Nec enim vir quivis cum quavis muliere est caro vna, sed is demum qui cum muliere cuius maritus est, & ea demu mulier quæ cum viro cuius vxor est, sese coniunxit. Hæc igitur copulatio in vnam carnem non est nature led pacti, ve & noftra cum Christo in vnum spiritum conjunctio. Præteres fi hoc fignificare voluisset Apostolus, dicere certe = potius debuiffet Chriftu effe ex carne nostra, = & ex offibus noftris, si quidem ille fua evoapro-= ou sele nobiscum conjunxit, nos autem illi fide coniungimur.

Qu. Perge quaso, & ia ostende quid ex Chrifo spiritualiter, no dixiste, per sidem nobis commu-

nicato, percipiamus.

d

ul

at

i -

1-

-

-

.

-

u

a

R. Rursum ingredimur abyssum cuius la Eph. 1.18. titudinem, altitudinem, profunditatem, quum alioqui, teste Apostolo, cognitionem nostram superet, hactenus nouimus, quatenus Spiritus quo donari sumus profunda Dei scrutatur. Qui proprio Filio non pepercit, inquit idem Apostolus, sed pro nobis omnibus tradidit eum, quomodo non etiam cum eo donaret Rom. 8 31.

nobis omnia? respondeo igitur omnia ad salutem necessaria ex Christo per sidem apprebenso in nos promanare.

Qu. Sed quanamilla sint velim mihi, si fieri

poseft, per partes explicari.

R. Respondeo igitur quadă sie esse Christi vr in ipso vno semper hareant, nec aliter quam imputatione nostra săt, cuiusmodi sunt qua nostricausa peregit, nempe quod sactus sub Lege omnem institiam impleuit, & pœnas nostris peccatis debitas luit: quod vtrum-que intelligit Apostolus Obedientia nomi-

Gal.4.4. que intelligit Apostolus Obedientiæ nomi-Mat. 3.15. ne. Quædam verò sic in Christo resident, vt Phil.2.8. tamen corum vis & energia in nos propage-

Rom. 8.3. in Christo puritas omnibus absque mensura donis exornata, quæ non modò fit nostra per Rom. 6.6-imputationem, verùm etiam est nostræ rege-Gal. 2.20-nerationis & omnium consequentium spiri-

=tualium donorum fons & origo.

Qu. Quid vocas imputationem?

R. Dei Patris beneficium quo dignatur obedientiam illam Christi nostram ducere, perinde ac si ipsimet impleuissemus Legem, & pro peccatis nostris satisfecissemus.

Qu. Sed an hoc convenit Deinatura, vt alie-

na institia quispiam instus babeatur?

R. Aliena quidem hæc instituta est, quatenus extra nosest, & in alio subiedto, nempe in Christo residet: sed aliena non est, quatenus

1. Cor. 1.1. illud ipsum subjectum, nempe Christus, no30.
10an 175. strum est : atque adcò spiritualiter per sidem
20.21. factum est ynum nobiscum.

Qu. Imò

Imo fi vnum est factum nobiscum, iam videtur quicquid in fe habet, reipfa quoque & non

fola imputatione noftrum effe.

c-

73

ri

T

u

15

ė-

1-

i-

V.

æ

ra

r

e-

u

-

n

nò

Posita sanè ipsios substantiæ Christi copulatione & vnitione reali cu nostra, quod ex eorum dogmate sequitur qui ore etia pso comedi & traiici in nos carnem & sanguinem Christi tradunt , illud consequeretur quod ta dicis:ex quo etiam intelligi potest quantopere & transubstantiationis & consubstantiationis dogma, præterquam quod carnis Christi veritatem tollit, fit etiam doctrinz de iuftitia imputata repugnans. At ego antea dixi verè quidem nobis Christum ipsum communicari, sed merè spirituale esse hoc mysterium, cuius vinculum quidem fit Spiritus fanctus, fcopus autem sit non vlla ipsarum substanciarum aut personarű coalitio (quorsum enim hoc?) fed vt spiritualis vita sic à Christo mystico capite, ad subiectum mysticum corpus de- Eph. 5.25. fluat.

Qu. Redeamns ad imputationem.

R. Redeo igitur & dico, fient quicquid in nobis eft defectus infliriz, & lahis peccati, extra Christum est, & tamen Christo imputatum estilic vicissim obedientiam Christi extra nos quidem esse, putà vni subjecto Christi inhærentem & tamen nobis imputari. Huius autem imputationis buc est fundamentum, quad & ille vnum est nobiscum & nos vnum cum illo (spirituali sicut diximus modo & ratione) vt ille quidem fuerit non in fele fed in nobis peccator, & nos no in nobis, fed in ipfo

Rom.4.3. Qu. Atqui dicitur fides Abrahamo imputata ad iustinam, non autem ista Christi obedientia.

R. Nosti illud, Que subordinata sunt no repugnare. Fides dicitur imputari ad iustitia, quoniam organu est quo apprehenditur obe-Rom.s.19 dientia illa cuius imputatione iusti simus: qua ratione etiam dicimur side iustificari, quate-

ratione etiam dicimur fide iustificari, quatenus nimirum fides Christi obedientiam apprehendit, cuius imputatione iusti censemur. Qu. Superest adduc hie serupulus, Quomodo

quod dicis Christum fide apprehendi, cum eo consentiat quod priùs declarasti, quum affirmares à Christo per sidem apprehenso omnia dona in nos promanare. V sdetur enim consequi vel sidem non esse donum Patris in Christo, vel sstud posteri: fulsum esse comnino enim sides apprehensioni preeat oportet.

& fide Christus apprehenditur.

Eph.1.4. 2 Tim.1.9. Rom 11. 35. 1.Ioan.4.

R. Principium falutis noftre à Deceft, qui prior nos nondum natos, imò etiam ante iacta mundi fundamenta, elegit in Christo,& prior nos suo tempore natos diligit & cognoscit, non Christo iam reipsa donatos & infitos, fed donandos & inferendos. Itaque fi temporis mometum fredes, fimul credimus, funul Christum oblatum apprehedimus. Nec enim causa potest esse reipsa efficies, nisi prodeunte simul effecto. Sin verò causarum ordinem consideres, farent sidei (& quidem verz) rudimentum praire Christiaparchensioniac proinde non reipla infiris, led inferendis dari. Minime tamen hinc confequitur fidem nobis in Christo non donari, quum Pater ille caleftis in ftis in vno Filio acquie cens, non tunc primum nos contempletur in Christo, quum iam ci sumus donati, sed in eo nos elegerit, cognouerit, dilexerit, etiam ante ia La mundi fundamenta, nedum quum adhuc ipsum odissemus, sicut & ipse Christus prior nos apprehendit vt ipsum Phil. 2.12. apprehendamus. Deinde quod in nobis per gra tiam cæptum est vt ita Christo insereremur, ac proinde secundum ordinem causarum, præ-ecedit ipsius Christi apprehensionem: id in nobis postea augescit & consirmatur ex ea-edem gratia in eodem Christo iam per sidem ap prehenso.

Q . Quanam igitur illa funt que in Christo

adipifcimur?

4-

າດ

ã,

e-

ua

e-

p-

r.

do en

j-

4-

0-

im

el,

ß,

ite

8

g-

n-

G

18,

cc

0-

ii-

x)

ac ri.

bis

les in R. Paulus planissime simul & breuissime i. Cor. 1, 1 totum hoc argumentum pertractat, quum 30.

Christum dicit nobis factum à Deo Patre sapientiam, instificationem, sanctificationem, redemptionem.

Qu. Quid illud est. factum esse nobis sapien.

tiam?

R. Illud ipsum quod dicit Zacharias dum silium Ioannem Baptistam dicit missum esse vt saluis scientiam, id est Christom ipsum commostraret. Hæc enim est vera supientia, quam vnus Christos docet quum hominibus seipsum patesacit, quod etiam testissicatus est Pater sonora è cœlis voce dicens, Ipsum audite.

Qu. An hoe recenfes inter dona qua ex Chri-

Sto percipimus?

R. Iplum Christum sic intelligo datum Col2.3.
esse nobis vnicum veræ illius ac germanæ

fapientiæ magistrum, vt seipsum nos doceret. Est enim spse & doctor & illed quod docetur. Itaque inter Christi dona præcipuum illud & primarium est, quod seipsum nobis donat, dum nos instruit sui notitia.

ching & light mis.

Qu. Quid instificationem vocas Paulus boc

R. Illud quo infti fimus, id eft, eoufque perfecti, integri, aucuro 701, 2, aucuro, vr plenissime non tantim abeleatur quicquid in nobis totis inellementudinis qua Deus summe purus offendi vllo modo possit: verum etiam in nos comperiatur quicquid in hac humana natura vique adeò poteff eum delectare, vt illud vita æterna pro bona sua voluntate coronet. Denique eius iustitiæ ex qua iustus quispiam coram Deo censetur, Lex Dei certa & inuariata est norma & regula, Lex autem non modò prohibet non facienda, ídque addita mortisæternæ comminatione, verim etiam præcipit perfectam Dei & provimi dilectionem. Itaque vt influs coram Deo fit quispiam, duo requiruntur necessariò, nempe absentia omnis peccati, & omnis fecundum Legem institir impletio.

Qu. At in nemine mortalium hoc unquam innentum fuit.

R. Christum excipe, qui non modò nunquam peccauit, verùm etiam plenissimè totam Legem impleuit.

mamento an non perfecte instru eras?

R. Quatenus Deus, non modò iustus est ab aterno, verum eriam ipsamet iustiria, id est,

f.71.

Tac.2-10.

t.

m

OC

r-

ıè is

f-

as

ra

ta

i-

m ff

0-

r-

1vt

nti.

٥.

n-

nm

nis

eft

est, summa perfectissimaque puritas. Quatenus autem elt homo, fuit ab iplo conceptæ carnis momento supra ipsos etiam Angelos san- Mat. 1. 20. dirate excellenti praditus. Sediustitia nomine nuncintelligimus id quad confequitur perfectam Legis Dei præstationem, quod tum demum habiit Christus postquam opus omne 6th mandatum confurmment. Hacenim illa Mat 3.15. est institia cuius imputatione instificamure non & 19.30. illa effentialis que Deitaris est. nec illa habitualis, ve ita loquar, puritas carnis Christi de qua Phi. 3.8.9. fcorfim agemus : quæ quum non diftingueret . Pet, 2, 22

Offander, fædiffime eft hallucinatus. Qu. Sednondum video quinam hac institia Sufficiat. Quoniam enim non modo non prastamus Legem, verum etiam infinitis procatis cooperts fu-

mus, quomo do cenfebimar quasi nunquam peccauerimus, id est mullis peccatis contaminati, nifi prins eluantur peccatorum nostrorum macula? Id autem

fierinisi persolutis pænis non potest.

Rectè dicis. Itaque quod dixi de Lege à Christo non modò non violata verum etiam plenissime & perfectissime præstita, sic accipe vt fatisfactionem pro omnibus credentin peccatis in primis comprehendat. Tenetur enim ex Lege quisque Deum & proximum perfecte diligere, non indefinite fed definite, id eft habita suæ vocationis ratione. Vt exempli gratia, si Magistratus duntaxat tanquam privatus quispiam Deum dilexerit, officium fecisse non dicetur, quia Deum diligere tanquam Magistratus tenetur: quod de cæteris etiam

Pinil.3.8.

vocationum generibus intelligendum est. Missus autem suit Christus vt pænas peccatis nostris debitas lueret pro nobis, quod tota quidem suita, in primis autem illo suo sacrificio præstitit, sactus obediens Patri vsque ad mortem, mortem autem crucis. Itaque patiendo quoque agens, & pro nobis seipsum offeres, simul & Legem pro nobis impleuit, & pro nostris peccatis satisfecit.

Q. Atqui Christus quaterus homo factus est, videcur ad prostandam Legis instituam, ad est ad Deum & proximum perfecte diligendum susse natura obligatus, quum hac Lex sit humana ipsi natura impossia. Itaque non nobis sed sibi vide ur Legem impleuisse, ut vitam sibi promerereturid quod de pænis peccatorum nostrorum ab ipso luendis di-

R. Etiamsi Christum dicamus secundum

ci non porest.

carnem sibi promeritum esse vitam æternam impletione Legis ad quam teneretur, non esset tamen absurdum dicere tantam esse vique promanet. Sed illud satis rectè dici non po est.

Quam enim vnita suerit hæchumanitas τῷ λόμω vnione personali,& ita quidem vt etiam in sese esset sanctissima, quis existimarit (si hec assumpta natura extra mediatoris onus spectetur, quod non est per se humanitati coniun-

ctum, sed à Patre quidem probona sua voluntate Filio demandatum, à Filio verò vitro receptum) quis inquam, existimarir aliquid isti afsumpta humanitati desuisse, quominus dignis-

fima

Log. TS. p. 92.

fima iam tum effet æterna illa vita heari, ab ipfo illus vnionis primo momento? Laque bec carnis ad prestandam Legem obligatio no est proprie natura ipfins, sed voluntatis, neque Simpliciter ex en quad Christus hama est, sed ex en quod homo factus est pro nobis : quam conditionem vltrò subiit, & impleuit, non sibi, vt qui iam plenissimo iure beatissimus esfet, sed nobis, pro quibus videlicet fieri voluit sub Lege, vt eos qui sub Lege erant redimeret. Præterea vide quam illud sit arisanor quod postre- Gal 4.3. mò dixisti de satisfactione pro nostris peccatis. & 4. Nam ea est vel potissima pars illius obedientiæ fiue impletionis Legis, vt paulò antè probauimus. Ergo si Legem impleuit sibi, sua etia causa mortuum fuisse satearis oportet.

Qu. Ais igitur nos instificari coram Deo, id est instos haberi ac pronuntiari, eò quòd imputetur nobis Christi ohedientia, qua duabus pracipuis partibus constet, saissfactione videlitet pro peccatis nostris, er plena omnis institua legalis prastatione.

R. Aio.

ł.

a-

ta

i-

ıd

1-S,

)-

-

e -

d

i-

n

n

n

Qu. Christus igitur quorsum praterea factus (and familiano). est nobis sanctissicatio? nam certe qui sust us habetur,

itidem quoque fanctus cenfetur.

R. Quisquis iustus est, idé quoque sit sancus necesse est, at non contrà, niss noua gratia prioribus accedat: vt nos quidem antea iusti appellationem in hoc argumento accipi diximus, pro eo videlicet qui præterquam quòd expiatis in Christo peccatis non tenetur vt Legis transgressor, in eodem etiam implenit Legis iustitiam. In summa sanctitatem voco bo-

d. iij.

nitatem & integritatem infine persone: Iustitia verò non illa impurara, sed ca de qua nunc 1. Toan.3. agimus & à qua credentes denominantar in Cefe iufti, eft illius fanctitatis partus: vt illa quidem arboris, ista verò sit fructus instar. Sic fuit san tus, id est.bonus & integer creatus Adam, qui etiam iustus eaasisset, si Legem à conditore positam seruasset.

Qu. At omnes homines sunt natura corrupti.

Rurfum excipe Christum alteru Ada-Mat. 1. 20. Luc. 1.35. mum, ex Spiritu fancto conceptum, vt natura humana in ipso non tatum reciperet amislam Rom 8.3. puritatem, verum etiam in gradum bonitatis

infinitis modis fublimiorem eucheretur, Prior enim Adam conditus fuit duntaxat ad imaginem Dei posterior verò etiam Deus est, quoniam in ipfo æterno Dei Filio sustentatur, qui assumptam naturam incharrabiliter sanctifica-

uit, idque vt fieret nobis sanctificatio.

Qu. Carvero Christum vocas alterum 1damum?

Ro. c. 18 .Cor.1.5. R. Quia ficut Adamus conditus est ex 4.5. quo omnes homines naturali propagatione nascerentur : ita Christus humanam naturam ea conditione affumplit, vt omnes credenres in eo per gratiam spiritualiter regenerarentur.

> Q1. An vero nobis sais non erat semel nasurali ratione nasci?

Toan. 2. 4. R. Omnino quod ad hanc vitam attinet, &s. cuius etiam respectu, stultum suerit arbitrari nos sæpius nasci. Sed quum Adamus sese &

Co1.2.8. 2. Cor. 5.

fibi

in

iic

1-

i.

1-

n

عا

sibi & posteris reddiderit vtrique morti obnoxium, aut perire nos, aut alia prorsus conditione in vitam æternam renasci oportuit. Idcirco Rom. 5.18 igitur alter ille Adam nobis datus est, ex quo spiritualiter & per gratiam fanctitas & vita æterna in nos per gratiam desluerent, sicut naturaliter & corporaliter ex priore peccatum & mors sunt in nos propagata.

Qu. Explica igitur plenius hanc nostri in Chri sto santificationem.

San dificatum id dicitur quadà communi pollutione segregatum est vt purissimum fit , ac Deo omnis immunditiei fumme aduerfario, penitus confecratum. Sic igitur fan- Rom. 8 3. dificata est in Christo natura nostra ab inso concepcionis momento, idque vt nos fan-Clificaret Idautem fit dupliciter : Primum'enim ficut divi nos censeri imputata Christi instituplene comm Deo justos non in nobis. fed in ipfo cui per fidem vniti fumus: ita etiam dico nostras personas imputata ipsius perseda fanctitate & integritate, plene fanctas & integras, ac proinde Patri acceptas, non in nobis, sed in Christo censeri. Deinde tilius purillime, que in Christi carne est, sanctitatis vim & energiam, operante hoc in nobis Spiritu fancto, in nos víque promanare dico, v. & infi in nobis fanctificemur , id eft, ab inquinamentis huius mundi fegregati & spiritu & corpore Deo seruiamus : quadbeneficium in Sacris literis Sanctificatio, Re-

d. iiij.

generatio, Illuminatio, Nouus homo, Nous creatura, Spiritus denique passim vocatur.

Qu. Aie igutur hanc posteriorem sanctificationem non esse quiddam extra nos, & sola imputatione nostrum, sed nouum esse habitum reere nohia instrum & inherentem, ex Patris coesestis mera gratia, & sancti spiritus virtute, robis in Christo collatum.

R. Aio.

Qu. Quersum igitur nohis altera illa imputata

fantlificat one nat re notice opus eft?

R Quoniam hac inharens nobis fanctifi-

Rom.7.25
Gal-5.17.

cario tătim est inchoata în nobis, sicut ex perpetuo Carnis & Spiritus în ipsis etiam prastan tissimis hominibus difsidio liquet. Idcirco vt nostræ personæ Deo sint acceptæ, ac proinde ipsi placeat quod à nobis proficiscitur (estetia fanctorum vita veluti perpetua quædam suii-psius oblatio, ad quam nos etiam Apostolus hortatur) longè alia sanctificatio interueniat necesse est, illa videlicet quæ plenissima & integerrima est in Christo, in quo nos intuens clementissimus Pater, & tamen omnis impuritatis & labis perpetuus hostis acquiescat, sum-

mè videlicet iustus, & summe misericors.
Q. Accur non plane statim not sandlificat?

R. Imò potius admirare ipsius bonitatem in eo quò d'el guttulam regenerantis gratiæ cu quam instillet. Cur tamen plenam nostri sanctificationem in alterum seculum differat, cas sæ multæ sunt, quare m duæ sunt præcipuæ. Vna, quò d'imus saccaraca ac proinde quantum in nobis est, energiam sancti Spiritus impediamus. Altera, et nobis per meram gratiam serua-

tis

tis non autem ex operibus, qui gloriatur, in yno Domino glorietur. Nam si persecta esset ista in nobis sanctificatio, persecta essam esset
iustitia nostra, siue nobis inhærens, ac proinde Christus non esset nobis in solidum& propriè seruator, sed duntaxat organum & initrumentum nobis sie disponendis, yt nos ipsos po
stea nostra iustitia iustificaremus, qui sædus est
ac planè detestabilis Sophistarum Semipelagianorum error.

Qu. Ais igitur inter sanctificationem & iustitiam nostram effe hanc proportionem, ut quanta y-

na est tanta fit et) altera.

112

0-

ne

-

n

e

S

t

S

R. Omnino. Nec enim otiols esse potest Luc. 6.44. vers sanctificatio. & qualis est arbor fructifers, talis est quoque verus ipsius fructus. Itaque quoniam ex parte illustratus est veri Dei noti-14. tia noster intellectus, ex parte quoque cognoscimus: quoniam ex parte assentimur. Dei promissioni, eamque n. bis applicamus, ideirco ex parte credimus: quonia ex parte immutata est nostra voluntas, ideirco ex parte benè volumus & agimus.

Qu. Quid Chi vultistud Exparte?

R. Idelt non perfecte, sed duntavat quatenus sumus regenerati, vr in vno codémque subjecto, diuersis tamen respectibus, sint puritas & sordes, suv & tenebræ, sides & incredulitas, bona & à bono desiciens voluntas, spiritus denique & caro.

Qu. Quid igirur vocas Spiritum ?

R. Omneshominis facultates tum superiores tum inseriores, quatenus sunt sanctificata seu regenerata. Qu. Quid verò carnem appellas?

R. In homine quidem non regenerato, totum infium hominem quantus quantus eti, intus & foris, à capite ad calcem: In homine verò regenerato, omnes iridem eius facultates, quatenus non funt fanctificatæ seu regeneratæ.

1.102.3.6. 1.102.1.8.

Qu. Atqui dicit Ioannet filies Dei no peccare.
R. Idem dicit eos mentiri qui dicunt fe non habere peccatum. Dicuntur ergo non peccare, quia peccatum fic in eis habitar, vt tamen non regner. Pugnat enim Spiritus in eis aduerfus Carnem, & tandem vincet. Ideóque foli regenerati dicere verè possunt, Facio malum quod nole non focio honum quod

Rom. 7.15 nolo, non facio bonum quod volo.

Qu. Atquiratio ipfanaturalis in quouis hamine etiamnon regenerato, repugnat sape appetitioni & in eo positas esse virtutes nosti, ut to the bugns

αλογον τῶ λογικῶ subyciatur.

R. Q údnam sentiendum sit de philosophi cis virtutibus antea resposi. Concedo aliquam esse autrema , aliquam autres in homine relicitam ad coarguendam & aliquatenus etiam impediendam affectuum ἀταξίω, vt quiuis sit ἀναπολόρητω: ideóque distributionem illam philosophicam veluti partiuanimæ, & quæ de mediocritate scribunt Peripatetici, non modò non reprehendo vt salsa, verùm etiam vt imaginis Dei reliquias laudo & admiror. Sed longè aliam partium hominis distributionem esse dico quàm nos docer Spiritus san Juguri & συμματοχίν, interiorem & exteriorem hominem veterem & nouum hominem:carnem denique

Rom.1.2.

nique & spiritum interse opponens: vt quiillis nominibus quibus vitium notatur, etiam illud ipsum philosophorū ha equiva v intelligat: quicquid denique à natura homines extra regenerationis gratiam habent, comprehendat.

Q1. Nonest igitur Ratio, Ratio?

,to-

in-

ve-

dta-

are.

non

are,

non

rfus

ge-

uod

mi-

ioni

UZis

phi

12m

re-

iam

s fit

lam

æ de

odò

ma-

on-

effe

التعليج

omi

de-

ique

R. Est persecto, & quidem semper appetitione oculatior, semper tamen donec regenerata sit, vitic sa: primum enim tum quoque quu bonumintelligit & dignoscit, non tamen intelligit & dignoscit vt oportuit ac debuit, propter originalem illam corruptionem qua Philosophi ne suspicari quidem vnquam potuerunt. Deinde in plerisque etiam grauissimis rebus non modò non cernit verum, sed etiam veritati prorsus & ex prosesso repugnat.

Qu. Quafo vt hac exemplis confirmes.

R. Faciam. Quum de Deo fummè bono egregiè ac planè excellenter multa tradant Philosophi, quis tamen eorum vnquam naturali noticia vnam Dei in tribus hipostasibus soiay 102,17.8, cognouit? Et tamen hæc vnica est vera& salui- & 5-13. sica summi boni notio.

Qu. Tale tamen quiddam Trifmegistus, &

Platonici prefertim, dicuntur tradidiffe.

R. Zieri quidem potest vt nescio quid obscurè de hoc mysterio à Patriarchis traditu &
sacris libris perscriptum cognouerint nonnullissed apage istorum hominu ineptias qui hanc
veritatem in Philosophorum scriptis querunt.
Iam verò quum ad Dei naturam explicandam
ventum est postqua multa verè dixerut, quam
subitò præstantissimi quique(vt rectè dicit A-

postolus) cuanescunt? Vnde enim mau Pria, vn de diuinitatis in maiores & minores deos distributio, vnde Epicureor furores, vnde Stoica necessitas numen ipsum constringens, vnde Aristotelis deliria mundi æternitatem somniantis, & particularem prouidentiam tollentis, vt alias innumerabiles ineptias tot locis ab ipso Aristotele refutaras præteream? Cui verò nisi przelaro isti zapoviko omnium superstitionum initia debemus? Iam verò fi ad hominem ipfum descendamus, quis Philosophorum seipfum cognouit, ignorata primi hominis origine & ipsius lapsu? imò quid absurdius, quid infanius, quid magis portentofum fingi possit ea sentetia quam nonnulli Aristoteli omnium Philosophorum acutissimo tribaere non desinunt, quod videlicet humani generis vnica dutaxat sit anima? quid quòd ne nune quidem inter istos sapientes conuenit de animi simmortalitate? De affectibus quoque quantæ inter ipfos digladiationes? Quòd fi ad mutua hominum inter se officia deveniamus, quam multa non tantum absurde, sed etiam flagitiose & turpiter constituerunt illi ipsi qui maxime laudantur omnium populorum legislatores? veri aduersus affectuum araziar remedij, quis tandem istorum meminit?neque id mirum,quum huius lethalis morbi neque cansas neque effe-Eta vnquam cognouerint. Vides igitur Rationem ipsam quoque, quandiu Juxin manet, in iis quæ grauissima sunt, plane cæcutire. Quam multa sunt verò in quibus non modò cæcutit, sed etia prorsus infanit? præterqua enim quòd

e

l

n.

di-

oi-

de

n-

n-

ab

rò

Q-

m

1-

ri-

id

lit

m

fi-

ũ-

n-

r-

p-

11-

ta

8

u-

eri

11-

m

e-

0-

in

m

it,

bó sa: paucos è multis enumeratos errores adeò pertinaciter quisque defendit, vt se rectiora doceri non sustineat. Mundum è nihilo conditum, Verbum sactum esse carnem, Natum quempia ex Virgine, Alterius iustitia imputata nos cenzes seri iustos. Corporum resurrectionem & alia plurima non modò non admittit Ratio, verùm etiam sassidat & irridet imò etiam si magis illam vrgeas, tandem suriosa totam illam calessem sapientiam conculeat, nisse ex Dei gratia resusantà cuadar. Quid quòd ne tunc quidem desinit cognita etiam illi sapientia reluctari quatenus non est immutata? Vides igitur, opinar, id verum esse quod dicebam.

Qu. Atqui inter vos quoque Theologos quantumuis avecuantais non per omnia connenit.

R. Hoc quidem non fit sacrarum literarum vitio, in quibus satis planè & perspicuè explanantur veræ religionis dogmata, sed illi ipsi
rationi tribuendum est, quæ tum cæca est, tum
etia refractaria. Neque verò nos penitus (quod
si verum esset omnes planè in vna veritate per
omnia consentiremus) sed ex parte duntaxat
regeneratos esse divi Superesse igitur & ignorantie & restactariæ illius naturæ reliquias minimè insicior, sed quæ paulatim quo que abolebuntur.

Qu. Agè igitur, ex mera l'atris calestis in Filio suo gratia proficisci fatemur quicquid in nobis est vel verè syncera notitia, vel verè recti indicis, vel verè insta voluntatis. Sed instituam hanc inharentem annon instituam esse ac proinde Deo gratam fateberis? Mat.7.13. R. Iustitiam esse concedo. Arbor enim bona bonos fructus edit: sed comparate, id est, si cum iis fructibus comparentui qui vere putres sunt. Sin verò vel ipsa optima sanctis fimorum etiam hominum opera exegeris adillo productis single sed concedo.

Rom. 4-2. mam, peccata esse dico, non quidem qualia funt illa quæ Legi ex diametro repugnant, cu-

funt illa quæ Legi ex diametro repugnant, cuiusmodi sunt, adulteria, surta, mendacia, &
cætera id genus: sed quoniam ab eo bonitatis gradu desiciant, quem Lex ab homine merito slagitat: quamobrem etiam in vna Christi obedientia nobis per sidem imputata, vtpo
te quæ sola sit omnibus numeris persecta &
absoluta, nobis acquiescendum dixi.

Qu' Imo quo iure Deus aliquid flagitarit ab hominibus quos ipfa natura, cuius ipfe auctor est , fol-

uendo non esse (aris nouis?

R. Quòd solvendo non sumus, non est à natura, quæ Conditori, ad cuius imagine erat codita, quod ille slagitabat, & ipsa debebat, per solvere maxime volebat & poterat, quu ad hoc ipsum esset condita: sed à spontanea illius nature corruptione ortum est, quæ facit vt ne agno scere quidem debitum, ac multo minus persolvere quisquam aut velit, aut possit :imò nihil aliud potiùs quàm illa debita omnes augeant.

An verò (si vel secudum hominem loquamur) debitor, esse desinit qui sua vnius culpa non est solves.

Roms. 13.

Toluedo? Præterea quu id quod à nobis optimo su pre contrassis.

r

p

tı

fc

ms.15. tomedo: Præterea qui id quod a nobis optimo

fuo iure Códitor flagitat, id ipfum, ac fortassis

ctiá aliquid amplius, liberalissime nobis in Fi
lio suo gratis dato nobis credetibus, sic accepti

ferat

0-

L

d

r-

ia

1-

&

ae-

i-

00

&

10-

rat

oer

OC

tu

no

olhil

int.

ur) eft

mo fsis

Ei-

prú

rat

ferat, vt etiam nobis fidem pari liberalitate lar = giatur, qua donum oblatum percipiamus, quis = tam immensam Patris bonitatem non potius adoret, quàm cum eo contendat?

Qu. Sit izitur, Deo summe bono gloria & laus semputerna. Hoc tamen sas sit mihi percontari Saltem heciusticia unhavens, quatenus institue ratione hahet Deo, qui institua delectarur, placeat aportes.

Intelligo non tuam, vt opinor, fed 52tang versutiam. Quoniam enim Christo non potest penitus adimere salutis nostræ gloriam, idcirco decerpere saltem aliquam esus particulam conatur, quòd fanè fieret, fi hominibus persuaderet quod tradunt impuri sophista, nimirum Christi iustitia duntaxat suppleri quod nostræ iustitiæ deest. Sic igitur, rem accipe. Pal.5.5. Deus vique aded inflitiam amat, vt quicquid Rom. 9. vel tantillum institie & puritatis habet, ali- & 10. quatenus probetifed ex sua infinita honitate. non ex vllo istiusmodi institie duntavat adumbrata merito. Sic poenitentiam Niniuicarum & Achabi probauit, quanuis non vera effet pœ nitentia, sed qualiscung; humiliatio sub potete Dei manu. Nam eousque bonus est, vt etia indignissimis benefaciat, nedum iis qui quoquo modo afficiuntur Maiestatis ipsius sensu. Ergo multò magis delectatur regeneratorum operibus, quanuis imperfectis: sed primum dico placere hæc regeneratorum opera non ob vllam ipsorum dignitatem, verum ex mera Patris gratia condonantis quod iustitiæ deelt, & quod à suo Spiritu proficiscitur, agnoscentis. Deinde nego his operibus quatumnis

D4

Deo ex mera gratia placentibus tribuendam vilo modo tanquam cause, intusticationem no stram, ac proindevitam æternam. Stat enim enim illud, Iustus ex side viuet: &, Donum Dei est vita æterna.

23.

Heb 2.4.

& Rom.

Qu. Atqui siplacent, midentur aliqua saltem

ex parce diona elle que placeant.

R. Eassissima est hæc consequutio. Deus enim ne ex pacto quidem aliam institiam vt co nomine dignam probare potest (nisi sibi ipsi ve lit repugnare, quod dicere nesas est) quàm quæ Legi ad amussim respondeat. It aque sic potius colligere debuisti, Placent Deo regeneratoru opera quanuis imperfecta. Ergo Deus est summè misericors.

oli

Qu. Praterea fit possim mentio Mercedis o)

R. Longiùs patet nomen Mercedis quàm vita zterna: « certum est temporatius benedictiones etiam impiis quanuis indegnissmis, à Deo summè liberali rependi. Deinde sure ad vitam aterna sure ad aba benesicia reseras Mercedis nomen, non tamen sequitur vi debitam persolui. Imò hos maxime commendat Dei mi sericordiam quò dindebitum pramium ex me ra graria in Christo donatum, dignatur tamen mercedis nomine, vi nos quanuis reuera inutiles seruos (quis enim aliquid ipsi Deo adiecerit?) minimè tamen opera sus sis esti gratuitò promissa est, « gratuitò do natur hac merces, tamen operanti donatur, ideò que vocatur merces.

Qu. Si operanu, ergo operibus.

R.

tı

un

ai

ran

qui

tur

tan

ac

fed

ritu

qui

R. Imò fi donatur certè no foluitur vt de bita. Deinde longe aliud est operati, quamope riho dare Dico igitur bene operatibusdari vita zterna (quonia ex effectis estimahitur fides, ex fide verò iustitia) at no ipsoru operibus per folui:quo modo explicari oportet quod dicitur, Vnufquifque fecudum ea quæin corpore 2. Cone. gefferit iudicandus, & fimiles alias fententias. 10.

Qu. Quamobrem?

R. Quoniam hona opera non inftificant, Sed credentem & iam antes in Christa instificatum fequentur, ficut boni fructus non faci Mat 7.17 unt vearbor sit bona, sed arbor ex bonis fru-&ibus bona effe dignoscitur.

Qu. Atquipaulo ante bona opera non ex iu-Stificatione, fed ex Cantuficatione eliciebas.

R. Esteor Sed nemo imputata Christi iuflitis inflificatur, quin einsdem quaque Spiritn Cinclificetur.

Rom. 6.15

Qu. Ais igitur bona opera necessaria esse ad Salutem?

R. Si fides ad falutem neceffaria eft, & veram fidem opera neceffariò consequuntur (vt quæ otiosa esse non possit) certe & illud essicitur, necessaria esse ad salutem bona opera, non. tamen vr falutis caufam, (iuftificamurenim, ac proinde viuimus ex sola fide in Christo) fed vt quiddam cum vera fide necessariò coherens. Sicut dicit Paulus, Eilios Dei effe qui Spiritu Dei aguntur: & Ioannes, Eum effe iuffum qui inflitizm operatur. Et Jacobus quoque ex-1.10an.3.7 plicans, non Oga ratione instificemur, fed, lac. 2.21, Vode vera fides & inflificatio dignoscatur, pro & 22.

hat Abrahami exéplo non esse iustificatos qui fidei opera nulla demostrar. Sic enim Iacobus cum Paulo conciliandus est, ve plane appareat Contentiosos esse qui necessita é bonoru operum tanquam falsum dogma condemnant.

Qu. Quid si quis igitur in inso demum morta articulo side donetur? Hoc enim videtur pendenti illi latroni vsuuenisse. Quanam bona opera quissi-

am einfmodi protulerit?

Imo fuit latronis illius fides breuissimo tempore inenarrabiliter iren was, siquide alterius latronis blasphemias & scelera redarguit, sua crimina detestatur, certa & plane mirifica fide Christú in ipsa crucis ignominia,tacetibus omnibus discipulis, aternu rege agnol cir, & Seruatore inuocat, Iudæoru deniq; crudelitaté & impias voces palam redarguit. Sút autem peccati agnitio, inuocatio Dei Patris in Christo, & gratiaru actio, præstacistima primæ Tabule opera, quæ in nemine prorfus à fide fe parari possunt. Vt verò quispia morte praueniere nulla possit opera secude Tabule demo-Arare: fides tamé in co no est ideireo celenda otiolaquoniam etli non ivencia tamen dwayes charitatem habet conjunction.

Qu. V nus praterea mihi scrupulus superest, quinam malie operihus quisquam damnesur, si bo-

nis operibin nemo instificatur.

R. Atquiratio manifelta est, quonia vide licet vel leuissimu peccatu dignu est, etsi non summis in æterna morte pænis, at ipsa tamen æterna morte, quæ est in genere stipédiu peccati at vita æterna dignè mereri nulla iustitia potest.

Luc.23,

40-

C

g

fu

9

•

na be

tu an lo

no

potelt, nisi quale lex requirit, perfecta nimiru & integri fecundam incegræ hamanæ naturæ gra lu. Da igitur mihi qui Lege impleat, ficut nemo non transgreifor Legis in cenitur, & illud argumentum ibi concedam.

Que Aie igitur simpares fire danstern panas?

R. Etti hac de re admodu fobrie quærendum eft, amen id non temere dixi. Præterqua enim quò dipla inflirie rario poscit, vi, quipec cata onia inter fe parta no fint, nifi quatenus in genere coneniut, qui granius peccanit granius plectatur (Stoico: ű enim ell, nő Christianorű paradoxon, quo paria esse peccara statuurur)id ctia expresse tellaur Cheistus, tolerabiliorem Ma: 10:3 foredices Sodomoru coditione in die judicij, quam corum à quibus ipfe reiiciebatur.

Qu. Ergo impar etiam erit eorum qui ferue.

buniur gloria.

R. Omnino id poscit cadé contrariorum ratio. Et quod dicit Apostolus fore vt qui parcè seucrint, parcè metant, non videtur ad solas 1.Cm, s. temporarias benedictiones referendum.

Qu. Arquexiola lemete produmeljis ergo obj.

exiplis bonis operibus suffitia de vita

R. Imò nonq a funt fimilitudines longi-= us trahendæ quam ferat reru de quibus agicur= natura, &cius confiliu qui fi milit idin s sihi-2 bet:alioqui infinita abfurdifsima & filfifsima consequentur, quod dum non animaduer tunt imperiti interpretes , inep a ac falfa etiam multa proferant necesse eft. Careiùn eo loco Apostalusanalogia u operum & gloriz, non autem ipfius gloriz caulam declarat : qui

Luc. 23,

40

bat Abrahami exéplo non esse iustificatos qui fidei opera nulla demostrat. Sic enim Iacobus cum Paulo conciliandus est, ve plane appareat contentiosos esse qui necessita é bonoru operum tanquam falsum dogma condemnant.

Qu. Quidsi quis igitur in inso demum mortis articulo fide donetur? Hoc enim videtur pendenti illi latroni vsuvenisse. Quanam bona opera quispi-

am einsmodi protulerit?

R. Imo fuit latronis illius fides breuissimo tempore inenarrabiliter im alui, fiquide alterius latronis blasphemias & scelera redarguir, sua crimina detestatur, certa & plane mirifica fide Christu in ipsa crucis ignominia,tacetibus omnibus discipulis, aternu rege agnof cit, & Seruatore inuocat, Iudæoru deniq; crudelitate & impias voces palàm redarguit. Sút autem peccati agnitio, inuocatio Dei Patris in Christo, & gratiaru actio, præstácistima primæ Tabule opera, quæ in nemine prorsus à fide se parari possunt. Vt verò quispia morte preueniete nulla possit opera secude Tabule demostrare: fides rame in co no est ideireo celenda oriologuaniam etli non ivender tamen dwalen charitatem habet conjunction.

Qu. Vnus praterea mibi forupulus superest, quinam malie operibus quifquam damnoine fi bo-

nic operation nemo inflificatur.

R. Atquiratio manifesta est, quonia vide

Rom. 6.23 licet vel leuissimű peccatű dignű est, etsi non

summis in æterna morte pænis, at ipsa tamen
æterna morte, quæ est in genere stipédiű peccati. at vitá æterná dignè mereri nulla iustiria
potest.

potest, nisi quale lex requirit, persecta nimiră & integri secundum integra humanz naturz grasă. Da igitur mihi qui Lege impleat, sicut Rosanemo non transgressor Legis inaenitur, & illudargumentum ibi concedam.

Qu. Aix igitur sinpures fire das ateră panas?
R. Etii hac de re admodă fobrie quarendum eff, ramen id non temere dixi. Praterquă enim quo dipfa infiirie rario possit, vt, quupec cata onia inter se paria no sint, nis quatenus in genere coneniut, qui granius peccauit granius plectatur (Stoicoră enim ell, no Christianoră piradoxon, quo paria esse peccara statuturi) id etiă expresse testatur Christianici in die iudici), quam corum à quibus ipse reiiciebatur.

Qu. Ergo impar etiam erit corum qui ferus-

buniur gloria.

ui

13

at

4

R. Omnino id poscit eadé contrariorum ratio. Et quod dicit Apostolus fore vt qui parcè seucrint, parcè meiant, non videtur ad solas temporarias benedictiones reservatum.

Qu. Arguexipla lemete produmelis ergo obj.

exiplis bonis operibus sufficia de vita

R. Imò nonqua funt fimilitudines longi
us trahendæ quàm ferat reru de quibus agitur=
natura, & eius confiliu qui fimilitudines adhibetvalioqui infinita abfurdifsima & falfifsima
confequentur, quod dum non animaduer
tunt imperiti interpretes, incepta ac falfa etiam multa proferant necesse est. Creciù neo
loco Apostolusana logiam operum & gloriz,
non autem ipsus gloriz caulam declarat: qui

tam constanter vbique Iustitiam defendit merum esse Dei donum absque operibus Legis, neque secudum debitum persolui, sed vt gratiam credentibus imputari.

06. Qu. Operalegis Ceremonialis intelligit.

R. Ridiculum responsom. Nec enim va-Rom. 4 4 lere potest illa debiti & gratiz oppositio, nisi amnia Legis opera fine vlla exceptione excludantur, vt alia Pauli argumenta aduersus ipsam Decalogi legem ex professo contortapræteream: contorta, inquam, non vt Legem vituperet (quæ est Manichæorum infania) fed vt iustificandi vim ipsi adimat. Deinde, obse-

Rom 7.7. cro, si quæ operibus accepta ferenda est iustitia, cur ceremonias rite vsurpatas excluseris? Nam certe quarto ipsius Decalogi præcepto comprehéduntur, & modò rite vsurparentur,

prættantissima opera fuerunt.

Qu. Sed aduenty Christi abolite sune Cere-

monie.

Abolira funt, fateor, quonia in Chrifo funt completæ. Pauli verò argumenta, vbi de causis iustificationis disputat, res ipsa decla rat non cò spectare vt ceremonias abolitas effe doceat, sed vt in vnius Christi institia credentibus imputata, semper positam suisse salatem demonstret, prolatis inter cetera Abrahami & Dauidis testimoniis.

Qu. Dicamus ergo a Paulo excludi duntaxat Rom.4.6. bona opera gratiam inflificationis pracedentia. Sc 13.

R. Non minus etiam ineptum est hoc ref ponsum. Præterquam enim qadd iustificatorū exepla & testimonia manifeste profert Apo ftolus

flolus, putà Abrahami & Davidis, vtalias eius rationes prætereä ab ipfaLegis natura defumptas: quæ fuerit demetia laborare de iis excludedis que nufqua funt? VIIa enim flatuere homa opera eoru qui no fut iustificati, no minus stultu est qua signis dicat priùs ab arbore qua pià edi honos fructus quàmbona essecoperit.

Qu. Atqui fi non ex operum ipforum dignitate faltem tamen ex patto debetur vice aterna mer-

ces.

44

S

ſ

R. Quodnam, quæso, pactum intelligis? Qu. Pactum Legis, Hoc fac, & nives: co. Si

vic ad vitam ingredi. ferna mandata.

R. Quomodo hoc pactum intelligatur, ex comminatione promissioni contraria petendum est. Sic autem habet, teste ipso Apostolo, Execrabilis quisquis non manserir in omnibus que scripta sunt in libro legis, vt seruet ca. At Lex perse d'à dilectione requirit. Nemo verò proter vnú Christú plenè Leg cimple uit traque vni quidem Christo debetur vita ex pasto: nobis auté quibus ipsemet ex mera gratia datus est, ex cadem meragratia donatur.

Qu. Cur igitur bona opera vocas, si vitam.

eternam non promerentur?

R. Impropriè certè vetho MERERIVII sun Latini Theologi etiam veteres, pro ADI-PISCI: & MERITI nomine pro Bono Opere, quod in sacris literis nusquam inuenias. Cæterùm, etsi cousque bona non sunt opera regeneratorum, vt vitam æternam mercantur, tamen hona sunt, quatenus à bono Dei Spiritu & à corde per sidé purificato proficiscutur:

& rursum bona, quoniam ex eis glorificatur Dominus, iuuatur proximus. & nos quoq; excellente hone fructu ex iis percipimus, quod nobis fine noftræ fidei, ac proinde electi nis nostræ testimonia. Denique Dominus no quide ex merito, sed ex mera liberalitate, bene & fancte viuentes multis donis cumulat.

Chin I rediptio.

Hactenus igitur de virag, sanctificationis parte dictum fit. Supereft : Und quod etia dicit Apo-Stolus, Christu videlicet factu effe nobis redepisone.

Redentione illic vocat Apostolus, non iplam redimediactione, led eff. Auid elt, fine ad que nos illa iustificario & sanctificatio deducit, huc videlicet vr in Christo à peccato & morte redepti, in code quoque fiamus ærernz vitz participes, cui' etia in hac vita pign'&arrabonéhabem S. sanctu, à quo som oblignati.

Atqui Danid collacat, hanc redemptionem or heatificationem in peccatorum remissione. Cur igitur adiicis estam Canthificationis infi Christo inherentie, & impletionis Legis imputationem?

R. Quid fi tibi obiicia illa, Beati qui fant mundo corde, Beati qui sunt inculpati in via, & cætera eiulmoditan hinc collegeris excludi peccatorum remissionem? Nequaquam, opinor. Sic in erdum namine Julificationis intelligiruretiam Sinclificatio, quonia hac duo prorfus cohærent, Quidni igitur illud quoque responderim vnius peccatorum remission's interdum mentionen fici, nan vicxcludantur alix heatificationis partes, sed quod tacitè cum ills comprehendatus? Q od fi ctia magis vrgeas, commode quoque responderim renul-

obj.

Z

fione peccatorum extera quoque fignificari. Quis enim negauerit originis quoque peccaterum expiatione indigere? ergo in peccatorum remissione comprehenditur. Quis item dicat eum duntaxat habendum peccatorem qui prohibitum aliquid faciat, ac non etiam eum qui quod præceptum est non impleat? Ergo peccatum est quoque non impleuisse Le gem, quod & ipfum remittatur neceffe eft. Supersunt peccata, id est opera contra legem facta, de quibus controversia nulla est quin expianda fint. Omnia autem hæc imputata Chritti pro omnibus nobis satisfactione remittutur. Iam ad Remissionis nomen veniamus. Remittere debită propriè dicitar qui debitorem gratis, & quidem prorfus abfoluit, adeò vt nullam fibi aduerfus eum actionem relinquat. Atqui filij irz sumus non tantum quod cor- 5.4.50. rupti simus, quod Legem non impleamus, quod verira faciamus, veru eriam quia puros nos apparere coram Deo oportuit, quales ab eo conditi sumus: & non modò no effe Legis transgressores , verum etiam perfectos Legis factores. Ergo ad cam remissionem quæ alteram tantum partem tollit, de qua antea diximus, altera quoque accedat necesse est,vt nobis (alioqui perituris) plena & perfecta conftet omnium peccatorum remissio. Viramque verò in vno Christo per fidem apprehenso inuenimus, qui non modò pro nostris illis omnibus peccatis passus est, sed etiam naturam nostram in sese plene sanctificauit pro nobis, & in eadem omnem institiam pro 111].

nobis impleuit, vt non tantum à morte per eum liberemur, sed etiam æternæ vitæ præmium in eodem consequamur.

Qu Concludis igitur in uno Christo, cui per fidem adherescimus, inueniri omnia nobis ad salute necessaria, ut in iis qui in Christo sunt nulla prorsus sit condemnatio.

R. Concludo, & hanc voam esse salutis

scientiam.

Act. 16.14 Mera Dei gratia in nos confertur, ac proinde ipsius Phil. 129. instium esse à Deo, non à nobis.

R. Aio.

Qu. Nunc, obsecro, quaramus quibus detur. Omnibus enim non dari res ipsa testatur, quum tam

pauci semper fuerint credenies.

R. At non consequitur tamen omnibus non offerri. Itaque priùs videtur quærendum an omnibus offeratur: quæ percontatio nos ad ipsos sontes, nempe ad prouidentia & predestinationem, deducet.

Qu. fra esto: ac proinde quaso expone quad

Providentiam appelles.

R. Sicapello non illam modò vim inenarrabilem, qua fir vr. Deus omnia ab zterno prospeverir, omnibusque suturis sapientissimè providerit: sed in primis decretum illud zternum Dei sapientissimi simul & instissimi, ex quo quicquid fuir, fuir: quicquid est, est: & quicquid suturum est, erir, prout ipsi ab zterno decernere libuit.

Qu Hancigitur providentiam ais effe verum omnum effectricem ac moderatricem?

R. Aio

di

m

fil

ho

ca

TH

til

bu

riı

be

Providentia

R. Aio, & itz quide vt excellétius quoddam quam Caule nomen mereatur. Hæc enim est quæ causas omnes ordinat, & singularissima etiam illatum essecta regit vt ad decretum sinem serantur.

7

S

773

15

Ś

d

.

è

Y

Qu. Asqui & Angelorum pars mala est, & omnes homines natura mals sunt, & quicquid ab his velillis proficiscitur, malum si oportet, (regeneratos homines excipio) vtoote à malo principio profectum. Asqui Deus author malorum esse non potest. Non igitur, omnium author est, si quidem tam multa malaexcipienda sunt.

R. Et Angeli singuli (nec enim in spirituali uatura dari potest propagatio) & homines primi, Adam videlicet & Eua, boni conditi sunt Itaque neutri extra Dei decretum collocandi sunt.

Qu. Esto, quod ad originem & primum illum statum attinet. Sed quum corrupti nuc sint ac depra uati, quomodo tandem eos subitcies aterno illi vsque adeò vipo nuixo decreto, quin Deum inuoluas ipsorum improbitate?

R. Æquum fuerit scilicet, vel ipsius sedetibus iudicibus siue dæmoniis, siue hominibus corruptissimis, ideireo eximi istos Conditoris Dei imperio: quoniam in ipsum suerint contumaces. Et tamen id consequi ex tuo illo dicto necesse suerit. Res autem ita se habet: Nunquamne, quæso, horologia contemplatus es, in quibus rota quædam maxima ad dexteram vergens, ceteras secum rapiat, vnas quidem iridem ad dextram, alteras verò ad sinistram, contrario prorsus motu?

Qu. Sanè. & quidem sape sum demiratus industria humana posse oculus reprasenta i, quod in calorum orbibus vix assequi mens humana potest.

Scito hanc veram effe dining illius prouidentiz imaginem, si hoc exceperis, cui nihil simile ne in cælestibus quidem orbibus, nedum in illis mechanicis instrumentis inueniri possit : quoniam nihil est æquale, imò ne propriequidem simile Altissimo, nempe quod Deus ipse omnipotens (quem nunc maximè cæterarum rotarum motrici rotæ comparamus) fic in mundo eft vr mundi pars non fir, & motum autifullar fingulis lese mouentibus rotis indiderit, & ita quidem vi infe nullo mo do mouestur, omnia verò secundum suam 2ternam prouidentiam mouest. Hoc autem prouidentiæ Dei pusipior nobis divinitus in il-Brech. z. la Ezechielis visione fuit representatum, in qua ctiam illud nobis observandum est, qua-=druplices illas imagines fuisse alis obtectas, & =rotas rotis implicitas,altissimo Deo supra om =nia illo collocato, ne cum causis moueri ipsum motorem arbitremur, neve nimirum curiole fingularum illarum motionum rationes à nobis percipi posse speremus. Hoc posito, tria ribi respondeo Primu mimalia & ratione predita infrumenta (eviulmodi funt Angeli & homines) sic agià Deo onifice, ve etia infa interiore suo motu spontaneo agant, ac proinde ad vnam edenda actione dux concurrant cau-

fæ, Deus videlicet seinn Aus ab instrumero, & tamë instrumento tribuens sese moue di prin-

cipium: & ipium fele mouens instrumentum.

8

ſ

Y

pl

D

P

ać

71-

in

US

ui

is,

ne

bé

nè

a-

u,

115

10

z-

m

il-

in

12-

&

m

m

(è

0-

i-

ę-

8

0-

de

u-

&

n-

m.

ım

Alterum, sic à Deo moneri hæc instrumenta, vripse quidem bene semper agat, illa verò, si mala sine, contrario motudi est, malè semper agant: sin verò hona, tum demum quum & primus author (qui bene semp r monet) & sese monens instrumentum consentiant, bona & laudabilem actionem sequi. Tertium, sic Deum monere mala instrumenta (de his enim solis nunc quarimus) & vicissim à sese hæc eadem instrumenta sic moneri, vt propter duplex monens principium, daplex sit etia opus quod vnicum tamen videtur, idque respectu honi principii sit bonum: respectu mali, sit malum-

Qu. Velim hac aliquibus exemplis illustrari.
R. Ficiam, & quidem certis & illustraribus, vbi hanc distinctionem adhibuero. Malis etiam quibusiis Deus insignis artisex hene vetens, antillos interse committit, aut per eos bonis benefacir, vtrumuis antem faciat, bonu idesse nemo sanæ mentis negarit nempe malos vlciscisbonis autem benefacere. Nunc exepla proferamus. Dei prouidentia peruenisse Iosephum in Ægyptum, ibíque in maximam pountiam eucetum vt Ecclesiæ conservator Gen 45.7 esset, ipsemet dicit, & res ipsa declarauit. Qui. & 50.20. bus autem instrumentis ad eam rem vsus est

bus autem instrumentis ad eam rem vsus est Dominus? Satana fratres aduersus innocentissimum fratrem impellente, ipsorum fratrum pessima voluntate, mercatoru auaritia, sceleratissima mulieris libidine. Omnes igiter isti gravissim è peccarunt, quatenus sueront suaru actionum principia: Deus verò pessimis etiam

illis instrumentis nihil tale cogitantibus ytes

fuis aduersus famem præsidio fuit, eosdem in terra fœcunda collocauit: Iosephum denique fidum feruum fuum erudiuit, ac tande in fummum honoris gradum euexit. Malos autem conficere seiplos, annon est iustissimum Dei opus? Sic vltus est Madianitas, vsus tamen spiritu discordia, & mala homicidarum voluntate, aliis in alios mala conscientia, iusto tame Dei iudicio, impetum facientibus. Bonum fuit 2. Sam. 12. castigari Danidem, etiam post agnitum & con donatum peccatum. Botum etiam fuit Achi-

tophelis perfidiam, & Absolomi sceleratum

z. Para, r. 15. tur ad eas res peragendas Dominus, Satanæ 20. & 17.1. rabie, Achitophelis perfidia, sceleratissimi Ab-

folomi ambitione, nefaria libidine, impietate, quibus pessimis instrumentis multa est optime exequutus. Declarauit enim quantopere fibi displiceant adulteria & doli: Davidem paterne castigauit, Achitophelem ipsiusmet manibus punit, facit denique vt semetipsum Abfolomus vltrò perdat. Proberi nos ac proinde affligi ex hona Patris coleftis voluntate, vt ita glorificetur ipfe, virtus autem in infirmitate perficiatur, teltatur Scriptura:& nisi ita statuamus, quæ tandem erit piorum in tantis malis consolatio? Atqui ad Lobum hoe modo probandum adhibetur Satanæ peruerfitas, & prædonum auaritia summaque crudelitas. Peccauit igitur Satan seruum Dei tot malis afficiens, & prædones aliena diripientes pessimè egerunt: optime autem egit Dominus feruum fuum probans, & Satanæ conatus omnes aduerfus

1.Pet. 3.1. 1 Theff. 3.3. Gal.6.14.

m in

ique

um-

tem

Dei

ſpilun-

ame

fuit

con chi-

tum Vti-

anæ Ab-

ate,

pti-

oere

pa-

ma-Ab-

nde

t ita tate

tna-

alis

10-

ræ-

affi-

imè

um

adrfus

uersus Ecclesiam irritos esse demostrans. Denique præstantissimum omnium operum Dei esse no negabis humani generis redemptione. Tradidit enim eum Pater propter nostra pec- Act. 2.23. cata, definito suo confilio, & præunte æterno Ephc.5.25 decreto, vt dicunt Petrus & Ecclesia Hieroso- Ro.8.32. lymitana: & Pater is est qui Filio suo propter nos non pepercit. Quænam autem instrumenta tantæ peragendærei adhibuit? pessima certè: (quia nemo bonus innocentem persequi, nedum prodere, damnare, crucifigere potuit.) nempe Satanæ malitiam in cor Iudæ Luc. 22.3. ingressi, ipsius Iudæ auaritiam, & persidiam Ioan. 12.6 execrandam, Iudæorum invidiam & despera- Mat.27.18 tissimam improbitatem, Pilati denique mollitiem & præposterum motum. Nullus est igitur istorum qui non grauissime peccarit, 10an 193 coque nomine postea sunt omnes seuerissimis pænis à Deo affecti. Sed nos interea hoc ipso opere à peccato & morte seruauit.

Qu. Hinczero nihil aliud colligi posse vide - obj. tur. quam malorum consista in contrarios fine a Deo converti.

R. Imò hinc quoque conficitur, malos etiam à Deo hene & efficaciter moueri, vt sui opus per eos exequatur. Sed memineris eius quod dixi, bene videlicet moueri malos à Deo, ad bonum ipsius opus peragendum, non vt est malleus aut securis in arrificis manu, que organa sunt merè mastrusse: sed ita vt ipse ses ma lè quoque moueant ad malè volendum & agé dum, quoniam & apsi sunt èves si sucus suoru ma-

aut

fur

fe c

per

no

no

100

gis

lon

dir

pec

li p

qui

nec

qua

fiqu

dò

cili

in h

for

do.

tate

noc

plic

vol

luni

fica

VL E

mal

F

rum operum caufę. Nunc autem illud quoque adiiciedum est. Deum agere quidem in bonis & per honos:per malos verò agere, at non in malis.

Qu. Quodnam estigitur in his voculis discri-

Magnum profectò. Nam & his & illis vt instrumetis viitur Deus quo ies libet,ideóque & per hos & per illos agere soum opus recte dicitur. At in iis demum agit Deus, quos Rom 844 Spiritu suo afflat & regit, velin bonitate ipsos 1 Cor.12. confirmans. Angelos videlicet & regeneratos Eph. 1.11 homines : vel noua bonitate ipfos donans, vt quum foos initio fanctificat. In reliquis verd non agit iple aliquid intra iplos efficiens, fed Ioan to 7 partim fuis cupiditatibus, partim Satanz mouendos & gubernandos tradens; ita tamen vi iplorum improbitas id demum velit, & pollit quad iple inthe ordinavit.

& 18. 2.Tim.2.

Dorms 310.

Qu. Quid ergo indicas de Permissionis nomine?

Si permissionis vocabula intelligitur illud de quo modò dixi diferimen, quonism videlicet in malis non agir Deus, sed eos Satanz & fuis cupidiratibus permittit, id minimè repudio. Sin verò Permillio opponatur vo luniari, hoc ego primum ve f llum, deinde etia vt prorsus absurdum reiicio. Falsum esse ex eo constar, quòd si Deus quidpia invitus permit tit, Deus certe, idelt onipotés, no eft Sin verò quali non curans permittere quidpia dicatur, quaru ablumus ab Epicureilmo Superell ergo vt voles permittar quod permittit. Voluntas igitur Permissioni non opponitur. Absurdum autem

ue

in

75-

lis

ó-

us

05

03

os

vt

rà

cd

0-

VI

Git

e?

ш

m

2-

u-

20

iã

co

it

rò

Ľ,

go

25

m

sutein illud eft fane, fi falfum eft: fed hanc absurditatem satis atteto cuiuis ex eo patere posfe dico, quod huius diftinationis authores, qua permissio Voluntati opponitur, hac ratione non modò non affequentur quod volunt (nepe vt Deus author mali non censeantur, quod nos quidem vitro confitemur) verum etiam contrarium prorfus efficient. Quis enim magis est in culpa quam qui malum imminens longissimè prospiciat, idque solo nutu impedire possit, & tamen illud non modò non impediat, verum etiam permittat, id est eius mali patrandi facultatem concedat? Nam ne hi quidem qui fic lentiunt , inficiantur Satana, nedum malis hominibus, no licere mali quicquam nifi ex prescripto agere, quemadmodu fiquis fæuum leonem cauca inclusum non modo non prohibeat quenqua lædere, quum facilimè possit, verùm etiam vinculis liberet, & inhunc vel illum facere impetum finat. Dices fortassis ita mereri hominum peecata. Concedo.Illud manet tamen, interuenire Dei voluntatem in permissione, veluti cum magistratus nocentem in carnificis manus prescripto supplicij modo tradit, ac proinde absurdam esse voluntatis & permissionis repugnantiam.

Qu. An igitur mali quoque faciunt. Dei vo-

R. Si voluntatem accipias generali fignificacione, pro co quod Deus volens, decreuie vifierer, & Ficiendi verbum, non ad confiliú malorii, sed ad ipsum rei exitiú reseras, sinè per malos quoque exequirur. Dominus voluntate fuam, id est quod ab æterno decreuit: iuxta ilRom. 6-19 lud, Voluntati Deiquis resistu? Sin verò Voluntaris nomine intelligas id quod Deo per
fo gratum est, & Esciendi verho includas rePalses, dum obediendi affectum, tum finà responde

Mar.3-35. Aum obediendi affectum, tum sanè respondero, malos non modò non facere Dei voluntatem, verùm etiam totos in contrariam partem ferri.

Qu. Non habeo quidem ego quod regeram. Redeo tamen ad illud quod responderas, nimirum bona omnia suisse imuo à Deo condita. V'nde igitur vitium? Nam si citra Dei decretum ingressum est, labesactatur quod dixisti, nihil prorsus Dei providentia, & quidem ενεργητική, eximi. Sin verò Dei decretum pracessit, quinam ipse non est (quod adsque blasphemia dictum su) omnis mali author?

R. Virii causa est ipsa bonorum Angelorum & primorum hominum voluntatis spontanea ad malum inclinatio. Crearat enim eos Dominus mutabiliter bonos, quoniam perse immutabiliter bonum esse, vnius Dei proprium est.

d

1

Q1. Ergo & Angeli qui nunquam exciderunt aut excident, & omnes qui in aternam vitam colligentur, di fuerint.

R. Nego consequationem. Quòd enim nunquam exciderant nec excident heari Angeli, nec vilus ecit æternæ ipsorum heatiraris sinis, non est ex immurabili natura, quæ vnius Dei propria est, sed ex en quòd perpetuò immutabils Dei virtute sulcientur: quæ si sortè illos illos desereret, (desereret autem si Deus vellet)tum sanè non modò immutari, verùm etia prorsus euanescere & in nihilum redigi posfent. Itaque vitii causam esse dixi voluntatis, bonæ quidem, sed mutabilis conditæ, spontaneam inclinationem. Fuit enim mutabilis illa voluntas, Deo sic eam codente: quoniam alioquitot deos quot immutabiles naturas condidistet. Mutata est autem Deo quidem illam deserente (cui enim adstrictus esse) ipsa verò seipsam vitrò immutante, ve vitii causa potiùs desiciens quam esse constructores suam esse constructores quam esse constructores quam esse constructores constructores quam esse constructores constructores constructores constructores quam esse constructores constr

Qu. Verum si absque Dei decreto ista mutatio non euemit nideri sanc possiti omne hoc malum

ipfitribuendum.

a il-Vo-

per

s re-

nta-

tem

ram.

irum

ref-

or lus

i.Sin

on est

mali

clo-

on-

erfe

pro-

ide -

stam

nim An-

tatis

nius

um-

torte

illos

R. Noquaquam id consequitur, quum decretum Dei minime sustulerit primi hominis voluntatem, ac proinde deliberationem aut resasses vo, sed duntaxat ordinarit. Nam spontaneo prorsus lapsu mutatus est, quod multò etiam magis de Angelorum lapsu intelligendum est, in quos ipsum vitium prorsus disoder irrepsit, que causa etiam fortasse Deum impulit ve hominum, qui diaboli internentu lapsi sun, misereretur, diaboli verò & ipsus angelorum non item.

Qu. Verum aliter fieri non potuit quam Deus

decrever at not fieret.

R. Concedo veranque. Neque enim fas est excludere à præcipai opisicii mutatione decretum illud æternum, quo paulò ante demonstrauimus & omnia & singula, absque vila prorsus exceptione, comprehendi. Muta-

06.

bile verò istiusmodi decretum constituere impium est. Sit ergo vtrunque illud verissimum. Sed inde non efficitur vel Deum effe in culpa qui bene semper agit, sicuti diximus, tum quoque quium peccant inflrumenta : vel hominem extra culpam este, ve qui nonnisi volens peccarit. Nec enim ista necessiras, qua fieri necesse suit quod Deus decreuerat, voluntatem aut contingentiam sustulit, sed potiùs ordinauit quum inter humanarum actionum causas vel præcipua sit voluntas.

Qu. Vis inter realuntati non repugnare necefficarem eins elio endi quod Deus ab eterno decre nexu? Arqui contingens dicunt quad vel enentre ziel non evenire pareit.

R. Apertius etiam dico, non necessitate sed coactione demun tolli voluntarem aut

Ioan-13,11. contingentiam. Oportuit Christum mori æ-Matth-19. tate, tempore & loco ab æterno constitutis, alioqui potuerunt mentiri Prophetæ. Atqui fi naturalem zadow carnis Christi extra divinam decretum & per fe fpectes, non dubium est quin vitam protrahere naturaliter etiam potuerit, ac proinde quin hoc respectu con-Ioan.19.36 tingenter fit mortuus. Erangi poruerunt offa

V

1

Christi, si naturam offiam per le respicias sin Dei decretum, non magis frangi potuerunt quam Deus sententiam mutare. Itaque contingentiam fecunda caufa non tollit, fed difponit divini decreti immutabilis necessitas Aday 3. Christus quoque necessario ex Patris decreto

mortuus eft,& tamen volens, & absit vt inuiti vnquam moriamur, quibus tamen statutum eft femel

obj.

54.

est semel mori. Quid amplius? Deus inse liberrime quidem & maxime volens, tamen protsus immutabiliter bonus est. Ergo voluntas & necessitas non repugnant. Duorum enim repugnantium quum necesse fuerit ab = Adamo alterum tatum eligi, etiamfi neutrum= fuit determinatum intra ipfius voluntatem, at = certè alterum definitum erat in æterno Dei = decreto, quod extra & supra ipsam volunta -= tem erat, neque illam coegit : quin potius ipfa = vltro & sponte, quoniam vtrunque accipere = non potuit, in eam demum partem inclinauit = quam Dei decretum constituerat.

Sed illa ceriè necessitas, qua una cum concupiscentia ingressa est in cor hominis, adeo ve (sicut antea declarafts) non possit non peccare, con-

tingentiam tollere videtur.

ere

iffi-

e in

us,

vel

nifi

qua

VO-

-09

io-

ne-

ecre

nire

ate

aut

æ-

tis,

qui

u1-

um

am

on-

Ma

Gn

unt

an-

lifas

eto

uiti

um mel

Etiamsi ita esse faterer, homines tamen eximi culpæ non poffunt. Prim um quia hac necessitas peccandi, qua nunc est oppresfum humanum genus, non est à conditore, sed a spontanea (vii diximus) naturalis humana voluntatis inclinatione ad malum. Quis autem eum miretur cremari, qui sese vltro in ignem proiecerit? Deinde quoniam erfi non contingenter, sed prorsus necessario nunc terrur homo ad malum post peccati videlicet corruptionem (vt ait Apostolus) peccato man Rom. 7. cipatus, tantisper dum à Filio Dei liberetur: 14. tamen quod agir sponte agir, non coacte. Si Rom. 8.7. cut enim non potest non malè agere, ita etiam non alio quam malo delectatur, quamuis

malum interdum sub boni specie delitescens illum decipiat. Itaque ne hæc quidé per spontaneum lapfum inuecta necessitas, spontaneu voluntatis motum tollit, quo posito, efficitur hominem, quanuis necessario, sponte tamen peccantem, verè causam esse peccati. Sed tamen ne hac quidem necessitate tolli contingentiam dico. Eth enim in homine sub peccati necessitate constituto, necdum regenerato, nulla nunc superest deliberatio vel de verè ho no vel de malo eligendo, qualis in natura humana fuit ante laplum:ramen superest deliberatio inter hoc vel illud malum. Vbi enim de hoc vel illud eligendo non agitur, ibi nulla est deliberatio. Deliberant autem homines etiam maximè præcipites : sed nec intelligere quicqua, nec cogitare, ac proinde multò minus deliberare de quoquam possunt, nisi vel à bono aberrantes, vel plane adversus conscientiam. Omnis igitur corum deliberatio & geogiosois inter duo vel plura mala versatur. Quod autem hoc vel illud anteponunt, id totum quoque fit contingenter, quod ad spontaneam ipforum voluntatem attinet : quam contingentiam non magis nunc tollit in hominibus corruptis Dei decretum immutabile, quam olim fustulit in homine nondum corrupto.

Qu. Summa igitur eorum qua de prouidentia = dixisti, hac est: N ibil prorsus vel inuito vel nesciète = Deo (id est temerè & fortuitò) euenire, sed ita omni = no vi ipse Deus ab aterno decreuit potentissimè & = efficacissimè causas omnes intermedias disponens, vitad destinatum sinem necessariò, quòd ad ipsiu decretum decretum attitet, ferantur: nec tamen vilius mali = authorem esse vel approbatorem, quoniam iustissimè = semper agat, quibuscunque instrumentis opus suum = exequatur.

R. Ita eft.

ens

on-

neu

tur

nen

ta-

in-

ca-

to,

bo

14-

ae-

de

eft

am

ic-

de-

no

m.

515

ш-

10-

am

in-

ous

im

tia

ete

ni-

*

ns,

ius

um

Qu. Hoc illud est rursus quod me torquet. Etsi enim video iuste operari Deum per malos, tamenssaterno decreto Dei omnia & singula siunt, ita ve nihil prossus excludatur, illud manet, Mala malorum opera, etiam quatenus mala sunt, Dei decreto non eximi, quod mihi videtur sine impietate

dici non poffe.

R. Necesse est eum vehementer & frustrà quidem torqueri qui de hoc laborat, vt Dei sapientiam rationis suæ finibus comprehendat. Nam, obsecro, si velles Oceanum vasculo includere ex quo bibis, quid tandem proficeres nisi vt operam luderes, & infanus meritò habereris? Atqui tolerabilior, quanuis apin-76,est proportio inter Oceanum & vel minimum vasculum, quam inter Dei sapientiam & humani corruptissimi ingenii stultitiam. Puto tamen posse commode ad hoc quoque quod obiicis responderi. Concedo igitur hoc quoque, Mala malorum opera, etiam quatenus illorum respectu mala sunt, non fieri Deo inuito vel ignorante, quoniam hoc posito vel Atheifmum, vel Epicureifmum neceffariò fequi oporteret: fedaddo, fi decretum Dei spectes, ipfum malum habere rationem boni, etiam fi in fele malum eft , vt illud Augustini aggrafogov fit veriffimum, Bonum etiam effe vt mala fint: quoniam non fineret Deus vt mala fint.non

f. iij.

Abstr. Est enim hæc omnium blasphe-

finit autem nolens vtique, fed volens.

Pfalm.s.s. Qu. Quid ergo? an dicemus Deum welle ini-

quitatem?

miaru maxime horribilis. Sed sustine, quæso, paulisper, dum quid illud sit exponam, quod tam verè & piè dixi, vt negari non possit quin Deus statuatur non esse mundi judex. Voluntatis nomen interdum latissima significatione accipitur pro eo quod Deus decernit : qua significatione dicendum est omnino vel Deum velle omnia, id est, nihil euenire quod Deus nolit vt eueniat : vel Deum non esse omnipotentem, si euenit vel tantillum quidpiam quod nolit euenire; vel Deum no curare res omnes, si ipso no curante quicquam euenit. Interdum verò Voluntatis nomine id vnum fignificatur quod ipfi gratum est, quia suapre natura bonum est: & hoc modo foli credentes dicuntur Deo obedire, & exequi ipsius voluntate : quia hoc sensu Deus dicitur id tantum velle, id est probare & gratum habere, quod bonú est, ini-

probare & gratum habere, quod bonú est, inipralm.5.5. quitatem auté nolle: que voluntas plenè nobis
est in Lege patesacta, illa verò nó item, nisi ex
parte. Quis enim nouit quicquid vel hoc ipso
die suturum est? Nihil auté eueniet nisi quod
ab æterno Deus voluit & decreuit yt eueniret.

Que An verà censeri potest Dem aliquiduo luisse aut decremisse quad non approbet, ac proinde

gued malum fu?

R. Fatendum quidé est quicquid decreuit Deus, decerni merè éxouo (1005, sed hic quoque clucet verè infinita eius sapientia, quòd apud eum ini-

phe-

æfo.

bon

quin

un-

one

ı fi-

um

eus

-00

od

es.

um

tur

0-

ur iia

elt

u-

ois

CX

o

bd

t.

10

le

eum tenebræ etiam infæ habeant ratione lucis & ita quidem vt tenebræ tamen fint & maneant, id est, bonum sit etiam aliquod esse malum: quaniam rationem innenit Deus qua fit vi quad fuapre natura malum est & permanet. tamen anud infum habeat borti ratione, &(vr verè & scite dixit Augustinus) non cueniat præter ipfius voluntatem, hoc est, absque eins decreto, id etiam quod est præter eins voluntatem, id eft, quad fuapte natura ininftum eft ac proinde Deo non placet. Sic exempli gratia, quòd Deus suos gratuita Christi Filii sui redemptione servat, maxima est ipsius gloria, quæ alioqui non eluxisset. At redemptione à peccato & morte non indiguisset homo, nisi peccatum & mors extitissent. Bonum ergo fuit Dei ordinantis respectu, peccatii & mortem in mundum ingredi: & tamen peccatum Rom, 5.15. boc viqueadeò suapte natura peccarum est & in finis respetti ad manet, vt non nisi terribilissima pæna potue-f 89-x rit expiari. Rurfum, longè plus recipimus in Christo, quam in Adamo amiserimus. Ergo optimum etiam & vtilissimum nobis fuit, Adamum labi, quod ad Deum, hoc admirabili modo nobis æternæ gloriæ regnum in Chrifto præparantem, attinet: & tamen hic lapfus vsqueadeo suapte natura malus est, vt etiam credentes & iustificati, plurimas ex co natas miserias & calamitates ad mortem vique experiamur. Ité, hæc quoque est magna Dei gloria, quòd se ostedit seuerissimu omnis peccati vindice. At fi non extitiffet peccatu, nullus ifti iudicio aditus esset patefactus. Bonum ergo f. iiij.

De

tur

op

ex

luc

bet

resi

ho

effe

nia

ma

gas

nei

tar

ftr

fici

bu

cri

rei

ve

Ne

bu

fuit, Dei ordinantis respectu, vt peccatum existeret, ac postea propagaretur, quod in dæmonibus & omnibus extra Christum positis æter na pæna damnaretur. Item, Hæc quoque elt (inquit Petrus) Dei voluntas,id est decretum, vt bene agentes, malis afficiamur. Atqui bene agens, lædi absque peccato non potest. Bonum est ergo Dei volentis, hoc est, id ordinantis respectu, existere persequutores Ecclefix, quos tamen iuste postea ve peccatores con tra iplius voluntatem, id est, contra id quod iple probat, facientes seuerissime vleiscitur. Ergo disertis ipsorum Apostolorum verbis non euenit præter Dei voluntatem ac decretum, quod tamen est contra insius voluntarem. id est contra id quod ipse probat ac præcipit : nec propterea Deus sibi contrarius este, aut iniquitatem velle dici potest, vt recte contra Iulianum definit ex Dei verbo Augustinus.

Qu. Ideò videtur rette distingui Permissio à Voluntate.

R. De hac distinctione paulò ante dixi quid statuendum mihi quidem videatur. Certè si permissio opponatur voluntati, id est decreto, non tantùm salsa, verùm etiam inepta & ridicula est hæc oppositio: si quide in iis etiam actionibus quæ per se liberæ electionis non sunt, vt quum periclitantes mercatores iacturam saciunt, & in genere quoties minoris incommodi vitandi causa homines minus malum eligunt, agnoscunt etiam prophani homines so senotoro dominari. Sin verò permissionem campos

xi-

10-

eter

eft

m,

ne

0-

di-

le-

on

bo

Ir.

ois c-

a-

e-

e,

1-

i-

à

αi

n

1

nem opponas voluntati, id eft ei quod vult = Deus, tanquam fibi per fe & suapte natura gra = tum &acceptum:vt id quod per fe bonum eft,= opponatur ei quod หลาส อบุนเรียดหาร & quatenus= ex immensa Dei sapientia tenebræ quoque = luci subserviunt, aliquam boni rationem ha- = bet (non fuapte natura videlicet, fed eius finis = respectu ad quem à Deo dirigitur) tum sanè = hoc admittam , modò & illud adiiciatur, non = effe hanc vanam & otiofam, vt nonnulli fom-= niant, fed maxime every m/ whi, & tamen iuftiffimam permissionem: quod vt planius intelligas, sic paucis rem habe. Minime (opinor) dixeris iudicem quempiam velut otiofum fpedatorem effe, quando carnifici facinorofum, cognita causa tradit, hoc vel illo supplicii genere afficiendum. Nam certe carnifex non tam occidit, quam est occidentis iudicis inftrumentum: adeò vt si quid hic crudeliter fiat ex iudicis sententia, non tam id carnifici exequenti quam iudici imperanti tribuatur.

Qu. Concedo hac omnia. Sed inter hac & illa de quibus agimus quam diffimilia multa funt?

R. Fateor. Nam alioqui inter Simile & Idem nullum vel certè perexiguum esset distrimen. Velim tamen præcipua saltem abs te recenseri ve ad singula respondeam.

Qu. In indicum sententia prait cognitio: in iis verò de quibus disseris sape nihil eiusmodi animadunitur.

R. Quam multa iuste fiunt à Magistratibus huius seculi, quorum cognitio subiectis non apparei? Et tu minus Deo tribues, praterita & futura omnia in ipfis etiam cordis intimis latentia penitus scrutanti?

Carnifex non misi ex sententia percepta quicquam agit. V bi verò tale quodpiam manda. tum acceperunt mali, quum mutio se concidunt vel bonis nocent?

In en deciperis, quod quicquid Deus decernit, putas eum sonora quapiam voce iis fignificare quorum opera vti decreuit. Hoc autem in neutram partem semper verum este ipla experientia convincit, id est, sine misericordia vti, siue iudicio constituit, ne tum quidem quum instrumentis intelligentibus vtitur. Quis enim dubitet Pharaonem fuissead excipiendum Iofephum & parandum Ecclesiæ hospitium à Deo destinatum? Ipse tamen de ea re nullum mandatum foris accepit, imò ne apud se quidem tale quicquam cogitauit. Hoc tamen à Deo decretu erat, & tacitus cordis motus in Pharaone ad id exequendum tetendit quod Dominus decreuerat. Destinatos fuiffe Chaldwos ad vicifcendos malos, & erudiendos bonos Ifraelitas, millies prædixerunt Prophetæ : & quidem perinde acfi expressum ea de re mandatum accepisset Nebucadnezar, adeò vt eum etiam vocet feruum fuum Dominus. Nihil tamen eiufmodi no-Ezech.zi. minatim præcepit Dominus Chaldæis, fed partim Satanæ & varibus, vt scribit Ezechiel, pirtim suis cupiditatibus cor Regis traditum,

sponte inclinauit ad id peragendum quod

Gen. 45.5. Pfal.ros. 17.80 25.

Ier.25.9.

Deus decreuerat. Quanto magis idem statuendum tu

pe

qu

m

ad

ip fa

ni in

ni ag

po

8 m

et.

ш

ra q:

pr P

91

C

ip

a

P n

q

rate-

inti-

rcepta

ında-

nt vel

Deus

ceiis

Hoc

effe feri-

qui-

vti-

Te ad

ccle-

men

imò

auit.

cor-

te-

ina-

, &

edi-

ex-

um

no-

fed

iel,

ım,

nod

ltaum

mendum est quoties Deus rebus rationis expertibus, aut etiam prorfus inanimat's tanquam carnificibus vtitur? Sicenim vocavit muscas, ranas, locustas, grandinem, mortem, Exo.7.18ad Pharaonem vlciscendum: sic etiam sortes iplas temere non cadere dicit ille hominum Prou. 16.3sapientissimus. Nam arcano ctiam motu omnia serviunt exequendis Dei decretis. sed hoc interest, quod bona instrumenta nihil agunt, nisiex fide, id est, certiores ficti se ad id quod agunt vocari, & animo ad obediendum compolito: mala verò, quia cæco impetu à Satana & suis cupiditatibus feruntur, nec quicquam minus spectant, quam vt Deo pareant, cuius cia expresso verbosciunt, aut scire ipsos opor tuit sua consilia repugnare, ideo non seruiunt Domino, quanuis ipforu vel inuitorum opera sic vtitur arcane Deus, vt nihil aliud agant quam quod ipse admirabilis opifex decreuit.

Qu. Hactenus ergo dictum sit de aterna Dei prouidentia, cui nibil prorsus eximi posse video. Progrediamur ergo, si placet, ad pradestinationem,

quam in primis velim mihi describi.

R. Prædestinatio in genere considerata nihilaliud est quam hoc ipsum quod Dei decretum vocauimus, sed habita sinis & scopi ipsus decretiratione. Nihil enim est quod tu ad medios sines, tum ad vltimu imprimis scopum aliquem no destinarie sapientissimus rerum omniu Creator, qui nec temere sane quie qua fecit, nec salli aut mutare consiliu potest. Sed vsus obtinuit vt prædestinatio in generis humani gubernatione potissimum spectetur.

Ede Ainatio.

Sic ergo illam describimus, vt dicamus effezternum & immutabile decretum, ordine antegrediens omnes falutis & damnationis caulas, quo Deus constituit in aliis quide in Chri-Ho ex mera gratia servandis in aliis verò in Adamo & semetiplos insto suo indicio damnandis, glorificari. Illos autem gloriæ vala,& electos, id est faluti per misericordiam ab aterno destinatos:istos, reprobos & iræ vasa,id est iustæ damnationi itidem ab æterno destinatos(quos verosque sigillatim Deus ab æterno cognouit)ex vsu Scripturæ vocamus.

Arqui durum est dicere aliquos este pradestinator ad mortem: or ideo nosti plerasque Predestinacionic vocabulum ad solos electos referre re-

probos autem porius professos dicere.

R. Scio quid hoc rei sit. Veriti sunt nonnulli ne Deum facerent exitii reproborum causam, ac crudelem quoque dicerent, si prædestinatos esse à Deo reprobos faterentur:sed neutrum sanè cimendum erat, vt suo loco dicemus. Deinde vanum eft hoc effugium. Nam fiprascientia (quam vocant) habet rationem cause non minus quam prædestinatio, hoc iplum dieunt quad dictum nolunt fin verò non habet, agé, dicant eriam prædestinatorum falutis ciusam non effe Deum. Signidem Apostolus enumerans salutis electorum caulas menvoger quam isti Prescientiam interpretantur, primo loco recenset. Sed 8: men ywan Catuir Lucas vt nostræ redemptionis basin. lib.13.cap. Rectè igitur Augustinus, quanquam interdum præscitos à prædestinatis discernens,

A Ct. 2.23. Aug ft. de Ciuit.

vtrinque

ytrin

tùm

àme

cies

uan

inc

decr

velu

nem

vide

præ tò d

fcier

prin

fuif

deli

un:

QUIC

tare

llar

I

cor

De

foli

vrinque tamen prædestinationem agnoscit. Verùm absit à nobis hæc λογομαχία. Tannum ostendere volui prædestinationem rectè àme pro genere constitui, cuius duæ sint speciesin iplo tamen sine quod imprimis obserundum est, concurrentes, non minus quam incapite & origine. Caput enim vtriusque est decretum Dei. Vtraque verò via quæ ab hoc veluti capite dissinditur, russus in extremo, nempe in Dei gloria, concurrit. His positis, vt ad illam tuam exceptionem respodeam, quòd videlicet durum videatur existimare aliquos prædessinatos esse ad mortem, dico mihi multò duriora hæc videri.

Deum non sibi proposuisse certum finem in condendis hominibus, quanuis (vt ipsi inscientissimi artifices recte testantur) finis sit

primus in agentis intentione.

Deum fibi in incertum eventum propofuisse finem in condendis hominibus, ita videlicet vr penes lutum, non autem penes figulum fit ficere, vr vel eveniat, vel non eveniat quod opifici propositum erar.

Deum voluntare opificii sui cognita, mutare consilium, vi quum decreuerit omnes serlare in Christo, tamen eos qui nolunt sese ad becconsilium inclinare, mutata sententia sit

perditurns.

cz.

an-

au-

hri-

A-

un-

a,&

æ-

a,id

ffi-

ter-

TR-

re-

TE-

n-

um

ræ-

fed

di-

am

em

ac

rò

0-

m

ш-

re-

GIV

in.

r-

15,

ue

Hæc enim omnia dico necessariò consequi corum dogma, qui volunt percuntes, contra Deidestinationem perire.

Et ne videamur extra septa vagari, id est solis argumétorum consequutionibus agere,

Rom.9. 12.& 23.

primum dico conuelli ex Scripturis omnia dogmata quæ analogiæ fidei repugnant, cuiusmodi hoc esse oportet, quo posico jam impia consequantur. Deinde dico quoties piz. destinationis electorum meminit Scriptura, toties confirmari reproborum prædestinatio. nem, quum res ipla postulet ve aliquibus ad vitam electis, religni destinati morti intelligantur. Præterea, fi vafa gloriæ dicuntur prædestinati ad gloriam, poscit omnino contradicentium oppositio, vt vala iræ interpretemur prædestinatos ad mortem.

Qu. Sed hic annotatur, quum de vasis gloria aritur, Apostolum vis verbo agente aconforuare, quum de vasis ira, participio patiente menloquas-

Wyoz.

Concedo, si de cause medie agitur, quibus vala ira ad ira destinata feruntur, iplos vuos fibi caufam effe exitii. Sed ista distinctio Act. 3.48. fine est futilis. Lucas enim de electis agens vti ur patiente participio 72/25/2001, an verò à feipfis, ac no potius ex mera Dei gratia? Deinde nihil hoc ad rem. Nec enim agimus de libute aut interitu, sed de salutis aut interitus decreto, quod iplas exequationis causas disponit, nedum vt ab iis pendear, quod est prorfus avo molaus, vt vetus proverbium habet.

Denique an asperios est dicere, aliquos pradestinatos esse exitio, quam weggez panulpous in 1. Theil's. To appea, ve loquitur Iudas, aut Tebertas eis epplus

yt loquitur Paulus?

Potremo, non dixi existem iftorum effe finen

0%.

tude a.

finer riam elle tos c dam delti blasp nem

nis c habe dictu

necho uer fai R.

dum, videl derui gulor non quarr : qual

cendi (id e Dom dum quisp in in tes Co

eft vo non

finem Deo decernenti propositum, sed glarism infins. Neque etiam simpliciter dixi, iltos effe exitio deltinatos, fed inflo exitio deftinatos dixi, hoc videlicet oftendens, etfi nemo damnatur nisi quem Dominus damnationi dettinauit (alioquin illæ de quibus diximus, blasphemie necessario consequerentur) tamen neminem damnari nisi qui iustas damnationis causas in sese habere comperiatur. Quid habet igitur falfi, quid afperi nostrum illud dictum?

Videris illo dicto refelli, Deus vult om- 1. Tim. 2.4 nes hamines Caluas fiers & similibus fententiis vni-

ria nersalibus. ev,

nia

u-

n-

æ.

ra,

o-

ad

li-

æ-

· a -

c-

·5-

u,

202

10

ns

à

1)-

4-

e-

0.

r-

æ-

215

III,

Te

Die igitur inuito Deo aliquos damnari, aut fatere dictum illud aliter accipiendum, quod ctiam oftendunt præcedentia: ita videlicet vt (quod ipfi quoque Scholaftici viderunt)non finguli generum, sed genera fingulorum intelligantur: & (vt planins loquar) non fit vninerfalis, fed indefinita enuntiario, quam potius interpretari oportuit, Deus vult 'qualuis faluos fieri, quo codem genere dicendivitur Matthæus quum dicit, Omnem Mat 4-23. (id est quemuis) morbum & languorem à Domino fuisse sanatum, vt & Latini interdum loquuntur. Obsecro enim an aust quisniam dicere Deum velle omnes etiam in incredulitate ad extremum permanentes sernari? Minime profecto. nam si bec eft voluntas Patris, vr qui credit in Filium, 10an. 6.40 non percat, consequitur hanc esse eiusdem voluntatem, vt qui non credit in Filium,

pereat. Illa igitur duo, Saluos facere, & adagnitionem veritatis peruenire, coniungenda Ephe. 2.8. funt, vt eos demum intelligatur Deus velle 2. Thef.3. faluos fieri quos vultad agnitionem veritatis 2. Ro.9.16. venire. At fides (quæ est vera hæc agnitio) neque omnium est, teste Apostolo, neque currétis aut volentis, sed miserentis Dei, sed corum

tis aut volentis, sed miserentis Dei, sed corum
Act. 13.48. demum qui (vt inquit Lucas) ordinati sunt ad
vitam æternā, & quibus (vt idem seribit) Deus
aperit cor vt attendant Dei sermoni. Restatigitur vt ad quosuis protendi Dei prædestinationem intelligamas, id est tum ludæns tum
Græcos, tum prinatos, tum Magistratu sungetes, tum viros tum mulieres, tum senes tum in

tionem intelligamas, id est tum ludwos tum Grzcos, tum prinatos, tum Magistratu sungetes, tum viros tum mulieres, tum senes tumiu nenes, tum seruos tum ingenuos, tum plurimorum tum pauciorum peccatorū reos. Nam hæ demum & similes eiusmodi circunstantiz, eæ sunt quæ illa sentencia excluduntur.

Qu. Vis ergo francre particularem electionem?

R. At ego quæro an sit sani cuiusquam hominis imaginari vniuersalem electionem. Nam certè qui omnia accipit, nihil eligiti qui eligit quidpiam inter duo vel plura, necessariò dicitur quæ non eligit, repudiare.

Qu. At certe universalis est vocatio es pro-

R. Indefinitam intellige, (& quidem certarum, de quibus diximus, circunftantiar u refpectu) & rectius fenferis. Ita enim accipienda funt omnia quæ doctifsimi nonnulli homines nostra memoria de hac controuersia scripserunt. Namalioqui, vide quam necessariis

atio-

rition

haci

runt,

quice

vocat

tellig

vniue

inter

quæ a

pta? I

vniuc

certis

tui po

huem

proin

mine

dular

Nec

dulor

tarun

ciam.

Voca

fatis 1

enim

tione

R.

Q

g.

da

lle

tis

e-

é-

ım

ad

us

i-

1-

m

ē-

111

i-

m

n.

io-

m

n &

f-

0.

r 1-

da

i-

i-

iis

0-

rationibus illa voiuerfalis vocatio refutetur. Si hocintelligis de vocatione per Verhi pradicationem, fallum est omnes figillatim fic vocari aut voquam fuiffe vocatos, aut voquam etiam deincens vocandos. Quam multi enim interierunt, & interibunt priusquam de hoc Verbo quicquam prorsus audierint? Sin de altera illa vocatione hoc accipias que multo latius patet, nempe de natura contemplatione, ex qua intelligitur To Tou Osou yvosov, ne hoc guidem adeo. vniuerfaliter verum est vt fingulos fine excep-Rom. 1.18. tione comprehendat. Quam multi enim prins interierunt & quotidie intereunt in ea grate que ad illam contemplationem sit prorsusinepra? Ergo ne vocatio quidem, nedu electio vlla vniuerfalis, sed duntaxat indefinita (& guidem certis illis duntaxat circunstantiis exclusis) statui potest ac debet.

Qu. Sed quid fi dicamus vniver faliter ad fabuen vacari omnes Sub conditione Si crediderint : ac proinde respectu quidem vocantis Dei vninersaliur offerri falutem, quind autem bec vocationon fit Vecupie soulant miner Califer efficax, nonex Deo effe, Cedex incre-per dan chande for dularum contumacia qui bonum oblatum repudient.

R. Hoc quidem aliquatenus verum eft. Nec enim dubium est quin contumacia incredulorum illud sit demum quod impedit oblatarum promissionum applicationem & effica-Mat. 20. ciam. Non dubium est etiam quin latins pateat 26. Vocatio quam Electio. Sed tamen illa neque satis verè neque satis apposite dicutur. Primum enim ostendimus ne externam quidem vocationem fine illam naturalem, fine eam quæ fit

tra

de

no

me

pr

te

VO

pi

no

Euangelij verbo, spectes ad singulos homines pertinere. Itaque nulla in iis de quibus diximus contumacia aduersus oblatum Euangelium inuenitur, sed originis corruptio duntaxat, qua, & ipfa tamen vel vna damnandis reprobis fufficit. Præterea, erf. Credendi conditio apposito eff, tamen non pendet ab ea decretum, led ipla potitis à decreto pendet, vipote quod omnes inferiores caufas antegrediatur. Alioqui vide quam falfa & abfurda confequantur. Efficietur enim Deum in deliberando primum fibi proponere opus quasi iam peractum, & proutid præuidet à scipso non ab opifice efficiendum, indesumere decreti occasionem, id est, vel saluti vel morti destinandi: aut fi Deo etiam ipsi incertum esse mauis vel implenda vel non implendæ conditionis euentum, concludendum erit decretum Dei pendere us l'eupon, & iudicium (vt ait eleganter Augustinus) non esse penes sigulum, sed penes lutum. Hinc autem aliud itidem fallissimum dogma statueretur, nempe fidei initium non effe à Deo fed à volutate hominis, siquidem cius przuisio causam decreto electionis dederit. Neque est quod obiicias, non præuideri quidem fidem, vt pote quæ fit donum Dei aduentitium, sed prævideri corruptionem & incredulitatem, quæ fint naturales in homine post lapsum. Omnis enim poscit eadem contrariorum ratio, vt quo gradu constituitur fides in decreta electionis codem prorfus statuatur incredulitas in decreto reprobationis. Itaque si fidem præuisam facias decreti electionis causam (quod est merè Pelagia-

061

es

us

n-

æ,

ita

S

es

de

ur

0-

id

m,

pli

n-

m

m

fi-

ti-

pc

0-

to

is,

11-

a-

ſ-

m

2-

c-

1-

num, ideóque ab Augustino retractatum) necesse est ve idem de incredulitate sentias in cotrario reprobationis decreto. Et rursum, si sidem substernas illi decreto (ve omnino saciendum est, siquidem electi sumus ad credendum, non ideirco electi quia credituri) in opposito membro incred litatem oportet decreto reprobationis subordines,

Q11. Ansverà sicut decretum electionis facis Esdei causam, ica etiam decretum reprobacionus facieninfidelitatic causam?

Minime, illud enim eft fidei verè caufaefficiens. Corruptio verò vel incredulitas cum infins fructibus fic decreto fabordinantur. vt tamen voluntas hominis fit illarum prima causa efficiens, & tamen decreto si bijciantur quoniam etfi non per decretum, tamé non pergliliers man proter decretum, nec ablque decreto illa inci abjetorte. nec dunt, quorum (vt dixi) causa deficiens, non au. F tares. tem efficiens in Deo statuitur. Sicut enim ii demum credunt, in quibus Deus fidem creat, ita peccatum inuafit in humanum geous Deo voluntatem deserente, & manet ac edit fructus in iis demum quos Deo placet suis ipsorum cu piditatibus tradere,vt fibi ipfi fint caufi exitii, ad quod etia descripti & destinati sunt ab eterno. Præterea, vt ad altera illa quæftione redea, quicquid de illa conditione decreto apposita dicitur quali videlicet ab ea pendeat infum decretum parum apposite dicitur Alindenim est decrerum de servandis electis, quam infa ele-Corum plorificatio: aliud est decretum de dam

nandis reprobis, quam reproborum damnatio, quum decretum iplum necessariò sit distinguendum ab eius executione. Penderigitura fide Christiam apprehendente executio decreti ele Rionis, nempe electorum falus: & à Ofee 13.9 peccato & cins frutibus pendet executio decreti reprobationis, nempe reproborum damnatio, iuxta illud Prophetæ, perditio tua ex te est Israel. Decreti autem eligendi certos homines per gratiam fernandos, & reprobandi certos hommes per sua peccata damnandos causam hanc vnam novimus, quod sie velit glorificari Dominus summe misericors, & fumme influs. In hoc qui non acquiescit, quum aliquid Dei voluntate superius & iustius quærat, merito vt responsator ab Apostolo redarguitur.

in

no

co

qa

to.

fur

res

ab

a po

bus

ra g

cas

que

mu.

quu

atio

vide

quà

dun

Qu. Ergo Dewioditaliquos non oh peccatum,

Ged quiaitaiph likes.

R. Calumniosa est hæc obiectio. Certum enim est Deo neminem nisi ch peccatum este exosum, quoniam alioqui opus suum odisset. Verum aliud est odisse, aliud insto odio destinare. Nam odiscausa maniscsta est nempe peccatum. Cur verò Dens insto odio quos librit destinet, causa ve sit nobis occulta (excepto glo riz insus sine) ramé iniusta esse un voluntas Dei sit vnica instituz regi la. Neque enim si de hac suprenza Dei voluntate agamus que rerum omnium causas ordinat, dicendum est oportere prius aliquid este institum quòm Densillud velle sed contri, prins oportet Deu aliquid velle, quàm sit institu, quod qui nó confiderant

siderant, perturbate de hoc argumento disse-

Qu Sed zudetur tamen Deus mposamonimalus si parta paribus non tribuir. Sunt autem homines in eo parei, quod natura ex uno Adamo pro-

pagata fint corrupti.

e

n

R. Imo non est necessario aposwaonialus quisquis paria paribus non-tribuit, sed is demum qui cur paribus paria non tribuat, circun stantiis aliquibus ipsi personæ inhærentibus inique mouetur, vt si iudex ex duobus pariter nocentibus alterum quia diues aut affinis aut conterraneus absoluat. Hæc sunt enim aposwad que accipienda non funt incorrupte iudicaturo. Sed ponamus, quæfo, duos effe tibi eiufdem fummæ & iisdem prorsus nominibus debitores. Si debitum liberaliter vni condones, quod ab altero exigas summo iure, an vlla hic fuerit προσωποληψία? Q id si quispia αυθοκράθωρ ex duobus pariter nocentibus alteri peccatum ex mera gratia condonet, alterum meritis pænis afficiat, an vila hic fuerit megranoimia? Imo fi quid in einsmodi specie peccetur, certe non in penes credit to ?

en de quo sumitur supplicium, sedin eo potius di tra remittere cui parcitur, indulgentia peccari videbitur. Itaque in hoc quod nunc tractamus argumento multò minus vlla statui potest recorrezioni, quum Deus non nisi imputata Christi satisfactione electos absoluat, & si quid hic vt minus iustè factum in disquisitionem vocari posset, videatur potiùs de misericordia in electos, quàm de iusta in reprobos seueritate dubitandum. Postremò quorsum hac omnia? Decre-

ne

pr

nis

pr

Se

tum enim antegreditur causaru ordine ipsam humani generis creationem, nisi vis Deum tam insipientem suisse opisicem, vt prius condiderit humanum genus quam quorsum id esset coditurus apud se decerneret. Quid autem patuit in iis qui nondum existebat contemplari, quò ad hoc vel illud de ipsis decernendum impelleretur? Pertinet igitur etiam hæc quoque disceptatio non ad decretum, sed ad decreti executionem, in qua tamen, vt modò dixi, nulla mesoumant la deprehendi meritò potest.

Qu. Ergo apud Apostolum non intelligis Massa nomine conditum & corruptum hominum genus, ex quibus Deus alios decori alios dedeco-

ri destinet.

R. Quin vtrosque illos ex eadem corrupta massa Deus sumat ad contrarium finem destinatos, dubium non est. Dico tamen & prorfus affirmo, Paulum in illa similitudine affurgere vique ad fummum illud decretum cui ipfa quoque creatio humani generis in causarum ordine subordinatur, nedum vt præuisam eius corruptione Apostolus præsupponat. Primum enim Missa vocabulo manifeste designatur materia adhuc rudis, & ad futurum opus duntaxat præparata. Deinde figulo Deum comparans Apostolus, humanum autem genus massæ ex qua postea condantur vasa, proculd bio primam hominum creationem designat. Præterea impropriè sanè diceret ex hac massa fieri vasa iræ. Iam enim essent dedecoris vasa,si massa illa corruptos homines designaret,

obj.

m

it

ò

<u>-</u>

ila

is

78

-

1

nec dicendus esset figulus illa condere: sed prorsus qualia iam sese fecissent relinquere. Postremò, sic non minùs esset decreti reprobationis quàm ipsius decreti exequutionis, id est reproborum damnationis causa manisesta, nimirum corruptio. Cur igitur Apostolus vsque ad illam arcanam & adoradam potiùs quàm scrutandam Dei voluntatem assurgeret, quum in promptu respossionem haberet, & quidem humanæ etiam rationi probabilem?

Q1. Cogis me quidem in hoc quoque tibi affentiri. Sed illud etiam me torquet: Si necessarium aft hoc decretum & immutabile, vti sanè est, quorsum sese fatigant homines? N am sue bene agant exino destinati, nihilominus pereundum illis est: sue ma-

le agant vita destinati, sernabuntur.

Ridicula sanè obiectio que presupponat quod euenire nunquam potest neque poterit. Vnde enim resipiscentia & eins fructus? certe à regenerante Spiritu Christi, per fidem apprehensi At folis electis vera illa fides datur. Ergo foli electi refipifcunt, & honis operibus student, Reliqui ne cogitare quidem rectè quicquam volunt, nedum vt possint, quum à Dei gratia electis propria, sit ipsum rectum velle,& rectum facere. Itaque vana etiam est cotum vox qui se servatum iri dicunt, si electi suetint, cuicunque se vitz dedant. Nam quicunque electi funt filii Dei funt ; quod fi filij Dei, inquir Apostolus, ergo Spiritu Dei aguntur. Itaque perire quidem non possunt electi, (excideret enim Dei decretum, aut certe mutabilis effet Deus) sed sicut perire non possunt, ita suo tempore donati side, Christo inserunturin quo demi instificati & sanctificati glorisicantur.

cesse est. Sed perire tamen exitio destinatos ne-

R. Concedo: sed quia peccatores. Semper enim inter decretum & eius executionem interuenit peccatum quod quibusuis quantumuis querulis os occludet. Quid enim institus est quam Deum vscisci peccata? Cui verò adstrictà est eius misericordia? Itaque non soleo ego mirari quenquam perire, sed mirari potius, tantam esse posse Dei bonitatem, vt non omnes pereant.

Qu. Quoniam verò medias causas sape à deereto illas ordinante distinxisti, vellem etiam eas vtrinque recenseri.

R. Deus quum ab eterno decreuisset, vt ex euentis intelligi potest, in humano potissimum genere gloriam suam patesacere, quæ partim in exercenda misericordia, partim in odio adversus peccatum demonstrando posita est, hominem condidit intus & foris integrum, recta intelligentia ac voluntate præditum, sed mutabilem. Nec enim ipse summè bonus qui cquam mali condere potuit aut voluit. Et tamen nisi malum ingressum esset in mundum, neque misericordia neque indicio locus suisset, relictus. Homo itaque inutabilis quanuis necessario, si Dei decretum & euentum spectes, tamé sponte & merè contingenter quod ad principium homini ipsi inherens, nimirum voluntatem, atti-

net,

ne

iræ

æti

vu

co

ha

riù

cat

cti

bit

per

de

fit

dor

dici

bor

rep

den

cult

dia

peri

tane

tàc

vita

entr

mur

F

net, sese & suos omnes nascituros peccato ac iræ Dei mancipauit. Inde Dominus prout ab aterno decreuit modò hos modò illos eductos homines, fic ad illos decretos fines, vtrinque glorificandus deducit, vt eos, in quorum falute vult gloriam suam patefacere, partim ad vitam zternam starim transferat in suo fædere gratis comprehensos, partim si vult diutius illos in hac vita versari, quo libuit tempore, modò seriùs, modò citiùs, efficaci verbo Euangelij vocatos Christo inserat, in quo iustificatos & sanctificatos tandem æterna salute donat : cæteros verò iufte suz vitioni destinatos (cui enim debitor est?) vel statim perdit, vel patienter expectat, vt suæ bonitatis non sint prorsus expertes, aut non dignatur vlla vocatione, aut hactenus vocat, vt eo magis fint αναστολόγητοι Inde fit vt seipsos indurent suis cupiditatibus relicti, donec completa iniquitatis suæ mensura ad iudicium transeant. Hæ verò perditionis reproborum caufe quomodo propter decretum Dei reprobos deserentis, & Satanæ ac sibiipsis tradentis, sic eueniant vt tamen tota in ipsis mali culpa hærear, suo loco demonstrauimus.

Qu. Ergo Dominum laudent oportet misericordie vasa, & seipsos condemnent ira vasa. Sed in illa priculosissima particularis electionis tentatione, quò

tandem confugiam?

, i-

ın.

10-

10-

oer

nn-

est

ri-

eo

oon

e-

y-

X

m

n

2

1

ì

R. -Ad effe ta ex quibus spiritualis vita certà dignoscieur, ac proinde nostra electio, sicut vita corporis ex sensu & motu percipitur. Nec enim qui in huius mundi cœno adhuc volutamur, attollere nos ad illam summam lucem

posiumus, nisi iis gradibus subuecti quibus ad le Deus electos ex æterno illo fuo decreto pertrahit, vepote quos ad gloriam fuam condi-

1. Ioan. 3. Rom. S. 15.8 16.

dit. Electum igitur effe me primum ex fanctif-Phil.2.13, catione in me inchoata, id est, adia peccati & amore infliriz intelligam. Huic adiiciam testimonium'Spiritus meam conscientiam erigentis, ficut dicebat Dauid : Quid triftis es ani-Pfal, 42.12 ma mea & teipsam affligis? spera in Domino. Et huc spectat seria meditatio beneficiorum Dei, que etfi nos de azapisia nostra fimul cogitantes ad tempus terret potius quam folatur, tindem tamen necessario nos erigit, quum in ea semperanimaduerrantur manifesta gratuit & immutabilis illies in nos amoris paterni fiona no adumbrata, fed penitus expressa. Et fandificatione ista & consolatione Spiritus colligimus Fidem Inde ad Christum affurgimus cui quisquis datus est, necessario est ab æterno in eodem electus, nec vinquam eiicietur foras.

Qu. Quid fi languida faerint illa testimonia R. Tunc sciamus nos probari, ac proinde maxime tune accufandum nostrum torporem, minime verà despondendos animos, sed promissionibus illis indefinitis corroboran dos, ac regerenda in ipsum aduersarium tela. Etsi enim certamen carnis aduersus spiritum, præfertim quoties satisfacere ac penè extingu Spiritus videtur, magnas conscientiis dubitationes de fidei nostræ veritate ingerit, tamen Spiritum hunc quantumuis languide ramen vere sese carnis insultibus opponentem, con stat esse adoptionis Spiritum, cuius donum el

و اللا

& 1

con

inc

run

po

1

bus

nur

fop

fe v

dice

fuis

re t

ditt

bati

que

inte

rani

facu

inte

plu

gni

Ita ipli

cer

s ad

per-

ndi-

tifi-

cati

iam

cri-

ani-

ino.

rum

co-

n in

tuiti

ifi.

fan-

alli-

S CIII

o in

nnia?

oin-

po-

fed

ran.

ela.

um,

ngui

oita-

men

men

con-

eli uslaaulaucen nour alioqui perire possent electi, & semel iustificati à Christo excidere: vnde consequeretur vel Deum esse mutabilem, vel incertum esse ipsius decreti exitum, quorum neutrum Deo sine blasphemia attribui potest.

Qu. At solis perseuer antibus datur corona.

R. Concedo, & ideo perseuerantiam petit & obtinet quisquis est electus.

Q1. Munquamne igitur cenfes Spiritum ado-

Interrumpi interdum fateor in grauibus tentationibus Spiritum, atque adeò fic nonunquam illius in nobis habitantis testimonia sopiri, vt ad tempus penitus à nobis demigrasse videatur: sed nunquam tamen penitus eripi dice quoniam firmum effenecesse est Dei de luis servan is decretum: ideoque suo tempore tandem discussis carnis nebulis semper redditur lætitia falutis Domini, Solis instar turbatis electorum conscientiis affalgens. Denique sic veram fidem & eins effecta in electis interrumpi dico, vt in iis qui lethargo laborant,& in ebriis in quibus impediantur animæ facultates, no tamen anima ipfa tollitur, quum inter lethargum aut ebrietate, & mortem ipfam plarimum intersit: æternæ verð vitæ certű pignus habeant qui adoptionis Spiritum habent. Itaque in istiusmodi periculosissima lucta illud iplum quo nos oppugnat Saran, potest ac debet certă nobis victoria polliceri. Nifi enim SpiriRom. 7.13

& 19.25.

tus adoptionis (qui & fanctificationis & iustificationis & fidei & vitæ spiritus est) in nobis adeffet, nullum effet certamen, sed pecca tum effet in nobis peccati reenum. Hæc enim vox est hominis spiritu illo non præditi,Facio malum quod volo: facio bonum, & facere nolo: ista vero regenerati ac proindeelecti, adhuc tamen luctantis, vox est, Facio malum quod nolo:non facio bonum quod volo: me miserum, quis me liberabit ex corpore mortis huius? & hæc ciulans electus fimul anchoram figit in ipso Dei Patris throno, quem in Verbo prædicato & Sacramentis intuetur. Hæc denique electi iam victoriam plenamin altero feculo adepti vox erit, Facio bonum quod volo, non facio malum, & facere nolo.

Qu. Quidfi quie einfinedi Spiritus testimonia nunquamin se senserit

R. Non est tamen statuendum quòd sit ex reproborum numero. Vecat enim suos Dominus quo tempore ipsi libuit, ac proinde ad Verbum & Sacramenta amandandi sunt istissi modi homines, vbi Deum loquentem & pecca tores ad se vocantem audiant. Horum enim structum ac essicaim vt ad tempus non percipiant, hortari tamen seipsos & ab aliis etiam issicitari sedulò debent, vt in audienda Dei voce vel inuiti perseuerent, tandem aliquando impetraturi quod adhuc dissert Dominus, non vt eos abicciat, sed contrà vt desiderium & solicitudinem ipsorum exacuat.

Qu

Qu. Vellem igitur de Sacramentis quoque, de quibus prasertim tanta hodie inter Ecclesias contentio est, agere inter nos liceret.

R. Ne hoc quidem recuso. Sed id tamen aliâs, vt spero, commodius siet. Interim si tibi in iis quæ percontatus es satisfactum est, plenègaudeo, & hæc seriò dies ac noctes mediteris velim.

FINIS.

fit ex Do-

e iusti-

in no

pecca.

enim

ti,Fa-& fa-

nde e-

Facio

od vo-

quem quem aetur. am in onum

dead iftiuf pecca enim ercietiam i voando non

Qu.

foli-

R

T

A

A P

QVAESTIONVM

RESPONSIONVM

CHRISTIANARVM

PARS ALTERA, QVÆ
est de Sacramentis.

THEO DORO BEZA VEZELIO autore, ab eodémque recognita.

ADIECTVS ESTINDEX
Quæstionum copioses.

GENEVÆ, APVD EVSTATHIVM VIGNON.

M. D. LXXXVII.

CHRISTIANO

Ne quis corum quæ hîc scribuntur lectione offendatur, testatur Beza sese de istis Christianè cum quibusuis paratum conferre, & certiora ex Dei verbo docentibus cedere.

Sacr

2 C

3 C

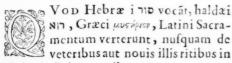
6 I

INDEX QVÆSTIONVM

in Hac altera Parte expositarum, prout sunt admarginem adscriptæ numerorum notæ.

De Sacramentis in genere, ac primum de voce Sacramenti.

Sacris literis dicitur, quibus tamen propterea nihil est additum.

2 Cur hos ritus Græci uvshpia dixerint.

·le-

ede

um

do-

3 Cur eosdem Latini Sacramenta vocarint. Fundamenta definitionis Sacramentorum.

4 Sacramenta ideo simplici Verbo esse addita vtper oculos etiam erudiremur, auditum tamen visui ad res cognoscendas præstare.

5 Spiritualium rerum cognitioni quomodo feruiant oculi.

6 Dogmata omnia Christianæ religionis Deus quibusuis tradit, quanuis non pari do cendi forma.

7 Sacramentis quanuis aliter, nihil tamé amplius docetur Ecclesia qua simplici Verbo.

8 Docendi ratio per Sacramenta, propter adiectum Verbum, planior est quam altera, neque temere huic adiecta.

T. ij.

INDEX.

9 Typi, Caremonia, imagines, parabola, cur & quatenus Sacramentis obscuriores. 10 Signa alia naturalia, alia prodigiofa, aliavo

II Sacramenta neque naturalia neque prodi-

12 Signorum voluntarioru alia funt duntaxat proportiona, alia simpliciter onwarlina, aliis

præterea & præteritu quidpiam fignificatur 92 I & præsens aliquid datur, & tum iam datum

Definitio Sacramenti pro signo.

giofa, sed merè voluntaria sunt.

tum etiam dandum obsignatur.

25 (

26

28 (

tr

m 0 re

30 (

luntaria.

13 Quid fit Sacramentum pro ligno limplici-	31 C
ter acceptum.	re
14 Verbum operatorium quid, & in genere	32 H
quis sit verborum vsus.	33 A
15 Sacramenta extra vium non habere ratio-	34 A
nem Sacramenti.	35 Q
16 Christus ipsemet, non aute duntaxat quod	me
in ipfo consequimur, est res tum simplic	36 Q
Verbo, tum Sacramentis significata.	37 Q
Definitio Sacramenti pro tota mystica	38 M
aclione.	tes
17 Quid Sacramentum, pro tota facra & my-	39 Q
stica actione acceptum.	40 C
18 Sacramenta, quo sensu actiones dicantur	Sac
& quomodo propriè differant à Sacrificiis.	Decos
Particularis expositio definitionis Sa-	
cramentorum.	41 Sit
19 Signa quæ sunt in Sacramentis.	Sac
	42 T
21 Quæ res significatæ.	mo
22 Cur spiritualiter sieri obsignatio dicatur.	43 Di
23 Cur	17 2

INDEX. P. Z.

a,cur 23 Cur fidei vox in Sacramenti definitione exprimenda.

liavo 24 Fidei in Sacramentis obiectum esse tum res præteritas, tum suturas.

rodi. 25 Quid sit obsignatio.

26 Quæ sit nostræ consociationis sanctio.

taxat 27 Quæ Sacramentorum causa efficiens.

aliis 28 Quæ Sacramentorum materia.

catur 92 Res spiritualis & calestis in Sacramentis atum triplex.

30 Christus non dicitur res cælestis Sacramentorum propter Deitatem vel animam.

Plici 31 Christi corpus & sanguis quo sensu dicatur resspiritualis & cælestis.

enen 32 Hæc mysteria non esse imaginaria.

33 Ablationis beneficium quid declaret.

atio 34 Alimoniæ beneficio quid intelligatur. 35 Quid fit beneficia Christi nobis in Sacra-

quod mentis applicari.

iplic 36 Quæ sit forma Sacramentorum.

37 Quæ fiat mutatio in Sacramentis.

38 Materia externa & interna sunt etiam partes essentiales Sacramentorum.

my- 39 Quinam Sacramentorum fines.

40 Quarum rerum præteritaru unnulouna fint ntur Sacramenta.

iciis. Decopulatione signorum & rerum significatarum in Sacramentis.

41 Sitne Christus ipse eo loco præsens vbi Sacramenta administrantur.

42 Totus Christus & Totum Christi quomodo differant.

ur. 43 Discrimen inter 227 anno, nas annor, & nas Cur

Édulo.

44 Totum Christum, at non totum Christi adesse quocunque loco celebrantur Sacramenta.

45 Controuersiæ caput de Christi carnisreali præsentia.

46 Quatuor de reali carnis Christi præsenta sententiæ cur à vero aberrent.

47 Specialis Christi in Sacramento præsenie modus requiritur.

48 Huius specialis præsentiæ modus ex sine æstimandus.

49 Præsentia Christi merè ogerien, exempli illustrata.

50 Realis præsentia, & sacramentalis diuersa

51 Præsentia Sacramentalis à Dei voluntan fola dependet.

52 Realis distantia substantiarum signi,& to rum significataru non cuacuat Sacramenta

De signorum & rerum significatarum perception. 53 Signa corporea corporis organis percipi-

untur.
54 Christi beneficia, quum sint qualitates, sola mente, fide prædita percipiuntur.

55 Neque Verbi hypostasis, neque anima Christi potest à nobis aliter quam impossa patticipari.

56 Corporis eius dem cum nostris corporibus cohærentia monstrosa est.

57 Reipfa tamen Christo ipsi nos vniri oportet, sed spiritualiter.

58 Hæc Christi ipsius perceptio & zomenia cui spiritualis vocetur.

59 Ea-

59

60

61

62

65

66

68

69

70

72

73

INDEX. p. 2.

59 Eadem cur mystica appelletur.

60 Eadem cur vnitio dicatur.

hrifti

acra-

real

entia

entie

k fine

npli

erfa.

ntate

e re-

enta

sone.

cipi.

s, fo.

Chri

arti-

bus

or.

CUI

Ea-

61 Ipsius Christi substantiæ communio similitudinibus confirmata.

62 Qualis in summa sit nostra cum ipso Chrie sto communio, & quorsum tendat.

63 Cur potius carnis quam deitatis fiat mentio in nostra cum Christo coadunatione.

64 Etfi Christus folo animo fide prædito applicetur, fructus tamen huius applicationis ad corpus etiam pertinet.

65 Christus ipse non tantum in Verbo simplici, sed etiam in vtroque Sacramento ve-

rè per fidem communicatur.

66 Quid inter merè spiritualem, & Sacramen talem Christi perceptionem intersit.

67 Christus ipse cum suis iisdem donis materia suit veterum quoque typorum & Sacramentorum.

68 Augustinus rectè dixit Sacramenta habere stuporem ve mira non posse.

Collatio veterum & nouorum Sacramentorum.

69 Sacramenta vetera in quibufdam cum recentioribus conneniunt, in quibufdam inter se dissident.

70 Quibus in rebus conueniant.

71 Quibus in rebus dissideant.

72 Sacramentorum multitudo non facit Patrum conditionem mellorem.

73 Analogia nostrorum Sacramentoru quomodo potior, quam veterum.

74 Patres eadem atque nos esca manducasse:

756 76 Ipla Christi caro nodum reipla exi-

€ . iiij.

stens, quomodo à veteribus manducata. De formulis loquendi Sacramentalibus.

77 Scriptura de Sacramentis modò propriè, modò figurate loquitur.

78 Quanam Sacrametales formula propria.

79 Prima Sacramentalis formula figurata, qua nomen elementi tribuitur rei figuificatæ.

80 Altera species, qua rei significatæ nomen tribuitur elemento.

81 Tertia species, qua signis tribuitur essecut rei significatæ.

82 Quarta species, qua id quod proprium est fignorum tribuitur rei significatæ.

83 Corpus metaphoricum propterea nonsta tui à nobis in Sacramentis.

84 Idémne sit credere atque manducare carnem Domini.

85 Figuratas formulas Sacramentales nó obfcurare fed illustrare quæ de Sacramentis do centur.

86 Quis sit Sacramentalium figuratarum formularum vsus.

De Sacramentorum Christianorum numero.

87 Duo tantum effe Ecclesiæ Christianæ Sacramenta.

De Baptismo.

88 Quid vox Baptismi declaret.

89 Quid sit Baptismus pro priore Ecclesiæ Christianæ Sacramento acceptus.

De Baptismo exteriore.

90 Quæ figna fint Baptifmi. 91 De adiectis Baptifmo fignis adulterinis.

Derebus

9:

9.

9

IO

10

10

10

IO

10

10

10

IO

H

III

INDEX. p.2.

De rebus in Baptismo significatis.

92 Elementi aquæ res fignificata.

93 Rituum Baptismi res significata.

94 Cur Baptilmus in veterum ablutionum locum substitutus.

95 Aspersio aquæ Baptismi, significatur veterisanguinis aspersione.

96 Induere Christum quid sit.

x.

ua

en

tű

:ft

lta

r-

r-

97 Ablutio interior, quid fit in Baptismo.

98 In Baptismo quomodo moriamur, sepeliamur, resurgamus cum Christo.

99 Christus qua ratione dici possit peccatis nostris mortuus, sepultus, excitatus à mortuis.

100 Confociatio in Christo mutua quomodo in Baptismo sanciatur.

De Baptismi antitypis.

101 Quid fit αν Πυπον, & quæ Baptilmi αν Πυπα.

De Baptisino analytica tractatio.

102 Baptismus non tantum est onueller sed etia

103 Caufæ & partes Baptismi.

104 Verbum formale quodnam Baptismi.

105 Quid sit in nomen Patris, Filij, & Spiritus fancti baptizare.

106 Apostolos nihil in formali verbo Baptismi immutasse.

107 Effecta Baptismi quæ, & à quo proficiscantur.

108 Peccatum aliud quam peccata.

109 Quid sit peccatorum remissio.

110 Quid regeneratio.

m Effectum Baptismi à quo tempore in-

cipiat.

112 Baptismus no abolet duntaxat præcedentia peccata.

113 Peccatum originis quatenus tollatur Ba-

ptismo.

V aria de Baptismo quastiones.

114 Baptismus quatenus ad salute necessarius. 115 Idemne suerit Ioannis, & Christi Baptismus.

116 Non quiuis sunt baptizandi.

117 Fides baptizandi no præit neceffario Baptismo.

118 Ii demum baptizandi qui Fæderis tabulis

comprehenduntur.

119 In adultis baptizādis requiritur fidei profelsio.

120 Mahumetanorum infantes non funt ad Baptismum admittendi.

121 Neque Iudæorum.

122 @ 123 Nati ex fideli etiamaltero parente ad fœdus Christi pertinere probabiliter censentur.

124 Placemus Deo etiam credituri, necdum credentes.

125 Promissiones in sesse legales, funt Euangelice in Christo.

126 Quid valeat parentum fides in liberis.

127 Occulta particularia Dei indicia de pioru infantibus funt Deo relinquenda.

128 Quid oblignet Baptismus in infantibus

nondum actu credentibus.

ptilmo fieri quondam confuetæ.

INDEX. P.Z.

130 Papistarum infantes baptizari cur possint. 131 & 132 Ecclesia adhuc esse in Papatu quanuis Papismus non sit Christianismus.

133 Adultus necdum baptizatus Papista non

statim baptizandus.

134 Papistarum infantes qua conditione baptizandi, itémque Iudæorum & Mahumetanorum.

135 Non quorumuis hæreticorum liberi ba-

ptizandi.

136 Baptizandi munus ministris Verbi demandatum est.

337 Paulus cur sese neget missum ad baptizandum.

138 Papisticæ vocationes Ecclesiasticæ, sunt illegitimæ ex ipsis canonibus.

139 Impositionem manuum frustrà iactant

Papiltæ.

140 Bapt: smus à merè privatis administratus, pro nullo censendus.

141 Initium nostræ salutis non ducitur à Ba-

ptismo.

142 Privatià non legitime vocatis, ministerio tamen cum publico assensu fungentibus plurimum different.

143 Baptismus Papistarum quanuis consput-

catus, tamen Baptismus est.

144 Vitium in effentiali forma, Baptismum facit irritum, at vitium in doctrina no item.

145 Peccato non carent qui suos liberos offerunt Papistis sacrificulis baptizandos.

146 San Gorum liberi antequam Baptismum obtinere potuerint mortui, non propterea

INDEX.

priuantur regno Dei. 147 & 148 Baptismi dilatio reprehendenda.

149 Cur circuncisso suerit octavo demum die adhibita.

150 @ 151 Detempore & loco Baptismi administrandi quid statuendum.

152 De ritibus Baptismi, ac præsertim aspersione & triplici immersione.

153 & deinceps. Baptilmi formula quomodo obseruanda.

157 Baptismi vis per totam vitam dissunditur. 158 & 159 Cur non iteretur Baptismus: Cona autem Domini tam sepe repetatur.

160 Non quisquis peccat, excidit regno Dei. 161 Excommunicati quatenus exclusi à regno Dei.

De Cana Domini, ac primim de variis eius appellationibus.

162 Cœnæ Domini nomina in Sacris literis vfurpata.

163 Cœnæ Domini appellationes Patribus vfitatæ.

164 & 165 Cæna Domini Eucharistia cur vo cata, & quatenus sacrificii rationem habeat.

166 Sacramenti altaris nomine quantopere fit abusus Satan.

19

19:

167 De Missa nomine.

De ipfa Cana Domini.

168 & deinceps. Definitio Cona Domini, & quadam eius partium brevis explicatio.

172 Panis ille & vinű illud quomodo à communi pane & vino differant.

173 Quinam fint ritus Sacramentales in ge-

INDEX. p. 2.

nere,& quarum rerum sint Symbola. 175 & 176 & 182 Fractio panis est ritus Sacra-

mentalisin Cœna Domini retinendus. 177 & 178 Analogia fignorum & rerum figni-

177 & 178 Analogia fignorum & rerum fignificatarum.

179 Cur duplex elementum in Cœna Domini adhibeatur.

180 Poculi vius in Cœna Domini necessa-

181 Expedire Elementa Cœnæ Domini manu potiùs quàm ore recipi.

183 Horrendi abufus pro veris ritibus fubsti-

tuti.

184 Benedictio Cona Domini quid sit.

185 Benedictionis partes quædam liberæ funt in Ecclesia.

186 & 187 Benedictionis ipsius Sacramentalis certa forma est à Christo præscripta.

188 Varietas quarundam in hac forma vocum non efficit yt fit diuerfa.

189 Verba institutionis quo sensu operatoria dici possint.

190 Institutio Cænæ Domini clarè & lingua populari tum recitanda tum explicanda.

191 Probatio sui quibus in rebus posita.

192 Verum & perfectum differunt.

193 Vitium in ipla benedictione quatenus Cœnam Domini vitiet.

194 Fractionis panis præteritio ipsum actum Conæ Domini non reddit irritum.

195 & 196 Præbitione fignoru, acceptione, esu & potu omissis, nulla est Cæna Domini.

197 Vitiu in persona vel doctrina seu intério-

INDEX.

ne ministri, non impedit quominus actus sit legitimus.

198 Indignitas accedentis nihil detrahit veritati Sacramenti.

199 Non valet consequutio hæc, Integrum Sacramentu quibusuis præbetur, ergo quicunque signa accipiunt, Christum quoque accipiunt.

200 & 201 Non quisquis audit Verbum vel mysteria intelligit: nec quisquis ea intelligit, ea sibi applicat.

202 Christus receptus semper seruat, neglectus autem indicat.

De explicatione verborum Hoc est corpus meum,

Hoc est sanguis meus.

203 Institutionem Sacramenti non esse in his folis verbis positam.

204 Distributio istarum enuntiationum in suas partes.

205 Quod subiectum.

206 Quod prædicatum.

207 Quæ & cuiusmodiattributio.

208 & deinceps. Tropus non est neque in subiecto, neque in prædicato, sed in attributionis genere.

211 Panis fignificat Sacramentaliter corpus: & panis est Sacramentű corporis idő declarát.

212 Quæ sit vis huius Metonymiæ Sacramen-

213 Metonymica enuntiatio expressior est quam simplex.

214 & deinceps. Figuratas esse has enútiationes argumentis ex ipsis enuntiationum verbis & pro-

222

232

235

237

239

240 241 242

243 m

246 S 247 vfi

248 na

acc 250 P & propositionum ratione petitis.

222 & deinceps. Alia argumenta petita à verbis præcedetibus & subsequentibus, item à circunstantiis, & quorundam aliorum locorum Scripturæ collatione.

231 Argumentum petitumà communi & evsalin forma omnium Sacramentorum.

232 & deinceps. Quæ sit specifica forma Conæ Domini, & quæ vis illius.

235 Argumentum ab ascensione & perman-

sione corporis Christi in colis.

236 Argumentum à locali circunfcriptione, & proprietate effentiali corporis Christi etia glorificati.

237 Argumentum à necessario consequente. Varia quastiones de Cæna Domini.

239 Quo tempore celebrada Cœna Domini. 240 Quo loco.

241 De nocturnis conventibus Christianoru.

242 De Cœnæ Domini in privatis domibus celebratione extra tépus Ecclefiastici conuentus.

243 Communem panem potius quam azymum esse vsurpandum.

244 & 245 De oftentatione & adoratione in Eucharistia.

246 Síntne önes accedétes ad Cœnā admittēdi 247 Potest etiam esse Ecclesia, vbi non est vsus excommunicationis à Cœna Domini.

248 Propteraliquos impuros, non està Cœna Domini puris abstinendum.

249 Vnufquifque inbetur digné ad Cœnam accedere.

250 Præparatio ad sequuturam resutationem.

tatlis il.
te, qui
lum fic
Qu.
neque P
deris fer lafe vete
ta. Locu
vero Cor
effectura.
R.

QVAESTIONVM

CHRISTIANARVM,
PARS ALTERA IN QVA
ASSERITUR VERA DE
Sacramentis sententia.

THEODORO BEZA VEzelio auctore.

QVAESTIO.

VID est Sacramentum? RESPONSIO.

Sic Generam vocem unchern verterunt vetustissimi quique Theologi Latini, auctore for-

tassis illo vulgato Bibliotum Latino interprete, qui plarimis locis illud Græcum vocabulum sic expressis.

Qu. Hoc quidem fateor sed hoc sum miratus, neque Prophe as neque Apostolos virius que se deix scriptores, communi aliquo vocabulo appellassevetera aut noua illa que vocamus Sacramenta. Locus eaun Pauli Ephes 5.32. ad splamathonem Cone Domini non portinet, sed potius ad eus estetum, nostram videlicet cum soso capite coalitonem.

R. Ita est vt tu dicis: nec tamen propterea

existimandom est quidpiam Dei verbo adiccisse patres Græcos quam puessera, vel Latinos quam S cramenta, sacros illos ritus vocarent. Nihil enim prohibet quominus docendi gratia, voces aliquas, vsurpemus extra Dei verbum, modò ne temere id faciamus, aut in ipsa doctrina Prophetica & Apostolica vel tantillum innouemus.

2 Qu. Sed qua ratione sacri illivitus ita sunt vocati?

R. Græci spidem cur illos mysteria vocarint res ipsa indicat, comparatos nimirum
cum simplici verbi divini prædicatione. Nam
hæc quidem plana & aperta est: ritus autem
isti arcanam habent signisicationem quum alind sint, aliud autem doceant. Sicut ergo prophanæ gentes sua habebant mysteria & suas
seastas quibus homines miris modis Satan sascinaratita Ecclesiæ Christianæ, in Græcia pi
mum institutæ, vt sacros illos ritus (ad quos ne
nala youlden quidem admittebantur) à simplici
doctrina Christiana distinguerent, voces illas
pus signos & seastas ex communi vsu, quanuis ad
tur pissima sacra olim accommodatas, sanctissimis rebus signisican dis adhibuerunt.

Qu. Sed Latine vocis Sacramenti ratio non

eadem effe videtur.

R. Neque sanè eadem est. Mihi verò Latini videntur hanc vocem mutuari à militari sacramero siue inreiutando quo milites, Reipptimum, deinde Cæsari, solenni quodam ritu, & præscriptis verbis adstringebantur: sique ex Tertulliano eruditissimo & vetustissimo scriptore

dum a dimu/ licere, dere, ximu pracu di, fo Ahre confi milita Banti Christ Inde & Vocati in Sacr que H rocinu Sepulsu Milita vlurpa mini, ptifme logetic & ipsi pignus

fcript

bro d

Qu.

R. lele mi

scriptore liquido apparet. Sic enim ille in libro de Corona militis. Puto, inquit conquirendum an in totum Christianis militia conueniat. Credimusne humanum Sacramentu dinino superinduci licere, e) in alium Dominum post Christum respondere, o eierare patrem ac matrem o omnem proximum quos & lex honorari & post Deum diligi pracipit? Quibus ex verbis videtur &illud oftedi, solennes illas stipulationes, Credis Credo, Abrenunti as shrenurtio, à Catechumenis exigi consuetas, ex illa ipsa consuetudine jurisiuradi militaris defumptas quodammodo fuiffe, & ad Baptismum traductas qua Christiani in nomé Christi domini, ac Regis subiectionem iurant. Inde & illud ei fdem Tertulliani ad Martyres, Vocati sumus ad militiam Divini, iam tune quum in Sacramenei verba respondimus. Et illud quoque Hieronymi ad Heliodorum, Recordare ty rociny this diem quo Christo in Baptismate confe-Sepultus, in Sacramenti verba iurasti. Sed & ipsum Militandi verbom à Mose de toto Dei cultu vorpatum eit non semel. Conam autem Domini, quæ & ipfa cum Catechumenorum Baptilmo coiungebatur, vt ex Iultini altero Apo logetico & Ritualibus veteribus libris liquet, & ipsius iuratæ in Baptismo consociationis pignus est, Sacrametum quoque dici cæptam mirum videri non debet.

Qu. Sed cur influrandum illud Sacramen-

R. Nempe quod sacris adhibitis ritibus sese milites deuouerer, atque consecrarer, quas caremonias impias multi Christiani milites

recusantes, martyrium subierunt.

4 Qa. Mihi quide hec quod ad ipfam appellationem attinet fatificiunt. Sed hoc nonnihilme perturb et, quòd animus que mihi vifus erat in priore no fra trablatione acquies core nesco quamodo perturbatur audita Sacramenti voce, quasines co qui noui praterea si mihi coguascendum idque eò magis quò d'nulla est controversia qua Christianas Ec-

clesias magis exerceat.

R. Heceft Sugne aftutia, qui nulla vpquam re magis quam Dei externo cultu homines externis illis rebus addictos ludificatus eft Dupliciter autem hac in re peccatam videtur. Na alii vique adeò www.uztinoi viderivoluerunt vt externa omnia tanquam craffaneglexecint, alii contrà nibil penè crediderunt nisi quod manibus ipsis palparent. Qui verò Deum ducem per Prophetas primum, deinde per Apostolos sognentem audierint, in neutram partem declinabut. Sed de hoc postea videbimus, vt omnia suo loco explicentur, Paucis ergo tibi fic respodeo Etsi nos docer Deus intus suo spiritu Spiritualia & xierna, tamen hanc iple fibi legem præscripfisse videtur et nos per sensus nobis attributos illa ipfadocear, nisi quum extra ordinem in suis aliquid peragere voluit. Sensus autem quinque suns veluti mentis internuncii, nempe visus, auditus, gustus, olfactus, tactus. Ex his duos præcipuos, nempe visum & auditum felegit Deus, inter quos libenter ex te quæsierim quem cæteris excellere arbitreris.

Qu. Visum opinor , cuius inenarrabilis esse

pra c

enitre ceder proprint proprint proprint a quari nique

possiinstru

sicum.

ti per

R. cogno gi sco quetil gere, necess maior

mus:ne fine alig bac?

R.

pra cateris vis quadam videtur.

Falleris tu quidem vehementer. Etsi enim proxime ad mentis ipūus naturam accedere cognitione quadam videtur visio, tum propter celeritatem, tum propter oculorum in perspiciendis rebus acrimoniam : tamen quum nihil nifi quod est aspectabile possiscer nere, & in ipfis quæ afpiciuntur rebus, præstantissima guæque cerni nisi animo nequeat, fintautem infinitis modis plura que non fpeariquam quæ cerni oculis possint:quum denique sonitu verborum (est auté sonitus mentiperaures docendæ inflitutus)quicquid men te concipitur explicari aliquo saltem modo possit: efficitor auditum quam visum infinitis modis effe vtilius ad res mente cognoscendas instrumentum.

Qu. Accesseram vt Theologum non vt Phy-

sicum audirem.

R. Quorsum hæc tendant vbi audieris, cognosces me ne tantillum quidem à Theologiscopo aberrare. Quòd si de rebus divinis lo quetibus nesas est quicquam Physicum attingere, vniuersum penè Dei verbum expungas necesse est. Negas igitur ad res cognoscendas maiorem esse aurium quàm oculorum vsum?

Qu. Min mè id quidem, quam quaduis audiendo discamu, res auté solas aspectabiles cermmuinec e as quidem penitus, nisi qua es quales ille sintaly ab alys audiendo doceamur. Sed quorsum

bec?

R. Vt Deum noris quum de arcana ilia fua voluntate (in cuius notitia fita est nostra

omnis salus) homine docere instituisset, eum sensum ex omnibus delegisse qui ad iderat ma simè accomodatus, endutum videlicet, ex quo eriam side, ac proinde institum ac vitamesse, nos docet Apostolus. Hinc illa diuini verbi præstantia toties sacris literis testata.

Qa. Aiqui surdis frustrà occinitur. Natura verò nos ad Dei verbum audiendum prorsuinep-

tos effe in superiore tractatione docuisti.

di:

R. Audire certe potest quisquis est auditionis sensu præditus, ac etiam auditarum rerum sententiam intelligentia percipere quifquis comode docetur, nec est rationis expers. Sed istis auditis & perceptis vt rectis ac veris feriò affentiri nemo nili peculiari Spiritus fancti gratia potest, quæ tamen etiam reprobis multis ad iudicium tribuitur. Promissionem denique salutis in Christo sigillatim sibi appli care, quod est fidei proprium, solis electis datur, quod donum regenerantem gratiam voca mus. Hoc posito, surdis certe non prædicatur Verbum, aures nobis tribuente Deo ad audiendum: & vt ait Lucas, cor nobis aperientevt auribus intellecta quæ Caro & sanguis no do cet per fidem nobis applicemus.

5 Qu. Nondum video quor fum hec ad Sacra-

menta periineant.

R. Imò iam antea dixi Deum vt nos de fua in nos feruandos voluntate certiores faceret, Visus quoque sensum delegisse, que suit Sarramentorum instituendorum causa.

Qu. Arqui aterna illa & calestia bona que nobis in Sacris literis proponuntur per sidem in Christo Christi nesi an iam ca

R. Dens herer & pla Hoc nonp cunq doctr parti cuam velut dicitu ouu30i trada liged & in

> peccas cunti cet n nece verò

Scrip

6

quad

7 cran

pien.

Christo apprehendenda, spiritualia gaum sint, cerni mis animo non poffunt. Imo or ipfe Christus nallis

iam carnis oculis aspici poiest.

R. Verum dicis. Sed invenit rationem Dens, qua nostris penè oculis videndas præherereas etiam res que per le innisibiles sont, & planè etiam magna ex parte intellectiles. Hocautem vt planius ctiam perspicias, vti me non pigebit distinctione à Dionysio illo, quicunque tadem is fuerit, vsurpata. At igitur ille doctrinam qua nobis Deus divina illa tradir, partim effe sugaring propulations id eff perspicuam & nostræ cognitioni accommodatam, veluti quum verbis vfitatis hoc vel illud nobis dicitur : partim Steepellor & westeln, quam etiam ovulorishin appellar, id elt que modo quodam tradatur qui non flatim res ipfas nudas intelligedas proponat, sed per interposita quædam & involucra nos circunducat. Id auté ita esfe Scripturæ facræ oftendunt vt mox dicemus. Qu. Num igitur doctrine Christiana capita

quad in planins, quadam obscurius à Deo sune Ec

clesia tradita?

R. Est certe hac in re grauissime à multis peccatum, quòd que de docendi forma dicuncuntur, ad res ipfas transtulerunt: quafi videlicet nescio quam sapientiæ cælestis ad falutem necessariæ partem vulgo proposucrit, alteram verò nescio quibus perfectioribus servarit:

Qu. As igitur mibil alind oculis fine Sacramentis, quam auribus fine simplici verbo perci-

piendum à Des trad?

R: Aio, neque hac rebus ipsis qua docena. 111].

ur fed docendi ratione differre.

8 Qu. Sed quid attinebat obscuriorem istam coussonaled docendi rationem illi simplici & aperta adicere, si nibil aliud illa quam ista docetur?

R. Imò planior & efficacior est quàm tu difficiliorem putas. Dic enim obsecro, ánnon quod plaribus sensibus, auditu videlicet simul & visu percipis, tibi certius est quàm quod au ditu solo intelligis?

Qu. Conceds, si res ipsa de quibus mihi loquatur aliquis, oculis quoque meis subiciantur: sed quid si non res ipse oculis conspicue, sed signis dun-

taxat adumbrate prebeantur?

R. Respondeo tum quoque essicaciorem esse cam præbitionem si signi ipsius explicatio addatur, quam si verbis duntaxat ageretur. Etenim, quæso si Iudex possessionem aliquarum ædium tibi verbis addicens, clauem simul tibi in minum tradat, eius possessionis symbolum, annon sis apud te eius rei certior, quam si nudis verbis tibi ædes illas addixisset?

9 Que As igitur istam alteram docende nofice saluris rationem (quam sous service) vocas, quoniam additis signis si at in oculos incurrentibus) habere advantin verba quibus ipsa signorum signis-

catio explicein?

R. Aio in hoc quidem de quo nuncagimus argumento, id oft in Sacramentis Ecclefie fic propuie appellatis. Nam alioquin etiam typi, creemonie amegines in visionibus parabole denique quibus non semperaddita sunt explicationes, ad issam aventus Theologiam referentur. Deus enim obscuriùs docuit Ecclesiam poi fan

my ve i fyn

> dic dii cor

ftel tati per in c

qu:

fin id del

fer ho

est p

RESPONSIONES. P.2. 9
clesiamante exhibitum Christum quam ipse
postea Christus, & post Christum Apostolis &
timiliarius eriam discipulos illos suos quam
tubas instituit, quum his quidem, sicuti metehantur, per paraholas loqueretur, illis verò
mysteria regnicalorum aperiret. Hoc autem
ve melius etiam perspicias, num placet ve ista
symbola sue signa in suas species dividamus?
10 Qu. Placet omnino. Quot sunt igitur quaso
illorum species?

R. Augustini hac in re vestigia sequutus: dico alia esse naturalia, sicuti sumus est incendii signum: alia prodigiosa & cum miraculo coniuncta, cuiusmodi sore in Sole & Luna & stellis docet Dominus: alia denique ex voluntate & instituto, vel hominum, ve ramus appensus est vini venalis signum: vel Dei, ve Iris incalo apparens est signum, mundum nun-

quam diluuio periturum.

Ham

erta

n tu ion

mol I au

10-

:fed

un.

em tio

Et-

im ibi

m,

4-

0-

0-

a-6-

i-

-

n

ľ

1

II Qu. Adquam verò freciem refers Sacra-

R. Nempe quum neque naturalia figna fint, neque miraculofa, ad postremam classem, idest ad Voluntaria referentur, instituto videlicet ac Voluntate Dei constituta.

Qu. Aigui naturales illa res sant, qua pra-

fertim in nostris Sacramentis adhibentur.

R. Concedo: fed quod Sacramenta fint, hoc certe non habent à natura. Act Commencations.

Qu. Sunt ergo mraculofa. N'hil enim magis of prater naturam quam quod Sacramentis prastatur, o magnum mysterium esse dicit Apostolus, quod in Cana Domini sancitur.

R. Non ago de miraculis quæ & ipfa di-Aa sunt signa quod potentiam Dei & verira. tem Propheticam & Apostolicam obsignarent Marc. 26. neque de fignis huic vel ilhad confirmandam corum fidem, vel toti populo (non tamen in perpetuum vlum) exhibitis,vt fuit Man & transitus per mare rubrum : sed de ordinariis Sacramentis in vium continuutotius Ecclesiæ institutis, qua de reagens Augustinus, libro de Trinit.3.cap.10. & quidem panem facrum expresse nominans, Hac, inquit, bonorem habere possunt ut religiosa: stuporem autem habere vi mira non possunt. Quod verò ex Apostolo cirasti, non de signis sed de effectis dicitur, quæ legitimum & Sacramentorum víum confequentur, vt suo loco dicemus.

12 Qu. Sed ista que V oluntaria sine ex Di instruto signa vocas sunne einsdem species?

te

ill

94

vi

ce

co

[p

au

na

Neguaquam, Namalia funt duntavat www.orsoliza, id elt in eum voum inflituta vt fint tantum preteritarum rerum monimenta, vi duodecim lapides de Iordanis alueo sublati, qui essent exficcati fluminis testimoniu. Alia preteres onuavina, id eft tem presentem ve futuram defignantia, vt est Iris in cælo, non modò fœderis illius cum Noacho initi figni verum etiam neque iam præsentis neque vnquam foturi diluuii quoddam veluti pignus. Alia denique ita instituta ve prærer qua quod aliquid præteritum nobis in memoriam renocant tellenturetism id cui lignificando adhiberur nobis vere & reipfadari, eiufque promissionem in nobis velut impresso sigillo obfignent

C

RESPONSIONES. p.2. II fignét. Sic infufflando Christus discipulis suis fanctum Spiritum impertitus est, intus inspirando quod exterius flando significabat simul & dabat.

Qu. Ad quamergo speciem renocas illa de quibus agimus?

R. Ad postremam videlicet quibus præteritum aliquid significatur. præsens aliquid datur. & iam datum ac dandum obsignatur.

Qu. Vis ergo Sacramenta de quibus acturi fumus, partim esse prateritorum urmoveos sua, partim presentium ac deinceps suturorum sepazis as?

R. Omnino.

à di-

rira.

gna-

lliad

pulo

is, Vt

ed de

ũ to-

ugu-

a pa-

quit,

utem

Apo-

dici-

fum

Dei

axat

fint

, Vt

lati,

Alia

a vel

non

gnú:

vn-

mus.

nòd

re-

ad-

aro-

ob-

ent

Qu. Tandem ergo velim ac mihi quapiam

commoda definitione explicari.

R. Faciam quantum potero. Sed ita vt ve tera illa hactenus attingam, quatenus hæc ex illorum comparatione possunt ac debet etiam intelligi.

Qu. Hoc non etiam quaro.

R. Sed satisfacere tibi rursus non possum nisi cum præfatione.

multa prafati, acetiam Sacramentis nshil aliud

quam externo verbo nos doceri dixeris?

R. Sic opus est, vt Sophisticas calumnias vitemus quibus hic præcipue vsus est Satan, captata ex eo occasione quod homines nullis certioribus decipulis capiantur quam rebus corporeis, quæ ex Dei quidem instituto ad res spirituales adhibentur, vt eis subseruiat, enenit autem contra vt res spirituales ex corporearu natura metiamur, que est perpetua Idololatrie

origo. Scitè igitur & verè hanc sententiam repetiit Augustinus, miserrima este servicutem, figna pro rebus fignificatis accipere.

13 Qu. V tamur ergo rursum vocis homonyma

explicatione.

Sacramentum video in isto argumento modò vocari ipla duntaxat figna, modò vero res etiam iplas facrametaliter, vti divimus, fignificatas. Prima igitur fignificatione fic definia, Szcramentum elt fignum visibile diuinitus Ecclefizinstitutum, cuius viu Christus cum suis beneficiis ad vitam æternam spectan tibus ita fignificatur convenienti quadam ana logia, vt etiami eipla in credentium animis obligaetur.

Rogo vt hanc mihi definitionem explices. Signum appello, quod sic definit Augustinus libro 2. capiton. De doctrina Christiana, vt rem esse dicat, quæ præter speciem quamingerit sensibus, aliud aliquid ex fe faciat in cogitationem venire, vt aqua in Baptiîmi viu considerata, præter speciem aquæ qua oculis exhibet, animis repræfentat sangainem quo sunt peccata nostra abluta. Addo dininitus institutum, partim vt neque sui natura, neque miraculo, sed ex Dei instituto res illas naturales Sacramenta fieri oftendam:partim yt hanc mutationem doceam non infis vocibus pronuntiatis, sed Dei ordinationi in solidum tribuendam: quæ quidem ordinatio verbis ipsius exprimitur.

Qu. Negas igitur verbum operatorium

quad vacani?

R. Si

I

teft

aliq

tun

bis

liue

Eta

qua

dict

part

iis d

tum

Sub

tati

vfut

bius

Mur

nem

F

16

aliu

R

do

Vt o

R. Si verbum operatorium vocas, quod testatur Deum aliquid essicere, hanc vocem almitto. Sin verò sic appellas quasi Deus vim aliquam upsis vocibus indiderit, hoc comenum vt planè magicum repudio.

Qu. Quam igitur vim habent ipfa voces?

R. Vt Dei voluntatem, de quaque re, nobis exprimant: sue promittat, sue minetur, sue præcipiat, sue denique hoc vel illud agat. Etaio nihil aliud tribuendum verbis à quoquam pronuntiatis, quam vt sint corum quæ dicuntur notæ. Addo Ecclesa institutum, vt pirticularia & momentanea Sacramenta ab iis distinguam quæ ad vniuersum sidelium cœ tum, & quidem ad continuum vsum spectant. Subiicio, In quorum vsu, vt corum crassum errorem resellam, qui nescio quid diuinæ qualitatis signis instillatum somniant, quod extra vsum ipsum retineant, vnde sunt instinitæ superstitiones maxime ridiculæ (ne quid acerbius dicam) consequutæ.

15 Q 1. Au sgitur (vi hoc exemplo viar) pane bum cofecratum Come Domini, extra ipfamactionem, effe communeur panem, qui tamé faeru in spfa actione verum corporis Domini Sacramentum.

R. Aio.

re-

m,

me

n-

e-

15,

e-

u-

us

an

na

is

:5.

u-

1-

m

1-

i-

iá

n

u

e

C

-

S

7

16 Qu. Videntur tamen veteres magni viri

alind existimasse.

R. De hoc postea suo loco viderimus. Addo Christum & ipsius beneficia congenenti analogia signorum nobis significari: primum vtostendam rem omnibus illis de quibus agimus Sacramentis vt & simplici verbo Dei, =

mul

mo

DEP

acti

ab i

Acc

met

cur e

/upe

con/

mer

abo

F

lud

& p

ritu

deb

≠fignificatam, esse non modò quæ in Christo *consequimur beneficia, de quibus pleniùs in superiore tractatione differuimus: fed impriamis iplummet Christum, quem qui non possizdeat, nihil istorum ex ipfo consequatur. Congruentem analogism & convenientism voco, quæ facit ve figno oculis exhibito, fimul intellectui reprælentetur res fignificate. An enim obsecra, herham pingas, vi hamine spectanti representes? Recte igitur Augustinus. Nefi,inquit, Sacramenta similitudinem quanda haberent earum rerum quas significant, viique Sacramenta non effent. Sed de hoc postea viderimus. Postre mò facio obsignationis mentionem, sequutus Apostoli vestigia, qui circuncisione non modo onu for, sed etiam oppayida vocat, vt sciamus reipla præstari à Domino quod signis adiun-Ais pollicetur. Id verd quum, etfi quibufuis of feratur, tamen à solis credentibus animo siue spiritualiter percipiatur, quoniam sidei non sensibus corporis offertur, ideò in credentium animis adjeci.

17 Qu. Sacramentum autem altera ampliore fignificatione auomodo definis?

R. Sic definio ve sit actio que da facra dininitus Ecclesie ad finem vsque seculi demandata, in qua Deus congrua quadam signor si & rerum significatatum analogia, partim rerum preteritarum memoria in nobis fouet: partim res celestes in adiuncto institutionis verbo declaratas, vessit que oculis nostris representaras nostris animis offert, per sidem spiritualiter obsignandas: qua denique siliorum Dei à mundo RESPONSIONES. p. 2. #15

mundo separatio, mutuáque corundem inter

Qu. Velim vi hanc definitionem mihi particulatim explanes: ac primum qui dem cur actionem spelles, quum neque signa, neque significate res cliones sint.

R. Imò quædam actiones figna funt, yt mox dicam. Sed yt actio non fit quicquid hic internenit, merirò tamé hoc genus in hac definitione statuirnt, quonià & signa ipsa. & res significate eò referentur, yt agédo quod Dens preepit, & illa sint nobis signa, & ista resmobisconstrantur. Est auté sacrificium quoque actio sacra divinitus Ecclesiæ mádata, sed ta ú abista dissidens, quantú interest inter Dare & Accipere. Ná in Sacrificiis offerimus, in Sacra métis recipimus. Sed de hoc posteaviderimus.

Qu. Non quero cur hac facra, cur dininitus, cur denique Ecclesia demandata dicas. Illa enim ex superioribus intelligo. Sed percontor cur illud, Ad

consummationem of que seculi, ad eceris?

R. Quoniam credidi nobis propositum esse duntaxat de Christianæ Ecclesæ Sacramentis disserere, quæ sine demum seculorum abolenda extra-controuersiam positum est.

R. Duo, nempe imprimis id quod ele-

mentum vocare solent, terrenum videlicet illud & corporeum, nempe aquam in Baptismo & panem ac vinum in Cœna Domini: deinde tims in infa actione vlurpatos, qui & 19si sunt Sacramentales, neque mutari vel omitti sand

debent.

ifto

sin

ori-

n-

co,

im

nti in-

ent

nta

re

tus

0-

us

nof

ue

on

22

i-

0-

&

m

m

20

1-

a-

20 Qu. Analogiam quid vocas?

R. Convenientiam figni cum re fignificara, vt ablutionis per aquam cum ablutione per fanguinem, & alimenti huius vitæ cum æternæ vitæ alimento.

ft

ve

ad

26

in

hre

Cai

tua

27

Sacr

volu

bis

R

tefte

ales

men

ratio

leftis

29

xifti.

CAL?

fins b

nlicas

וש מסוד

Q

R.

F

21 Q1. Quanam autem fint res ille fignifi-

R. Christus ipse, ve dixiantea, cum omnibus suis henesicus ad singulorum Ecclesia membrorum vsum necessariis.

22 Qu. Curillad primaliter adiicis?

R. Vrà cælesti Spiritus sancti vi tutemy slica miniméque corporea seu sensibus externis, aut eriam naturali intelligentia perceptibili, pendere istatum rerum obsignationem oftendam.

23 Qu. Cur addis Perfiden?

R. Primum vt doceam signa quidem externis sensibus obiici, & ab iitdem recipi, res aurem ipsis menti offerri, nec tamen à quavis mente (quanuis quorumuis accedentium animo offerantur) sed ab ca domum mente recipi, qua sit side prædita quonium sides vnicum est Chussi recipiendi intlrumentum.

24 Qu. Rerum autem prateritaram cur men-

R. Quoniam fides nostra partim in earespicir que nostri causa Christus perfecit, partim antem promissiones nondum in nobisim
pletas intuetur.

25 Qu. Quid absignationem appellas?

R. Applicationem efficaciorem per fidel incrementum. si quidem quò fides maior est, eò piaRESPONSIONES. P. 2. 17
est, cò præstantius est cius effectum, vt Christus cum suis donis magis ac magis nobis ipsis
velut insculpatur, quo respiciens. Apostolus,
Christum ait in nobis, & nos vicissim in ipso
adolescere.

26 Qu. Quanam autem eft illa mutua nostra

in Christo confociationis Cantin?

R. Sic appello mutuum illum spiritualemcharitatis nexum, cuius vinculum & menbrorum cidem capiti adiunctorum, & codem spiritu vinisicatorum, tum externa prosessione tum interioris assectione, in recto Sacamentorum vsu sortiter astringitur.

27 Qu. Cedo igitur que causa est nostrorum -

Sacramentorum efficiens?

R. Christus Deus & homo pro bona sua voluntate ac potentia, quam præscriptis verbis per os ministri testificatur.

28 Qu. Quemateria?

R. Duplex: Vna terrena, altera coelestis teste Irenæo, quas ctiam licebit partes essentiales vocare. Nam certè quicquid est in Sacramento, aut in sensus externos incurrit, & signi rationem habet, aut est res spiritualis, siue cœlessis, & per illam externam significata.

29 Qu Quid signi nomine intelligas antea dixisti. Remautem piritualem & coelestem quid vo-

cas?

fi-

ne

æ-

fi-

nlix

ny

-T-

u-

m

х-

cs

iis

u-

ci-

ım

21-

e-

ır-

di

ft,

2-

R. Christum ipsum imprimis deinde ipsushenessicia, postremò & illius & istorum applicationem.

Qu - Age igitur de tribus istis seorsim dicamus.

am in nos promanentem, ac multo minus etiamslam ipsius iustitiam, qua imputatione nostra sit, (hri

Sti nomine intelligere?

R. Recte sentis. Oportet enim ipsum Christum nostrum fieri, nobisque adiungi, cui omnia illa insunt, vt quæ ipsi sint, ex co hauriamus: sidque ex ipsa analogia liquet. Namablui nisi applicata aqua, & ali nisi applicata aqua, & poru nequeas.

im

ad

figi

mr

my

ca

tia

hal

nal

34

inc

35

ben.

nis

non autem vel ipsius divinitatem solam, vel solam a.

nimam, aut folum corpus.

R. Totum Christis, & totu Christi intelligo. Dinisis enim Christus, Sernator non est.
Qu. Estne igitur aliquod in his discrimen?

R. Est profectò: qua de re postea dicem.
30 Qu. Hoc igitur nunc mittamus. Sed si res ita
se habet, cur rei illius colestis ac spiritualic nomine
Christum intelligis è num duntaxat, ob ipsius divinitatem vel animam?

R. Nequaquam. Vides enim in Sacrametis expresse fieri mentionem sanguinis & corporis, ac rursum etiam sanguinis: quæ sicut corporeæ sunt naturæ, ita etiam corporeis signis putà aqua, pane & vino repræsentantur.

31 Qu. Cur ignur spiritualem et calestemre

illam vocas?

R. Non quòd spiritualis siue incorporez sint naturz, neque quòd cœlesti gloria nunc sint præditæ, quo sensu dicit Apostolus, corpora nostra sore spiritualia & cœlestia, gloria videlicet, non substantia sed quòd in illis mysteriis proponantur, non nostris corporeis sensibus, &

RESPONSIONES. P.Z. 19 bus, & corporeo modo (nec enim aliterapere corporei fensus possunt) sed mente sicur verha monent contemplanda, & fidei manu apprehendenda. Qu. Hac igitur mysteria imaginaria sunt. R. Sic video nonullos colligere: sed quam

immeritò fic concludant, tunc oftendam quu ad quæstionem ventum erit, quomodo res illas fignificatas participemus.

Ergo ad alterum nempe ad Christi bene-

ficia accedamus. Quanam illa sunt igitur?

16-

um

cui

ri-

lui

ho

is,

4-

el-

ft.

1.

ita

ine

ui-

é-

r-

or is

Ľ

x 10

-

R. Sunt hæc à nobis superiore tractationeexplicata : poffunt autem ac etiam debent, inhac tracatione, seruata signoram ac rerum fignificatarum analogia, ad duo quedam reuoari.nempe ad ablutionem &alimoniam.quamm illain Baptismi, istain Coena Domini mysteriis fancitur.

Ablutionem quid vocas?

Remissionem peccatoru, quorum loco succedit cum persolutione pone, obedienin Christie & coeptam corruptionis natura abolitionem, cui opponitur sandificatio tum mbis imputata, tum in nobis inchoata.

34 Qu. Alimoniam quid appellas?

R. Horum inforum veluti fomentum & incrementum.

35 Qu. Superest tertium, quod vocabas istoriu

beneficiorum applicationem.

Sic appello veluti infinuationem quadaque fit sanci Spiritus virtute intra nos agéte fignificatur auté sacramétalibus minime vadistitib' :putà corporea ablutione per immer

fionem & emersionem, & corporeo tumpanis esu tum vini haustu.

ti

p.

4

94

en

ne

(in

tra

da

bil

mi

co

Ni

gn

8:1

Mul

119

Vt (

qui

36 Qu. At quanam eft Sacrametorum forma?

R. Ula ipla actio externa legicime obseruata, itémque actio Spiritus sancti interna.

37 Qu. Mulaine verò ista forma ip sam signo-

rum substanciam?

R. Nequaquam. Signa enim esse desinerent, si in aliam substantiam converterentur, quonia periret analogia, in qua posita est omnis Sacramentorum ratio. Mutario est igitur sacramentalis non essentialis, id est, non in rei ipsius mutatione, sed in eius vsu permutato posita, veluti quum aqua sit sanguinis Christi, & panis quidem corporis, vinum autem sanguinis eius dem sacramentum.

38 Qu. Atqui tu ista paulo ante partes voca-

bas.

R. Et meritò quidem. Nam hæ due per se causæ, sunt quoque rerum partes essentiales, vt rectè Dialectici monent.

39 Qu. Quis est autem ipsorum Sacramento-

R. Alii præcipui, nempe vt (ficuti diximus) Christis cum omnibus suis donis in nobis magis ac magis obsignerur: alij minus precipui, vt & ab alis Christiana sidem non professis, hac quoque tessera distinguamue, & mutua charitate magis ac magis inter nos doninciamur.

40 Qu. Nihilne amplius?

R. Imo hoc quoque adiiciendum est: esse quoque Sacramenta unnuosoura rerum præteri-

RESPONSIONES. p. 2.

tarū:vt in Baptismi ritibus, aque essus, Christisanguinis essus inmersio & emersio eiusdem mortem, sepulturam ac resurrectionem, quasi res præsentes oculis nostris subiciunt: irémque in Cæna fractio panis, passum pronobis Christum nobis quodammodo repræsentat.

3

i

Q

1,

-

-

t

-

n

41 Qu. His expositis, libenter ex te quasiero, qua sit copulatio signorú cum rebus significatis. Nec enim ignor as, hanc pracipuè nunc agstari controuersiam. Sintne realiter prasentia corpus & sanguis Domini, id est eo ipso loco voi est panis ille & virium illud, siue maneant, signa, vi existimant, nonnulli, sue aboleantur, solis manentibus accidentibus, vi

tradune qui Pontifici Romano assentiuntur.

R. Hanc controversiam, eò iam adducam vt ei decidende conscientia potius quam scientia sit opus, vnus Dominus, aut admirabili quodam iudicio, aut infigni exemplo fuæ misericordiæ decidet. Explicare tamen illam conabor, quu ad Conam Domini ventu erit. Nunc vt ad quæsitum respondeam, dico quum tes & in verbo simplici & in Sacramentis significate partim fint res per senon subsifieres, rtremissio peccatorum, sanctificationis donu, fidei incrementum, incorporatio in Christum, & similia: quæstionem de reali rerum significatarum præsentia necessariò ad aliquid iqued-Mor restringi. Hoc autem opinor, non alind quam ipfummet Christum poni posse. Et quu ijquibuscum hac de re non sentimus, minime, vtopinor, Christum diuidendum censeant vt qui hoc ipsum à nobis fieri (immeritò tamen)

0

conquerantur, quia realé illam corporis Christi præsentiam negamus: putásne sic statum huius controuersiæ concipiendum esse? Sítne Christus Deus & homo iis ipsis locis præsens ybi Sacramenta administrantur?

Qu. Sic legi innonnullis illorum scriptis, qui tamen non in genere de Sacramentis omnibus, se

de Cæna Domini hoc affirmabant.

R. Ego & de Cæna Domini & de Baptismo, ac suo etiam modo, de ipsis ante aduêtum Christi in terras, Sacramentis idem affir-

mare non dubitem : neque me Christianu arbitrarer si hoc negarem.

42 Qu. Gandeo igitur inter nos conuenire.

R. Vtinam verò aliquando conueniat. Audi igitur, quæso. Quin Christus secundum deitatem sit vbique, ambigi non potest. Illud quoque extra controuersiam est, quum natura humana sic à Verbo assumpta sit, vt. Deus & homo sint vnicum versaustem, consequi si Christum consideres vt vnum & singulare quiddam, totum quoque Christum vbique adesse, non tamen vt in Sactamentis, in quibus proseson tamen vt in Sactamentis, in quibus proseson eccesse est peculiarem quendam, vt ita loquar, rapposas modum constituere, quatenus videlicet sese adhibito visibili symbolo side menti nostra contemplandum & instituendu præbet vt à cæteris communibus rebus, quibus & ipse adest, distinguatur.

Alterum quod à te velim expendi, istiusmo di est. Quod dicitur de toto, non tamen dicitut de singulis partibus, diversi inter se generis. Vt, exepli gratia, Totu illud, quod homine

vocamus

bi

pli

tur,

fius

ta:

ne.

nen mo

pro

rant

13150

lesci

hype

RESPONSIONES. p.2. 23

rocamus, animal effe definimus rationis participes, quod tamen de neutra essentiali parte hominis feorfim confiderata dixeris. Est enimin hac definitione quidpia, nempe ratio, quod alteri tantum hominis parti nempe animæ, tribuitur. Viden' ergo aliud effe totum Christis id est Christum vt totum quiddam considera tum quam totum Christi, id est Christiquem per fuas figillation partes (liceat enim hie mihi Filij quoque Dei persona partis nomen tribuere)expendas?

1-

ne

ns

145

ſē

a-

ē-

ir-

ar-

at.

ım

ud

11-

&

Ľ.

d-

le,

e-

a-

us

le

lű

i-

10

i-

ıé

43 Qu. Video omnino. Sed nunquid amplius? Imo velim & hoc abs te observari, quadam fic ad fingulare quidpiam conffituedum convenire, vt quod vni per fe nullo modo conenit tamen ei tribuatur, quatenus cum alio coalnite id quod viqueadeo verum eft, vt de iis ctiam dicatur que tamen per accidens duntavat & ad tempus conjunguatur, Sic. exepli gratia, quum Rex coronatus & purpuratus adoratur, corona quoque & purpura adoratur, sed nal' anno, id est alterius rei, nepe regie ip hus dignitatis respectu, cuius sunt ornamenta: non xad' saula, fine sui ipsius habita ratione. Nam ad res illas non referri adorationem ex eo liquet, quod cas Regi detractas nemoadorare fustineat, Sed & nal anno, id est, propter alium, propter Regem videlicet adorantur, à quo gelfatur. Nec enim vnqua in vnu vasdulor purpura vel corona cum Rege coalescit. Multo magis ergo xal daza, de co quod hypostatice cum alio inn du est, dicetur quidpiaquod tamen ei was faule tribui nullo modo

b. iiii.

potest. Sic Verbo assumenti tribuitur, quod est assumpti hominis, ve quum dicitur Deus passus, itemq; assumpti hominis quod est Verbi assumentis, ve quum homo assumptus quo tempore loquebatur in terris cum Nicodemo, dicebat se in cœlis esse.

nui

mu

tros

ipfa

aut

tar

46

nio

coe

tan

cari

ant

te c

dur

con

ver

ade

Ali

Qu. Has tu etiam in altero tractatu. Sed adiscieb as de concresis quidem vocibus, putà Dei & hominis hac dici de abstractis verò, nempe Deitate

er humanitate non item.

R. Nisi hoc ita sit necessario sequetur cofusio naturalium proprietatum cuiusque naturz, quz vocibus illis abstractis quales per se
& in sese sint significantur. Itaque Deum crucisixumac mortus suisse recte & piè dicimus,
quum hic ipse qui passus & crucisixus est sit
verus Deus, Deitate verò crucisixam vel mortuam dicere impium est. Itidem quum hic ide
homo sit Deus, meritò illi tribuetur (at humanitati nequaquam sine blasphemia) quacunque so por tribuuntur. Itaque caro sine natura
humana qui semper intelligatur ras conside, ne

44 Qu. Dicergo tandem, sitne Christus ipse secundum humanam natură reipsa & suipsius substantia prasens viscunque Christiana Ecclesia Sacramenta administrant.

R. Dico igitur torum Christum, id est, si et totum & vnum quiddam ex duabus naturis cossitutu consideretur, non modò Sacramentis, sed eriam rebus omnibus verè & reipse adesse. Nego tamen propterea consequi huma nam ipRESPONSIONES. p. 2. 25 namiphus naturam in fefe confideratam alibi nunc quàm furfum esse, tantum abest vt vel simul multis locis, vel vbique sui substantia adesse possit.

45 Qu. Qua de re igitur inter vos & illos con-

trouertitur?

od.

15

r-

0,

d-G

110

ő-

afe

u-

is,

de

a-

n-

ra

ne d-

e

b-

4 -

G

is

1-

a-

13

R. De eo quòd illi tum qui uel solar tum quioureolar tuentur, volunt humanam naturam iplammet esse simul & sursum & deorsum, nos autem sursum nunc tantum esse docemus: nec tamen propterea personam diuidimus.

46 Qu. Sed illam prasentiam simplicitérne in neus omnibus, an in Sacramentis duntaxat con-

fituunt?

Vhiquitarii quidem in rebus omni-1 bus, adeo vt Christum, quod ad xaur attinet, aliter effe nolint In, Sub, vel Cum pane, quam in quibuscunque rebus: idque hypostatica ynionis virtute, quam definiunt omnium Deitatis every every reali in affumptam carnem effufione: quo fenfu ascensione quoque Christi in colos, & fellionem ad dextram Dei interpretantur. Alij verò quidem hanc realem ipfius carnis Christi præsentiam sic docent, vt sentiant hoc consequutam carnem Christi à Deitate cui adiuncta est, non quidem vi vbique, sed duntaxat vt. quodcunque-voluerit locis fimul elle reipfa possit salua manente ipsius veritate: constare autem ex disertis institutionis Cone verbis, Christum velle carnem suam ibi reipfa adesse : vnde consequatur præsentiam (hanc præcipue in Cone Sacramento statuendam. Alijde re quidem ipsa idem sentiunt, omissa 3 hypostatica vnionis virtute, sed hanc præsentiam petunt ab vnis institutionis Coena Domini verbis, adiuncta sessione ad dextera Patris. Pontificij denique Transsubstantiatores, damnara vhiquitate in solo altaris (vt loquuntur) Sacramento, præsentiam reasem statuunt hærentes in operatoria certorum verborum virtute & Dei omnipotentia

Qu. De iftis vero quid tibi videtur?

R. Peccare arbitror omnes istas sententias in eo quòd inter abstracta quibus natura nonnisi quales sunt in sese, since concretas voces: itidémque inter val ànno & vad sauli distinguere vel nolunt, vel nesciunt: qua inscitia tot anos, & Monothelitas exercuit. Deinde in hoc que que pudendum errorem admitti, quòd qua ad prasentiam voiuersalem & rebus omnibus communem spectant, ad Sacramentalem prasentiam trahunt.

47 Qu. Sentis igitur que de presentia carnis Christia el anno dixisti ad omnia pertinere?

R. Omnino. Nam alioqui Deitaté Verbi statueres alicunde abesse, ac proinde Deitatem non esse Sed in concretis duntaxat, non autem in abstractis locus est in his locutionibus, putà si Christum hominem, non autem Christi humanitatem dixeris voique esse xalando. Nam homo ille eriam Deus est, nontamen in sese, sed alterius natura, nempe verbi respectu. At humana natura Christi neque in sese, neque Verbi respectu est Deitas, neque ubique esse dici potest: homo autem ille voi-

que

bou

que

48

innE

exte

dam

das 1

biip

appl

ront

nis.

cate

R

quai

terre

nere

quas

dien

quus

RESPONSIONES. p. 2. 27
que esse dicitur, quoniam vnum cum Verbo vois dudovo est, adeóque in ipso Verbo vbique præsente subsistit.

48 Qu. Quanam est igitur Sacramentalis co-

junctio signi of ipsius Christi?

fen-

20-

Pa-

res.

un-

unt

um

en-

uræ

fiue

re-

au/6

ſci-

nde

itti,

ous

en-

nis

er-

ei-

on

ni-

em

7-

1-

bi

io

ue

oi-

ue

R. Ea quæ naturæ Sacramentorum & eo = mudem sini conuenit. Naturam autem Sacra = mentorum hanc esse docuimus, vt per signa in = externos sensus incurrecia noster animus qua = damanalogia, primum quidem ad considera = dares significatas, deinde ad eas per sidem si = bipsi magis ac magis virtute sancti Spiritus = applicandas traducatur, quoniam idcico offerontur spectandæ vt etiam apprehendantur.

49. Qu. Insumaigitur qualis bec praseita este

R. Non certe que situm loci respiciat, sed que sit tota a x 2020s, siue habitudinis & relationis. Est enim Sacramentum in earum rerum

categoria, quæ ad aliquid referuntur.

Qu. Velim hoc mihi facilius etiam exponi.

R. Faciam si potero, ac nunc velimaliquantulum mutatis personis, me quidem interrogandi, te verò respondendi partes sustinere. Annon sunt voces earum rerum nota, quas in quaque lingua certis sonis volumus au dientium animis significatas?

Qu. Omnino.

R. Quid si contenderé reipsa presens esse oportere id omne de quo sermonem secero?

Qu. Id mihi quidem valde ineptum videatur, quum de rebus stiam prateritis & futuris, imò qua nunquam etiam extiterint, aut nondum extent, aut nunquam fortassis extitura sint, loqui possimus. R. Quacunque tamen de re loquutus foero, eam animo tuo verbis meis repræfentaro.

Qu. Ita est.

R. Sunt igitur res significatæ iis vocibus perquas significantur, non situ naturali, non denique suamet substantia, sed σχέσει quadam & habitudine adiunctæ, quatenus eas auditorum intel igentiæ veluti sistunt.

50 Qu. Explica id mibi queso planius.

R. Similem prorsus Sacramentoru & rerum per Sacramenta significataru copulationem, id est ox I mir esse scitto. Nam, vt scite dixit Augustinus, Sacrameta sunt veluti visibile aliliquod verbum, vtpote quæ quod auribus verba, hoc ipsum oculis annuncient. Itaque inep tissime de reali præsentia hie quæritur, quum realis (fine rei ipfins ac fubstantiz præsentia in loco cerro) & Sacrametalis presentia non quide sint perpetuò repugnates, sed tamen viqueadeò inter se differat, ve etia quod reipsa nondu existit, Sacramentaliter tamé adesse possit quò respiciens Paulus, Patres ait cande esca comedifle, & eunde potű bibifle, Chriftű videlicet. Tantu auté abest vthæc Sacramentalis conexio sit manis, vt contrà, sicuti suo loco dicemus quauis naturali copulatione sit efficacior. 51 Qu. Istam autem relatinam fine axilim copulationem quis efficit?

R. Dei voluntas, verbo institutionis de-

clarata.

Qu. Visne igitur vt de Consecratione dissera-

R. Malo certis de causis, ad tractationem de Cα-

52 figni

min ani

teri tùm fign ftru

bigo corr pori pada 54

10,10

fit ti

flut not ipli fint tur, mer mil

ta b Nau & Gr RESPONSIONES. P.Z. 29

de Cœna Domini totum hoc differre.

u-

0.

US.

an

m

0-

e-

0-

xit

i-

r-

ep

m

in

i-

C-

n-

ıt.

0-

li-

5-

-

r.

e-

1-

m

52 Qu. Non igitur euacuai signa quicung, re significatam sua substantia à signie abesse docent?

R. Non euacuat certe, nisi vanas esse voces dicamus, quibus res etiam absentes non minus quam præsentes insculpimus audientius animis.

Qu. Quinamigitur enacuant?

R. Qui Sacramenta docent effe duntavar terum præteritarum prapalava, aut mutuæ tantum focietatis Christianæ tesseras; aut que illis significantur, non etiam verè offerri, sidei instrumento veluti manu comprehendenda.

53 Qu. Iam autem mihi velim explicari qualis

sit tum signi tum rei significata perceptio.

R. De priore itius quæstionis parte ambigere te non posse arbitror. Quum enim res corporeæ sint signa, naturaliter quoque corporis organis à quibusuis accedentibus percipiumer.

54 Qu. De altera igitur huius quastionis parte,id est, de res significata perceptione dicamus.

R. Hancr mignificată oftendimus Chri flumipfum esse cum ipsius donis, quorum alia nostra sur per imputatione, alia verò in nobis insis esseintur & inbæret. Dico igitur isla, quu sun mete qualitates sicut soli animo obiiciuntur, ita solo animi instrumento percipi, side tamen præditi, quæ est vnica animi ad Dei promissiones amplestendas manus. Est itaque tota hæc perceptio modis omnibus spiritualis. Nam & spiritualis est nature quod percipitur, & spirituali organo perceptio hæc peragitur,

& spiritualis est tota istius organi actio.

55 Qu. At idem de Christo ipso dicere nequis ut qui secundum neutram naturam sit qualitat aut aliud quidpiam etusmodi.

R. Atqui primum omnium, quod adipfam Verbi hypostasin attinet, impium opinor fuerit existimare ipsam aliter quam energiasine efficacitate à nobis participari. Nam alioqui Dii & ipsi natura euaderemus: ac proinde sic explicandum esse Petri locum, 2. Pet. I. 4. & cæteros ciusmodi omnes alios cuncti alicuius nominis interpretes consentiunt.

Qu. Affentior, & illud Manicheorum delixium à Serueta renouatum deseffor, existimante su Deum adesse rebus omnibus ut etiam earum pass effet. V erum quid de humana Christi natura pro-

nuntias?

R. Ne Christi quidem anima essentiam, ve arbitror, existimas cum anima nostra reins connecti. Quid enim ista animorum ferruminatione ineptius? Sed ne corporeis quidem vilo organo apprehendi posse anima substantiam dixeris.

56 Qu fdemne verò de corpore ipso Christi e-

xistimabimus?

Qu. Corporea concedo quidem ego corporeis fensibus percipi, sed corporistamen Christicum nostris corporibus contactum, & coherentiam realem, vt monstrum quo nihil neque magis falsum, neque minus ad Sacramétorum sinem accommodatu singi potest, penitus repudio, quicquid tandem isti delirio prætexatur.

Qu.Cedo

circui ciliar pugna Qu accom

tioner poris etiam intelle

in GC

R. minin alatur miope que di primie reipfa derine rium: eft corp nos bas

nem con tollo i re fign tis fig

Christs

Qu. Cedo igitur cur falsumid vocas?

R. Quoniam cum veritate nunc quoque dicunscriptæ carnis Christi, nullo modo co-ciliari potest: & toti Euangelicæ historiæ repugnat.

Qu. Cur ad Sacramentorum finem minime

accommodatum?

ľ

S

3

-

ľ

0

R. Quoniam tota Sacramentalis actio ad aternam vitam penitus fertur, ideóque perceptionem hanc animo & fide, non autem corporis instrumento sieri necesse est: quamobré etiam sicut signa externa sens bus externis, sic intellectui & fidei, res significata proponitur.

77 Qu. Atqui si substantia un sur perceptione tallis, efficitur pro corpore corpora anima Christi, su pro ins Christo solam eius energiam abs te substanti.

R. Imò perceptionem ipfiulme. Chrifti, minime tollo. Quemadmodum enim vt ciho alseur corpus in hac vira, reipfa priùs illum fumioportet : ita etiam statuo (quod antea quo que dixi) oportere nos iplummet Christum in primis participare, adeoque nos vnú cum ipfo reipla fieri, vt ex ed vivificus ille fuccus in nos derinetur. Neque enim dixit, Hoc est meum me = rium: vel, Hic est fructus passionis mea: sed, Hoc= eft corpus meum : neque dixit Paulus duntaxat = nos baptizari in mortem Christi, sed nos induere= Christum: vel, panem quem frangimus, effe commu-= nicationem beneficiorum ipfius, led, communicatio - = nem corporis ipfins. Ergo vt ad rem redeam, non tollo ipsummet corpus vt energiam ipsius pro relignificata substituă :(quod autem Sacrametis fignificatur, illud ipfum quoque reipfa

58 Qu. Cur fpiritualem vocas? Primum vt omnem corporis Christi cum nostris corporibus contactum, omnelocalem coherentiam & coexistentiam, illud denique oralis manducationis monstrum vt merè Cyclopicu (quantum cu que aliis no minibus fictitiis Inuisibilitatis, & Illocalitatis commetis excusetur)penitus excludam. Deinde quòd animi & fidei vnius ore ac manu, quod ad nos attinet,ista perceptio peragatur. Est enim hic cibus non ventris, sed mentis, vt recte ait Augustinus.

Cur autem mysticam vocas? Qu.

R. Vt doceam ab vnica omnipotentis Spiritus virtute plane arcana & nobis inconprehensibili que res etiam longissime dissitas, arctisssme connectit, istam vnitionem quafimus caro ex carne Christi, & offa ex offibus Christi, spirituali videlicet quodam connubio dependere: in eo Apostoli vestigia sequutus, qui magnum hoc esse mysterium exclamat. 60 Qu. F. Ham viero xowovian cur unitione quo

que appellas? Quoniam tota Scriptura testatur nos vnum fieri apartere cum Christo, Christoque incorporari, & veluti membra cum eo cen capite connecti, ve vivat infe in nobis, & nos in eo. Hancaurem connexioné non esse tantum consensionis cuiusdam, veluti quu dicit Lucas

creden-

crede

led e

mun

litudi

poffis

bron

occu

nam tèà (

rali r omn

quen odor

ciun

criso

tino

meu fet, t

talec ftræ (

dum

dum

cælo fico :

de qu

omn

me fi dinin

la m

owne

R

eredentium suisse cor vnum, & animam vnam, sederiam naturale, sue ipsiusmer Christi communionem: sic intelligi recte scripst Cyrillus. 61 Qu. Mibine vero commoda qua iam similitudine mysterium istud alioqui incomprehensibile,

possis vicunque adumbrare?

R. Possum profectò ex illa capitis & membrorum similitudine, toties apud Apostolum. occurrente. Quæso igitur, Hæc brachia vndénam fenfum & motum naturalem habent?cetteà capite, cui per artuum commissuras naturali modo annectuntur, sensus aliqui & motus omnis expertia futura. Iam verò finge apud te quemadmodum odores pixidis vngue iti valde odorati, res etiam longe diffitas vtcunque afficiunt · & magnetis vis occulta in ferrum agit ctiam procul remotum, fic ineffe tantam wint animalem huie meo capiti, vt etiam fi Coftantinopoli effet collocatum, brachium autem meum voum in India, alterum in Hispania effet,tamen illa poffet animare : finge, inquam, tale quiddam apud te, & iftius in Christum nostræ concorporationis imaginem quandam a- . dumbratam habebis. Christus enimipse secundum carnem neque núc alibi quàm supra istos calos collocarus, in quo fecudum carnem phyfico ac naturali motu ascendit, neque priùs inde quam extremo illo die rediturus, credentes omnes in terris positos verissime & efficacissimè fibi annectit, copulat, inferit, interueniente divina illa virtute, que nulla locorum internalla moratur: vt postea ex ipsius carne, in qua ouud mas habitat ipsa vita, & quæ Spiritum non

accepit ad mesuram, viuificus ille succus in nos

credentes promanet.

Qu. Nullo igitur neque locali motu, neque contactu nulla denique humane Christi naturein terris collocatione ad hanc volvovidy opus est: neque bac ipsius Christi communicatio eo tendit vi substantiarum commistio fiat, sed ut ex Christo ipso Spiritualiter sic nobis adjuncto, vis ipsius vinificain nos promanei?

Apage, inquam, omnes illas falsissimas

& ineptillimas nugas.

63 Qu. At cur carnis potien quam Deitatisme-

tionem in ila coadunatione facis?

R. Hoc minime facio, quasi Deitas nihil hîc agat, quum è contrario ne ipsa quidem caro Christi simpliciter & per se, quatenus caroelt, sed quia caro Verbi est, nos vinificet, vt scitèloquuntur Patres. Sed in eo Christum magistrum sequor, carnis suæ & sanguinis sui nomina diserte in hoc mysterio nostræ cum ipso coniunctionis inculcantem, quia nimirum nonnisihumanæ ipsius naturæ interuetu. & quatenus frater noster est, connecti cum ipso possumus.

64 Qu. Sed quemadmodu folo animo fide pradito, dicis hunc cibum à nobis recipi, num etiam existimabimus ad animum duntaxat pertinere huivay-

nitionie fruttum?

Minime. Nam etiam in hac vita Christus fide apprehensus nobis omnia non modò corporis, sed etiam animi bona suppeditat, quot & quantis nobis opus est, ac tandem quoque totis nobis vitam æternam largietur.

65

mem .

2027

vtro

gia, r

Cœn

nulli

Chris

na D

mult

roco

effe:n

adfid

verho

admo

tur

quàd

ter p

gular.

manu

rè con

Chris

queen

inclis

fide qu

ple to

R.

R.

R

65 Qu. Sedhanc nostram cum Christo coalitionem ad unitumne Cæna Domini mysterium cum

nonnullis restringis?

Œ

'n

se

-

6

171

as

ĕ-

il

ro

0-

ım

di-

n-

11-

12-

ra-

ri-

21-

ui-

10-

di-

an-

ar-

65

R. Absit. Nam & in simplici Verbo, & in recourse Sacramento, (quanuis dissimili analogia, nec pari, nisi incredulitas nostra obstiterit, essectu) totus Christus side spiritualiter apprehendendus nobis offertur: tantum abest vt à Cœna Domini Christu excludamus, sicut non-nulli calumniantur.

66 Qu. Nihilne igitur inter quotidianam illam Christi per fidem perceptionem & eam que in Ca-

na Domini fit, interesse putas?

R. Imò puto, nisi incredulitas obstiterit, multum inter illam quam merè spiritualem voco, & eam quæ Sacramentalis dicitur, interessenta tamen quod ad rem ipsam, neque quod adsidei instrumentum, sed in eo quòd ibi solo verbo, hic verò etiam visibilibus signis sides admonetur, & res significata essicación obsigname. Deinde in eo quoque ista alteri præstat quòd Verbum simplex plerunque vniuersaliter populo proponitur, Sacramenta verò singularibus personis præbentur quasi ipsius Dei manu, quæ res ad particularem æληροφορίων mirèconducit.

67 Qu. Num verò eristimas veteribus itidem Christum, ante ipfius in carnem aduentum, omniáque eius beneficia cum in simplici V erbo, tum in adinelis V erbo expis ac Sacrametis suisse propositum, fide quoque apprehendendum?

R. Omnino sic statuo. Christus enim ipse totus tum Verbo audibili, tum verbis vi-

36 1 fibilibus,id est Sacramentis, in eundem finem, & illis est olim propositus & nobis nunc proponitur.

68 Qu. Plane mihi exciderat quod ex te quafitum volui. Quomodo videlicet feribat Augustinus (vt tu citafti) Sacramenta non polle Stuporem haberead mira, si cam est admirabile Christi & Ecclesia

unitionis my ferium.

R. Iam ad id ego respondi, aliud esse de Sacramentis iplis quærere quam de iis quæ iplorum interuentu Deus efficir. Sacramentorum igitur naturam siue Sacramenta ipsa recte vetat Augustinus inter mitacula numerare, quoniam minime nouum est, nec cotra rerum etiam naturalium ordinem, vt quidpiam propter analogiam, & ex hominum etiam pacto alicui rei ab ipsius natura prorsus diverse significande adhibeatur. Obsecro enim, annulo sponsionem cojugij futuri, traditione clauis, missionem in posfessionem ædium, non modò significari, sed etiam fanciri, quod tandem miraculum est? Eadem est prorsus, etsi non in specie, tamé in génere, Sacramentorum ratio, quanuis omnemipforum etiam Angelorum captu superent, quæ Deus in nobis, si recte iis vtamur, efficit.

69 Qu. Numergo (vt ad illud redeam) quod de nostris Sacramentis dixisti, idem de veteribus

sllis censes?

R. Dico vtraque in iis quæ funt, vt ita loquar, ex ipsius Sacramenti substantia, prorsus conuenire, in nonnullis verò circunstantiis differre.

70 Qu. Offende igitur convenientiam. R. PriIden chat guri ftinu

ta (in quea que VOCE Chun nis f

bis v

fign trac high fuit & c cific

tus tual mu nof na eft:

F

R. Primm convenient in caufa te. Nam Christus vnicus noster legislator, & hec & illa constituit. Deinde in reipsa interna. Idem enim Christus fuir arbor vite in paradifo, agnus occifus ab origine mudi, Patrum pafcha tollens mudi peccara, Petra spiritualis, Patrum esca & potus, quod de typis quoque & figuris, omnibus denique Sacramentis veteribus constituendum est. Recte enim ac vere Augustinus tractatu in Ioannem. 26 Verum Sacrameta (inquit) quoad signa, fuerunt à nostris diner a, quoad significationem verò, paria. Coueniunt quoque in verbo, quod ad la bitantiam attinet, ctiali voces exdem non fint. Vtrobique enim Chrifum & eius dona exhiberi, Verbo institutionis fignificatur: Patribus quidem veturum, nobis verò vt qui venerit. Sed & vtrobique idem instrumentum applicationis, & eadem fides in fignis diuersis inuenitur, vt ait ide Augustinus tractatu in Ioannem 45. Idem quoque est vtrobique finis & effectus, si quidem Circuncisio fuit onusor & oppayis institue ex fide, Rom. 4.11. & circuncifi fuerant in Christo patres circuncisione cordis a zero in @ Coloss.2.11.

n

71 Qu. Que a autem rebus differunt?

R. Signio primum (quo nomine etiam ritus iplos Sacramentales intelligo) quæ & spiritualiora & pauciora & minus operosa habemus. Deinde in Verbi perspicuirate, quæ est in nostris multo illustrior, vnde & aliud discrimen nascitur in ipsa essicacitatis mensura. Quò enim est apertius Verbum, eò magis moueri ac pro-

inde co efficaciorem fidem esse oportet. Hue pertinent illa ciusdem Augustini verba, Sacramenta nostra esse pauciora, faciliora, significatiora, & magis augusta, sed & illud istis adiici potest, eo quoque ista inter se differre, quòd illa sucrint ad Christi duntaxat aduentum vsque instituta: nostra verò non nisi cum seculo sinem accipient.

72 Qu. Mihi verò, si ita est vi dicis, duabus maximis in rebus patior suisse Patrum qu'am nostra conditio videtur. Primum qu'od plura, deinde qu'od significantiora habuerint si dei adminicula.

R. Obsecto verò verius putaris maiorem corporis imbecillitate, ciúsne cui geminis adminiculis ad gressus furmados sit opus, an ei qui vnico baculo innitens, facile quouis gradiatur?

Qu. Illum profecto duplo quam istum indicarim imbecilliorem.

R. Idem igitur de Patrum illorum conditione statuito. Nec enim Sacramentorum multitudo meliorem eorum statum, sed contrà deteriorem suisse ostendit. Nam ne Sacramentis quidem sides nostra, si per se satis esset sirma, indigeret.

73 Qu. Sed in illis profetto fuisse apertior analogia signorum cum re signisicata videtur. Nă certe caro & fanguis casarum rutimarum, apertius quâm panis & rinum carnem & sanguine crucifisi Christi reprasentabant & Manna casitus delabens, Verhi incarnationem, viemque aqua ex aperta rupe profluens, sanguinem Christi ex rulneratu ipfius latore exundantem, quodammodo ob oculos sistebat multo apertius, quàm panis fractio, & vini in po-

rebus peradigitur futur

R.

pera &

futur ris,qu tiore Q

vnus de di dente Verb tenda

R. occlucifior

fanter aliud

monf tibi p caru npoculum effusio.

ci

la

le

n

u

p

R. Oportuit quidem mysteria illa nodum peracta, sed peragenda, crassiore quadam analogia Patribus repræsentari, quàm nobis, quonia rebus suturis longè difficilius est credere, quàm peractis, & certa narratione testatis. Crassius igitur illa signa & palpabiliùs, sicuti dixisti, rem suturam significabant. Sed primùm in eo salleris, quòd quò crassior est analogia, eò significatiorem esse arbitraris.

Qu. Quamobrem?

R. Quoniam res Sacramentis fignificatæ sunt cælestes, quas caro & sanguis no docer, sed vnus ille veritatis Magister Spiritus sanctus: vnde dicuntur ab Esaia ipso, Christo omnes credentes 3200 is axioi. Itaque analogiæ essicacitas à Verbo pendet, quo quænam ea sit, & quorsum tendat explicatur.

Qu. Placetne aliqua adhibere similitudinem,

ex qua quid hoc rei sit planim intelligam?

R. Placet profectò, vt Sophistis etiam os occludatur. Demus locum adhuc esse circuncisioni. Si mysteriorum istorum prorsus ignarus videres aliquem circuncidi, quid tibi in mentem veniret?

Qu. Crudeles esse parentes in recens natum infantem, adeò quidem vt eos fuerim execraturus nisi

aliud eorum confilium intelligerem.

R. Intelligeres autem profectò, si hoc demonstrarem ex Dei mandato sieri. Quòd si etia tibi per præputium sordes nostras natiuas, & earū fructus significari ex Dei instituto declaratum esset, quæ essus sanguine suo sublaturus

c. iiij.

esset nasciturus ille Dei filius, multò etia magis prosectò acquiesceres. Optares tamen, iam loc ipsum edoctus, idem commodiore quadam ratione, & minore cu infantis periculo posse administrari. Quid si igitur simplex ablutio, illius cruente amputationis loco institueretur? nempe istam conditionem illi anteponeres. Eadem est casarum victimarum ratio, qua & operosa erat, & suntuosa. Et quod ad illa extraordinaria attiner, Manna videlicet, calitus delapsam, & aquam ex petra emanantem, sunt illa inter typos semel exhibitos, no inter Sacrameta perpetua recensenda, quibus opponi non debent nostra Sacramenta, sed veritas in ipso Christo exhibito præstita.

Qu. Intelligo quod dicis, nempe quò simplicior est analogia, est quò magis perspicuum verbum quo significatio ip sa explicatur, eò prastantiorem esse nostram quàm Patrum conditionem. Sed tamen videtur illa veterum Sacramentoru analogia expression.

R. Ne hîc:quidem quid dicas, satis intelligis. Nam in Circuncissone quidem nihil preter
amputationem vides: id est, alteram duntaxat
benesicij Christi partem adambratam. Necenim duntaxat veterem hominem aboleri, sed
eriam nouum hominem in nobis nasci: neque
duntaxat tolli quod Deum offendebat, sed etia
tribui iustitiam, qua delectetur oportet. A qua
autem ipsa Baprismi, & ritus ip sannon multo
expressivis verumque nobis henesicium declarant? Idem ac multò eriam euidentius est epularum veterum, & nostrarum discrimen. Caro,
inquis, expressinis carne repræsentat, quàm pa-

Effo.

nifi fit
quam
Itaqu
cattio
minus
fides i
ram p
lut ob
huius
carnis
auten
in vin
carne

rame
ribus
74
ram v
fa exist
res sign

commi

bemu

R.
rum G
tiri qu
dunta

pulum to rest defin ticeps

RESPONSIONES. p. 2. pis & victime mactatio. Christi mactationem: Efto. Verum quorfum mihi Christu mactatu, nisi fiam cius particeps?nihil profectò amplius quam dapes appolitæ, quibus tamen no vefcar. Itaque noftra Sacramenta priore illa parte, maarione videlicet, no quidem prætermiffa, fed minus tamen operose significata, cuius plena fides nobis facta est in Euagelica historia, alteram potissimam parte, id est, nowoviav nobis velut ob oculos fiftit. Panis enim est profecto ad buius vitæ fomentum multo major vfus quam arnis: & quum vita fit in fanguine, arcerentur autem ab omni fanguinis vsu Patres, quem nuc in vino Sacrametaliter bibere no minus quam arnem in pane Sacramentaliter comedere iubemur: quis non videt ipsis etiam signis & Sacramentalibus ritibus nostra Sacramenta vete-

74 Qu. Alius mihi forupulus superest. Quinam videlices humana Christinatura nondum respsexistens, fuerit tamen veterum Sacramentorum ressignificata, & ita quidem vet verè sit Patribus

communicata.

nbus præstare?

c

S

-

n

a

1-

1,

r

-

ıt

0

14

ľ

ã

R. Quid igitur putas illa Sacraméta veterum fignificasse? Nec enim opinor te iis assenuri qui imagines quassdam suisse volut, terrenis

duntaxat promissionibus adiunctas.

Qu. Isti certe impietati non assentior, qua populum Dei in haram porcorum trasformat. Sed queto restene saus sentiant, qui, que dona in Christo Ecdeste confiruntur qui hus si careat, aterna zuta paruceps esse non possi, ca putant zieterum quoque Satramentis promissi est donata sed ea tamen non exhibita, que nondum existebant.

R. Mirè tu quidem istorum opinionem durissimam emollis. Ego verò no dubito dicere cum Apostolo, candem esca illos atque nos verè comedisse, e undem potum bibisse, nempe Christum ipsum Deum & hominem.

Qu. Quinam?

R. Primum quia sic diserte loquitur A-

postolus.

Qu. Atqui Apostolus non dicit totidem verbis Patres eandem atque nos escam edisse, aut potionem eandem bibisse, sed eandem potius inter se, quanuis dissimili enentu sicut bodie tum py tum impy eadem Sacramenta participant, aly quidem ad

falutem, aly vero ad indicium.

R. Sophisticum hoc effugium quatuor rationibus refellitur. Primum, quod hon effet fatis firmum Pauli argumentum, fi Sacramenta statuantur reipsa imparia. Deinde quoniam hac ipsam escam & huc potum disertis verbis pronuntiat Apostolus, effe Christum. Tertiò, quoniam permutat ipfa Sacramentorum veterum & nouorum nomina, noua veteribus attribues, vt illam in re fignificata & vlu Tavl Inla declaret. Quartò, id liquet ex disertis tum aliorum tum præsertim Augustini verbis, tractatu 45.in Ioannem, & De pænitetiæ vtilitate, Epist. 102. & alibi. Id verò si conenit istis typis, multò magis de Sacramentis perpetuis, & ad hoc vnum iplum fignificadum institutis idem existimandum est: quo sensu dixit Ioan. Baptista, Ecce agnus qui tollit peccata mundi: & Paulus, Pascha nostrum immolatus est Christus.

75

q

CO

70

en

rer

ftű

75 Qu. Sed quid si excipia hacomhia nibil aliud significare quam solam efficaciam Christi vienturi?

R. Atqui hæc efficacia tam pedet ab iis que nostri causa passurus erat Christus quam ab ip-Somet Christo. Cur igitur magis offenderis, quum dico ipsam Christi humanam naturam. quamuis nondum existeret, tamen suisse Patribus in Sacramento verè datam, & in ipfis oblignatam, quam quum Patres ipfius nodum exiflentis carnis iustitia instificatos, & Spiritu re ipla sactificatos suisse dico? Hæc enim est Christi beneficiorum summa. Deinde quum putas fuiffe eoru fructuum qui ex carne Christi, siue qui ex Christo secundum carnem ad nos emanant, participes factos Patres, exclusa ipsius Christi & eorum quæ nostri causa postea pertulit communicatione, perinde facis ac si de corporali hac vita differens, velles cibo nutriri, qui tamen ciborum substantiam nullatenus fumerent.

76 Qu. In summa igitur quid hac de restatuendum dicis?

R. Nempe & coram Deo iplo promittente, & coram sidei oculis suisse perpetuo presentem totum Iesum Christu, & omne salutis nostra peragenda mysterium qua ille quide credentibus impartiretur: credentes autem tum in Verbo simplici, tum in adiunctis Verbo sacramentis, verè & essicaciter ample cteretur. Vidit enim die Domini Abraha sidei oculis, qua est reruqua nondu sunt substatia, id est, cui ia existut quodamo do que reipsa no sunt. Fateor ta-

men rem ipfam, id est, ipfum Christu actunon fuisse illis exhibitum secundum carnem, sue de facto, ve loquantur, sed de iure tantum.

qu

CUI

ite

8

tu

n

fr

ca

ne

ex

hi

qu

ful

pt

Sa

tei

Ir

rei

no

75

tu

Q1. Quid autem istudrei est?

R. Loquar igitur apertius, & dico, nunc quidem exhibitum totum Christum cum omnibus fuis donis & in simplici verbo, & in Sacramentis noui fæderis significari simul, & no bis præberi fide spiritualiter, sicuri diximus, ap prehendendum ad iustitiam, sanctificationem & vitam æternam, patribus verò ius in carnem Christi nascieuram & in omnia cius dona fuisse & simplici Verbo & adie tis ei Verbo pramiffionibustribuum : ad proinde iam tum fuisse Patres eiusdem Spiritus virtute, & eadem fide, membra nascituri Christi verè habitos, & in co venturo itidem verè inftificatos, & fanctificatos fuisse: differre denique illorum codirionem à nostra non ressed (ve loquentur in scho-Lis Mecundum plus & minus. Christus enim vnus est, & cadem funt que nostri causa præstitit, eadem quæ ab ipfo expectamus, & fides eadem eft, siue in futura illa, siue in nondum existentia, siue iam præterita respiciat.

77 .Qu. Quum loquutiones Sacramentales considerovideor mibitivuenire quod tibi obiticià, aduersus ista que de signorum & rei significatione, itémque de nostra cu Christo communicatione disservisti.

R. Formulæ loquendi non modò Sacramentales, sed etiá typicæ, partim sunt propriæ, partim siguratæ.

78 Qu. Quenam proprie?

R. Qibas quod figniest, signo, itidémque

quod rei est, rei distinctè tribuiturive cum Circuncisso dicitur signum sederis, Genes. 17.11. item on con & ospanis iustitiæ sidei. Rom. 4.11. & agni sanguis, signum. Exod-12.13. & Sabbatum signum reuocans in memoriam creationem mundi, & obsignans peculiarem populi I-fraelitici consecrationem, Exodi 31.13, & 17. & duæillæ saminæ, signum in memoriam reuocans illam Dathanis & Abironis consurationem. Numer. 16.38. Sic ministerium hominis exterius seorsim ab interno consideratum, nihilesse dicitur, 1. Corinth 3.7. Sic Baptismus aquæ exterior, ab interiore Spiritus essicacia propriè distinguitur, 1. Pet. 3.21.

Qu. At nusquam invenio Beptismo vel Cane Domini attributam signi vocem.

R. Ergo Sacramenta esse nega. Nam certè Sacramenta signa sunt. Imò & ipsi Pontificij substantiam aquæ, & ritus Sacramentales Baptismi, satentur esse signa: & in suo illo Altaris Sacraméto, salté species pro signis statuút. Præterea res ipsa clamat verum esse quod testatur Irenæus, (vecæteros Patres omittam) de reterrena & celesti, quarum illa sit istius signum necesse est.

79 Qu. Quanamautem funt Sacramentales for me fie wate?

R. Primum, quibus elementi nomen ipfi reisignificata attribuitur, vt quum Pesach dicitur esse agnus, Exod. 12.11.

Qu. Atqui non defunt, qui boc loco dicant Pe-

sach proprie dici de ipso transitu.

R. Esto. At certe transitus ipse comedi non potest. Ergo ibi saltem sateantur agnuipsum dici Pesach, vhi verbumPesach diciturap parari & comedi. Sic Christus à Ioanne vocatur Agnus ille Dei, & à Paulo dicitur Pefach, 1. Corinth. 5.v.7. Christiani sunt vnus panis,1. Corinth.10.17.

80 Qu. Istamihi quidem sufficiunt perge queso

alias species explicare.

R. Altera species est isti ex adverso respondens qua rei ipsius appellatio tribuitur elemen to. Sic lapis à Iacobo erectus, dicitur Bethel, Genes. 28.22. Sic septem vacæ & septem spicæ funt septem anni, Gen. 41.27. Sic Arcæ fæderis innumerabilibus locis tribuitur nomen Iehouæ.Imò & ipfiMosis altari. Exodi. 17.15. Sic linguæ Chanaanis nomine intelligitur puræ religionis professio, Esaix 19.18. Sic columbæ tribuitur nomen Spiritus sancti, Ioan. 1. 33. Sic denique petra erat Christus.

Qu. Arqui non perrailla corporea, sed illa demum petra firitualis dicitur fuife Christin.

R. Agnosco Sophisticum effugium, quasi videlicet de re ips, non de signa istud dicatur. Sed quidifti responderint, si quæsierim annon tamen Paulus ad illam petram respexerit, ex qua riuus defluxerit? nihil profectò ex quo non conuincatur ipforum sophistice. Nam eò deueniant necesse est, vt fateantur Christo, petræ corporeæ respectu tributum suisse petræ spiritualis, id est, vt interpretantur spiritualiter, & quatenus typus erat, consideratæ nomen illud propter illam verè naturalem rupem. Itaque

qu

tu

tu Se

len

7117

cat

Ch

gn

gui

F

I

fru

bor

nim

luti

ficia

xat

de ti

exp

RESPONSIONES. p. 2. 47

que suis sese laqueis induunt, vel sateri coguntur Christum vocatum rupem, quoniam spirituali significatione ab illa rupe adumbrabatur. Sed quid istis Augustini verbis sacient, Tra-

Ctatu in Ioannem 45.

Videte fide manente signa variata, ibi petra Christus, nobis Christus quod in altari ponitur: & steciem visibilem intendas, aliud est: si intelligibilem sistem em potum spiritualem biberum. Et Epistola 102. Aliquando res qua significat, nomen eius rei quam significat, accipit. Sic enim & petra Christus, quia Christum significat. Idem denique, petram spiritualem, Psa. 77. no ipsum Christum (vt illi) sed qua spirituale aliquid significaret interpretatur.

Qu. Perge igitur.

R. Sic denique panis ille dicitur Corpus illud traditum pro nobis: & poculum illud, fanguis ille fufus pro nobis.

Qu. Quis verò sic istud explicat?

R. Theodoretus in Eranista inter cæteros expressis verbis, qua de re suo loco disseremus.

81 Qu. Nunquid amplius?

R. Tertia species siguratarum Sacramentalium loquitionum ea est, qua signis vel instrumentis externis tribuitur esse sum rei significatæ. Sic in Paradiso plantata dicitur arbor vitæ, & arbor scientiæ boni & mali. Necenim vita aut scientia arboribus illis incrant, veluti si arborem sebris nomines, quæ sebrem essiciat vel expellatised erant eæ arbores duntaxat essicacia illorum essectorum symbola. Eode tropo Circuncisio vocatur sædus, cuius tande

tum erat fignu, vt ipsemet Deus explicat, Gen. 17.11. & 14. & poculum illud vocatur Nouum fordus in sanguine, Luca 22.20. Sic Baptismus vocatur lauacrum regenerationis, Tit.3.5. Sic Ecclesia dicitur mundata aqua lauacro, Ephes. 5.26. Simili tropo verbum externum, quum sit duntaxat virtatis dininæ veluti vehiculum, paffim verbum vitz, & femen incorruptibile dicitur, eique mundatio & sanctificatio tribuitur. Sic facrificia passim dicutur expiationes, quum tamen sanguis ipse hircorum & taurorum neminem sanctificarit. Sic & ipsi Sacerdotes dicuntur sandificare, & expiare peccata, Leuitici 16.30. quum folius sit Dei remittere peccata,& mundum facere. Sic dicuntur Euangelii mini-Briligare & foluere. Matth. 18. 18. & remittere peccata, Ioann. 20.25. Imò etiam semetipsos & alios feruare, 1. Timoth. 4.16. qua de re, fi libet, cofule Augustinum, Quæst.in Leuitici cap. 84. 82 Qu. Superestne aliqua preterea Sacramentalium troporum species?

R. Superelt quarta, illi tertir all meguin qua fit videlicet, vt è contrario id quod pr prium fignoru elt, ad rem fignificatam trabatur. Hinc illa cordis, siue interior circuncisso. Sic dicitur caro fine corpus Filii hommis comedi, & fanguis eius bibi, quæ quum fint actiones corporee, non possunt aliter, quam translatitie de re fignificata, id est, de Christo ipso, sue in simplici verbo, sue in Sacrametis præbito intel ligi, ne facinas (ve recte inquie Augustinus) nepe Cyclopica maducatio, precipi videatur. Hinc ille Patrib' vsurpate formule quib' dicitur cor-

pus Do-

pus

tan

fun

nan

lun

age

chir

re,a

ftip

(cib

pro

ben

84

Cum

mad

infan

ne,q

form

gurat

85 1

plicel

R

RESPONSIONES. P.2. 49
pus Domini in altari iacere, imò etiam videri,
tangi, in os intrare, fieri, in terram cadere, con-

83 Qu. Corpus igitur metaphoricum . & Ca-

nam metapharicam (tatus?

fumi.

R. Tales funt illæ putide quorundam calumniæ, quas fuo loco refellemus. Nunc enim agoin genere de Sacramentis. Interea hoc fcito, nos neque Christo aliud corpus, quam vnicum illud verum pro nobis traditum affingere: neque facratissimam illam actionem in chimæras transformare, sed hoc tanum dicere, analogia sidei fretos, illam ipsiusmet Christi perceptionem, quæ prorsus est animi sidei, (cibus enim hic est mentis, non ventris) non propriè sed translativiè corporeis edendi & bi bendi actionibus declarari.

84 Qu. Idem ergo sibi est credere atque Chri-

fum firitualiter manducare?

R. Rursum me cogis à scopo aberrare. Si credere accipis pro ipsus sidei actione, assentior. Sin pro ipso fidei habitu, runc quemad-modum dentes comessionis instrumentum, ab ipsu comessione dustinguis: ita necesse est, ve ipsum sidem à Christi per sidem apprehensione qua spiritualis est manducatio discernas?

Qu. Perge igitur.

R. Absolui quidem ego que ad loquendi formulas Sacramentales tum proprias, tum fi-

guratas spectant.

85 Qu. Sed quum dixeris Sacramenta simplici V erbo adsecta fusse silustrandarum promussionucausa, mirantur multitropos istos in Sacramentis

R. Hîc,quæfo, vide quæ fit spiritus erroris in calumniando audacia, & in persuadendo (quum Deo libuit)efficacia. Ponunt iffi obscu riores esse figuratas loquitiones quam proprias: at contrà non obscuranda sed illustrandæ oracioni tropos recte adhiberi oratores etiam ipli docent & ea de re multa præcipiút. Recte autem adhibetur quum id quod dictum volumus, & dignitate qua dam afficiut, & meliùs infigunt, audientium animis, quàm fi quis simplici oratione vteretur. Sacramenta verò quum ideireo instituta sint et ab eo quod natura funt, ad aliud quidpiam, quod ex instituto Domini fignificat, intelligentiam nostram traducant, fine (vt Aug. verbis vtar, contra Maxim.lib.z.cap.18.) ut non quid fine fed quid oftendant attendatur: quoniam figna fant reru aliud oftendentia, & aliud fignificantia:quis non videt multo meliùs naturam & vsum Sacramentorum infigi audientium animo, quum figna idiplum effe dicuntur quod lignificant? Ponamus exempli gratia, vt in superiore exemplo permaneamus, Iudicem à quo tibi addicatur domus possessio, clauem eo nomine tradentem sic te compellare, Hæc clauis est domus loco illo sita, quam tibi in manus ytendam fruendam trado. Annon ca te oratio multò magis confirmabit, quam si diceret:Hæc clauis elto tibi signum, quòd te mittam in illius domus possessionem? Hæc auté ratio à Theodoreto in Eranista his verbis explicata est.

Vo

ria

pa

de

m

id

tu ad

94

Pe

cat

per

bo

cx

cx

86

7337

tri

qu

VO

pti

fig

&

app

pr

pre

51

Voluit (inquit) Christus eos qui dinina hac mysteria(loquitur autem de Cœna Domini)participarent, non ad naturam rerum quas vident attendere : fed per hanc nominum mutationem (qua fit videlicet vt figno tribuatur rei fignificatæ nomen) credere ei mutationi qua ex gratia facta est. id est rem illam contiderare non qualis est natura, sed cui rei significandæ ex Dei mandato adhibeatur. Et Augustinus Quastione in Leuit.57. Solent (in quit) res que significant, eius rei, quam significant nomine significari. Hinc dictum, Petra erat Christus. Non enim dixit: petra significat Christum, sed tanguam boc effet, quod viique per substantiam non eras, sed per significationem. Sed de his alias plura, vbi ex professo de verborum institutionis Cænæ Domini genuina explicatione sic differemus, vt cotrarias etiam expositiones refellamus.

86 Qu. V elimergo mihi explices quis fit istarum Sacramentalium formularum sic à te explica-

tarum vsus.

R. Sic docemur Sacramentis neque plus tribuere quam par sit. Minus auté illis tribuunt quam par sit qui parqué sura quæda duntaxat esse volunt, exclusa rei ipsius præbitione & perceptione: quod dogma eo tollitur quòd & rei significatæ vel esse chi ipsius nomenipsi signo, & vicissim ipsi rei significatæ, aut eius esse cho, appellatio signi tribuatur, sicut prolatis exemplis ostendimus. Multò minus etiam quam isti tribuant Sacrametis qui externæ duntaxat professionis tesseras esse volunt, quod dogma prorsus impium est, & eadem ratione tollitur,

(not The

Rursus autem propriis loquutionibus docemur non plus tribuere Sicramentis quam par fit, & miserrimmamillam servitutem (vt loquitur non semel Augustinus) vitare, qua sit vt figna pro rebus accipiantur, libro De doctrina Christiana 3. cap. 5.& 7.

87 Qu. Sedobsecro, quot effe putas Ecclesia vriner (Christiane instituta Sacramenta?

R. Duo, Baptifmum, & Cænam Domini.

ti

tu

pt

90

91

Q1. Sunt qui mulio plura recenseant, etiam inter eos qui ab Antichristiana Romana Ecclesia

defecerunt.

R. Conc lo: fed nihil agunt Pontificii, qui hanc occasione arripiunt nos calumniandi, qui neinter ipsos quidem Papisticissimos Theologos de numero Sacramentorum conueniat, inter nos autem nullum fit in re ipfa diffidium, vt fuo loco oftendemus.

Qu. Conveniat iguur inter nos quoufque me

progredi in querendo oporteat.

R. Etsi quærenti potius id couenit quam respondenti, tamen quando ita libet, significo placere mihi vt contrariarum sententiarum disceptatione dilata, quid mihi de quaque quæstione videatur audias : sic tamen vt contrariis rationibus breuiter, prout res tulerit respodeam, tantisper dum singula expendanius, quæ pro contrariis opinionibus dicuntur.

88 Qu. Sint ergo nobis duo tantim etusmodi Sacramenta. Quaro autem priore loco quid fu Ba. prismus.

R. Immersionem in aquam declarar ista vox proprie, & à consequenti, ablusionem: cuiuſmodi

insmodi multæ sacrūt institutæ in Lege, Heb. 9.10. ad quas additæ sant postea Pharisatæ, quarum sit mentio Marc. 7. vers. 4. Per arrayante verò accipitur pro Sacramento, quo palàm Christo auctotamer transstutità denique declarat piosum assissivare adeò crucem, ve accipitur Luc. 12. 50. sumpta sortassis inde translatione, quò de passim, in Psalmis præsertim, aquarum & gurgitum nomine intelligun tur miseriæ, quibus sit quispiam velut absorptus. Denique & pro donorum Spiritus sancti estusione accipitur, vt Act. 15. & pro doctrina Ioannis, qui primus baptizauit, vt Act. 18.25. & 19.3.

89 Qu. Baprifmum igitur pro priore Christiane Ectlesia Sacramento acceptum quomodo desinis?

R. Definio facram este actionem à Christo mandatam Ecclesse, in qua, congruente signorum analogia, Christu ipsum cum ipsius donis omnibus ad salutem necessariis, spiritualiter & per sidem quodammodo induimus, vi in eo abluamur, moriamur, sepeliamur, & resurgamus, mutuaque nostra in Christo confociado sanciarur.

90 Qu. Quanam verò hac signa sunt?

R. Elementale signum est aqua. Ritus au tem Sacramentales sunt tres: immersio in aqua, & emersio ex aqua.

91 Qu. At muliò plura elementa, multique plures ritus iam olim in Baptismo sant adhibiti.

R. Respondeo ex Cypriano, non attendendum quid aliquis ante nos secerit, vel saciendű putauerit:sed quid Christus, (qui ante omnes est) prior secerit ipse, & aliis saciendum tradiderit. Sed de his agemus postea, quumad contrariarum opinionum resutationem ventum erit.

92 Qu. Quid representat aqua, & quanam

eius analogia cum re significata?

R. Sanguinem iplum Christi significat, & surest execctorum ipsum Christum, qui effuso sanguine suo, & malitiam illam natiuam eluit in nobis, & pro peccatis nostris satisfecit. Analogia verò aquæ (clementi ad cluendas sordes sacti) cum sanguine Christi (cuius vnius essus ordes ordes omnes peccati abluuntur) per se constat.

93 Qu. Quidille triplex ritus?

R. Opottere videlicet nos spirituali virtute, ac modo, veluti in ipsum sanguinem Filii Dei immergi, cuius vi paulatim illa ablutio peraguur, vt. sic tandem purisicati emergamus: sicuti qui fordidati sunt, iis præsertim maculis, quæ sacilè abstergi non possunt, aqua perluantur oportet eousque vt nitorem recipiant.

94 Qu. Quum id verò Legalibus etiam purificationibus fignificavetur, & mis qui ritè e) cum fide illis vtebantur, idembeneficium in Christo nascituro verè prastaretur, quid necesse fuit illas abro-

gare, ve Baptifmus Substitueretur?

R. Primum oportuit abrogari, vt is crederetur aduenisse, quem illæ venturum adumbrabant. Deinde quum essent appendices sacrificiorum pro peccato, vnà aboleri debue-

runt.

no

fea

96

cft

ea

(p

fic

re

P

d

RESPONSIONES. p. 2. 55

runt. Postremo illarum impersectionem osten debatrepetitio, ideo succedere oportuit aliam non iterandam ablutionem, quæ essetalterius semel in æternum præstitæ Sacramentum.

95 Qu. Defanguinis verò antiqua afpersione

quid fencis?

R. Crassins quidem illam repræsentasse Christiventuri sangainem, sed minus tamen apposite, quum sanguis non tollat maculas, quin potius res aspersas inficiat.

96 Qu. Quid signific as verho induendi?

R. Sic loquitur Apostolus, et ostedat Baprismo adiunctam esse vim illam Spiritus, qua situt Christo ipsi velut insinuemur, adeóque cumipso in vnum corpus coalescamus, quod est præcipuum Baptismi essectum. Galat. 3.27. Et mihi quidem videtur hæc loquendi formula inde orta, quòd adulti baptizindi vestes exuerent, vt vel alias induerent, vel alii sacti, = easdem resumerent, ad quam analogiam re-= spexit idem Apostolus, Coloss. 3.6. & Ephesorum 4.22.

97 Qu. Quid verbo Abluendi significatur?

R. Effectum issindutionis duplex, vnum quo natiua illa labes, quam Paulus Pecjpos
catum peccans appellat, aboletur in nobisialtetum quo illius fructus, id est peccata, nobis
remittuntur, siue non imputantur, persoluta
pro illis à Christo pæna quam merebamur:&
incorum locum substituta etiam insus obedientia, qua Legem pro nobis impleuit.

98 Qu. Quarfam verò dicimar mori, sepeliri, ciresurgere in mortem, sepulturam, co resurre-

Hionem Christ?

R. Ita, auctore ipso Apostolo Rom. 6.4. & deinceps, declaratur rituum illorum Sactamentalium & analogia, & effectum. Sicenim docemur totam nostram fidem in vnum Chri Aum ferri pro nobis mortuum, sepultum, & 2 mortuis in vitam aternam excitatum. Immer fio igitur in aquam fiftit ob oculos illum gurgitem indicii dinini, quo propter peccata nofire fibi impostra Christus est veluti absorptus. Mora sub aqua quantulacunque sit, veluti spe-Chandum nobis prabet ipfum mortis vinculis in sepulchro detentum. Emersio verò exaqua veluti viua est pictura ipsius victoria, qua fadum est vt mortuus mortem, sepultus corruptionem superarit, vt ipsi quoque per fidem insiti (cuius insitionis pignus elt Baptismus) fiamus eius virtutis participes qua omnia ista in sele & per se peregit.

99 Qu. Arqui in eo non extitit vetus ille homo, corruptio videlicet, neque eius fructus, id est

peccata.

R. Neutrum certè istorum fuit in ipso inhærens, vt qui faerit omnis vitii expers, & ab ipfo conceptionis momento fanctissimus. Venit enim vt peccatum aboleret. Vtrunque tamen habuit super se mortalitate & instruitaribus omnibus quæ per peccatú in nostrim naturam funt inuecta (ipfum peccatum exipio)assumptis, ac denique pœna qua recon:iliati sumus, ipsi imposita. Hæc autem omia nobis in hoc Sacramento communicari rius ipfi docet, nostra corruptione in nobis emo-

rie

tat

cu

m

no

fu

bi

nu

10

(io

9

Rin

tio

eu

tit

riente, quafi in ipfius Christi mortem implantatis, nostrisque peccatis cum ipfo mortuis: cuius virtutis ac beneficii sensim lese in nobis exerentis progressum, mora illa que inter immersionem & emersionem intercedit, veluti nobis depingit, sepulturæ Christi respondens. Succedit denique emerlio, nouam conditionem nostram, abolita priore, significans, & refurrectioni Christi respondens: qui sicut mortesuperata, & mortalitate in ipso sepulchro absorpta, in vitam æternam surrexit, ita in nobistandem penitus eadem perficiet, quorum nuncarrhabonem habemus.

100 Qu. Iam intelligo cur vocetur Baptismus lauacrum regenerationis, cur baptizemur in remissionem peccatorum, cur dicatur Ecclesia lanacro aque mundata, cur denique Baptismus ab Augustino Sacramenium sidei, & a Tertulliano ob signatio fidei vocetur. Sed nondum intelligo quod adie-

cifti de mutua in Christo consociatione.

R. Est hoc quoque essectú bantismi excellens, sed tamen secundarium, ab altero videlicet priore dependens. Eadem enim in vnu eundémque Christu Baptismi formula, Chcistianos tum à reliquis hominibus seinngir, tu inter se quasi vnum sub codem capite corpus confociat, ve loquitur Apostolus, 1. Cor.12.13. Qu. Velimetiam aliquid de B pufint antutypis cognofcere, ac primim quidem quid av iluwor vocetter.

R. Avillumou few avilluma vocantur typitypis correspondentes, late accepto typorum nomine, quo alioqui non Sacramentum ali-

me

19. cre

10

fu:

lai

100

in

for

bal

pra

pti

cle

ob

quod proprie sic appellatum declaratur, (id est actio sacra toti Ecclesiæ, vt ordinarium quiddam mandata, quæ sit promissionis vitæ ærernæ figillum) fed quidpiam quod fimpliciter Deus proposuit in hanc etiam vsum, vt aliud quidpiam fub Novo foedere implendum fignificaret. Sic quod Noe servatus est exa-=quis, & per aquas ipfas in arca, typus fuit Ba-

=prismi quo Ecclesia in Christo veluti conclumare - fa feruatur. Sic Ifrael transiens per medium =mare, & inde faluus emergens, incumbente =cælitus nube, repræfentauit eiusdem Baptismi mysterium.

102 Qu. (ur oblignandi verbo vteris?

R. Vreorum calumniis occurram, qui nos dicut Baptilmum accipere tantum vt waμέσυνον, vel duntaxat veluti discrime quo Christiani à non Christianis distinguuntur : quum tamen Sacramentum successerit Circuncisioni que non modo fuit onusion, sed etiam oceans instiriæ ex fide.

103 Qu. Velimigitur sigillatim causas, partes,

& effecta Bipufmi mibi recenseas.

R. Canfa efficiens, est Christus. Materia exterior & visibilis, est aqua cum ritibus Sacramentalibus:interior & inuifibilis, Christus ipfe cum fuis donis. Forma exterior, est ipse administrationis modus à Christo institutus: interior, Raptifous Spiritus: partes effentiales, sunt signa & res significate. Partes integrales, elementum, Christus ipfe cum suis donis. Actio, Verbum.

104 Qu. Quodnam autem est boc verbum? R. Docere R. Docere omnes, baptizantes eos in nomen Patris, Filii, & Spiritus sancti, Matth. 28. 19. Prædicate Euangeliü omni creaturæ, Qui crediderit, & baptizatus suerit, saluus erit. Marc. 16. 15. & 16.

105 Qu. Quid significat In nomen?

R. Sie declaratur Baptismus esse solenne insurandum quo baptizandus sese totum addicievni Deo & trino:itémque solennis actio in qua Deus testatur se recipere in manum suam, eum qui baptizatur, vt verè hæc formula sittotius sidei Christianæ velut êm oum solenni illius obsignatione.

106 Qu. Videntur tamen Apostoli quidpiam in ea formula immutasse, ve qui dicantur in nomen

Christi baptizasse.

m

æ

i-

vt

m

a-

1-

m

te

ni

R. Imò his verbis non significatur qua formula haptizarint Apostoli. Quis enim probabiliter censuerit Apostolos in illa disertis præscriptisve verbis expressa magistri præceptione vel tantillum immutasse? Et ex tota Ec clesiastica historia formulam illam perpetuò observatam fuisse constat.

Qu. Quorsumigitur iftud , In nomen Christ?

R. Nempe vt iple finis, iple fructus, ipla denique res Baptifmi declaretur.

Qu. Qui sunt autem fines Baptismi?

R. Hoc optime intelligetur ex effectis.

107 Qu. Quanam autem sunt Boptismi effella?

R. Si Raptismum vocas id duntaxat quod agit minister, esse tum Baptismi nihil est.

Qu. Durum boc mibi videtur.

Atqui fic loquitur Paulus, quum inquit eum qui plantat, & qui rigat, nihil effe. Resautem fic habet. Ministerium hominum non est sane nihil, imò est illud ipsum quod qui aspernatur, Deum ipsum aspernatur. Sed (vt ante dixi) fic vtitur Deus hominum ministerio, ve tota vis efficiens in Deo ipso resideat:neque idem hic eueniat atque in iis quibus Deus ad hanc mortalem hominum vitam vtitur. Patres enim in generadis filiistalia funt Dei organa, vt vis generatrix corporis, & animæinfundendæ fusceptrix, sit patribus & matribus insita: & in alimonia & depelledis morbisidem Deus facultates suas e bis & medicamentis indidit. At in iis que ad falutem ho. minum in fese perditorum spectant, sic vitur corum opera quos ad Verbifalutis, & Sacrametorum administrationem adhiber, vt præ. ter declarationem voldintatis eius à quo mittuntur, nihil prorfus ipli efficiant. Effectum igitur ministri hoc est, ve aqua estusa madesaciat eum qui baptizatur : aquæ autem effula, seu communis, seu Sacramentalis (si in sese spectetur) hoc vnicum effectu est vt eius corpus qui ea perfosos est, madefiat & abluatur. At ille qui interius, Spiritu (id est divina sua virtute) bapcizat res prorfus alias divinas nimirum, ac cælestes, solus perficit (quanuis interueniente ministerio) nempe peccatoruremissionem ex gratuita imputatione, & regenerationem, quæ est effectum Spiritus sancti in nobis inhærens, & fensim in nobis peccatum abolens.

108 Qu.

To8 Pecc R

tatis tam, eft, dum Ron date vide in fe

R impl Chri non impl tur.

109

R vrill attir que

R oper mos

appa

RESPONSIONES. P.Z. 61

108 Qu. Distinguis igitur inter Peccatum & Peccata? S.p.55.

R. Omnino. Peccatum enim vocare solet Apostolus natiuam illam corruptionem totius hominis, sine catnem Spiritui oppositam, soan 3.6. & sape: qua & per se peccatum est, quum à Lege Dei dissideat, & ad peccandum impellat, vnde peccatum peccans dicitur. Rom. 7.13. Peccata verò dicuntur omnes mandatorum Dei transgressiones, quas in nobisvidelicet parit illud. Peccatum, sieuti maritus in suconiuge liberos gignit. Rom. 7. v. 5.

109 Qu. Quid igitur vocas peccatorum re-

millionem?

e.

m

bo

d

i -

i-

n

u

<u>|</u>-

1-

.

4

r

R. Beneficium illud maximum, quo fir ve imputata nobis satisfactione & obedientia Christi, non modò illæ transgressiones nobis nonimputentur, sed eriam in carum locum impletio Legis à Christo præstita substituatur.

110 Qu. Regenerationem verò quid appellat?

R. Alind einfilem Christi donum, quo sit viilla quoque corruptio, tum, quod ad reatum attiner, nobis non imputetur, tum in sese quoque sensim corrigatur.

III Qu. Nummerò visilla Spiritus hune veterem hominem fenfim in nobis abalens, & nounm hominem creans, ab info B specific momento incipit?

R. Anage hunc quoque errorem operis operati. Încipit ergo Baptilmi fructus ab co momento quo fides incipit, que quidem interdum precedit B pulmum, vi in Cornelio apparuit, Act. 10.47. interdum verò subsequi-

rur, vt in infantibus baptizatis in quibus modo tardiùs, modo feriùs euenit, siquidem adoleuerint, & sint exelectorum numero. Denique non est fructus Baptismi ad illud momentum coarctandus, quo cuipiam confertur, vt nec Verbi simplicis, latente tantisper semine in audientium animis, dum virtute sidei modo feriùs, modo tardiùs collatæ, emergens fructiscet.

112 Qu. Non abolet igitur Baptismus dunta-

xal peccata praterita.

R. Imò per vniuersam credentium vitam eius fructus diffunditur. Crassus autem error ille in causa fuit multis, Baptismiad mortem vsque differendi: quod mirum est non susse vehementius à veteribus doctis Episcopis exagitatum.

13 Qu. Non putas verò originis peccatum Ba

ptismo tolli?

R. Imò credo sanè tolli quod ad reatum attinet, modò adsit sides. At insum vitium, quanuis paulatim emoriatur in credentihus, manet tamen reipsa, ac peccatum sit ac dicatur oportet, quia viriosum sit necesse est, quicquid voluntati Dei & Spiritui repugnat.

114 Qu. Estne verò Sacramentum istud Bsptismi, prorsus & absolute necessarium adsalutem

in Christo consequendam instrumentum?

R. Nequaquam.

Qu. Atqui non modò recentiores, sed etiam vetusti multi Patres, eousque saltem necessarium censuerunt, ve vita calestis luce prinatos censuerint, qui non essent externo Baptismo Ecclesia accensi.

R. De

R

xit p

obst

den

tum

tam

ra p

rem

negl

tinus

115

pti/m

in lu

velin

dam

nem

fuo d

de ha

traria

crit.

fe Ra

mano

tò vb

annis

magi

annis

heeta

94050

Crimin

116

R.

R. Dehoc dogmate, vnde etiam profluzit pudendus error Clinicorum & Baptismi obstetricum, postea viderimus. Nunc aio, bacemus necessarium esse Baptismi facramentum, vt qui illud negligat, teipsum (quantum inseest) Christi quod, beneficio priner, quod tamen poccatum (vt catera omnia) potest verapenitentia deleri eum verò contemprorem Baptismi videri non posse, qui milia sua negligentia, nedum culpa, Baptismum, co quin Ecclesia constitutus est ordine, non obtimerit.

115 Qu. Existimasne verò eundem suisse Bapisseum à Ioanne & ab Apostolis posteu Christi

influ administratum?

R. Quæftionem illam vt hodie inutilem velim prætermitti. Quia tamen ad quorundam sacræ Scripturæ locorum interpretationem sacit: & inde Anabaptistæ quærunt quod suo dogmati pestilenti prætexant, non recuso de hac quoque aliquid disserer, vbi ad contrairum sententiarum resutationes ventum erit. Aio interea reipsa eundem & vnicum suisse le Baptismum, à Loanne primum, deinde ex mandato Christi administratum, quanuis tantò vheriùs aliquid in Apostolico quàm in Loannis Baptismo præbitum videatur, quantò magis perspicua est Apostolorum quàm soctrina, re tamen cadem.

116 Qu. Nunc velim quasdam questiones huc spetantes mihi distincte exponi, acprimim quidem ques censeas baptiz andos. Sunt enim qui sine discrimine putet quosus baptizandos no repugnantes. R. Profluxit hic fordidus error ex duobus fontibus. Exuffimarunt enim nostra filutis initium esse à Baptismo: ac præterea Baptismo nos servari ex opere (vt loquuntur) operato. Jan. 11.

117 Qu. Aly censent solos adultos, & quidem vera sidei confessionem edentes baptizandos, exem-

plo Eunuchi Actorum 8.37.

R. Horum error iude ortus est, quòd nisi fides præsens Baptismo præiret, frustrà illum administrari censuerunt.

118 Qu. Quid? nonne antea dixisti sola sidei manu apprehendi res in Sacramentis significatas?

R. Ita est. Sed Esperuenire sidem posse Sa cramoro, etiam multis ante annis administrato, non magis absurdum est, quam si dixero quod experimur quotidie, nempe sieri sepenumero vt quæ contempsimus, quum nobis dicerentur, plurimis post annis, & in ipso interdum vitæ exitu animaduersa prodesse nobis, quanuis reipsa non repetantur, incipiant.

Qu. Quos igitur baptizandos cenfes?

R. Onnes qui mihi Forderis tabulas tité exhibnerint, quibus obfiguandis Baptismus est institutus.

119 Qu. Quinamvera rite oftendani?

R. Qui, (11 quidem adulti sunt) assensum

Qu. Adultos igitur nullos adimferis, nifi fidem rectam diferte profiffos?

R. Nallos. Quidenim in eis alioqui obfignare me posse, probabiliter crediderim? 120. Qu. Infantes igitur quorsum admiseris?

R. Neque

Na

rur

1

121 liber

Fæ

qui

ine

bus 7

pudi

verb

ne ve lequ

Eti

ficati

preh

icerr

123

tos ac

plum.

R

R

wii bapti Zondi ?

RESPONSIONES. p. Z. 65

R. Neque verò quosuis infantes admisero. Nam neque Mahumetanorum neque Iudzorum liberos infantes recepero.

Qu. Quamobrem?

R. Quia Fæderistabulis non comprehenduntur.

Qu. Sed erudiri poffent in Christianismo.

R. Erudiantur ergo, sine catechumeni siar,

121 Qu. De Mahumetanorum, & eorum omnium liberis id tibi concessero, vt qui nunquam fuerunt in Fædere comprehensi. Sed istisne Iud.eos accenses?

R. Omnino, sed dissimili ratione. Nam'ili quidem nunquam in Foedere sucrunt comprebens, Iudxorum autem gens nunc quidem, re pudito Mediatore, à Foedere excidit Gentibus incorum locum instis.

122 Qu. At non tibi fatis esse videtur, ex sidelibu natum esse, vt à Baptismo non sit qui spiam re-

pudiandus?

C

R. Ita censeo. Nam manisesta sunt sæderis verba, Era Deus tuus a) seminis tui. Appellatione vero seminis, omnes gentes sidem Abrahæ sequutas contineri docet Apostolus, Galat. 3.8. Et idem manisestà dicit sanctos esse liberos exaltero criam parente sideli natos: qua sanctificatione nihil aliud intelligi potest quam comprehensio in sendere: quo à prophanis sancti di sernuntur.

13 Qu. Sed multos etiam ex fanclissimis progn wad Fædus nihil pertinere declarat Esaui exem-a plum,& quotidiana experientia.

R. Multi quoque ex adultis fidem ore pro-

grati

volu testi

bus Fæ

vnd

vel

cen na,i

Leg

125

mil

illa

126

cen

tes

das

CO

fitentibus hypocritæ sunt. Sed occulta illa particularia iudicia Deo relinquenda sunt. Bene autem sperare nos in genere de iis omnibus qui ex sidelibus nascuntur, & Fæderis sormula indefinita iubet, & charitas monet.

124 Qu. Acqui sine side impossibile est pla-

R. Aliud est quempiam placere. Deo reipsaaliud abscondito decreto Dei destinatum
esse isti(vt ita loquar)complacentie. Namillud
quidem si in adultis, interueniente ipsorum
side: sides verò ab illo complacentiæ decreto
oritur. Cur enim credimus nisi quia sic ei placet? placemus ergo ci etiam credituri: & ne crederemus quidem, nisi prius (ordine caussarum
& temporis) gratis ei placuissemus.

Qu. Sed cur addis in adultis.

R. Quoniam infantium priùs moriturarum quam doceantur, alia ratio est, quum sides
sit, ordinario quidem modo, ex auditu i extra
ordinem verò, ex solo intrinseco Spiritus saneti motu, quorum vel alterum infantibus com
petere, ex nullo Scriptura loco, neque vlla leuissima coniectura collegeris. Fides enim sime
ex auditu, sue extraordinem oriatur) necessariò prasupponit notitiam gratuira in Christo
promissionis, quam is qui credit sibiipsi applicet, quod nullo modo in infantes cadit.

Qu. Quamodo igitur gratos esse Deo infantes existimabimus, et ab eo in Ecclesia sædere censeantur, ac proinde ipsum sæderis sigillum eis non denegetur?

R. Primum dico probabiliter cenferi Deo gratos

gratos esse atterna in Christo electione, cuius illudsatis idoneum testimonium est, quòd eos voluerit ex piis parentibus nasci. Huius autem testimonij idoneitas (relictis Deo particularibus occultis iudiciis) patet ex illis conceptis Fæderis verbis, Ero Deus tum & seminis tui: vnde etiam colligit Apostolus, sanctos esse qui velex altero pio parente nascantur: Deinde pla cenquoque liberi in parentum piorum personain mille vsque generationes, vt Dominus in Lege testatur.

125 Qu. Atista promissio legalis est: nos verò

defordere Fuangely agimu.

Ir-

2UC

11-

4-

i-

m

id

m

R. Concedo Sed memineris omnes promissiones Legales, in Christo, qui pro nobis illamconditionem legalem impleuit, Euangelicas & ratas credentibus euadere.

126 Qu, Attuinfantes istos credentibus non accenses, unde sequitur nullum isti Legali promissioni locuminfantibus relinqui.

R. Imà id non consequitur. Fidesenim internenit parentum ex quibus natus est.

Qu. V is ergo aliena, id est parentum side infantes seruari?

R.Alienam fidem & fanctorum preces conflat multis quoque infidelibus ad mitigandas pænasprodesse: imò etiam sic posse aliquibus sidei donum impetrari docet Saulis conuersio, si vera est eorum sententia, qui hoc datum esse scripferunt Stephani precibus. Nequaquam tamen sacile dixerim quempiam aliena side servari, nequis hoc perinde accipiat acsi dicerem parentum sidem infantibus impurari, quasi aliena side credentibus quod quidem non minus salsum & absordum suerit quam si dixerim quempiam posse aliena anima viuere, aut alterius sapientia sapere. Sed hoc quidem verè dixerim, interuentente piorum parentum side sieri ve nati vel nascituri infantes sancti sint, id est, in seedere conseantur, ac proinde serventur de quo ve nishil dubites, die, obsecro, quid apprehedit sides? nonne id quod continer promissio, ipsius sidei obsectum?

Qu. Omnino.

R. Ergo promissionem istam Ero Deu tuus & seministico piorum parentum sides. Tantundem autem va let hæc promissio atque, Ego tecum & cumsemine tuo, salutis sædus paciscor.

127 Qu. Ergo seruarentur omnes ex pio paren-

te oriundi.

R. Certè meritò præsumuntur seruandi, vi qui in Fædere comprehensi videantur probabili, neque imaginaria duntaxat coi ectura. Sed hoc interea nihil præsudicat occultis & particu laribus Dei iudiciis: & excipiendos esse liquet, qui quum adoleuerint, illam gratiam sua incredulitate excutiunt.

128 Qu. Verumquum diverie sola side obsegnari res in Raptismo significat as , quid dicemus chsignari in infuntibus actuali sidei habitu non praditis quum baptiz arentur, & prius mortuis quàmdo ceri sidem possent.

R. Nos quidem quasi supervicturos baptizamus. Quod autem dixi de side, ad solosadultos spectat. Non sucritautem vanus pro-

pteres

intis

tihu

inde

Bapt

to f

ces:

ftiar

nim

ma

bab

hac

labo

129

vete

fine

fcri

fan

fan

m

tai

130

110

RESPONSIONES nteres mariturarum infantium Baptifmus, Nã in is funcitum id fuerit anod, interneniente (frutidixi)piorum fide, iam erat ipfis nascentibus collarum, nempe infitio in fædus ac proinde Peccati peccantis remissio, totus denique Baptismi fructus. Denique in mis elle nequiri-Ita solennis ex Christi mandato Patris, ac Filii & Spiritus fancti ingocatio, nec vanæ funt ab Ecclesia concepte super en qui baptizatur preces:Hac tamen fic à me dicta funto vt Christiana Ecclesia iudicio summittantur. Necenim ignoro posse etiam dici sic eis dari sidem Indus, vt Swayer quoque non averyage funt animaratiocinante praditi. Quid tamé mihi probabilius videatur, oftendi:neque sententiarum hacin re diuersitas, sidem ipsam Christianam labefactat.

it

12

m

ıc

d

119 Q.1. Quum & parentum & Ecclesia sidei viteres quid um Patres plurimium in hac controuer-stribuerint, reade que so, ulta stipulatio, Credis? Cre do: Absenuntias? abrenuntio.

R. Noniguoro qu'am studucrit Augustinus scribens ad Bonifacium, istam in Baptismo infantium iam tum ysurpatam sponsionem excusere. Sed quis non videt hoc in de corpisse, quo de que in adultorum Baptismo dici & sieri solebant, negligenria Episcoporum, & quorudam strassis superstitue, ad infantium Baptismu traducta sunt, qua de re (fauente Deo) tunc agemus quum ad contrariarum opinionum resutationes ventum crit.

130 Q1. Audin quid de Mahumetanorum et Indeorum infanithus censeas. Num verò mahoc ms-

nem

gun

tert

adh

mu fe (

dæ

non

Sad

mo

fæ

rep

ian

ipf

lut

133

nec

134

ter

mero reposueris eorum liberos, qui Pontificis Rom nipartes se quantur?

R. Nequaquam.

Qu. Aigui Papam Antichtistumalterum esse dicitis, ac proinde à Christo desciuisse illos oportes qui Papista dicuntur

R. Concedo. Sed et Papatus non sit Christianismus, imò potius Antichristianismusmăsit tamen olim, & manet adhuc Christianismus quasi sepultus in Papatu.

131 Qu. Quid tibi velis nondu satis percipio,

R. Dico Dominum nostrum Iesum Chri frum voluisse ac velle adhuc Ecclesiá suam latere inter Papatus ipsius viscera.

Qu. Vnde boc colligis?

R. A posteriore. Aio enim vbicunque est propria Ecclesia nota ibi esse Ecclesiam.

132 Qu. At quàmmiferè nota illa fædata, id est fine doctrinam ipfam, fine illius notam Baptifmicha racterem spectes?

R. Esto ve sit vsque adeò cospurcata, venon nisi à peritissimis internoscatur extat tamenin illo quo charactere, Raptizo te in nomen Patris, Eilis, et Spiritu sancti.

Qu. Quid inde colligis?

R. Papismum minime esse Christianismu, imò aberrationem tantam, vt qui illum ample étatur, &in eo permaneat, à Christianismo excidat. Ldem dico de Gracismo qui & ipse est aberratio à Christianismo tanta, vt verè Christianus & Gracus hodie nemo sit. Aio tamen Gentes (qua nunc duahus illis sactionibus in genere comprehenduntur, & ad suam excisso-

RESPONSIONES. P. 2. 71

nem, quam prædixit Paulus, manifeste vergunt)non censendas tamen excisas, quandiu exterior Baptismi nota ibi perstabit: & colligi adhuc ex medio Papismo, Ecclesiam.

m

: [e

rtet

ıri-

mā-

nus

pio.

hri la-

eft

st ba

11

Qu. Probarene istud possis commodo quopiam superiorum temporum exemplo?

R. Maximè. Qualem enim putas Pharifaifmum, Sadduceifmū, Iudaifmum denique fuiffe Christi temporibus? talem certè vt nemo Indaus esset (si corpus ipsum populi spectes) qui non irritum faceret Domini sœdus. Enir tamen adtépus vera religio in medio Pharifaismo, & Sadduceismo, adeóque deprauatisimo Iudaismo, quandiu viguit in co populo Circuncisio, sæderis tessera. Circuncisione verò abolita, & repudiata Christianismi nota, gens Iudæorum iam excisa meritò dicitur. Idem nó de Papismo ipso, sed de Christianismo, intra Papismum veluti demerso, & sese paulatim exerente, statuen dum dico.

133 Qu. Sed quum is qui Papista est, non sit ve rè Christianus, num eiusmodi hominem adultum nec dambaptizatum, ad Baptismum admitteres?

R. Nequaquam, nisi priùs Catechumenum satum, & Papising renuntiantem.

134 Qu. Einfuld Verà parentibus natum infantem num admitteres?

R. Neid quidem temere facerem.

Qu. Quibus ergo conditionibus

R. Nempe si vel ex parentibus aut cognatis aliquis, Papismum ciurans, & infantem habens in potestate, hoc à me postularet : vel Qu. Numidem feceris in Mahumetani aut

Inder alicums infante?

Sane, in priore quidem specie, id eft si parentes aut cognati in quorum effet infansille potestate, hoc peterent. Nec enim eiusmodi infans cenferetur Mahumetanis aut Iudzis prognatus, fiquidem ij fallam fuam religione eiurantes, & ipfimet iam Baptizati, aut Baptismum petentes soboli suæ Baptismum peterent. Sin minus, etiam fi mille adeffent sponfores, Baptismum tamen infanti recusarem.

Quamobiem potius quam Papistarum

Flio?

R. Quoniam neque Iudaismus aut Mahumetismus, est Christianismus, neque in Mahumetismo, aut nunc quidem, in Iudaismo est Christianismus: id est non habeo coniecturam vllam probabilem, ex qua possum conficerealiquem nasci ex Iudais vel Mahumetanis qui fit sanctus, id est qui ad Dei sœdus pertineat. At verò etsi Papismus non est verus Christianismus, est tamen adhuc in Papismo Christianismus, vt ex eo apparet, quòd adhuc ibi remansit salua Baptilini formula essentialis, quam abolere Satan nondum potuit.

Idémne statuis de quorumuis heretico-135 Qu.

rum liberis?

R. Minimè verò. Excipio enim eos quiabolito Christi Baptismo (is est auté Christi Baptismus, qui sic administratur, vei Christus instituit) proprium alium inuexerunt, mutata vi-

delice

tifint

& Pr

R

7.1tO

136

priza

mun

Ver

qual

coni

Bap

137

F

con

fe b

quã

fur

uan

fto

fec

fer

Gar

m

138 Eu

R

delicet substantiali forma, etiam si Christi Baptisuum esse mentiantur, quod de Eunomianis & Priscillianistis, & aliis nonnullis traditur.

Qu. Istos igitur rebaptizares?

R. Imò Christi Baptismo nondum baptizatos, baptizarem.

136 Qu. Dictum sit igitur hacterus de ijs qui ba- sei buprabam? picandi sunt. Nunc quaro quorum sit baptizandi munu.

R. Eorum nempe quibus administrandi Verbi cura mandata est. Sunt enim Sacramenta quasi Verbi tabulis appensa sigilla, & hæc duo coniunxit Christus Apostolos suos mittens, & Baptismi formam eis præscribens.

137 Qu. At inquit Paulus se non esse missum ad

Ripiiz andum, 1. Cor.1.16.

R. Id non esse præcise intelligendum, sed comparate, apparet ex eo ipso quòd ibidem ait sebaptizasse Stephanæ samiliam, quod nunquanisi ex vocatione secisset. Ait igitur se missum t præcipue incumberet plantandis per Euangelij predicationem Ecclesiis, in quibus pastores constituebat, à quibus potius (vt & ab assections Euangelistis) singuli credentes (prout res ferebat) baptizarentur. Sed & vetustam Ecclesiam apparet, quum iam præsertim operasionesses Baptismus, Diaconorum opera innonnullis vsos suisse. Sed in summa Baptismus, quum sit merè Ecclesiassici ministerij parsaltera, à solis legitime vocatis ministris ritèradministratur.

138 Qu. N. m vero Papisticos sine Episcopas sue pressones legitime vocatos credis?

R. Nihil minus, ne ex ipforum quide Canonibus, alioqui non admodum puris.

139 Qu. Imo imposicionem manuum habent, sue

ordinationem qua vos aiunt carere.

R. Primum illud tenendum est impositione manuum nunquam suisse aliquos sactos Ecclesia ministros: sed qui ritè vocati essent ad ministerium sic suisse velati in sui muneris possessionem immisso. Denique, quas o quoties prohibet Canones pro legitime ordinato centeri qui non suerit legitime electus? Legitima verò electionis modus ex Apostolo nobis petendus est, saltem quod ad morum & doctrina examen arrinet. Deesti gitur illis ordinationis legitima fundamentum, ac proinde frustrà impositionem manuum iactant, quam tamen dissicile non suerit ostendere puriorem nos quam illos habere, sicuti sortassis alias plenissime ostendam.

140 Qu. De Raptismo igitur à prinatis, vel mimsterioV ethi non fungentibus personis administra-

10, quid cenfes?

R. Non pluris faciendum quàm id quod Regis, vel reipublicæ nomine priuatus quifpiam pro libito gereret; aut quàm figillum ad publici imitationem à priuato quopiam effictum, & cuipiam instrumento appensum, aut quàm fabili.

Qu. Multo minus ergo Baptismu per ludum

vel ab obsterricibus administratum probaris.

R. Apage verò crassam & putidam hacsacri ministerij profanationem.

141 Qu. Sedquidstrurgeatnecessitas?

R. Iam

rò

14

RESPONSIONES p. Z. 75

R. Iam antea respondi salutis nostræ initium ducià Tabulis ipsius sæderis, non à sigillo iis appenso, quod tamen si quis aspernetur, iltrum benessicio meritò priuetur: no videri verò contempsisse qui illud obtinere, seruato legitimo ordine, non potuerit.

142 Qu. Sed nonne pari loco & gradu censendesunt prinata persona, & no legitime vocata? quod sverum est, irritus sanè suerit Baptismus à Papistis

facrificulis administratus.

Ca-

, fine

tio-

Ec-

മ്പ്-

ties

en-

mæ

pe-

nx

nis

m-

if-

àm

nè

ri-

4-

bl

1-

d

n

Hic me non pigebit ex Iurisconsultis mutuari quod ad hanc rem maximè facit: Vitiū antest in persona, aut in re, aut in vtroque. In persona, vt quum vitio creatus est magistratus, quitamen (authore Varrone li. De lingua Lat. Dmagistratus est. Iurisconsulti verò subtiliùs distinguunt inter eum qui magistratus est (legitimus videlicet)& eum qui est in magistratu: vt quum disputant aliud esse Proconsulem esse quam in Procosulatu:aliud esse Prætore quam prætura fungi, vt de Barbario Philippo traditur:aliud tutorem esse quam tutela fungi: adeò vi interdum qui magistratus est, putà si sit suriolis, lit quidem magistratus, magistratu verafungi non possir. Vitium in actu est quum rite gestus non fuit, nimirum prætermissis, que sunt de ipsius actus natura. Iam in Baptismo Papistico vitium non est in actu, in quo præcipua illa formula obseruata est cui non præiudicant aliena & superuacanea. At in perfons vitiumeft: funt enim Tapswionowou & Da-ரைச்சட்சிச்சா. Sed istud vitium non potest actum lædere. Nam (vt ad nostros Theologos pro-

effe

eltan

non s

exte

cora

non

teac

tali

mer

fam

Tri

lem

tiza

aut

ger

inft

tan

tim

que

145

Ch

do.

R

piùs accedam) qui non sunt legitime ad minifterium vocati, & tamen in cathedra ministerij sedent, aliquo haminum (quanuis deceptorum) colenfu, eth grod ad person as iplas actinet, veri pastores non funt, tamen alio loco funt habendi, quim qui nullam ne que legirimam, neque illegitimam vocationem habent. Sic Caiaphas non erat quidem legitimus Potifex maximus, vt qui pecunia data pontificatum inualiflet, fed tamen in pontificatus cathedra sedens, quanuis inscius, prophetiam edit: & coram hoc sedente Pontifice, Dominus Templum adit, & dininos nondum abolitos ritus obseruat. Sic Pharisai quatenus in cathedra Mosis sedebant, audiri iubentur, quam tamen cathedram illorum plerique, ambitione & malis artibus occuparant. Sic denique rata sunt quæ magistratus aliquis habitus decernit, etiamsi malis artibus cò suerit proue tus: quod illi Barbario Philippo feruo,& tamen per errorem Prætori Rome creato accidisse constat. Denique vitiosa vocatio coscientiam eins lædit, qui munus illud inuafit, fed canon vitiat quæ ab eo perinde ag intur ac fi legitime effet vocatus.

143 Q1. Sedille à facrificulis administratus B1-

prismus, muliis est maculis conspurcatius.

R. Verum dicis Sed sing stari Dei benesicio, mansit in co essentialis illa Baptis ni Christi formula: cuius veritas nullis addititiis commentis impediri potest.

144 Q1. Nonesset igitur B sprism a verus,nist

purum institutionis verbum adhiberetur?

R. Non effet profectò. Nam forma dat

esse rei.

d

S

e

ì

C

Qu. Quòd si vitium in forma, te authore tantic estatrem is sam vivier auno id mul è magie facut vitium in ipsa Bapussmi dostrina explicatione, in qua non ignoras quam graniter à Papistic peccetur?

R. Nequaquam. Etsi enim doctrine, quam exterioris forme corruptio maior ac grauior est coram Deo, ipsius tamen Baptismi actionem non perinde vitiat: quoniam vitium doctrinæ beret in docente, neque Sacramenti alioqui riteadministrati, veritati nocet: vitin autem formain ipfare ineff, ideoque tale effe poteft (putifiin ipfo elemeto aut verbo institutionis aut merè essentiali ritu peccaretur)vt actionem ipsam vitiet. Veluti si exempli gratia quispiam in Trinitatem non haptizaret, aut Filium inequalemnominaret, aut in Virginem Mariam baptizaret, aut pro aqua (presertim sciens prudens) nescio quid alind vsurparet prorsus diuersum, aut fine afpersionem, fine immersionem negligeret, non effet hic certè Baptismus à Christo institutus. Contrà verò si fieri posset vt vel Saun inse sederet in cathedra ministerij, & legitimum Christi Baptismum administraret, verus iseffer Christi Raptismus:vt qui à ministrineque scientia, neque conscientia pendeat.

145 Qu: Relle igitur censes eos facere qui purum Christianismum curato Papatu amplexi, bapt s an

dos suos liberos sacrificulis offerunt?

R. Nequaquam.

Qu. At tu tamen inquis verum hunc effe Ba-

R. Illud tamen ex hoc non confequitur.

mei

reip

COI

què

Mo

147

F

felli

aute

fifie

148

mu

tian

12.2

149

tus,

pifc

mè

Bap

zen

ma,

ora

Nam etiamfi valet quod datur, tamen non fequitur peccato carere eŭ qui id petierit. Quum enim multa fint in Baptifmi ritibus Papifficis impura, non est expers peccati qui eorum exercendorum causam præbet: vt tacea, fic in adulterina sua vocatione foueri, quos potius ex Dei domo expelli ab iis oportuit quos id curare im primis decebat, Christi exemplo.

Qu. Quid igieur patribus puram religionem amplexis faciondum putas, qui inter medios Papi-

fas degunt?

R. Suadeo vt sumptui non parcant, & nihil intentatum relinquant, vt purè baptizados suos liberos curent, ac potius Baptismum differant, quàm illarum corruptionum rei fiant.

146 Qu. Quid si interea moriatur infans?

R. Culpam ipse certè infans non luet: & iam sæpe diximus, non prinationem sed contemptum Baptismi per se, reddere hominem sederis benesicio indignum.

Qu. At dominus testatur fire set excidatur quicunque non fuerit circuncisus, Genes. 17.14.

R. Si hoc intelligas de exclusione tum à facris tum à ciuili focietate, quoniam additur, è populis suis, sensus hic erit, Incircuncisos non suisse neque ad facra neque ad ciuilia munera admissos. Sin id verò de exclusione ab ipso sedere falutis æternæ accipias, istud quod subicitur, Namsadus meum subverit, ostendithoc intelligendum esse de solis is qui scientes prudentes, aut negligentia Circuncisionem suerint aspernati. Imò eos qui in deserto diu vixerunt sincircuncis, Iosuæ 3. v. 4. certum est ta-

RESPONSIONES. p. 2. 79

men sacros cœtus adiisse, & ciues Iudæorum reipublicæ habitos: quoniam videlicet non contemptu Circuncisionis id eueniebat, sed quòd id commodè in deserto ficri non posset. Mosem enim & Aaroné hoc alioqui suisse neglecturos probabile non est.

147 Qu. Sed nullamne atatis baptizandorum

habendam rationem put as?

is

-

ei

n

71

-

il

t,

1

R. Quum ab adultis requiratur fidei professio, quò diligentiores fuerint in cognoscendis Christianæ religionis præcipuis & primaiiscapitibus, eò sibi melius cauerint. Infantes attem quò citius baptizandos obtulerint più prentes, eò rectius fecerint: ne hoc beneficio, sisser possit, priuentur.

148 Qu. Atqui non ante diem octanum circun-

eidebantur I fraelitarum mares, Gen. 17.12.

R. Nempe quoniam alia lex obstat, immundos ad seprimum vsque diem pronuntians quicunque puerperam attigissent. Leuit. 12.2. 15.19.

149 Qu. Aiqui constat multos diu distulisse Baptismum, adeò quidem vi Gregorius ipse Nanzianzenus Episcopi filius, non nisi plenè iam adul-

tus,ad Baptismum accesserit.

R. Arguit hoc quoque, vt alia multa, Episcoporum multorum negligentiam, minimè nobis imitandam. Caterum hanc ipsam Baptismi dilationem grauiter ipse Nanzianzenus increpat, oratione in sanctum Baptisma, cui tamen (vt & in aliis quibusdam cadem oratione comprehensis) in eo non assentior, quòd infanzium Baptismum, nissi (inquit) periculum vrgeat, ad triennium vel breuius aut longius spatium disteredum suadet, in quo mystici quidpiam discere & respondere possint. Hanc enim vanissimam esse rationem illa Circuncisionis lex ostendit, que perinde atque Baptismus, eiusdem in Christo seederis obsignationi suit adhibita.

150 Qu. Sed quod tempus administrando à mi-

nistris Baptismo idoneum censueris?

R. Hic penè incredibile est dictu quata sub ordinis specie inuecta sit in Ecclesias, presertim Græcas, confusio. Certum enim est ex Actis Apostolicis Baptismum initiò prout res ferebant administratum fuisse:iis qui ad Baptismum accedebant, miraculo potius quam ordine aliquo institutionis, plerunque side in Christum donatis. Postea vt ex Iustini potissimum altera apologetica oratione liquet, Spiritu fancto ordinariis mediis agere paulatim incipiente, vbi conventus agebantur, Baptismus quoque exercebatur. Poltea vt omnia ordine fierent, ordinatis catechistis, duo dies cosuetudine quadam primum, deinde lege, ac tandem quadam veluti superstitione, baptizandis catechumenis constitutisunt. Tandem autem eò deuentum est, vt penè piaculu esset extra Pascha & Pentecosten baptizare. Cæterum huius ordinis obtentu idcirco instituti vt catechumeni (quales initiò erant baptizandi ferè omnes, tum ex Iudæis, tum ex Gentibus)non quouis die, neque ante legitimam professionem accenserentur, incredibile penè est existimare, qua confusiones sint in Ecclesiam eam ob causam

RESPONSIONES. p. Z. 81
præfertim invectæ, quòd quum Baptismus in
illis adultis effet primus in cætum Ecclesiæ
aditus, expectari Paschæ & Pentecostes dies

ius aut

o my

offint.

la Cirue Ba-

figna-

à mi-

ita fub fertim

tis A-

rebant

m ac-

aliquo

m do-

era a-

to or-

e, vbi

cxer-

ordi-

adam

m ve-

nenis

ntum

Pen-

sob-

qua-

m ex

, ne-

enfe-

quæ

præ-

illis adultis effet primus in cœtum Ecclefiæ aditus, expectari Paschæ & Pentecostes dies præcise non poterat, quin sese quodammodo damnatos existimarent qui in periculum mor tis interea incidebant. Hinc illud sequebatur vt infinitos foluere legibus tenerentar, qui alia quoque prætexebant. Sic irrepfit error de Baptismi absoluta necessitate, que opinio quum omnes videretur in infernum detrudere, anonnullis adhibitum est σοφον φαρμακον, excogitato quodam loco in quo collocarentur qui nulla sua culpa mortui essent Baptismi expertes, neque pænas illas æternas videlicet experturi, neque beatitatis cœlestis participes futuri: quod etiam Nanzianzenus tradidit. Omitto alia infinita quæ Christianis melius eruditis pudorem merito iniiciant, ex iis ipsis inuecta, quæ ordinis causa fuerant ini-

Qu. Quid autem ex iftis colligis?

tio instituta.

R. Quum temporum conditio in eo saltem mutata sit, quod vix nunc vlli adulti baptizantur, & satis pateant illorum veterum Canonum incommoda, rectè sacere Ecclesias qua sic cauent Baptismi vsui, vt neque (quoad cius sieri potest) priuentur Baptismo infantes, neque corum supersitioni indulgeatur qui salutem Baptismo alligant, neque a prædicatione Verbi quotidiana, Baptismus, si sieri potest, seiungatur.

R. Imo quum omnia decenter & ordine

f. j.

152 Qu. At de ritibus ipsis quid tibi videtur?

R. Standum effe Dei Verbo.

Qu. As Dei verbum immer sinnem videur

requirere.

R. Fateor hoc declarare nomen ipsum Baptismi præcisa significatione acceptum:neque mirum est in adultis hoc suisse observatum, præsertim in Iudæa, & calidis illis regionibus, in quibus id sieri nullo valetudinis periculo potuit. Sed spectandum ipsum Baptismi scopum arbitror, quem etiam simplici aspersione aquæ perfusis infantibus recineri constat, quemadmodum in Legalibus purificationibus (quibus noster quoque Baptismus adumbratus est) aspersio sufficiebat: neque ma gnopere laborandum multáne an pauca aqua, totum corpus mergatur, an caput duntaxat aspergatur.

Qu. De trina verò immersione quid senti?

R. Apparet ex Tertulliano fuisse iam tum receptam aduersus Personarum vnitatem Sed vtcuaque sit, cur non æquè liceat dicere vnica vtendum mersione, vt signissicerur nos in tres quidem personas (sicut ex verbis ipsius Baptismi intelligitur) sed in vnum Deum tamen baptizari? Tam enim periculosum est essentiam

RESPONSIONES. p. 2. 8

tiam multiplicare, quam personam vnicam flatuere. In genere videlicet de vnica yel trina mersione seu aspersione non arbitror contendendum: quod etiam visum est Gregorio Epi-

scopo Roman. Epist. lib. I. epist. 41.

153 Qu. Sed hierursum est de quo te perconter, istamne formulă, Ego te baptizo in nomine (seu in nomen) Patris, Filij & Spiritus sancti, pracise toudemque verbis ac syllabis necessario vsurpandă putes. Neque enim ignoras Gracos dicere, Baptizetur seruus Christi in nomen Patris, &c.

R. Omissis hie quoque Scholasticoru argutationibus, dico duo hie nobis extrema esse magno studio deuitanda: nempe ne velin Magorum impietatem delabamur, qui certis voculis efficacitatem quandam affingunt, quum (ve ante diximus) voces per se nulla alia quam fignificationis vim habeant: vel existimemus licere nobis in institutione Domini(ita vt est aben certis verbis præscripta) quicquam demutare. Ac ad prius quide illud quod artinet, Syriaco sermone ipsis Apostolis vtedum fuiffer, si que in ipsis literis & syllaharum sonis visinellet, quum en fermone loquitum fuiffe Dominum nostru Iesum Christum appareat. Nibiligitur mutar in te ipfa qui eo idiomate quodà quibuluis intelligatur ide atque Chrifusiple instituit, pronuntiat. Imò qui secus facit (vt hodie fit in pseudoecclesia Romana) malè facit, quia dici suis intelligenter vult Do minus, quæ ab omnibus credi & fieri volt.

154 Qu. Queso igitur, si peregrina lingua utatur baptiz ans à nemine intelletta, num ratus est

f. ij.

detur?

ngelici

um &

us ad-

ceffi-

*idetu*r plum

n:neeruaegiois petilmi lpercon-

ficafinus e ma qua, et af-

tum Sed nica tres pti-

nen feniam Baptifmu?

R13 Non pendet essecitas Baptismià haptivante, modò is (vt ante dixi) vocasione quanuis vitiosa, non carear. Et quum infantes tantundem (si proprio arque si peregrino idiomate vtaris) intelligas, senestus Baptismi (quod ad cos atrinet qui postera adole scum) als interpretatione & sulle suo tempore sequentris dependent. In aliis verò inuocatio Domini vana esse non potest, quanuis valde vitietur corum culpa qui lingua peregrina in Ecclesia seu Ver bum annuntiantes, seu Sacramenta administrantes, vtuntur.

155 Qu. Ergone cogitur pracise minister vii formula à Christo pracepta, verbis tantium sono al-

terius lingua mutaris?

R. Nulla certè iusta causa possit incidere que mutationem aliquam in tampaucis verbis possit excusare, quibus integrum illud mysterium Divinitatis declaratur.

Qu. Quid fi quis igitur pro Parre genitorem, pro Eslio genitum, pro Spiritu fancto procedentem dicerect Quid fi provinchus Perfanis dyfinetis, Tri-

nitatem nominare?

R. Quorsum ista queso? Iussit Dominus in hoc mysterio non proprietates personales, sed ipsas Personas, casque distincte inuocari. Aliam igitur assectatam formulam pro legitima nunquam admiserim.

Qu. Mulio minus soitur admitteres detra-Etionem alicuius Perfone, vel additione hereticam, veluti si quis Patrem maiorem, Filium minorem, Spiritum santtum à solo Patre procedentem diceret.

R. Recaè

RESPONSIONES. p. Z. 85

R. Recte fentis. Nec enim hie effet Ecclesia Christi Baptismus.

156 Qu. Sed quid statuis de his vocibus, Ego tebaprizo:vel, Baptizetus Christi seruus?

R. Non præscripsir suis ministris Chrifus, quibus vel quot vocibus effent viuri in ministerii sui functione, sed action insure definiit, quum iubet eos in nomen Patris, Filii, & Spiritus fancti baptizare. Itaque nibil demhunt aut adiiciunt verbo Dei ministri, sed moneri suo fatisfaciunt, quum institutionem ipsam Domini auditoribus exponunt. Quum autem ad ipfam administrationis (vt ita loquar)actualis formam ventum eit, fine dicant, Egote haprizo · fine , Baptizerur Christi fermis, nihil interest, modo forma ipfins actus quem exercent observetur. Sed tamen, vt dicam quod res eft, formula in Larinis Ecclefis observata mihi videturad mandatum Domini propins accedere, & confirmanda baptizandi fidei esse accommodatior.

Qu. Quamobrem?

àba-

ione

intes

dio-

wood

ter-

de-

vana

rum

Ver

ini-

r vti

o al-

dere

ver-

my-

cem,

ri-

nus

les,

ari.

iti-

tra.

am,

em,

ret.

aè

R. Quoniam de se loquens minister, prima persona, quam inquit, Ego baptizo, & adiciens illud pronomen Te, attentiorem redditanimum eius qui baptizatur, tum ad externam actionem observandam, quasi Deus ipse præsens adesset, hoc ipsum agens per se, quod minister eius voce testissicatur: tum ad promissionem propriè ac peculiariter sibi applicandam.

157 Qu. Sed infant qui haprizatur, istorum mbilintelligir.

R. Eateor, sed suo tépore intelliget quoniam (vt ante diximus) vis horum verborum per voiuersam vitam corum qui baptizantut, vim suam in omnibus tentationibus prosert, adeò vt in articulo mortis possimus ac debeamus vel hoc vno clypeo tentationes Satanz acerrimas retundere, Abi Satana: audiui enim adhuc surdus qui mihi nomine ac mandato Seruatoris mei diceret, Ego te N. baptizo in nomine Patris, Filis, ac Spiritus sancti. Est hic mihi Baptismus certa tessera ablutum esse me à peccatis, & Christi mei iustitia donatum, cui commortuus & consepultus, resurgere iam cœpi animo, & plenè tandem etiam carne resurgam in vitam æternam.

158 Qu. Sed quum singulis momentis peccemus, peccata autemnostra Baptismo abluantur, qui sit vt non iteretur Baptismus, quum prasertim Cα-

nam Domini sapius celebremus?

R. Semel regeneratum & ingressium esse in Ecclesiam satis est, quoniam inde nulluse-lectus eiicitur soras at semel in Ecclesia pasci, nequaquam sufficit,

59 Qu. Imo nonne peccata nos excludunt e

regno Des?

R. Nequaquam. Nam alioqui nemo maneret in Ecclesia, quum sit mendax quisquis dicit se peccatum non habere. Itaque merentur quidem nostra vel minima peccata exclusionem à regno Dei, sed electis graria Dei fretis, non imputantur. Ideo non dixit Paulus Rom. 8.1. nullum esse peccatum, sed nullam esse condemnationem iis qui sunt in Christo Ie-

flo Iefu.

et:quo-

borum

rofert

debea-

Satanæ

i enim

izo in

Eft hic

sie me

m, cui

ne re-

recce-

Ca-

n esse

usealci,

int e

ma-

quis

renclu-

fre-

ulus

lam

ari-

Ie-

Qu. Peccemus igitur at ahundet gratia.

R. Imò fides Christiana hoc non potest vllo modo admittere. Nihil enim credit, nisi quod offert promissionis sermo. At nulla sit veniz promissio nisi resipiscentibus. Nulli verò longius absunt à resipiscentia, quàm qui Deipatientia vltrò ad peccandum abutuntur. Itaque proprium est quoque electorum veræ resipiscentiæ donum.

160 Qu. At de excommunicatis quid dices? Sunt enim rata in calis, ex Christi verbo legitima Ecclesia iudicia in terris perasta. Matt. 18.18. Eyciuntur autem excommunicati ex Ecclesia medio.

I Cor.5.1.ergo &) ex regno Dei.

R. Excommunicationis legitimæ iudicium quin ratum sit etiam in cælis, dubitare nemo magis possit, quam si Filius ipse Dei sententiam ferret, quum in eius nomine agat Ecclesia quod agit. Non tamen inde efficitur quod tu contendis. Neque enim excommunicati comparandi sunt simpliciter palmitibus à vite iam semel excisis, sed infructuofis, neque succum ex vite attrahentibus, ac proinde tandem à Deo excidendis nisi paulatim reuirescant, quod ex pænitentiæ frudibus apparet, quemadmodum ramis accidit hyeme quidem perinde se habentibus ac fieffent emortui, verno tamen tempore pristinum vigorem recipientibus. Sunt enim donailla Dei austaustala. Quod si qui ad extremum in contumacia perseuerent, fignum est cos in Ecclesia quide exterius ad tepus fuisse, f. 1111.

fed ex Ecclesia nunquam fuisse. Mansissent enim nobiscum (inquit Ioannes) aut certè post aberrationem ad nos rediissent, si ex nostris fuissent.

161 Qu. At enim si Baptismus ideireo non est iterandus, quoniam primus in Ecclesiam ingressus sieri irritus non potest, cur itidem non sufficit Cænam Dominisemel obire si quidem semel verè Christo incorporatus penitus excedere nunquam potes?

Causam antea jam diximus. Semelenim renasci satis est at non semelali: quoniam vt in hac corporali vita fumi cibum fæpius oportet, cuius fucco alamur, fic, ve magis ac magis Christo incorporati in co viuificemur, crebra eius incorporationis obfignatio, & fidei veluti accretio viilissima est. Hac tamen in ista similizudine plane funt diuersa, quòd corruptibilis est cibus quo ad hanc tuendam vitam vtimur, ideoque veteri nouus alius succedit: cibus verò interior qui in facra Cona prebetur incorruptibilis elt, ideaque quum Cona repetitur, neque sumitur nouus cibus, neque prior cibus quali antea rejectus refumitur, sed is iple cibus quemanrea sumpseramus, magis ac magis nobis inferitur, & fide corroboramur, ve cò efficacius illo (Christo videlicet)ad vitam æternam nutriamur.

162 DE Baptismo igitur hastenus distumesto. Nunc ad alterum Ecclesia Christiana Sacramentum accedamus. Illudverò quomodo appellabimus?

R. Paulus vocat Conam Domini, t. Cor.

RESPONSIONES. p. 2. 89

n.20. eò quòd vespere celebrata primum suenità Domino: quod etiam diu suit in Ecclesia Christiana observatum. Vocat itidem mensum Domini, 1. Cor. 10.21.

163 Qu. An non etiam aliter apud Patres

vocatur?

Qu. Non ignoras veterem Latinum interpretem A&1.13.2. vertisse has over our sacrifican-

tibu

R. Noui, & quidem ineptè, nifi velimus etiam Angelos facere facrificos, vt qui relloup- run articula vocentur, Hebr. 1.14. & Magistratus, Rom. 13.4.

Qu. Aigni sic videeur accipi Luce 1.23.0

R. Imò illic quoque in genere pro toto facerdotali munere accipitur, Nomen quoque cudesos id est Connentus, latius pater, quanuis tandem ad eius præcipuam partem, Cœnam Domini videlicet significandam, sit

issent de post nostris

non est greffus it Cære Chri otest?

nele-

miam ius oc mar, crefidei en in

n viicceprę-Cœ-

cor-

nemus, rroleli-

esto.

or.

translatum. Azaras autem vocahant communia illa facra conuinia, & quicquid in eis gerebatur, vt Tertullianus latè in Apologetico declarat. vtiturque etiam Iudas hoc nomine, Iudæ v.12. orta inde appellatione, tum quòd collatitiis dapibus vterentur, tum quòd mutuam charitatem ac coniunctionem arctissimam sic initio testarentur Christiani.

164 Qu. At, quid tibi de nomine sugarestas

R. Sic vocata fuit Coma Domini, non quatenus Sacramenti, sed quatenus sacrificii rationem habet.

165 Qu. Ergo tibi Cæna Domini sacrificium

R. Elt sane, idque triplici respectu : primum, quaterns in ca aliquid Deo offerimus, folennem videlicet gratiarii actionem ex illo Christi præcepto, Has quoties cunque feceritis, mortem Domini annuntiabitis: qua ratione dici potest omnibus veteribus sacrificiis que pacifica vocabant, Conam Domini successisse. Deinde quod in ea conferrentur eleemofynz, exinstituto fortalsis Apostoli, 1. Corinth.16. verf.2. quæ elcemofynæ vocantur @e3020eau ex illo Christi sermone, Quod vni ex minimis istin feceritis, mibi feceritis. Terrio quod mortis Domini herificium ob oculos quodammodo in illis mysteriis positum voluti renovetur. Nec aliter explicandum est quicquid de sacrificio & oblatione Christi incruenta apud veruftiores & puriores Patres, tum Græcos tum Latinos legitur. Qu. Non

RESPONSIONES. p. 2. 9

Qu. Non putas igitur rursum offerri Chrisum Patri à sacerdote reipsa pro viuis & moruis?

R. Apage blasphemiam omnium que vnquam extiterunt, maxime execrandam.

166 Qu. Quid verò tibi de appellatione Sa-

R. Altaris aliquam speciem loco conuenienti positam susse certum est, quò conserehanur dona & munera (vt nunc quoque Pontiscius Canon habet) ex quibus decerpebatur
panis & vinum, quæ sacris mysteriis destinabantur. Hæc enim erar Agaparum clausula,
Christi exemplo. Et ad eum locum adstabat
minister, pani & vino benedicens. Sed hic mihi vide Saranæ versutiam. Nec enim dubium =
est quin altaris isstius occasione fretus, Sacra-=
mentum in sacrissium, & quidem sacras
eranssormarir. At in scriptis Apostolicis nulla =
est altaris, sed duntaxat mensæ Domini mentio. Tanti est momenti nihil temerè, ne als salespas quidem, in Ecclesiam inuehere.

167 Qu. Et de Missa appellatione quidsentis?

R. De re ipfa, id est, de impietate qualis adhue nulla extitit, suo loco dicemus. Vocem autem dico plane harbaram esse. Nam veteres Latini, quibus id proprium verbum suit, non Missam sed Missas diverunt. Possum etia tibi ostendere vetustissimum Romanum Capitulare, vt vocant, in quo Missa neutro genere & numero plurali dicuntura Nec aliud voxilla quam Missiones, siue res missas oblationes videlicet, declarat, quas in cœtum quis-

is gereogetico omine, n quòd od mu-

ommu-

, nor

tabicias

ificium - pri-

x illo erius, e dici pacilisse.

h.16. al ex istin Do-

Nec icio lioati-

Von

al

di

que afferebat. Quod enim de dimissionece. tus aliqui scripferunt, ac mulio magis etymum Hebræum de quo nonnulli plurimum laborant, absordum mihi quidem videtur.

168 Qu. De ipsis appellationibus abunde diclum est. Nunc que so, Cænam upsam nahi desini.

R. Conam igitur Domini esse definio, actionem sacram adultis sidelibus omnibusin Ecclesia, ad consummationem vique seculià Christo mandatam, in qua elementorum, & ritusi conueniente analogia, tum mortis ipsus memoria nobis reprasentatur, tum nostra in ipsum incorporatio spiritualiter per sidem obsignatur, tum mutua nostra in ipso conjunctio funcitur, solennis denique grattarum actio ipsi persoluitur.

Qu. Velim igitur hanc definitionern mbi par-

ticulatim explicari.

R. Cor actionem facram esse dicam, antea in definitione Sacramenti cognouisti. De cæteris si quæsieris, ordine respondebo.

169 Qu: Intellexi & illud antea, cur mandatam à Christo dicas ad consummationem vsque seeuli, siue donec ventat, vi spsemet loquitur. Sed cur addis sidelihus adultis?

R. Quontam quum requiratur satisfus probatio ex Apostolica do Arina, statuendum est eos excludendos, qui nec sesse probate possum quam explorent.

Qu. Vis ergo excluds infantes, furiosos, cos deniquesant non qui in Christiana religione edoch?

R. Omnino: ac proinde prophanatam ab iis

Quid!

RESPONSIONES. p. 2. 93
ab iis Conam Domini qui infantibus cam
distribuerunt.

Qu. Atqui ad efum agni Pafcha, cui successite Cona Domini, admittechantur eu am pueri.

R. Concedo, sed qui ea essent ætate, vt pa tracinterrogare, & ab eis edoceri possent, vt liquet Exod.12.26.

170 Qu. Cur adiecifti in Ecclefia?

ecc.

mum

labo-

de di-

mio,

usin

ulià

n 8

pfins

rain

ab-

aio

ipli

Dar-

an-

De

da.

cur

ins

m:U

of-

an:

eos

di?

ım

iis

221.

R. Vt noris non effe privatam, sed communem actionem, id est in cœtu, sue totus alicuius Ecclesiæ, sine particulari, communiter denique non privatim ab vno quopiam celebrandam, qua de re postea dicemus, vbi contra sacræ Cœnæ abusus disputabimus.

171 Qu. Elementa que vocas?

R. Panem illum, & vinum illud.

R. Vt facra dittinguam à communibus. Nam fic quoque loquitur Paulus, I. Corint.II. 16.& 17.

Qu. Q anamin ve vera frum eft hoc diferi-

R. Non in substantia, sed in qualitate & vsu. Panis enim communis, & vinum commune ideo apponuntur, vt nostram hanc vitam souteant: panis autem ille, & vinum illud ideo præbentur, vt sint & sausia & sassa fils communicationis corporis traditi pro nobis, & sanguinis essus pro nobis, (sque ad vita æternam. 173 Qu. Que santicus essis since sanda suita est santicus essus suita est est essus essus suita est est essus essus est est essus essus essus est essus e

R. Quod ad ministrum attinct. Benedicere, Frangere, Fundere, Dare: quod ad conuinasspectat, Accipere, Comedere, Bibere. Sacramentaliter significatur?

R. Panis quidem ille est illius corporis pro nobis traditi, vinum autem illius pro nobis essus diti, vinum autem illius pro nobis essus situationis, vtrunque denique totius Christi, vt æterni nostri cibi signi Sacramentale. Benedictio no tam alicui mysterio significando instituta est quam partim confirmandis qui ad mensam Domini accedunt, partim ipsi Sacramento conficiendo, partim solenni gratiarum actioni celebrandæ, qua de re præstat seorsim agere. Eractio verò panis est passionis Domini symbolum.

175 Qu. Vnde hoc colligis? Sunt enim qui hoc referant ad azymoru prefersim panum vium, quos constat fuisse minime spissos, vel quihun scindendis culero opun esset. Deinde etiam dicunt frangere panem ex idiotismo Hebraico idem significare, asque

panem distribuere, & largiri.

R. Vtrunque quod isti dicunt verum est, sed istud posterius nullo modo cosentaneum est iis quæ Dominus secit, & sacienda præcepit. Scriptum enim est, fregit, dedit, ex quo intelligitur fractionis nomine intelligi non possepanis distributionem. Alterum autem illud concedo, & adiicio solitos suisse patressamiliàs, etiam extra azymorum vsum, panem samiliæ frangere. Sed hunc ritum quanuis communem, tamen euasisse Sacrametalem, eóque significatas pænas quas Dominus nostri causa luit, manisestè ostendit Apostolus, quum pro to sus super quod datur, scriberet la radiatur.

176 Qu.

RESPONSIONES. p.4. 95

176 Qu. Atqui os non est comminutum ex es. R. Concedo: sedanimi certe & corporisernciatibus est dilaceratus, & hac Metapho raqua dicitur etiam cor contusum & comminutum nihil frequentius occurrit in Dei verbo. Datio verò seu prabitio exterior signorum perinde accipienda eff, ac si Christus infelia manu feipfum nobis viendum & friendum præberet, seleque totum nobis infimaret, quod etiam re vera virtute fancti sui Spiritus intus præstar, nisi increduliras nofrachstiterit. Acceptio verò exterior qua fit vimanu elementa prehendamus, respondet interiori per fidem receptioni, vt perficiatur quedam inter Christum & nosstipulatio, rogante Christo: Vin' me fide intus recipere, sicuis exterius has mea promissionis oppazisas tibi per ministrum meum in manus trado? respondente verò fide, Volo Domine, & fide te recipio, ficut hacmeamanus traditas sibi ozpaz is as recipit. Esis verò panis illius, & vini illius hauftus, declarat Christi fide apprehensi applicationem, qua fit vt vere facti ipfius participes, ex eo quicquid ad salutem nostram spectat, magis ac magis hauriamus.

177 Qu. Que est verò analagia istorum signoum cum rebus significatis?

R. Hæc analogia per se manisesta est. Panis enim & vinum quum præ cæreris cibis sutalendis corporibus nostris accommodato, commodissime nobis illum designant, in quo vno vita æterna resider. Eractio. v. panis. & vini estasio, infinitos illos cruciatus quos

itibus

oris nootius nengninan-

enni præpal-

a boc quos endis paeque

eum eceinpof llud mi-

eft,

n faomque aufa pro

uod Qu. 178 Qu. Sed nibildum de mutua nostra in unu

carpus confeciatione dixiti.

R. Id etiam ex toto ritu liquet. Qui enim ex cadem mensa cundem cibum & potum accipiamus, vnius cinssiemense familiæ nos esse prositemur, & mutuas operas alii aliis hoc solenni ritu pollicemur, vt accedit illa panis & vini ex granis multis in vnum corpus constais analogia, quæ mutuam nostram veluti membrorum sub vno capite coalitionem velut ocu lis ipsis spectandam proponit. Quamobrem etiam Augustinus hoc mysterium appellat cha ritatis vinculum, quod apertè ab Apostolo explicatur, 1. Corinth 10.17.

179 Qu. Sed cur duplex elementum in Cana

adhibetur, vincum autem in Raptifino?

R. Quo-

RESPONSIONES. p.z. 97

R. Quonism Christus in Baptismo nohis proponitur vt lauacrum: aqua verò eriam sola cluedis sordibus sufficit. At in Coma Domini, quum Christus nobis vt alimonia coelestisprabeatur, vita hacautem non solo esu, sederia potu egcat, meritò non tantum panis sedetiam vinum in Coena Domini adhibectur, vinouerimus totam nostram vitam à nobis in vno Christo quarendam.

180 Qu. Num igitur tam necessarium censes

vini illius v sum quam panis illius?

R. Omnino: & non nisi Satanæ instinctu poculi vsum Christianis ademptum. qua de re in resutatione dicemus.

181 Qu. At de panis in ipsas manus prehensime quid statuis, quam co ipsam Romana Ecclesia

Suffulit?

ut ob ruen-

itain

is in-

t.di-

us de

Jan-

icif-

n no

ifpi-

tius.

uàm

nos

Zinu

nim

ac.

effe

10-

atis

em-

ocu

rem

ex-

con1

110-

R. Eth panis prehensionem manu sact nontam præcisè necessaria dixerim, quàm aliosritus Sacramentales, (nam is quoque recipit qui ore recipit) tamé in Ecclesia hanc quoque restituendam censeo. Namita quoque Aposto licam veterem Ecclesiam sactitasse apertius est quàm vi di negari possit: & istam panis in os iniectionem primium ex præpostera quadam acplane superstiriose Sacramentorum reuerentia prosectam constat, quasi indigni essent bomines qui sacra eleméta contrectarent, qui tamen sir os nostrum impurius quàm manus. Denique recepto Transsubstatiationis delirio, quò deuenerit bec superstitio nemo non videt nisiqui oculos non habet.

182 Qu. Multo minus igitur probas sublatam

panis frattionem.

R. Recte sentis. Hac enim sublata tollitur analogia mortis Christi, sicut superius ostendimus.

183 Qu. Quid denique de eo censes quod manducatio in adorationem, circungestationem, oblationem denique pro viuis & mortuis est commutata?

R. Nempe Satana hac inuecta impietate, seipsum plane superasse, quum nulla vnquam tam crassa idololatria ne inter ipsas quide maxime prophanas gentes suerit audita.

184 Qu. Age igitur de benedictione sine con-

secratione dicamus.

R. Imò quid hoc rei sit iam explicatum est: siquidem benedictionis nomine consecra-

tio intelligitur.

Qu. Sic igitur opinor, vocas quod fantificationem etiam Theologi appellant, id est translatione
ab usu communi ad sacri Dei culti. Sed huse interpretations obstant nonulla. Ututur Enim enangelista
verbo ad open et adascen promiscue in hoc ipso Ca
na argumento, quorum illud vos Theologi interpretamini Benedicere, istud verò gratias agere. Istaverà inter se differre ex eo possissimim liquet, quòd Be
nedicere semper ustas alixos, Gratias agere semper
dus associpitur. Deinde santificatio illa esia
vulgaris, qua sit videlicet ut legitime cibis viamur,
manifistissime distinguitur à gratiarum astione et
precibus, ut consequens ab antecedente.

R. Hebræis, quorum idioma referunt Apostolica scripta, vsitatum est ex antecedente
consequens intelligere. Ideo sugarpusir quantis
absolute semper ponatur, accipitur tamen in

hac

RESPONSIONES. F.Z.

hocargumento pro., Cum gratiarum actione sanctificare: & rursus ista gratiarum actione genere de precibus dicitur, Apostolo nomine isliuzeus in re quanuis impari tamen non dissimili, vtente. Sic etiam ευλογείν quum Deo tribuitur, accipitur pro άγιαζειν, Mose ipso interprete, Gen. 2.3.

Qu. Sedin sacra Cona historia Christum loquint Mediatorem, adeoque za hominem, appatut ex eo quod Euangelista, sicuti diri, promiscue nuntur quoque verbo surapissi, quod Deo tribui

nulla mode potest.

R. Recte fentis. Itaque dubium non est quin apud Paulum, 1. Cor.10.16. a suxoyouni, id eft, quod benedicimus, optime fit interpreta. tus O Ecumenius ex illo Hebraico idiotismo, ο ευλογούν ες καλασκευαζουλ, id eft, quod benedice do præparamus. Benedictio vero partim ad Deum, partimad infa elementa refertur, vt est primum à Christo in hocargumento instituta. Isenim suo more, Deo Patri primim benedixit, id est, gratias egit, quo respectu hoc my fterium dici potest sacrificia suxapisiniv : simulque, ve Filius parerne familie dominus, acceptaelementa sanctificauit, vr iam non id essent quod erant natura, fed id Sacramentaliter effe inciperent cui tum significando, tum præbendo & obfignando, exipfius voluntate deftinabantur: adeò quidem vr rerum etiam fignificatarum nomina acciperent, quasi idipsum essent quod sacrametaliter significabat. Quod verò tum ab iplo primum institutum & peractum est, sicut eiusdem mandato, ita etiam

g. ij.

llitur sten-

man-

tata? tate, uam ma-

tum

tione aterlista Cœ pre-

Be oper etia

Ante nis in

ac

eiusdem virtute perficitur, vt qui dixerit Hoc facite.

185 Qu. Sed huins benedictionis faltem quod ad gratiarum actionem actunet, ron est certa firmu-

la praferipia.

R. Concedo. Itaque liberum suit ecclesis sormulam præscribere explicationis tottatorumque bemisciorum, prout iudicatum suit expedire, modò in ipsa rerum substantia netatillum quidem à verbo scripto discederetur. Hinc ortus est non ille modò Canon, sic vocatus à Græcis & Latinis, sed etiam inuectæ sunt multiplices ille liturgie appellate sic paulatim auctæ, interpolaræ, & adulteratæ, vt vera sint omnis non modò superstitionis, sed etiam impletatis sentina.

186 Q. Num verò etia benedictionis Sacramentalis sine ad mutationem Sacramentalem spe-

Chantis formula nulla proferipia est?

R. Præferipta elt cerrè disertis verbis à tribus Enangelittis, & Paulo.

Qu. Cur autem bums porus quam illius?

R. Quonium vnius est Christi constituere Sacrameta ex præscriptis ab iplo verbis, ne,
dum à verbis variamus, à voluntate ipsius discedamus. Certas autem voces quibus in ipsius
institutionis explicatione, in peritione, in gratiarum actione vtamur, præscribere non suit
opus. Itaque sufficere nobis debuit ea prescripta habere, ad quorum normam exigere illa
nostra oporteat.

187 Qu. Quanam est autem illa sacramenta-

R. Qua-

RESPONSIONES. P. Z. 101

R. Qualis præscripta extat à tribus Euangelistis, & à Paulo.

188 Qu. Arqui isti inter se vacibus nonnihil

variant.

Hoc

uod

nu-

efi-

tã-

fuit

tā-

ur.

0-

Au-

cra

am

ra-

be-

s à

IC-

ie,

if-

ius a-

uit

ri-

la

a-

3 -

R. Ar in sentenția ne cantillum quidem. Itaque nihil interest quem ex his sequare. Declaat autem hac aliquanțula în vocibus varietas, non esse nobis in ipsis syllabis harendum (quod magicum est prorfus) sed significationi vocum attendendum. Absit tamen vi ideireo nobis licere dicamus à prescriptis verbis disce dere.

189 Qu. Non existimas igner hee verha effe

geratoria?

R. Minimè verò, si Operatoria vocas qui bus aliqua vis infit in sondered Quod coim iam antea dixi, iterum dico, nullum alium esfe illa rum vocum vlum quam vt eius qui loquitur, conceptum declarent. Sin verò Operatoria dicis, quibus quid in Constum à pastore, tum à grege agendu fit . tum quid agat iple Deus dechraturitum ego omnia illa dixerim effe opcratoria. Nam illa, accepit, fregit, dedit discipulis, quid agendum fit paftoribus oftendut: illa vero Acupite, comedute, bibite, quid gregem facere oporteat demonstrant. Sequitur enim, Hoc facite. Illa denique, Hoc est corpus meum quod iraditur pro vobis: &, Hoc est fanguis meus nous Tiftamenti, qui effunditur pro vobis, fignificant audietium animo quid in hac actione Christus iple sua vnius virtute efficiat, ac præstet. Necenim hæc in illa actione à ministro Verbi tanqua isopixas recitantur: sed vt intelligant omnes

g. iij.

190 Qu. Vis ergo institutionem Domini clare

recitar?

R. Imò non clarè modò, sed ea quoque lingua quæ ab audientibus intelligatur, addita tum explicarione, tum etiam exhortati me, vt per ministrum non stet quominus omnesid quod agitur percipiant. Cur enim illa omnia dicuntur, nisi vt à quibusuis accedentibus intelligantur? & cur intelligi oportet, nisi vt intellecta credantur? propterea requirit Aposto lus, vt vnusquisque seipsum probet.

191 Qu. Ista verà sui ipsim probatio quibmin

rebus fita eft?

R. Primum in cognitione doctring Christiana, ac præserrim huius mysterij: deinde in sidei ac 1902 per terriò denique in vera resipiscentia.

192 Qu. Acquis hechahet?

R. Quisquis est verè Christianus, quum hæc sint Spiritus adoptionis esse a. Aliud est autem vera hæc habere, quàm numeris suis om nibus persecta. Imò si hæc essent in nobis persecta, neque Verbo, neque Sacramentis egere mus, quu iis vtamur vt illa inchoata quotidie augeantur.

163 Qu. Audini quid agi oportere dixeris, tu à ministro ipso tum ab iis qui ad mensam Domini accedunt. Quero igitur, quum ab vsu institutionis Domini pendeat ipsa Sacramenti causa sormalis, siquid in illis peccetur, an propterea Sacramenti

confectio impediatur?

R. Videamus hoc igitur per partes. Benedictio RESPONSIONES. p. 2. 103 nedictio posita est præcipuè in institutionis Domini sideli recitatione, & quadam (vt ita loquar) ad signa applicatione, deinde in eius sexplicatione, additis exhortationibus, cæter seque omnibus quibus ad intellectionem & ad legitimum vsum horum mysteriorum quisque excitetur. Itaque ipsius quidem institutionis preteritio, vel peruersio sic actu vitiar, vt Cœna Domini censeri nec possit, nec debeat. Alia verò minus rectè sacta (ne si quidem salsa explicatio adhibeatur) actum tamen non vitiant, vt qui à voluntate & institutione Domini, penitus pendeat.

194 Qu. De fractione vero, quid sentis?

R. Eius præteritionem, quoniam non ad ipsam Sacramenti confessionem, sed tantùm ad veri & prorsus legitimi eius vsus formam pertinet, actu ipsum non vitiare: sicuti næuus insacie formosa venustatem quidem lædit, sed formam tamen ipsam non abolet.

195 Qu. Quid de prebitione?

R. Nempe eius præteritionem facere, vr quod erat in sese Sacramentum, habere definat Sacramenti rationem, quum vsus gratia sint instituta Sacramenta: quemadmodum cera impresso sigillo publico, à priuata & non signata cera plurimum differt: sed nisi instrume . to applicetur, vt priuata cera habetur.

196 Qu. Quid de acceptione, comestione, és

potione Centis?

R. Idem prorfus.

197 Qu. Sed quid si vitium sit in persona eius qui Sacramentum conficit?

g. iiij.

clare

ne, vt nes id mnia us in-

posto busin

vt in-

Chri einde resi-

d est is om pergere tidie

is, tu mini cionis calis, menti

Bectio R. Nompè si merè privata persona est, inavis est tota actio, vt in Baptismo diximus. Sin verò sedet in cathedra ministerii, quanuis illegitime vocatus siquidem institutione Domini servat, aliud statuendum est, vt de Baptismo antea respondimus. Par enim est ac eadem vtriusque hac in parte ratio.

Qu. Quid si falsum doceat aut vitiis scateat, aut nibil minus cogitet reel credat quam id quod a-

git, num ideirco nullum eft Sacramentum?

R. Minime, quicquid garriant Sophista de consecrandis (sicuti loquuntur) intérione. Pendet enim consectio Sacramenti in solidă à Dei instituto, per quemcunque tandem ministrum agat.

198 Qu. Idémne sentis de corum vitic vel que uis indignitate, qui ad mensam Domini accedunt?

R. Omnino. Et ex istis facile est inteligere quæ corruptelæ sint in Ecclesiam Dei inuectæ, substituta loco præbitionis & receptionis oblatione pro vinis & mortuis; fractione prorsus substata, & gratiarum actione incircungestationem, & horribisem illam crustuli prophanissimi adorationem mutata, de quibus suo loco dicemus.

199 Qu. Ergo integrum quoque sacramentum prabent indignis ministri.

R. Concedo.

Qu. Ergo accipiunt, quoque integrum Sacramentum quanuis indigne accedentes, quum id accipiunt, quod prabetur.

R. Sæpe sum miratus spiritus erroris esficaciam in hac plane Sophistica conclusione.

Error

RESPONSIONES. p. Z. 105

Errorautem vnus alterum peperit. Hoc enim constituto, vtrumque, id est, tum elementa, tu rem significatam, id est, Christum cum ipsius doniscorpori & quibusuis preberi, concluseum nonnulli à quibusuis qui elementa acciperent, rem quoque accipi. At issud corum sundamentum falsissimum est. Nec enim res sammeri (id est Christus ipse) manibus & ori, sedmenti & sidei offertur, spiritualiter nimi-mapprehendendus, sicuti corporea signa sensibus externis testissicantur.

Qu. Quid igitur hac de re statuis?

R. Elementa quidem à quibufuis, res autem fignificatas à folis fidelibus percipi, quanuis & eleméta & res fignificatæ quibufuis prebeantur.

200 Qu. Dixisti initio simplex quoque Tlerbumcostare duabus rebus, ipsis nimirum voculus eribus per voces significatis: acptoinde Sacramenta ediatum distare à Verho simplicite) nudo, quòd incuraut, estam in oculos, ideóque visibilia verba ab Augustino appellari. A qui sieri potest vi etiam maxime impy tum verbum insum externum, tum res per id significatas, illud nempe ex sonitu, ist as verò etia intelligentia percipiant. Cur non igitur itidem in Sacramentis quoque constitueris & elementa videlicet & res ipsas significatas (panem & vinum nimirum, & Christum) à quibusuis percipicab aliis quidem, nepe credentibus ad vitam, ab aliis verò, ne pe indignis, ad exitium?

R. Primum id quod tu dicis, nepe à quibuscunque auditur externum Verbum, percipi quoque quod per illud fignificatur, agnof-

Doptifdem

mus.

nuis

niffæ

one. lidű mi-

qua nt? cliiinptione

cirtoli ui-

um

f-

r

ci.

cis non esse perpetuum. Nullum enim locum habet in its qui incognita lingua loquentes fic audiunt, vt non intelligant, quod accidit magnæ hominum parti in Papilmo. Imo quam multi audiunt noto fibi idiomate loquentes, qui tamen sententia ipsam corum que dicuntur non intelligue? Na idcirco ludos literarios adimus, & præceptores audimus, non modò vt linguas discamus, sed in primis vtea quoru fonos satis percipimus, re ipsa cognoscamus. Est autem id multò magis agnoscendum in re bus divinis quam comunibus, & ad hunc noftrum captum fua natura accommodatis. Sed agè, demus & in Verbo simplici & in Sacramento audiri, ac etia à quibufuis intelligi quid vtroque fignificetur: nequaquam tamen dede rim rem fignificatam, id eft Christum, ab alis quàm dignè, id est cum side accedentibus recipi. Hac enim receptio, qua tropo Sacrametali (ficutiantea diximus) esus & potus vocabulis fignificatur, & ex effecto dicitur ab Apoltolo zanovia non aurium auditum, non intelligentiam duntavat respicit, sed id quod vnius fidei proprium est declarat, nempe ipfius Christi spiritualem applicationem.

201 Qu. Annon hoc illud est quod aiunt nennulli nempe tum panem & vinum tum ipsum Christi corpus & ipsum sanguinem à dignis & indignis recipi Christi autem apsius scuttum à solis side pre-

ditipercipi?

R. Minimè, id quod tibi facilè accommodata similitudine explicuero. Ponamus ægroto cuipiam à doctissimo medico, ignota lingua

RESPONSIONES. P. Z. lingua, non verbis tantum exponi, sed etiam reipfa proponi medicamenta quæ ad ipfius cu rationem requirantur, ægrotum verò neque quid medicus dicat, neque quid exhibeat intelligere. Nempe functus fuerit suis partibus medicus, qui tamen quod fecit frustrà fecerit. Tales ii funt qui prorfus indigni ad mensam Domini accedunt, carum rerum quæ ibi dicutur&prebentur prorfus ignari, quibus nihilominus integra Sacramenta proponuntur. Ponamus secundo loco ab ægroto audiri quide quid dicat medicus, sententiam tamé dictoru non percipi, seu quòd no sit attentus, seu quòd non fit earum rerum peritus de quibus medicum audit differentem. Tales funt qui & ipli indigne ad mensam Domini accedunt, animo videlicet ad res ipsas quæ ibi geruntur, intellectu percipiendas non recte comparati. Ponamus præterea ægrotum, & sermones ipsos & quicquid ipfi præbet medicus, probe intellecta aspernari. Quæro an istius modi, siue primi, fine fecundi, fine tertii generis ægrotos, recte dixeris oblata medicamenta recipere?

Qu. Nequaquam. Namilli quidem neque sermonem, neque res ipsas, alteri verò sermonem di taxat accipiunt, tertij denique & sermonem & res ipsas etsi verag, intelligant, tame reipsa negligunt.

R. Recte fentis. Nam aliud est id quod dicitur intelligere, quam quod intellexeris tibiapplicare. Medicus iste de quo loquor, is est quirite Sacramenta administrat. Elemera & tius Sacramentales commode exposici, sunt buins medici sermo. Medicamentum quod

locum ntes sic lit maquàm centes,

dicunerarios modò quoru amus, n in re

s. Sed Sacrai quid dede b aliis reci-

c no-

nêtali bulis Itolo gentidei

nonhrignis

rifti

m-

ota gua prabetur, eft ipfe Christus cum ipfins donis, vnicum aduerfus mortem remedium, vnicofi. dei instrumento nobis applicandam, vi omnis Scriptura testatur. Hinc collige quantopere fallantur qui tum fese tum alios decipiunt, qui sic ratiocinantur, vt dicant, Quam integra Sacrameta,id est tum figna, tum ipfum corpus & ipfe fanguis Christi qu busuis accedentibus præbeantur, à quibufuis quoque accipi, quanuis fructus Sacramenti à folis fidelibus percipiatur: quafi verò Cheistus aliter quam ad vita pollit percipi.

Qu. Ima nonne Christus estian indicat, Giver fernat id eft, cam ad su dictum incredularum quam ad falutem credenium proponitue?

Omnino: sed receptus servat, negle-Cus indicat leaque fallo dicitur, ab aliis quide ad vitam, abaliis verò ad mortem recipi, quauis aliis quidem sit odor vitæ, à quibus nimirū fide recipitur: aliis verò, odor mortis, à quibus nimirum non recipitur. Mois enim non est à Christo, qui semper vita est, sed à Christi contemptu.

203 Qu. Rogo vt ad illud tandem accedamus à cuius explicatione videtur hec controuersia preeis no pendere, nempe ad ip sam institutionis verborn

genumam ac veram explicationem.

R. Quamnam autem illam esse censes? Qu. Nempe, Hocest corpus meum, quod traditur pro vobis, &, Hocest fanguis meus noui Testamenti, qui pro multis effauditur in remissionem peccatorum.

R. At ego Institutionem dico non tan-

tùm

tur

on

tt

pl

01

20

10

ra

pi

20

RESPONSIONES. p. 2. 109
minquid detur, sed etiam quid à ministro, &
abus qui ad bæ mysteria accedunt prescribatur comprehendere. Nam hæc omnia ad actionem hanc concurrant oportet.

Qu. V thoc concedam, puto tamen de iis de-

mum que recitaus controuerti.

R. Imò etia de aliis queque. Nosti enim etiam quari quid frangatur: & verbum Facin, à nonnullis accipi pro Sacrificate, & rus sum procorpus é fanguine Christi facite ex pane, sicut = nuper Santesium scribere non puduit. Sed hac omnia suo loco, sauente Deo, expendemus.

204 Qu. Nunc igitur quaso, eorum qua propossi explicationem aggredere: ac primim quidem dicio quomodo illud, Hoc est corpus meum in-

terpretandum cense as.

R. Constare hanc enuntiatione dico Sub iesto, Attributo, & Copula. Subjectum declantur pronomine Hoc, Attributum voce Corporis. Copula est verbum substantium est.

205 Q. Quadnam autem subiectum?

R. Idvidelicet quod Christus acceptum Windum porrigeha, nempe panis ille, vt exprimunt Euangelistæ, Itaque Hoe nihil aliud declarare potett, quam Hoepanis, elementum videlicet huius actionis.

206 Qu. Quadnam oft autem attributum?

R. Corpus illud iptum Christi radium, & sanguis ille effusus pro nobis. Ideireo enim addita sunt ille determinationes, Qui tradium: &, Qui effundum.

207 Qu. Aftaverò quomodo sic copulantur, vi

unum possit de altero dici?

donis, nico fiomnis topere nt, qui

pus & ntibus quanperci-

d vita

dicat,

eglequide quiimiqui-

aristi amus praborŭ

non

od eus

an-

R. Nempe hæc est disparatorum natura, vt quum toto genere dissideant, vnum de altero dici propriè nulla ratione possit: quonia alioqui res à rebus sua specifica forma non discernerentur. Itaque si propriè accipias hancenuntiationem, non minus salsum suerit pane esse corpus Christi, quàm cucurbitam esse hominem. Figurata sit igitur oportet.

Qu. Atqui non ignoras, tum à Transsubstantiationis, tum à Cosubstantiationis desenforibus mor-

dicus 70 en ov retineri.

R. Ita quidem aiunt. Sed de illis posteavi derimus. Mihi nunc satis est nostrarum Ecclesiarum doctrinam declarare, & quibus rationibus nitatur ostendere, tantisper dum cotrarias sententias oppugnemus.

208 Qu. Qua in re igitur statuis Figurem?

Num in Subietto?

R. Nequaquam. Verus enim ille panis acceptus, fractus, & præbitus, illo pronomine propriè monstratur.

Qu. Num folus?

R. Omnino. Nam (vt fuo loco dicemus) nullo modo conuenit Synecdochen hic flatuere. Hoc tamen verum est, non commune sim pliciter panem, sed Panem sacraments sic demonstrari, id est, panem ad vsum Sacramentalem adhibitum.

209 Qu. Num igitur tropum statuis in attri-

R. Scio quosda nobis hoc tribuere, idque no vno calunie genere. Namalii nos accusas quasi per Christi corpus hic intelligamus Ecclesiam

RESPONSIONES. P. Z. delia: quali verò fic infaniamus ve illa verba, Qui pro vobis tradiur, non animaduertamus demplico corpore dici no posse: aut quasi in altero membro fanguis aliquis mysticus poni possit. Alii verò, quoniam Corpus interpreta. mur Sacramentu, fine fignum corporis, statim concludant vel bicorporem à nobis Christum flami, vel imaginarium nescio quod corpus à nobis Christo reibui, quorum tamen neutru (Deo sit gratia) à nobis admittitur. Tantum enimabsumus ab eo vt dicamus, aliud quam ve rum illud & vnicu Christi corpus traditu pro nobis, de illo pane dici, vt contrà contédamus totum Christum Deum & homine illicab altera natura, corporea videlicet, denominari, idque ob eam caufam, qua fupra exposuimus. Qu. Atqui si neque in subsecto , neque in attributo tropus eft, nufquam eft.

R. Malè colligis. Omittis enim tertium, id est copulam, quæ subiectum cum attributo connectit. Dico igitur in ipso astributionis ge nere tropum este, id est verum quidem & propriè acceptum, corpus de vero quoque & propriè accepto pane dici, sed figurate, non propriè. Sic si dicamus circucisionem esse fædus, vel Sceptrum esse regnum, vel Agnum Pasche suisse Christum, neque in subiecto, neque in at tributo, sed in copula siue attributionis gene-

retropus statuatur necesse est.

211 Qu. Cur ergo Corpus interpretamini Sacramentum, sine signum, sine siguram corporis?

R. Idem ett, Panem illum effe corpus Chrifit, non proprie, sed quarenus illud Sacramentaliter

e alteniá an difanc e-

pane le ho-

17707-

tea vi ccleatiootra-

ram? anis

nus) atufim de-

tri-

que ant Ec-

am

fignificat & Panem no esse illud corpus, sed dunamatillus corporis Sacramentum. Itaque vanissimum & sutilississismum est discrimen quod aduersarii nostri nobis hic obiiciut. Vtroque au te modo loquutos esse Patres tum Gracos su Latinos, sapius est à nostris demonstratum, quam vt repetere toties dicta oporteat.

212 Qu. Quémnam autem hunc tropum esse dicis?

R. Metonymiam facramentalem, quafit ve rei Sacramentaliter fignificatæ nomen fignorithuatur: fine qua fignum dicitur effe idipfum cui fignificando adhibetur, id quod antea plurimis fimilibus exemplis probaui.

Qu. Cur iftud Sacramentaliter toties incul-

R. Vt semper occurram putidissima illorum calúnia, qui quoties audiunt signi & sig nisicationis nomé, clamicant Coená Dominià nohis cuacuari, & velut in picturá inanem trál formari. Metonymiam igitur Sacramentalem intellige, qua sit vt signum dicatur id esseui externis sensibus, congruente analogia, & ex

= Dei voluntate significando sic adhibetur, vt = simul intellectui & sidei præbeatur resillasi-=gnificata.verè ac re ipsa spiritualiter recipien-

da & obsignanda. 213 Qu. Sed durum est, ve aliquid decannid

esse quad duntavat menti significat.

R. Imò, sicuti supra docuimus, multò est accommodatior & expression, ac proinde etia e vitatior bæc sigurata loquendi ratio, quàm si propriè loquedo signa dicerentur re aliquasi quiscare.

RE SPONSIONES. . Z.

gnificare. Quum enim id ipfum esse dicantur - quod significant, animum spectatis à re visibili = adionistibilem contemplandam, & side appre - hendendam totum traducunt, qui est signo-

rum vfus.

nta-

iffi-

ad-

e au

s tu

um,

e∬e

a fit

lig-

idi-

an-

cul-

il-

nià

traf

em

cui

ex

vt.

Si-

en-

iid

est

tiá

nli

G-

re.

Qu. Velim tamen mihi certis & euidētibus 1ationibus istud confirmari, nempe figurate accipiedas ila enuntiationes. Hoc est corpus meum: & c, &,

Hoc est fanguis meus, &c.

R. Faciam, & quidem libens. Quid enim mihigratius esse posit, quam hanc veritatem sic patesacere, vt omni remoto suco, qualis est, talis ab omnibus perspiciatur? Probationes verò sic distribuam, vt primo loco adseram argumenta ab his ipsis institutionis verbis, Hocest corpus meum, & ratione prædicationum desumpta. Quod autem de corpore dicemus, de sanguine quoque intelligi velim.

214 Qu. Quodnam igitur est primum tuum

argumentum?

R. Quod accepit, fregit, porrexit, accipi, & comedi iussit Dominus, hoc ipsum dixit esse corpus suum.

Accepit autem pane illum, fregit, porrexit,

&c.testibus Euangelistis.

Ergo panem illum dixit esse sum corpus. Sed disparata de se dici propriè non possunt. Disparata sunt autem panis & corpus Domini. Ergo propriè vnum de altero dici non potest. Superest igitur, v. quum tamen vera sit Christi oratio, sigurate intelligatur.

215 Qu. Alterum verò argumentum quod-

nam est.

h. j.

R. In omni propria & regulari attributione, vel genus, vel differentia, vel propriu, vel accidens dicitur de specie, vel species de induiduo. Atqui corpus Christi, neque genus, neque differentia, neque proprium, neque accidens, neque species est, panis respectu. De pane igitur dici nullo proprio modo potest. Dicitur tamen, & quidem verè, quum à Christo dicatur. Ergo figuratè.

216 Qu. Cedo etiam tertium.

R. Si de hoc pane propriè & regulariter dicitur corpus Christi, quæ conueniunt corpori, conueniunt pani, & contrà. Atqui nasci ex Virgine, esurire, mori pro nobis, crucisigi, resurgere, & c. conuenit corpori Christi, pani autem minime. Et cotrà, seri, meti, triturari, pins, coqui, conueniunt quidem pani, corpori autem nullo modo. Ergo regulari & vsitato modo panis dici non potest esse Christi corpus.

R. Si naturalis est illa enuntiatio, aut idem dicitur de seipso, aut non idem sed diuersum at neutrum verum est. Ergo naturalis esse illa e-

nuntiatio non potest.

Idem enim non prædicari de seipso ex istis rationibus apertè liquet. Primum, quia inidentica enuntiatione, subiestum & attributum oportet non re, sed nomine rantum disserve, vt quum dico, Ensis est gladius, Clypeus est scutum, Filius Virginis est Christus. Atqui panis & corpus Christi non sunt synonyma, sed res prorsus diuersæiergo identicam enuntiationem non constituunt. Quòd si quis pertinacior

RESPONSIONES. P.Z.

cior velit candem substantiam duabus islis vocibus declarari, priùs ostendat oportet, aut panem desiisse panem esse, aut corpus desiisse esfecorpus. Præterea in identica propositione termini sunt àvissages, siue mutuò recurrentes. Itaque si identica esset enuntiatio, tam verè dici posset corpus Christi esse panem coctum infornace, quàm verè dicitur panem esse corpus traditum pro nobis. Non est igitur identica enuntiatio.

ibu-

i,vel

iui-

ne-

cci-

pa-

Di-

ifto

iter

po-

ex 1

re-

au-

nfi.

em

pa-

em

.at

tis

1-

m.

eft

a-

ed

0.

1-

r

Rurfum autem diuerfum nihil hic naturaliterdici, sic probatur necessaria consequutione. Sicorpus vt diversum quidpiam regulariter de pane dicerctur, certe vel essentialiter, vel vt causa, vel vt accidens diceretur. Essentialiter non dici in secundo argumento ostendimus, quum neque se habeat ad panem vt genus, aut differentia, neque vt species ad individuum. Causalis autem attributio multò minus esse potest. Nam neque efficientis causæ, neque finis rationem habet corpus ad panem: caufæ verò interiores, putà materia & forma ad efsentialem attributionem referuntur. Accidentalis denique attributio esse nequit, quam corpus non sit accidens, & etiamsi accidens esset, accidere pani non possit.

Restat ergo vt neutro modonaturalis siuc

propria esse possit illa enuntiatio.

218 Qu. Cedo quintum.

R. Si panis ille esset propriè corpus Christi, esset quoque hypostatice vnitus Filio Dei. Exquo tria illa absurdissima & falsissima cosequerentur. Eandem esse Sacramentalem & hyp

1. ij

postatică vnionem. Christă în hoc Sacramento constare ex tribus naturis hypostatice vnitis, denique euchi panem & vinum în coditionem înfinite meliorem quâm ipsammet Ecclesiam. Sic enim panis fuerit proprie ipsummet Christi corpus: at Ecclesia no nist sigurate seu mystice Christi corpus est: nec adelis vilus sit ipsemet Christius, sed duntaxat Christi particeps.

219 Qu. Adyce quaso etiam sextum.

R. Si panis ille est propriè corpus Christi, & vinum illud propriè sanguis Christi, vt separata sunt signa, ita etiam separatum suerit corpus à sanguine: aut vtrunque signum erit propriè totus Christus. Hoc autem posterius si verum est, non iam seruabitur to propriè mpliciter, sed duplex Synecdoche statuetur, siquidem propriè & plenè dicendum susset, se sorpus meum, of sanguis meus, & Hoc poculum est sanguis meus, of corpus meum. Et quorsum obsecro, duplici elemento opus esset?

220 Q1. An etiam septimum adieceris?

R. Quod est cum alio, siue in alio, siue sub alio, citra commixtionem, etia arctissima vnitione conium tum, non potest propriè dici id ipsum esse vt exempli gratia, etiamsi anima & corpus hypostaticè iuncta sint, nemo tame corpus esse animam, aut animam esse corpus dixerit. Multò minùs igitur Sacramentalis coniunctio esse cerit vt panis ille propriè sit ipsum Christicorpus.

221 Qu. Num etiam octauum?

R. Si panis ille propriè est Christi corpus, ergo desierit esse panis, quum hæ duæ res sint RESPONSIONES. p. 2. 117

finttoto genere disparatæ. At si desit esse panis, non iam duabus rebus vna terrena, altera cælesti constabit Eucharistia, nisi rem terrenam appelles spectra, id est accidentia sine subiecto. Re autem terrena sublata, tollitur quoqueanalogia duarum istarum rerum, ac proindesublata suerit tota Sacramenti ratio. Figuratè igitur panis ille dicatur corpus Christi ne-

lam autem accedo ad alteram argumétorum classem, petitorum videlicet à verbis quæ superiora illa, Hoc est corpus meum, præcedunt & sequentur, & à circunstantiis & collatione aliorum Scripturæ locorum.

222 Qu. Cedo primum.

ceffe eft.

ento

nitis.

nem

iam.

Chri-

yfti-

ple-

ıs.

hri-

, Vt

erit

crit

us fi

ici-

lem

selt

est

se.

Cub

ni-

iid

&

or-

C-

n-

m

r-

R. Dico ex verbis præmissis, nempe, Acapit, Fregit, liquere hoc quod accepit non potuisse à Christo propriè suum ipsius corpus dici, vt qui no seipsum seipso accepisse, tenuisse, fregisse dici possit, sed manisestè cernentibus discipulis panem manibus suis acceptum fregerit & dederit. Itaque Augustinus vt Sacramentalem Metonymiam emolliret, Christum dixit QVODAMMOD semetipsum manib suis gestasse, quatenus videlicet, ne inane Sacrametum putetur, signo nomen rei significatæ tribuitur. Idem quoque de poculo existimandum est, vt suo loco dicemus, in quod certè Christus sanguinem illum suum adhuc corpore suo contentum, nunquam est udit.

223 Qu. Cedo alterum.

R. Si propriè diceretur corpus de pane, & fanguis de vino, propriè quoque de pane

CON 4.

pri

rat

ve

224 Qu. Cedo tertium.

R. Ex eo quod adiungitur, Hoc facite in mei recordationem, liquet de pane proprie non dici corpus nec de vino fanguinem, quoniam fimul eo ipfoloco adeffent vbi funt panis & vinum, recordatio verò non est præsentium, sed absentium. Ideo Bernardus in Cantica, Sermone 33. hac ipsa de re disserens, Fidé & Speciem (idest, id quod oculis cernitur) itémque Memoriam & Præsentiam opponit.

225 Qu. Cedo quartum.

R. Idem liquet ex his verbis adiunctis, t. Cor. 11.16. Hac quaticfaunque ficeritis, mortem Domini amuntiabitis donec veniat. Certe qui veturus est, nondum adest: aut si iam propriè venit, celebranda non sunt amplius hæc mysteria Hæc autem omnia consequuntur, non modò si panis est propriè corpus, sed etiam si Cum' vel In, vel Sub pane & vino adest eo ipso loco vbi est panis & vinum.

226 Qu. Cedo quintum.

R. Sic colligo à temporis circunstantia.

Quo tempore Dominus de vino illo dixit?

Hac est sanguis meus qui effunditur pro multis in

remissionem peccatarum, nondum extra vasa corporis Christi est sins erat, neque vnquam postea legitur aliquo vase collectus. Ergo in illo poculo tunc non suit propriè sanguis ille

Christi pro nobis inter carnisicum manus estusus, neque etiam nunc est. Multò minus igi-

RESPONSIONES. P.Z. 119

sur ipsum vinum tunc suerit aut nunc est propriè sanguis ille pro nobis essussus. Sed sigurata est illa enuntiatio, quæ Christum ipsum & eius passionem, omniáque ipsius dona nos verè spiritualiter per sidem participare nobis testisicatur.

227 Qu. Cedo sextum.

robis

trun-

te in

non

niam

vifed

110-

iem

Me-

s, I.

vé-

ve-

ia lò°

m'

co

22

R. Idem colligo ex eo quod scripsit Chry-sostomus, Christum ipsum ex iisde signis participalle, homil. in Mat. 83. Atenim si propriè de illopane quem Christus comedit, diceretur ipsuscorpus, & de illo vino quod Christus bibit, ipsus sanguis, Christus quoq; semetipsum propriè comederit & biberit.

228 Qu. Cedo septimum.

R. Colligo ex aliis Scripturæ locis, propriam hanc enuntiationem non esse. Quoties enim disparata & non disparata eidem subiesto attribuuntur, necesse est vt alterum propriè, alterum siguratè accipiatur, quod exemplis prolatis sic explico. Euangelium dicitur potentia Dei ad salutem. Rom. 1.16. Eiusdem capitis initio dicitur doctrina diuinitus patesacta de silio Dei: quæ duo quum diuersa sint, necesse est vnum propriè, alterum sigurate dictum intelligi.

Fidem qua seruamur, esse notitiam veri Dei & Iesu Christi, non obscurè colligitur ex Ioann. 17.3. Eadem definitur esse sons rerum que non sunt. Vnum igitur istorum proprie, alterum sigurate dictum suisse oportet.

lias qui venturus erat. Matthæi 11.14. In alte-

h. iiij.

Herodem hominem propriè suisse constat, Idem dicitur Vulpecula-Alterum ergo siguratè dictum intelligetur, cuius modi exepla infinita depromi possunt, neque tamen hæc à me proferuntur, quasi sint cadem sigura, id est per Me tonymiam explicanda, sed vt ostendam verum esse quod dixi, nempe quoties disparata de codem subiecto dicutur, oportere alteram attributionem esse propriam, alteram siguratam.

Sic poculum illud, id est vinum poculo contentum, modò esse sanguis, modò esse Testamentum in sanguine dicitur: & tamen constat illud iplum esse propriè genimen vitis, vt à Christo vocatur. Non igitur est propriè humanus fanguis, ac multo etiam minus est proprie vltima morituri voluntatis testatio: sed fanguis dicitur, quoniam est illius sanguinis Sacramentum, quo fœdus illud seu testamentum remissionis peccatorum, & vitæ æternæ nobiscum sancitur : irémque est testamentum in languine: quoniam est eius testamenti pignus quod sanguine Domini sancituest. Sicut Dominus apud Mosem eodem loco quum Cir cuncisionem vocasset sœdus, ipsemet postea signum fæderis interpretatur. 229 Qu. Cedo octauum.

R. Collatio loci, I. Corinth. 10. 16. vbi dicitur panis ille, communio corporis, & poculum illud communio fanguinis, cum Christi verbis quibus panem illum corpus suum, & poculum illud sanguinem suum vocat, omnino oftendit siguratum esse vtrunque hoc dictum,

VC

RESPONSIONES. p. 4. 121 vel faltem illorum alterum, nempe vel illud Pauli, vel illud Christi.

Qu. Nempe illud Pauli, ex proprio Christi di-

En exponendum eft.

at.

atè ita

o-Me

im

ri-

n-

tat

à

Ц.,

oed

is 1-

æ

m

1-

it

R. Ergorandem eò deueneris, ve fatearis non euertere testamentum Filij Dei, quicunque tropos in Sacramentoram controversia mentur. Sed ad rem. Facile est oftendere ex argumento nostro septimo, & proximè præcedente, vtrumque hoc dictum effe figuratum, fiueillud ex isto, siue istud ex illo interpreteris: figuidem vtraque hæc enuntiatio, Hoc poculum seu vinum, est sanguis meus: &, Hoc vinum est communio sanguinis mei (idem autem de pane statuendum est) diversa est ab ista, Hoc vinum est genimen vitis, quam tamen maxime propriam esse statuas oportet, atque adeò mor dicus retinendam, quia sublata signi substantia, ficuti diximus, tolleretur analogiæ fundamentum.

Qu. Respondendum & Christum & Paulum issud et sais perspectum præterisse. Quorsumenim decusset discipulos panem quem manibus tenebat ese panem, & vinum esse vinum? Sed idcerte quod nunquam alioqui credidissent, ipsos doceri oportuit, umpe hac quoque que manibus tenehat & prabebat In, Suh, vel Cum pane & vinuo, esse corpus suum, & sanguine m suum.

R. Frgo Synecdochen status necesse est in his vocibus, Panis iste, & Poculum istud, ac proinde dum tropos vitare studes in tropum inci-

deris. Sed istam Synecdochen suo loco expendemus, nempe quum ad resutationem ventum

fub

rat

uis

 p_2

fch

q

vil

refu

dit

id

fera

erit. Tu verò ne sic quidem essugeris. Nam qualicunque & quantacunque coniunctione duo disparata (ciusmodi sunt panis & corpus, vinum & sanguis) inter sere ipsa connexueris, nunquam tamen essecris vt vnum propriè dicipossit esse alterum Imò ne in commistione quidem vnum dici potest esse alterus, sed vtrunque sit tertium quiddam. Itaque hæc demum propria esse enuntiatio, In, vel Sub, vel Cumpa ne és vino est corpus meum és sanguis meus. Restat ergo vt satearis vtrunque hoc & Christi & Pauli dictum esse signaturatu, siue hoc ex illo, siue illud ex hoc interpreteris.

230 Qu. Quomodo igitur locum Pauli explican-

dum putas?

R. Primum refellendi funt qui recevier pro distributione accipiunt, quod absurdissimum esteres ipsa clamat, quum panis & vinum fint fubstantiz, distributio verò sit actio: & ipse Pan lus illud explicans, vtatur verbo usle yan, & fcopus ipse Apostoli postulet, vt communionem, non autem distributionem declaret. Deinde mirum ell eos qui nullum tropum in re Sacramentaria probant, hoc loco posse communicationem corporis pro communicato seu distributo corpore interpretari, id est actionem cum effe to confundere. Nam ne illud qui lem re-Etè faciunt, quod hanc distributionem referunt ad Frangendi verbum, ach feriphilet Paulus, Panis quem distribuimus, est communicarum corpus. Verbum enim frangendi proprie in hac actione accipiendum effe supra ostendimus, & apparet ex verbo Dedit, quod

RESPONSIONES. P.Z. 123 subilicitur verbo Fregit, in Euangelistarum nar ratione.

Qu. Karaviar ergo quid dici put as?

R. Communionem & focietatem quæ est vera huius vocis significatio, & nonnihil differt à uslow, yt annotat Chrysostomus, quanuis verho uslowe & verouse promiseue ytatur Paulus. Qualis igitur est zonomus, id est, societas nauralis omnium hominum in natura communicarnis & sanguinis inter se & cum Christopsotalis est zonomus ex Dei beneficio, inter omnes sideles & Christum, cur inserutur, & incomparantur.

Qu. Sed quo genere disendi panis ille dici po-

test infa effe nowowia?

-

Z

e

1

R. Dialecticis dicitur causalis attributio qua proprius effectus tribuitur proprie caufa, sue materiali, siue efficienti, qui modus pertinet ad quartum modum dicendi per se, vt in scholis loquuntur. Figurata verò est loquutio, q ando ponitur effectum pro causa, siue verè efficiente, vt quum Christus dicitur resurrectio & vita, pro Resuscitatur, & Vinificatur: siue, Causa resurrectionis & vita: vel materiali, ve quum didit Paulus, Vos estis gloriatio mea, id est, materia gloriationis mea : seu instrumentali, qua & ipsa est efficiens conpelosoa, id est subserviens, vt qui dicitur Euangelium effe potentia Dei ad salutem, id est, instrumentum quo efficaciter viitur ad nos fernandos Deus. Sic etiam hoc loco dicantur pamille, (2) vinum illud effe illa communio, deff, in framenta quibus efficitur de Cancieur in nohis illa nostra cam Christo focietas. Instrumentú autem

istud est Sacramentale siue symbolicum, non ipsa causa esticiens, quæ est Spiritus sanctus. Itaque sic vtilla sigurata Christi ensitiatio. Hie panis est Sacramentaliser corpus meum: ita hoc quoque dictum Pauli. Hie panis est communicatio curporis mei per hanc propriam explicanda est, Hie panis est Sacramentale instrumentum nostra cum Christi carpore societatis. Illic autem est tropus duntaxat in copula, Meronymia videlicet Sacramentalis hie verò ctiam in artributo est tropus quem Metalepsin vocant, estecto videlicet pro causa posito.

diff

11177

etia

mu

eft,

lef

bes

nis

die

tifi

di

pfu

& 0

Ar

dea

col

pti

nos

& 8

mir

 D_0

SAC

toti

231 Qu. Aliane verò praterea proferre po-

tes argumenta?

R. Maxime, ac in primis quidem illud quod ducitur ab essentiali & ouraling omnium Sacramentorum forma, quæ est in simma, vt ex signo & re fignificata, fine(vt loquitur Irenæus) ex re terrena & cælesti constent. At signatum dici de signo, neque signum de signato, niss per Metonymiam, non poteft, ideoque prioris generis propositiones per verbum Significat, (intellige de Sacramentali significatione, cui præbitio quoque semper adiunctaest) posteriores verò verbo passino declarantur: vt, Hic panis est corpus meum, id est, Hic panis Sacramentaliter fignificat corpus meum. Corpus meum esthic panis . 1d eft, Corpus meum Sacramerialiter fromfcatur per hunc panem. Illam autem formam effe ousalizar omnium Sacramentorum, apparet ex ipla Sacramenti appellatione, teste his verbis Augustino, Epist. Nimis longum effet, inquit,

RESPONSIONES P.Z. 125 disputare de varietate signorum, que qui ad res diunas pertinent, Sacram enta appellantur. Liquet etiam ex eo quòd omnibus Sacramentis id cómune est.

Ç

d

s)

n

11

ic

1-

ic

X

is

t,

Sic in arbore vite, quatenus Sacramentum = eft, confideratur res externa & fignum, nempe = plata visibilis & res spiritualis, & calestis, id est, = les Christus vera vita. In arbore scientiz bo- = ni&mali, planta itidem naturalis, & experien - = tiaboni & mali. In Circuncifione, precisio pel-= licula, & fublatio peccati. In Paschate Agnus = & Christus: in petra deserti, rupes & Christus = fanguinem fundens: in Baptismate nubis, nu-= bes & mare, & fanguis Christi: in manna, pa-= nis miraculo datus, & caro Christi:in Sabbato, = dies septimus cum cessatione ab opere, & mor-= tificatio carnis, & æterna vita:in Sacrificiis, vi-= dima mactata, & oblatio Christi per semeti-= psum facta: in Sanctuario, penetrale Templi = & cælum: in Tabernaculo, opus manu factum, = & corpus Christi: in Cherubin, imagines super= Arcam, & Angeli:in Propitiatorio, operculum = deauratum, & Iesus Christus. Sic in apparitione = columbæ, columba & Spiritus fanctus : in Ba-= ptismo, aqua cum ablutione, & sanguis Christi= nos emundans: in linguis igneis, ignis naturalis= & Spiritus sanctus. Sic denique in Coena Do-= mini, panis & vinum figna, corpus & fanguis = Domini Sacramentaliter fignificata.

Qu. Sed multa ex illis sunt potius typi qu'am Sacramenta.

R. Esto. Communis tamen hæc est forma totius συμερλικώς θεολοχίας. Ideireo in ipsis serip-

ptis Apostolicis, vocantur อนนะโล, อะคุนว รักริง กูปของ, ลังโกบของ, อัง รักราง เลเลเ & รักรางระ , & à Patribus quoque præterea figuræ แบรค์ผล, ลังโกบของ, วิของก fignatia, similitudines เของแห่งแอง ล. องน์ เอง น นบรหล่ง, & similibus aliis nominibus.

Qu. Quid igitur ex his omnibus concludis?

R. Neque signatum de signo, neque signum de signato aliter qu'am metonymicè dici posse, idque esse in Scripturis tam vistatum, vt serè nunquam aliter loquantur.

232 Qu. Sed habet (œna Domini formam quandam propriam & specificam, que facit vt de ea iden quod de reliquis Sacramentu, non sit statuendum.

R. Etsihoc pertinet ad refutationes quas in proprium locum differre volui, tamen vt vis superioris argumenti melius elucescat, agè de hac re nunc quoque aliquid dicamus. Habere certe concedo Cænam Domini suam peculiarem formam qua à cæteris tum veteribus tum nouis Sacramentis differat. Sed quorfum hoc? Nam hæ formæ quæ samelani vocantur, quoniam species einsdem generis discerpunt non tallant our alicar & generales, quibus necesse est omnes species constitui, vt ad commune genus referantur. Sic exempli gratia: Animal est comunis forma estentialis, & ousalism omnium specierum ad id genus pertinentium. To hopin's verò est forma qua homo à reliquis animalium speciebus discriminatur, Num verò dixeris hanc specificam formam efficere vt illa generalis, (Animal videlicet) non eadem prorsus ratione de homine atque de cæteris animantibus dicatur? Et quinam, obsecro,si

ol,

us

(10

d.

fi-

li-

m,

72-

em

1.

125

vt

a-

ıs.

ım

ri-

r-

n-

er-

211

n-

A-

inn

m.

uis

e-

vt

m

ris

,fi fedifferentia fiue proprium (nunc enim inter ifta non distinguo) generis attributionem prorsus eandem tolleret, definitio constaret ex genere & differentia? Itaque differentia illa specifica Conx Domini, qux cunque tandem illa sit, efficere non potest quominus communis illaratioquæ Sacramentum constituit, eodem prorsus modo de Cæna Domini, atque de cæteris Sacramentis dicatur. Communis autem illa ratioest, sicuti ostendimus vt signum externum remaliam Sacramentaliter fignificet. Nihil verò eft fignum fuiipfius, quum fignum fit in earum rerum genere quæ cum alio conferuntur. Ergomanet illud commune fine exceptione, omnibus Sacramentis, signatum non esse signú, quia duo hæc reipfa esse oporteat. ac proinde signatum de signo non nisi metonymice diciposse. Sed præterea libet hic ex te quærere, quam tandem hanc differentiam este statuas.

AQu. Vnam in Subielto, alteram in Attribute, tutiam in ipso attributionic modo:

Ke. Quamnam verò in Subiecto?

Quel Quod diver fa fint Cona Domini elemen-

Re Esto at quámnam in attributo?

Qu.R. Quod corpus & fanguis Domini fint res

Re Falleris. Nam in Baptismo quoque sanguis Domini est res significata. At quamnam mattributione?

QA. Quod sola elementa Coena Domini dicantur in Institutionis verbis esse ipsum corpus & ipse sanguis Domini. Quid inde vis effici.

Qu. Nempe in Baptismo non ipsum sanguinem adelle or dari, led tantum fructum effusi sanguinis: in Cana vero corpus infummet er infummet fanoui nem adeffe, co ori ip fi proberi.

Veréne ista dicantur, suo loco videbimus. Sed, quæso, non te animaduertis Sophiftam agere?

Qu. Quinam?

Quoniam permutas quæstiones. Nec enim quærebamus eadémne fit res Cona Domini atque aliorum Sacramentorum, sed an alio attributionis genere res illa Conz Domini(fine ea sit duntaxat Christi fructus, sine sit ipsemet Christus)aliter de pane & vino dicantur, quam res, siue eadem siue alia, de aliis signis dicatur. Ecce igitur vt tibi concedam quod dixisti, non erunt tamen diversa attributionum genera, sed res tantum diversæ attribuentur. Et certe nisi ita effet, id est, si aliter signatum de signo diceretur in Cœna Domini quam in cæteris Sacramentis ac etiam typis, non referrentur ad idem genus, vtpote quod non effet generalis illa forma, omnium eorum ousalina, quemadmodum sialia ratione diceretur Animal dehomine quam de equo. Animal non effet commune hominis & equi genus.

223 Qu. Nullamne igitur vis esse formam Cana Domini specificam?

R. Absit. Sed formam specificam esse dico partim in propriis elementis & ritibus, partim non in ipfo attributo, fed in eius attributi qualitate, quia videlicer Christus res vtriusque

Sacra-

D

23.2 fun

qua

mu

fed

re f

dic

but

cæt

tur.

pot

aliq

dici

vel

135

turn

flea

F

RESPONSIONES. P.Z.

Sacramenti, id est tum B prismi tum Conze Domini, in Baptismo quidem nebis proponiury lauacrum & obsignatio nostri in Ecclesimingressus, in Cona verò vi celestis ingresforum alimonia.

134 Qu. Hocvolo, ipfum Christi corpus & ipfim fanguinem reipfa adesse In, vel S. h, vel Cum Inpane & illo vino in Cana Domini: in aqua verò

Boulmi non item.

u-

i-

1-

0-

an

Q-

lit

n-

is

i-

m

Et

1-

e-

ur

is

d-

2-

1-

9-

0

r-

ti

10

R. Repugnas igitur eorum doctrinæ qui docent Christi quoque humanitatem vhique Wains adesse. Sed hoc nunc quidem missum ficiamus. Non vides rurfum à te permutari quastionem? Nam neillud quidem quarebamus, Situeres significata præsens eo ipso loco vbiest panis ille & vinum illud, an verò absens: sedillud quærebamus, quo attributionis generefignatum siue præsens siue absens, de signo dicatur, propriéne an figurate: & an alio attributionis genere de Cænæ Domini, quam de caterorum Sacramentorum elementis dicatur. Quæstio igitur de præsentia vel absentia mhil ad rem facit, neque vllo modo efficere potest vt id quod est aut datur In, Sub, vel Cum aliquo, fiue præsente, siue absente, propterea dici proprie possit, illud ipsum esse, In, Sub, vel Cum quo eft.

135 Qu. Pergamus igitur ad alia argumenta.

R. Pono igitur imprimis quod verissimum est, corpus Christi esse vere organicum & naumle corpus, quam naturam neque tum exuent quum Conam institueret, neque illi postea ademit gloria. Pono & illud, proprie di-

1.].

venturus expectatur.

ci Christum secundum carnem ascendisse, id est, ex terra sursum supra cælos omnes mutato loci situ prosectum.

dum

vnde

ur.(

fine

BUS

tun

pof

tion

con

my

Val

lis: (

àno

quà

tuo

prie

pro

hatt

9416

virt

940

Pono etiam tertium istud, nempe non reuersurum inde, quò ascendit ante eum die quo

His positis sic colligo. Si panis ille est propriè corpus ipsum, & vinum illud est propriè sanguis ipse, vt volunt Transsubstantiatores, imò etiam si propriè In, vel Sub, vel Cum pane & vino sunt eo ipso loco corpus & sanguis, vt volunt Consubstantiatores, reipsa quoque præsentia simul codémque momento adesse oportuerit tot locis corpus illud & sanguinem illum, quot locis panis & vinum illud adsunt.

At istud cum illis stare non potest: illa verò sunt certissima. Istud ergo vtrunque dogma tum ustas, tum ouvesias, quum sint contra ava-

Vtrunque tamen testatum est Sacris literis, nempe tum panem esse corpus, & vinum esse sanguinem, tum Christum verè hominem ascedisse in cœlos, nec inde rediturum ante diem vltimum. Vera sint igitur ista necesse est. At contradictoria si propriè accipiantur, vera esse non possunt.

Ex his igitur vnum propriè, alterum figuratè accipi necesse est.

Qu. Sed quis positis illis assentietur?

R. Quisquis sanc Christianus est. Verum enim ac proinde organicum suisse corpus à Filio Dei assumptum qui negat, Marcionita est, non Christianus. Qui Christum negat secundum

RESPONSIONES. P.Z. dum carnem venisse eò quò veniebat & abiisse vnde abibat, ac proinde non vere abfuisse & adfuiffe certis locis, historia Fuangelica refelliur.Qui proprietatem naturalis corporis(id est Nonalio loco effe quam quo circunfcribatur) fueab hypoftatice vnionis, five ab accentionis tempore, tollit, Eutychianus est non Christianus. Qui ascentionem pro qualitatis non loci muratione, & coelos in quos ascendit allegorice imerprerantur, ab ipfa quoque historia, & fidei analogia refelluntur, & vt tropum vnum viitaum & fidei analogia penitus conuenientem negent, innumerabiles tropos ab analogia fidei dicrepantes inuchunt. Qui denique proprietatem verborum in afcensionis historia seruari posse putant cum reali, siue per Consubstantiationem, sine per Transsubstantiationem, præsentia, duo contradictoria simul ponunt : cui contradictioni neque in natura, neque in fidei mysteriis locum esse suo loco demostrabimus. Valetigitur hæc collectio, & est inexpugnabilis: Christus secundum carnem proprie discessit inobis suprà cælos, non priùs inde rediturus quam iterum veniat iudicaturus viuos & mortuos. Ergo neque panis qui est in terris, est proprie caro ipfa Christi, neque caro Christi est propriè In, vel Sub, vel Cum pane.

id

O

10

0-

s,

a-

is,

ue

Te

m

rò

na

d-

is,

ffe

ıf-

m

At

ffe

2-

ım

-i-

ſt,

n-

m

Qu. Atqui non aliter nunc est vera hac enuntatio. Hoc panis est corpus meum, quam quum tamenuntiaret Christau imo ideireo nunc vera est, qua tunc vera suit, eiusdem videlicet institutionis virtute. At tunc erat ipsemet prasens. Ergo nunc

quoque prasentia eadem requiritur.

i. ij.

R. De hoc postea viderimus. Iterum autem dico sue præsens sue absens Christi corpus staruatur, manere tamen illud no posse propriè panem illum dici esse ipsum Domini corpus. Progredior nunc ad arguméta quæ à veris humanæ carnis proprietatibus sumuntur.

236 Qu. Cedò igium.

R. Qui proprietatem essentialem alicuius rei tollit, rein ipsam tollit: quia sublata defini-

tione, tollitur definitum.

At circunscribiloco, est proprium essentia-

le corporis.

Ergo qui circuscriptione loci adimit Christicorpori, corp' ipsum abolet, propositio probatione non eget. Assumptio patet ex corporis definitione, quod dicitur esse quantitas divisibilis secundum trinam dimensionem, longitudinem, latitudine, & crassitiem, &ccuius partes termino communi, id est superficie clauduntur. Item à definitione loci. Locus autem est per que fit continentis & contenti contactus.

Qu. At ego putabam locum non effe effen-

tiam corporis.

R. Sic ludunt Sophistæ. Nec enim ipsum locum dicimus esse materiam corporis, sed localitate (vt ita loquar) necessario & per se propriam esse corporum: neque corpus tunc consideramus vt materiem, sed vt quatitatem. Rectè igitur Augustinus de ipso gloriscato Christi corpore loquens. Si corpus, inquit, ergo in loco. &, Tolle spatia corporibus, & corpora non erunt. Sed progredia mur.

Tollin circunscriptionem loci, qui vnum idém-

RESPONSIONES. p.Z. 133

idémque corpus voique vel pluribus simul lo-

cis propriè esse contendit.

Hoc facit quisquis hunc panem vel esse propriè corpus Domini tradit, vel reipsa In, Sub, vel Cum pane adesse, & externis sensibus dari vult, quotcunque locis Cæna Domini celebratur.

Ergo, &c.

u.

n-

0-

II-

ris

211

11-

1-

i-

)-

is

-

3

.

Scio confugere nonnullos ad distinctionem corporis hyperphysici, nonnullos itidem ad omnipotentia apurato sidem. Sed quorsum hoc?naturali enim sublata, generali, & ous of un forma qua omnecorpus corpus est, cosequetur corpus esse desiisse cui corporis forma illa essentialis adimitur: & Sophistas agut qui ab accidetalibus proprietatibus ad essentiales argumentantur: qua de re suo loco dicturi sumus.

137 Qu. Habesne etiam alind quod proferas?

R. Habeo, & quidem maximi momenti. Nam sublato proprio, perpetuo & necessario effecto, tollitur quoque anrecedens causa. Dico igitur ex Ioan. 6. v. 51. quicunque participarir Christum, viram eternam participare. At constamultos sumere Cæne Domini elementa ad iudicium. Horum igitur nemo Christum ipfum participat. At si propriè & re ipsa panis esset corpus Christi, & vinum illud sanguis Christi, siue per Transsubstantiationem, sui eperrealem Consubstatiationem, quisquis elementum sumeret, rem quoque propriè & re ipsa sumeret. Ergo, & c.

Qu. Non ignoras quid ad propositionem huus argumenti respondeatur: intelligi videlicet diEtum I oannis & alia eius modi de rite & digne ac-

nimi

Potit

terer

lubla

cubi

miru

pidy

ni A

rete

port

ftitt

Red

tino

fis,

Dei

atte

tio

ULS

ore

911

GUV

die

gia

fo

ali

cu

W

fo

17

. R. Scio, & (vt spero) facile hoc resutabo, vt & illam triplicem siue quadruplicem manducationem.

Qu. Quidigitur ex his omnibus concludis?

R. Nempe enuntiationes illas, Hoc est corpus meum quod traditur pro vobis, & Hoc est sanguis meus qui sunditur pro multis in remissionem peccatorum, esse figurate, Metonymia nimirum Sacramentali, necessario interpretandas, nec tamen propterea de Sacramenti veritate, aut vera ipsiusmet Christi perceptione quicquam detrahi.

138 Qu. Velim autem & illud mihi explicari, quo tempore putes Cænam Domini celebrandam, audimus enim à Ludeis Christianos rideri, qui tam mane sænent, & qui dem cotra Christi ipsiúsque vetustissima & Apostolica Ecclesia morem.

R. Christus duabus de causis hæc mysteria vespere celebrauit. Voluit enim nouum quod instituebat Sacramentum, cum al sura compatare:Pascha verò inter duas vesperas mactabatur. Et præterea morem hunc veterum susse constat, vt semel duntaxat, vespere videlicet discumberent. Nam axpasiona & apriso (quod prandium vocarunt, opinor, Latini quasi perendium, quòd nihil serè eo ipso die coctú, sed ex perendinarum epularum reliquiis aliquid serè, & quidem non accumbendo, sumeretur) neque omnium, neque iustarum epularum instat erat. Christum igitur mirú non est quum in vltimum suum epulum hec mysteria Testamenti nimi-

Temps.

RESPONSIONES. P.Z. mimirum sui confectionem distulisset, vespere Potius quam mane hunc ritum instituisse. Veterem autem Ecclesiam, donec Agape paulatim lublatæ sunt, suas epulas alicubi inchoasse, aliabifiniuisse ista Cona Domini celebratione mirum videri non debet: quod tamen no fuisse voique observatum, liquet non modò ex Instini Apologetico posteriore, sed etiam ex aliis reterum testimoniis: Christum verò de temporis circunstantia quicquam præcepisse ex Institutionis verbis colligi nullo modo potest. Rectè igitur obtinuit confuetudo vt in matutino potius conuentu, & à iciunis quam pranfis, Cæna Domini celebretur, vt ad audiendum Dei verbum, & cæleste hoc mysterium summa attentione & reuerentia exequendum cò para-

0,

1-

1

7-

e

239 Qu. At de loco nihilne statuit Dominus?

R. Locum nempe publici Ecclesia continsistiuit, quum cam inter discipulos suos ordinaret: neque diceret, Hac facite unusquisque, sed, Hoc facite. Et Paulus diserte dicit Tav enisquestes. Quum canuenitis, id quod etiam indicat ourd suos nomen, & veteres omnes liturgia ostendunt: & ipse etiam scopus horum mysteriorum in quibus mutua in Christo confociatio sancitur, id stagitat. Certum autem aliquem locum statuere quadam religione siquem non licebat olim Pascha celebrare nisi co uno loco quem Dominus elegisset) sudaicas foret superstitionis.

240 Qu. Quid igitur de Cæna Domini censes

in prinatis domibus celebrata?

tioribus animis accedatur.

Louy.

R. Privatas domos nihil moror, si Ecclesia, id est communis cœtus in ils conveniar, vt & veteribus illis temporibus necesse suit sub Romanorum Imperatorum tyrannide, & nostris temporibus numium multis locis adhuc necesse est.

Qu. Sunt tamen qui nocturnos conuentus priuatos semel damnent.

Non temere, neque aliter quam summa necessitate tolerandos fateor nocturnos ccetus, vnde etiam olim accepta occasio salso exprobratæ Christianis λυχνομοιχείας, nostris etiam temporibus non minus impudenter Gallicis Ecclesiis obiecta. Sed si qui propteres semel damnandos putant qui feruente sauissima perlequitione, noffris temporibus nocte conuenerunt, aut adhuc conveniunt, certe damnent oportet totam verè Apostolicam Ecclesiam. Sed facile fuit illis quorum cœtus potentia & gratia suorum Principum freti, nunquam in has angustias redacti sunt, de Gallis & aliis gentibus eò adactis vt vel carendum eis fuerit omni Verbi & Sacramentorum Ecclesiastica administratione, vel quæcunque conueniendi, & mutuò sese consolandi occasiones arripiendæ, facile inquam, illis fuit aliorum factum reprehendere, à quibus vicissim his licet ad totam veterem purissimam Ecclesiam, ad tonscientiæ testimonium, ad confessionis martyrum fructus, ad ipsum denique Christi tribunal prouocare. Et isti scilicet fratrum accufatores, tales sese in illo suo vix annuo bello prestiterunt, quales cos fuisse & esse constat qui quinquinq ribilit Dei g 241

R. fueu

vous ripro carecit, q

> grot R eft p

tutu

gno toto fis l falt tua

cele

ac r

RESPONSIONES. D.Z.

quinquaginta iam annoru persequitionis horribilissimæ pondus ferunt, neque dum adhuc, Dei gratia, sub hoc onere fatiscunt.

t

241 Qu. Redeamus adrem. Conamne Domimienses alibi quam in communi publicoque catu celebrandam?

Fait hæc initio veteris Ecclefix conhendo, vi zgratis à publica conventu absenibus, transmitteretur per Diaconos Euchari. signo tempore videlicet à exteris in eo conventu mysteria celebrabantur, quoniam quos vnus morbus adesse corpore prohibebat, haberipro præsentibus par erat: neque dubito quin cares magnam ægrotis consolationem attule-此,quem morem ego magnopere velim restitutum. Sed an quo tempore Coena Domini in Ecclesia non administratur, expediat apud xgrotos celebrari, de hoc valde ambigo.

Qu. Quamobrem?

Primum quoniam Cona Domininon eft privata familie alicuius a tio, fed merè Etdesiastica:ideoque sic domesticum Phase madibatur in Bracle, vt tamen non alio tempore id fieret, quam qua totus Ifrael hoc myfferium celebrabat. Aliquid tamen diversum hic esse agnosco. Etsi enim operæpretium esset in orbe toto Christiano hæc mysteria quanuis dinersis locis, tamé quotidie etiam si sieri posset, vel saltem statis diebus celebrari, quod ad illa mutuam nouvoviav testandam multum prodesset: tamen quum neutrum hoc obtineri multis iuftis ac necessariis de causis possit, illud videtur neao quomodo cum institutione Coenæ Do

mini pugnare, vt tota cessante reliqua Ecclesia domus aliqua extra ordinem illa mysteria celebret. Deinde nist apud omnes regrotos id fiat, quomodo vitabitur προσωπολη Lias suspicio? Quòd si apud omnes ægrotos celebranda est Cœna Domini, viderint pastores' quomodo possit eius prophanatio vitari & ipsi tantis laboribus sufficere. Nihil igitur me mouet quorandam consuetudo, quatumuis vetus, quia rationibus non exemplis iudicandu est. Denique illud certű est, ex hoc more tria pessima in Écclesiam esse inuecta, nempe initio quidem signi virinfque: deinde, vino acescente, tantum alterius signi asservationem, qui error disertè contra Sacramentorum naturam facit. Hinc igitur =alius error exortus, quasi magica quadam pro-=nútiatione alligata fit figno res fignificata. Dé-=nique deuentum est cò, vt salus quodammodo =illis fignis alligata cenfeatur.

Q1. Sed num propter hos abusus existimaneris agrotos hac consolatione prinandos?

R. Ego quidem imprimis curam habendam censeo præcidendorum istorum errorum, neque puto prinariægrotos aut Verbi aut Sacramentorum confolatione, si doceantur, etiam si publicè cum cæteris fratribus celebrandæ Cœnæ tempus fortè in ipforum morbi, vel etia mortis tempus inciderit : quæ impedimenta ipsos publico cœtui interesse non patiantur, idcirco tamen ipsos Coenæ fructu, quam antea videlicet celebrarint, minime privari. Nec enim Sacramentorum visad tepus quo sumunment mnia id per his q inter 142

erm

hene

cuit queo viitat facie dum

lacri: que 1 adhi ita et quar fum ricul

peru

tur eft restringenda, sed ad vniuetsæ vitæ momenta diffunditur. Quod si quis vitari illa omnia incommoda, & in cœtu apud ægrotum idpetent celebrari hæc mysteria posse putat, his quidem conditionibus ei consuetudini non intercefferim.

142 Qu. De azymo verò pane quid censes.

R. Etsi ea de re nolim vt de summa rerum ontendere, liberè tamen dico næuum effe duplicem in iis Ecclesiis quæ azymo potius quam fermentato pane vtuntur. Hoc enim & Iudaifmum fapit, & minus est quotidiani cibi analogiz accommodatum.

Qu. Arqui Christus azymis panibus primum

henedixit.

R. Nempe quoniam eo tempore Comam hanc instituit, quo non nisi azymis panibus limit Indais vri. Sic autem argumentum retorqueo. Si Christus ad Cænam hanc eo qui tum vitatus erat pane vius est, idem quoque nobis faciendum, id est communem vsum assumendum præcepit.

243 Qu. De adoratione quid sentis?

R. Adorari vbique Deum, ac præsertim in facris mysteriis oportere dubium non est: neque vllam esse Ecclesiam arbitror, in qua, non adhibeatur solenis quædam vt gratiarum actio, ita etiam & interior & exterior adoratio quum hæc mysteria tremenda, quasi in cælis potius quam in terris, celebrantur. Sed in ipsa panis sumptione adoratio apud mensam quam sit pe riculosa, vtpote qua aplonalpsia occasionem aperuerit, vnde tandem homines ad ust soiav pre244 Qu. Deastentatione autemilla qua irdeign

Graci vocant, time eam admiferis?

R. Scilicet illius dolodolpias parentem, vl. lus satis prudens approbarit. Sapit autem hic ritus partim veterum Iudaicoru sacrisciorum reliquias, in quibus illæ agitationes vsurpaban tur, Teruma & Tenupha vocatæ: partim Græcanicum est commentum, vt alia pleraque histrionica potius quam religiosa, sicut ex eorum Liturgiis animaduertere licet. Quidni enim dicam quod res estenam illis etiam aquæ admixtionem debemus, quæ postea in nouum Sacramentum cuestir.

Q1. Sed hac verusta sunt.

R. Quid tum? Est tamen illa Cypriani sententia tenenda, non quid hic vel ille secerit, sed quod Christus præcepit, id demum saciendum, quum de vero eius cultu agitur.

245 Qu. Num verò quosuis ad Domini Coenam

admiseris?

R. Scilicet, quod ne domi quidem sua quifquam secerit vt quosuis sese, pro domesticis veditantes ad mensam suam admiserit: quodipsi idololatra non secerunt, clamitantes in suis Sacris, procul o procul este prophani: quod olim Dominus tam seuere prohibuit, vt alienum etiam ignem suis Sacris illatum tam impatienter tulerit: qui tot legibus, etia per imprudentiam pollutos, iussit prius purgari quam essad suam adem, ac prafertim ad Pascha caremo-

RESPONSIONES p. 2. 141

niam admitteret:id iure nunc factum co nomi ne censebitur, quod crededus sit digne ad mesam Dominiaccedere, quisquis audita cocione fese cò proripit? At ego pastoribus suas oues necessario cognoscendas arbitror eo quem ipla ratio constituit ordine. Primum ergo vitanda prophanationis causa, non puto bona coscientia admittendos extrancos, Pastori prorsus incognitos. Deinde quos rtas ipía oftendit non effefux ipforum probationi facienda idoncos, non quidem vt indignos, fed vt nondum aptos commonefaciendos ne fibiipfis exitium accerfant. Ex adultis verò admittendum neminem. nisi qui sidei sue rationem ita quoquo modo eciderit,vt eum non modo in Ecclesia Dei natum, sed etiam Christianum esse probabiliter coniiciat Pastor qui omnium ouium suarurationem est coram Domino redditurus. Eos po stremò quorum hypocrisis iusto ac legitimo Presbyterij Ecclesiastici indicio talis suerit con uicta vt à communi Christianitatis professione tantisper suerine prohibiti dum peccatum pre beagnouisse sint comperti, habuero ex Dei verbo pro extraneis, non vt percant, fed vt pudore salte ipso adacti resipiscat, totaque Ecclesia recepta que aberrarat oui gratuletur. Hanc autem manifeste prophanos à sanctis, & patefactos hypocritas à cæteris Christianam religionam profitentibus discernendi rationem, aio & probare sum paratus, ex quo Ecclesia effe cce pit, perpetuò ad hac víque tempora fuiffe observaram : ac quò suit studiosins observata, eò puriorem Ecclesiam fuisse.

16,110

absti

poffin

R

conf

246 Qu. I stamne verò disciplinam qua vsque ad resipis centia testimonium auca (qua reliquas alioqui videri possent contagione infestura, vel nonnisi hac cauteri specie notata, ad gregem unde aberrarunt reditura) à reliquis secernuntur, numita necessariam esse putas, vitubi ea non sit, stare non possis

Ecclesia?

R. Abst.est enim longè aliud Ecclesia fundamentum, qua sape, ipso quoque publico Verbi ministerio velut obruto, (vt patrum no strorum memoria multis seculis in Papismo) quasi sepulta constitit. Sed miseret me sanè Ecclesiarum in quibus vnusquisque, silente Ecclesiarum in quibus vnusquisque, silente Ecclesia indicio, sua vnius conscientia relinquitur, quoniam neque sic vitari, neque inultam abire posse Cœnæ Domini prophanationem Paulus ad Corinth. scribens multo minoris momenti occasionem nactus testatur. Sed illis etiam Ecclesiis multo magis metuerim, si qua eo remedio quod ad adificationem datum est, ad destructionem abutantur.

247 Qu. De is verò quid censes qui propter aliorum impuritatem ad Cænam Domini accedere

recusant?

R. Grauiter eos peccare censeo. Nec enim aliena conscientia, sed sua ipsius cuique probanda est.

248 Qu. An verò cuique liberum est ad Canam Domini accedere, vel ab ea abstinere?

R: Nequaquam. Dei enim hoc est præceptum, Hocfacite.

Qu. Sed vetat Apostolus indigne accedere.

R. Concedo, ideóque iubet digne accedere, re, non

RESPONSIONES p. Z. 143 re,non autem precipit vt abstineatur, quanuis

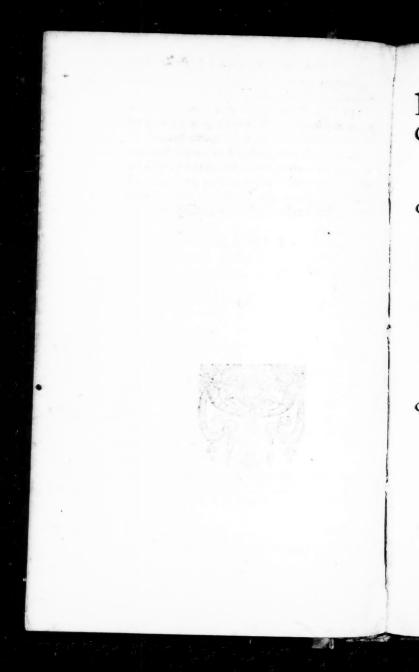
abstinere præstet quam indigne accedere.

246 Qu. Quam multa verò aduersus ea dici possint ac soleant qua ex te audini, non ignoras, ad quorum refutationem, quum voles, accedemus.

R. Scio, & iam pridem hæc omnia mecum expendi, de quibus, quum commodum erit, sic disseremus, vt tibi rationes meas probatum iri confidam. Nunc ista dixisse satis esto, vt quæ mea sit de his rebus sententia intelligeres.

FINIS.

LIBELLI IIII.

DE PERSONA

CHRISTI, EIVSQVE AD

DEXTRAM DEISEDEN-

IESTATE.

QVORVM PRIMVS DOCTRINAE

SANAE EX SCRIPTVRA CONFIRMATIOnem, & contrariz opinionis É AS Jur continet. SEcvndvs purioris Antiquitatis vnanimem consensum proponit. TERTIVS Lutheri constantem, &
iaminde a moto certamine Sacramentario, inuariatam sententiam complectitur. QVARTVS inuictam demonstrationem habet, nostras Ecclesias asserando Maiestatem Filij Hominis ab Augustana
Consessione nil quicquam recedere.

SCRIPTI PER

EGIDIVM HVNNIVM, S. THEOlogia D. & Professorem in Academia Marpurgensi.

QVI NVNC EX NOVISSIMA RECOGNItione ipfius Autoris multò emendatiores, quàm vnquàmanteà, prodeunt, quibus dam etiam in locis auctiores.

FRANCOFVRTI AD MOENVM.

rate of the contract of the co

Thill e

2 . 5

•

PRAEFATIO AD LECTOREM.

IRABITVE FORTE QVISPIAM, _ Libellum de Persona Christi typis Vriellani Typographi hoc anno in lucem editum, nunc vix paucis mensibus exactis protinus recudendum

curem. Verum qui confilij mei rationes expenderit, non modò mirari definet, sed me causis iustisfimis maximéque necessarijs adductum permotumá; hoc suscipere vitrò fatebitur. Eas candidis -& aquis lectoribus hac prafatione figillatim explicare visum est, ve ne quid habeant maleuoli, quod obtendant, hanc secundam editionem non fuille necessariam.

Et ytrem omnem ab ouo (quod dicitur) repetam, & à primis suis initijs aliquantò retexam altiùs: que certamina mihi ob diuinisimum san-Elisimumá; Christianæ religionis articulum de Persona Christi, eiusg; ad dextra Dei sedentis adoranda Maiestate hucusq; sustinenda fuerint, id Deo conscio rerum omnium inspectoriac iudici notum est, nec fugit hoc multos pios & cordatos homines. Agoq; humilimas gratias omnipotenti Deo, quòd diuino ipfius nutu coram illustrissimis Hassix Principibus, Dominis meis clemetissimis, eam gratiam inueni, ve inimicorum meorum conatus successu hactenus caruerit, & vt porrò etiam Celf, illorum sic regat, ne iniquis accusationibus, A 2

criminationibus & calumnijs Aduerfarioru dene locum, toto pectore precor. Hac porrò seu velitatio seu exercitatio effecit, vt & de toto negotio in Dei timore & inuocatione cogitarem diligentiùs, & explicationem ardux huius controuerfix libellis quibusdam comprehenderem. Placuit tractatu Qualtionum & Responsionu sententiam veram, fanam, & orthodoxa indubijs scriptura sacra fundamentis stabilire: opinionem verò contrariam vnâ cũ argumentis, quibus illa nititur in speciem plausibilibus, sed ex humana tantum & in spiritualibus caca ratione depromptis, refellere. Deinde quia Zvingliani de colensu vetustatis sine sine atq; modo gloriantur: ego huic illoru iactantia cosensum Antiquitatis à me fideliter conscriptum, & in cerra capitula (qua vniuersam materiam complecterentur) digestum distinctumq; opponendum duxi. Et quia nonnulli sub Lutheri nomine & authoritate suum errorem venditare no erubescunt: atq; in primis quida aranu Centum corrafis ex Lutherothesibus ingenij sui vires in hoc argumeti genere experiri voluit, vt persuaderet summisac infimis, Lutherum à doctrina de Persona & Maiestate Christi hominis in polemicis scriptis olim tra dita, postmodum longissimè recessisse, &ad Sacramentariorum transijsse castra: Ego ijs thesibus à Caluinianorum vulgo cupidissime acceptis tertium tractatum opposui, quo dinersum ex Lutheriscriptis, cum polemicis tum didacticis, cum primis tum medijs & vltimis ad oculum demonstraui. Deniq; quoniam ex Augustana Confessione

quidam ad oppressionem sane doctrine sic suntratiocinati: quia Confessionis illius caput tertium olimin comitijs & colloquijs Pontificiorum calculo comprobatum receptumá; fit: in hoc autem articulo noui Doctores Pontificii Iesuita à nobis dissentiant: idcirco nostras Ecclesias à vero sensu celebratissima huius cofessionis abscessisse: facere nőpotui, quin id quoq; fophisma diligéter expendere, & partim historica narratione, partim ipsorummet Pontificiorum & Caluinianorum testimonijs in medium productis luculentisimis breuiter quidem, sed verè diluerem. Atq; hæc quidem tum temporis ita conscribebam, no vt in lucem protinus emitterem, sed yt singulis ferè totius controuersia capitibus atq; membris ad veritatis trutinam accuratius expensis, quid Aduersarijs nunchoc nunc illud obiectantibus rectè solides; responderi posset, in promptu recentique memoria haberem. Cxterùm studiosi Theologia re cognita, nempe tale quippiam à me conscriptum, confestim petierunt suis quoque communicari vabus. Quibus, vt facrarum literarum tyronibus fidei institutioniá; mex commissis, refragari in repia, & quæ ex víu illorum effet futura, minimè debui. Hi porrò & descripseruntauidè, & alijs non modò studiosis, sed Ecclesiarum etiam ministris libellos eos cum legendos, tú describédos concesserunt. Hinc tandé factu, vt ad superiores nundinasapud Vrsellanum Typographum imprimerentur typis, & in publicum hominű conspectum atq; lucem emitterentur. Quod non prius compe-

ri,quàm

fire

qu

COL

bu

da

pla

cle

E

bi

ge

ni

te

ri, quam editio illa prope perfecta absolutaq; fuit, dum Martij 17. die demum, pro foribus iam inflante mercatu, cuiusdam amici literis certior fio. tractatus meos Vrsellis ad instantes tum nundinas excudi. Cum verò astimare haudquaquam esset difficile, opus typographicu, quodad ymbilicum iam iam perduceretur, inhiberi amplius non pofse, præsertim ad nundinas se parante & accingente typographo: res tota vna cum illius euentu Deo fuir committenda. Nec tamen ante nundinas exemplar videre cotigit, vt, nú recte an secus omnia essent in officina typographica elaborata, perspicerem: fed demuad fine decurrente mercatu ad me mittitur exemplar. Quod instantibus tum ferijs Paschalibusinter plurimas occupationes perfunctoria planè ratione perlegens vitia typographica non pauca, exijsq; nonnulla haud ferendainuenio, quæ in chartam coniecta & notata typographo transmisi, & vt recusa opusculi prima pagina, illorum indice præfatiunculætum à me præmissæ subiungeret, exoraui. Caterum quoniam anterepetitionem eius octernionis pleraque exemplaria diuendita, & ex nundinis in ea erant transportata loca, ad quæ fortè recusa illa pagina nunqua peruentura esser: ne sic quidem rei per omnia satisfa-Etum animaduerti, quin Aduerfarij prospiritu ingenioq; suo ex editione minus accurata calumnias texerent, 8c mihi fortassis impurarent, quæ aliunde irrepferant. Quinimò per ocium deinde relegens libelium, alias quoq; mendas prima lectione non animaduersas deprehendi. Quæres & sua-

1.

AB LECTOREM.

fir & persuasit mihi, vt antequamab aduersa parte quicquam contrà scriberetur, przuertere illorum conatum editione hac altera, & libellum à prioribus chalcographicis erratis probè castigatu mundatumque, aliquibus etiam in locis auctu ac locupletatum conspectui hominum subijcerem, Ecclesizo; Dei communicarem. Proinde qui mihi ob posteriorem hanc editionem dica scriben lam autumat: nx is censor minime zquus eit, cum ratioipfa, nedum præsentium temporum conditio, Ecclesizá; necessitas omnino postulet, in incredibiliilla quorundam prurigine fingendi & affingendi sanis Doctoribus quidlibet, ansam calumniarum (quantum quidem fieri potest) illis prescindere, ac prouidere, ne quidiusta reprehensioni obnoxium relinquatur, aut si fine causa deinde carpant, sui potius animi morbum & malignitatem orbi Christiano patefaciant, qu'im vi victrici veritatipalmam criminationibus suis intercipere valeant.

Habeo instituti mei causa alias quoque, his modò memoratis certè nequaqua seuiores. Nam libellus Quastionum & Responsionum, cum Vrfellis imprimeretur, hauddum vndiquaq; portectus & completus suit. Nondum enim edes sargumentorum Danai, de non adoranda Domini nostri lesu Christi carne, accesserat. Itaq; cum capitulum de adoratione Christi accessione illius Elenchi persectius & absolutius extare cupiam: vel hoc vnum & solum tanti momenti indicaui, vt de nouo libellu pralo subjectendum putarem,

A 4

PRAFATIO

quo Tractatus ille completus suisq; absolutus nu-

meris in publicum exiret.

Permouit insuper me, quòd ab aliquot annis Sacramentarij scriptis suis me subinde lacessunt, subinde vellicant, & per latus quasi doctrinam, quam profiteor, confodere, & horribiliú errorum ream ac suspectam reddere laborant. Taceo atrocem illam de Herodiade iniuriam longe latéque sparsam. Quæ sola (si vel Iobo patientior essem)ad iustam Apologiam scribendam, opponendamque ipsorum criminationi me permouere poterat. Sed quia Theologorum Vvirtenbergensium scriptis id commentum veracissime confutatum est, eo labore núc data opera supersedeo. In primis institutum meum vrsit, quod priusquam in lucem hominű typographiæ beneficio peruenirent illa mea opuscula: repertisunt inter Aduersarios, qui ea nondum impressa canino dente arrodere publicè non dubitarent.

Danxus contra D. D. Chemnitium scribens nugatur suauiter, me argumenta Anhaltinorum (putida illa rancidáque) dissoluere non potuisse, licet din in illoru confutatione sudauerim. Vtigitur conster, num ea argumétatam sint Achillea & Herculea, tam porrò indissolubilia, ve chartissuis hincinde volitantibus Authores eorumg; fraterculi quibusvishucusque persuadere, actantu non prodiumis ex arcano tripode profectis oraculis ea orbi Christiano collaudare vnicè laborârunt: placet eas solutiones seorsim initiò scriptas, deinde autem Qualtionibus ac Responsionibus meisin-

fert:

ac p

diu

pric

ıta

per

pro

cet fcie

ftic

im

tel

ua di

Sp

M

fertas, nunc Ecclesia: Dei iudicandas commendare ac proponere. In quarum conscriptione non tam diu desudaui ego, vt Danaus vel literis indicióue sua farina hominum inductus asserit, vel de proprio arbitratu singit, vt se suos sua fasti, vel de proprio arbitratu singit, vt se suos suas pascat. Quin ita comparata sunt ea sophismara Danao tantoperè adamata, vt sis, quimihiprimitus exhibuerut, protinus ad singula respondere & falsitaté illorum

commonstrare difficile minime fuerit.

Sed & præter Danæŭ Zacharias Vrsinus, Neostatianus Theologus, hanc sibi Præclaram (scilicet) operam dandam putauit, yt, quæ de Omniscientia & omniprasentia comunicatione Quastionum Responsionum que libello tum nondum impresso scripseram, exagitaret odiosissime, pessima fide & conscientia verborum meorum sententiam studio deprauaret, & contra sic deprauatam & eproprio statu motam deinceps suatela dirigeret, in scripto, quo & D. Bacmeisteri theses suis minime certe orthodoxis annotationibus cospurcauit, & cuiusdam Philosophiargumenta de Maiestate regnantis filij hominis infringere conatus est. Quis igitur est omnium vel tam stupidi ingenij, vel iniqui iudicij, vel maligni, in meanimi, qui Aduersarijs hoc modo me lacessentibus in eas angustias me conclusum velit, vt vel ipsalibelli editione, quaab Vrsino iniquissime mihi imputantur, refellere nefas existimet? In Politicis concessa est ipso iure, cum Natura tum gentium, iustalegitimaque defensio: In diuinis autem, qua salutarem Christi Iesu noticiam, & animarum per-

A 5 petuam

PRAFATIO AD LECTOREM

peruam falutem attinent, quis consulet, vt tot modis prouocatus, tot lacessitus iniurijs ceu canis mutus latrare nesciens perpetuò sileam ? An non deseruisse veritatis desensionem aut eandem prodidisse videri possem? Quamobrem neutiquam dubito, institutum hoc meum tum Deo gratum, tum ob rationes modò expositas esse necessarium, tum (vri plane confido ac precor) Ecclesia Deisalatare ac frugiferum esse fururum. Quod superest, precor Deum aternum Patrem liberatoris ac Domininostri IESV CHRISTI, Vtsanet vulnera Ecclesia, tollatscandala, increpet feram arundinis, yt cum Pialmifta loquar, conterat Satanam sub pedes nostros citò, largiatur pacem non phrafium duntaxat conformitate pictam ac fictam, sed ipiusmet doctrina pia Sanctaque consensione & harmonia constante, arceat lupos, operarios malos, conuertat seductos, misericorditer ignoscatijs, qui hac adoranda mysteria non intellecta hactenus oppugnarunt, & illuminet illos, vr captiuata & fub sidei obsequium subacta ratione humana, tandem Filio illi Hominis ad Omnipotentie diuinæ dextram verifsimè exaltato dent gloriam, eig; vero cum agnitionis tum adorationis cultu deuota humilitate feruiant, & vnå nobifcum in omnem aternitatem celebrent, Amen.

Scripta Marpurgi, 12. die Augusti, Anno salutis humana, 1585.

EGIDIVS HVNN.

AVTOR

ti

lil

li

CI

AVTOR LE-CTORI SALVTEM PRECATVR.

VANQVAM, benignissine Lector, præliminaris illa commonefactio Apologetica, quam libellis hisce in prima editione Francofordiana præfixi, tota fuit ei tempori accommodata, quo post Vrsellanam primam, subsecutæmoxfecundæeditionis, quæFrancofurti procurata est, causa explicanda erant: tamennon desunt rationes, ob quas illam in hac nouissima editione, eo, quo primitus excusa est, modo retentam & vniuerso libellorum opusculo denuò premissam velim. Deinde dissimulare non debeo, opusculum hoc adiectis Quaftionibus no paucis, addita insuper nonnulloru Sophismatum, que ab aduersa parte obijciuntur, prodireauctius. Ne autem nouarum subinde accessionum expectatione quisquaabemptione deterreatur: promitto, me vltra ea, quanunc addita funt ,nihil adiecturum

amplius. Vale, & hæc nostra boni consule.

EPIGRAMMA

VENERANDI VIRI, DO. MINI, M. VVOLFGANGI HEL. uici, Pastoris Ecclesiæ Vinariensis prope Marpurgum.

RIST E certamen, graue Christiana In fide damnum, niger excitauit Aëris princeps, hominum salutis Subdolus hostis.

Scilicet lites in eo mouemus, Lite qui nostras animas redemit, Quiá deletam reparauit ipso

Sanguine pacem.

Luget & noxa memor ingemiscit, Quisquis est Christi. Proculesse pugnas Improbas, hocest sapiente votum Corde profectum.

Interimcum nos nequeamus effe Compotes voti: bona dum laborat Ille nocturnus Sator implicare Semina Spinis:

Non decet fidos Domini ministros Plumeo sefe dare velle somno, Atg. neglecta teneram salute Malle quietem.

Noxiam diris vouco quietem: Namg, qua summis emitur periclis

Pacis

Pacis

Qui HV. Culp

Iure

IN CI EG cto

pri

H

Pacis aterna, nimis illa magno
Pax tibi constat.

Quisquis hos sanctos igitur labores HV NN II, pacis specie togatus, Culpat, is verè lupus est ouina

Pelle sepultus.
Qui palàm bellum velut host is infert,
Quigʻtute!a iubet abstinere,
Iure concordes socy malignæ
Fraudis habentur.

IN REVERENDI ET

CLARISSIMIVIRI, DOMINI EGIDII HVNNII, S. S. Theologia: Doctoris, & Professoris in Marpurgensi Academia primarij: praceptoris sui reuerenter colendi, Li-

brum De Persona Christi, Epigramma M. Tobix Weberi Idsteniani.

VM Christus puppis sit nostræ& prora salutis

Vnica,confugiu,portus & aura pijs. ima nostrarum cùm sit fiducia rerum:

Maxima nostrarum cum sit siducia rerum: Cumá, per hunc pateant regna beata Dei:

Sic vt stipatus Christo duce & auspice Christo, Cælorum quiuis tecta subire queat.

Hincest quod nostris minitatur maxima muris Pralia Rex, stygias dei moderatur aquas.

Atg

Atq hincest tantas experta Ecclesia turbas: Et potuit nullo tuta manere loco. Na ferus ille Draco, squamis crepitatibus horres, Cuius vipereo pectora felle madent. Cum Christum cali reserasse palatiasensit, Vinculag, hunc atrærumpere posse domus: Vt nobis cœli præcluderet atriarurfum, In Domini iecit fulmina sparsa gregem. Atque Sophistarum technis & retibus vous, Mille hominum lusi pectora caca modis. Implicuitá, vagis mentes erroribus horum: Vt Christi nomen tollere quisq velit, Et quiuis hominum fallacia spicula cudat Contra Personam, maxime Clirifte, tuam. Hine fitt hi privet humano CORPORE Christum Astillispolient vi RATIONIS eum. Hine alignificent Naturas : corporis artus Et differre putant à Deitate nibil. Vel Christum duplice faciant: preconia laudum Nec tribuunt carni, debita iure, Dei. Ergo cum Stygy telis exposta Draconis Materia innumeris pene sit ista modis: Perpetuam certe landem pietate meretur, Damonis has quisquis detegit arte strophas. Quod cum præstiterit cultor, timidus á, Deorum HVNNIVS, Hassiaci gloria prima soli: Quanta tot & tantisreferetur gratia factis? Que sunt regali carmine digna cani.

Is pro

tsprosolertis divino flumine mentis, Servivit studys, lector amice, tuis:

Omnia proponens, de Christo autore salutis, Que modò cung, sides credere certa iubet.

Praterea pandens diuini oracula verbi,

Et piapost cineres scripta relicta Patrum: Dispulit egregiè spinosa sophismata, sanctum In Christi nomen tendere visaprius.

Et cumnon desint, qui sancti scripta Lutheri Pro Caluinistis sapius esse putent:

Ideirco scrutans huius monimenta, refellit Errorem hunc verbis, diue Luthere, tuis.

Augustana etiam quoniam confessio multis Aparte haud nostra visa stetisse fuit:

Idcirco cunctis à suspicionibus illam Vindicat, & falsicrimen id esse docet.

HINC aquas cœlo, Doctor clarissime, nomen, Et tua post cineres fama perennis erit.

Dum matura Ceres gracili flauescet arista,

Nomen in ore tuum posteritatis erit. Reddent expertem tua te monimenta sepulcrhi; Et viues scriptus tempus in omne tuis.

Viue diu felix: quoniam te sospite scimus Hassacacuram gentis habere Deum.

Factorum fiet tunc fama caduca tuorum: Quando eadem regio vesper & ortus erunt.

Terra feret g, prius stellas, & gramina calum, Quam siat meriti gratia vana tui. Et tua facta pysimis infixa medullis,
Imis pectoribus condita, semper erunt.
AT TV, si cordiest propriæ tibi cura salutu,
Hunc benè perlustra, lector amice, librum.
Et simul Autori grates, vbicunque licebit,
Protam cælestimunere semper age.
Materies itate pellexerit aurea, gestes
Vt librum hunc manibus nocte dieg, tuis.
Sic poteris varios dextrè dissoluere nodos,
Atg. Sophistarum fraude cauere tibi.

AD REVERENDVM, CLARISSIMVM ET EXCELLENtissimum virum, Dominum Doct. Egipivm Hvnnivm, S.S. Theologiæ Professorem in Academia Marpurgensi.

LARE IOV AE vates, qui sacrum nomen IESV

• Felix Cattorü pectorafola doces. En tandë cunctos,quos tangit cura Illustrant claro lumine scripta tua. (salutu,

Mystica PERSONAE CHRISTI extelucecorruscant

Diuina, vt nigrent Cinglica scripta dolo. Verbo verba: nitore dolos : atg, artibus artes Opprimis: & CHRIST Inumen honore colis.

M. Henricus Gebelius. I.H.

EPI-

Ia

IN

IN

Ch

Dei

vir

gia

Epigramma aliud,

IN DOCTISSIMVM, DE INDIVISA SALVATORIS IESV

Christi Persona, eiusq; inuica ad dextram DeiMaiestate, librum, reuerendi excellentisimiq; viri, Domini E GIDII HVNNII, S.S. Theologiæ Doctoris, eiusdemq; in Academia Marpurgensi Professoris celeberrimi, &c. præceptoris ac patroni sui colendis, perpetuæ sidei & observantiæ

ergò scriptum

M. REINHARDO SVSENBETHO Eschuegensi.

LimaIOANNES sancto Spiramine Apoc. 12
pulsus,

Tempora depingens, damna futura docet.

Angelu vt <u>clangi</u>t , demissam cælitus orbi Extremam cantans tristia fata tubam :

V tpote quòd Satanas descendat ad insima mundi Tempora, cum totus sauiat, ira sluat.

Hac infelices except in orbe senecta, Occasum cursu pracipiante ferens.

Vespera dum mundi , iam iam pranuncia secli Prasagit celeri terminum adesse gradu.

Iam tenebras, fermè diuina lampade tineta, Heu Satanas caco fundit in orbe suas.

B

Dum

	Dum mortale genus dormit, Zizania spargit,
	Inficiens Dominipabula fancta gregis.
	Nunc mouet harefium labyrinthos, cuncta co-
	thurno
	Ambiguo stringens verba sacrata Dei.
	Inprimis noftra cum vero fumma falutis,
	Quod sit in hoc Christo cardine fulta, sciat.
	Omnibus intentus Styays fert obvia faxa
	Neruis, queis verbum vult inhibere Dei.
	LVMINAsed medys tenebris, memor inde suo-
	rum
	Summus, cœlesti mittit ab arce Deus.
	Quorum instar SOLIS, te præclarissime LV-
	MEN
	HVNNI acceptamus, munere misse Dei.
	Qui vera Christum diuini in LVMINIS au-
	ra
=	Fundatag, hasi Relligione doces.
	Dum Satana & membris nudata pelle lupina,
	Sacra pestiferam detrahis arte togam.
	Cinglica sic deles caesta sophismata, Christi
	Quando sitis laude, quam malesana negant.
	Conspice Caluini, quam Caluo in dogmate Calua
	Factio sio: perit en sacra cuculla tibi:
	Quamvarys technis consutam texere nosti,
	Astu, falsiloqua garrilitate, dolis.
	Si tuaquam verbum diuinum dogmata norit
	Scire cupis, librum hunc conspice, certa leges.
	Plenis

Pl

 D_i

E

E

E

Si

Į

I

1

5

Plenis (sic mos est) conaris vocibus almos Adseriem Patres connumerare tuam: Dum trahis inuitos solenni ex more capillos, Scilicet vt cantent dozma perinde tuum. Enquam detractatibilarna, ex Patribus arte Consuta, imputeum vestis amata ruat. Hincquog, fine velint vel nolint, fancta Lutheri Stringere conaris dogmate seripta tuo. At quantum pareat tua virtus scilicet alba Vero, id monstrabit planius bicce liber. Ex Augustanis fic feriptis impetu codem, (Vtoredis) vestis nectitur artetibi: Sednimium breuis est tua non Caluinica codens, Quin potius prodens dogmata Caluatua. As in our vera est lans Christi, & debita cardi = Gloria, fi eterna cura falutis erit: Volue, renolue librum, sirecta est semita cordi Christi, à quo pendet sanguine parta salus. Dignus, crede, liber, manibus, qui nocte dieg, Gestetur, sidei simplicitate pia. Dignior, vt studio, Theonino à denteremoto, Et sine fucato corde legatur, erit. Ob laude Christi, quam fert, dignissimus, omnes

Antipodum vt lustret, semitatrita, locos.

Sed tu summe Deus, cui afflict a Ecclefia cura est, Exaudigemitus pectoris atque preces.

Fac, ne credamus, statuit quod turba profana, Quod CHRISTVS nimio possit honore vehi. Cum non ex aquo possimus plasmata vana
Respondere tibi, laudibus assiduus.
Sic non sufficimus benefacta rependere NATO,
Netsatus ex minima parte referre datur:
Nedum, quòd nimia possimus laude vereri
Ipsum, peccantes exuperante gradu.
Fac precor unanimes viuamus, schismate pulso,
NATV Mobservantes debito honore tuum.
Vi tandem aterna per eundem sorte fruamur
Vita, cum sanctis, angelicog, choro.

DE

un

DE PERSONA

CHRISTI.

Cur Saluatori nostro CHRISTI nomen tribuitur?

> OC ABVI.V M CHRIST I gracum est, idem quod Hebraŭ (Messiah) denotans, vnetum scilicet, quemadmodum in veteriT estamento Reges & Sacerdotes dicebantur Christi Domini.

Kal egozav autem tril uitur id Iesu. Mariasilio, per Reges & Sacerdotes veteris Testamenti adumbrato. Hic n. est Sanctus ille Sanctoru, quem iuxta vaticini-um Danielis, decurrentibus ad sin è hebdomatibus ibi-Dan.9. de pradictis, vugi oportuit, no oleo externo, sed vero la-Psal.45. titus atro. Spiritu & potentia vitra omnes cosortes suos: Act.10. vi super viegultum illud Isai, Christum Dominum, re-Esaia.11. quiescat Spiritus spientia, scientia, roboris & svitudinis, sine mensura.

Iuxta quam Naturam vnctus est Christus?

Iuxta divinam quidem Naturam λόγ & augi Spiritus Santio non potuit, quippe à quo ipse Spiritus Santius (sicut & à Patre) ab omni aternitate procedit, vi vugerepotius quam vugi dicatur λόγ . Iuxta humanam autem vustus est tum, cum assumendo humanitatem λόγ & eandem propris sui spiritus plenitudine inunxit, sicut Daniel pracisè admodum tempus, quo hac vustio sutura esset, definiuit.

3 2 Eftne

DEPERSONA

Estne discrimen aliquod inter Personam το λόγο & Personam Christi?

Quanquam Christus non est alius, aliuse Persona, quam 20,05: attamen nomine Kerki vua isatium, nepe divina Christi Natura proprietate personalideterminata intelligitur, quatenus Filius natura Deus à Patre genitus est abaierno. Nomine Christi autéidem ille 20,00, sed incarnatus, atg. sic non sosum Natura di-uia i Kerbs, sed etià assumpta intelligitur atg. comprehenditur humana. Cum enim Christus ab voctione sic dicatur, qua silio Dei respectu Natura humana, vi dictum est, contigit: Sequitur, humana Naturam, ets non ad constitutione aterna & seissa persettissima Persona 78 20,8, tamen ad integritatem Persona Christus, seu 20,00 incarnatus est, requiri.

Atqui Paulus 2/200 nondum incarnatum Christum vocat, quando Israelitas in deserto Christum tentasse perhibet?

obj.

Recitat Apostolus historia, quatempus incarnationis antecessii, & proinde ad Filia Dei nondum incarnatum, secundum divina eius naturam, reserenda est.
Christim autem nominat eò quod is qui in deserta olim
tentabatur, loy of seilicet, nune, quando Paulus bae
seribit, homo natut, & iuxta carnem vnotus,
atque, vi Petrus loquitur, Christius factus
erat, Actorum 2.

Tr

Seci

con

2167

Que requirunturad veram agnitionem Christi?

Duo: Persona eius er officium. De officio Christo dicitur alias.

De Persona eius quid sentis?

Duabus hec constat Naturis, Divina scilicet aterna, ratione cuius est Filius Dei à Patre ante omnia secula genitus: & Humana, quam in plenitudine temporis ex Maria virgine assimpsit: Homo nimira ex homine in seculo natus.

Quot modis eterna Christi Dininitas probatur?

Duobus: Primo, quia huiusmodinomina illitribuuntur que non nisi Des compedant. Deinde, quia idiomata, attributa, cr opera soli Deo congrua ipsi assiquantur.

Qua sunt appellationes siue nomina Deitatem ipsius exprimentia?

1. Dicitur Filius Dei. 2. Iehoua. 3. Deus, & al'ys sonsimilibus aguipollentibus.

Quomodo Dininitas eius exappellations Filij Dei enincitur?

Cùm Filius Dei viui dicatur, & quidem proprime Matt. 10.
atg, vnigenitus à Patre, ob hoc ipsum scilicet: quod solus Rom. 8.
spsenon gravià, sed natură sit Dei Filius, ex substantia Ioani.
Patrisah eterno genitus: Manifest prosecto set, spsem
verum Deŭ esse oportere, nec à natura substantiane pa-

d

terna degenerare. Hinc cum Ioannis 5. Deum Patrem suum diceret : ipsi etiä Indei liquido intelligebant, quod Dininitatis aqualitatem sibi tribueret. Propterea enim querebant ipsum magis interficere, quia non solum sol. uisset Sabbatum, sed & Patrem suum dixisset Deum, aqualem se faciens Deo. Et, quia in hac inenarrabilige. neratione filius non aliam you av fine substantiam a Patris effentia diversam aut separatam accipit, aliam vero Pater inseretinet (her enim essentie divisio in Deum, tanguam incorporeum simplicissimuma principium atg, Spiritum, non cadit) Sequitur hinc, quod filius à Patre genitus, einsdem effentiam non egrediatur, Sed intra ipsius Patris substantiam , vel. ut Ioannes lequitur in sinu Patris permanens, vna omnino, & nulla respiam ratione dinisa Deitatis 801a, unus cum Patre sit Deus, eig, vere ouogo , in cuius hypostasi, tanquam expresso charactere of imagine subsistentia paterne. vt Apostolus scribit, divinitas, bonitas, potentie er sapientia Patris absolutissime refulgeat.

Hebr. 1.

160

Proba, quòd Christo essentiale Deinomen lehoua in scripturis tribuatur?

Ieremia 23. De germine Dauidis, sue Messia ex Danide oriundo, dicitur: Et hoc est nomen quo vocabunt eum: Iehoua iustitia nostra. V bi nomen Iehoua (quod Exod.3. & Esaia, 42. sibi soli vendicat Deus) directe ad Christum resertur, sicut textus ipse demonstrat, & additu epitheton ostendit, Zidkenu, sustitia nostra: Christus enim, Paulo interprete, est Zidkenu, sustitia nostra, sictus nobis à Deo sustitia & sapientia, & c. Sic Esais 6.

cun

ti/

tic

ex

fac

ra

co

fit

th

L

tentauerunt, & a serpentibus occisisunt.

Ita quod Esaia 45. ait Iehoua: În memet îpso iur aui, egredietur verbum sustitia ex ore meo, & non reuertetur. Mihi ses filectes omne genu, & omnis lingua confitebitur mihi: Paulus Roman. 14. Id de Christo interpretatur, scribens: Omnes sistemur adtribunal Christi. Scriptumest enim, Viuo ego dicit Iehoua: Mihi stectetur omne genu, & omnis lingua cosistebitur Deo. Quemadmodu Phil. 2. vt omne genu stestaturin nomine Iesu er omnis lingua consiteatur, quod Iesus Christus sit Dominus ingloria Patris. Osea i dicit Dominus: Ego (Iehoua) miserehox domui Iuda, & sullabo cos ia Ielooua Deossu. Iam autem Pater nemini miseretur, nisi in silio suo, neminem saluat, nisi in Christo, cum non sit in alio quoqua salus, Act. 4. Ergo Christus est ille Iehoua, in quo Domino miseretur & saluat, & proinde verus Deo.

Recita testimonia, quibus Christus expressè dicitur Deus?

Esaia 9. dicitur Deus fortis. Esaia 35. Des inseniet,
B 5 et salua-

o saluabitnos: Tunc aperientur oculi cacorum, &e. Quem locum Christus Ioanni quarenti: Tune es ille, qui venturus est, &c. enarrans, ad se ipsum transfert, Matth. 11. Pfal. 45. Solum tuum, o Deus, in seculum seculi, virga directa, virga regnitui. Dilevisti instituam, & ocisti iniquitate, propterea vincite Deus, Deus tuus oleo letico, viraconso tes tuos. Ioan. 1. In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbu victor. 20. Deux redemut Ecclesia sanguine sue suo, quod neque de Patre, neque de Spiritu sancto intelligi potest, quorunenter velcarne, velsanguinem habet, sed de Christo. Rom. 9. Christus est er patribus, quatum attinet ad carnem, qui est super omnia Deus henedicius in secula.

1. Tim.3. Deus manifestatus est in carne,

1. Ioan. 5. L' francisi viero, in Filio cius Iesu Christo. His est verus Deux et vita eterna. Tit. 2. Expectanta beatam illam sperm & apparitionem (qua visibiliu apparitio (bristo tautum competit) gloria magni Dei, & Seruatoris nostri tesu Christi. Alus quoque equipolentibus nominibus ipsius Dininitas exprimitur, at quod dicitur vinus & solus Dominus. 1. Corint. 8. Deminus gloria. 1. Corinth 2. Ipse Dominus de cœlo. 1. Corint. 15. Rexregu & Dominus dominantiu, Apoc. 17. & 19. Splendor gloria & expressa imago substantia Paris, Heb. 1. aqualis Deo, Phil. 2.

Exquibus attributis demonstratur Chrifi Divinitas?

Ab eternitate cultu adorationis ab operibus foli Des proprius, & quod no posto svogns in scripturis introdacitur.

Quomo

ſi

CHRISTI. LI. et.

Quomedo ab aternitate?

Solus Deus est ab aterno. Filio autem aternitas in facrisliteris adscribitur. Ergo est verus Deus.

Proba Minorem?

Psalmo 2. Filius meus es tu, Ego hodie genuite. Vbi nontemporale, sed sterni HODIE describitur Nam, cum Deus sit ENS aternum, temporisratione omnem transcendens, adeo, vt nulla apud ipsum temporum 21 99 nua ra, nulla discretto sit: Sed mille anni, aquè brenes, ac hesternus dies iam iam prateriapsus: & vicis- Psal. 90. sim unus dies , ut mille anni : Ideoq, nec preteritum est apud Deum, nec futuru, nec heri, nec postridie: sed eternum quaddam NVNC, & citra temporis cogitationem vllam perpetuo durans manensá, HODIE: quare HODIE idelt, extratemporisrationem ullam, in ipla aternitate vel ab aterno Filiti a patre genitum, Pfalmista docer. Praterea, quia nullum tempus cogitari potest aut debet, quo Pater non fuerit Pater, sequitur, quod ab eterno Filium genuerit fibi coaternu, cuius respectu & relatione Pater semper fuerit Pater. Deinde atsrnitatem Christie faias etsa oftendit, dum PATREM Æ- Efaia 9. TERNIT ATIS ipsum appellat. Micheas items.cap. quando egressim Christi ADIEBVS ÆTERNI-TATISesse demonstrat. Quibus consentit Iohannes, 1. Ioan.1. scribens, Nogovfuise ab initio, & cum relique creature Ioan.1. esse inciperent, Verbum iam tum ante illud principium rerum in ipsa scilicet aternitate, apud Patrem extitisse. Hinchogovipfam vitam aternam nominat. Non poffer 1.10.165 autem effe vita aterna, nisi ipse aternus effet. Sic Ioannis 17. petit se gloriscario loria, qua habueris apud Patrem, ante

in i

loca

mi

¢117

tur

cia

sta

le/

in

Br

coe

ria

06.

antequam his mundus effet Que phrasis aternitativel notatio, sicut Paulus eam explicat. Cum enim Ephes.i. diceret , nos in Christo electos , ante constitutione mundi, mox in secunda Epistola ad Tim.id dilucidius enar. rans, nos ante tempora aterna electos esse profitetur. Eadem ergo vis huius phrasis etiam in loco Ioannis 17. est, vt Christus antemundu conditum, id est, ante tempora aterna, apud Patrem fuisse pronuncietur. Hinc per Melchisedecu adumbratus legitur, quod neg initium dieru,neg vita fine haheat, Hebr. 7. Denig, Apoc.1.luculentissimum aternitatis Christi testimonium extat, vbi illud apud Esaiam 44. Ego sum primus & nouissimus, & extrame no est Deus (quo suam aternam dininitate Dominus astruit) Filius Dei pro se citas, Apoc.1. inquit: Ego sum a & w, PRIMVS ET NOVIS. SIMVS, vinus & fui mortuus. Quod si Filius Dei primus est, certe alium tempore priorem non agnoscet. Coaternus igitur cum Patre & Spiritu sancto Deus sit,neseffe est.

At Paulus Colof. 1. Christum primogenitum vnitierse creature nominans videtur indicare, quòd Christus sit prima creatura?

Hic locus modo enumeratis infallibilibus scriptura testimonis cotrarius no est. Neg, enim Apostolus Christum in ordine creaturarum hiscoverbis redigit, sed potius aternitatem ipsius exprimit & cosirmat, primogenitus autenniuerse creatura vocant, ideoquod genitus sit unte uniuerse creaturas, ab aterno scilicet, vi modo perspicue & irresiragabiliter est demonstratum. Et ipsa loci Paulini & 1920; indicat, Apostolum ibitotu esse in illuini uniuerse con contratum.

inillustranda aterna Christi Deitate, quam ab opere creationis ex prosesso consirmat: tantum abest, vt eo loco Deitatis gloriam adimere Christo moliatur.

Attu perge Christi Deitatem probate?

Eahinc etiam mirifice illustratur, quod cum neminem praser solum Deŭ adorare liceat (Matth. 4. Dominum Deum tuum adorabis, & ılli soli seruses) nihilominus scriptura Christo cultu hune adorationis manifestissime deserat. Heb. 1. Apostolus illud Psalmi (adoret eum omnes Angelieius) immediate ad Christutranffert. Sicut certe cultu adorationis summo venerantur ipsum Angeli, Esaia 6. interprete Ioanne 12 Sic Psal. 71. de Messia scriptum legitur: Adorabunt eum omnes Regesterre,omnes centes servient illi. Efa. 11. Omnes gentes deprecabuntur ipsum. Ioannis 5.V tomnes honorent Filium, SICVT ET PATREM. Loannis g. Adoraturacaco, cuius visum restituerat: vbi no externa reueretia adorandi voce intelligitur, sed adoratio cum siducia erga ipsum coiuncta. Nam, cum Christus quareret: Tucredis in Filin Dei?respondet Cacus, credo Domine, & adoranit en. Actor. 7. innocatur à Stephano, dicete: Domine lesususcupe spiritumeum. Actor. 9. habet potestate ligandi omnes, qui inuocant nomen tuum. 1. Cor. 1. Vnacumomnibus, qui inuocant nomen Domini nostri lesu Christi, in quouis loco, vel suo, vel nostro. Phil. 2. Kt in nomine lesu omne genu flectatur, coelesteum, terrestrium & instrorum. Apoc. s. omne creaturam qua in coloest, o quainterra, er que subterra, co que in mari, & quein eis sunt, omnia audivi dicentia fedentiin throng, & Aguo, benedictio & claritas, honor & gloria er potestas in secula seculorum, AMEN.

obj.

Gur locum Phile ad Deitatem Christi asserendam producis, cum tamé Scriptores Ecclesiastici nomen illud, in quo omne genu slectendum sit. Christo, yt Homini datum asserent?

Ad hoc obiestă suo loco respondebitur infra. Tuinterim hoc tene, non potuisse hoc tam subitime, tam venerabile, imb adorabile nomen Christo dari su homini, si simul în Persona vnitate verisse se Deus. Quare exaltatio humana ipsius Natura necessario prasupponit aterram Dimnitatem Persona, cum qua vnita est, sicut infra latius explicabitur.

Num supersunt alia quædam argumenta Deitatis Christi?

22

fa

pr

fir

TH

Maxime. Nam ex operibus ipsius plane divinis, qua cum Patre & Spiritu fancto communia habet, aterna Duinitas ipsius potentissime cosirmatur. Ioannis 5. inquit Christus ipse: Pater mens operatur via modo . & Ego operar. Et: Quecunque elle (Pater) fecerit, hac eadem & Filius facit ficut enim Pater fulcitat mortuos, ita co Filius, quos vait, vinificat. Quibus ostendit, se in nullo divino opere Patris exclusum esfe, sed in omnibus cooperari, etiam in refuscitatione mortuorum. Quemadmodu alias frequenter ait: Ego resuscitabo eum in nouissimo die. Ideireo ex miraculis suiser diuinis operibus enincit contra Indeos Ioannis 10. se Deum effe, & vnum cum Patre, Patrem in fe, & fein Patre effe, inquiens: Sinanfacio apera Patris mei noli. tecredere mihi Sin vero facio, esfi mihi non credatis, operibus credite vit coanoscatis, and Ego in Paire sum, or Pater in me idest, and vans fim cum illo Deus ficut prius

Joan. 6.

priùs dixerat, Ego co Pater voum sumus: O nod ludai qui dem negabant, ipse verò ex operi bus id demonstrat. Hinc per miracula g'orian cius, glorià tanquam vnigeniti à Patre conspectam a serit loannes, qui ppe in Ioan.t. qui bus non alienam vertutem, sed suam propriam gloriam manistrasse legiour, loan.2.

Numopus creationis & conferuationis rerum omnium Christo assignatur?

Dubium nullum est, opus creationis & conseruationisrerum vere diumum effe, Deog, foli competere, ficut Scriptuest Esaie 44. Ego lebous faciens OMNIA.exundens colos SOLVS, frabiliens terram, & NVI-LVS MECVM. Et Paulus testatur, aternam poten-Roman.t. tiam & divinitatem Dei ex creatione mundi perspici. Iam verobac omnia Filio attribuit scriptura. Gen. 1. Scribit Mafer, Dourn dicendo fine Verko amnia fecife. Oned Verbu effe ip sum Filium Dei, ex interpretatione Ioannis claret : Ioan. 1.1. Ioan. 1. & s. Apoc, 19. Sic Pfal. 33. Verbo Domini cœli firmati sunt. Pjal 101. Initiotu Domineterram fundafti, & opera manuum tuarum funt cali. Quem locu de Christo intelligendum, Autor Epistole ad Hebr. 1. cap. monet Ioan. 1. Omnia per ipsum Nogov facta sunt of line ipsofactuest nibil quod fustum est. Item, in mundo erat & mundus per ipsum factus est. Ephes. 3. qui vniuersa condidit per lesum Christum. Colost. 1. Qui est imago Dei inconspicui, primogenitus vniuersa creature, quod per illum creata sint omnia, que in colis sunt, & que in terra, visibilia & innisibilia, sine throw i, sine dominationes, sine principarus, sine potestates. Omnia per illum, & milium creata

d

1.

ø,

et

funt, & ipseest anteomnia, & omnia per illum subsistu. Heb. 1. Nouissime locutus est nobis Deus per Filia, per que & secula secit. Et mox dicitur de eo, quod omnia portet verbo sine nutu potentia sua. Heb.3. Tanto maioregloria, quam Moses, dignus habitus est Christas, quanto maiorem habet honorem is, qui conservat domu, quam ipsa domus. Quibus omnibus, laus creationis omniu, & per consequens Divinitatis gloria Christo transcribitur.

Sed contra hæc Ariani dicta quædam folent afferre, quibus contrarium nituntur probare?

Ad ea respontebo posteà, si prius vnicum adhucargumentum Deitatis Christi in medium proposuero.

Propone igitur?

Scrutari corda hominu, solius Dei est. Sicut scriptum est 3. Reg. 8. Tunosti SOLV Scorda silioru hominu, Iam aute scriptura nasposovuogno introducit Filiu. Nam Marci 2. videt cogutationes Phariscorum. Ioan. 2. dicitur nosse omnes, nec opus habere, vt quisquam eitesteur, quid sit in homine, eo quid spes siat, quid sit in homine. Et Apoè, 2. inquit Filius Dei, ve sciantomnus Ecclesie, quod Ego sim elle scrutans renes es corda. Ex infallibili ergo necessitate sequitur, ipsum verum, aternum es omnipotentem Deum esse, in omnibus, es superomnia benedictum in secula.

Curergò inquit Christus: non potest Filius de facere quicquam, niss quod viderit

Patremfacientem?

His non aliquam impotentiam sibi tribuit (vt Arius blasshe-

obj.

ũt.

per

nia

a-

us.

nis

773

m

m

li-

e-

in

es

blaphemat) quafi propria viutute sua nihil dininorum operum possit facere. Hanc enim interpretationem Spiritus sanctus enidenter refellit, perhibens Heb. 1. quod Christus To phuan The auto Suvalueus, idest, sua propria potentia verbo sine nutu gerat, ac moderetur omuia. Vnde omnipotens, Apoc.1. dicitur, Sed bic est Cenfus ditti Christi Impossibile est at Filius quicqua faciai fine Patre cooperante. Quare ? Num propter aliquarini adora piavi Minime vero : Sed propter indiuifamillam amitatem effentie dinine, virtutis omnipotentia. Etenim cum una sit ac prorsus indinisa Parris & Fily Divinitas & omnipotentia: opera quoque huius omnipotentia indinisa, totia, Trinitati a Siaperas communia sint oportet. Quare sieri non potest, vt quicqua operetur Filius, quin propter essentia vnitate simul cooperetur & Pater. Sicut vicissim impossibile est. Patrem fine cooperante Filio quicquam operari posse, propter eande F sentia potentiag, communione inseparabile. Ideo Christus explicationis causa immediate subiungit: Quacung, enim ille fecerit, hac itide & Filius facit : Itë,Pater meus operatur, & Ego operor, & c.V nde pare sibi honore Christus eo loco vendicat (vt omnes honorent Filiu, sicut & Patre) propterea, quod in omnibus cooperetur cum Patre. Siautem non propria virtute (quam tamen cum Patre & Spiritu sancto essentialiter communem obtinet) illa opera faceret : quomodo

aut quo iure exije aqualem honorem fihi uendicare posset?

ž

Cut

06:

Cut ais, Patrem & Filium, propter essentiz communionem ex necessicate à diagras operari, cum tamen gignere, gigni & procedere distincte singulis tantum suis Personis competant, & non eriam reliquis: sicut estam solum Filium & non Patrem aut Spiritum sanctum Carnem as-

sumpsile constat?

Vt distincte ad singula tua questionis membra refondea: mitio diligenter est distinguendu inter ea ans Pater at Pater, Filius at Filius, Spiritus fanctus at Spiritus fanctus ex fuis quibusda distinctis co incommunicabilibus proprietatibus personalibusintra ipsamDeitatis you apperficere dicuntur : Et inter ea. qua Pater, Filim er Spiritus Gnetus non fecundu incommunica. biles illas fuas er diftintias proprietates hypofaucas, Ced fecunda fuam illa indivisibiliter amnibus bypostasihus communem effentia cor effentialem omnipotentiam ad Extra, respectu creaturarum, operantur. De prioribus illis personalibus nibil agit Christius, cum inquit: Non potest Filius quiequă facere, nisi quod videru Patre facientem. Sed exprese de us loquitur operibus, qua creaturaru respectu siebant. Vbi Pater non ex patria sua proprietate personali (ratione cuius Eilium cionere dicitur intra suam essentia, non res condere extrase) sed ex essentiali sua, caterisq, Personis, Filiy & Spiritus san-Eti comuni virtute operatur : cuiusmodi sunt creatio, & conservatio rerum omnium, resuscitatio mortuorum, miracula, &c. scut contextus in Ioanne aperiedoces. Hec certe Pater non quasimpliciter Pater est facitielias Filius, quia Pater nonest, facere istanon posses. Sed Parer condit, Sernat & onbernat res qua Demeft, id est, ex

obj.

At,ex Dininitatis sua omnipotenti virtute. Atq, sic impossibile est, in hisce operabus Filium à Patre, aut Patrema Filio, aut Spiritum Sanchum ab vtroque seingi, nisi simul ipsa dinina essentia vintas distrahatur. Incarnationis porro, fine affumptionis humana Nature longe dis eft racio. Hecenim esusmodiest opus quad finile non habet in uninersa revum natura. Tamessi bic quag tres per fane cooper sei reperisaine Quandoquide Pater muttit Filium, at incarnetur, & incarnationfateste Apostolo, virtute altissimi & Spiritus San-Highumbratione perficitur, Luc.1.

Interim Calus Filius fit Homo, quia Carnem non in effentia Divine (prout omnibus perfonis compedie ablelute communitatem: Sed in five Persone singularita-

tem a Tumit.

n n

.

210

10-

er,

16,

16-

220

ri-

uit:

A-

1184

TIA

cie

fed

an-

0

im,

ces.

4

Sed , id

ex

Marc to Responder Christus legisperito: cur me dicis bonum? nemo bonus, nifi vnus, nempe Deus Quibus vr boniratem, ira & Deiratem fibi derogara videtur Christus?

Neguaquam, sed resellut ihi erroneam opinione Legifteriti, qui cum Christum pro nudo haberet homine, nibilominus ipfum bonum pradicabat : hoc ipfo fibi contradicens. Hunc errorem confutans Christus inquit: Quid me dicis bonum, &c. quasi dicat, sime non agnoscis Deum, nec bonu me appelles. Nonigitur vult Christus oftendere, quod non sit Deus: alias enim sequeretur, splum nec bonum effe. At quomodo non bonus effet is, qui omnis boni autor, fons & reparator est, qui est San-Dan.g. etus Sanctorum, pra cuius absolutissima Sanctitate ipsi Esa.6. Angeli coelorum facies suas velant? Sicut ergo non negat

se bonum

06:

se bonum esse, sed tantum cogitationibus Legisperitire. Spondet, ita etiam non negat se Deum esse.

Quidautem respondes ad illud Christi: Patermaior me est? ex quo Arius Diuinitatem Christi euertere conatus est?

Quod hic locus diuinam Christi Naturam non connellat, ex collatione alterius loci planissimu enadit. Na nd Phil. 2. dicitur Deo equalis. Si aqualis: ergo non minor Patre secundu diminitatem. Intelligenda suntigirur verba illa Chrifti, de Chrifto, respectu humana natura, iuxta celebrem Symboli Athanasiani confessione: equalis Patri inxta dininitate, minor Patre inxta bumanutatem. Quodg, Christus hoc in loco de se, ratione bumanitatis, disferat, contextus verboru demonstrat, cum inquit : Vado ad Patre, quia Pater maior me est. Atvero nemini dubiŭ est, quin natura sua assumpta ad Patrem tuerit, qui Deitate nunqua e Patris sinu recessit, sicut in codem capite 14. Philippo responderat: An nescis, quod Ego in Patre sum & Pater in me? Et si verba Christi diligenter examinemus: liquido patebit, hac respectu humilitatis & exmanitionis sua, ab ipso dici. Sie enim habet contextus: Si diligeretis me ganderetis utique, quod dixerim, vado ad Patrem, quia Pater maior meest. Unde apparet, hancverissimam, maximég, propriam este verborum Christi sententiam: Si vestra erga me dilectioita esset perfecta, sicuti debebat : tum certe & mihi & vobis de meo ad Patrem abitu effetis gratulaturi. Vohis quide, quia abitu meo paraturus sum vobis locure. Mihi vero quia hoc codem abitu ad Patrem persensam, who depositis his infirmitatibus, exmortali condi-

1

conditione, in longe maiorem melioremá, statú transfirar, adeum veniens, qui maior me est, es non, vi ego, tantis miseriys subiectus, cui, quò vicinior ero, tanto longius à miserys huius mundi abero.

Quomodo ad illud Ioannis 17. respondendum censes: Hzcest vita ztesna, vt cognoscant te (Patrem) soluta verum Deum. Ergò Filius, & Spiritus sanctus, verus Deus non erunt?

į-

ě:

e

t,

d

n

4

e-

16

1-

or

0-

ra

tè

4-

0-

173

Sententia Christi est, quoddinina essentia Patris, quamipse productis à se Personis communicat, sit sola illa vera, & unica Diminitas : extra quam no sit ullus alius verus Deus. Iam aute Filius & Spiritus sanctus no sunt extraillam Dininitatem Patris, sed intra eam. Es per particula SOLV M no excludi Filium, constat primo ex is, que ibi sequentur : Et que misisti Iesum Christu. Deinde, cum Ioannes de Filio scribat: Hicest verus 1. Ioan. 1. Deus & vita eterna: certe qui Patrem ita solum verum Deum dici autumant, vt Filium ab hac laude secludăt: hi & verbis Christi vim faciunt, & Ioanni aperte atq. in faciem contradicut. Quia vero vtrumq, dictu a Spiritu veritatis proditum est, tum quod Pater solus verus Deus sit, extra quem non sit vllus alius, tum quod Christus sit verus Deus: ex necessitate seguitur, Filium, vto Spititum sanctum, non extra, sed intra illam Patris Dininitatem subsistere: Et particulam exclusina SO-IVM nec Filio, nec Spiritui fancto, sed tantum isrebus quaextra Dininitatem atq, effentiam Pairis funt, & inprimis commenticies gentilia des opponi. Qualege & ratione de Filio quoque vere pronunciare poffu-

obj.

van And practipsum non sit aline Deus, quemadmodium expresse in Apocalypsise primum dicit & noussimum: nimitum ex Estiar epetens, & adse accommodans illud: Ego sum primus & noussimus & practime nonest alius Deus; eodem plane sensu, quo Ecclesiacani: Grass du wer der ist? Er heißt Jesus Christder DENR Zebaoth / vind ist sein ander Gott. Vereenmextra Diumniatem Fily nec potest nec debetvlus alius Deus quari.

Possétne hoc regula quapiam comprehendi?

Maxime, eag, admodū infoni er memorabili, quam intimis sensibus abs vereponi velim. Est q, bac: Quandoiniys, qua Deitan absolute considerata propriecompetunt, quippia de vua Persona Trinitatis sine Paris, sine Estis sine Spiritus sanchi inscripturis dicitur er exclusiva particula adiectareperituriti ea exclusiva, non Personis reliquis opponitur, sed ijs duntaxat, qua extre Trinitatem sunt, excludendis accommodatur,

Potes id exemplis demonstrare?

Sufficeret quidemboc spsum es Ioan. 17. capitemode prolată, sed maioris eusdentia ca asa hac insuper accipt. Math.ii.inquit Christus: Nemonouit FiliănisPater & nemo nouit Patrem, nis Filius. Ergóne, quod solus Filius Patrem, & solus Pater Filium nosse dictur, ob hanc addită exclusiuam (NISI) Spiritus sinctură noticiapatris & Filiy secluditur? At quomodo consisteret quod Paulus inquit, Spiritum sanctum mnia serutari, ettă profunditates Dei? & nemine seire, qua Dei sunt, nis Spiritum Dei? Qumodo item Christum docere, & illustrare tuxta promissionem Ioannis 16. potuisse, seundem

Regula.

aundem non no Jet ? Palam igitur est, particulam (NI-SI) non Spiritus fancto, sedreliquis, qua extra Deum funt, opponi, Quemadmoduus vicifim. 1. Cor. 2. cum inquis Paulus, nemine nouisse ea, qua Dei sunt, nisi Spiri- 6. tum Der: non excluditur Filius, qui certe Patrem per-

ficte nouit, ficut ex 11. Match, audinimus.

20-

yli-

20-

me

ca-

der

Ve-

tul-

į?

Am

an-

20-

ru,

cr-

1071

tre

ode

pe. a-

47',

sa

et

71,

at,

0

7

Itaquando Mar. 13. dicitur. De die autem illo, & ho- c. ra,nemo noust, ne Angeli quide, nec Felius Scilices inxtahumanitate, in statu exinantitionis) scafolus Pater: Ibiparticula SOLV S, nee Filin projecto, vt Deum, nec Spiritum fanctum fecludit. Quomodo enimereator ipfe, creatura sue, id est, mundi, sinem er consimmationem ignorares? Quomodo iplum Indicem borasidicij latere posset? Et quomodo profunditatum Dei serutator ille Spiritus hec nescire diceretur? de quo scriptu est: Quis adiunit Spiritum Domini, inquit Esaias, aut quis confi- Esaia. 42 liarius eius fuit, & oftendit ills? Cuque init confilum, Equisinstruxit eum, & docuit eum viam institia, & erudiuit eum scientia, & semitam prudentie oftendit illi? Queomnia sirmitate regule modo propositaquam solitissime comprobant. Inxta quam regulam, hac quoque yva un sine sententia Christi (ve cognoscant te 6- d. lum verum Deum) explicari debet.

Quo pacto intelligam illud, 1. Cor. 8. Nobisvnus eft Deus, qui est Paterille, ex quo omnia, & nos in illum? Vhi rurfum foli Patri, feclufis perfonis cateris, Dininitaris gloriam transcribi dictitant Antitrinitarii?

Quia Paulus diserte affirmat, Christianos vnutaxum Den agnoscere preter que non sit alsus: onibisomimos idens

nus ide Rom. g. Christii dilucidissimis verbis Deum h omnibus laudandū in secula, magna Spiritus 77, 1199-Poela pradicat: Ex hac profecto testimoniorum cellatione, veteru ac recentium Arianoru impieta (quam exPaulo volebant pstruere) in nihilum plane redigitur, e euincitur valitissime, Paulo in mentem no venisse, vt Patrem nominando vnu es solum Deum, a Dininitatis consortio Filia arceret, alias enim sibi ipsi palpabili contradictione repugnaret. Quod autem Patrem, ob principatu originis, nominatim exprimit: no ideo reliquas Personas vult exclusas, sed propter Destatis unitatem inclusas: Ea enim est inter Patrem, Filium & Spiritum fanctum essentia indivisa communio, vt Patris asserendo Deitatem, Filij quog, & Spiritus sancti Dininita (quippe quevna omnino ad numerum est) iam iam asserta & comprobata sit. Et sicut in sequenti membro Christum vnum & solum Dominu predicans, Patrem ab hoc (Domini) titulo no excludit: Sic vicissim in pracedenti membro, Patrem unum & solum Deum appellans, non secludit Filium, sed vterg, vtrobig, includitur. Pratera in hoc dicto Paulino no tantum Patris chara-Eter, ex quo, sed etiam Spiritus sancti, in illum: item Fily per quem, exprimitur: sicut distincte hi characteres singuli singulis personis, in pluribus alus scripture locis, maxime vero Rom.11.tribuuntur: Quoniaex illo (scilicetPatre) per illum (scilicet Filiu, Ioa. 1. Col.1. Heb.1.) In illum (scilicet Spiritum sanetu) sunt omnia. Quod autem deinde seorsim Christum appellat Dominum: sciendum, quemadmodum Patri Dei vocahulum frequestius in scriptura tributtur ob principatu originis: Sie Felin frequentius, in Noua prasertim Testamento, Domi-

Dominu dici propter opus redemptionis, quia nos fanquine suo mercatus est. Quin hocipsonomine (Dominus Divinitate Christo affignat. Dicit enim: Etsi multi fint qui dicantur Domini, nohis tamen est vniu Dominus Christus & c. Quo ipso demonstrat, xue is apellatione vocilehous equipollere: Alias enim vere affirmarinon posset, quod nobis Christianis vnus tantum esses Dominus, sed potius duo. Primo enim agnosceret Christianiillu Iehouam, Dominum in sacris literis decantatũ:Deinde hunc quoque à Paulo hoc in loco prædicatum Dominum agnoscerent. Iam vero, dum nobis vnű duntaxat Dominu esse ait, qui sit Christus: necessaria concluditur consecutione, Christum esse eum Dominum, qui alias Iehona dicitur : sicut Iehona vocabulu Enan-= gelista & Apostoli per gracum weis in Nouo Testa-= mento reddunt, quotiescung, Veteris Testamenti sen-= tentias citant, in quibus Iehoua nomen occurrit.

la-

m

ur,

Ut

115

n-

n-

as

m

m

n-

46

ro

£-

l-

Pariferè modo Antitrinitarij testimonium Pauli, quod Ephes. 4. extat, sux probanda opinioni accommodant, quando scribit: Vnus Deus & Pater omnium. Hic enim solum Patrem vnum illum Deu pradicari aiunt, & non etia Filium, vt nec Spiritu sanctum?

Patris vocabulum de Deoin scripturis eucovuucos vsurparisolet. Nonnunquam primam tantum Trinitatis personam, cò sic Patrem Filis Domini nostri Iesu Christi denotat. Interdum auté Deus dicitur Pater respectunostri, tum propter creatione tum propter paternum erga homines assessir Atq, sic vsurpatu, toti Trinitaticommune est. Hoc in loco Paulus no de solo Patre

06:

Domini nostri Iosa Chresti, seu de sola prima Persona agit, sed Dea epitheten Patric quadam adnos relatione adscribit, inquient touris Device; Pater OMNIVM: nimirum Devena absolute consideratum, adeog, totam Trinitatem intesseu. Critis rei eniciens argumentum boc quog, est, quod singulos illos, singularum Personarum hypospaticos characteres atg, notas subsungit, dum ita scribit: Vivu Deut & Pater omnium: qui est superamos (Patremintesseus) es per omnes (Filup sonamus indicans) est inomaibus (Spiritum sanctum designans) Denig, simaxim sostu Pater prima Persona bic nominaretur: tamen ex supra memoratis cuidem esset, asserbas potius simul probari es consirmari reliquarum quog, Personarum Deutatems.

Quia hic Filius Dei sub plenitudinem temporis incarnari voluit: quari potest, cur hac potissimum secunda Persona Homo sieri ex Patris decreto debuerir?

Ches tie.

Deboc à posteriori potius, quan à priori estiudicandum Primo, quemadmodu Deus Pater per Filiumgenus hamanum creauit : sic per eundem Lapsum hominum genus recreare voluit. Sicut ad hanc causam Pau-

Lus Colos. t. aliudit. Deinde, ut qui in Duunitateerat Dei Patris Flius, idem in Humanitate matris hominis Fi-

3. lius fieret ne duo crederentur filip. Et ut Filius fraternofter fiendo, nos natura filios sea, fua nobelcum fraterni-

4. tatis confertio, Des filos efficeret. Et ut hominem ad Dei
inagene unitio conditum, tofe, imago Des Patris incon5. ficus, ad am faminaginem reformaret. Deniq, quia

5. ffront, ad smill am small new reformaret. Denig qua placent placuit Deo sum erga komines amorem summe doclavare. Non potuisses autem illum testatum facere luculentin, ac missione Fily unigeniti in mundum, soan. 3.

M:

tam

tum

na-

um

per

-fo-

efi-

ona

ens

ed

og,

m

Recita testimonia de incarnatione Filij Dei?

Ioan. 1. Verbu Care factum est, & habitauit in ne-

Gal. 4. Postquam venit plenitudo temporis, emiss Dess Filium suum natum ex muliere.

1. Timoth.3. Citra controuersiam magnum est pietatismysterium, quod Deus manusestatus est in Carne.

Esa. 7. Ecce virgo concipiet in attero, es pariet Filium, es vocabunt nomenei a Immanuel.

Lucai. Ecce concipies in viero, & paries Filium, & vocabis nomen eius lesum. Is erit magnus, & Filius altissimi vocabitur.

Etrursum: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibs, & quodex te nassetur Sanctum vocabitur Filius Dei.

Heb. 2. Posteaquam pueri commercium habent cam earne & sanguine, & 19se similiter particeps sactus eorundem.

Etmox: Nusquam assumit Angelos sed semen Abrabaassumit.

Quomodo Agy @ dicitur Carofactus?

Nonconversione Deutatis in Carnem: sed Carnemid est, integra Humanitatem assumendo in unitatem Per-sons sicut modo allata & producta testimonia phrasin illam Ioannis, non de aliqua 78 X678 in Carnem conversione, exponunt: Sed hoc tantum docent, quod X57 5

Noy @ particeps factus fit carnis: assumpseriteam, in carnem venerit (1. Ioan. 3. & 4.) & in carnesit manifestatus. Sic manet inconvertibiliter id, quod erat, nempe Deus, apud quem nulla est, vel mutatio, vel conversionis obumbratio: Et factus est id, quod non erat, nempe Homo, iuxta pium & eruditum versiculum:

Sum quaderam, nec eram quad sum, nunc dicor

mrumg.

Num Nay @ indiguit affumptions Humanitatis?

Aoy ab aterno perfectissima semper existens Persona, & bonum ew apxes, adeog, Deus super omnia benedictus in secula, respectu sui persici amplius non potuit: proinde nec ad sui plenam beatitudinem, quam persese solidam absolutissima persectione una cum Patre & Spiritu sancto obtinebat, Humanitatis assumptione indiguit. At propter nos, nostramá, salutem descendit de cælis, & Homo sactus est, sicut scriptum est: Puer natus est NOBIS, Filius datus est NOBIS.

Et rursum: Natus est VOBIS hodie Saluator,

Christus Dominus.

Quia Noy @ assumendo carnem de cœlis descendisse scribitur: cupio eius descensus rationem ex scripturis mihi explicari?

Primo,non ita descendu Filius Dei de cœlo, vt Naturam suam Humanā, sue carnem de cœlo detulerit, sicut Valentiniani sominarūt, quorū opinio infra consutabitur. Deinde neg, sic intelligatur is descensus, quasi λόγος inxta suam Diuinitatem, instante iam tempore illo incarna-

mi-

er-

m-

cor

carnationis, de summo aliquo coelo motu locali vel descenderit, vel denolarit, & in vtera virginis se immiserit, vt ibi carne affumeret. Etenim Loy Oratione fue essentie infinitus, er cum Patre & Spiritus sancto effentialiter cali o terra implens, de loco in locum moneri e trasferrinulla ratione potest. Quemadmodu etiam, vt Homo sieret, tali descensu e supremo aliquo coli loco in insimu non indiquit: cu & anteincarnatione effentielter in Maria, sieut & in cateris creatis omnibus fuerit, & vbicung, Noy & est, ibide cœlum suuregnumg. caleste secum habeat : sed hoc tantum adillam croapxωσιν opus ei fuit, vt qui ante & extra Incarnationem prasentissimus erat Maria virgini:nuc in incarnatione Humanaex ea natura assumeret, sibig, in Persone vnitate inseparabiliter copularet. Tertio igitur Filius eode plane modo de cœlo descendit, quo Ioan. 16, à Patre exissfe scribitur:non certe, quod Noy O ratione Divinitatis sua vnquă vel Patre deseruerit, in cuius sinu perpetuo residet : sicut inquit Philippo: Non credis quod Pater in Ioan, 14. me est, Ego in Patre: nec quod Nogos Diminitate sua colum unquam deserverit, aut ab administratione cali ad tempus recesserit. Sed quemadmodii Deusipse Gen 11.19 Fro 19 co alis in locis scriptura descendere dicitur de colo, non deserendo colum, a quo nunqua esfentia sua recedit, sed zushili aliquo er conspicuo signo, seurenelatione in terrissese manifestando: sic Dei Filius de coelo in terras descendit, cum in terris humanam Naturam assumit, es in ea se manifestat, 1. Tim. 3.

Quidigitur est Natura humana in Christo? Non est Persona subsistens per se: sed est assumpta Natura Natura de humana substantia, constans animarais nali, e humano corpore

Attulitne Christus Carnem suam de cœlis, sicur Valentiniani opinari funt?

Nequaquam: sed ex D. Maria virgine eam assum. psit: Alias non posset dici fructus ventres eius, vt nec semenmulieris, semen Abraha, genitius ex semine Dauid secundum Carne, Filius virginis: si ea Caronon ex semine Dauid, non ex substantia virginis Marixasumpta: sed cœlitus allata esset: Neg, etiam frater noster secundum Carnem appellari posset, sipsius Carononese bominibus humana, sed ex cœlo, cœlestis substantia, asque sic alterius esset speciei.

Veramne Humanitatem, an verò eiusdem Phanthasma quoddam assumpsit, yr Marcion voluir

Tametsi ex dictis vera Christi Humanitas abunde comprobata est: maioris tamé enidentie canfa, liber buc referre auctoritate Apostoliex Epistola ad Hebr. paulo ante pautia. Quemadmodu pueri id est, fratres Christi seu sideles) participant cum carne & sanguine, sic & ille consimiliter particeps factus est eorundem. Et ruroperation and the sile confirmation particeps faitus est corundem. Et rur-HalZ. Hunger proget lem fieri abla peccata. Quibus omnibus delirium illud Marcionis potenter renellitur, & vicissim oftenduur, veram solidamg, Humanitatem affampsife Christum, quale or nos fratres spfins habeamus. Laquet hoc spfum ex humanecarnis proprietatibus: at, quad edit, quod bibit, creuit coram Deo simul & hominibus, esurinit, fitiuit, defatigatus est, dorminit, fleuit, sudanit, contri-

Hebr. 2.

f. 129.

garus

iam p

mann

te,quo

libera

phan

fisas

phan

Et

ania tate tur

> 200 lun Gun

Pr car

Cole

fanus est, crucifixus, mortuus & fepultus, & quòdetiam postrefurrettionem fuamdifeipulis fe videndă, mò mambus palpandă prabuit, inquiens: Videte & palpate, quoniam spiritus caraem & o Janon habet, Luc. 24.

Et quia constat, incarnationens Verbiboc fine consilioù fattam, et moriendo pro nobis, ab aterna morte nos liberares: Quomo do qua so mori poi un se ficor pus ipsim phanthasina tantam siu ses? Proindementabilis necessua rodemptionis nostra requirebat, et verum, non phantasticum corpus assumeret.

Proba, quòd præter corpuseriamanimam aflumpfecit?

Document alim Appallinariffe, Nogorno a Jump fiffe anima, sed corps stantum, & loco anima e fuisse Dininitatem corporis nysteovinov. Alind austern nobis loquuntur facra litera. Porefratem inquit Christin, habeo, ani - Ioan. 18. mammean panends, cama, refumendi: Item, triftis Luc. 23. estanima mea, ufq, ad rioriem: Quad de Diminitate explicarinequis, quippe que nec tristilie, nec reliquarum quin Christo confrecti fuerunt, affectuum capax est. Sic Patricalesti moruturus commendat spiritum Matt.2 sum : quemadmodum & emisse dicitur spiritum sum: que omnia de Deitate accipere absonum foret. Proinde veram quoque animam assumpsit : neque vero eam vegetatiuam duntaxat & sensitiuam, sedrationalemspiritum, qui etiam post mortem esset superstes. Sicut Christus eum humanum suum spiritum emisis, Patriin manus reddidit, eumog resumpsit in resurre-Etione. Et quod Luc. 2. Sapientia creuisse dicitur: Nonne sole dilucidius binc patet, Christis animam rationalem 1:110

fine mentem habere? Quoniam sapientia crescere nes immutabiliDeitati, nec inanimata carni, nec vegetatina potentia, si ea sola sit, sedrationali anima, sine intelligenti humano spiritui competit. Denig, si corpustantum assumpsisset, & non animam rationalem: certe non ad animam nostram, sed solum corpus attineret redemptionis beneficium: siquidem quod non assumpsit, id nequeredemit.

91

Anne, quemadmodum in Christo Natura distincta sunt, sic & Naturarum propria?

Omnino, Etenim, vt Humanitas nunqua in Divinitatan vertitur, nec Divinitas in Humanitate; se epropria Humanitatis, cuius modi sunt: finitum esse, de loco in locum transferri, nasci, pati, crucisigi, mori, &c. nunqua sunt Divinitatis propria: vicissim, Divinitatis propria nunquam sunt idiomata Humanitatis: squidem insinitum, increatum, aternus spiritum esse, omnipotentia item, omniscientia, & omniprasentia Humanitatis idiomata in aternum non siunt.

Idem de voluntatum & operationum diftinctione afferis?

Maxime. Na, vt distincte sunt Naturaru in Chrsto Volcy sue substantia, sic earundem quoque essentialiter distincte manent voluntes: Ita quidem, ut divina Natura divina voluntai sit, sicut humane natura humana, cor hac perpetua substecta moneat divina, tis, consentiens co conserves, vt ex historia passionis dominicamanifestum est, Idem de actionibus cuiq, Natura propris

proprisesto indicium. Etenim Deitaticactionaturalis, nunquafit actioNATVRALIS Humanitatis quandoquidem Natura humana nunquam ex sese, aut naturali quadam sua vi, atque proprietate, divinas actionesproducit. Quomodo autem, quo respectu, ratione atque modo ad Deitatis opera à Noywadhibeatur, suo loco fuerit explicandum.

Natura humana num in feipfa subsistit, aut

Geipla est Persona, sicut Perri Ata franche ara the moute verne Humanitas? I affer feld maneta ara the moute suffer Minime. Na cum duas Personas in (hristo credere moute are suffer thomas of the Minime. Na cum duas Personas in (hristo credere moute are personas in the manus duas server and the suffer are su Christianareligione prohibeamur, haudguaguam pro-f . d f.ug fecto assumpta Carnis Natura in seipsa subsistere dicenda fuerit: sed quemadmodum Xoy @ eam assumpsit in suam illam diuinam aternámque hypostasin, sic in eadem To Done hypostasi etiam personaliter subsistie

Factaigiturest assumpta Humanitas Perso-

næ To Long reliera xorvovog Cara deper forte u montale to ne a

feu particeps ? "" to make the fort for you were wife of the
feu particeps ? "" to make the fort for you were wife you to

"" Aut enim per se Personal to don't work to the common of the
it? Aut enim per se Personal to control to the control t

Quidni? Aut enim per se Per sona sit oportet, authorise posidore restave Per sona 78 X078 verè communicabit: hic nullum est son a sono gra per tertium.

Atqui Persona proprium est, vr sit substantia incommunicabilis: Quomodo igitur humana Natura Personæ Verbi diceretur xourovos facta?

Persona Persona dicitur incommunicabilis, cum utrag fuum proprium ESSE hypostaticum ab alterius fragion of illustristes adaptin loci this abie a frequence : is impropried to universe ? Nor is the statement to the printing of the statement to the printing of the properties about the printing and the properties about the printing of the printing about the printing of the printing about of the printing about the

hypostasi distinctum obtineat laterim Persona communicabilis erat. cr communicabilis per unionem sactaest non Persona sed Natura que per se communicate prepriam non habens, in consertium seu communicam Persona Verbi, mediante admiranda cr inessabili illa unione, assimpta est.

Affirmás ne humanam Christi Naturam esse

in ipla mterna hypothali Verbi?

Omnino. Eo enim allumpta est, Quare etiam in diuina illa hypothali (quam λόγω à Patris & Spiritu
fancti Personis in Trinitate distinctam obtines) verò
subsistis.

Quia verò constat eam etiam in loco esse: doceri cupio, num eodem illo modo, quo in loco est, siceriam in 2000?

f. 78.

Minime, Siquidem in loco est Christi assumpta Humanitas naturaliter er localiter: in persona aute Verhinequaqua vel natutaliter vellocaliter existit, quandoquidem V nio localis non est, seu locali, aut vlio alia physico ac terreno huius seculi modo satta. Adde, quod ea ipsa Persona V erhi, in quam Caro Christi assumpta est, loco omni penitus exempta est, ad su existentiam nec tempore, nec loco, nec vliis locorum spacis egens: scut ab aterno suit, priusquam locus esse vilius. Proinde, quia Caro Christino alihi, nisi in hac ipsa hypostasi, ad quam nulla locoru spacia pertingunt, personaliter substitute in infallibul necessitate (hacratione acrespectu) upsa quoque Caro Verhi, extra cir supra locum omnem eritin ipsa purissima Disuinitate co hypostasi verbi.

Sed con-

20

do

cre

hic

nit

fe

29

qu.

C

Sur

in loco localiter, & extra locum in dinina 18 A open za car of dicatur effe Christi Humanitas?

Quia contradictio tum demum commititur, quandopugnantia de eodem, secundum idem, eodem grespetuconsiderata pradicantur: Hac duo autem (esse in loca et esse esse esse una diuerso respectus, toto genere discrepante modos, dieuntur: perspectus, toto genere discrepante modos, dieuntur: perspectus meadit, nullam bicimplicari contradictionem, prasertim cum virum que actiumis literis certure indubitatum sit. Nam Humanitatem Christi in loco esse posse localiter, viring, in cofesse. Quod autem etiam sit in hos quo en hoc quidem à quoquam (hristiano negari potest. Si verò in ipsa va hos quid ni (respectu eo) iam supra es extra locum omnem Caro (hristienecta necessario statuiur.

Vt ergò de Vnione personali dicamus: num ea Essentialis est, qualis est trium in sancta Trinitate Personarum?

Nullomodo. Diuina enim & humana Natura non funt, vitres Persona Trinitatis, vnum gosca: Sed vitraque suam retinet peculiarem gosca, ab alterius substantia distinctam, tamessi non separatamant distinctam.

ž

D 2 Num

Num huiusmodi naturalis Unio est, qualis interanimam & corpus hominis internenir?

Minime. Nam qua naturaliter unita sunt, ease mutuo persiciunt, ut neutrum absg. alterosuam veram es omnimodam persectionem obtineat. Sic corpus absg. anima mortuum. Vicissim neque anima extra corpus suna undiquag, plenam habet persectionem: squidem cuiusque rei persectio, ex creatione eius astimatur. Anima verò hominis non ita creata est, ut su extra corpus, sed in corpore. Vnde resurrectionem suorum corporum anima beatorum cum desiderio expestant. At verò Naturarum in Christo, divina es humana, longè alia est ratio: siquidem divina quidem humanam, es asumens persecut assumptam: Vicissim autem ab hac nihil apsa. vei persectionis, vel impersectionis accipit, omnumutationis simpliciter expers.

Qualis igitur est Vnio & quomodo eam definis?

Vnio personalis est, qua Nor en seipso permanens, quod est immutabiliter, assumit Naturam humanam nectamum gestat cam, ac sustentat, ne in nihilum redigatur; sed se totum illi communicando vnum cumea upo co sus voconstituit, quod est co dicitur Christus vno duo sint pily, sed Persona eo Christus vnus, Deiscilicet Filius, Naturam humanam ita sibi vniens, vtexinanitionis quidem tempore, per eam opus redemptionismundi persicerus. Nunc vero per illam omnia in colo eo in terris agat eo operetur.

Num

proi

Chr

Cona

Stat

nati

Nu

test

tur

ini

quo

iqit

nt a

Gna

mir

Tun

utn

in (

Coc

paid unic!

Idipmata dettais emanicous afectiones and a abfecte ton trinitati to cora
for a reference file sporters file, que appoint emanicata prime (fer la consultation file)
for financia de significa elever im rece difference esteura dans the am page of 125
for financia discoupant elever im rece difference esteura dans the am page of 125
for financia discoupant elever im rece difference esteura file omnit for am a prime a prime of the control of the second of the seco

Minime. Sic enim dua in Christo essent Persona, es e rece faisa micha proinde duo Christi, cum tamé vnus sit Dominus les us la sesciona de la christis, qui dius suon est, i. Cor.i. es 8. Sed ideo per-mai de distraça si sonalis dicitur, qui a Persona Trinitatis secunda, hypo-es relacione se sun sua millam persona atq, hypostasin, Natura sa sumpsit humanam. Quare nec Natura simpliciter assumpsit natura (quaratione tota Trinitas esse incarnata) nec Persona Persona sed Persona Naturam, alias non seipla. sed tantummodo in illa Persona assumentis. Verbis substitentem.

Num non tantim Persona, verum etiam Natura
Verbi dinina hypostatice limitata att spec historie que a ma kirjan to
Carni vnita est ? ma diant finantili mente time time to terri se
time que pendente de la propositione time time to terri se
time que pendente de la propositione de qui interese tronge

Persona VERBI ab eins dem Natura dinina no po 1º20 fizz. test ita segregari, vt illa quide humana in Christo Natura credatur hypostatice iuncta, hac vero no. Sic enim inipso hoyo duo quadam realiter discrepantia essent, quod cũ absolutissima ipsius simplicitate pugnat. Aliud igitur est, si quis dicat, ip amfimpliciter Diuinitate pro at absolute toti Trinitati comunis est) esse Carni per-Conaliter unitam, quad falfum effet. Alud vera dicere: Naturam divinam Verhirelate colideratam or determinata hypostatice, in ana singulari hypostasi Verhi as-Sumpte Carni unitam effe. Quod posterius ta veru est, vt nihil in hoc articulo sit decantatius, quam quod dua in Christo NATVRAE personaliter sint copulata. Quemadmodu etiam D. Apostolus assenerat, in Christo corporaliter, id est, in proprio eius corpore inhabitare cuire(cuius inhabitationis voce valone proficto intelligit)
non Persona absg, Dininitate, sed ipsa γεότη (a, DELTATE M, imo totă plenitudinem Deltatis. Hincetiă
credimus, Dev Mmanisstati în Carne. Quod vere dici
non posset, si λόγ & absg, suc Deltatis cũ Carne vinone
personali Homo factus esset. Et hinc etiam meritum
passionis Christi constat, quod passio, quam Carne subjet,
ob inhabitantem Deitat quod pessionis mam parares
mundo redemptionem.

Vnio hypostarica sactane est sine Naturarum ad se inuicem xovovice? 5-530.

Natura in Christo non sine arcana atg, inestabili nosvovice sunt unita. Quandoquidem his insimusgradus est coru qua uniuntur quando sibi inuicem unita ubil communicant. Quia vero Natura in Christo summo unionis arctissima gradus ucta copulata f. sunt summis quoq, gradus nosvovice interventat necesse est.

Quzest illa Naturarum zowowia?

Δάγιο fanè exoινωνησε, vel, vt Apostolus ait, μετεο χε, seu particeps admirando commercio sastus est carrus est sanguinis, Heb. 2. Econtra idem hic λόγο seipsum TOTVM (sicut TOTVS incarnatus est) assumpta Humanitati communicauit. Vnde Scriptores Ecclesiastici sapè affirmant, Humanitatem Deitatis Verbi κοινωνον seu consortem participemque 1. Ioan. 1. sastam esse. Et quia Dinus Apostolus Ioannes asserit, πος habituros κοινωνίαν cum Patre & Filio eius lesu

2. Poiri. 1. Christo: Et Petrus, heatos in vita aterna dinina Natura sure xovovas consortes: quanto verior, & incompara-

beliter

H

17

H

Geo

Beg.f. 13.

biliter maior atque sublimior xolvevía ea est, qua omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter in habitare in assumpta Carne dicitur? Qua nolvevía demum (co non nuda Naturarum combinatio sine hac nolvevía) prestat, su Homo ex Maria natus, verè sit Filius Dei, quod verum esse non posset, si humana Natura, à qua (bristus Hominis determinationem stratur, nullà haberet cum Diuinitate nolvevías veram, Nibilenim potest dici Deus, sine Deitatis nolvevías.

ie

Non sufficit dicere, Vnionem xella confrontiacham & Humanitatem Deitati personaliter unitam, ersi nulla siat istius xovovia; mentio?

Sine no convictam dicta Vnio Naturarum dici non cad gir affair potest Perfonalis seu τους απική: quomodo enim Humanitas vnita esse πῶ λόγω τους απικῶς, si ei τους απις se seu Persona Verbi pror sus esse à κοινώ νη Ος sncommunicabilis.

Annonautem hacNaturarum xowwiq con-

Minime. Namnec divina Natura fit humana, nee
Humanavertuur in Divina, cusus ipfano effentialiter,
fedperforaliter xospovog efficitur. Et alsud est confusio
Naturaru, aliud earunde xospovog. Et quia xospovog
omnis ad minimu inter duo est, certe aliud manebit id QVOD fe communicat, aliud verò
id. CVI fe comunicat.

D 4 Eodémne

Eodémne modo, de Naturarum xovovia fenserunt Patres?

Maxime. Proptera enim, in declaranda doctrina Vnionis hypostatica, non tantum Vnionis, sed etiam κοινωνίας voce, alysą aquipollentibus veuntur, ve doceant, tum Nogov Carnis, tum Carne Deitatis 78 Noy 8 xolvwood effe factam. Quorum testimonia videin consensu Antiquitatis.

DE COMMVNICA-

TIONE IDIOMATYM.

Quid differt Communicatio Idiomatum ab Vnioneipfa?

Different, ut prius er posterius, Siquidem Vnio non quidem tempore sed ordine Natura prior est Communicatione Idiomatum, & hac tanquam effectuab Unione dependet. Proinde non sunt vnum & idem, sed renera dinersa.

Quot funt genera Communicationis Idiomatum? Tria.

Quod est primum genus?

Quia in Christo dua distincta Natura sunt, accitra omnem essentia, proprietatumá, conuersionem salua & integramanent : caru vero una duntaxat Persona est: idcirco fuh primum genus referri debet, quando id. quod uninature proprium est, non folieinature, cuius pro-Xingereto prium est, feorfim, fed toti Perfona, que Deus simulos Homo est, tribuitur: & rurfum per distinctinamparticu-

particulam oftenditur, secundum quam Naturam id Personacompetat. Vt Homo est creator cæli & terra, iurta Diuinam Naturam: Deus est è virgine genitus, secundum Carnem: Deus est passus Carne,

Dictestimonia huius generis, nempe, quòd non humana tantùm Natura, sed FILIVS DEI natus ex virgine, passus & crucifixus sit?

ø-

Rom. 1. Filius Dei genitus est ex semine Dauid secundum Carnem. Gal. 4. Postquam venit plenitudo temporis, emisit Deus FILIVM SVVM natum ex muliere. Quamobrem Elizabetha ait ad Mariam: Vnde hoc mishi, quod MATER DOMINI mei venit adme?

Luca i. Quod ex tenascetur sanctum, vocabitur Filius Dei, Actor 3. Autorem vitaintersecistis.

Actor. 20. DEVS suo sanguine redemit Ecclesiam. 1. Cor. 2. Si cognouissent, DOMINVMGLO-RIAE non crucifixissent,

Eademratio pradicationis & communicationis est, quado Apostoli ipsum X030, vita oculis suis vidisse, auribus audyse, & manibus cotrectasse scributur.1. Ioa.i.

Attamen nasci, tangi, videri, crucifigi, mori, non sunt Diuinæ Naturæ, sed solius
Humanæ Idiomata?

Verum est. At quia 20005 Humanitatem personalitersibi associat ita, vet verè nuo carnis es sanguinis particepesit factus: idcirco assumendo es appropriando sibi Naturam ipsam humanam, simulquog, buius assumpte Nature propria sibi appropriant.

D 5 Ergò 06.

Deirus a neu fin gialicante or mode pasa Ar passum ais?

Maxime. Idenim nostra postulabat redemptio, we Deus ipse no relatione quadam, multo vero minus verbali pradicatione seu phrasi, sed vere pateretur, adeog, seipsum pro nohis in mortem traderet, propterea enim Homo sactus est. Etenim sisola Humanitat est non ipse Dei Filius pro nohis passus é mortuut esset, nequaqua a passio infiniti est et meriti, nos adhac essemus in pectatis, sides nostra vana, é spesirrita sora. Hinc adeo Scriptura Dei φιλαν γρωπίαν in cælum vsq. extollis, quod UNIGENITUM FILIUM sum dederit, va omnis, qui credit in eum, no pereat, sed habeat vitam aternam. Et Paulus Rom. 5. Si, cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem FILII spsiu: multo magis reconciliati, seruabimur per eum ab ira.

Et Rom. 8. Deus PROPRIO FILIO non pepercis, sed pro nobis omnibus cum tradidis, & c.

Gal.z. Vitam, quam nunc viuo, viuo in fide FILII DEI, qui dilexit me, & tradidit SEMET IPSVM pro me.

Quod cum Eslio Des secundum silam sua Humanitatem tribuatur (Divinitatenim passionum expers est) ac nihilominus Scriptura Eslium Dei SFMET. IPSV M in mortem tradicisse pronuncies: siquido hine apparu, quam inessabili prorsus xosvovice, Humanitutem illam (cuius silsus proprietas est pass) sibs univerit, quamo, admirando commercio eam sibi secerit propriss-

simam.

Num

Numergò Humanitas $\lambda \acute{o} \gamma \omega$ assumenti suas proprietates, nempe passionem,&c. communicat, eò quòd Filium Dei passum dicas?

7-

m

ã

eò

:

Passuest Filius Dei Carne, nonquod Caro communices passionem istam suam το λόχο; quandoquidem Humanitas non dat, sed accipit: assumentis enim & non assumpti est communicare. Passus autem est Filius Dei, non accipiendo ab humanitate communicatam passionem, sed potisis seisssum communicando Humanitati, eamo, vna cum propris ipsius (inter que etiam est passio) sibs per Vnionem Personalem appropriando.

Quod est secundum genus Communicationis Idiomatum?

Secundum genus Communicationis Idiomatu spe-Etaturin executione officij Christi, vhi Persona Mediatoris munius illud persocit, non vinsus dunitaxat Natura henesocio, sed secundum vetramog, Naturam, seu, vt Cocilium Chalcedonense loquitur, vna Natura operatur cum communicatione alterius, quod cuiusog, proprium est. Quaratione Christus noster Mediator, Redemptor, Rex, Sacerdos, Caput & Pastor est, non secundum alterutram duntaxat Naturam, sed vtramog, simul.

Potéstne hoc dici communicatio Idiomatum?

Certe. Namque in illo officio cuiq Nature distin-Etim competunt, tribuuntur per communicationem Idiomatum toti Persona, que Deut & Homaest. Sed videtur regula Chalcedonensis Concilij innuere, quasi Natura Christi humana in hoc officio suam tantum præstet naturalem actionem, nec adhibeatur ad diuinas operationes huius officij, Sicenim ibidem additur: quòd humana qui-

dem fuccumbat iniuriis, diuina autem triumphet miraculis?

Respondeo. Consideratur in hoc genere comunicationis Idiomatum, quid qualibet Natura, ex sua essentia proprietate ad executionem officy, afferat. Interim non negat regula, qued HVM ANIT AS Chriftiesjam ad perficiendas divinas operationes adhibeatur. Quemadmodum certe ipsa etiam Caro Christi viussica nuncupatur, cum quidem vinificare dinina sit crepyela, sicut in explicatione terty generis communicationis Idiomatum dicetur. Insuper agit regula illa de officio, quò ad acquisitionem salutis in cruce: non negans interim, quin Humanitatem etiam in perfecienda an nobis salute, eag, efficaciter applicanda, hoy o adhibeat. Etenim cum Noy @ Carnem assumpserit non hoc consilio, vt salutis ac vita initium duntaxat per eam inchoaret, sed ut plenam ac consummatam salutem per assumptam naturam perficeret (siquidem non Doy @ nudus, fed Christus, quaterius Christus, nos zuuificat e'r faluat) proinde Carnem assumptam no modo in acquirenda ac promerenda vita societatem admisit, sed per eandem quog, nobis acquisitam vitam efficaciter applicat, dum Christus totus Deus co Homo,ministerio Verbi er Sacramentorum prasens . omnia operagratic sueper assumptam Carnem in nobis excitat, instau-

06.

instaurat consirmatac persicit. Concurrit igitur Humanstas ad viramą, partem huius offici, ad acquirendamsimul & applicandam salutem, idest non ad initium tanium, sed & ad medium ac sinem salutis nostre. Alias, sicredutur, Christi Humanitatem nunc in applicatione salutis non concurrere: sequetur, executionemossici, que in applicatione meriti acquisiti cossistit, ad Christum, qua Homo est, nihil pertinere, sed respetiuhuius officy, nunc in applicanda vita plane otiosum esse.

in-

ffi-

nec

cij.

1-

4-

21-

im

e1-

ur.

ica

έρ-

a-

de

e-

da

1-

m

er

1-

11

1-

1-

An non autem Caluiniani quoq; dicunt, Humanam Christi Naturam, ad perficiendam etiam hodie applicandamé; salutem, concurrere?

Nequaquam. Nam expresse scribunt ac dicunt, eam inhocofficio tantum agere Humana, cum diunis verò actionibus ninil ei esse commune, quippe quas iuxta solam Deitatem, & non etiam iuxta Humanitatem Christus persiciat. Lam vierò certum est, applicationem acquisiimeriti, id est, viuisicatione, regenerationem, iustificationem. Sanctissicationem, & saluationem esse opera Diuma potentia, quam potentiam Diumam illi Natura assumpta dicunt esse axovivovatov

Restatne tertium aliquod genus communicationis Idiomatum?

Caluiniani duo tantum priora admittunt, tamets necillavere of sincere credunt, vt ostensum est. Et loquuntur illi praterea de donis quoq, qua humana Natura clarificate, vt subsecto insint, of omnia Angelorum dona superent, sed sinita tantum sint atg, creata. Quod autem 3.

aute infinita omnipotentia, fapientia, maiestatis omniprasentia realiter sacta sit consors Caro assumpta (sicus tertiogenere nunc exponetur) id vero est, quod nontantumtotis viribus insiciantur, verum etiam vi hareiscum abominantur & damnant.

Quod ergò est tertium illud genus communicationis Idiomatum?

Tertiugenus est, quo explicatur, quid diuina Natura Verhi, per Vnione hypostatică, assumptassus Carni,
vitra ac supra naturales etus proprietates, co dona illa
pexsistionis sinita (qua in se habet, o cum sanctis, seruatâ graduum disferentia, communia obtinet) conferat:
nempe, quòd es suas diuinas proprietates communicet:
omnipotentiam, omniscientiam, muiscandi virtutem,
omniprasentiam, o c. dum in horum realem 2014wica
Carnem assumit, eorum 3, verè participem illam essicit.

At dicunt Aduersarij: Quemadmodum pon liceat dicere, Deitatem esse mortuam, sic nequedicendum, Humanitatem Christi omnipotentix, caterorum q; idiomatum 18 λόγου sactam esse

Dicunt illi quidem: sed alsud nobis dicit Scriptura, ut paulo post docebitur. Ingens enim est utrobig, diversitat siquidem divina natura simpliciter est immutabilis, er omnium passionum expers, prosinde nec sin meliorem nec deteriorem statum mutari potuis, quemadmodum scriptu est: Deus Ego er non mutor. Vicissim Humanitat mutabilis est, qua persici, er in meliorem statum per Vinionem

06%

42

nionem transferri potuit. Adhac Dininitatis est dare, Humanitatis verò accipere: & Natura assumens persiculassumptam, non econtra assumpta assumentem. Praterea, quod non sit par pradicationis & communicationis atio: irrestrazabilitestimonio Scriptura demonstratur. Siquidem verè dicere possum cum Chrysto, quò de Caro Christist suni, ica, & panis vita, Ioan, 6. cum quidem Denatem mortuam esse, affirmare non liceat. Qua vel vinainstantia illud Calumianum commentum in nini-

nni-

ficut

tan-

reti-

atu-

rni,

rilla

·ua-

at:

cet:

tem,

viou

ficit.

ice-

di-

i,vi

tas

Ó

nec

ri-

itas

V.

cm

Non possum equidem his contradicere, sed num etiam Scriptores Ecclesiastici hoc discrimen aduerterunt?

Ouidni? BASILIVS in Sanctam Nativitatem scribit: Sicut ignis serri proprietates no transsumit: Sic sancetiam humana Domini Caro ipsa particeps sacta est Dettaus, no propria sua tradidit Dettau imbeculitate.

GREGORIVS NYSSENVS: Deus Xoy & nunquam per communione, qua est ad corpus & animam, alteratur, neg, particeps est eorum imperfectionis, sed tradit eus (corpori & anima) Diunitatis sua virtutem.

EVSEBIVSlib.4.c.13. Verbum ex seipso SV A communicabat homini, no auté vicissim ex Natura mortali ea, qua ipsius sunt, in serecipiebat: & diuinam quidem virtutem mortali subministrabat: non autem vicissim ad consortium mortalitatis Natura Verbi detracta est.

(TRILLVS de incarnatione vnigeniti, cap.8. Vnitus Humanitati λόγ Φ non proiecit, quod fust: transformauit autem magis assumptam Naturam in SVAM gloriam & operationem.

AVGV-

AVGVSTINVS contra Fœlicianum: Iniuria fui corporis affectam non fateor Deitatem, sicut Maiestate Deitatis glorisicatam noumus Carnem,

Plura orthodoxa Antiquitatis testimonia vide in

consensu Vetustatis, cap. 3.

Ergò adhue constat te statuere, quòd, iuxtaprimum genus communicationis idiomatum, propria Humanitatis Filio Dei prædicatione tribuantur verbali: in terrio autem genere, Deitatis propria Humanitati tribuantur communicatione reali?

Est atrobig es predicatio es notvovia non verhalis, sed realis: sed, ob diversitatem naturarum, nonest
eiuarealis communicationis eadem virobig, ratio. Siquidem, vi dictum, divina immutabilis, humana verò
mutabilis; vnde persici es exaltari potuit. Primumavtem genus commanicationis reale est, quia ex ipsaum
naturarum novovici exurgit, quatenus Fisius Deise
totum Humanitati communicat, es assumendo Humanitatem insui ipsius noi vovicio, eandem shi realiter
propriam facit, omnia e e ipse Fisius Dei passus sibi appropriat, vi tam verè ipse Fisius Dei passus sit, du
Carnesua passus est, ac si Divinitate sua (quod sieri tamen non potuit) passus sitisses. Intertio autem genere,
ipsa Natura Christi humana, omnipotentia, reliquaruma proprietatu no ou verè realiter e particeps per
Unionem est sacta. Vndediscrimen virius, intelli-

Unionemest facta. Vndediscrimenviriusgintelligitur, & tamen virumg, genus pradicationis reale esse cernitur.

IDIOMATVM. L.I.

Ergò, vt de communicatione hac Maiestatis dicatur, esse ea communicatio essentialis?

iuria

de in

pri-

pro-

uanis

erha-

on est

. Si-

ı verò

arum.

Dei se

Hu-

aliter

roilan

fit, du

ri ta-

nere,

iqua-

os per

elli-

Ergò,

Nonest essentialis. Hoc namo, modo $\chi'_0 \gamma \otimes M_s$ icstatem suam tantum intra Deutitis simplicissimant gotas, communem obtines cum Patre & Spiritustate sto (cum quibus essentia vnum quiddam est) non autem cum assumpta Humanitate, à qua ratione & otas distinguitur.

Estinéphysica, facta nimirum per transfusioness talem, qua 2626 seipsium euacuarit, & sua idiomata in Humanitatem essuderit?

Nequaquam. Nov & enim, vt immutabilis est, seinssum euacuare, aut sue Deitaus Maiestatem print se, nequit inaliud subiest effundere: quemad nec nouam quandam, à ab essentiali sua omnipotentia diuersam creat 200 en humanitate, cui us ig à salat stum constituatur. Sic enim in Persona Christi dece gerentur omnipotetici altera increata 10 26 suproprint altera verò creata, que Humanitati tanquam accident inesset. Qua ratione in humana quidem Natura Lintychianismus admitteretur, hoc est, verter etur in Dininitatem, si nunc per sese, proprià sua omnipotentiale set omnipotens. In Persona Christi verò Nestoriama committeretur Persona diuulso, si nimirum quelli et Natura suam propriam à peculiarem omnipotentiam per sese obsineret, sic enim Personarum quo que binitas exurgeret.

E

DE COMMVNICAT.

Curautem nostri, in huius controuersiz explicatione, voce estudionis sunt vsi?

Non, quad phylicam effulianem statuerent, sicut ex vnovase in aliud aqua vel vinum effunditur: sed quemadmodum Scriptura ipfà, de Spiritus fancti donis loquens, eundem super sideles effundi testatur, Zacharia 12. Toel, 2. quo vocabulo non physicum quidda innuit, sed Melapoe Masabundantem or exuberantem fine upulentam distributionem donorum Spiritus Sancli intelligit. Sic nostri quoq, hanc Siriptura phrasin secuti, με G. Φοεικως hoc effundendi verbo vsi sunt, nihil aliud, quam plenitudinem illam Deitatis intelligentes, de qua loquitur Apostolus, respectuçuius non ad mensuram Spiritum accepit, sed citra mensuram omnem Spiritus sanctus vniuersa plenitudine super Christum inxtaburnem vere effusus est. Quo sensu Athanafiu andisputatione contra Arium. Cyrillus libro 1. in Ioan. cap. 15. Et Cassianus libro 1. de incarnatione ad Leonem, vbirecitatur confessio approbata ab Eerlesiis Aphricanis & Gallicanis, hac eadem voce effusionis & infusionis viuntur, non physicam veleffusionem, vel infusionem intelligentes, sed hyperphysicam illam, de qua loquimur, communicationem poientia Maiestatison TE X0200 metaphorice locatione exprimentes.

Si nec essentialisest, nec physica sequitur nec realem. & proinde verbalem duntavatesse?

Nego consequentiam: Quandoquidem in divinis a-

obj.

liquidreale, imorealissimum esse posse constat, quod tamennec esentiale sit, nec physicum. Sicut Trinitatie Personarealiter distincta funt, quas tamen vel effentialiter vel phylice diffinct as dicere, religio prahibet. Et Unioipla Mauricem Christines effentialis est (quia non funt amum youd Demnitas er Humamitas) nec philica: & tan en realem illam elfe, nequaquam autem Verbalem apud omnes Christianos in confesso est.

ex

m-

10-

ric

ſed

24-

111-

111

1/2-

de

lu-

em

4m

12-

ro

12-

ita

oce

cu-

im

110 ri-

a-

Quomodo igitur describendam censes?

oail. Communicatio Idiomatum, ficut & Vnio aquadependet perforalisest qua Novo fua idiomata quidem. intra fuam hypoftafin, retinet: affumenda autom Maturam human in in amitatem or xolvaviav fue 2 710towos, finul candem in source for realem idiomatumquag, fur illines Tracte TESES affument ac enchit.

Num habet humana Christinatura Deitatis propria in se ipsa?

Humanitas (bristi sicut ia se insanon subsistit, sed in persona Verbi: sivilla quoq idiomata non in semetipsa. welut in Subsect obabet, Sed in personal erhi in cuius unitate assumpta est, realiter ea sibi communicata obtinet. Quodadeo verum est, vt nisi Xos@ suam Humanitatë intra complexum quasi vnitatemý, sua voçáσεως assumpsisser, nunquam profectio omnipotentia, caterorumg, idiomatum, que hypostasin illam Verbi non greduntur, consors sine particeps illa sieri potnisset: Et si eam deservet Noy O, aut suam hypostasin illi subtraheret,tum vnå quoq, suam Maiestatem omnem subduceret,vsq, adeo humana Natura Maiestatem illam non habet per sese, sine vnita Deitatis respectu.

Con no community wide Que funt illa idiomata quotum zovovian factam effe contendis?

> Omnipotentia, omniscientia, omniprasentia és vis vinificandi, & c.

obj.

Sunt autem qui sic ratiocinentur: propria, si alteri tei communia euadant, non elle amplius propria, Si igitur omnipotentia communis euadit

Humanitari, quomodo propria manebit Deitaris?

Si omnipotentia sic communicaretur Nature assumpresat humaidioma enaderet ita va Christi Humanitas non minus, quam Dininitas, en fe sueg, proprie Nature conditione omnipotens effet; dubium nullum est, quin solius Deitatis proprietas esse desineret : siquidem etiam Humanitatis facta effet proprietas. Iam vero omnipotentia proprietatem esse dicimus SOLIVS Diuinitatis, & quidem in quarto modo, perpetuo & immutabiliter: nec vnquā fieri humana Natura idsoma. Alias enim Caro Christien proprietate sua proprieNatura effet amnipotens, etiam fine Deitatis respectu nec

T.f. 227.

ne.

· Dosw) eamy in semetips veluti in subjecto haberet. Nota be-Sic namg, definitur proprium, quedrei, cuius proprium esse dicitur, insit tanquam subecto, eigen natura subsecti per sese attribuatur. Quamuis enim constanter,

ommipotentiam accepiffet aliunde (nempe ex Vnionecu

& cum To \npo Poelashec ex Verbo Dei palam profitemur, quod Noy @ assumptam Naturam disina sua omnipotentia (qua solius Deitatis idioma est & manes) realiter, imo realissime nowovov participemá, secerit:

attamen, quod omnipotentia illa Humanitati communicata

IDIOMATUM. LI.

nicatarealiter idioma Humanitatis facta fit, vot iam ex lefe, fuag virtute propria omnipotens fit, idaperte inficianur.

Potes exemplo demonstrare, posse aliquidalteri reisic communicari, ye tamen eiusdem iδίωμα non euadat?

לים שנים

alteri

ntia.

Cum-

naui-

Na-

n est,

idem

vero

S Di-

rim-

oma.

eNa-

necr

eret.

rium

a sub-

nter,

ofite-

e sua

net)

erit:

mu-

cata

Hoceruditi Patres similitudine anime & corporis, ignis de ferri, aliquatenus adumbrârunt. Viuere est anime proprietas, quippe que sic condita est, vt proprietatesux essentia viuat, sicut homo in spiritum viuentem Genes.1. factus scribitur. Vnde viuit anima, etiam sine corporis respectu, & extraid constituta. Porro vita corporishumaninon est is were : quandoquidem corpus, non proprietate sue proprie natura, nec sine respectu anima viuit Fe nibilominus corpus id, quod fibi i Sioua non est vere er realiter ab anima communicatum accipit: adeo, vt corpus per suam cum anima vnionem & nowwwiay, no titulotenus, sed verissime vinat. Eade ratio est ferri er ignis. Lucere enim er vrere, non est ferre proprietas, quod nunquam ex conditione sua natura vel luceret vel vreret. Per unionem aute cum igni realiter ince ferro tang in cam wim lucendi de avrendi accipit, que alias physicum saffecto licer lacido ipfius Napun nonest. Si igitur hoc fieri potest ac foles halite. innatura cur non crederemus , multo magis ipsi Opifici Natura esse possibile, per diuinissimam illam V nionem, participem facere Carne dinina sua Maiestatis, vt nihilominus illa Maiestas Carni non insit, vt subiecto, nec eius essentiale isiopa constituatur? Et accedit huc, quod humana Christi Natura per se, aliam quandam Personam, à Persona 78 X058 separatã, non constituit.

E 3 Quario-

Quamobrem, dum affumpte Nature Noy & communicat, quod fibi proprium est: non definic id proprium este Persona & Noy 8, nec alteri Persona enadit commune.

Obj.

Dicis, Maichtatem Verbi non ineffe Humanitati, quomodo ergò de ca prædicati poterio; Nam dici de aliquo, requirir ineffe?

Distumest antea diunorum idiomatum Maiestatem illam humana Naturanon inesse, vt suesto. Essi autem hoc modo non insit: personaliter taman tota plenutedo. Destatis (sub qua citra controversiam omnis Maiestas filly Des comprehenditur) in Christohabitas; idg, ratione Carnis, vt erudita sensit docusta, vetusta, lioc sarè respectiu en Nosov instim en Destatis ussum new momentationesse, id est, personaliter inhabitare verè restenza dicitur: atg, sic pradicari quog de Natura assumpta ea, qua distumest, ratione potest.

obj.

Quomodo verò infinita illa Maiestas inhabitat adixassin Humanitate, cum infinitum

nonfit infiniti capax?

Nonignoro quos dam hoc , quod Aristotelis est axioma physicum, pro gemma, nescio qua, in huius negoty disceptatione venditare. Sed miseri illi homines non expendint, eodem hoc axiomate, si in boc negotio valve debeat, unionem ipsam prorsus eneruari. Si enim humananatura Christi non potuit particeps si eri omnipotentia, caterarum j, proprietatum Verbi propter illarum insintatem: certe, propter eandem causam, neg ipsus hos spotuit esse capax: Siquidem hoy on muma.

essans fin Mareft ar est infiniteire. Proinde ets in Natullog ain no how capte and modern nexume of not small que vigop the less of inter can of the fedding from the state in inter in air no capter make that is store inter Mer sol at barbo with Comain a court of the cultiful of world goodset to loco la give institution satisface in ups No die were for the court of Ans to congress much shape of Mons die also mentis moting habere of. ramer sustem & infinitum nulla proportio st: in hoc tamen sublimi mysterio, quod universam naturam transcendit ac supergreditur, tanta est sustainter suno: transcendit ac supergreditur, tanta est sustainter suno: transcendita Humanitatis natura vere particeps evaderet insinita hypostaseos Eerbi, aty, simulinsimiss sima huius Maiestatis diuma. Adhac illudaxioma, quod ist hominiscen Gordium nodi obtendunt, D. sipostolus iam pridemex hoc mysterio seclusit, cum seribu: ta Christainhabitare omnera plenitudinem Destatis. CORPOR 2-Colos. LITER, hoc est, tanquam in proprio issus corpore, ostendens scilicet, infinitam Destatis plenitus inem in sinita Humanitate summo prasentia or novaviae gradu babitare posse.

Excipiunt autem Aduerfarij, hunc locum Apoliolific accipiendum, vt nihil aliud hinc concludendum fit, qu'am Christum plenum perse-

chumq; Deum elle?

His verbis ater nã quidem Deitaté necessario prasiupponi, atq, per inestabile consequentia bino demonstrari,
certum est. Quia auté inhabitationis sit mentio, absurdissimum suerit dicere, plenitudinem Deitatis in Deitate Christi habitare. Cum enim & Deitas, & Deitatis
plenitudo, vnum idemás sint à stoupéros, quomodo alterum in altero tanqua a se dinerso dicetur habitare? Et da perope intel
quia nec scotne, nec na necula se diverso dicetur habitare? Et da perope intel
quia nec scotne, nec na necula se storal & est quidda san substanta
(auastixò, quomodo socias necunitatione alteria socialis se la babitare posser Quarationes entrount liquido, cam bas destre a successiones
bustione plenitudinia Deitatia Christo, rationes (aucas mediquida
terras quomos, seu carporea Natura catigisse. Hac entro

erium Com-

irati, m

iesta. Eist a piemnis bitat: ustas.

aliter quoq_s otest.

bitat

ixioegotij

alexe maiten-

rum nfius nus,

ater

domus Deitaris sicut hoc modo Scriptores Ecclesiastici simul omnes Paulina verba exposuerunt. Et Cyrilliu alteram, qua ziduersariy proserunt, interpretationem vi absonam, reigit. Dum libro posteriore ad Reginasita scribu: In quo igitur habitauit omnis plenitudo Deitaiu corporaliter? stag, proprie quidem & seossim in Natura verbi putare hoc esse sastum, VALDE STVLTVM stret. Nam perinde esset, ac si diceres, quod ipse vingentus habitauit in se ipso.

At si hæcadmittatur proprietatum communicatio, nónne Caro exæquabitur Deitati?

Hoc non inde consequi, vel suprà dicta similitudine illestrari potest. Sicut enim corpus anima non exagua-Luc quantumuis in xolvoviav proprietatum animevewat, vt ex vita & vitalibus actionibus eius apparet:sed animanihilominus principalior manet hominis pars: Som Christo per reale nowovian dinina Maiestatis rentiquam exaquatur assumptaCaro Deitati assumen-. Primo nulla facta est evaquatio, Naturarum ipszam respectu. Humana manet humana, nec unqua in vernum vertitur in Dininitatem. Hacipfoigitur fub-Gut infra Deitatem internallo tanto quanto finita Nawamfra infinitam, creatura infra suum creatorem, corporeanatura infra illum rerum omnium conseruatorem Spiritum subsistit. Deinde nec proprietatumre-Litu alla exequatio est facta; Signidem, at supra me-Conseprepria que in eternum propria Humanitatis 21023

Obj.

nonfunt, licet corum facta sit novovia, ut paulo ante est expositum. Cum igitur Deitatis propria sint dinina, Humanitatis humana: quomodo facta statuetur exeguatio? Adbec neg ratione volantatis exeguatio 3. vlla accidit fiquidem Dinina natura voluntas Dininaest : Humane humana of Dinine Subjects. Quarto, necoperationum respectu; siquidem naturales ope- + rationes Deitatis sunt divine: sicut Humanitatis humane Namlicet assumpta Caro adhibeatur in confortium operationum dininarum: tamen illa dinina Grep [eia] nunguam funt NATVRALES actiones Carnis quadoquidem non à Carnis Natura, sed ex amione Personali Garni proueniunt. Denig, nec ghod ad modum Maiestativattinet, vlla Eutychea Coutoths seu exaquatio facta est. Quanquam enim Novo huic fua Humanitati propriam suam Maiestatem communicavit tame hac infa una eadema, Maiestas non equali modosese habet ad atrang, Naturam, sed longe sublimioremodo Dininitati tribuitur, quam Humanitati. Quandoquidem infinitum discrimen est inter hac duo: ESSE omnipotentiam ipsam, sapientiam ipsam, &c. EtHARERE Capientiam. Hoc posterius Humanitati Fily Dei cum Scriptura tribuimus. Prius vero pertinere dicimus ad absolutissimam persectionem solius Dei, tanquam summi & eminentissimi BONI, quod seipso solo beatum perfectumg, existens, alio quodam à se diverso non perficitur. Vnde omnipotentia Deia Deo ipso diversum quiddam non est: sed cum Deo citra vllam prorsus discretiorem quiddam Towto. Si enim

Deux villo alia, ratione voiaz, à le distincto, melior per-

folior-

m atg fiaftici yrıllus ionem

nasita leitatis Natu-TVL-

, quod

udine equazeveet:sed pars:

splatis menipseuā in

Juh-Narem, rua-

nreme-Glus

tatis non

fectiona fieri paffet: tum profetto leipla non effet lum-Sentiam DEUS, utpote qui extra se per sectionem acciperet, & alterius cuiusdam, puta omnipotentia, sapiensia ac bonitatis (fi à Dei effencia quadam effent dinerfum) accessione melier readerer ur. Deus igitur in summo & altissimo gradu infinita persectionis, per essentiara nimurum, bonus, fapiens & omnipotens est, velpotims ipfa bonitas auto à ya for, ipfa supieren, ipfa omnipotentia. Quam gloriam & perfectionem nunquamin aternum humana Christinatura contingere, diserie & exprese affirmamus, vi videlices fat omnipotetia ipfa. Hocenime fet Entycheams rauto in Co o natura exaquationem comminisci, imo naturam humanam abolere: quam non ipsam omnipotentiam esfe, sed omnipotentia 2008 (tanguam also quodam ab Humanitate Christe racione goias dinerso) personaliter persici scription a docct. Ergo vt quam sieri potest dilucidissime rem sboculos ponam: Dogos effende, humana Natura habenda: Nonos you a humana Christi Natura : Ey. orgidox Or per naturam, humana vero Naturaper gratiam: Nov & feipfe, humana autem Natura non in feipfa (ficut nec subfiftit in feipfa) fed in Persona TV Dany incuises rowaviar affirmitur, est omnipatens. Denique omnipatentia proprietas est Deitatis, que in alienum fabie cum no transit, Humanitatis verosdiomanon est, quantumuis ratione supra indicata communicetur Carnia Jumpte

realiter.

Quidam ficetiam colligant: Quicquid omnipotenseft, Deuseft: ergò, fi humana Chrifti natura omnipotenseft, Deus erit?

Cum-

erel-

acci-

pienuer-

lum-

enti-

elpo-

mni-

ie ó

ipfa.

ex-

ab-

nn:-

ani-

rfici

ime

HYA

ξų.

per

non

TV

as.

in

Hic vero mihi libet prouocare ad ipsos Aduersarios. annomaior propositio ex necessitate sit sic intelligenda: quodid demum fit Deus, quod ex fuanationa, er effenue sue proprietate naturali omnipotens su? O sod enim nonex naturali sua vi est omnipotens, quomodo id pro Des conseripoterit? Explicata sis maiore propositione, fishbiungatur minor boc medo: Humana natura est omnipotens ex sua propria natura & vinaturali, tum negabimus hanc minorem, vt manifeste sa sam: atq, sic nibil concludes argumentum. Et et argumenti buius vanitas tanto luculentius apparent: nonne pariratione liceret ita colligere: Quicquid vivificamest, Deus est. Caro Christiest visibea. Ergo Dewest Item quicquid potest efficaciier purgare conscientias ab operibus mortwie id Dewest Saguis Christi valuit efficaciter emin - Heb. dare coscientias ab operito mortuis Heb o Ergo singuis Christiest Deus. Vbi similiter maior propositio ex nesessitate sic est limitanda: vt, quicquid ex naturali sua ac propria viatg, natura viussicum est, sit Deus. Caro autem Christi nequaquam hoc modo, sed per unionems cum vinificante No, w vinifica est. Ergo si in hoc poste-

riore syllogismo ea adhibenda est distinctio, cur non & in priore? cum eadem prosus in viro-

que sie ratio voie apparent ne confendant are oppisations de construir vinitates visiblement ne de applement primere There separates in simplement actioner lies apparent craice got una creation of min to a des ornare;

Patres

Patrescontra Arianos æternam Spiritus S. Deitatem hinc probarunt, quia omnipotens fit: Id argumentum obscurabitur, si Natura Christi Humana quoq;, quæ Deus non est, omnipotensdicatur?

Hac obiectio facile ex his, que dicta iam sunt, dissolui poterit in hunc modu: Quod Spiritus sanctus sit Deus, ex omnipotentia ipsius no iniuria enincitur. Quod autem Caro Christi, seu assumpta Natura, sit Deus: ex xowwicz omnipotentia demonstrarinequit. Ratiodinersitatis est hac, quod Spiritus sancti omnipotentia cum einsdem essentia connertitur, nec inferiore gradu omnipotens est, quam vel Pater vel Filius. Quia autem emnipotentia non convertitur cum Humanitate, sed eaplane diversum quiddam est, ratione garacidem de illa, quod de Spiritu suncto concludere non licebit. Ets ratio Aduersariorum valeret, consequens foret, id quoq argumentum labefactari, ad Deitatem tum Fili, tum Spiritus sancti demonstrandam, quoda vinificatione Sadoratione sumitur. Si vero id argumentum firmum solidumá, constat, quantumuis Caro Christiquoque viuifica dicatur & adoranda : pari modo consistet prius.

Comûmalsila via 3. f. 48. Obj.

At vno Idiomate To Logy non communicato Humanitati, nulla prorfus communicata dicentus, cum Deitas fir a nee 1505 feu impertibilis. Acve-

rò infinitas eterniras, spiritualitas non funt Carni tributa. Ergònec idio-

His initio respondeo, nos in hos mysterio nihil vitra

Figure calles of commission of the form of the first spanning of the form of t

Immersalitas + 765

darlti

Jolui Deus, d aus: ex io dientia

radu item Sed m de Et si

uogs um ione fir-

uostet

luur,

ra a-

prascriptum dinini verbi vel affirmare, vel desendere. Qua igitur manifesta habemus testimonia, Christo Homini communicată omnipotentiă, infinită sapientiam, virtutem viuificandi, o prasentiam vsg. ad consummationem seculi:propterea credimus. Rursumquia scripturanusquam dicit, Humanitatem Christi effe ab aterno, effe factam infinită, &c. ideo hoc etiam non afserimus. Praterea non sequitur, si aternitas non possit pradicari de Humanitate Christi, ut aptereanec cateraproprietates, velut omnipotentia, omniscientia, &c. decapradicentur. Nondu enim probarunt Aduerfary, que de uno Idiomate dicuntur, ea protinus de reliquis etiam statuenda. Quanqua enim omnia Dei attributa & proprietates intra iplius effentiam simplicissime & plane a Staype Tros unum funt : attamen quando confiderantur respectu Nature assumpta, vel prout in creaturn operantur: ibi vero distincte de illis disseritur, ut non promiscue quiduis de quibusuis dicatur vel enuncietur. Si dicimus, Deum bonitate sua (qua est Idioma Dei) nos saluare. Non dicimus, ipsum saluare aut iustificarenos sua infinitate aut eternitate. Sic dicimus, Deum sua institia damnare impios. Num ergo iuxta Zvinglianorum Dialectica dicemus, Deum sua bonitate, misericordia & charitate (que itidem sunt Idiomata Dei) damnare? Hoc verò longe fuerit absurdissimum, siquidem licet reprobi institiam Deiexperiuntur ac sentiunt: t men a sensu charitatis honitatisq. Dei penitus sunt excluse & proiecti. Praterea, ut maxime Natura Christi humana infinita aut ab eterno non sit: attamen potestas sue Maiestas ipsi communicata est infinita er aterna, quemadmodum Danielis 7. Filio hominis

tia Com listori Trinitati?

Si Doy & amnifotentiam, cererar, fun Idiomate communicares Humanitati quatenus ea simpliciteres absolute communia sunt toti Trinitati, tum procederet argumentum. Iam vero non hacrassone ea communicat, fed fub fua tantum Perfona, & fic, quatenus relate confiderantur ac determinantur, in hypothafi Filis Sicut enim amnipotentia, sapientia, esc. absolute considerata una est e Sentialiter : fic limitatur tribus hypostalibus realiter diffinitis, ita at Pater fit omnipatentiagignens : Filius omnipotentia genita : Spiritus fanctus omnipmentia procedens, una quide ad numera omnipotentia youwows trina vero a woranvas. Que relationes non sunt nude & inancs, vt Sabellius somninauit, sed vera & reales. Sicut Deus ipseest VNVS Bowdas, trinus aute Tocquenzas. Propter quam realem Toogannie distinctionem potent omnipo. tentia essentialiter una & communis toti Trinitati, humana Natura no quidem effentialiter sed wood-

TIXUS

06%

olicat.

rm lea

ugem

itura

is , ex

mu-

tum

ten-

nata

ero

deres

uni-

clate

Sic-

ade-

tesi-

agi-

ctus

271-

)us

6.

VS

am

po-

ati,

α-

cus

15

ni.

news atq, sic sub una Persona Verbe, realiter à Patris & fandi Spiritus Perfonis distinità comunicari. Et vi vanitas argumeti ipfo fole clarius elucefeat : querere iunat vniner for Aduer farios, fi huius argumeti colequentia contra communicationem latomatum militaret: annon Vnia quaq, ipfa Personalis eurs imperu labesachriposet, wa nimirum: Duanitas Verbi est communis totics Trinitatis & est indianjibiliter ona 8000-Sus, Ergo non potnit Dersas Fally personalizer omers Humanuati, ni simul Distint as Patris @ Spiritus fan-Etioniretur Humanitati (figuidem est una indimidua Diumitas omnium trium Perfonarum Trimitatis) & proinde aut Pater quoq & Spiritus fanctus funt incarnati: aut nulla facto est unio Naturarum Dinine of Humana, Si vero Dinina Natura Filip, licet effentialuer communis Patri & Spiritui fantio, nibilominus tamen personaliter sub Persona solsus Fily vniri potuit humane Nature, fine incarnatione Patris & Spiritus fancti: quid ni pariratione cadem Distinitas Verbi pewit communicari Humanicate fub folias Verbi hypoftafirst consimilater hine neg Parris aut Spiritus finctioncarnatio fequatur?

Quando Nex@ omnipotentic reliquorum fuo-

rum Idiomarum Maiestatem communicauit Carni assumptæ?

Inipla Vnime & prima conceptionia seu incarna-

Quomodo probas?

Idhinc apparet, quia hanc Maiestate, & scriptura & Ecclesia Orthodoxa ab l'mone ipa pendere liquido saietur. De veteris Ecclesia testimonio dicitur alias.

Scri-

06%:

Scripturam quod attinet, perhibet ea, Nogovin Vnione Carnem assumptam propry sui Spiritus infinita plenitudine sine mensura, vt Baptista loquitur vnxisse. Vnde & Christus nomen sortitus est.

Sed hanc Vn tionem intelligunt Sacramentarijde donis illis finitis & creatis?

Vnētio hac de folis finitis illis donis atg, gratiys, quibus in fese Caro Christi locupletata est, intelligi nulla
ratione potest, nisi Baptista testimonio quis repugnet,
qui Christum NON AD MENSVR AM Spiritum accepisse reserva. Quemadmodum & luculenta
expositio ibidem subiungitur: Pater deligit Filium, &
OMNI Adedit in manuillius. Et Petrus vnētionem
istam non addona sinita restringit: sed Christum SpiActor. 10. ritu & potentia vnētum assirmat. Qua vero potentia?
Ea nimirum, qua circumtens miraculose sanauit oppresso Diabolo. Que virtus edendorum miraculorumnon alia mis divina est siuxta illud Psalmi: Tusticis mirabilia solus: Hinc credimus etiam w Christo

Homine omnes the furcos sapientia ex scientia recordi-Colos. 2. tos, vtpote super quem speciosum surculum, è radicibus

Isai efflorescentem, Spiritus sapientis & scientia abso.

Colos. 2. mensura requiescit. Hinc Apostolus Paulus perhitet, in Christo among plenitud vices. Dut stir in la la une

in Christo omnem plenitudinem Deitatis inhabitare

Phil, 2. (ωματικώς corporaliter. Hina etiam Christus Iesus

samtum in Dei sõrma sõids scribitur, quandoquidem

Caro eius iam tum eueeta suerat in persona το λόγο,

qui est ipsa sõrma eo imago Dei inconspicui, Colos. Interim verõeo ipsamomento, quo Maiestatem ipsam

accepit eiusdem plenum risum, vt Apostolus loquitur,

exerworevenacuauit.

Si eua-

eundo ec usurpau rat in ec matio di tionis sta Sed obs

Quò tatemre eam exp prasente nam N (qui sci a [ump Christi, Name nitatem effent fo Christin nitatem retiner effet, qu verbis, tra De Etum e quoisi

eum fra

tione fu

IDIQMATYM. 2.1.

obj.

06%

nequit:

Sieuachauit, ergò non habuit?

Habuit Maiestatem ipsam actu primo, sed actusecundocam, quam babuit acretingit Maiestatem, non usurpauit exinanitionis tempore, nisi interdum duntaratinedendis miraculis, quando Deigloria & consirmatio do Erina cœlestis requirebat, sicut hunc exinanttionis statum discribit Apostolus ad Phil. 2. Sedobrendunt Aduersarij, hunc locum ad Philip.

edobrendunt Aduerlarij, hunc locum ad Philip, de Chrifto fecundum Deitatem exponendum esse?

Quominus locum illum directe ad xogovinata Deitatemreferamus, & analogia fidei obstat, & textus ipse eam expositionem refellit. Non enim scribit in hoc loca & 1. prasente Paulus, quod Filius Dei sine Noy@ bumanam Naturam assumpferit : sedquod Iesus Christus (qui scilicet iamia Deus & Homo erat) serui formam assumpserit. Nec potest affirmari, quad Humanucs Christistilla ipsa forma serui, de qua Paulus loquitur. Nam firmam ferui post refucrestione deposuit, Humanitatem verò retinuit. Si verò simpliciter vnum idema, essent forma serui & assumpta Natura humana: tum Christius aut, deposit à forma seruili, simul quoq, Humanitatem exuisset: aut retenta Humanitate, formă serui retineret, & adhuc in gloria sua ad dextram Dei seruus esset, quodaduersa quasi fronte pugnat cum manifestis verbis Petri, Actor. 2. dicentis: Iesum crucis xum dextra Dei exaltatum, DOMINVM & Christum fa-Etumesse. Praterea, nec Gracum verbum (exevace) 2 quo is ipse status Exinanitionis exprimitur, admittit eum fatum ad Deitatis Natura accomodari, quaratione suipsius inuariabilis existens, seipsam euacuare

06%

nequit: sed cu Patre & Spiritu sancto cœlum & tecram eo etiam tempore Xoy & gubernauit, quando respectu Humanitatis se euacuârat, sicut Ioannis s. Christus ait: Pater meus operatur vsg, modo, & Ego operor. Secundu humanam verò Naturam exéveu o exu rov extraniuit seipsum nonq uidem quò din sorma Dei esse desierit, aus Maiestatem ipsam per vnione sibi collocatam amiserit, sed quia plenum illud dominium cœli & terra, atg, seconsummatam vsurpationem siue evec yeux accepta Maiestatis verè, & non simulatione quadam, euacuauti, vt pro nobis pati ac mori posset.

Non igitur verè dicitur, quòd 2670, quatenus 2670 se humiliàrit dum nostricans ho-

mofieridignatuseft?

Relie id quidem suo loco co sensu dicitur. Ad hance enim pilat pomica voo demissionem Fily Dei, nonnos bomines tantum obstupescimius: sed Angeli colorum quog, summa cum admiratione in eam aspicere desiderat. Verum hic no est presentis loci Paulini scopus siquidem non idintendit Apostolus, quomodo locum carnem illam iam assumpterit, sed quomodo secundum Carnem illam iam assumptam Iesus Christus serus sirmam sumperit, seu serus ellum humilitatis insirmitatis an huminaduerit,

Proinde inter nos & Zvinglianos non hoc controuertitur, num λόγ & suo quodam modo sesehumiliarit, sed num prasens testimonium Paulinum, de eiusmodi as a humiliatione, qua λόγω, quatenus λόγ & est, secundum Deitatem possit tribui? V bi nullis in re certa conietturus est opus : quando quidem Paulus humiliationem istam ditionib crucis r quentia liatio fit 78 209. Et quia mediate obiign, pracede tribuen

Sed yni De

Nihis fusenim tumen pratere or fim, se appropriets, si se guernace mortem nem. N

de

istam ita per circumstantias desinit, ita suis quasi conditionibus circumscribit, dum Christums sesse ad mortem = crucis vs. humiliasse consirmat, vt ex infallibili conse= quentiade (hristo ratione Natura humana hac humi= tiatio sit explicanda, nequaquam autem ad Deitatem = 18 λογουτείτ conda, quanco mori nec crucisses pornit. Etquia subsequens exaltatio, cuius Apostolus verbis immediate subsectis meminit, (hristo secundum Carnem obiiem, quod pluribus insta demonstrabitur: quid ni pracedens etiam exinanitio (hristo, quà homo est, attribuenda suerit?

Sedynus restat scrupulus, quòd Paulus eum, qui Deo aqualis erat, se exinaniis scribit: Deo autem Christus, quà Deus, non quà Homo, est aqualis?

Nihil verò hoc allata interpretationi repugnat. Senfusenimest: Cum Iesua Christius non superburit, qui
tamen propter unitam sibi Deumutatem Deo aquales erat: multo minus nos ob dona collata debere superbire.
Praterea quia cuncta, qua Carni accidant, non Carne seorsm, sed ei qui Deo aqualis est, qui g, hanc sibi Carnem
approprianit, eueniunt, το λογω scilicet: mirum non
est, si scribat Apostolus, Deo aqualem illum Filium Dei
semenssum exinaisse, iuxta propriam suam Carnem:
quemadmodum es Filius Dei semenssum pro nobis in
mortem tradidisse scribitur, iuxta propria scilicet Carnem. Nam quod Christo ratione Humanitatis ishac,
de qualoquitur, Apostolus exinanita com

dequaloquitur Apostolus, exinanitio competat; firmissimis modo rationibus ostensum est.

F 2

Quor-

Quarfum opus erat Christohze exinanirio?

Christus nostri causa non tantum nomo sieri debuit:
sed qui salus humani generis non nisi morte ipsius constare poterat, requirebatur insuper, vi iuxta sempiternum consiliu Patris moriendo seipsum pro peccatis nostri immolaret. Mori autem non patuisse, nisi abdicato ad tempus suo secundum Carnem dominio. Namnec
à Iudais capi, nec crucissos, nec mori potuisse, si pro ea,
quam acceperat, potentia plenariam suam dominationem voluisse exercere. Quemadmodum in horto verbo
vno hostes Iudaos prosternens, sucto ipso declarat eu,
quam nihil contra se vniuersa illorum improbitas valeat, si potentia sua Maiestatis so, vires expedire velit.

Qua comprehenduntur sub statu exinanitionis?

Informitates omnes , quas (dempto peccato) nobifcum communes habuit V t quòd nature st pauper, vixit pauper, adeò, vt no haberet, quò caput sum reclinaret, quòd crenit sapientia, robore Spiritus, Euc. 2. Quòd steuit, quòd in similitudine hominum constitutus, vt aliu quispià homo inuentus: quòd denig, passus, crucisixus, mortuus eò sepultus. Quare comprehenditur sub exinantione Christi totum illud tempus, quod interprimum artum conceptionis eò nativitatis ipsius, eò inter resurrectionem interuenit, exceptis specialibus astionibus divinia emiraculis, per que Maiestatis ilius diuine, per vnionem accepte, radi quidam sub illa sorma serusti emi-

Num

Numn

Dest principa folius D mirabili in assum Destruis tentiana potentia

Petr MITIKUS descur Iam ver edendi pr sed per el existens mxit, S. illam eq flunio lil daestin mam T noncont minister mune fu O discip

narrat

Nummiracula per Christum facta Deitatiipsius foli, an verò Deitati & Humanitati simul tribuenda putas?

Deitati quidem principaliter, & tanquam primo principio miraculorum. Virtus enim edendi miracula solius Deitatis est idioma, sicut scriptum est: Tu facis mirabilia SOLVS, Quia aurem Xoya perfonaliser in asumpta. Carne habitat quinerfa plenitudine fas Detais idea hanc Guarnedenderum miraculerum potentiam exerit per Humanitaten, quippe quod eam in potentia sua noivaviana simpserit.

Potes id probare testimonijs scripturz?

Petrus Actor 10 cum afferit Christum Spiritufan. Ho de potentia unclum ciusa, potentia rationem En-MINOS explanat, addit; quod circumiens intota Indeacurationem (miraculo (amillam) feceris en populo. Iam verò nec Spiritu fancto ornari, nec potentia illa edendiprodigia, dinina Natura respectu, vngi valnit, sedper essentiam, vt Deus omnipotens immutabiliter existens, unitam sibi Carnem potentia Deitatis sua in- Matt. 9. mxit. Sic in sacrosantto suo corpore sensit diuinam vim illam egressam, qua hamorrhousam à sanguinis proflunio liberares. Neg enim corum blash hemia toleranda est in Ecclefia Dei, qui dicunt et feribunt, fantiffman Domini Natur am humanam ad miracula plus noncontulisse, nise humanam suam voce er externum ministerium, quod etiam Prophetis & Apostolis commune siit. Quantum enim discrimen sit inter Christi & discipulorum miracula, luculenter nobis Euangelica narrathistoria: dum Christum quidem in miraculis

fampropriam gloriam Maiestatemá, declarassecenjamas. Apostolus veronon suo proprio nomine & virtureprodigia secisse memorat, sed in nomine Iesu Nazaceni, ad dextram Virtutis & Maiestatis diuina exaltati, qui illis ad pradicandum egressis cooperabatur, con-Mar, 16, sumans sermonem illorum per signa subsequentia.

Quid Patres hac de re sentiunt?

Idem plane, quod diximodo:quoru hac nonnulla aceipe testimonia:catera in consensu Antiquitatis vide.

Athanasius, dialogo 5. contra Apollinaristas: Sieut anima in corpore sic Deus Xoy & vnitus homini edit prodigia, non separatus à Natura assumpta, sed placuit ei in ea, cum ea, & per eam, Potentiam suam diuinam exercere.

Idem in Euandelium de sanctissima Deipara: Hunc iguur hominem, quem dicimus à Xoyo gestatum, hunc ipsum Deus Pater cooperatione Spiritus sancti vina simul laborante Filio inunxit Spiritus sanctiones ei omnem essicaciam, eundem g, virtute altissimicircum cinxit, vi possit sustinere omnem aduer saria potestatis impetum, es operari curationem in populo.

Cyrillus de incarnatione vnigeniti: Communes facit tanquam cum sua Carne diuina sua Maiestatu operationes, ut possit etiam viuisicare mortuos, sanare

infirmos.

idem:λόγ & non proiecit quod fuerat, transformauit autem magis assumptam Naturam in suam glori-

am & operationem.

In Éfaix capite 6. Quemadmodum pruna lignum quidem est natura : Verum tota omni ex parte : gni fus nob
plenitu
adunat
SIM
cernitu
refuscit

reignit

eunden merito

quit: A tegebat NE, g

> miraci quod fa VIR

Stio de l Potesta por uigniplena est, cius g, vim & efficacitatem habet: ad eundem modum & ipse Dominus noster Iesus Christus meritopotest intelligi; hoy & enim Caro factus est, & comoratus inter nos. Verum quantumus essethomo visus nobis similis ratione dispensationis: tamen omnis plenitudo Divinitatis in eo habitanit, modo inquam adunationis. Hinc & incarne su plane DIVINIS-SIMAM OPERANDI VIRTVTEM habere, cenitur. Tacto siquidem loculo mortuum vidua silium resustiuit, & cum inspusse, luto munctis oculis, Cacio visum restituit.

Cyrillus lib. 4. in Leuit. de hæmorrhousa inquit: Fimbrian tetigit vestimenti, quo sancta Caro togebatur, & sideli tactu virtutem elicuit EXCAR-NE, qua se ab immunditia sanctisicaret, & plagam,

quam patiebatur, sanares.

Theophylactus in Lucam cap. 5. vbi agit de miraculo sanati leprosi: Interim & hoc indicabat, quodsanchi eius Caro DIVINAM HABEAT VIRTVTEM, vt purificet & viuiscet, vtpote qua su Caro Dei.

Nicolaus de Lyra in cap. 2. Lucæ: Non est quefiiode Christi Potestate in operibus miraculosis, quia Potestatem à principio habuit. Sed quaritur de tempore, quo vsus est ista (Potestate) in Natura as-

fumpta, que erat organum Diuinitatis &in miraculis faci-

endis.

Sed dicunt Caluiniani quoque, Asgorcum Carne & in Carne edidiffe fua miracula?

Tu vero vicissim scito, illos in re seria suo more ludere: quando enim vrgetur explicatio, deprehenditur, istos phrases iam dictas band aliter accipere, quam quod Nov O ille, qui est in humana Natura es cum ea unitus, edat producia. Quod autem Verbum Carnem suam ad efficacem operationem miraculorum adbiheat, ita vt Carni non tantum ministerium externum, sed illa ipsa dinina efficacia Verbo quidem originaliter humane autem Nature emouslies ex unione hypostatica zovovice reali adscribatur id totis virebus haccenus funt inficiati. Vnde particulam (per)agre se ferre minime dissimulant, quando dicitur xoy@ dininam suam Omnipotentiam in edendis miraculis per humanam Naturam exercere. Qua tamen phrasi & Athanasium & alios Patres vsos, propries ipsorum testimonys claret. Aly autem Caluiniani phrasm istam eatenus admittunt, quatenus ministery illius externi duntaxat (quod Prophetis etiam tribuitur) non autem efficacis operationis signorum organum suisseChrist: Humanitatem autumat. At multo rectius scribunt & sentiunt Patres, qui similitudinibus ferri & ignus, anima & corporis negotium hoc illustrantes, non obscure tradunt, Nogov divina sua Omnipotentia plenitudine in Carne habitantem non tantum in ea & cum ea, verum etiam per eam infinite sue Maiestatis operamiracule sailla operari Evepyntinus, sicut anima per corpus suas evers sias vere & re ipsaexerit.

Si mi-

Simira ribuun fuam c

Certs tissime L led props et. Et a potentia organur Quaista . habent e palam f quo ex / tatem in operetu tentia V Deigne nemin D. Ath raliad hende b

tiebat .

Et

obj

Simiracula Christo secundum ytramq; Naturam ribuuntur, quomodo Christus ex ijs Deitatem sum contra ludzos euincir: Aut enim Humanitas quoq; Deus erit, aut argumentatio Christi non procedet?

Certum est, omnia Christi miracula quam euidenissime Deitatem Christi hine probare, quia non aliena, sulpropria sua virtute illa fuit operatus: quod solius Dei ut. Et quia assumpta Caro non sua propria naturali potentia fecit prodigia: sed, Damasceno teste, tantum organum est divinarum operationum, dum Noy 🕒 suaista opera miraculosa, qua suam ex Deitate Verbi habent originem, per assumptam Humanitatem efficit: palam fit, nihilominus constare argumentum Christi, quo ex signis illis Deitatem suam astruit, nec Humanitatem in Deitatem conuerti, cum non naturali sua va operetur miracula, sed per Vnionem in noivaviau potentia Verbi enecta credatur. Ideo sunt & manetipsius Deiopera, quantuuis rady Dininitatis Verbiper Carumin miraculis eluceant. In quam sententiam scribis D. Athanasius de Incarnatione Verbi, eiusq, corporaliad nos aduetu. Caterum, inquiens, vt ex istis deprehendebatur corporaliter adesse: ita ex operibus, que fatiebat PERCORPVS, Dei Filium se manisestabat.

Etsermone 4. contra Arianos: Non dicimus illa hominis suisse miracula, etiamsi per corpus consicerentur; sed Dei.

Ž

F 5 Caterum

Caterim torus status Exinantionis hanc Diuina Maiestatis xouroviou videtur euertere? Namyr hinc ordiar: cium creuerit sapientia? Luca 2, quomodo Omniscientia (qua incrementi experseil) Christo, qua Homo est, tributa dicitur?

Verissimum est, quod Lucas scribit, pueris Iesum sapientia creniffe, non fimulate profetto; fed in rei veritate, o, vt Lucas for bit, coram Deo o hominibus. Vnde Christus alibi profitetur, horam nouissimi diei sibi inco Exmanition featu abjeondită ignotag fiusse. Quamuis enimiara in de à sua conceptione vnêtus sit Spiritu scientia, sapientia & cognitionis sine mensura, adeo vi nunquam non in illo omnes thesauri sapientia & scientia essent reconditi: tamen quia sapientia illa non erat NATURALIS PROPRIET AS humanitatis, nec eitanquam subiectoinerat: fieri viig potuit, ut tamets humana Natura Christe semper maneres unita cum Dozon omniscio, non ahfq einsdem zowavia, vera:tamen do D hanc fuam propriam fapientiam, que infins estudioms, non semper in Humanitate exercit, Jedeiusdem vsum sine vsurpatione, respectu Humanitare, grafiretraberet, fine, vt Apostoli verbovtar, exinaniret. Quemadmodum & horam iudicy eo tempore Chi incognitant fulle pronuncianit. Quod autem nunc, postquam forma servi deposita cunting, sublatis infirmitatibus ad dextra virintis er Maiestatis dininaexattus est errammum wnoret aliqua : nullucid Orthoconsefficane. Hoc enim effer Christie folio Mais tatis Dei detarbare. Son ergo & nouit omnia etiam [cuni

Non doest d

Cundu

de Chri

nem, di

tu Cis, 9

quitur,

Dan munica cognosc sed ve D

> ac Vnit non per & grat rum sec per Vni

Cap

Verbor

Junt C Idei quendo ignoras men sec COGI

Nic nina N human QV A Quid de hoc pia sensit Vetustas?

Non quicquam aliud, quam quod ex Dei Verbo mobost demonstratum.

Damascenus lib. 3. cap. 19. scribit: Mens communicat Diuinitati operanti, OMNIA intelligens, cognoscens & administrans, no vt nuda hominismens, savi Deo vnita & Dei mens existens.

Cap. 22. Si verè ab initio Incarnationis Caro Deo-Verbo vnita est, aut potius in Verbo subsistit aut extitit, ac Vnitatem \(\tau\) coco cocos ad ipsum habuit: quomodo non perfette locupletata est OMNI SAPIENTIA o gratia? Non quidem ipsa, vt nos, particeps facta eorum secundum gratiam participative, sed magis, quia pr Vnionem hypostatica & humana & divina vnius sunt Christi.

Idem lib. 2. cap. 22. De Domini anima proprie loquendo non dicimus consulationem. Non enim habuit ignorantiam. Etsi enim erat natura ignorantis: attamen secundum hypostasin unita verbo OMNIVM COGNITIONEM habuit, non ex gratia seu participatiue, sed propter hypostaticam Vnionem.

Nicolaus de Lyra super Ioan. 3. Christus in dinina Natura habet eandem scientiam cum Patre. In humana Natura OMNIA COGNOSCIT, QVAE DEVS COGNOSCIT notitia visionis.

obj.

Hec sententia tanto consensu fuit in veteri Ecclesia recepta, vt diner sum sentientes inter hareticos numeratifuerint. Chius rei luculentum testimonium extat apud Nicephoru,lib. 18.cap.50.vbi de verbo ad verbum sic scriptum extat: Themistius philosophus sub Valente Agnoetarum fecta dux fuit. Hi dicunt, Verbu quidem Patris scire omnia: Humanitatem vero secundum subfistentiam ei unitam permulta ignorare. Hac ipsa quoq, Caluinianorum haresis est dicentium, Christum, qua Homo est, non scire omnia. Hinc dictum Marci, de ignorantia nouissimi diei (quam Christus sibi tum humiliato tribuit) non dubitant per enormem blashhemiam etiam ad statum Maiestatis extendere, quasietiamnum ingloria diem illum, quà Homo, nesciat Scilices Christus, qui prases indicy vlimi confrientus est, quatenus Filius hominis est, etiamnum ad dextram Dei ignores horam eius iudicu? Quo vix quicquam dici potest absurdius.

Sed quia Omnifientia communicationem in info conceptionis puncto factam afferis: quomodo in fratti Exinantitionis queda dicetur ignoraffe? siquide & communicatio Omnifientia ignorantiam fecludit, & ignorantia vicifsim elidit Omnifientiam?

Dictum est suprà, Omniscientie communicationem nontalem esse factam, ac illius subiectium assampta constitueretur Humanitas: sed quod X0305 hanc suam propriam apientiam pro suo arbitrio tum, quando volebat, exeruerit, & vicissim ciusde vsum nonnunquam pro suo arbitrio respectsu Humanitatis intermiserit. Ergo omni-

gat, quip na.

00000

attuj

tum

ensp actu cusc nem prin

> tioc the diti non nife in C

An

go amniscium Nogov sibi reali xovovia habuit vnitum actuprimo, licet actu fecundo Christus, qua Homo por tum nonferret aut noffer omnia tor

Possétne res declarari similitudine?

Omnino. Infans recens natus acta primo vere habes animam rationalem er intelligentem : quantuma: olly fecundo nil prorfus adhuc ratiocinetur aut intelligat, & minus discernere valeat, quam pullus gallina, quiprotinus fere à suo ortu nouit discernere inter grana. Quando verò temporis progresse incipit intelligere, non acquirit, nouam animam, sedea, qua prius sine crepyeta quafi abfoondita latebat in homine, nune

actu secundo sese incipit manifastare.

Quemadmodum etiam Philosophies quistiam habituscientie in somno quoq, informatus est, & ernastionem cognitionemá, suam dormiens etiam retines acta primo, vtcung, nibil actis secundo contempletur autratiocinetur. Sic ergo in Christo Homine erant omnes thesauri sapientia & scientia, sed latebant quasi absconditi, vt Apostolus inquit, & sapientia ipsa in Christo non cremit, sed, vt Athanasius ait, cremit sapientia manifestatio in Humanitute. Que infinita sapientia nune in Christo, addextram Dei exaltato, in plenissimane everyeian sese profert.

An non autem omnes infirmitates (quibus fuit circundatus)ipsa in primismors cumOmnipotentix zowowia illa pugnat. Nam & infirmitas

Omnipotentiam, & hac illam penitus elidere videtur?

Plenaquidem vsurpatio Omnipotentie cu is infir-

mitatikus & morte consistere non potuisse. Quare exinanitione opus erat illi, vit Maiestatis accepta plenissimam Evepseux ad tempus abdicuret, vit pati posse ac
mori. Quemadmodum diserte scribit Apostolus, quod
exinanius erit semetipsim, vit Patri vsq., ad morte crucis obedire posses. Praterea si xo y o ipse viniuersa
plenitudo Deitatis ipsius in Carne habitans no obstitit,
quo minus carne pateretur o moreretur: certe nec
omnipotentia (qua sub ista plenitudine Deitatis comprehenditur) morti Christi obstare poterat.

Declara id simili?

Tames si hoc my sterium nullum habes exemplum in rerum natura: similitudine tamen anima & corporis aliquo modo negotium illustratur. Etenimut in lipothymia anima nibil operatur in corpore, sed ratione corports sam every san quasi enacuat: ita ut homo nihil videat, audiat, sentiat: nec tamen anime à corpore ulla distractio, sed eins dem in corpore enacuatio quadam facta est, evepseias respectu: sic & in morte Christi nulla facta est vel 78 Nozov ab Humanitate distractio, vel communicate omnipotentia ablatio, sedomnipotentia το λόγου (qua suirespectu immutabilis est) enacuatio quedam respectu humanitatis: quoadoperationes seu Maiestatis vsurpationem attinet: Tum en:mfuit in profundissima sua examinitione, vbi \ostoronosofo, vt Iustinus logustur, quieuit in Carne, non quod ratione Deitatis dominium illud rerum omnium abiecerit, sed in Carne quieuit, suam infinitam potentiam non exerens per Carnen, nec vim mortis à Carne repellens.

Valét-

Valét quid fecun temp

mana men verel virtu Carn nitua retur Carn est. actua tiam nem

nudi nudi num boli

tem

Auter

nepla

Valétne huius argumenti consequentia: Quicquid mortuum ett, non est omniporens: Christus secundum Humanitatem suit mortuus: Ergà so tempore omniporens iuxta Humanitatem non

fuir; proinde neq; nunc ex Vnione omniporens erir?

Nonvalet. Alioquisic etians concludendum soret. Ourguid mortuum est non est vinificum: Christihumana Caro fuit mortua · Ergo non est vinifica cum tamen Christus diserte de sua Carne pronunciet, quad Ioan. . verest minifica & cibus vita eterne. Stergo xolvavía virtutis vinifica, & plenitudo vita 78 hoy8 habitas in Carne, mortem (hrifti non impedinit, quantumuis plenitudo illa vita vinifica morti velut è diametro videretur opposita: certe nec oranipotentia (qua respectu Carnis in morte quienit) morti Christiobstitisse cesenda est. Destinximus enim iam and inter omnipotentie Antimore more; actum primum er fecuadum, he est, inter omapoten "19" tiam spfam, einschemg, plen um coen seur sen operationematg, vsurpationem, quarum hac impediffet mortem (vnde exinanitione feu xevood illius opus erat) illa autem nequaquam, presertim cum omnipotentia non Humanitatis, sed TS Nogov sit idioma, qui pro suo be neplacito vium eius retrahere poterat.

Annonautem in morte soluta fuir vnio hypostarica?

Nequaqua. Alsoqui no filius Dei, sed homo tantum nudus mortuus, sepultus, ac resuscitato diceretur. Quod sum vnanimi dininarum literaru testimonio & simboli Apostoli assertione pugnat. Soluta quide sint vnis

nain-

Quia mortalitas ad statum exinantionis pertinet, peto, vt ad Caluinianorum argumentum mihi respondeas: Vno idiomate non communicato, nec reliqua communicantur. Immortalitas non suit communicata Christo, quia mortalis suit.

Ergò nec reliqua idiomata?

Quod Christus mortalis suit, idipsum quog, ad eximanitionis sortem pertinuit. Et ni sponte se exmaniuis-Get Christus Homo, duplici iure fusset immortalis. Primo, ex integritate Natura, qua quia omnis peccati expers fuit, neg, morti per se potuit esse obnoxia. Nam mors peccati consequens est effectus ac stipendium, Gen. 3. Ezech. 18. Rom. 6. Deinde immortale fuisset ipsius corpus ex beneficio & iure unionis, quia cum vita ipfa Sen vinisicante λόγω personaliter vnitum. Quod vero Carnem suam mortalem esse voluit, id plane voluntarium quiddam fuit, dicente ipsomet Christo: Ego pono animam meam, ut iterum sumam ea, nemo tollit eam ame, sed Ego pono eam à meipso. Potestatem habeo ponendi vitam meam, & potestate habeo resumendi eam. Volens igitur mortalitatis sortem subiyt, vt vere & non simulate moreretur. Proinde ex unione hypostaticaius immortalitatis habuit Christus, licet voluntate, nostri

olij.

in lib adue natu quar

cansa

inea [it.te]

Chri

nim

rit vi

mori rat i

Vita

imm

um

in sp

Vnd debu

cain

dus)

tutis

men pit. ni in HA CO cansaillo iure se abdicaret, & vere mortalis sieret. Hinc mesiplamortalitate corpus Christi incorruptibile manfittefte Petro, qui perspicue docet, impossibile fuisse teneri Actor. 2. Christum à morte, aut subire corruptione, Pfal. 16. Etenim cum Ada corpus (sinon peccasset) nunquam fuerit visurum corruptionem, quod tamen personaliter immortali Deo vnitum non fuit: quanto minus possibile eratipsius Fily Dei Carnem, in qua veluti suo templo ipsa Vitahabitat, amorte teneri? Ex quibus manifestum est, immortalitatis quoque ius ex ipsa vnione Carni Christi tribuium, licet ad persiciendum salutis nostra mysterium sponte mortem susciperet, ac iure suo non vteretur, in ipsa tamen morte corruptionis immunis existeret. Vnde ex vi Vnionis ad vitam immortalem resurgere debuit, vt corpus Christi non tantum vineret, sed vinisicainsuper virtute (qua summus est immortalitatis gradus) plenum esset, collocatum videlices ad dextram virtutis & omnipotentia Dei.

Quid de hac re senserunt orthodoxi Scriptores Ecclesiastici?

D. Athanasius in eandem plane sententiam scribit, inlibro de incarnatione Verbi eius á, ad nos corporalem aduentu. Corpus, inquit, quod commune cum omnibus naturam habebat (corpus enim erat humanum) quanquam nouo miraculo ex virgine coaluerat: mortale tamenerat & ad similitudinem sui generis mortem excepti. Neg, tamen secundum naturam suão b verbi diuiningressum corrumpebatur, sed PROPTERIN-HABITANS DEI VERBVM EXPERSERAT CORRVPTIONIS, Virumg, in eodem esse contigit

mirabili prorsusratione: cum & mors in Dominico corpore vim suam exercuerit, et mors ac corruptela inde ob domicilium ibi numinis proflugata sit.

Et Paulo post: Quapropter essi mortuus sit ad omnium redemptionem: non tamen corruptionem vidit. Cum omni enim integritate resurrexit; siquidem non alterius cuiusquam, sed l'itaipsissima corpus suit.

Et mox: Vi non moreretur, fieri propterea non potuit, quia pro omnibus in mortem offerendum (corpus Christi) destinabatur. Vt autem extinctum maneret, neg, id peri debuit, eo quod VIT AE templum esset. Vnde & mortuum est vt mortale, & reuixit per fuam que in ipfo erat, zuitam. Plura alia testimonia eiusdem Athanasis vide in consensu Antiquitatis.

Sed & hac exinanitionis Christi pars, Maiestati, de qua disseris, viderur opposita, quòd vuo in loco natus, vno loco passus, quod cum è sepuichto suifset egressus, dicunt Angeli; surrexit, non esthic quad deloco in locum progressus scribitur, & alia innumera: Etenim fi tum non fuit soluta Vnio tametsi Christusiuxta Carnem vhique

non effer: ne nunc quidem soluetur, etiamfi omniorafentia illi non adicribatur?

Adhanc obie Etionem dissoluenda accurrata explicatione est opus, vtpote qua soluta simul omnium prope reliquarum dissolutio facile patebit. Referendaigitur buc distinctio supratradita, quodbumana (bristi Natira quafi in duabas fire rebus, nempe in loco es in Xola. In loco quidem naturaliter, localiter es insta condi-

tronem

ve

ter

ver

fed

fin,

loco

lan

reb

tionem huius seculi In Noywautem non naturaliter, Sed supernaturaliter, non localiter (siquidem nec bypostasis 78 2078, localequippiam, nec adeam vlla localocorumve spatia pertingunt, cum sit omni loco, adeog, omni conditione hains feculi penitus exempta) sed modo V monis plane incomprehensibili, verissimo tamen & realissimo, Priorem madum habet Christi Humenitasex proprietate nature , posterionem ex Umone hypostacica. Priorem modum communem habuit cum Petro caterisá, hominibus. Posteriorem vero cum nullo vel hominum vel Angelorum. Ergo quod in vno loco natus,passus, crucifixus, de loco in locum progressus legituridomne de eo modo accipi debet, quem exproprietatenatura ortum cum cateris hominibus commune obtinebat, vbi verissime in vno tantum loco natus & passus, vere & non simulate de loco in locum progressus est. Interim tamen inxta alteru existentia modum va hose extraloci rationem omnem ineffabiliter vnita mansit

fola Humanitate sic tota plenitudine sua Deitatis habitat, ut postquam incarnatus est, sua diuina hypostasi extra eam non sit uspiam.

Ž

DE COMMVNICAT.

Obj.

At veró sic duplici modo considerando Naturam assumptam, videris cam nunc in vnione, nunc verò extra vnionem considerare,

cùm tamen extra vnionem nunquam fit?

Egovero illam extra Unionem cum Logis necconflituo, neque considero: sed IN ipsa Unione manentem duobus respectibus considerari posse dico. Nam quia in apsa quog, Unione Natura suis proprietatibus, no cogitatione tantum, sed reipsa distincte sunt es permanent: ideixeo secundum bas distinctas suas essentias distincte quog, considerari possunt. O uemadmodum es corpui humanum, sicet quam din vinit homo, extra vinionem cum anima non sit constitutum, nihilominus inxta proprietatibus consideratur, quatenus scilicet est corpui quoddam suis dimensionibus constans.

Ergo quando Natura in Christo humana iuxta Esfentia conditione aspicimus, eo respectu ex Scriptura tribumus ei, qua nobis cu communa habet, vt quod Christus nobis fratribus suis similis sactus, & corpora nostra upsius gioriose corpori asque cos se sui una creduntur. Deinde vero eadem hac Christi Natura humana e non alia, alio tamen respectu, consideratur, non quo adiam, iuxta sua Natura proprietate, spectatur, sed quatenus in Persona Filip Dei Personaliter substitu. Aig, hinc taliati adscribuntur, qua non cum hominibus aligs, sed cum solo Createre communia habet, cuius modi sunti Viussicandi omnipotens virtus, omniscientia, & c. Neg, tamen hinc vei binitas Humanitatis efficitur, neg, vllo modo extra Personam Verbi collocatur. Sicut humanum Corpus

Heb. 2. Philip.3. non ann tribi pria nes, j tis qu atian

tur vita fine com

nem in lo

tion tia a to que bi di cessa

babe eam. earn

CP

non pro-

non propterea geminum essicitur, nec extra vnionem anima constitutur, quantumuis ei alia competunt attributa, quatenus in seipso respectus, sua natura propria consideratur, cui usmodi sunt: quantutas, dimensionas, pondus, gravitas, & c. qua attributa cuminanimatis quog, corporibus obtinet communia, eademy, retines etiam recedente anima: alia item, quatenus consideratur vi vnitum anima. Vnde talia tribuuntur es (nemps vita, sensus & motus) qua neg, per se haberet vnquam sineanima respectu, neg, etiam cum inanimatis habet communia.

Ergò censes, λόρου nullibiesse extra assumpram Humanitatem?

Zaningliani quidem scribunt Loyovertra suam carnemesseinterris. Imosentiunt, hogovonotantummodo in loco effe INHumanitate, vbi nimirum ea est proprietate effentia: prater illum unicum locum vero in sunumerisalis effe EXTRA illam. Sed hac opinio mysterium ineffabile illud unionis hypostatica pensius eux cuat, unionem foluit, & naturas extra loci considerationem astaça ros unitas per Spropter locorum fratia ab innicem distrabit ac dinellit. Quod hoc argumento quam folidiffime demonstratur. Scenim X0905 alshidicatureffe F. XTR A fuam Carnem, tumbocnecofferiaconcedarur aporter: quad son totisstota fus vide la cione f. 57. hypostasisti extraeam (partemenim extrapartemnon babet) vtaliqua sui parte sitinea, partim veroextra eam. At si TOTVSXoy @ hypostasi suatota extra carnem constituatur, quomodo non incarnatio & xogou & Vnio personalis negabitur. si Persona Verbi tam di=

32

caturtota effe extra Carnem, quam extra Petrum aut alium quemuis hominem? Proinde to Saccests potisu quedam fuerit, quam hypostatica V mo seu incarnatio? Quin & hoc fequetur, vt vno duntaxat loco Vnio illa sit terminata. Nam quia Unio personalis INH AKI. TATION E plemitsidinis Deitatis TV Novy in bumana Natura definitur: certe fi uno dunda vat locaillo (whi Natura Christi humana est naturaliter) IN illa Sed lopes with a minimum active and a construction of the second of the tantum istius loci spacio terminatam esse. Sequeretur hoc quag, at progrediente humana Natura er uno loco in alterum, ipfaquog Vnia fecundum illa loca diverfa Subinde mutaretur. Nam whinan inhahitat xoyo INCAR NE, ibinea, illiamitus est. figuidem Vnio non definitur existentia 78 X078 EXTRA Humanitatem (sicut Zvingliani Xozovin omnibus reliquis infimitis locis, quibus Hamanitas no est proprietate sua efsentia, EXTRACarnem esse dicunt) sed definitur hypostatica inhabitatione I N Carne.

An igitur Acque Carni inclusium censes quia extra eam sit nullibi?

Inclusum Carni non dicimus Logov (inclusio enim locale quippiam designat, nos vero Logovextra omnem locirationem Carni vnitum asserimus) Totus autem Logo INC ARN ATV States sictotus in humana Natura abseg alla inclusione inhabitat, ita vt post satem incarnationem Logo (diuo etiam Athanasso Tyrillo aitestantibus) non sit extra Carnem.

Adhuc

lia

eas

06

given it coffendit them spacism becing in the the made civament divino I D LO M AT V M. 1. 1.

pulchro exiltentem, vbig; fuiffe, cum λόρον nullibi extra eam

esse contendas?

Hic probe tenendum, quomodo hec, qua diximus, repettustatus exinantionis sint accipienda. Aliaenim nunc est eius Maiestatis ratio, quam sut in statu bumiliationis. Signidem Landetien ram affumptam arcano quodam tucitog, moda unitiflime presentem extra locum babait, Jednan habrit novy modo Floria cam cateris in orbe creatures projentem (quibus guber- No. nandustum humana natura nondum adhibeatur) sed fly ...ly f 29. extra creaturas omnes intra perfestiffima Personasua complexum intimum prasentissime uncham SIBIhadignes fires. buit. Lam sutem in flath gloria Noy @ non fibitan-Aly mely \$307. rum illam habet profesters perfonaliter : fed candem fignets - 318. quoque creaturis ratione guber nationis presentem fitt, quatenus Noy O per exaltatam Humanitatem omnia gubernat & administrat in celo & interra. Videsigitur quomodo Noy @ Carnem suam in statu exmanitionis sine vilo respectuant consideratione locorum aliarumue creaturarum, SIB ! prafentissimam habuerit, vt nullibi ab ea per locorum internalla distaret & abeffet, quantumuis illa localiter in vno duntaxat loco simul & semel consisteret. Ita secundum V nionis Maiestatem erat πωλογω, vbi vbi is erat, prasentissima, Ioan. 3. Altern vero illud, nempe in vtero matrix effe, in cruce or sepulchroesse, Christoconueniehat xT query,

non secundum Maiestatem illam, gratia cums nec in Net leads nea fining nece respective Grands sionine yentered a corpor spring continue yentered a corpor spring continue to spring some at account sed summeries spring and about some some server and spring on resulting the mark a mark an economic aboristically comporting with fun gun procel. f. 80.

cruce,nec in sepulchro, sed in ipsaDeitate CarnemChri. sti sidei oculo aspicimus.

Quia hac abstrusa sunt, non posses alia quadam ad illustranda afferre?

Abstrusa hac esse reconditaq, dubium nullum est; si-1. Tim. 3. quidem hac Fily Dei cu Carne Vnio ab Apostolo grog. magnum pietatis mysterium appellatur. Fundamenta autem eorum, que dixi, audiuisti eiusmodi, que nullis rationibus couelli subuertia, possint. Porro prater dicta & hac accipe. Certu est, Filio Dei, vbicung, tandem ille sit, omnes creaturas esse prasentissimas: siquidem non longe abest ab vnoquog, nostrum, in ipso enim sumus, viuimus & mouemur, Actor.7. Si ergo in his terris prasentissimus adest rebus: cur diceremus, illum cateras creaturas sibi in terris habere prasentiores, quam suam propriam Humanitatem? Cum tamen banc habeat incomparabiliter adeog, toto genere prasentiorem, quam vllam creaturam aliam in cœlo & interra? Praterea quid tandem est, quod obstare possit, quò minus lozos vbig, sibi prasto habeat suam Carnem, cum qua vnum a Staperov constituit upiqui pluov? Si dicas loca obstare: tu vicissim ea perpendas velim, que suprà sunt explicata, quam non ratione locorum, sed supra & extra loca omnia sibi ineffabiliter Xoy @ eam univerit, vnitamá, sibi intra diuine aternag, sua Persona complexum atg, sinum intimum habeat, tam arcte profeelo, vt arctius propiusą, sibi iuncta prasentemą, haberenon possit. Proinde ut remipsam eo melius complecharis animo, si tecum repute. Si unio duarum Naturarum hypostatica esset sacta ante mundi creationem, printeam vira Jegre spati

Sed e

vere

man

nita cum apu

erro quoi est) hyp in la

ma,

tam sima vels priujquam locus vllus effet: num obsecro vllibi extra eam fuisset 20205? aut quid potuisset intervenire inter viranque naturam, quo minus absq, vila dinulsione aut segregatione sussent sibi inuicem prasentissima?locorum patys profecto non fus fent disuncte, quia loca tum nulla prorsus adhuc fuissent.

Sed alia viderur nuncesse ratio, postquam locus eft, ac fine loci ratione Humanitas non videtur confiderari posse?

Dixi suprà, alia ratione humanam Naturam in locoeffe, aliaratione in Doyco, atg, hos existendi modos verè esse distinctos. Quatenus igitur consideratur humana natura in λόγω, eo certe respectutam exempta est omni loco, quam si locus prorsus nullus sit, siquidem τωοςασις τε λόγε, intra quam subsistit Humanitas, no minus hodie est extra loca omnia, quam olim, cum nullus adhuc locus esset in rerum natura. V t enim apud hypostasin Filisomnia tempora sunt, vt quoddam a Toplov NVNC, Pfal. 90. Sic coram eadem hypostasi OMNI Aloca alias in mundo ab inuicem difunctifima,vix PVNCTVS appellari possunt, quod accurata diligentia abs te perpendi velim. Palamigitur hinc fit, errorem Caluinianorum non aliunde quam hinc oriri, Occasio Ginglian quod humanam Naturam (eorespectu, quo in Nona primonis. est) non supra loca omnia in ipsam purissimam Verbi hypostasin absolutam à localitate subuehunt, sed illam in loco plane relinquent, eo quoq, respectu consideratam, quo Dininitati unita est; quod vere est absurdissimam absurditatem in Theologia committere. Ergo ve velut in fascem colligam, localiter humana Natura in

loco esse potest, personaliter autem non in loco, sed in ipsa woogd of Eily subsistit, cum eodem extralocum à. Staça wos unita, atg, sic nullibi prorsus ab eo segregata cogitari potest aut debet; quod ne quidem cum Angelis cœlorum commune, sed sibi plane peculiare obtinet.

Sed poréstine vna eademq: Humanirashis diuersis respectibus considerari?

Quidni? Etenim Carnem Christitempore humiliationis in loco fuile, er iam iuxta proprietatem clarificatorum corporu in aliquo VRI coelesti versari, Aduersary ipsi hand inuiti largiuntur. Porro quad eadem has Caro sit etiam in Novo, & quidem intra hypostasin ipsius, nemo sine manifesta labefactatione mystery incarnationis negauerit. Cum ergo indubitato conftet vtrung, amplius mihiresponderi peto, credasne Carne Christinon also, sed plane endemillo, quo in loco est, modo naturali esse estiam in Persona Fily? Si hoc asseres, sequetur dininissima huius Unionis modum naturalem er localem este, quam tamen Unionem nec locali nec naturali, neg vilo huius seculi modo factam esse nouimus,sed vt supernaturalem plane & ceu mysterium à seculis absconditum, cum sanctis Angelis admiramur G suspicimus. Si veronibil borum, qua proposui, subuertipotest, tu captina humana ratione & intellectu boc arcanum estimare disce, non ex loci consideratione, quem ad hypostasin illam, in qua subsistit Caro, non pertingere sapius iam dixi, sed sidei oculo Naturam assumptam supra non modo loca, sed supra omnes

omnino creaturas in ipfa purissima Diuiritate existentem aspice.

Non

fift.

Jent

aliu

nem

prof

er n

hoca

sime

nece

est e

teris

Vnit.

ter, C

quasi

fiver

Desc

nec Ci

06%.

also carris mode

Nonpossum his refragari, verùm vt hanc materiam persequamur, obijciunt quidam, impossibile esse, vt plures alibi existendi modi non necessario subinferant plures

effentias?

si hac tibi Clanculariy Semicingliani obijciunt, qui in Cæna Domini se Lutheranos simulant, tu ipsos per instantiam Cæna Dominica vrge & conuince. Etenim sistatuant, humanam Christi Naturam non posse prasenta modos plures, aut prater visibilem illum, aliquem alium habere: qui poterunt statuere cerpus & sanguinem Christi inuisibili quadam ratione realiter esse in Cæna? Sic ergò reipsa deprehenduntur Calainismum prosteri, quotquot Christo vnum tantum illum localem & naturalem presentia modū attribuunt. Si verò tibi hocab apertis Calainistis obijciatur: redargui validissimè poterunt isrationibus, quibus Carnem Christiex necessitate alio modo in χόγω, quam in loco esse, supra est expositum.

Praterea si plures prasentia modi plures constituerent essentias: pari modo sequeretur. Filium Dei quoq,
in plures essentias distrahi, cum aliter alione modo in
Patresit, alio modo in assumpta Humanitate, also rursum modo in Sanctis, alio itidem modo ac respectu cateris creaturis adsit. In Patre consubstantialiter seu per
Vnitatem essentia, Ioan. 14. In Humanitate personaliter, Coloss. In Sanctis per gratia, Ephes. 3. Apud reliquas res creatas generali presentia coseruationis. Quod
si vero bi dinersissimi presentia modi dinersas in Filio
Dei essentias nec constituati, nec substitutu, sequitur,
nec Chigh Hamanitatim in pares distrabi essentias, va

maxime alio modo in loco dicatur esse, alio verò modo in \sigma_0 colo 18 \lambda 98. In illo quidem naturaliter, in hoc autem non naturaliter, sed modo plane incomprehensibils, illocali ac diuino: quemadmodum neutrum modum de Christi Humanitate negari posse aut debere, sirmissime antea demonstratum est.

Si loci respectum amnem ira remoues à consideratione omnipræsentiæ Christi, quamodo igitut in multis vel amnibus dicitur adesse Locus?

Nulla hacest cotradictio. Namés Deux dicituresse in amnibus I.OCIS prasens, és tamen non locali, sed III.OCALI prasenta, quatentu extra tempus és locum rebus omnibus adest prosentissimus. Sic és Christi Humanitas INTRA Dei Verbi Personam subsistens, omnibus in LOCIS adesse dicitur, és tamen ILLO-CALI modo.

Si Vnio est citra loci respectum consideranda, ergò eriam sine respectu temporis, atq; sic Vnio non erit facta in tempore, sed ab aterno. Quod posterius quia absurdum est: Exgò & prius?

Respondendum est per distinctionem. Sicut eniminzearnatio dicitur sactam viero vinginis, atq, sic in loso,
zestamen si ponderemus, QVONIA Min ea Incarnazitone personaliter assumpta sit Humanitas: necessario
zrespondetur illamnon in locum, sed in eam Verbihypostassin assumptam euectamo, qua loca omnia transcendit: Sic quog, Incarnatio seu Personalite nio in tempore
zquidem sitta est, cir non ab aterno. Quamprimumautem

mentalucerta verfal fuprafimo e vuiue nebat

At

Idenniquam peressi tumm nita co libi cura propriextra vilis d

بنا

manit

finita

ådias

tiffim.

sem assumebatur à Filio Dei Humanitas: eo ipso mo-=
mento per V nionem in eum statum transferebatur, va=
luce tum subsecta ea esset tempori, quatenus in mundo =
versabatur: tamen quatenus non un mundo, sed vitra, =
supra, citra, & extramundi respectum omnem in ipsis-=
simo erat xoxo: eo sane considerationis modo, vt supra =
vniuersas creaturas, sic supra tempus & locum emi-=
nebat assumpta Christi Humanitas.

Atquisi nusquam est 2620 extra Carnem, sequetur, Carnem Christisactam esse infiniram?

Idvero nequaquam inde sequitur. Quandoquidem empiprasentia Maiestate illam Christo homini neutiquam ita transseribimus. quod natura eius humanam peressentiam insinitam suttă arbitremur: sed hoc tantummodo respectu, quatenus insinitus ille hoc assinitaci in aternu dimensa manente Humanitate nullibirolabest, vel distat, vel extra ea es se (postquam incarnatus est) intelligitur. Sic ergo omniprasens est, non proprietate natura, sed ex vi vnionis hypostatica, quavt extra locum in ipsa persona Verbi facta est: sic neg, locis vilis diuelli distrabiá, potest. Ergo quod sinita est Humanitas, hoc habet ex proprietate natura: quod autem sinita illa Humanitas insinito hoc, vibi vibi ille est, as la scarca supra omnemconsiderationem loci presentissima est, habet id ex vnione cum Verbo hypostatica.

Videtur autem omnino sequi Humanitatis extensio, si Noy @ abea nullihi sta-

tuatur abelle?

Extensio Natura in Christo humana tum sequere-

obj.

tur, silla juxta loci conditione adesse ving, cum Verbo statucremus. Quoniam auté illam (quatenus in rosse personaliter substitut personalite penitus absolutam service quod Estres Dei nec locaiter illamshivmust, noc loci respectu prosentena sibi babat; qua fronte igitur Aduersary nobis obsectant extensionem Humanitatis de LOCO vno in alterum, cum tamen nec vnum nec alterum, adeos, nulla prossus locumin illa personali prasentia Christi Hominis velesse, velcossiderari posse sit planissimum? Remotis igitur è conspetu localitatum disservinis, extensio quog, Humanitatis (quam propter has disservinias locorum imaginantur sibi Aduersary) suapte sponte tollitur.

Atqui fi Natura Christi humana vnâ cum assumente Xéze omnipræsens statuatur, sequetur,

vtlocusquoque, esq; omnis, que corpus ipuusambiunt, fint vbique?

Neg, boc sequitur. Alias enim siid, in quo est corpus Christ, protinus etiam esset, vbicunque tandem Christicorpus est, consequens soret, va quemadmodum Christi Humanitas est in ipso Verbo est in dextra Patris: se quog, locus ambiens id corpus, in ipsius Xos 8 v7050. or dextrag, Patris existeret. Si vero corpus Christipotest esse si Verbo ad dextra Virtatis divina, ita vi qui immediate id stringunt, nec in Verbo personaliter, nec in dextra Deisint: Potent viig id ipsium corpus Verbo presentissime vnitum cum codem adesse, va tamen

ea, que circumstant Humanutatem (cum Verbo autem personaliter sinita non sinit) non simul vna sint vivig:

Si Chri-

qui

one

Cona

Can

rur

Eten

Per

corp

rare

2000

ess fo

fary.

Infla

nati

tia /

conn

obj:

Si Christus etiam juxta Carnem nobis adest, fequiturant fecundum quantitatem Carnis adelle, aut fine quantitate. At no fecundum quantitatem (breenimeiler plane monstrofa & juxta conditionem physica quantitatis descripta vhiquitas)

sed nec sine quantitate, quia corpus fine quantitate non eff corpus: ergo prorfus non adeft?

Si hoc obijetatur ab ys, qui cum in articulo de Per- distante Calora Sona Christi Caluiniani sint , nihilominus in Capite de Cana Domini Lutherani videri volunt: potentiff me rursum illis instantia Cona Dominica opponi poterit. Etenim si hac ratiocinatio valeret aduer sus articulum Persona Christi: non minus ctiam aduersus realem corporus & sanguinis Christiin Cena prasentiam miliraret. Si vero in Coena ade le potest corpus Christi, ita ot nec fecundem naturalem ilium quantitatis phyfica modum nec tamen corpus fua quantitate orbatum adfu: consequirur, eandem argumentationem nec ad personalem prasentiam enertendam quicquam valere. Sin aperti Calainifea hoc obtendunt : similiter eus solide sie responders poterit : quod neque sine quantrate acht corpus Christi, nec tamen secundum physicum illum quantitatis fue modum, sed iurta eum prefentia modum, que Doy Or unitus Humanitati nullibi locarum ah ea legregatur. Et ne reresponsum hoc Adfarysminus firmum effe videatur : hanc eis infallibilem instantiam oppono: nempe, si procederet isthec ratioci- obje natio, eam non tantum ad impugnandam omniprasentia Maiestatem, sed ad ipsius incarnationis my terium connellendum valituram. Nam pari prorsus ratione sie

argumentabimur: Si humana Natura est in χόγω & cum eo personaliter vnita, aut secundum quantitatis modum physicum ei vnita erit, aut sine quantitate. Sed nec fine quantitate, nectamen etiam iuxta iftumnaturale modum, qui ex quantitate corporis describitur (sic enim plane physica effer unio & no supernaturale quoddam mysterium.) Ergo prorsius non est ei unita. Attendant igitur hic Calumista simul omnes, qui sua male consuta argumeta pro meris oraculis velut e tripode di-His venditare solent, & respondeant, annon in describendo hoc unionis hypostatica arcano tertium quiddam cozantur admittere, vt corpus quidem QV ANTVM Ta Xoga unitum fateantur, lices non en modo, qui fecundum hanc physicam quantitate describitur, sed alio quodam plane cœlesti ac dinino. Qua vel unica instantia eius dilemmatis, quo tantopere confidunt, prasidium penitus enertit. Quo sic enerso, facile concluditur, hie quoq tertium dari posse ac debere, vt ipsum quide corpus Christi (quod quantum est & manet) in Cona & alibi, vbi se affuturum promisit, adesse possit, licet non corporeo illo modo.

Atqui si Natura seu resest corporea, carnalis, naturalis, quomodo nou modusetiam, quo dicituressealibi, talis suerit?

Vt igitur rem omnem, qua fieri potest perspicuitate proponam: nónne ipsa Caro est ainita (h hó hó) est Ergóne modus huisu vnionis propter en carnalis sucri? Ipsa Na tura humana est vinta Verbo, ergóne naturaliter? ipsa essentia Humanitatis personaliter i uéta Filio Dei; ergóne essentiali modo? ipsum Corpus Verbo vnitum: Num igitur

obj.

02

igitur corporee quodam modo? Atqui vec carnalem nec corporeum, vecessentialem, nec naturalem esse voionis modum liquet, quantumuis Caro ipsi, Corpus ipsum, ipsi Humanitatis essentia atq, natura Filio Devin ea Vnionessi iunità atq, copulata. Vnio enim duarum Naturarum sicut diuinum est mysterium: sic etiam preter rerum seriem est facta modo planè diuino, coelesti, essivitualissimo. Proinde vi concludam, quicquid contra hanc Maiestatem Filip hominis attuleris: idipsum si valeat, contra vnionem ipsam opponi posse noueris. See dehac omnipresentia (hristi Hominis plura instà, vbi excutientur Aduersariorum argumenta, que ab ascensu (hristi petere solent.

0

atis

Sed

itu-

(fic

od-

en-

nalè

di-

cri-

lam

M

i fealio

an-

um bic

:0"-

ئن ۽

non

na-

tate

Na

:psa

goum

tur

DESTATV EXAL-TATIONIS.

Vt de altero Saluatoris statu, qui exaltationis est, etiam dicatur, quid is complectitur?

Completitur resurrectionem, ascensionem in culos, co sessionem addextram Dei.

De resurrectione primò acturus, quæro, num Christus propria sua virtute resurrexerit?

Quidni? Dicitenim Iudais: Destruite templum hoc (loquitur, Ioanne interprete, de templo corporis sui) & Ioan.2. intriduo readiscabo illud. Repetit id (hristus Ioannis 10. Ego potestatem habeo ponendi vitam meam, & petestatem habeo resumendi eam.

H

Ergóne

Ergone humanam naturam iudicas femetiplam è morruis excitalle?

Quia Christain Sepulchraeristente, profundissimus adhur durahat exina vitionis fratus: nolim ducere, corpus Christi seipsum suscitaise. Sed 2000 excitaise corpus Suum ea virtute atg. potentia. que corpori Christiquiden realiter communicata, in morte auté en lepulche tory Cont mon and mon to come refus) euscuata fuerat. Interim non dubitamus in the sam to fair affirmare, dumman quoque Sainatoris art vinificam ad Corporis fui vinificatione, fue mode ex vi Vanious ipfun cum Xoxo concarriffe, ita vi in refurrectione denno fubeundo corpus suum efficaciter id vuissearet. Tametsi principatus illius resuscitationis penes Noryov manest. Atg, his fane respectibus merito (briftes propria virtute dicitur resurrexisse, preserting quia 20. - @ proprium Suum Corpus suscitans, alid persona non est à Corpore separata. Neg, enim in Christo est alius atque alius, sed vnus omnino (briftus,1. Cor. 8. qui dinifus non est,1. Cor. 1. Propria igitur virtute refurgit (briftus, quando fuum ple Corpus à morte resuscitat.

> Quia Roman. 6. & Ephel. 1. Christus dicirut è mortuis excitatus à Patre, & per gloriam Patris, quomodo propria virtute refurrexisse dicirur?

Nihilhoc absurdi est. Signidem opera Trinitatised extra, ut cum Augustino loquar, sunt communia. Proinde verissimum est, quòd Paulus affirmat, Christum virtute Dei Patris resurrexisse. Verissimum item, quòd ipsemet (hristus potestatem resimendi vitam habutrit.vi-

obj.

EXALT ATIONIS. 4.1.

rit: verissimum etiam, quòd virtute Spiritus sancli sit resuscitatus Christus, Roman i. Nam virtus resuscitans (bristum Dominum, est essentialiter omnibus tribus Personis communis.

2146

or-

DUS

ui-

bro nus

ad

Gu

ub-

etsi

at.

111-

um

ore

fed or.

um

or-

4

roum iod

ueue-

Chmad flatum exaltationis referas refurrectionem Christi, quarto, quarto gloriam fit ex exfortitus?

Per refurrectione (brifti facrofanctum ipfius corpus dotatum est qualitatibus noves, hac est, factum immortale: Nam quod mortuus est, peccato mortuus est semel, nunc autem ingresus nous vita conditionem non moritur amplius, mors ci ultranon dominatur. Preterea ornotum est claritate ac luce menargabili, &, vt verbo complectar, fastum estilled spirituale corpus. Nam & Og. de electorum corporebushoc affice at Apostolus Comina i 1. Cor. 15. corpus animale of refer sere corpus for trucle: quanto spin water of al manis de (bristi carpore hor suerit pronuncianques manis la sparie cumu clarificata corpori nostra reddentur construit sparie sans sans successors con construit sparies dos Philip.z. Hincin refurrectione abfanatum lapidem fine offensione vlla peretrare, er per aftraciansa ad discipuslos ingredi, & coram duobus descepules subite desparere potuit, vel vt Gracus textus habet, a parto; sueal, inussibilis fieri. Neque enim corpus ipsius subiectum est proprietatibus corporum animalium, sed proprietates of qualitates spiritualium corporum exresurrectionis beneficio est consecutum.

Ř

H 2 Censent

Censent autem Caluiniani, Christum corporesso non penetrasse ianuam clausam, sed eandem velab ipso Christo subità apertam, velab aliquo discipulorum reseratam esse?

Hoc ipsum est, quod nos conquerimur, quod illi homines nequidemea credunt, que ex refurrectione (briftus homo accepit, qued, aliquando nohis quod, futura funt communic: Quomodo igitur crederent ea, que Christus non exresurrectione, sed ex inenarribili Vnione & dininissima sessione ad dextram dinina Maiestatis accepit? Ineptum insuperest, velleratiocinari acorpore animali ad corpus spirituale, ita, vt quod corpori animalisit impossibile, idipsum spiritualiquog sita cova-Tov. Etenim nisi proprietatibus esset distinctum Tveuμαπικον σωμα ab animali, quid opus erat Apostolo buiusmodi inter vtrumg distinctionem asserere. Et quidem quod per ianuam clausam Christus ingressus sit, adeoex Euangelistis clarum est, vinullo sophismate possit eludi. Lohannes non hoc dicit, quod ingredienti Christo aperta sit ianua, sed hunc ingressum factum esse IANVIS CLAVSIS. Praterea non scribit Iohannes, renec Lucas, Christum pedetentim progressione quadam locali ad discipulos accessisse, sed vt gracus textus habet, Egn eis to neoor, fetit in media discipulorum: Idá adeo subito, ot propter illam subitaneam es repentinam apparitionem putarint spectrum quoddam esse, Luc.24.

Siccine verò & Patres senserunt? Augustinus sermone 138. sic scribit : Fesellit custodes, exilinit exiliuit de sepulchro, apparuit discipulis, ianuis non a-

pertis, inde clausis exist, huc exclusus intrauit.

Idemtractat.121.in Ioannem: Moli autem corporis, ubidiuinitaserat, oftia claufa non obstiterunt : ille quippe NON APERT ISEIS intrare potuit: quo nascente virginitas matris inuiclata permansit.

Etiterum sermon.159. Miraculum est, quod Dominusintrauit in carne vera ad discipulos per OSTIA CLAVSA: requiris à me forsitan rationem: ô homo.si rationem à me poscis, non crit mirabile exemplum qua-

ritur non erit fingulare.

4

æ

9-

18

Ľ

1-

U-

lo

it,

te

tt

es,

a-

us

11-

es, 118

Idem Epistola.3. Virtus dinina per inniolata matris virgineavisceramembra infantis eduxit, qua postea per ostia clausainnenem introduccit.

Augustinus de Agone Christi, cap. 14. Contranaturam huius corporis videmus, illud per oftia claufaintra-

re: omnia enim possibilia sunt Deo.

Cyrillus in Ioannem lib. 12. cap. 53. Christus omnipotentia sua rerum natura superata clausis foribus cum corpore ingressus est. Nullus ergo quarat: quo modo clausisianuis, corpus Christi penetrarit, cum intelliget, non de homine nudo, vt nos sumus, sed de omnipotente Filio Dei hac scribi.

Chryfostomus sermo. 9. de resurrectione. Sed quomodo clausis ostys intrauerunt ossa & caro? Clausa sunt ostia, & intrat, quem intrantem non videmus. Vnde igitur intrauit? Omnia clausasunt, locus non est, per

quemintret, & tamen intus est, qui intrauit. Si nescis quomodo factum sit, des hoc

potentia Des.

H 3 Legitur 04:

Legitur autem Chriffus etiam pest resurrectionem retinuisse siigmata clauseum, each monthas se discipulis. Quemaduodum & apud Propheram legitur videbunt, in quem pupugerunt?

Ouod (briftus frymata clauorum retinuit, fullum idest per accomplication differentianem, at him weretrees or construction for furrectionical ipplicamprobares. Non fequitur autem, quod etiamnum ad dertram Der berefrede clauerum vestigia retineat. Id enim cum natura & proprietate & plena persectione glori, caterum corporum pugnat. Nam fenostra corparain resurrectione omni carebant desetta: omnina-10: quanto magis corpus (brifti, quod longe maiorem gloriam etiam per refurrectionem est adeptum? Proinde quemadmadum edit er bibit post refurrettionem, non en quadaindigentianatura (nam edere & bibere prepria sunt corporis animalis, non spiritua is) sed ex dispensatione ad erizendos in side resurrectionis sua Apostolos, obicibus non digestus, sed clarificati corporisnatura velut igne quoda absumptus est. Sic etia clauorum vestizia ad iempies ob eam ipsamcausamretinere voluit. Quemadradum certe non omnem gloriam glarifcati Cucarports descepalis exhibit. Quod velbine liquidissi-

Dani. 12. mè apparet. Etenim de iustis scriptum tegimus, quod sul Atait. 13. sir spit at spiendor, remamenti at stella colt, imo at sol invegno d'acris. Quanto vero maiore luce & claritate corpus (bristi perresurrectionis gratia ditain est? Non poinissent iguur discipuli inenarnabile ilium sulgorem screes spendences en consaciosillos ad consideradum discipulorum insermiati reprimere

ขอในปุ-

EXALTATIONIS. L.1.

voluisset. Quad locum Zacharia attinet.certie est, nisutochasta Christieum, quem compunxerat. Non autem construieu ar quineux, que, ut distum est, cum persecta conditione clarissicatorum, &, ut Paulus vocat, spiritualum corporum pugnant.

Chrishus 40. diebus illis post resurrectionem in mundone, in in colesti quodam statu su-ille purandus est?

In mundo quidem fuit , quatrefering, discipulie apparmet, vierum non mundana ratione aut modo, sed mo - + 343. do quodam fingulari. Habuit enim corpus non animale ampleus, sed nouis praditu qualitatibus: Vude dicit descipulis: Hi funt sermones, quos locutus sum, CV M ADHVC VOBISCV M ESSEM, Exconeram no erat amplius cum descipulis? Omnino quidem erat: verum non ea amplius conditione atq, modo, quo ante refurrectionem. Atq sic vere tum incressus erat vitam nouam firitualem ac coleftem, quatenus nec ciho, nec potunec fomno indiquit, nec motu aut progressione localille opus fuit, sed subito effe potuit, who voluit. Essi enimedit & bibit, Petroteste, cum discipulis, idiamen non ex indigertia factum supra deximus, sed edit & bibit NOVA OVADAM RATIONE, siene pradixerat discipalis: Amen dico vobis, non bibam amplius de genimine vitis, donec bibero vobiscum NO-VV M in regno Patris mei.

Quod cum post resurrectionem completum esse, Actor. 10. Petrus testetur, promptum est hinc colligere, quod tum in regno sucrit & statu non mundano quodam; sed collesti.

H 4

Lime

ioaf-

11113 271-

ex-Id

one or-

narem nde

non re-

po-

naum uit.

ati

Sol tate

Von em illos

iere

Estnegloria, quam ex resurrectione corpus Christi glorificatum obtinet, infinita?

ſi

Diligenter est distinguendum inter duplicem corporis Christioloriam. Quarum altera ex resurrectionis obtines heneficio, quoad corpus Christi resurges qualitrues acquisiuit alorificatorum corporum, donis, ornamentis ac perfectionibus in sese locupletatum admirabiliter (vt modo est expositum) quorum subiectum constituitur corpus Christiglorificatum. Quegloriafinita est, & ad fanctorum gloriam in vita beata comparabilis, seruat à tantum gradun differentià. Alteraveraglaria (quam corpus Chrift non babet, quatenus ex resurrectione gloriosim est corpus, sed quatenus ex vmone personali ipsius Dei proprium corpus est fastum) non finita est, sed infinita, non creata, sed increata, & Verbi propria, carni autem, mediate incarnatione, tributa & communicata. De qua posteriore gloria partim supra ex articulo V nionis dictum, partimex ar. culo sessionis ad dextram Dei porre dicetur.

DE STATV MAIE-STATIS.

Secundum literámne, an verò allegoricè putas articulum afcentionis Christi in cœlos intelligendum?

L'esta literam plane, vt historia ascensionis Christia Marco 16. & Luca Act. 1. cap. descripta extat. Verè enim & non simulate Christus de terra corpus suum sublatum, regno cœlesti intulit: atg, iuxta visibilem conuer-

MAIESTATIS. L.1. 101

eonuersationem, qua prius erat vsus, mundum (vt passimin Euangelio scribitur) reliquit, & iuxta proprietutem clarificati corporis sui à nobis recessit.

Vbi eft id colum, in quo est Christus, iuxta proprietatem corporis?

Effetale colum, quod sedes bestorum sit, in quod elestorum anime colligătur, cir in quo Christus secundum
clarificatorum corporum conditionem versetur, nemo
nostrim negauit vnquam. O uemadmodum etiam colum idabinsfirno vere & secundum loca distinctu esse
scimus, ita vt magnus hiatus inter vtrumq, intersit,
quemadmodu parabola docet. Interim verò aniles nugas Caluinistarum, Bullingeri, aliorumg, philosophicas speculationes approbare nec volumus nec possumus,
qui, viu sit colum illud, es quomodo comparatum, ita
desinire ac describere attentant, ac si id suis oculis perspexissent. Quibus illud Esaia & Pauli opponimus:
Oculus non vidit, auris non audiuit, & in cor hominis non descendit.

Si Christus ascendit in codum: sequitur, quòd Humanitate sua amplius nobiscum non sit?

Equidem qu'od terrenam conuer fationem, qua visibiliter suis discipulis conuixit, per hunc suum ascensum sustulerit, ipsimet sponte largimur. Qu'od verò nulla prorsus ratione alia cœlesti atg, inuisibili Christus, qu'à homo, nobis adsit, sed sola Divinitas extrasua carnem: ad non modo is, qua demonstrata sunt suprà, repugnat, sed etiam differentia illi specifica, qua Prophetaes Apo-

obj:

stolicum Saluatoris ascensiem ab altorum hominum ascensu iramenso internales discensunt.

Quaigher est differencia illa specifica?

Quid interficience Christic is also à alcensum, placertieus Propheto evers, in thase we is cum in colum ajcendulet, bujum des pulsus averte illum amplius in terris esse negat, a Leg. 2. Christus aute ita ascendit, us simul perspecció sum ad sinem seculi vsg., presentam Matt. 28. politica in : Ecce (2) vobscum sum vsg., adcosum nu-

Hebr. 8. afcenderst in color: non autem qu'od sublimier color

afcenderet in coles non autem qu'od fublimier colis occupibus sit succels occupibus sit succels succelum afcendit non autem aperte pronunciat. Elias ju colum afcendit non autem colum ipsum gubernandum susceptus sicut de lesu Maria Filio legitur, quod oportuerit illum colum accipere, hoc est, et l'aulus i. Corinth. 15. exponit, REGNARE: in quo dominio colum ipsum ei subiectum est, qui anibil omissim, quod illi subiectum non sit. Praterea Christia accordit supra omnes colos, et impleres oranis, su superies oranis, qui accordit supra omnes colos, et in terris admini-

Ephel.4.

flexes. Quod de nullo alio vel fanctorum hominum
vel Angelorum facra scriptura pronunciat. Denig
folus Christias sta in colum ascendit, ut smul considerit
ad deviram infinite virtutis & maiestatis diuma.

Hebr. 1. Quod simpliciser nulli creature contigit. Cui enim Angelorum dixit unquam, sede à dextris meis? unde liquet, instantam esse dissertiam inter aliorum
sanctorum, & inter Christi Saluatoris in
colos ascensum.

Vt er-

MAIESTATIS. 2.1. 103

Vrergà de fessione ad dextram Dei disseramus, quato quid dextram Dei elle putes?

Ut

773

2-

21

13

18

B

Calvinianiquidem fimmunt derri Parcis locum Geza-f. u. quendam felicitatis appelariin crelis. Sed turpifime fallunt alios, & falluntur ipfi. Quomodo enim locus creatius, quantumuis felix & beatus, poffer appellari dextra Dei? cam inter creatum locum & increatim dextram Dei rerifm on num conditricen in inita fit differentia? ut piaculum sit & idalatria species, creaturamidest boune dignari appellatione dever Des. Adbacdininalitera, cum de boc articulo loquintur, dextram Patris ita circumscribunt, vt, qued ex designet, nullis core turis fit opus. Appellant enma dextra MA- + 226. IEST ATIS, Hebr. 1, & 8. Item dextram Suvuluews T8 968, hocest, POTENTIAE DEL lower hac dextra Dei, vt locus non est, ita nulli etiam loco includitur,quia est extra & supra omnem locum,nec includitur,quia vbique prafens, sicut scriptum est: Si sumpsero Psal. 139. pennas aurora, o mansero in extremis maris, ecce illic manus ita deducet me, & apprehendet me dextratua.

Imotam non est locus quiftiă cœlo inclusius Dexira Esaia 48. Dei, vt Domino ipso aitest...nie, cœlos omnes in creationemensassii. Adhac si dexira Dei certus quistiă ac definitus in cœlo esset locus, sequeretur omnină, quod in sudecœlis descensus Christus in nonissimo die dextram Deieste relicturus, quando instra în nubibus apparebit. Atqui testatur scriptura, quad Christus etiă în nubibus apparens visibiliter, alia quadă ratione innisibili sessius comansirus sit ac dextram Virtuis Dei, sicut ipsemes Christus, Manth. 25. an se in eo indicio sessius su

per

per thronum Maiestatis sua, Et Luc, 22. Amodovidebitis Filium hominis sedentem à dextris virtuis Dei, & venientem in nubibus cæli.

Cuiusmodi gloriam Christus per eam exaltationem est consecurus, finitam ánne infinitam?

Infinitam prorfus Signidem dextra Deinullihif nitam gloriam denotat, sed in cunctis scriptura locis, quibus dextra Dei sit mentio, ipsam infinitam Dei potentiam conditricem & guberatricem rerum omnium exprimit. Cuius bac sunt infallibilia testimonia, Exod. 15. Dextratua Domine magnificata est in fortitudine: DextratuaDomine percussit inimicum.Psalm.18.Dedistimili protectionem salutis, & dextra tua suscepit me. Pfal. 77. Dextra excelsi omnia potest mutare. Pfal, 118. Dextra Dominifecit virtutem, dextra Domini exaltata est, dextra Domini fecit virtutem. Sed nec Dei Livapur seu potentiam, ad quam Christusexaltatus est, finitam quifquam orthodorus dixerit, ve nec omnem potestatem in coelo er in terra, quam Chri-Pus sibi datam a Serit O nemadmodum nec dominium illud creaturarum, ad quod Christus subuectus est, finita cuisdam, sed solius potentia infinita opus est. Hinc Christus Ioan. 17. non creata quadam & finita gloria se iuxta carnemglorificari petit, sed ea ipsa gloria, quam increatam & infinitam apud Patrem iuxtanaturam Deitatis semper habuit immutabi-

liter, antequam hic mundus esset.

Recita

cal

Ó

le

Recita testimonia, quibus mentio sit huius exaltationis Christi?

Pfal.8. Quid est Homo, quod memor es eius, & Filius hominis, quod visitas eum? Eacies eŭ paulisper inferiorem angelis, gloria & honore conorabis eum, er canstitue eum super opera manuum tuară, omnia subsecții sub pedibus eius. Quod testimonium proprie de Christie exaltatione esse intelligendum, noui Testamenti explicatio diserte docet: vbi hac ipsa verba, ad Christie exprimendam Maiestatem applicantur, 1. Cor. 15. Ephes. 1. & Heb. 2. Deinde Maiestatis Messie sit mentio, Psal. 72. Dominabitur à mari vsa ad mare, & a stumine usa de terminos orbis terrarum.

Pfalm. 110. Dixit Dominus Domino meo, fede d dextrismeis: donec ponam inimicos scabellum pedum

tuorum.

Daniel.7. Aspiciebam in visione noctis, & ecce cum nubibus cœli quasi filius dominis veniebat, & vsg. ad antiquum dierum peruenit, & in conspectu eius obtu-lerunteum: & dedit ei potestatem, & honorem, & regnum. Et omnes populi, tribus & lingua seruient illi.

Potestaseius, potestas aterna est, qua non auseretur. & intelligenda seruient illi entre serui de intelligenda serui en est. Aspir qua al a construit serui de intelligenda serui al a construit serui serui al a construit serui serui serui serui serui serui al a construit serui serui

Matth. 28. Mihi data est omnis potestas in colo co terno glibernat of interca. Et iterum: Ecce, Ego vobiscum sum vsq. ad amta

consummationem seculi.

Mar: 16. Itag, Dominus, postquam locutus suisset eis, receptus est in cœlum, & consedit à dextris Dei: ills verò egressi pradicauerunt vbiq, Domino cooperante, & sermonem consirmante per signa subsequentia.

Luca 22, A modo videbitis Filium hominis seden-

dedi

etia

(cen

in

nu

16372

frus

tori

27 C

Ri

Ite

nik

lie

kn

tem à dextrispotentie Dei & veniente in nubibus coli. Ioan. 3. Non huic admensuram dat Deus spiritum. Pater deligit Edium & connea dat exin manum.

Ioannis 5. Pater dedit Filio potestate indicandiquoque, quia silius hominis est.

Ioannis 13. Sciebat Iesus , qu'od omnin dedisset sibi Pater in manus.

Ioannis 17. Glorifica me Pater apud temesipfum elaria quam habut prinsfquam bio mundus effor, apud te. Ioannis 21. Domine, tu omnia nofti, tu feis quod a-

mem te.

Actor. 2. Dextra Dei exaliatus & promissione Spiritus sancti accepta a Patre, esfudu hoc, quod nuac vos videtis es auditis. Non enim Dauta ascendu in colos, sed dicit ipse: Dicit Dominus Domino meo, sede à dextris meis, donec ponaminimicos tuos scabellum pedum tuorum. Certo sciat ergotota domas sfrae quod Dominum & Christiam seceru Deus hanc sessim, quem vos cracis sussissiones.

1. Coruntib.15. Oportet eum regnare, donec posueris

explice f. 110

dedit caput super omnia ipsi Ecclesia, qua of corpusillise complement i eus qui omnia in omnibus adimples

Ephef.4. Ceterum illud adfcendit, quid est, mili quad ciam descenderat prius in infimas partes cerra: qui descendit, idem ille est, qui etiam ascendit supra omnes cœlos, ut impleres omnia.

Philip. 2. Quapropier & Deus illum , Studoot. insumman extulit sublimitatem, ac donamit illi nome, qued est jupra omne nomen, ut in nomine lesu omne genu se flectat coelestium ac terrestrium & inserorum omnisq lingua confiteatur, quod Domino fit lefus Chriftus ad glorsam Dei Patris.

Heb. 1. Chriftus per semetipsum purgatione peccatorum nostrorum sacha consecut in dextra Maiestatis in excelsis, tanto prastantior factus Angelia, quanto ex

cellentius nomen prailie fortitus est.

Ibidem. All quem singelorum dixit unquam. Sede a dextris meis?

Hebr. 2. Non Angelis subject or bem terra futurum, de quo loquitur. Testatus est autem alicubi quidam dicens: quidest homo quod memor es eius? aut Filius hominis, quod inmisis illum? fecisti illum paulo inferiorem Angelis: gloria & honore coronasteillum, & confituistieum super opera mantum tuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius. In hoc enim quod ei subiecit omnia, nibil omisit illi non subiectum. At nondsim videmus illi emnia este subiecta.

Hebr. 7. Talem decebat vt effet nobis Pontifex, pius, inuocens, impollutus, segregatus apeccatoribus, & sub-

umior calis FACTVS.

Heb. 8. Talem hahemus Pontificem, qui confedit ad dexiram

dertram throni Maiestatis in cœlis, sanstorum administrator ac veri tahernaculi, quod Deus sirit é non homo.

Hebr. 12. Respiciamus ad sidei ducem & consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio pertulucrucem, ignominia contempta, & addextram throni Dei consedit.

Apocal, s. Dignus est agnus, qui occifus est, accipere virtutem & diuctias, & fapientiam, & fortitudinem, & honorem & gloriam, & henedictionem. Et omnem creaturam, qua in coelo est, & qua fuper terram, & qua fuper terram, & qua fuper terram, & qua in eis funt, omnia audiui dicentia: fedenti in throno & AGNO henedictio, honor & gloria, & potestas in secula seculorum,

Iuxta quam naturam Christo hæc ad omnipotentiam dextræ Dei exaltatio contigit?

Persona quidem qua Deus co Homo est, est exaltata, co non alter d'adura seorsim absq. Persona. Exaltata autem est ea persona, non socuredum Deitatem, sed tuxta assumptam humanitatem.

Quibus demonstrationibus euincis, eam glorificationem Christosecundum carnem obrigisse?

Primo id hinc apparet, quia Deitas verhi prorfuimmutabilis existens, nechumiliari, nec exaltari, nec in meliorem nec deteriorem statum transferri potest, iuxta illud: Deus Ego, & no mutor. Proinde si λόγο, quatenus λόγο, hoc est, iuxta Deitatem suam ad dextram omnipotentis virtutis Dei susse exaltatus, co ipso

ipfon Din Atq

Atq tari

Chri gnar Deu perp Gue tenu feiti

tus, tus e el8 tion esse.

Chr Iesu gare nun Et I

to es

is constitueretur \ hate. Q. and eterna eine

ipsomutabilis constitueretur λόγΘ, quod aterna eius Diuinitati derogaret.

Atqui Deus ipse in scripturis passim dicitur exaltari, glorificari, sicut scriptum est: exaltare super cœlos Deus, &c. Quare absonum non suerit, hanc, quæ Christo euenit, exaltationem de Diuinitate ipsius accipere?

Equidem, si non aliter aliane ratione fuisset exaltatus Christus, quam qua & Deus exaltari dicitur, no repugnaretibi. Verum longe dinersissima est verobiq ratio. Deus enim sespso altissimus citra villam comutationem perpetuo manens, respectu nostri tantum sue exaltari, fue glorificari, fine nomen eius fanctificari dicitur, quatenus à nobis talis, qualis seipso est immutabiliter, agnoscitur & celebratur. Christus autem collocatus ad dextram Deinorespectunostri, sed SF IPSO vere exaltatu. & ex inferiore statu in sublimiorem re ipsa translatus est. Quod etsi per se satis sit perspicuum: tame ex TEeisoiasnotetur, quodin exprimenda Christi exaltatione Apostoli dicunt & scribunt, Christu FACTVM esse Dominum, Actor. 2. Sciat tota domus Israel, quod Christum ac Dominum FECERIT (¿ποίησε) hune lesum, quem vos crucifixistis: Dominu autem non vulgarem, sediuxta Psalmi ostani explicationem Dominum SV PER OPERA MANVVM DEI. Et Heb. 1. Consedit ad dextram Maiestatis in excelsis,tanto prastantior Angelis factus (yevowwo) quanto excellentius nomen est sortitus. Unde palam fit, eiusmodi ab Apostolis doceri exaltationem, que non relatiezie

olj.

tione quadam ad nos describatur, sed qua (bristus refit. Etu sui ipsius in statu meliore peruenerit, reipsaDominus (nemoin www) FACTVS. Hinc loan. 17. infinitagle. ria se petit glorisicari, non apud homines tantum, sedapud ipsum Den: Glarifica me apud temetipsum, inquiens, ut ostendat, giorificatione sua non respectu nostridescribi, sedita comparatam, vi cora ipso quoq. Deo veri & reipsa gloria acceperit in tempore, & quidem eami. psam, quam vt Deus ab aterno habuit. Quia aute secundum Deitarem apud Deum in tempore glorificarinon potuit: quid relinquitur aliud, quam vi carnisrespectu glorisicatum illum hoc modo prositeamur? Quamobrem velipsomeridiano sole illustrius enadit, hac de Christo non suxta Deitatem, qua hususmodi exaltatione exper est, sed ratione Humanitatis intelligi. Siquidem aterna diuinitatisrespectunon FACTVS Dominus, sed GE. NITVS Dominus pradicatur. Quod ipsum ex seguin. tibus multo etiam innotescet clarius.

Perge igitur probare tuum propositum?

Id verò & hinc liquet, quò din articulo hoc nihil agitur de ea Diunitatis es diume Maiestatis xolvania seucommunione essentiali, qua est ab aterno inter Patrem & Filium: quatenus Pater per aternam generationem, suammaiestatem & gloriam in unitate voita Filio communicat. Sed de huius modi communicatum Maiestatis hic agitur, qua in temporis plenitudius se sista Quod series articulorum Symboli, apostolicimos strat, quibus schristum, postquam resurrexitini psodu ascensionis demum ad dextram Des Patris omnipotenticossiSic Quantari

fec bil ne den

ad

tell ipl

est.
tion

fit o quo dat fede MAIESTATIS. 21.

tis consedisse prositemur. Quemadmodum & Christus consirmat coram Concilio Sacerdotum: A MODO videbus Filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei. Sicut & Paulus Ephes. 1. tradit, (hristum POST-QVAM RESVRREXIT A MORTVIS, exaltaum ad dextram Dei. Et Heb. 1. dicitur, quòd post sactiam purgationem peccatorum nostrorum consederit addextram Maiestatis. In quam sententiam & Palmuotaum eam exaltationem demum post passionem secutam demonstrat. Quia verò Deitati in tempore nihidari potuit, quippe qua aterna quadam communione extra temporis rationem vinuersa possidet: infallibili demonstratione concluditur, id totum (hristo. qua Homoest. competere.

Adhac cum Deitas & Nove sit ipsa dextra Patris, ipsa urtus of maiestas Dinina ideirea ad urtatisma-iestatioj, dextram neguit excitata dici,nistad semet-

iplam quad abfurdum est enecta fuffet.

e-

rė

ŋ.

rj

Cumo, status exinantionis er exaltationis sint oppositi dubium nullum est, quin iuxta eandem naturam
stegloriscatus er exaltatus (hristus, ratione cuius se
prius exinaniuerat. Atqui iuxta carnem exevocus
ecutor, carne passus, crucifixus, mortuus er sepultus
est: his enim modo commemoratis status ille exinanitionis describitur in scriptura. Ergoiuxta eandem carnem subsequens exaltatio quog. (hristo contigit,

Hinctories repetitur, quod FILIVS HOMINIS fit constitutus Dominus super opera manuum Dei, quod FILIO HOMINIS aterna potestas sit data: quod visuri sint omnes FILIVM HOMINIS sedentem a dextris potentia Dei, eum ipsum scilicet, in

tione quadam ad nos describatur, sed qua (hristus reft. Etu sur ipsius in statu meliore peruenerit, reipsaDominus (TETOIN DIO) FACTVS. Hinc loan. 17. infinitagle. ria se petit glorificari, non apud homines tantum, seda. pud ipsum Deu: Glorifica me apud temetipsum, inquiens, ut oftendat, giorificatione sua non respectu nostride. scribi, sedita comparatam, vt cora ipso quog, Deoveri & reipsa gloria acceperit in tempore, & quidem eams. psam, quam vi Deus ab aterno habuit. Quia aute secundum Deitatem apud Deum in tempore glorisicarinon potuit: quid relinquitur aliud, quam ut carnis respectu glorificatum illum hoc modo profiteamur? Quamobrem velipso meridiano sole illustrius enadit, hac de Christo non iuxta Deitatem, qua huiusmodi exaltatione experi est, sed ratione Humanitatis intelligi. Siquidem aterna diuinitatisrespectunon FACTVS Dominus, sed GE-NITVS Dominus pradicatur. Quod ipsum ex segum tibus multo etiam innotescet clarius.

Perge igitur probate tuum propositum?

Id verò Épinc liquet, quod in articulo hoc nibil situr de ea Diunitatis és diuine Maiestatis xoussiles seucommunione essentiali, qua est ab aterno inter la trem É Filium: quatenus l'ater per aternam generationem, suammaiestatem É gloriam in vnitate voia; Filio communicat. Sed de hususmodi communicatus Maiestatis hic agitur, qua in temporis plenitudius facta Quod series articulorum Symholi. Apostolicimos strat, quabus Christum, postquam resurexit in spassila ascensionis demum ad dextram Des Patris omnipotenticonsis demum ad dextram de la descenticonsis de la descenticonsis de la descenticonsis de la descenticonsistenticonsis de la descenticonsis de la descenticonsistenticonsis de la descenticonsistenticonsis

MAIESTATIS. 21. profitemur. Quemadmodum & Ch

tis consedisse prositemur. Quemadmodum & Christus consirmat coram Concilio Sacerdotum: A MODO videbitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei. Sicut & Paulus Ephes. I. tradit, (hristum POST-QVAM RESVRREXIT A MORTVIS, exaltatum ad dextram Dei. Et Heb. 1. dicitur, quod post sactam purgationem peccatorum nostrorum consederit addextram Maiestatis. In quam sententiam & Palmuottauus eam exaltationem demum post passionem secutam demonstrat. Quia vero Deitati in tempore nihidari potuit, quippe qua aterna quadam communioneextra temporis rationem vniuersa possidet:infallibili demonstratione concluditur, id totum (hristo, qua Homoest, competere.

Adhac cum Deitas To Nografit ipfa dextra Patris, ipfavertus & marestas Dinmardeireo ad vertatis matestata decimis ad semes-

ipfam quad abfurdum est) enecta fuiffet.

refte-

taglo-

feda-

inqui-

tri de-

o vere

eam 1-

lecun-

rinon

pectu

brens bristo

expers

d GE-

quen.

Lagi

wid

r Pa-

nera-

रणाय

1102

ne fil

mon.

Gdie

otenonseCumo, status exinanitionis eje exaltationis sint oppositi dubium nullum est, quin iuxta eandem naturam
sitglorisicatus eje exaltatus (hristus, ratione cuius se
prius exinaniuerat. Atqui iuxta carnem exevocer
ecurov, carne passus, crucifixus, mortuus eje sepultus
est: his enim modo commemoratis status ille exinanitionis describitur in scriptura. Ergoiuxta eandem carnem subsequens exaltatio quog, (hristo contigit,

Hinctories repetitur, quod FILIVS HOMINIS
fit constitutus Dominus super opera manuum Dei,
quod FILIO HOMINIS
data: quod visuri sint omnes FILIVM HOMINIS
sedentem à dextris potentia Dei, eum ipsum scilicet, in

2 quem

ne.

quem pupugerunt:item, quod potestas iudicij ei sit data, quia FILIVS HOMINIS sit: quod Deus lesum crucifixum fecerit Dominum : quod Pater Christum E MORTVIS RESVSCIT ATVM collocarit ad dextram suam: quod lesus, qui ascendit in cœlos (ascendit autem iuxta Humanitatem, signidem Dininitas nec ascendit, nec descendit) consederit ad dextra Dei: vt diserte scriptura velut digitum intendat ad eam naturam, cuius consideratione Christus Domino glorisicatio isthac obuenerit, nempe ad Humanam, a qua est, & denominatur Filius hominis: iuxta quam crucifixus, resuscitatus & in cœlos subuectus est.

Siccine orthodoxi quoq; Patres scribunt acsentiunt?

Plane: etenim cum Arius aternam Fily Deitatem

impugnaturus, testimonia de hac ipsa exaltationeChristragentia ad Novov, quatenus Novo est, hoc consilio reserret, vt indemutabilem eu, & proinde nec verum Deum Patri ouo 8010 veuinceret : sancti Patres impietati Ary hanc ceu regulam opposuerunt: Quicquid Christodatum sit in tempore, id ei secundum Humanitatem elle datum. Vt innumera alia testimonia pratermittam, Athanasius de salutari aduentu Christisic scribit: Quod si audieritis Petrum loquentem, Christum & Dominum fecit hunc ipsum lesum, quem vos cruci-Nota be-fixifiu: de quo hoc vocabulum (FECIT) intelligitis? Si de Verbi Dininitate: cur igitur Arianos reprehenditis, cum idem cum illis sentiatis? Sin vero de forma serui, que fint in Verbo : cur nobiscum pugnare contendie is? Idem sermone quarto contra Arianos: Cumigitur

ssta

MAIESTATIS. L.1.

istaverba deprauant Ariani , data est mihi omnis potestas: & glorifica Filium : dictumǵ, Petri , data est illi potestas: hoc intellectu ista omnia intrepretemur , hu-

manitus illum ob corpus suum ista ita loqui.

ta,

um

ad

entas

ei:

ifi-

st,

ifi-

ri-

ilio

im

ie-

uid

ns-

-4-

fic

m

ci-

is?

di-

r-

li-

ur

Leo primus epist. 22. de loco Ephes. 1. Dicant aduersary verstatis, quomodo omnipotens Pater, vel secundum quam natura Filium suum super vniuer sa prouexerit, vel cui natura cucta subiecerit. Deitas enim Verbiparin omnibus & ouoso @ est Patri, atg, intemporaliter una eademá potentia est genitoris & geniti Creator quippe omnium naturarum (quoniam per ipsum facta sunt omnia, & sine eo factum est nihil, quod factum est) superest omnibus, qua creauit. Nec unquam creatori suo non fuerunt non subiecta, qua condidit, cui proprium ac sempiternum est, nec aliunde quam de Patre,nec alind effe quam Pater est. Huic fi ad dita potestas est: illustrat dignitas, si exaltata sublimitas: minor erat prouehente, qui creuit, nec habebat dinitias eius natura, cuius indiguit largitate. Sed talia Jentientem in societatem suam Arius rapit: cuius peruersitati multum suffragatur hac impietas. Eandem regulam repetyt contra Eutychen, quinto suo libro Vigilius, quem tamen Cingliani sua opinionis patronum facere, sed frustrà moluntur. Is sic disserit: Dinina natura non indiget honoribus sublimari, dignitatis profectibus augeri, potestatem cœli & terra obedientia merito accipere. SECVNDVM CARNIS NATV-RAM exaltatus, coronatus honoratus, melioris dignitatu nomen adeptus est : qui secundum naturam Verbi horum nihil equit aliquando, et scilicet potestatem cæli, hereditatem gentium, & subiectionem universorum

04.

ex tempore acciperet. Nunquid enim potestateme Dominium creature sus conditor non habebat, vt noussismis temporibus muneris gratia his potiretur?

Sinon iuxta Dininam naturam exaltatus est Christus, curaliqui exarticulo sessionis ad dex-

tram probarunt xternam Christi Deitatem?

Etsi ex infallibilibus argumentis è scriptura modo prolatis nemo non intelligit, hanc exaltationem (brifto, qua Homo est, connenire: nihilominus ex has (hoffi hominis maiestate einsdem oterna Deitas effulzet Nis enim Christus verus cor sternus Deux effet, co michac Caro cum vero aternog. Deo personaliter effet unita, nunquam profecto ad infinitam illam Maiestatem afsurgere valuisset. Quandoquidem in aternum verum manet, sedere ad dextram Des. nulls prorsus persons (persone inquam) que Deux non sit, competere. Proinde quia (hriftus (edet ad dexiram Dei, Deum verum eum esse hinc conuincitur : quantumuis ille secundu carnem tantum suam, eam vero sibi ineffabili mysterio propryssimam factam sit exaltatus. Sic cernitur exaltationem Natura prasupponere ceu sundamenti loco Deitatem Persona, & hanc ex illa quam eurdentissime declarari, non aliter quam ex vita, motu ér sensu corporis luculenter euincitur, id cum anima coniunctum, & proinde hominem vera anima praditu esse. Et quemadmodum ex efficacia fanguinis (hristi (qua purgai conscientia ah operibus mortuis) liquidiffime declaratur, (hrifti, cuius hic fanguis proprimett, verum effe Deum: cuiu

Actor. 20. folius (Dei) sanguine Ecclesia redimi potuit : Sicexgloresicatione Humanitatis infinita illa palam cernitur

CHAR, CH-

Sufsion and degram. MAIESTATIS. L.1. 119

eum, cuius hec Humanitas est propria, necessario veru Deum effe oportere. Itag, Cyrillus quoq, ex Dinina potentia & maiestate natura in Christo humana ad Deitatis naturam afferendam quasiretrogreditur, aboffe-Eto scilicot ad causam ratiocinando, quando sie scribit: Corpus Christi Panis de cœlo est, quia aternam come-, dentibus vitam largitur: Magnu certe signum, Desta-,, tis naturam in hoc corpore habitare, quoniam hinc illi,, donantur, qua certe omnem naturam excedunt. Pra.,, teren hoc spsum, quod Caluiniani dicunt, probari ex sessione Christi ad dextram Dei Deitatem Christi, conscientias illorum quam validissime conuincit, eum articulum non de finita quadam, sed de infinita gloria, Maiestatéque agere. Et quia supra demonstratum est adaμαντίνως, non posse eam exaltationem Christo aliter, nisiratione assumpta Humanitatis, applicari: quid ni seipsos vinculis indissolubilibus constringunt, vt nec deloco creato, nec de gloria finita liceat sessionem hanc intelligere? qua consequentia enim alias hinc aterna Deitas Christi probaretur.

Do-

essi-

hri-

nodo

ufto,

riffi

Nef

bac

uita,

1a/-

rum

Gna

mue

eum

nem

ry[-

rem

tem

ari,

cunde

um

1144

фū,

im

rlo-

tur

Atobijcitur ab Aduersarijs, scripturam affirmare, quòd Paterhanc Maiestatem Filio tanquam Persona Persona consulerit, & non 2016

oly

Humanitati, tanquam Perfona Natura?

Nihilhoc verò absurdi contines. Quemadmodum enim (vi exemplo rem illustrem) in resurrectione Christi λόγω suum corpus tanquam proprium templum resuscitaticatos, sic Persona naturam (qua de causa sibi sps hoc opus tribuit, soan, 2.6 10.) Neg, tamen hoc obl 4 stat, stat, quo minus Pater quoq resuscitasse dicatur Filium, sicut scriptum est, Rom. 6. Ephes. 1. Quaratione Per-Cona non absurde Personam resuscitasse dicitur: sic dari planeratione, neg, hic vlla absurditas committitur: si communicatioista maiestatis Patri & Filiotribuatur. Incarnatio enim suo modo est opus totius Trinitatis. Pater est, qui mittit Filium incarnandum: Filius est, qui carnem assumit : Spiritus sanctus, cuius virtute & obumbratione id incarnationis opus perfectum est. Quamobrem cum Pater miserit Filium in hunc mundum, merito & incarnatio, et qua ab illa dependet communication of bac divine Maiestatis, Patritaquam Persona mittenti adscribitur. Filio autem gnatenus ipse uniuersa plenitudine Deitatis in assumpta carne tanquam proprio templo suo habitans, eandem personaliter consortem Dinina sua potentia efficit, atquenunc ad dextram Dei cum illa, in illa & per illam cuncto sua omnipotentia opera perficit,

An non autem fufficeret confiteri Christum elle exaltatum ad dexteram Dei, yt maximè natura Humana non expri-

meretur.

Etsiin erudiendis simplicibus, qui veritati non obsstunt, licet hac quog, phrasi vti: attamen nondum saiu
constaret, cuius natura causa hoc ei transscriberetur.
Iam verò quia Aduersarioru insuper intemperies accedit & impietas, qua id, quod carni Christi tributum
est, nesario ausu quantum in se est rapiunt, atque hanc
phrasin, qua shristum exalintum dicimus ad insinuta
potentia dextram, velad Deitatem Arianorum more
reservant, & derestitutione potentia exponunt, vel (vi

Region Colina

sunt Vertumno atque Proteo mutabiliores) de Christo instructionque Naturam exponunt, & adofficium refringunt, itatamen, ut natura humana tautum agat bumana: atg sic tottin hoc funt, vt carnem nostram de solio dinina Maiestatis deturbent : requirit Ecclesia ineuitabilis necessitas, vt ad detegendam illorum hominum fraudem dilucide monstretur, hanc exaltationem contigisse Christo iuxta suam Humanitatem, atq, hanc subiectam esse in noivoviar potentia & Maiestatuduina. Et quidem cum res ipsa (vt supra argumentiseinsmodi, que nullus Calumistarum in eternum dissoluet, ostensum est) ita sit in scriptura fundata, vt penenibilinea sit decantations: quistam angustos terminosnobis prascribet, vt quodinxta verbi dinini prascriptum corde credimus, idipsum non ore etiam profiteri, & quoad sieri potest, quam dilucidissimis phrasibus explicare nobis integrum esset, hoc prasertim tempore, quo contra versutiam hareticorum doctrina veritas asserenda est?

m,

er

arı

: fi

ur.

tis.

St,

Ø 51.

undet

1285

ıus

ne 6-

nc ua

Te

li-

116

r.

e-

**

IC La

2

Adde,quò diota, tota inquam Antiquitas, huiusmodi phrasibus semper est vsa, quibus non persona tantum, sed ipsaquog, natura (qua divinissima huius glorisicationis particeps sacta esset) notanter ac nominatim exprimeretur; vt quiuis intelligat, doctrinam Calvinistarum de concreto est abstracto (prout ipsi eam proponunt) esse bumanum commenum, sacris literis est erudita Vetustati penitus ignotum, recens in Zvingliy est Calvini schola natum: quantumuis Calviniani pro sua impudentia id ianquam oraculum cælitus delapsum orbi Christiano commendare, ac pene pratoria potestate pridem obtrudere moliantur.

s Quid

06%

Quid respondes ad glossam Calvinistarum dicentium: Testimonia de exaltatione Christini. hilaliud, quam officium ipfius in Ec-

clesia comprehendere?

Equidem quod officium id ad Maiestatem Christi pertineat, anobis non negatur. Quod autem has Maseftas exaltati Christinihil alind coplectatur quam of ficium illud Christi, quo in Ecclesia funcitur: id vero totis viribus inficiamur. Nam dextra Des (ad quam Christus homo consedit) ad totius mundi gubernationem se profert, quippe que & condidit uniner fa, & potenter etiamnum administrat. Cum igitur Christiu ad illam dextram Dei REGNET, vt Paulus loquitur: sequitur, hanc sessionem ad dextram Deinon Ecclesia terminis includi, sed ad ambitum totitus vniuersi se extendere. Praterea scriptura Prophetica & Apostolica testimonia Christo non gubernationem Ecclesia tantum, sed dominium omnium omnino creaturarum ex [5] sessione ad dextram Deitraditum affirmant. Psalmos. Constitues eum super OPFRAMANVVM TVARVM, OMNIA Subjectifi pedibus eus. Et quidem hoc ipfo, dum omnia subiecit pedibis eius, nihil omisit illi no subiectum, Heb. 2. Ioan. 3. 6 13. Pater Christo OMNIA dedit in manus: omnia autem, QVAECVNQVE NON SOLVM IN HOC, VERVM ETIAM IN FVTVRO SECVLO NOMINARI POSSVNT. Ephef. 1. Hoccine est

glosa concidit & enanescit. Et quam illi fraudem committant circa doctrinam de officio Christi, à cui un dininis operationibo Humani-

santum officio funei in Ecclesia? Proinde hac quoque

Session and document. MAIESTATIS. 4.1.

tutem planèsegregant, suprà dictum est in declaratione secundigeneris communicationis idiomatum

Ar Zvingliani dominium id creaturarum ad Deiratem Christi referunt?

Quia diuinitas T8 Noy8 nunquam non (esiam in profundissimo exmanitionis Christi hominis statu) res omnes à se conditas gubernauit (quandoquidem,ipso Christo attestante, fierinon potest, vt Pater operetur in creaturis, quin propter essentia unitatem simul operetur & Filius) absurdiffimum projecto fuerit affirmare, Angor, quaranus Nov & est. dominium ilinderenturarum in die ascensionis accepisse, vel tanquam prius amissum receptiste. Curus opinionis absurditas in pracedentibus ad oculum est monstrata, o vt Ariana ab ipsis quoque Patribus resecta. Et dum Cinglianiat uno prasidio deiecti subinde ad aliam atq, aliam glossam serecipiunt, certu hoc indicium est male & cauteriate conscientia, qua nusquam pedem figere aut firma consisterepotest, & nihilominus etiam connicta Deo gloriam dare, veritatio, cedere ex quodam compunctionis fuiview, vi cum Apostolo loquar, detrectat. Ideo potius violentissimas glossas confingut, ne cogantur Fratri nostro, carni & sanguini nostro & huic natura, secundu quam nobis cognatus est, debitam gloriam concedere, quam omni,omni inquam diuina Maiestate spoliant & exuunt, eamy horrendis blashemys impetunt & pedibus conculcant: cuius rei graussimam ratione reddent Iudici viuoru & mortuoru, quando nolint velint cogentur cum aterno gemitu agno cere Filia hominis, sedentem adextris potentialici, o videre in que pupagerint. Dicutt

licenni-

bristi Ma-

vero vero vero suam atiopo-

itur: lesia ex-

olice anex

08. M us.

ter
n,
C,

st ue

Dicunt autem interdum, concedere se, Christum secundum carnem sedere ad dextram Dei, sed seruaris humana natura proprietatibus?

Quis autem nostrum negauit vnquam, humanain Christo natură etiam in illa ipsa Maiestate ad dextram Dei essentiales suas proprietates retinere? Tu autem scito, quod bac fua appendice Calsinifici doctores rurfum id Subtrahant, quod prius concedere videhantur. Hoc enim indicare volunt, quod hec, quam nos ex sessione ad dextram docemus. Maiestas infinita cu proprietatibus Humanitatis simul consistere nequeat. Hoc enimiliex suo stolido capite sibissumunt, & propter hanc anteceptam opinionem testimonia Prophetarum & Apostolorum de hac diuina Maiestate Christi hominis agentia prosuo deinde placito peruertunt. Nos autem vicissim sic colligamus: quia diuina litera verug, nobis testasum faciunt, quod Christus es ppria Humanitatis in omni eternitatem feruet, of nihilominus faluis fic manentibus proprietatibus, ad IN FINIT AM ipfius dertre Deimaiestatem potentiama prouestus sit : proindence proprietates carnis eiusdem Maiestate diuina elidere, nec diuinissimam hanc Maiestatem carnis veritatem tollere. Virumg, dicit scriptura. Ergo virumg, verum est, & anathema, qui dinersum docet aut statuit.

Num igitur ex dictis planum factum putas quòd Christus, quâ homo, verè ad infiniram Maiestatem enectus sit?

Maxime, & quidem ita folide, vt ne portaquidem inferorum praualere possint. Nam ex his, qua hactenus demon-

MAIESTATIS. 2.1. 121

demonstrata sunt, hunc syllogismum licebit extruere: Exaliatio Christi describit no sinitam quanda gloriam, sed exaliationem adiassinitam. Maiestatem ex omnipotentiam Dei. Hac autem exaliatio contigit humana in Christo natura, seu Persona secundu hunanitam habet naturam humaniam Frego iuxta assumptam Humanitam habet nontanium dona sinita sed gloriam ex Maiestatem insinitam ac vere diuraa, adeog, ipsius Dei propriam. Vrag, pramissa consirmata est suprà suis argumentis et demonstrationibus, quas in aternum Caluniani non dissoluent. Pramissis sic stantibus, suapte sponte sequitur conclusio, qua no stram piam orthodoxam sententiam complectitur.

lum

nain

ram

* Ci-

Gum

 H_{0c}

re ad

ihus

liex

ece-

olo-

ntia [[im

um

nne

nti-

ctra

nec

em

um

òd

em

ius m-

i,

Hzcevaltationum fuit nouz Maieflatis acquifitio?

Nequaquam: sed prioris, quam per unionem acceperat sed sub surma servisi occultarat, nec ut poterat sacere, usurparat, plenissima manifestatio es usurpatio
persedissima, ita ut iam no Nov & tantum, qua Deus,
sed Christus sue Messias regnot, es unigenitus per assumptam carnem omnia regat, gubernes, administret,
impleataç operetur in cœlo es interra. Atque sic sessio
ipliaddextram Dei est unionis personalis effectus quidam. Siquidem Christus ut homo omnipotetia opera in
gubernatione creaturarum edere non valeres, niss per
unionem eius omnipotentia sactus esses particeps.

Non autem hoc modo confunduntur articuli vnionis seu incarnationis, & sessionis ad dextram Dei?

Minime, Etstenim eadem numero sit Maiestas, que Chri-

Christo ex unionis hypostauca beneficio obuenit quam nunc ad dextram Desplenifima perfectione declaratitanen alia est hum Marestatis ratio, quatenu

Extras HARERI Gue possidere dicitur extras alsa vero, non habi- quatenus V SV R P A R I every exerceridicium tuale in - Everyntixis. Hand vaioni, hoc feffigni (brifts a dertris eterni Pairis tribuitur. Quemadmodum alia est ratio, Maiesta- quod Rex minorennis ex natiuitatis iure est bares regni, tis notat, nondum aute regnat, sed sub pedagoro agit. Alia ttem, fed The quando regni administratione re ipsaag greditur. Hoc discrimen egrezie admodum excollatione sequentium repleios duorum testimoniorum scriptura cernitur. opponnitur at A-

Luc. 2. Angelus nativitaiem Messic pastoribus annuncians, infantem in prasepareclinatum Christum & Dominum pradicat: Annnncio, inquiens, vobis gaudium magnum, quia hodie natus est vobis Saluator, qui est CHRISTVS DOMINVS. Petrusantem, Act, z. testatur, quod posteaguam à ludeu crucifixus & postmodum dextra Dei exaltatus sit, DEVS spfum CHRISTVM & DOMINV M fecerit. Net tamen pugnant Angelus & Petrus, nec incarnatio cum seffiane ad dextram Dei confunditur. Nam hot ipfo, quod modo indicatum est, discrimine hec ab eu dicuntur. Cum enim infansiste in ipsa conceptione & nativitate, plenitudine Spiritus sapientia, sertitudinu acroboris fine mensura vnetus fuerit, recte & vere iam en in prasepi Christusac Dominus ab Angelo nuncupatur. Q uta vero Maiestatem, qua unctus suerat, & dominium, quod acceperat, ratione vius exevwortes enacuanit, & sefe voluntate sernum confirmt qui vere Dominus erat, Ioan.13. Ideirco serune istud o ynua

Etusprimus lecundo.

-

nede-

tenus

ziero,

icitur

extris

ratio.

regni,

item,

Hoc

tium

s an-

mo

gau-

ator,

sauruci-

VS

Nec

atto

s hoe

s di-

eó

linis

am

cu-

,0

en

veua

200

122

06%.

post abifciens & ad dominiu suum plene administrandum subinctus, reste à Petro per exaltationem ad dextram Dei, Christus & Dominus factus ratione exeptia, & vsurpationis pradicatur. Sic quog, nos ecdem plane modo inter virumg, articulum diliventia accurata discernimus, & aliud discimus esse V monem, qua iniplaconceptione facta est, aliud exaltationem multo poit securam, quantumuis hanc ab illa dependerere veracuer asseuremus.

Siahvnione depender ea Maiestas, ad quam Christin die ascensionis peruenit, cur scriptura eam vr pramium arque scructum passionis prædicat, Psal, 110. Detorrente in via biber, Proprese exactabit caput, Et Philip. 2. Obediens suit Patri

víquead mortem crucis, PROPTER hoc extulit illum Deus in firemmam firblimitatem?

Caulahac est, quia propter passionem ipsa quoq incarnetiofacta est. Propterea enim in mundum venis vnigentius Dei, & incarnatus est, vt seipsum passione & morte sua victimam pro peccatis nostris sisteres. Quia igitur ob passionem ipsa incarnatio suscepta, qua ahasnunquam sutura susses mirum non est, passioni ceu sructum eam exaltatione assignari. Nisienim passurus ac moriturus suisset Filius Dei, tum nea

> assumpsisses Humanitatem, neg, inxtaillam in tempore vnquam potuisset exaltari.

> > 3

Putas

Puras ergò, sessionem ad dextram Dei idoneum effe argumentum ad omnipotentia zowa-

víav illam stabiliendam?

Quid ni maxime? Siquidem dextra Dei, st paulo ante commonstratum est, nihel defignat alind qu'imomnipotentiam Dei. Quomodo autem Christus, qua homo, verè sederet ad dextram omnipotentia Dei, sicum omnipotentia illa no minus, quam Petrus vel alius quifpiam homo, nullam haberet xovovian veram? Et quomodo Christus homo creaturis atg, operibus manuum Dei (qua simul omnes ei subsecta & in manus tradita legantur, Psalm. 8. Ioannis 13. Ephes. 1. Heb. 2.) gubernandis presidere potnisset aby nowavig omnipotentia, quippe qua sola res omnes gubernat & moderatur? Ideo Christus Matthei 28. suam exaltationem dilucida expositione de communicatione omnipotentia interpretatur, asserens: sibi datam OMNEM POTESTA-TEM IN COELO ET IN TERRA.

Sunt autem, qui ma ouve gran, non autem maany divapus, hocest, omnem quidem potestatem, non autem omnem potentiam Christohomini tributam afferunt?

At the vicissim noueris, utrama nocem in scripturis indifferenter vsurpari, scut Luca 9. scribitur, Apostolis Dvapuv za Egotav aduersum Spiritus immundos datam. Adhac in ipso hoc articulo Spiritus sanctus vtrang, vocem absg, huiusmodi sutili distinttione vsurpat. Etenim Christus naoav Ezzoiav illam, quam Matth. 28. sibi datam confirmat, Luc. 22. Siva pur T8 TES POTENTIAM DEI nuncupat, dicens: Amodovi-

04.

MAIESTATIS. 41.

do videbitis Filium hominis sedentem à dextris duváμεως το γεθ. Potentia autem Deinullis certe limitibus sinta, sed insinita planè est. Ex quo liquet, falsam esse illorum quoque glossam, qui non divinam est insinitam Deig, propriam, sed mediam quandam sinitam ac dimensam es gricus seu potestatem (hristo collatam essecontendunt. Si enim sinita est, quomodo OMNIS POTEST AS dicitur? Et si Dei propria potestas (hristo homini negata est, quomodo sine vlla exceptione omis omnino potestas in cœlocó in terra illitributa predicabitur? Cum (hristus emphatica locutione exceptionemomnem penitus secludat.

Num & omnipræsentiam Filij hominis ex hocarticuloritè stabiliri censes?

Maxime. Cum enim Christus alibi nisi ad dextram Dei inneniri nolit, quomodo eum loco includemus, & non potius ibi esse ac sedere pronuncialimus, vbi dextra Deiest? Quod hoc syllogismo demonstratur: Quicquid sedet ad totam infinitam dextram Dei finerespectulocorum (qui addextram Deinon pertingunt) id nullihi er nulloin loco à dextra Dei seinnoitur aut separatur. Christus secundum Humanitatem sedet ad totam infi-Christy in gianes nitadextram Dei. Ergo (bristus secundum Humania it reby ader tatem, vel humana in Christo Natura nullo in loco abnu pissica cocanant eadextra Dei aberit aut seinncta erit. Cum enim non dealaris sann ming locus quispiam creatus, sed increata, nullisg, locorum creatus pezel. terminis circumscripta dextra Dei facta sit SEDES Humanitatis (qua de causa Christus in throno Maiestatus Dei sedere dicitur) nusquam profecto dextra Dei monstrari poterit, vbi Humanitas eius non sedeat. Qua

de caufs

ubigras f.78.

eum

moahocum

quis-~~quo~~-

uum idit**a** ber-

tentur? cida

pre-

zaem,

eris Polis

tus uram

78 20-21-

de causa scribit Marcus, quod posteaquam à derris Desconfederer Dominus, white cooperation for Apoltolis. fermaners illorum confirmans per fina fublequentia. Hanc arricult interpretationem confirmat Christus, quando hanc suam personalem presentiam Ecclesia pro-Matt. 28. mittens ait: Ecce F go nobefeum fure ufg, ad confummatrone a foculi. Accedit explicatio Paulina ipfo fole clarior, Cpb.1. Vbi Christo ad dextram Decomma sucrecta, e ple constitutus dicitur caput Ecclesia, que sit complementum eius, QVI OMNIA IN OMNIBVS IMPLET. Ephef ... Ceterum illud afcendit, quid est, nisi quod etiam descendit prins in infimas partes terra. Qui descendit, idem ille est, qui etiam ascendit supra omnes cœlos, VT IMPLERET OMNIA, Et quo. modosile universa in manus tradita, quomodo hic orbis illi subiectus cre leretur, quomodo qubernandis operibus manuum Dei (que locis à se innicem desimne issema sunt)prasidere, qua homo, potniset, nisin dextra Dei dininissimo quodam modo eas sibi citra localitatis respe-Etum haberet prasentes? Praterea quia diserte perhibet Spiritus fanctus. Christo ita amnia subiecta, quecung, wel in hac wel in future fecule nominari poffunt, at nihe quicquam, quad elle subrectum non foret exemptum fit: Es cur obsecto laca exceperemus. que senus omnia supera & infra Christus Hamo fihi fubiecla babet , adeo, vo = spse non sit (earauone, qua ad dextram Dei sedet) sub-= iectus, comprehensus aut contentus locis, sed potuussi COATINENS locarum omnium. Vnde de Christo iuxta Humanam natura exaltato, & addextram Dei sedente ductur ac scribitur, quod dominetur in medio inimicorum suoru, Pfal. 110. Quaddaminetur demari

Atris

ntia.

iltus,

pro-

e cla-

iecta,

com-

BVS

dest,

erra.

upra

940-

orbis

ibus

Tima

Dei

effe-

ribet

ung, rihil

fit:

era

ub-

ussit

isto

Dei

dio

ari

ad

ulg, ad mare, & a farmine ulg, ad fines orbis terrarum, Pfalm. 72. Quodis, quem finilem Filio hominis in Humana eius natura vidit soannes, ambulet IN MEDIO candelabrorum aureorum, hoc est, in medio Ecclesiari, Apoc.1. Et quod agniss ille occifus stet super montem Zion, idest, in Ecclefia, presens suis centum quadraginta quatuor millibus electis, regens ac ducens es. Sient & D. Apostolo Paulo affistu in castris & solatureum dicens: Bono animo esto Paule, ut enim testiscatus es de me Hierofolymis, ficte oportet & Roma te-Suscari. Quinades est prasens sua prosersim Ecelef e, tanquam administrator suorum coelestium bonorum, vidiferie scribit l'auliss ea, que inse in suo ministrerio agat & loquatur, per (briftum (addextram Deift) Rom,15. presentem perfici. Non ausim inquies, loqui quicquam corum, que non effecit (Iristus per me, verbo & fallo, perperentiam fignerum & produziorum. Arque hanas prefenticipline luculentum tellimaniemest Cona Damini, whi filant wexts carnem prefentions al erris verbis promittit: Accipise, inquiens, chite, hoc est corpus meum: Accipite, bite, bic est fanguismeus. Cumg, bec ipfusin Cona presentia non fiat per quendam de colo Nosa, bedescensum (qua em Pontificy Commiant) necesse est, ut ne. personaliter sen iuxta modum dextra Dei prius adsit, antequam sacramentaliter in cibum & potum se nobis communicet.

Videtur autem hæc doctrina Orthodoxis
Patribus fuiffe ignota?

Idquidem plenis buccis crepant Aduerfary veritatis
Caluinista: sed dinersum sequentia docebant. Patres
enimpartum implicite, partum explicite de hac omniK 2 presen-

enim Christum corpore in Canquine fuo in Cana lub. fanualiter adeffe, eam g, prajentiam ab fg, localide. scensu corporis (bristiin Canam qui descensus demum a quibusdam recentioribus scholasticis excogitatus est)

intelligunt: nonne hoc ipsonostra de Personali ipsius prasentia doctrina hand obscurum testimonium perhibent? Signidem heri non potest, vt corpus (brift fine humfmodi locali discensu sit in Cona, nisiante actionem Cons iuxia Humanitatem personaliter & secundum modum dextra Deiadfit. Quando Nogov toth oxives incarnatum tradunt, eo ipfo fatentur summum atque ineffabriem illum gradum intima & plenissimanaturarum ad se inuicem prasentia, que nullis locis tolli diriming, valent. Quoties vel Athanasius vel Cyrillus, vel aly jeriount, Logor amplius extra carnem non elle nunquid aperte nobiscum faciunt, & blasphemis contradicunt Zvinglianorum, qui Nozevin infinitis prope locus extra carnem effe tradunt? Sic quando Concilium Chalcedonense duas in (bristo naturas in vnam subsi-

stentiam concurrere, & INSEGREGABILITER esse coniun tas docet : certe ex adverso corum ho minum opinionem redarguit, qui Nozovinterris a sua Humanutate per locorum internalia abesse & ab cademremotum, feinnetum & ferregatum falso statuunt. Quid aliud quam nos vult Dama cenus, quando Naturasin (bristo a Sia gatas INDISTANTER, unitat prolitetur, talem nimirum illarum ad fe inuicem consunctionem & prajentiam constituens, quacitralocorum distantiam facta sit, & proinde nec per 21 a shua-

(a 1000-

Nota.

MAIESTATIS. L.1. 129

Clocorum dissoluatur: nec Xoy & vilibi à sua Carne DISTET.

ando

Sub-

li de-

muna

sest)

spra-

bent? uiu[-

onem

dum

1465

atque

atu-Ili di-

s, vel

روزاو.

con-

rope

lium

ubsi-

ER

num

ma-

mouid

as in

ritas

con-

000-

ud-

co-

Hzetu quidem non incommodè: sed nullum adhucaudio ex Patribus, qui expresse siue explicite y biquitatem (vt Aduersarij vocant) doceat?

Tuergo prater memorata, hoc quog, accipe.

'Hieronymus Tom. 2. aduer sus Vigilantium: Tu Apofloss vincula iniycies, vt vsg., ad diem iudiciy teneantur
custodia? nec sint cum Domino suo: de quibus scriptum
estifequuntur agnum, quocung, vadit. Si AGN VS
VBIOVEEST, ergo vt hi, qui cum agno sunt, vbique
essecredendi sunt.

Seddicent Aduersarij hinc Sanctorum vbiquitatem quoq; secuturam?

Ego vero non hoc consilio produco hoc testimonium quod approbem eum errorem de sanctorum omnipra-sentias ed quia installibiliter hinc colligitur. D. Hieronymum omniprasentiam Agni sine (hristis cundum Humanitatem verè credidisse. N'eg, enim plus Maiestatis sanctis, quam Christo iuxta Naturam eius humanam tribuisse putandus est. Quod autem iou um Apocalypseos viinet sequentur agnum, quocung, vadit inihil is ad Sanctorum omniprasentiam stabiliendam facit. Sed agituristhic de Electis subregno Antichristi, no Romaniponissicis salsa dogmata, sed praeuritis agni vierbis, duum dustum vera side sequentibus. Quemadmodum etiam hac vita suncti in codem sunt regno vælesti vitas, eterna, iuxta illud: Pater volu, ut viti ego sum siatest illi, quos dedistimishi. Num autem sunt in throno illo Diui-

04:

obj.

nitatis, in quem collocatus est Agnus, dum ascendendosupra omnes coelos ad dextram Des exaltusus est, ot inpleret omnia. Quod nulli alterivel Angelora vel bominumvel contingui, vel continget vinquam secta securis meut est: Cui Angelorum dixit vinquam secta a dextris meut

At tu perge recensete Patrum restimonia?

Ambrosius in 10. capite ad Hebr. Chrysostomushomilia 17 ad Hebr. Num quia in muliis locis offeriur hoc sacrificium, multi Christis shint? Nequaquam, sed VNVS VBIQVE est Christus, & hic vienus existens & illic plenius, & viium corpus. Sicut enim, qui vbiq, offortur, viium corpus est & non multa: ita eiiam est vnum sacrificium.

Cyrillus lib.12 in Ioannem, cap.32. In fingulos partibiliter transiens vnigenitus, & animam aique corpus eorum PERCARNEM suam sincessicans, impartibiliter atque integre in omnibus est, CVM VNVS VBIQVE SIT, NVLLO MODO DIVISVS.

Paulus Emissenus in homilia coram Cyrillo habita: iterum dicit: Nemo ascendu in cœlum, nisi qui descendit de cœlo. Filius hominis, qui in cœlo est, Videseum, qua diuiniora erant, HV MANIT ATI dedisse.

Theophylactus in caput Ioannis 19. Igitur fanctum Christi corpus indiuisibile est, & diuiditur & communicaiur in quatuor partes orbis, vsum prabens singulu, & vniuscuius que animam fanctissicans, cum CORPO-Re per suam CARNEM vnigenitus & integer inomnihus est existens VBIQVE.

Idem Ephes. 4. Obbanc igitur causum hac omnia efficit, vt omnia implent dominatione operationed sua ID VE

MATESTATIS. L.1. 136

IDQVE IN CARNE: quandoquidem Dininitate sam antes cuncta impleres,

lenda-

ut im-

bomi-

ptum

meis?

us bo-

er boc

, led

uftens ug.of-

est v-

arti-

orpus

par-

VVS

SVS.

bita: Icen-

eum,

Etum

mu-

rulis,

PO-

nnia Jua, Occimentus super eadem verba Ephes. 4. Ascendit supra omnes culos, vi impleres omnia sic scribus. Et quidem nuda Dissinitute olim omnia implebas. Incarnatus autem descendit & ascendit, vi vua cum CARNE (u. v vocació) impleres omnia.

Paschasius inlibro de Sacramente Eucharistica: Hos est corpus meum, quod pro vobis traditur. In hoc ergo verbo creatur illud corpus, quia distinum est, omnipotentia plenum, VBIQVE PRAESENS, vibig, omnia complens.

Hugo Cardinalis de S. Vistore, in 1. Corinth. 10. CORPVS Christi hanc habet dignitatem ex natura Vnionis cum Diminitate, VT SIMVL SIT IN MVLTIS LOCIS.

Bernhardus in sermone quodă de Cæna Domini. Vndehocnobis, pyssime Domine, ot nos vermiculi reptantes superfacie terra, nos inquam, qui puluis & cinis sumu, tepresentem habere mercamar pramanibus, pra eculis. Qui totus & integer sedes ad dextram Patris, qui siam vnius horamomento ab ortu Soiis vsq. ad

occasum. ab Aquilone vsque ad Austrum
presto es omnibus, vnus in multis, idem in dinersis
locis.

K 4 Con tre

dy.

1. Reg. 8.

Iere. 23.

Contra scripturæ testimonia pro omnipræsentia Christi allata Zvingliani multa habent, qua opponant. Et primò, quòd dextra Dei definitus sit in colo locus, hinc parere dicunt, quod Christusad dextram Patris sedere dicitur in excelsis, Hebr. 1. Item in coelis Ephel 1. & Heb. 8. Ergà non

vhique, sed in coelis tantim sedet ad

dextram Dei? Quando Apostoli Christum ad dextră în cœlestibus,

fine in excelsis collocatum referent, no hoc volunt, quod dextraDei circumscriptus quidă în cœlo sit locus.Nam de Decipfo quoq dicitur quod in altis habitet fit in colis, of de colo super filios hominum proficiat:non certe, quod Deus loco cuidam in coelis includatur. Quomodo enim cælis includeretur is, quem cælu & cæli cælorum Actor. 17. capere non possunt: qui cœlumo terram implet, o qui non longe abest ab unoquog nostrum? In ipso enim sumus, viuimus & mouemur. Altitudine igitur illam & Dei ipsius, & dextra Dei, Spiritus sanctus in Verbonon loci sublimitate, sed gloria verè cœlestis innarrabili celsitudine definiuit. Et si hac Apostolorum dicta Christo quandam in cœlo circumscriptam sedem assignarent, vt ibi tantum & non extra cœlum, eumue cœli locum effet ac sederet : quomodo obsecro SVPRA cœlos omnes ascendisse diceretur, ut impleret omnia? Si in cœlis tantum sederet à dextris Dei: quomodo in die vitimo etiam hic infrain nubibus appariturus sedere posset nihilominus in throno sua Maiestatis & à dextris Dei? sicut afsertione minime dubia Christus Dominus coram Pontificum & Pharisaorum synodo confirmat. Ergo illa particula (in coelis, in excelsis) nunquam nobis Zving-

hano-

hanorum opinionem confirmabunt , nisi Christum & Apostolos sibi contradicere quis impie pronunciet : Sed modis id est, in coleftireano Dei in colefti plane alorist Maiestate, vel, ut Apostoli phrasi vtar, cu Tois emove aviois, in supercoelestibus sedet & regnat Chrifiu, ac dominatur omnibus creaturis, non in cœlo tantum, sed vbig locorum existentibus. Proinde he vaces potius Maiestatem illam Christi denotant & confirmant. Quemadmodum Deum inuocantes ex Christi prascripta formula dicimus: Pater noster, qui es in IN COELIS: His verbis potius ad dininam ipsius Maistatem respicimus, quam vt calo eum includerere velimus. Sicut hoc Dominica orationis proamium Philippus Melanthon alibi sic reddit a So peasixus: Pater noster: qui vbig, es, & vbig, exaudis inuocantes. Obijciunt Zvingliani Stephani quoq; visionem, quòd lesum in vno tantum loco à dextris Dei

ın

ad

od

e-

Ž,

do

778

ui

12

stantem viderit. Quare dextram Dei locum effein coelis?

Principio si maxime verba Euangelista Luca externam visionem corporeis oculis obiectam describerent: nodum tamen hac opinio Zvingliana hinc sequeretur. Alias confimili argumentatione colligam ego . dextram Des certum locum elle in nubibus quoq, Quis Luc. 22. non minus in nuhihus apparens adjudicium, consticietur federe à dextris curtuis Dei. Praterea nibilagit Euangelista de spectaculo externo. Sed de peculiari revelatione er visione que in frittu facta est. Id enim diserte testaiur Euangelista memorans illum, cum PLENVS ESSET SPIRITY SANCTO, in cello KS

Supe-

04.

suspexisse. Et si externum suisset spectaculum oculiscorporeis obuium, tum non à Stephano solo, sed à concilio
proceribus quoque possisset conspici. Denique cum sella sirmamenti, qua magnitudine sua terram superant,
ob immensum intervallu vix conspicui à nobis possini;
quanto minus corpus Christi, quod quantitatem prope
incomparabiliterminoxem habet (si supra stellas omnes
in coelo, quod empyreum Zvingliani dicunt, in certo
constitisset loco, qui dextra Dei diceretur) conspicioculis corporeis à Siephano potuisset?

Obijcitur eriam articulus Symboli: Inde venturusest Iudicare viuos & mottuos. Inde, scilicet adextra Dei?

Onodaduerbium Inde, de dextra Patris explicari non possit, superiora satus superá, docent. Aliás vi locus en cœlo existens, necessario desereretur à Christo, quando de cœlo un nubes descenderit. Quod duobus testimonis ipsius Christi suprà quoq, citatis est contrarium, quibus affirmat, se in nubibus quoq, citatis est contrarium, quibus affirmat, se in nubibus quoq, in throno Maiestatis sue, adcos, à dextris Dei sessurum, Matth. 25. & Luca 22. Quamobrem voculais la (ad coelum) in quo est suxta clarificati corporis naturam, non ad dextram Deirestrenda suerit. Atq, huius rei interpretem habemus omni exceptione maiorem Apostolum Paulum, dum Philippensibus scribens, tertio capite ait: Nostrum no-

λίτευμα in cœlis est, VNDE (idest, èquibus cœlis) expectamus Saluatorem nostrum,

Tefta-

le

MAIESTATIS. 6.1. 15.

Testatur autem scriptura, quòd Christus sir rediturus ad indicium. Si redibir? ergò non ades?

scor_

ncily tel-

rant,

Jint:

rope

mnes

certo

ocu-

Itii-

ari

cus

ndo

nys bus

ua,

22.

THE REAL PROPERTY.

re-

134

1773

7

Hunc nobis nada Angeli diffaluit, Actor. 1. cap. vbi de hoc Christi ad indicum reditu concionantur hisce verbis: Viri Galilai, quid statis intuentes in coli ? Hie lefus qui a sumptus est a vobis in coelum, SIC venier, OVEM ADMODYM VIDISTIS eum euntem incolum Redibit eran vifibiliter ad indicium ficut visibiliter ascendit, qui innisibili ratione nunc sedet ad dextram Patris, omnia implens, Ephel. 4. Ecclefic fue presens, Matth. 28. & in medio inimicorum suorum regnans, Pfalm. 110. 6 ambulans etiam, qua FILIVS HOMINIS EST, in MEDIO Candelabrorum aureorum, id est, Ecclesiaru in his terris militantium, Apocal. 1. 6 2. V'nde bic adventus Domini frequenter Gapareta MANIFEST ATIO dicitur, quiatum manifeste renelabitur is, qui invisibiliter in terra nobiscum est, & in medio nostrum versatur.

Sententiam Matth. 28. Ego vobiscum sum. &c. desola Christi Deitare intelligendam aduersa pars affirmat: sicut & illud Ioannis & Antequam-Abraham erat, Ego sum?

Longè alia est ratio dicti Ioannis 8. quam verborum Matth, 28. Etsi enim Ioannis 8. loquitur Christus iam tumincarnatus: tamen in eo sermone meminit cuiusdam temporis, quod incarnationem eius antecessit, nempe 'emporis Patriarcha Abraha, vbi Xoy & nondüeratincarnatus. Quamobre verba Christi adtempussiad Abraha non susi Deunsiarespestu reservi possius.

obj.

funt. Quando autem Matth. 28. inquit, Ecce Egosum woles sur ing. sirc. hac werhanon ad Nogov nudum quaterum Nogov, sed ad incarnatum Nogov, qualiciam est post factam nionem, necessario reservur. Sicut enim respectu temporis Abraha Nogo sine carne cosiderari poterat: sic post factam incarnationem quisquis Destatem solam absq. & extra carnem nobiscum in terris esse contendit, vere Personam Christi dinidit, duas quaturas immenso locoru internallo dissungit: duos Christos constituit: vnum Deum & hominem simulin vno tantum loco eo, vbi Humanitas Christiest naturaliter: alterum nudum Deum extra carnem in insinitis locis aligs, at qui si cimuliatum Christum.

Non videtur hine cocludi, quòd dimidiatus Christus addit. Nihilominus totus Christus addie dicetur, etsi non iuxta vitano; naturam: sicur totum Christum & non dimidiatum passum & crucisana redimus, licet non iuxta vitamque naturam, sed sola carne passusac

mortuus fir ?

Alia est ratio passionis Christi. Nam licet in passione
Christus suxta vnamtantum naturam, assumptam viedelicet humanam, patsatur: tamen hoy of IN carne
personaliter habitans of IN eamanes, suxta hanc sua
propriam carnem patstur. Qua ratione nec assumpta
Natura extra hoyov, nec hoy of extra Naturam humana constituitur. At vero quando Christis iuxtasilam Destatem in terris este statutur, ita sat nullo prorsus modo reali carne shi presentem habeat: tu hoyo

127

ETTR Anaturam conflituitur humanam. Atg hoc demum est, quod unionem solut, nobisog, in terris non wum, sed dimidiatum Christum relinquit.

Adaltruendam Christi hominis omnipræsentiam cirasti supra locum Apostoli dicentis: Christum ascendisse supra omnes coelos, yt impletet omnia: quæ tamen verba sensu longè alio accipiunt Aduersarij?

Nonignoro Zvinglianos Dollores varias interpretationes communifei, vt hunc infiguem locum quoquo modo peruertant, obscurent, Ein alienum plane sensum detorqueant. Sed si ita lubet, proser tu illorum glossa: egovicissim tibi hanc operam dicabo, vt eas dissoluam, Everam ac genuinam sententiam verborum Pauli ostendam.

Apostolum: Ascendisse nempè Christum, vt omnes scripturas impleret?

Pugnat hoc glossema cum perpetua cosuetudine Spiritus sancti, qui quotiescung, de complemeto scripturavi verba facit, nunquă sta nude ac simpliciter implendă vocem ponit, sed subinde disertă scriptura, de cuius implatione agitur, mentionem adișcit. Verbi gratia: hoc saslum est, vi implere iur scriptura. Item, oportes impleri omnia, qua scripta sunt de Filio hominis, esc. Hicaero nulla scripturarum și t mentio. Insuper docest verborum contextus, eupanicos ab Apostolo causam exponicur non simpliciter in cœlos, sed sa scridere, nempe hac ipsa de cau-

qua-

enim dera-Deiterris

hrii vno liter: locis

Lna-

hriiceiim cifi-

ione virne suä

ou-Gor-

0

de caufa, ut omnia impleret: subindicas, si Christus tantum IN calos ascendisset, sicut olim Helias, non fuisse illum omnia impleturum. Quia autem non fimpliciter in cooles at fanctialy , fed peculiari primilegia , 25d-VA TO VTOV TW REQUEST SUPR A omnes omnino calos ascenderit, at a hac ascensia ad ipsam dextram Dei peruenerit binc adeo habere illum, ritad dextramillam Deiomnia implere possit. Et quia in textu Paulino locoruminferorum, ad qua descenderit, e superioru, supra que ascenderit, mentiofit: palam enadit, nihil de scripturarum, sed locorum impletione, hoc est, prasentia Christi in locis omnibus agi.

Sunteriam, qui non negant locum illum de Christi omniprasentia sonare: sed id implere amnia, de Christa ratione Deitatis

oportere intelligi?

Quam inepta & insulfa fit ifthe interpretatio, hine cernitur. Etenim cum duo hac (ascendere, & omnis implere immediate à se invicera in Pauling tertu pendeant er cohereant: Alcentus autem ille Deitati adferibinequeat, quippe que nec ascendit, nec descendit:quid manifestius, quam quodinxta carnem virumg, sit accipiendum? Qua enim alias hac effet locutio? ascendit supra omnes cœlos, iuxta Humanitatem, vt iuxta Diuinitatem impleret omnia? quasi verò ascensus ille Humanitatis Christi impeirarii hoc Deitati, ot omnia impleat? quasi non iam antea Deitas semper implenerit omnia? sicut scriptum est, Ierem. 23. Nunquid non calum Gterram ego impleo? Quamobrem iuxta eandem illam naturam, qua ascendit, hoc etiam consecutusest Christus, ut omnia impleret. Non-

Nonnelli Paulum de donis loqui autumant, acen diffe Christum, yt donissius implerer Ecclessam?

Tametsi alique post de donis disserit : quo minus tamenhac (ascendit supra omnes cœlos, ut impleret omnia) de impletione donorum accipianter, sequentes berationes obstant. Primo quidem qued non dicit, 20 donie fuis impleret Ecclefiam ficut nec falam Ecclefiana, Edindefinite OMNI A voce TV TavTovintelligit. Adhas , quia donorum collationem co effufonem Spirives Cantti Super Ecclesia Zavingliani Christo qualomoest derogant: quam fuerit abfurdum ex Zuingitanorum fenfu fic formare verborum Pauli Paraphrafin: Alemdit inxta Humanitatem, utinta Dimentarens impleret donis omnia: cum tamen hac duo (ascendere & implere omnia) sic adamavnivas cohereant: vt 41terum de Natura humana, a terum vero non de Humana, sed Dinina sola explicare absurdum fit. Sed & emphasisilla, qua D. Apostolus veitser, cichoc Caluinifico glossemate constare neguit. Etenim quidalias tom accurata de exquisita celebratione a census Chrifierat opers, quod SVPRA OMNES colos ascenderit oh hac ip fum at amnie implere poffet? potuiffet enim = suxta Destatem donis suis Ecclesiam implere, simaxime ratione carnis non SVPRA omnes colos, sed more = alsorum hominum IN colum tantum ascendisset. Quad autem de danis max subsunget Apostalus: nihil boca scope Pauli alienum Vultenim docere hanceffu-Jonem donorum Spiritus Cincti, cuius in Sequentibus meminit, effectum effe illeus dinine Maiestatis Christs

bonsi-

n fuisse diciter

no cam Dei nillam ino loru, su-

Chri-

ibilde

o,hina mnia u pendscrit:quid st accendit

a Di-Hua imenerit n cœ-

ndem us est

Von-

hominis. Sicut Petrus hanc consecutione effectus istim, ad prasuppositam exaltationem Christi, ostendit, dum Actor. 2. inquit: DEXTRA igitur Des exaltatus efsudit hoc, quod videtis & auditis.

ip em

Hun man

prim

Dei

tram

illa (

omn

expli

dicit

prof

pleas confi

dem

Quid corum interpretationi respondes, qui omnia implere idem else contendunt, quod omnia in omnibus operari?

Hancinterpretationem, si vero sensu accipiatur, non repudiamus, sed vt orthodoxam obuys vlnis amplectimur. Si vero Zvingliani ea proferunt, & ad Deitatem accommodant, quod ascenderst Christus carne, vt Deitate sua omnia in omnibus operetur: quam dicatur id absurde paulo ante vidimus. Sic enim Deitati hoc effet per ascensum Christi impetratu, ut operaretur omnia. Sic Deitas hac Maiestate omnia in omnihus operandi antea caruisset. Quomodo igitur costabit assertio Chri-Sti dicentis ante hune suum in cœlos ascensum: Pater meus operatur & ego operor? V trur [um: Quacuq, Pater facit, hac eadem facit & Filius? Porro si hac Cinpliani non ad Deitatem sedassumptam referant Humanitatem, hunc in modum: Christus carne ascendit, ut seçundum eam carnem omnia in omnibus operetur: nonne proprio suo gladio se sugulabunt? Sic enim nobis egregie spsimet confirmabunt, Christum, quahomo est, realem cum omnipotentia Deitatis habere xovwvian: signidem extra dubitationem hoc est positum, quod omnia in omnibus operari non finita ac demensa, sed SOLIVS INFINITAE ac increate potentia sit. Quod si hoc nobis largiuntur, iam alterum quog, sequetur vitro, quod cum Christus, etiam, qua ho-

MATESTATIS. L.

mo, omnia operetur, regat, administret in cœlo & interra: ex necessitate id faciat, no absens per Vicarios, sed issemet ad dextram Dei prasens: λογω nimirum, per Humanitatem non à se remotam, sed sibi prasentissimam, saciente ac operante omnia.

Confutatis igitur Caluinistarum ineprijs; tu, quz simplicissima sit, maximeq; vernacula Pauli sententia paucisexplana?

m

i-

d

et

4.

1

e

Sensu est. Christiascensum immensainternallo cun-Borum alior u afcenfum superare, dumnon simpliciter incolociurta clarificati corporis naturam, (ed peculiari privilegio supra omnes coelos ascendit: er in ipsum thronum Dei qua nihil Suhlimius est peruenit sit ad dextra Desabig locorum presente considendo impleret omnia, idest prefens omnia in colis de terris administraret de operaretur. Está, Dina Apostolo Paulo anú idemá, ad dertram Dei sedere, go omnia implere. Et quemadmodum scriptura alias ascensione Christisessione addextram Dei tanqua specifica differetia discernit à vulgari illa sanctorii: Sic Dinus Paulus hoc in loco impletionem omnium, loco huius differentia specifica ponit. Quid autem sit omnia implere, Propheta nobis testimonium explicat. Nunquid non Ego cœlum & terram impleo? dicit Dominus: vbi omniprasentiam suam Dominus ex professo asserit & commendat, quod non sit Deus de longe, sed Deus qui prope sit, quia cœlum ac terram impleat. Atg, hanc nostram simplicem interpretationem confirmat etiam meionas textus Apostolici Siquidem diserte de locis superiser inferis agit Paulus ut aliter non

to the time to

-

10

(n)

ter non nisi de locarum impletione, hac est, amnipresens tia presentisq operatione exponere fas licitumg fit liciteaemplesso non fit localis, sed inxta modum dextra Dei siat, vt Lutherus ait: sicut Deus etiam locis omnibus adesse sic dicitur, ut tamen sit extra omnem locum. Nec dubium est, nibil aliud hanc paulinam phrasin isto loco designare, quam quod supra primo capite huius epistois Christum ad dextram Dei collocatum, omnia in omnibus implere dixit: vbi prasentiam (bristi ad dexiram Dei exaltati, & eiusdem sic prasentis operationem in Universorum administratione comprehendit. Quapropter etiam Dini Apostoli interpretes Theophilastins Oecumenius eandem plane, quam nos, to Salegani Super isthanc yve uny tradiderunt. Theophylactus quideminquiens: Vi omnia impleat dominatione operation neg,IDQVEINCARNE,QVANDOQVI. DEM DIVINITATE IAM ANTEACVN. CTA COMPLERET. Hac autem aduer fur Panlum, Samosatenum, & Nestorium sunt. Oecumenim porro, dum scribit: Etenim nuda Dininitate olim omnia smplehat: & incarnatus descendit & ascendit, vt omnia (με (a σαρχός) cum carne impleret.

Quia circa hanc controuersiam materiam num toti occupati sumus:ne molestum sit rogo, ad nonnulla reliqua argumenta respondere: vt quòd Ioannis v. dicitur: Pater volo, vt vbi Ego sum, sim & illi quos dedisti mihi. Ergò si Christus vbiq;

fequetur eriam Electos voique fore, quod abfurdum est?

Quod indefinite & universaliter ista non debeam accipi,

obj.

MATESTATIS. 2.1. 143

accipi, hoc infallibili argumento edocemur. Etenim si sancti indesinitè suuri essent, voicung, tandem (hri-susqua homo, esse creatiur: concludeadum necessario sui presentamentamente suuri concludeadum necessario sui presentamentamentamente suuri est in horono Maiestatia: successario suuri est anserva suuri est austra sustimum. Quandoquidem ne quidem Angelorum villi dutum est vonquam: Sede à dextris meis, Hebr.i. Fieri suuri nequi, vi dictum horsti voicuns suiteraccipiatur, segno caeseste, és auta eterna suuri sat sancti, servato interim hoc insinito aiscrimine, vi solum nemo a'ius ad dextram Dei sedeut, ominas, impleat, è phes 4.

-

li

tra

bus Nec

loco

to's

mi-

am

2 171

ro-

5 6

L-TIV

141-

1100

N.

au-

7114

nia

nia

me

ad

iòd

int

ent

Atqui de Electis quoq; legitur, quòd ad dextram Christi sint collocandi, Matth. 25 Irem Apocal.3, Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meossicus & ego vici, & consedi cu Patre meo in throno eius?

Ad priorem locum quod attinet, nibilibi de Dei Patriodextra, qua omnipotens Dei virtus & Maiestas est, agitur. Sed (bristus eo loco actum nouissimi induciu quasi oboculus ponens, Eiectos ad SVAM dextra collocandos assuenen a. De Patrisautem omnibotente dextra albi dicitur: cui Angelorum dixit unqua; ede à dextris meis? I dem propères pondetur de loco Apoc. 3. V bi idem discrimen aperte notatur: dese quidem pronunciat, quod consederit in throno Patris sui Electic autem non 3, f. 132.

obelno sincefrancio 7. f. 138

04:

obj.

(quiest dertra Patris) collocare, sed quad in fuethrone welst eas collocare, idest, incolo caleftia, reano. Cum enim in scripturis quog, cœlum dicatur Dei thronus, Efa.66. Matth.5. hic peculiari de canfa thronus Christi refrectu fidelium dicitur : quia Christus hunc thronum beatitudinis co vite eterne fidelibus fuis meritui est, eumq, inxta promissum suum parauit illis, loan.14. Ar Christus eo confilio videtur Spiritum fanctum promifille, quia iple prorfus amplius fecun-

du carné cum discipulis in his terris

non futurus effer? Christus non promisit Spiritum sanctum discipulis, quod vel omnino iuxta suam Humanitatem il'is prajens esse nollet, vel vt Spiritus sanctus ceu vicariu (bristi hominis omni modo absentis vicem expleret. Quodenim nullo prorsus modo adsit amplius, id & Vnionus mysterio, & promissioni ipsius, & sessioni ad dextram,& perspicuis Apostoli Pauli testimonis contrarium foret. Spiritus sanctus autem mittendus erat qui externa conversatione Christi que hucusa Apostalisia omnibus adversis solatio esse consueverat) suppleres. Quia enim posthac Dominus non empliusita visibiliter erat illis conuer saturus:ne discipuli hoc nomine turbentur, Spiritus sancti missionem non de aliquo remoto loco, sed einsdem iam antea quoq, in Apostolis prasentis super eosdem manifestam effusionem pollicetur: qua prasentia p'us solaty suppeditare, & longe validius aduersus omnes procellas tentationum & persecutionum animare possit, quam si (bristus ipse adbuc terreno illo modo & connersatione visibili cum eis ageret. Interim hoc quoq, certum est, quod Christus non omni modo abfens, fed

H

fua

gust

(NY

04.

MATESTATIS L.1. 143

obj.

fin, sedin dextra Dei verè prasens effuderit Spiritum sanctum super Apostolos: sicut scripium est Actorum 2. Dextra Dei exaltatus, & promissione Spiritus sancti accepta à Patre, effudit hoc, quod nunc vos videtus & auditu.

45,

m

a,

m

is,

a-

145

et.

71-

x-

-

ui

121

i-

7-

to

14

lo

Cur scriptores Ecclesiastici de prasentia Christi diserentes affirmant simpliciter. Christum inxta Humanitatem in cœlis, inxta Deitatem vhique essellettem cur D. Augustinus ad Dardanum ait: Non sequi, vr. quicquid sit in Deo, sir vhie; vr Devs?

Noncerte quod Christu, qua Homo est, nulla prorsas ratione quantumuis cœlesti nobiscum in terris esse arbitrentur. Quomodo enimpartim implicite, partim explicité hanc Christi maiestate profideantur, supra proprysillorum testimonys comprobatum est. Sed respiciunt S. Patres ad Naturarum propria, ex quibus propris, Naturarum veritatem afferere contra hareticos studebant. Proinde si propria Naturarum consideres, verissimum est, vbig, esse, soitus Dettatis, non autem Humanitatis effe i Si wua: signide sola Deitatas ex vi & proprietate sue infinite Nature vbig, prasens est. Humana natura autem sicut infinita non est, sic etiam ex sua proprietate non est omniprasens. Quo sensu D. Augustinus recte ait, non consequi, ve quad in Deaest, fit whig VT Deus id est eo plane modo ex in nitate effentiescent Deus. Sient certe, si hodierna die effent qui carnem Christi amissa quantitate finita infinitam factam, GinDiumitatem conversam dicerent, nos hoc ipsoarsumente eos conuinceremus. Cum enim caro finita maneat,

gu

qui

bos

maneat, sinitam quantitatem retineat. iuxta cuius conditionem naturalem vno tantum in loco simul & semel, & non voig est: quomodo obsecro posse dicimsimita, quomodo in Deitatem conuersa? Si autem quisso voius set cociadere: Christus, qua homo proprietate sua naturativolog, non est: ergo nullo plane modo, quantumus supernaturali, cælest ac dicino, adest. Hanc consequentiam nunquam sus site asserbant, ne interim victatem Persono solkerent, coveduas naturas ab inui-cem locorum status solkerent; coveduas naturas ab inui-cem locorum status segregarent, & hogovextra carnem constituerent: quorum vinanime de hac parte dostrina consensum supra citatis iliorum testimonis demonstraumius,

Num ad vnionem personalem & sessionem à dextris Dei consequitur etiam adorario Christi, quâ homo est?

Maxime vero. I egimus enim in Euangelio passin, qua homo est adoravnt, qua homo est adoravnt, & adraturi coră sancta ipsius Humanitate genua religiose flexerint. & in facies suas prociderint, suas precu ad ipsam quog. Humanitatem eius, & no ad Destatem solum retulerint. Et ex ipsa forma precationis, quailli acciamabant (Lesu fili Dauid miserre nostri) dilucidi apparet illos naturam Christi humanam (quippe iuxta qua est Dauidis silius) ab ist hac laude religiosa adorationis nequaqua exclusisse. Et cur privaretur istagloris caro aliempta Verbi, que că aterno Deo unu constituit unico il suove in qua aterna saliu totiui și mundi te deceptio

MAIESTATIS. L.1. 147

2-

fi-

fic

14

n.

e-

0-

778

11-1

7.

0-

e.

ĸ,

1-

m

11/1

aè

demptio partis est? Inxta quam (vt & inxta dininam) nofter est mediator: sicut scriptum est: unus est, Deus & unus mediator Dei Thominu, HOMOlefus Christus? queest in thronum divine Maiestatis enecta ad dextram virtutis & omnipotentia Dei. luxta quam Humanitate, ut Apostolus disertis verbis affenerat, datunt At Me nomen quad est supra omne nomen at in nomine bluamne genu flectatur, coeleftum, terrefrum et infrorum, & omnis lingua ei confiteatur, Phil. 2. Quod nomenili, ut mazno confensuPatres affirmant, es contextus Apoltolici textus enincit, iuxtacarnem est datum Qued in primis etiam estendit graca vox ab Apostolo illic posita & vsurpata & xacitato, DONA VIT vel EXgratia dedit. Devatienim Christi nomen adorabile illud EX GRATIA dari aut DONARI bandquaquam potuit.cum NATVRA sit adorabilis. Sicetiam Christus in natura humana nostras injermitates adeo expertus est, ut misericors effet Pontisex. Siquide ex hoc, quod ei contigit tentatii effe tentatus aute estnon ex natura Deitatus, sed Humanitatus) potest & his, qui tentantur, succurrere, Hebr. 2. er 4. Sicut hunc hominem lesum, quem carne à dextris Dei stantem viderat Stephanus, in vitimo agone religiosa adoratione inuocat, eig, sum Spiritum commendat, inquiens: Domine lesu suscipe Spiritum meum. Et in nouissimo die, quando celebrabit iudicium orbis, quatenus Filius hominis est, loannis 5. nonne coram fancta ipfius Humanitate quog, qua in nubibus conspicietur flecte-

tur omnegenu i qua ceri è genuflexio non sinilis, fed religiofissima finura est.

L 4 Idémne

Idémne orthodoxa sensit Antiquitas?

D. Athanasius in oratione quinta contra Arianos ait: Qui λόγον carnem factum adorare nolunt: ingratos se exhibent eius Humanitati. Qui verò distrahunt λόγον à sua carne, nullam omninò redemptionem
peccati aut euastationem mortis existimant. V bi quaso tandem nesary seor sim per se inuenient illam carnem,
quam Saluator noster Iesus Christus assumpsit, vt audeant dicere: No adoramus Dominum cum carne: sed
disiungimus corpus, illiý, soli cultu inseruimus.

Ibidem. Quod cum ita se habeat, qui sieri posset, ve corpus Domini undiquag, sanctissimum à Spiritusancto sormatum, amiculumg, xoyou Dei non sit adora-

bile?

Theodoretus in cap. 1. ad Ephes. Qu'd sumpta ex nobis natura eiusdem honoris cum eo, qui assumpsit, sit particeps, vit nulla videatur adorationis differentia, sed per naturam, qua cernitur, adoretur Duninitas: hoc verò omne miraculum superat.

(yrillus, dial. 6. Curuatur ei omne genu. Accipit

autem hoc secundum Humanitatem.

In defensione anathematismi 8. Qui dicit non adorandam Domini nostri carnem, vt Domini & Dei carnem, hunc anathematizat sancta & catholica Ecclesia.

(hrysostomus, Hebr. 2. Reuera magnum est, & admirabile & stupore plenum, CARNEM nostram sursum sedere, & adorari ab Angelis, & Archangelis & Cherubin & Seraphin. Hoc sape in mente mecu versans excessu patior, & maiora de genere humano imaginor. Reliqua testimonia vide in consensu Antiquitatis.

Quid

5

Aute

ua.

Ad

Des

Chr

de b

Hon

crea

infa

tun

CXH

illos

MAIESTATIS. 6.1. 149

Quid de hoc capite sentiunt Adnerfarii?

Quidam siunt, nunquam à se Christi, qua Home A invocationem vel adorationem religiofam effenegaram, fed concedere fe, ad carnem etiam Christi hunc cultum pertinere, non propterrealem divina Maiestatucommunicationem, sed per unionis gratiam. Aly autem magis aperte id (quod ex omnium eorum, qui communicationem naturarum & Maiestatis diuina realemillam negant, opinione necessario consequitur) exponentes, scribunt & afferunt, ad Deitatem Christi ita SOLV M dirigi Innocationem oportere, vt licet adoretur is , qui Carnem fibi univit , Caro ipfa tumen OBJECT V.M. adorationis effe nequeat, NEC ad eamlicet unitam Xoyw, of in unione manentem hac Adoratio PER REALEM ISTIVS HONO-RIS ATTRIBUTIONEM SEV KOINQ-NI'AN referatur. Et quidem totam Personam, que Deur de Homo est adorari non autem ad TOTVM Christicultum illum DIRIGI. His enim verbis fuam de hoc capite sententia exposuerunt. Et quod Christum Hominem, qua Homo est, prorsus non adorandum illi credant, praterquam quod ex corum verbis propris nunc memoratis euidens est, argumenta quog, illorum infallibiliter oftendunt, qua tota eo diriguntur, ot Christumiuxta carnem simplicater adorationis Maiestate exuant : sicut illa post confutabimus. Atg, hoc quidem illos velle, certo indicio nobis est, quod genuflerionem, queinta Paulum Philip. z. in die ultimo coram visibili Humanitate fet illi homines de politicatantim re-

uerentiainterpretantur, palam dicentes: Sicutinonse. quatur fi Subditi coram Reze sua genua fle tant se proptereareliquose illum adorent: sic no sequi, si coram Humanitate Christi, in die indicy omne genu flectatur, w propierea religiose tum colatur. Qua equide deprana. tione loci Paulini plane haretica, ut vix quicquamin. tolerabilius est, sic publice testatum faciunt, quod Chris sti sanctissimam Humanitatem religiosa adoratione prorsus non colendam statuant.

De prioribus illis, quid tibi videtur?

Etsi videri nolunt, quod Christo, qua Homo est, cultum Adorationis derogent:ex ipforum tamen dogmata quo de Nasurarum xolvaviannegant. de Verbi Mais. stateminfinitamillam carni Christi communicarinon pafe contendant, necessario consequitur, carnem Chrift. adorabilem effe non poffe. Si enim, vi Zvingliani volunt, caro Christe sic unita est To Noyo, ut per cam unionem ad consortium Dinina Maiestatis non peruenerit, certe nec ex vi eius vnionis ad Carne Christireferri poterit Adoratio, quippe qui Cultus SOLI HVIC DIVINAE MAIFST ATI competit & cheadem a da uavtivos sic connexus est, vt quicquid bac Maiestate diuina orbatum est : id neque adorationis religio-Sesit capax. Cumq id, quod adoratur, nostratribulationis & angustia, adeog, gemituum cordis conscium e se debeat, hancvero laudem scrutandi pemitus desideruag cordium Calviniani Christo, qua homo est. deropent manifestum bine fit Zwing lianorum preces autad Christicarnem feu humanam eius Naturam non firri, aut otisfacillas effe ac faustranes: quandoquide affum-

aeru

VALE

certe

dici

pro

ptu

CAT

CA

COT

MAIESTATIS. L.1. 1

pm Humanitas nec exaudire preces, nec cordium desideria cognoscere suxta illorum perucrsam opinionem valcat. Proinde in rei ipsius fundamento aut nihil, aus cerie parum admodum discrepant priores hi a posterioribu, Danas scilices esus 3, socijo opic In Oois.

e.

ra-

u-

U

4.

n-

ne

1

2

).

REFVTATIO ARGVMEN-TORVM DANAEI.

leremias 17. maledictum pronunciar illum, qui fi-Primum dicin homine, statuiră; carnem brachium suum. Argume-Cum autem caro Christi vera sit caro, & Homo tum Da-Christus verus homo: qui licebtt Carnem nai. Christi religiosa adoratione prosequi?

P. Ropheta nil quicquam illic agit de Christo homine, sed de ys. qui cum nil sint. quam homines nudi, atg, insuper fallaces (omnis quippe homo mendax) siducia Psalm.116 projecto cordis in illos collocari neutiquam potest. Quis autemnis enormiter blasphemus illud leremia adeum transfirat homine, qui Deus est? qui ipsemet Dominus 1. Cor. 15. est de cælo? & Deo altissimo (w povo? De quo scriptum est: quisquis considit in eo, non pudesiet? Quis ei carni hunc cultum neget, qua vitam & salutem acquifinit Mundo? quam Deus in solium proprium suum, adeog, ad dextra omnipotentia Maiestatisg, sua collocant? cui nome illud adorabile dedit, vi vininersa genua coramilla slecterentur? i hil. 2. Quare vi Ieremias recte maledictum pronunciat cum, qui considit in homino nudo & absoluto: sic vicissim in aicrnum maledictus

crit.

erit, quisquis in hunc hominem lesum Christum spen fiduciamo, suam ponere, eig, cultum Inuocationis persoluere detrectàrit. Denique si fides seu siducia cordisin assumptum à xóxo hominem ponenda non est: quid ergò toticu suis scriptius repetunt, carnem Christi in come Sacramento manducari side? At quomodo sidemanducari potest caro Christi. si in qui sidem in illa mdirigit tam sit maledictus, quàm qui in quemuis alium hominem, seu carnem considut?

cifige

mini

runt

וק עות

rifica

alter

Atqu

quò

aufin

dacr

(ums

ades

nostr

more

Que

fum.

man

lum

fum

[tata

ordi

Secundu Argume-

Paulus idololarras vocat, qui adorant eos, qui narurâ non fiunt Dij. Caro Christi non est naturâ Deus. Ergò sine idololarriæ peccato ad eam dirigi Inuocatio non poterit?

Damnat Paulus ifthic idololarriam Ethnicam, qua cultum soli Deo debitum ad homines aliasq, creaturas transtulerunt. Hoc autem adipsius Christi hominu Inuocationem conuellendam detorquere, quam est impium, quam blashemum, oin auribus piorum intolerabile? Et sane illa omnia, qua coluerunt Ethnici, ut extraDeum erant, & ab illo separata: sic absq. idololatria coli non poterant. Verum Caro assumpta verhi, extra Dogoveiusa, dininam hypostasin non est, nec propiam subsistentiam habet, sed cum ipso Filio Dei personam vnam constituit, vnumg, indissolubile vpica populovo. Proinde quando Christus essam ratione carnis sucadoratur : thi culto adorationis aheo, qui natura Deusell non transfertur alio. Quin imo quicquid carni huic obtingit vel honoris vel ignomia, ipsi Filio Dei, quinaturaest Deus, obtingit. Quemadmodu enim Indeiern-

Aderation . MAIESTATIS. L.I.

offgentes carnem Christi , ipsummet Filium Dei igno- 1. Cori. 2. minia affecerunt, ipjumg, Dominum gloria crucifixe- fora 2 byos con runt: Ita quo g qui carnem Christi honore adoratio fina in carna se a nis prosequentur, Nogovipsummet natura Deum glorificant, în propria eius carne : siquidem hac non vllius alterius est, quam Dei Verbi Caro.

Amni Angelus Apoc. 19. & 22. fe adorari vetat, Tertium quod conferuus fit Est autem & Christus confer- argumewis & ex frattibus, licet primogenitus. Ergò, quâ Homo, non est vel adorandus vel inuocandus?

in

id

20

u.

11

Non possum non mirari, qua mente & conscientia ausint illi homines id, quod Angelus de se tanquam nudacreatura dixit, ad ipsummet Dominum nostrum Iesum Christum quog, referre. Sane Christum etiamnum adertris Dei fedentem, effe fratrem nostrum, nemo pius negauerit. Conferuum autem ipfum effe nostrum, nemo fidelium affirmauerit. Na etsi olim in sua humilitate nostri causa seruinit Deo, obediens ei factus, vsque ad mortem crucis: etsi minifrauit nobis, dans animam fum redemptionem pro multis: in media tamen illa conditione servili noster vere fuit mansita Dominus. Quemadmodum Apostolis dicit exprese, quod etiam Ioan. 13. tum, cum abietissimo officio lotionis pedem ministras Sie maniferio admi se in mbilominus vere Magister & Dominus illorum serve asper. manserit. Quemadmodum etiam recens natum illum & in prasepiiacentem puerum, Angelus & Chri- Luc. 2. stum & Dominum appellat. Cum ergo tum, licet in statu Exinationis existentem, nemo sine contumelia in ordinem conseruorum redigere potuerit: quanto maior

me)

bec

loa

ean

De

gra

cor

1107

cre

28 h

cal

Jt a

fto.

blafthemia cenfenda est welle ipfum in feruorum con subernum detrudere, post quam ad dertram virtuij potentiag, collocatus DOMINIS super omnia opera manuum Dei iuxta carnem jacbus est? & per gratiam accipit, vt religiosissima supp icatione gloriscetur & adoretur abuntuer ja creatura? adeo vio Angeli colorum AGNV MOCCISV Millum, nunc autem throno Dei altissimi insidentem, nequaquam pro conseruo suo habeant, sedrelizio a adorationis hymnis atq. landibus vi Dominum perpetuo proseguantur. Quam. obrem longealsudest, quod Christus ob communionem Natura humana frater noster est: aliud vero, si quisillum CONSERVV M faint are velit. Prius illud dininam ipsius gloriam ad dextram Dei non enertit. Posterius autemboc e solio Maiestatis deiestum ipsum in Angelorum & hominum ordinem incomparabiliter inferiorem redigeres : quod vel conitatu & absurdum & impium fores.

Quartu Argumëtum.

Solus Deus est adorandus. Caro Christinon est

Deus. Ergò adorationis obiectum

esse non porest?

Si, quo foli Deo per naturam competit. Humanitati Christi nulla prorsus ratione vel attributione realitatione realitatione realitatione per pausa. Solut Deus natura est vinificus. Eroone hinc concludes, Carnem Christi non essevuisticas? Quomodo igitur stabilas sertio Saluatoris, qua carnem suam aterna vinacibim nominat? Ioan 6. Quomodo verum eris, quod Pauliu assert, Secundum HOMINEM in Spirium viniscantem esse FACTVM? 1. Corivib, 15. Ita quoz, solut Deus viales emundare nos à peccatis, & conscientias à mortui

155

becedem est inuaid es dicendus, contra sacrarum literarum aperta indubias, testimonia? Hebr. 9. & 1. loan. Qua ppier, or hac modo memorata Christicarus, & sanguini per Vinonem reali novovice, competunt, estamsinatura SOLI Deo sint propria: Sic per andem Vinonem per sonalem Adorationisquog, cultus, Deo SOLI natura competens, Christo homini per ratiam donatus est, Phil. 2.

utu

er 4

am

elo-

tems

on-

ttg

m-

em

sila

HI-

Po-

in

ter

ur-

A

ati

4

48

ra

1/-

718

4-

48

Qui creaturam adorat vel inuocat, idololatriam committir. Caro Christi etiamin Vnione est creatura. Ergò sine crimine idololatria inuoca-

ri vel adorari nequit?

Quint**ū** Argumētum.

Eadem est huius argumenti solutio, que & primi: quodad absolutam quidem nudamg, creatura Adorationis gloria referri non debeat. Quid autem hoc ad Phil. 2. treaturam eam, que cum ipsomet creatore Persona ma facta, in il'ius throni confessum, gloriag, societatem intromissa est? Nam quia Paulus voce (¿xxe15010) DONAVIT einomen, &c. Christo cultum supre- Phil. 2. mum glorio a adorationis ex gratia donatu afferit : refondeas velim: an ei, vt CREATORI hoc communicatum statuas, vel create & in Persona notvovices asumpta Natura humana? Si CRE ATORI vel ex gratia donari, vel in tempore quicquam gloria maieflatisg, Disine dari posse, quod prius non habuerit, contendas: iam te in societatem suam Arius rapit, vt Epi-Stola 22. Leo tradit. Relinguitur ergo, humana in Christo Natura, creata quidem, sed cum creatore xoxo personaliter unita, hoc nomen adorabile donatum esse:

quod omnibus aliâs creaturis absolutis, & cum Deo personaliter non vnitis, prorsus incomunicabile mana.

cum I

ALT

mum

bec Co

ignom

10 um

ration

Sed P

indic.

fed Ch

eft,qs

fini C

allum

fican

Giner

plica

tione

Ana

Adu

nem.

alter

nobis

quoa

Sextum ArgumePaulus cùm Chuiftum ait adorandum, explicar cuius Natura ratione id illi fit tribuendum, Rom o Ergò Chriftus quâ Deus, non quâ Homo, est adorandus?

Est hoc argumentum sextum supra in quartorestatum, vbi certissima demonstratione exemplis esiam consirmata euici, posse id, quod soli Deo competit natura, nihilominus assumpto Homini no per Naturam, sed per Vnionis gratiam conservi, non pradicatione solum, sed communicatione vera & reali. Eò igitur Laterem breuitatis causa remitto.

Septimu Argumëtum.

Esaiz 42. dicit Dominus: Gloriam meam alteri non daho. Ergò nec carni Christiadoratio religiosa tribuenda fuerit?

Argumento hoc vel vnico Nestorianisum suum produnt, hand obscurè illi Gloria Christi hostes. Num enim gloria adorationis datur alteri, sicarni quoq eiut tributur? Onasi verò Christi Humanitas sit altera qua dam à λόγω dinersa distinctas, Persona, vt à λογω abalienari cultum istum necesse sit, si is cultus carni utiam illius dependitur? At nos vicissim dininis edosti literis indubitanter asserimus, honorem istum, si Christo homini (quatenus est Homo) seluatur, nequaquam deo Verbo abalienari, aut dari alteri, sed hac ipsacarnis humana Christi religiosa veneratione ipsummu.

1. Cor.2. nie humana Christi religiosa veneratione ipsummt Actor.3. λόγον honorari & adorari: quemadmodum e converso cum

MAIESTATIS. L.

cum Iudai hanc carnem contumeliose tractant, non ALTERVM profecto ignominia afficiunt, nist ipsissionum Dominum gloria, vitaga principem Xoyov, cuius hec (aro personaliter est propria, ita plane, vt sicut ignominia sic honor huic carni exhibitus redundet in ipsum Deum Verbum: tantum abest, vt honor ille adorationis à verbo abalienetur ac detur alterissi carni eius exhibetur.

et.

15

4-

n,

0-

g-

u

Med pergunt illi ac dicunt, hunc olim fuisse Ne- Octanu story errorem, quòd Christum, quà Homo argumeest, vuà cum Verbo adorandum docuerir?

Nestory error fuit and hominem Christum and sum description quam alterum cum altero adorandum indicauit : cum tamen in Christo non sit alter & alter, sed Christus vnus fit ratione Persona indinisus. Atq boc est, quod non immerito in illo damnarunt Patres Ephesini Concily Canone 8. qui sic habet: Si quis audet dicere asumptum Hominem (Oadorandum & CONglorificandum & CONnuncupandu Deu TANQVAM ALTERV M (VM ALTERO (nam Con Gillaha super adiesta hec cogit intelligi) ac non potius vna supplicatione veneratur Emanuelem, vnamá, ei glorificationem dependit, iuxta quod Verbum Caro factum est, Anathema sit. Hactenus Canon Concily. Quapropter si Aduer fary probauerint, docere nos, a Jumptum Hominem cum λογω COadorandum velut alterum cum altero:tum nos Nestorianos esse enicerint. At vero hoc nobis in mentem non venit : Quin potius ita sentimus, quod sicut Christus Deus & Homo in duabus Naturis

..

..

..

,,

2 >

.,

33

una indiuisa Persona est, sicuna quog & indiuisa alse ratione anobis colendus sit, nec diuidenda Persona, vi altera Natura adorei ur, altera verò non, vi Danau ipsius á, gregales è Nestory Schola prodeuntes facium. Nec seorsim vel Diuinitas absg. Humanitate, vel has scorsim absg. Deitaie Verbi colitur a nobis, sed viva omnino supplicatione (bristum totum, & totum Christiglorisicamus, vi Orthodoxa piorum omnium Ecclesia fecit ac sensit semper.

EXPLICATIO TESTIMO. NIORVM, QUAE EXPATRIBUS à Danzo citantur.

Sed in arenam contra nos producitur Athanafius, qui Orat. 5. contra Arianos dicat. Chrithum adorari τῶ τῆς γεότητος λόγω, hoc est, Deiratisra-

tione.

mon ratio tions dit.

Ath

finm

man

nem orige liset absg

non

Ex o

est, uer dur

MAIEST ATIS. L.1. 159

Athanasius. Quis autem tam demens sit, vt Athanassum in eadem oratione existimet adorationem Humanitatis (bristi negasse, in qua illam argumentis etiamastruit, & Corpus Domini verè adorabile esse demonstrat? Quod autem ait: (bristum adorari Deitatis ratione: nequaquam illis Humanitatem à laude adorationis arcet, sed causamibi explanat, es originem oftendit, unde nimirum bochabeat (bristus, ut adoretur, nempe à Deitate sua; qua prima est adorationis Christi origo & causa, vsq. advo, vt etiam, quod tavo adorabilissificitur, id totum Deitati acceptum seri oporteat: absq. cuius (Deitatis) respective personali cum ea coniunctione, Humanitas Christim aternum adorabilis nonsieret.

ide-

aus

int.

hes

20-

ri-

le-

).

Executem, quod D. Athanasius ait: @ eos crea-

frum quâ hominem adorari
non debere?

Annon autem hec vei fustibus emendanda malitia est quod sic argumentari audet Aduersarius: Cuminuertendum potius sit argumentum, atg, sic colligendum: Christus crow poorth (24, seu incarnatus adoratur. Ergo etiamqua homo adoratur. Et quia

collectio Aduer ary semetip am euidenter resellit, nolo ego hic quic-

quam addere.

M a Obijcitur

Obijcitur illud quoq; à Cyrillo dictum: Numigiturtanquam Hominem adorabimus Emanuelem ? Ablit.

Senfus verborum eins est, quad Christus tenquam purus or nudus homo non adoretur. Nisi enim simul natura Deus sit, cols illum adorationis honore non posse: quodipsum & nos constanter asseneramus. Atque hanc esse & non alıam sententiam Cyrilli, propria ipsius ex-, plicatio nos edocet. Sic enim scribit paulo post: Annon ,, & nos ipso eadem, que pradicti, facere & sentire cense-,, bimur, Dei gloriam in mendacium mutantes in simili-", tudine imaginis corruptibilis hominis, si velut homini ", PVRO ET VNI EX NOBIS Emanueli adoratio-,, nem adoptabimus? Et paulo post: Quale enim adhuc ", Deu nouerunt sideles , nisi NATVRA Deus est Chri-", stus, in quem crediderunt, & si coluerunt hominem, , pristins erroris impliciti sunt laqueis. Hactenus ille, Idem sentimus & nos , nis Christus homo sit simulnatura Deus, fed tantum bomo purus quelut anus ex nobis, neutiquam ei cultu innocationis servire oportere. Quod autem Cyrillus homine Christum, nec quidem, quatenus Deonaturali per dininissimam unionem personaliter vnitus est, colendum fidelium supplicatione indicarit: id vt falsissimum est, sic propries ipsius testimonies clarissimisresellitur, sicut infrain consensu Antiquitatis, capite de adoratione Christi, liquidissime demonstratur.

Quid

cetur

confi

cue ti

hanc

fitem

Spiri

lium

alte

MAIEST ATIS. L.1. 161

Quid respondes ad illud, quod Cyrillus ad Theodosium scribens ait: Christum ex adorante constare Humanitate, & adorabili Deitate?

Hoc tantum vult, sidiomata spectentur Naturarum Christi Carnem adorabilem non esse. suapte naturascilicet. Nec enim ex sua naturali vel proprietate
velconditione hoc obtinet, vt inuocationis cultu glorisicutur. Quatenus autem respectu vnionis ad 2000
consideratur Caro Christi, adorabilem illamesse perspicuetradit Cyrillus ipse, quod vel ex hoc vnico testimonio
ciu apparet, quando de recta side ad Reginas scribens,
hanc Diui Athanassi sententia citat & approbat: Constemur esse Christum Filium Dei, Deum secundum
Spritum, filium hominis secundum Carnem, vnum silum, duas Naturai, non quidem, quod vna adoretur,
altera vero non adoretur, sed vnam hitmus dei

Verbi incarnatam, & adorabilem CVM

Nota.

CARNE SVA, VNA ADO RATIONE.

M 3 Vene-

V ET tat

7

VENERANDÆ ET PVRIORIS AN TIQVItatis pius confenfus, de Maiestate Domininostri Iesv Christi secundum assumptam humanam Naturam.

Typis imprime bat loannes Spies, ANNO à CHRISTO nato,

M. D. LXXXX.

VI

igno ferip atqui Scrip fim de fastice autor fecci tipia verò i teris trum ro, & qua i nis A Eccle vsurp uersa primi

VENERANDAE ET OR-THODOXÆ ANTIQVITATIS

pius confensus, in asserenda Maiestate Domini nostri Iesv Christi, secundum carnem assumptam.

VIA in controuersia de Persona & Maiestate Saluatoris nostri lesu Christi, Sacramentarij piam ac salutarem nostram doctrinam, vt nouam, absurdam, & eruditæ Vetustati penitus

ignotam, suis in orbem Christianum euulgatis scriptis, contumeliosè traducunt & proscindunt, arque his suis calumnijs imperitos, & in lectione Scriptorum Ecclesiasticorum inexercitatos, pasfim decipiunt; vt hoc nomine sanam doctrinam fastidire, Cinglianam verò illam opionem, à suis autoribus & patronis nomine ac titulo Vetustatis speciosè commendatam demirari & acceptare intipiant: rem pio Lectori non ingratam; Ecclesiæ verònon infrugiferam me facturum reor, fi veteris Ecclesiæ consensum ex præcipuorum Patrum scriptis commonstrans, perspicue docue-10, & doctrinam de Maiestate Christi, & phrasin, quain explicando hoc summo Christiane religionis Articulo vtimur, in veteri quoq; Orthodoxa Ecclesia magno consensu approbatam, traditam, viurpatamq; fuisse. Ante omnia autem fraus Aduersariorum diligenter observanda est, qui quamprimum aliquid in Patrum scriptis reperiunt, M 5 quod

roca

Araca

gnan fi teft

indic

rim I

fiaftic

atori nimi

circa

perfu

veter

mum

borio

dum

ne :

quod ad afferendam duarum in Christo naturarum & proprietatu distinctionem facere videatur protinus, quasi parta victoria, encomium canunt, ac de suo cum erudita Vetustate consensu prolixe contra nos declamare solent, quò incautis persua. deant, Naturarum idiomatum distinctionemillam'à nobis negari & confundi. Cum tameniph vltrò fateamur, Naturasipsas, earumq; idiomata distincta & inconfusa perpetuò manere: quemad. modum & in libelli Concordia octavo Articulo verbis clarissimis affirmatur: Omnipotentiam,oniscientiam, cæteraq; Deitatis propria, Humanitatis idiomata nunquam fieri. Quandoquidem indubitato credimus, docemus, scribimus & profitemur, Christi Humanitatem, non ex proprietate sux naturx, propriaque naturali virtute, esse omnipotentem, omnisciam, aut Ecclesia in his terris præsentem : sed tantum per vnionem personalem, ex coniunctæ sibi Deitatis virture. Qua ratione distinctio retinetur Idiomatum, & nihilominus eorundem vera defenditur communicatio, qua Deitatis propria, non quidem carnis idiomatastatuuntur: sed tamen, in eorundem personalem zovaviar Caro à Filio Dei euecta pièrecteque creditur. Vt igitur planissimum euadat, Patres Naturarum proprietaturná; discrimen illud fideliter vna nobiscum retinere, ac nihilominus corundem veram, de qua loquimur xovoviar plurimis, ijfq; luculentissimis testimonijs, dictis atq; sententijstradidisse, & eundem in moduminexplicanda Maiestate Christi locutos esle, non per VOC2-

rocabula duntaxat concreta, sed etiam perabstrada Gueipsam Naturam humanam, licet no inabfracto seu seorsim consideratam, expresse designantia: Operæ pretium me factururum putaui, fi testimonia, quæ partim alij magno exquisitog; indicio, ex puriore Antiquitate collegerunt, parrim ipse priuata diligentia ex Scriptoribus Ecclefasticis annotaui, in gratiam pij & Christiani Lectoris, in certa quædam capita distribuerem, hoc nimirum confilio, vt, quacunque tandem de re, circa hunc, inter nos & Sacramentarios, contronersum articulum cuipiam disserendum sit: protinus in conspectu atq; promptu habeat præcipua veteris Ecclesia testimonia: nec opus illi sit, demum ex magno illo cumulo testimoniorum laboriosè, quæ ad præsens institutum comprobandum faciant, inquirere: & ytex hac distributione appareat, nullam partem huius doctrinzà

t,

veteribus illis Patribus filentio prætermissam neglectámue

CAPVT I.

DE VNIONE PER-SONALI.

PRincipio de ipsal nione personali innumera prope testimonia in ipsorum scriptis reperiuntur, qua hic assignare nimis prolixum soret, prasertim cum constitum nobis sit, autoritates Patrum in ys strè duntaxat, qua hoc nostro seculo in controuer siam à Sacramentarys vocata sunt, declarandas afferre.

Sed tamen ut liquido perspiciatur, nos de hypostatica duarum in Christo Naturarum Vnione nil noui tradere, sed veterem veteris Ecclesia sententiam sideli constantiaretinere: celebrem illum es solenni approbatione ab Ecclesia receptum Canonem (halcedonensis Concilis hic recitabo, uti sic à 600. Episcopis, eo Concilio congregatis, desinitum legitur.

Itag, Patrum vestigiys insistentes, vnu atg, eundem prositemur esse Filium, Dominu nostrum Iesum Christum, & vna voce omnes pradicamus persectu eundem in Diuinitate, & persectum eundem in Humanitate, Deum verum & hominem verum, eundem ex anima rationali & corpore: consubstantialem Patrisecundum Diuinitatem, consubstantialem nohis secundum Humanitatem, per omnia nohis similem, absq. peccato: ante secula quidem ex Patre secundum Diuinitatem, in extremis autom diebus eundem, propter nos, & propter nostram salutem, ex Maria virgine Dei genitrice secundum Humanitatem genitum. Vnum & eundem Iesum Christum Filium & Dominum vnigenitum in duabus

duabus INSE catum nioneti re conf

Persona dem Fa Iesum S ta, & lum Pa

huius n
freno c
freno

extrați natur: lint, q fimilit fite; fol G geni

partem

ste de l nibus / sia sen

PERSONALI. 2.2. 169 C.1.

duabus Naturis inconfuse, immutabiliter, indiuise Insegrega INSEGREG ABILITER cogniti & depradi- biliter, q.a catum: haudquaquam Naturarum differentiam V - Natura nionetollente, sed proprietatem potius virinig, Natu-vnitanure conservante, que in Personam vnam, & SVBSI- quam & STENTIAM vnam concurrit: non velut in duas NVS-Personas dispertitum, aut diuisum, sed vnum & eun-OVAM dem Filium vnigenitum Verbum Dominum nostrum a se inui-Iesum Christum: quemadmodum antiquitus Prophecemsegrete, & ipse de se ipso nos docuit Christus, & Symbo-gantur. lum Patrum nobis tradidit. Hactenus decretum Chalcedonense.

Quia autem Humana ratio ingeni, sui aciem ad huius mysteriy adorandam sul limitatem intendens, nisi freno & repagulis Verbi diuini intra metas cotineatur, & subsidei captinetur obsequium, plane cacutire solet, & cum de infinitate, Diuine, de finitate vero humana nature cogitat, protinus fingit, impossibile fuisse, totum illum infinitissimum dozov tam parue minuteg, Nature (cum qua nulla alias in philosophia proportionem habet) uniri potuisse, & proinde aliquam tantum eius partem (cum tamen vt simplicissimus Spiritus partem extrapartem non habeat) incarnatam esse falso imaginatur:quemadmodum Sacramentary, licet videri nolint, quod sic statuant: tamen inpertinentissimis suis similitudinibus, Antuerpia ad partem quanda Oceani sita; solis item aliquam sui orbis particulam attingentis & gemme part: duntaxat sui annuli incluse, minus recte de hoc mysterio cogitandi ansam & occasione hominibus subministrăt. Ideo quid hac in parte vetus Ecclesia sentiat, & quomodo nobis hoc pietatis mysterium expliexplicatum reliquerit, fequentibus Scriptorum Ecclehasticorum testimonys edocebitur.

47

dicer

na A

prop

xw/

2510

0170

Deu

Hon

TAT

ex S

ex fu

frum

peru

fine

quo

ORIGENES de principys leb. 2. cap. 6. Anima Christi TOTA TOTY M dogovrecipiens, atq ineim lucem plendoremá, cedens, hac mediante, Verbum Carofactum est.

Idem lib. 4. Non ita fuisse dicimus Filium Deiin illa Anima, ficut in anima Petri, Pauli, & c. Oleo enim laistia ungitur, cum Noyw Desimmaculata confæderatione coniuncta FILII DEI PLENE CAPAX

CYRILLV slib. 4. in Ioannem cap. 12. TOTVS (Nov D) toti (carni) ineffabili modo Vnionis consunctus, vinificantem eam effecit.

Idem de recta Fide ad Theodosium: Igitur Totym Humanitati nostra unitum esse dicimus xogov.

DAMASCENVShb.3.cap.6.IncarnationeDei Verbidicimus O M N E M & perfectam naturam Diuinitatis in una Too quotav (Trinitatis) unitam effe OMNI (idest,toti) humana Natura, ETNONPAR-TEMPARTI. Ait enim Dinus Apostolus, quod inipso inhabitat omnis plenitudo Dininitatis C O R P O R A-LITER, hocest,in Carne eius. Et eius discipulus Dionysius Areopagita ait : quod Diminitas oxixus (totaliter) nobis in una sui ipsius Toga orav exolyounge communicauit.

IBIDEM:OMNI (idest toti) humana natura, dicimus OMNEM (hoc est, totam) unitam esse DIuinitatis sul stantiam.

Et paulo post: Totum TOTV Sassumpsit me, er TO- & TOTVS toti vnitus est, vt toti falutem conferret.

Item: Quomodo Deus perfectus & homo perfectus dicerctur Christus, si PARS DIVINA NATURA humana Natura parti in 19so unita esset?

14

a-

LA

1.

1-

X

M

Capite septimo: Incarnatus est igitur λόγ , & a propria immaterialitate non discessit, και όλ & στο αρκωλω, & τοτν sincarnatus est.

Lib. 4. cap. 15. Christus non ut Propheta exeppeta zeious actione unctus, na equota Se on to zeiortos, sed TOTIVS ungentis PRAESENTIA.

FYLGENTIVS lib. 1 ad Trasimundum: Idem Deutstaminse suscepit naturam Hominis. Et idem Homo TOTAM IN SE HABET SYBSTANTIAM DEI-TATIS.

Quorsum autem hac de totius X0y8 incarnatione ex Scriptoribus Ecclesiasticis afferre visum sit: partim exsupra dictis, partim etiam instra dicendis manifestum set: quando adcaput de omniprasentia Christi peruenerimus.

CAPVT II.

QVOD ILLA VNIO NON SINE NATURARYM

zowowia facta lit?

Santti Patres Unionem personalem sic describune, Sut Naturam veram ad se inuicem xoviovicus, sue villa earum consusone factam, haud obsenve statuant. Proinde non vnionis tantum, sed xoviovicus quoq voce, aut aquipolletibus aliys in huius mysteriy explica-

plicatione vituntur. Et humana quidem Natura, sur vit Epistola ad Heb, 2. docet, Carnis & sanguil doom participem esse sactum, testatur B ASILIV S, quando scribit fleuisse (hristum, vit ostenderet xovivovica, humana Natura,

Et NYSSENVS inquiens: Rex Regum venitels novovicumostranatura.

Hucrestrendus est Canon quintus Ephesini Concily: Si quis audeat dicere: Hominem Christum Jeogoogs, idest, Deiserum, ac non potius Desiesse veracuer dixerit, tanquam Filium per naturam, secundum quod Verbum Caro sactum est, & COMMVNICAVIT similiter, vt nos, Carni & sanguini, anathema sit.

ATH AN ASIV Sin Epistola ad Epistetum:
Magis ipsi humana Natura magna accessio factuest.

ex The TE Nove weeks curtov nowaviac Texture in additional control of the control

DAMAS CEN VSlib.3. cap. 6. Dininitas ολικώς nobis in una sui ipsius τους αστων εκοινώνησε Communicavit.

Sic vicissim quod humana Christi Natura, absq. sipsius in Deitatem conuersione, aut Naturarum consisione, Deitatis siue diuina Natura persoraliter 2019avos seu particeps sacta sit, sequentia Patrum testimonia comprobant.

ORIGENES, vt prius audiuimus , scribit : Animam

Christitotius Fily Dei capacem fuisse.

Christi BASILIVS in sanctaen Natiuitatem: Sicutionis Caro Dei serri proprietates non transumit: sic sanc etiam Humana Domini Domi

ex con (Spirit

primi

D nati

ram:

molibus Antifuisse lis Pitata

TIO GS

PERSONALI. L. 2. CZ. 173

Domini Caro ipsa PARTICEPS FACTA EST DEITA-115, non suam propriam tradidit Deitati imbecillitatem.

GREGORIVS Naziatizetius, In sermone paschli, pagina 341. Procedens Deus post assumptionem, unum excontrarijs duobus Carne & Spiritu, ex quibus hio (Spiritus) quidem Deus erat: Illa (caro) vero in Dei-

TATIS CONSORTIVM affumpta.

ue

do

15

Evsebivs: Verbum simul Deisicauit hominem, primitias speinostra honorans, & insigniens illum vita illaterna, qua intra seipsum habet, assumens illum ad com m v n i on e m in Divinitate & beatitudine ms on Tñ Jeothti 1994 panaziothti xoiywiag akiov.

DAMASCENVS Orat. 1. de Imaginibus. Incarnati Filiy Dei Carnemaio NATVRA DIVINA

YER & TOCKTON PARTICIPEM FACTAM.

Oratione 3. de Imag. Creator sese demisit, ut Natutammeam cohonestaret, ET DIVINE NATURAL KONGOVO PARTICIPEM FACERET.

SICTHEODORVS PRÆSBYTER de Samosateni errore scribit: Paulus quidam issem, quibus Manes, temporibus, Samosatenus quidem ortu, sed
Antiochie Syrie Antistes, Dominu impie dixit nudum
fusse bominem, in quo Deus Loy &, sicut & insingulis Prophetis, habitarit, & proinde duas Naturas separatas, & citra omnem prorsus interse communicationem in Christo esse axoivovatois accomessario quasi alius sit Christus, alius Deus Loy & in ipso habitant.

N CAPVT

174 DECOMMUNICATIONE CAPUT 111.

DECOMMVNICATIONE IDIOMATVM, ET QUOD DIVI

na quidem natura Verbi sua idiomata Humana communicer: non autem vicissim humana Natura suas proprietates Diuinitati tradat.

VE Madmodum totum Xogoy incarnatum, eamq, incarnationem no sine unitarum Naturarum xovovia factam, & in primis Humanam Christi Natura Destatis 78 2078, & diuna ipsius Natura personaliter 2014wood sine participem facham esse tradiderunt Patres, sicut modo demonstrausmus:sic idiomatum quoq sine proprietatum communicationem disertis verbis atg, vno ore tradiderunt, dum Christum fecundum carnem non finitis duntaxat donis preditum, fed Spiritu fancto ahla, menfura plenitudine Deitatis, adeng ipfins Verbi dinina Maieftate unde & ornatum effe feribunt, non tum demum, cum amortuis resurrexit (sicut quidam ex Sacramentary nullam aliam gloriam seu Maiestatem humane Christinature volunt agnoscere, preteream, quam ex resurectione corpus eius gloriosum, innta proprietatem clarificatorum corporum accepit) sed in primo puncto incarnetionis per ipfam unionem personalem. Quemadmodum sequenti capite Antiquitatis hac de re consensum proferemus. Nunc autem quadam Aduersariorum obie-Etro deluenda prius est, qua prorsus eandem esferationem communicationis Idiomatum Destais, reffe-Etu Carnitatis
itaqui
nec Ch
mana
nam I
tionis
ceperii
brum
que ge
feripti

testan que a gliano ma co fenten

mana

pletate

nos:
do, ut
ficani

bunt 4

bum neg,

Dei

Bu Carnis & Communicationis idiomatum Humamitatis, respectu Verbi, magna contentione affenerant, imquidem, vt quemadmodum Dimnitas non fit paffa, of. per Chriscus inxta Dininitatem puffus: fo neque hemana Christi Natura, vel Christus fecundum humanam Naturam omnipotentie, omniscientie quiuficationis cateroruma IdiomatumVerbs Maiestatem acceperit. Quod autem Orthodoxailla superiorum seculorum Ecclesia nequaqua eandem esfe rationem vtriusque generis Communicationis idiomatum putarit: ex scriptis corum hoc capitulo palam docebitur, dum humanam quidem Christi Naturam Deitatis gloria locupletatam pronunciant ; Deitatem autem, quia immatabilis fit, nec in melius nec deterius mutari potuife cotestantur. Vnde py omnes liquidissime cognoscent atque adeo prope manibus palpare poterunt , Zvinglanorum opinionem in hoc ipfo, in quo cardo & fummacontrouersie inter nos. & ipsos, posita est, à Patrum Jententia Sis 21 o na (Sv discrepare. Sic autem scribunt & loquuntur Paires.

ATHANASIVS in Oratione 2. contra Arianos: Non diminutum est Verbum Carnem assumendo, ot gratiam quog, desideres accipere: Sed potius Deisicaut, quod induerae.

Orat. 5. contra Arianos: Non Caro ignominiam atulit 2000 Dei, Absit. Sed potim Caro per Verbum

Dei glorificata est.

IDEM in Epistola ad Epictetum: Non enim verbum Caro factum est, vt Deitati aliqua accessio sieres, neg, vt Verbum in meliorem statureduceretur. Magis sum ipsi (humana natura) magna accessio facta est, ex

V 2 com

communione & vnione Verbiad humanam naturam.

1. Nos

Dengi

bunias

firanst Spiritu

AV

corpor

TE D

CARI

74m, 1

iplaqu

passibi

propri

quanti

nes L

batpa

BASILIV'S in S. Nativitatem: Sicut ignis firm proprietates non traffumit: Sic fane etiam humans Dominic aroups particeps sacta est Destatis, non suam propriam tradidit Destatismhecullitatem.

GREGORIVS NYSSENVS, Deus Xoy &, nunquam per communionem, qua est ad corpus & animam, alteratur, neg, particeps est eoru imperfestionu, fed TRADIDIT ÉIS (corpori & anima) DIVI. NITATIS SVAE VIRTVTEM.

EVSEBIVSlib.4.cap.13.Verbumex seipsosVA communicabat Homini,non autem vicissimex natura mortali ea,qua ipsius sunt,in se recipiebat: ETDIVI. NAM OVIDEM VIRTVTEM MORTALI SVBMINISTRABAT, non autem vicissim ad confortium mortalitatis natura Verbi detracta est.

CYRILLY's de incarnationevnigeniti; Verbum in id, quod non erat, se immisit, vt & hominis natura id, quod non erat, sieret, DIVIN AE MAIESTATIS DIGNIT AT IBVS per adunatione nitescens, qua subleuata magis est vitra naturam, quam deiecit infra naturam inuertibilem Deum.

IBIDEM cap.8. Caterùm tanquam in imagine licet in carbone conspicere adunatum quide Humanitati Verbum, non tamen proiecisse, quod suerat, transformasse auté magis assumptam naturam in SVAM gloriam & operationem.

Lib. 4. cap. 23. in Ioannem, lib. 4. Non Caro adcorruptibilem suam naturam iunctum Dei Xozov detraxit, sed ad melioris virtutem eleuata est.

A MBROSIV Slibro defide contra Arianos, cap.
8. Nos

IDIOMATVM. 2. 2.6.3.177

1. Noscredimus immutabilem & inconvertibile filium Dei qui cum hominem indust, non statum vertst, non ordinem perdsdit, non substantiam immutavit: Sed illunias esus de corporis aterno claritatis sua lumine illustraust, vt ad nos per tramitem corporis eius, lux sancti Spiritus, & aterna vita gratia redundaret.

AV GV STIN V S CONTra Fælicianum: Iniuria suis corporis affectam non fateor Deitatem sicut Maiesta-TE DEITATIS GLORIFICATAM NOVIMVS

CARNE M.

LEO primus epistola 22. Assumpsit nostram naturam, non ut minueret duina humanis, sed v T A v-GERET HUMANA DIVINIS.

DAMASCENVS libro 3. capite 7. Divina natura ipfaquidem proprias GLORIFICATIONES CARNI COMMVNICAT, cum ipfa maneat impassibilis crimmunis passionum carnis. Nam si sol nobis proprias actiones tradens, nostrarum manet expers, quanto magis solis factor & Dominus?

In eodem lib. 15. Igitur proprias glorificationes Diuinitas corpori communicat: at ipsa permanebat passionum carnis immunis. Non enim quemadmo-

dum per carnem Diuinitas Verbi operabatur, hunc & in modu per Diuinitate eius caro patiebatur. Nam caro Diuinitatis organum erat.

N 3 CATVT

THE COMMUNICATIONE CAPUT IIII,

DE COMMVNICATIO. NE MAIESTATIS DIVINE,

quæ in ipsa Vnione Christo Homini obrigit.

Cccdamus nunc ad vnanime illud Antiquitatis testimonium, de Maiestate Domini nostri
Iesu Christi, & ea primo enumeremus, quibu
notrovicas illam in ipsa Vnione factam esse iestantus.
Inde hoc quog, licelost installibiter animaduertere, ostanissimum in voteri Ecclesia susse, loqui in hoc negotio
de Christo, etiam per vocabula abstracta, hocest-por
huiusmodi phrases, que Humanitatem (hristi, Naturam humanam, carnem assumptam, corpus (hristi
nominatim & notanter exprimerent, licet nomin abstracto, aut seorsim humana Natura, inseipsa, suig
naturalibus proprietatibus considerate, sed quatenus u
hypostasin silu Dei assumpta est, & in eadem personaliser subsissit, Maiestatem hanc Patros adscripsermt.

IVSTINVS in expositione fides, Corpus manes corpus, non enim est Deus, PARTICEPS AVTEM FACTVM EST DIVINAE DIGNITATIS.

Ibidem. Considera institua solem, vniuersis quidem ex aquo adest omnibus iuxta suam essentiam: Nosautem vi hebetes pra peccatoru sordibus ad percipiendum lumen illud non sumus idonei. TEMPLVM VERO incolit, oculum videlicet purissimum, & SPLENDO-RIS VNIVERSAE LVCIS CAP ACEM, vipote a Spiritu sancto sormatum, & c.

ORI

01

qua fer

omnst

fineg3

nec ali

re sext

modo.

persn

est, 07

est, or

aliqui

\$820 A

LIT

exqu

cipiba

wim.

STAN

lu di

corpo

hoc es

est,

днет

lum i

bann

fres

NIT

Id

ORIGENES de priocipis lib.2.cap.6. Simassa aliqua ferri semper in igne sit posita, omnibus suis poris amubusq, venis e nem recipiens, e tota ignis essecta, sinegginis ab ca cesset aliquando, neggissa ab igne separuur, e c, dicimus eam totam igne essectam, quoniam necaliud in ea nist ignis cernitur, sede si quis contingenetatauerit, non serri, sediginis vim sentiet: Hoc ergo nodo etiam illa anima, qua quass serri in igne, sic semper in Verbo, semper in Sapientia, semper in Deo posita est, omne quod agut, quod sentit, quod intelligit, Deus est, e c. Et pauso post: Adomnes denique sanctos calor aliquis verbi Dei putandus est peruenisse: in hac autemanima ipse ignis DIVINVS SVBSTANTIALITER REQVIEVISSE CREDENDVS EST, exquo ad cateros calor aliquis venerit.

Idem explicans illud Pfalmi: Vn.xu eum pre participibus, inquit: Gratia Spiritus, non ficut Prophetis, illi
uma ((brifti) data est fedipsis Verbi Dei IN EA SVBstantialis inerat Plenitudo, ficut & Apostoludixit: In quo habitat omnis plenitudo Divinitatis
corporaliter. Et tussum: Aliterista anima oleo latitia,
hocest, Verbo Dei, ungitur, aliter participes eius, id
est, sancti Propheta & Apostoli. Illi enim odore unquentorum eius cucurrisse dicuntur. Ista anima vascu-

lum ipfius vnquenti fuit.

Idem Homilia 2 in dinersos locos Enangelista Iobannis: Verbu incarnatu Dominus noster Iesus Christus plenitudinem Gratia. secundum humanitatem accepit: quoniam caput est Ecclesia & primogenitus universa creatura.

TERTULLIANUS de Trinitate: Spiritus ve-N 4 nit finit Super Christum, habitaus in Solo Christo PLENVS ACTOTVS, nec in aliqua mensura aut portione mutilatus, sed cum tota sua redundantia cumulate admissus, vt exilla delibationem quandim gratiarum cateri consegui possent, TOTIVS SANCTI SPI. RITUS FONTEIN (HRISTO REMA. NENTE, vt ex illo donorum atque operum venaducerentur.

HILARIVS lib. g. de Trinitate: Vt ita Homo le-Jus Christus maneres in gloria Dei Patris, si in Verbi gloriam Caro effet unita, redireta, tunc in Naturapaterna etiam secundum Hominem vnitatem Verbum (aro factum, cum GLORIAM VERBI assumpta (ARO tenuisset.

Librou. Vnctusest (HRISTVS in ea natura, quanos sumus participes seu consortes eius, unctus est

autem cum prinilegio.

ATHANASIVS de Natura humana suscepta contra Appollinarium: (um dicit Apostolus, quod in (bristo habitet omnis plenitudo Dininitatis corporaliter, plenitudinem illam habitare IN CARNE intelligendum est. Et rursum:

In Christo, hoc est, in CARNE eius, habitat omnis

plenitudo Deitatis eius corporaliter.

In Epistola ad Epictetum: Ipje solus Emanuel appellatur, veluti (ORPORE DIVINITATIS PLENO AC PROINDE DEIFICATO.

EVSEBIVS Episcopus Emissenus in sermone ad feriam 5. post passionis Dominicam scribit; Maiorem reuerentia Christi Humanitati serunt gentiles (connersi) quam eius Dininitati Indai aliquandocx=

do exhil Deum, Nosant TATE PLEN cum P tem, pro conforti testimo. bu: Di mam, imperf por:

> BA Deitas y mel ransit ad ferr facult Pa

GE

lumit IPSA non fu In

ti affi RIA G Schal

caro

Dece

do exhibuissent, Ipsi enim (Iudai) neque esse ipsum Deum, nec sancti Spiritus gratia unctum credunt. Nosantem, ETIAM SECVNDVM HVM ANITATEM OMNI VIRTVTE ET GRATIA PLENVM ESSE CONFITEMVR, dicentes cum Psalmista: Dilexisti institiam & odisti iniquitatem, propterea unxit te Deus, Deus tuus oleo latitia pra gonsortibus tuis.

GEORGII NYSSENI quoque valde illustre testimonium pracedenti capite annotauimus, cum scribu: Deum Lozov, per communione ad corpus & animam, non suisse alteratum, neque participem factum impersictionis corum, sed tradidisse eis (anima & corpori) DIVINITATIS SVAE VIRTVTEM.

BASILIVS in S. Natiuitatem. Quomodo Deitas est in sarne? Quemadmodum ignis in ferro, & me Casanas, and me Casanas, id est, non ransitive, sed distributive. Non enim excurrit ignis affirum, sed manens in isso distribuit ipsi propriam facultatem.

Paulo post: Sicut ignis serri proprietates non transsumit: sic sancetiam HVMANA DOMINI CARO IPSA PARTICEPS FACTA EST DEITATIS, nonsuam propriam tradidit Deitati imbecillitatem.

In Psalm. 21. NATVRA ASSVMPTA Divitati assumenti cam est unita, EIVSDEMQVE GLO-RIA ET HONORIS PARTICEPS ac consors sacta.

GREGORIVS Nazianzenus in sermone Paschalipagina 341. Nascitur quidem ex virgine, cuius caro & anima iam anteà à sancto purgata erat Spiritu. Decebatenim, vt stageneratio ornaretur, prins tamen

N 3 virgi-

virginitas honore decoraretur. Procedens autem Deun, post assumptionem vnum ex contrarys duobus Carne & Spiritus, ex quibus hic (Spiritus) quidem Deuseras, ILLA (CARO) VERO IN DEITATIS CONSORTIVM ASSVMPTA.

Idem in sermone Paschali: Perfectusest (hristus: non ob Divinitatem tantum, qua nihil absolutius: sed & propter unctionem Deitati adiunctam, sactama, illudidem, quodeam unxit. Quin dicere audeo ouobeon.

Epiphanius contra Arium: Caro à Maria, & ex nostro genere existens, transsigurabatur in gloria acquire existens, transsigurabatur in gloria acquirens of contract of the contr

Idem in Ancorato: Non fect confusionem Naturarum, nec humanam Naturam aboleust: sed Correvs terrenum una cum Divinitate potens efficiens, IN VNAM VIRTVTEM SEV POTENTIAM VNIVIT, unus existens (hristus, non duo.

Contra Diomaricas: Deus Verbum babens inse totam persectionem, existens ipsa persectio: ipsa potentia, Elux ipsa ASSV MPTAM MENTEM, ET TOTVM SVVM CORPVS IMPLEVIT & persecit.

In Ancorato: In ipso inhabitat omnis plenitudo Diuinitatis CORPORALITER. (hristus enim receptaculum est sapientia & Diuinitatis.

Eusebij testimonium, ex libro eius 4. cap. 14. supra commemoratum est, nempe quod 2000 Ex SEIRSO

LA COMMYNICARITHOMINI, non autem quicissim ex Naturamortali ca. qua upsius sunt, insereceperit, & quod dininam virtutem mortali subministratus

stratus

frarit natur C:

mensus syme: Del

fieres, TIBI trana lem I

Hom te pro VIN

plum um D ralite

igitus IES

ait, n gnita fed-n Hon VT

I M. MAIESTATIS. Z. 2. 183 C.

frarit, non autem vicissim ad consortium mortalitatis natura Verbi detracta sit.

CYRILLVS: Naturarostra à Filio Dei assumpta mensuram suam excessit, & in CONDITIONEM AS-

symentis eam, per gratiam translata est.

De Incarnatione vnigeniti: Verbu in id. quod non trat, seimmist, set & hominis naturaid. quod noerat, seitet, DIVINAE MAIEST ATIS DIGNITA-TIBVS NITESCENS, qua subleuata est magis vltranaturam, quam deiccit instra naturam invertibilm Deum.

lbidem cap. 3. Descendisse dicimus de cœlo Filium Hominis, per Vnitatem dispensatoriam, Verbo tribuente propria (ARNI GLORIAE SVAE ET DI-VINAE MAIEST ATIS CLARITVDINEM.

Lib.2. In Ioannem cap. 49. Non permittit, vt Templum, quod exvirgine sumptum fiit, alium Filiu, & alium Deixoyoy quis pradicet, quamuis, qua vtrig, naturaliter insunt, decentem distinctionem suscipiant. La wimer Deoxoyo est, sic Homoer muliere. Vnus igiturex vtris, Christus, FILATIONE ET MA-IESTATE DIVINA INDIVISIBILIS.

Libro II. cap. 20. Deitatis nomen datum sibi à Patre ait, non quia, cum no esset natura Deus, ad Deitatis dignitatem vocatus sit (non enim adoptatus est, vt nos, sed natura Filius est) sed quia, vt scriptura testantur, Homo sactus est, qua vt Deus naturaliter habet semper, VT HOMO IN NOVISSIMIS ACCEPIT TEMPORIBUS.

Lib. 8. Thefauri cap. 1. ES NATURAE HV-MANAE PROPRIVM A DEO ACCIPERE. Quid enim habet, quod non accepit, vt scribitur?VT HOMO igitur per gratiam à Deitate accipit, que ve Deus naturaliter habet.

Lib. 12. Thesauri cap. 15. CORPVS Christitem. plumest vere: In ipso enim voluit habiture CORPO-RALITER TOTA PLENITYDO DEITATIS. vt ait Paulus.

Libro de recta fide ad Theodosium: ANIMA unionem fortita ad hogov, descendit quidem in infer. num, DIVINA AVTEM VIRTVTE ET EFEL-CACIA utens, etiam friritibus, qui illicerant, apparuit, dicens compeditis: Foredimini.

De recta fide ad Reginas: Fastigium quidem Deitatis occultans humili sensu incarnationis, humilitatem autem CORPORIS, quod videbatur, EFFICA CIA

DEITATIS EXTOLLEBAT.

Posteriorelibroad Reginas: In quo igitur habitauit omnis plenitudo Deitatis corporaliter? Itaq proprie quidem & seorsim in natura Verbi putare hoc esse factum, VALDE STYLTYM FORET. NAM PERINDE ESSET, AC SI DICERES, QVOD

Nota be-IPSE VNIGENITVS HABITASSET IN SEIPSO. ne.

THEODORETVS in capite de Antichristo: Verbum incarnatum NON PARTICVLAREM GRATIAM CONTULIT ASSUMPTA NA-TVRA, sed TOTAM plenitudinem Dininitatis complacuit in ipfa habitare,

Dialogo I. apud Theodoretum: Qui vnxit,naturà Deus est ex Deo natus : Qui vero unctus est 26 Tintov acquisitiam accepit virtutem exquisito

Templi opificio ornatus.

AMBRO-

He accepa enim f ner fos CAR lute fai

defpici

in fant

Doms

celleni prefer canac hahen Holus

> corpo dictu roint quod quo n tas be

pleni P Hon tura CVL Verl

MAIESTATIS. L. Z. 185 C.

Ambros Ivs de fide resurrectionis: Non est despicienda CARNIS HVMANÆ NATVRA, qua in santa Trinitaris substantiam, arg, consortium per

Dominum Christum ingredimeruit.

Heb. 1. Vnctus præ consortibus. Quoniam hane benedictionem supra omne genus humanum agnoscitur accepisse, vt vnctus singulariter cateros vngat. In illo enim sons benedictionis, prout ipsi visum suerit, per vniuersos electos competenter emanat. Sed hac omnia CARNI conueniunt, cui Verbum vnitum est prosalute sanctorum. Et hanc vocat HVMANITATIS excellentiam.

AVGVSTINVS Epift. 57. Deux licet totus sit present, non tamen ex toto illum capiunt, sed prosua capacitatis diversitate aly amplius, aly minus ipsum bahent, ac capiunt. De Capite verò nostro (bristo, Aposolus ait: In 1960 inhabitat tota plenitudo Divinitatis corporaliter: Non quòd corpus sit Deus, sed corporaliter dellum est, o y ia et in Christit Corporaliter tan qua a min templo, habitat Deus. Hoc verointeresse arbitramur inter caput & membra catera, quod in quolibet, quamuis pracipuo, membro, vi in aliquo magno Propheta aut Apostolo quamuis Divinitas habitet, non tamen sicvi in Capite, omnis plenitudo Divinitatis.

PRIMABIVS in 1. cap. ad Hebr. Christus quog. Homoinhoc est maior omnibus Angelis, omnig, creatura, quia POTESTAS, QVÆERATANTE SECVLA, requieuit in illo HOMINE ASSVMPTO à Verbo, ex tempore conceptionis.

Quando assumpti Hominis meminit Prima- Vota-

DE COMMUNICATIONE

fius ad Christum iuxta Humanam naturam digis tum indendit: siquidem Noy @ non assumpsit Personam, sed Naturam assumpsit Humanam.

HESTCHIVS in Leutt. cap. 5. Manifestum est nos non peccare, Trinitatis partem CARNEM Pomini dicentes, propter inseparabilem incarnati Verbi cum ea unitionem. Quare autem Trinitatis pars est? QVIAINDIVISIBILIS EIVS EST GLORIA ET VIRTVS, ita ut Paulus de Christo diceret: In ipso inhabitat omnia plenitudo Destatis corporaliter.

THEOPHYLACTVS Ioan. 3. Nos ally omnes ad mensuram accipimus operationem Spiritus: Ipstautem Christo non ad mensuram dedit unam vel duas virtutes, sed ipsum Spiritum INTEGRVM HARET SVBSTAN-

TIALITER.

Heb.1. Non ex mensura Spiritum sanctum accepit Christus, neg, vt is, qui per Spiritum operatur mirifica: Verum inunctus est pr. E. SENTIA, A DEO QVE TOTO VNGVENTO, ET TOTOINVNGENTE.

PAVLVS Emissenus Episcopus in Homilia quadă coram Cyrillo habita. Solius Des est remittere peccami Dicit autem: Vt sciatis potestatemhabere Filium hominis remittendi peccata. Iterum dicit: Nemo ascenditin cœlum, nisi, qui descendit de cœlo, Filius hominis, qui in cœlo est, Vides cum, qua DIVINIORA sunt HVMANITATI tradidisse.

LEO PRIMVS, epiftola 22. Assumpsie nostram naturam, non ut minueret Divina humania, sed v I AVGERFT HVMANA DIVINIS.

DAM ASCENVS lib. 3.cap.3. Qua humana funt, λόγ & fibi attribuit peculiariag, facit, nã ipfius funt ea,qua

Hebr.i.

SVA, X

quod e.

MVN.

GLOR nicat

Lil postasi dayo

Ibi Uwo se unt tissimi

MA I NEM aquas

N & Po non v

TAT

MAIESTATIS, L.Z. 187 64.

M.qua sancta ipsius Carnis sunt, & TRADIT CARNI sva, χτι τ δ αντιδύσεως τζοπον, propter naturarum

in se innicem weizopnoir.

Eodem lib.cap.7.jciendum insuper, quod essis e inuicumimmeare Domininaturas dicimus, scimus tamen, quod ex Diuma natura n Eczophors prouenit. Nam aunia pertransit, quema amodum vult, & permeas anna, per ipsima autem nibil. Et ipsa quidem PRO-PAIAS GLORIFICATIONES CARNI COM-MVNI CAT, cum ipsa maneat impassibilis & immunis passionum carnis.

Idem repetitur cap. 15. Igitur PROPRIAS GLORIFICATIONES DIVINITAS CORPORICOMMUnicat & ipsa permanet passionum Carnis immunis.

Libro 4. cap.19. Propier unionem secundum bypostasin, & Caro Deisicari dicitur, & Deus sieri, &
love similis dicitur.

Ibidem: Appellamus γεωσιν, λόγωσιν χ΄ Εςψωσιν Carnis, intelligentes divitias, que carni accefse unt ex vnione, ac quasi concrescentja Carnis ad altissimum Verbum Dei.

GREGORIVS Magnusi. Reg. 1. Qui INFIR-MA HVMAN & NATVR & IN CELSITVTI-NEM DIVINITATIS assumpsife cognoscitur, super aquas virtute propria serebatur.

NICOLAVS de Lyra, Luc. 2. Christus Rexest, & Pontisex. Ideo bene dictur Christus, idest, unctus, non unitione humana, sed dinina, quia in HVMANITATE pro nobis assumpta fust unctus à Deo Patre, una tota Trinitate. PLENITUDINE GRATLA.

Secundum

secundum quod dicit Pfal.45. Vnxit te Deus, Deustum oleo laticia pra consortibus tuis, propter quod dicum Ioan.z.cap.quod datus est ei Spiritus no ad mensaram, scilicet aliorum hominum, SED SECVNDVM OMNEMPLENITYDINEMNONSO. LVM sufficientia, sed etiam redundantia inomnes alios quantum ad sufficientiam, secundum quod dicitur Ioan.1. De plenitudine eius nos omnes accepimus.

Concilium generale fextum: Citatur ibi Crrilli sententia ex oratione contra libidinosos: CARO Christi non intelligitur in naturam Deitatis transmigrasse sedquia Noy & G.L. ORIA PROPRIAIL. LAMILLVSTRAT, recte intelligitur impleta di-

gnitatibus Deum decentibus.

CASSIAN VS de Incarnatione ad Leonem, lib. 1. recitans confessionem approbatam ab Ecclesius Aphricanis & Gallicanis, inquit : Non ex similitudine de duabus in se inuicem ingredientibus creaturis putemus Deum hominema, commixtu, ve conflatiligenere duas Naturas in vnam real ctas arbitremur substantiam. Deus enim qui capibilis, no capax est, penetrants non penetrabilis implens non implebilis, PFR INFV. SIONEMPOTENTIAE SV AF mifericardi ter N ATVR AF est mixtus HV M AN AE.

L V D O L P H V s de conceptione Saluatoris, capitulo 5. Dicit autem (Angelus) Hic erit magnus, non quod ante partum virginis non fuerit magnus, femper enim fuit magnus Deus. Sed futurus erat MAGNYS Homo, quia magnificentiam, quam habuit Filius Del aternaliter per Naturam, accepturus erat Filius Virginis ex tempore per gratiam.

Ibidem

DE

Thi

Dinin

nem I.

mina,

fential

perhi

ritug Chri

pensi P mon

profi

EXINANITIONIS. L. 2. 119 C.M.

Ibidem: Sub vmbra Carnis latuit virtus Deitatis. Diuinitas enim obumbrata fuit Virgini per susceptionem Humanitatis, vt quod impossibile erat mortali sæmina, obiectu tamen VIVIFICI Corporis serret prafentiam Maiestatis.

CAPVT V.

DE STATVEXINA-NITIONIS.

Vanquam autem orthodoxi Patres, per Vnionem hypostaticam Homini Christo Maiestatemillam dininam iuxta carnem communicatam esse, nobiscum profitentur: Tamen eamnon plene in exinanitionis statu declaratam illustratamá, fuisse perhibent, sed latuisse eam sub seruili habitu atg, forma, quam assumpserat, assenerant: ita tamen, ut in media humilitate non dubijs argumentis eluxerit: Et bucreferenda erunt primo testimonia ea, quihus sapientia Spiritug, creuisse Christum docent. Deinde ea, quatradunt Oristum in faciendis mir aculis ceterisá dininis operibu fuam (quam etiam iuxta Humanitatem acceperat) divinam virtutem potentiamą tempore exinanitionis declaraffe. Tertio ea insuper que docent Maiefatem hanc Christi per Vnionem acceptam, ne in extrema quidem humilitate, hoc est, in morte atq, fepulchro, penitus obscuratam fuisse.

Primigeneris testimonia sunt hac: Athanasius sermone 4. contra Arianos: Corporiserat proficere, quo proficiente, prosecit in eo Deiratis Exhibitio coram illis qui insum videbant, Quanto autem magis Diuini-O tas reue-

190 S . DESTATV

sas reudabatur, tanto plenius gratia crescebat. Irem: Paulatim corpore adolescente, VERBO. QVE SEIPSVM IN CORPORE MANIFESTAN-TE, factum est deinde, vt agnosceretur pro Filio Dei.

Item: Augescente magnitudine corporis vna CRE-SCEBAT IN EO DIVINITATIS MANIFE-STATIO, innotescebata, apud omnes, ipsum esse templum Dei, Deumg, in eins corpore existere.

Item: Non sapientia, quatenus sapientia est, profecit, sed HVMANITAS in sapientia profecit, transscendens paulatim humanam naturam, deisicata nimirum & organum sapientia facta, vt PER idsuam every evan exerceret, sapientiag, inde eluceret, omni-

busq, innotesceret.

Cyrillus lib. 10. Thefauri, cap. 7. Si Christus, qui est sapientia, profecisse in sapientia scribitur, non ipse profecto (Sapientia enim in se ipsa proficere non potest) non ergo ipse, sed humana proficiebat natura. Nacum in dies in ipso Deitas manigestaretur, mirabilior & sapientior videbatur. Proficiebat ante in ipso natura humana hoc modo: Assumpsit sapientia Dei, hoc est, Filim Des nostram naturam, PAVLATIMQVE TVM VER-BIS, TVM FACTIS DEIFICATIONEM ASSVMPTI HO-MINIS REVELANS, PROFICERE IPSVM REVELANDO FACIEBAT. Et sic ipfa natura (humana) proficiebatin sapientia, in qua erat Deificata, per quam etiam nos fily Dei per gratia effecti sumus. Et ita in Christotantum pfecit natura nostra, vta corruptione ad incorruptions, & ad DIGNITATEM DEITATIS in Christo peruenerit.

Secundo, quod in medio exinanitionis statu xor vavia illa Maiestatio & omnipotentia in Christoefful erst.

fulleri

Patre.

tentun

mods

pronu

A. Na

λογα

fram

tlarif)

traon

huma

mra

Cortin

mira

nem

mons

ralia

Colute

dicus

IN

te Di

OPE

quen fixif

A

EXINANITIONIS. L. Z. 191 CF

fulferit, per miracula, aliag, dinina opera, que fecit; Patres vnanimibus votis atq, sententis passim confitentur, dum Xogov suam propriam virtutem in huiufmodioperibus per Humanitatem assumptam exeruisse pronunciant. Dumg boc modo bumanam quog Chrifi Naturam in xo voviav edendorum miraculorum à hoywassumptam adhibitam jafiisse scribint, eo ipso nofram de omnipotentia novovice personali doctrinam clarissime confirmant, cum certo certius sit, atque extraomnem ambigendi aleam positum, miracula non humane sed divine, non finite. et create potentia, sed Chuinfinita, co increata amnipotentia Dei opera effe, wraillud: Tufacismirabilia falus. Et tamen in confortium atg communionem huius virtutis edendorum miraculorum Naturam Christi humanam per Vnionem personalem vere enectam, his sequentibus testimoniys orthodoxa Ecclesia semper docuit.

Athanasius de Incarnatione Verbi, eius g, corporali ad nos aduentu: Iam si Christi corpus agritudine laborasset, & sub omnium oculis hoy & Dei ab eo dissiluto recessisset: non sine dedecore habitum suisset, medicum alienorum morborum suum, quo vsus erat in curantis Ægritudinibus, instrumentum correptum à morbis neglectui habmise.

Ibidem: Si ex viribus eius in hacrerum vniuersitate Diuinitatem eius agnouissent: agnouissent quoq, & OPERA CHRISTI CORPORE DESIGNATA non hominis esse, sed omnium saluatoris Dei Verbi, quem si cognouissent, nunquam Dominum gloria crucifixissent. Quemadmodu ergo, si quis Deum natura inuissilent.

carpo

rafep

INE

Se

que la

omns

Etqu

bat vi

rur lu

[eruie

corpu

Patri

SVO

garen

euma

Gluat

aut qu

enim

trata

mis, q

quam

CAR

carni

etiam

Ibi

In

Et

Ib

uisibilem & nusquam conspectui patentem conspicera velit, ex operibus eum assequitur & intelligit:ita etiam qui mente non videt Christum; SALTEM EX OPERIBVS CORPORIS eum addiscat, & explores, an humana ea sint, an diuina existimanda. Quod si humana videantur, subsannet si libet. Sin autem non humana, sed Dei esse comperiantur, omittat risus & subsannationes, & potius admirationi habeat, PERREMTAM VILEM (CORPVS) DIVINA NOBIS MANIFESTARI.

Ibidem: Caterum, vt ex istis deprehendebatur Corporaliter adesse: ta ex OPERIBVS, QVAE FA-CIEBAT PER CORPVS, Deise Filium manis-

Stabat.

Ibidem: Hac omnia (scilicet quod aquam in vinum convertit, quod super mare vt aridam ambulauit, quod quinq, panibus quinque millia pauit) Hac omnia vt saceret, probè congruebat nostro saluatori, vt quandoquidem eius in rerum natura administrationem ignorarent homines, neg, ex rebus creatis animadueterent ipsius Divinitatem: SALTEMEXOPERIBVS CORPORIS causam & occasionem cognoscendi Patris ducerent.

Etiterum: Quapropter rectum erat, ipsum, vt hominibus opitularetur, in specie hominis peregrinari, corpus όχ, quod illis simile esset, assumere, vt si eum cognoscere non vellent exmundi administratione & proudentia, SALTEM EX OPERIBVS CORPORIS, primo Dei λόγον in corpore, deinde ex λόγον Patrem cognoscerent.

Dialogo 5, contra Apollinaristas: Sicut animain corpore

EXINANITIONIS. L. Z. 103 C.F. corpore . fic Deus Noy @ unitus homini edit prodigia, no separatus à NATVRA ASSVMPTA, sed placuit es IN EA, CYM EAST PEREAM, POTENTIAM

WAM DIVINAM exercere.

Sermone 4. contra Arianos. Quin & en opera, que sunt propria Verbi, qualia sunt, mortuos excitare, cecis visum reponere, hamorrhoissam sanare, ea quoque omnino CORPORIS ministerio peragebantur. Et quemadmodum Xoy @ carnis infirmitates baiulabat vt suas, neque id mirum, erat enim caro ipsius : Ita rursus cum caro suo minister io Dininitatis operibus inferuiebat, illa opera in carne fiebant, quia caro illa eras fois proprie corpus Deisi e ade eget doser intripur butis carner bajellat gam, fois proprie corpus Deisiness mountain seet vealt willa & communicate de se libidem: Cum Xoy & diuinitus designares operamentains de libidem:

Patris, non erat seorsim à sua carne, SED IN IPS O

SVO CORPORE HÆC OPERA PATRABAT.

Ibidem: Quod neminem ex rebus creatis, neg, vulgarem hominem, sed naturalem & verum Filium Dei, umg hominem factum & nihilominus Dominum & saluatorem inuocamus: hoc ipsum quis non admiretur? aut quis non statueret', rem plane dininam esse? Nisi; enim opera Deitatis Verbi PERCORPUS natrata fuiffent, nunquam homo Deificatus effet : Rurfum nis, qua propria sunt carnis, Verbi dicerentur, nunquam ad plenum homo liberatus fuisset.

Etrurium: Quamuis O.P.F.R. A Patris P.F.R CARNEM facienat, nihilo tamen minus affectiones

carnisin en apparehant.

Ibidem: Non dicimus illa hominis fuisse miracula, etiamsi PER CORPVS consicerentur, sed Dei.

In Euangelium desanctissima Deipara: Hunc

Leeus sgitur HOMINEM, quem dicimus à Novagesta-Act. 10. tum, hunc ipsum Deus Pater cooperatione Spiritus sanexpica- Eti, vna simul collaborante silso, inunxit Spiritus sancto, tus. tribuens ei OMNEM EFFICACIAM, eundemand, VIRTVTE altissimic circumcinxit, vt posset sustinere omnem aduer saria potestatio impetum, & operaride-

inde curationem in populo.

Dialogo 5. de Trinitate: Deus Noy & in humana rationalinatura, & PER HV MAN AM NATURAM PROPRIAM SVAM VIM OPERANDO EXERENS, bumanitatem illam suam, vitra & supra propriam suam naturam, perficit prosuo beneplacito, neg, tamen prohibet, quo minus sit animal rationale.

In oratione de dicto, Devs ex Deo: Missio vocatur amino, qua inuisibilis redditus visibilis OPERATIO-NE DEITATIS PER HVMANVM CORPVS.

ap.7. Cyril. de incarnatione vnigeniti. cap. 7. Communes facit tanquam cum sua CARNE DIVINE SVE MAIESTATIS OPERATIONES, VT POSSIT ETIAM VIVIFICARE MORTVOS, SANARE INFIRMOS.

Cap. 8. Nos non proiecit, quod fuerat, transformauit autem magis ASSVMPTAM NATVRAMM

SVAM gloriam & OPERATIONEM.

Paulo post: Adunatus inastimabiliter Humanitati Deus, seruaust quidem ipsam in eo, quod suerat, er ipse permansit, quod erat: semel tamen adunatus, quasi vnus iam cum ipsa putatur, ea qua sunt illius, sua faciens: CONFERENS AVTEMEI (Humanitati) ipsenatur, ex sua SVR ESVA OPERATIONEM.

Cap. 9. Odor estres incorporea, habet autem quasiproprium propri intellig natur rem su esse in c DIVI

Lil diema utebas COO

De tuos no Vinification mortus

git: Ac fimul bomin ex vir est, (SV A

fi vid TVM RAN

In quide est, es mode

EXINANITIONIS. L. 2. 105 C.F.

proprium corpus, id, in quo est, tamen vnum ex vtrog, Subiecti intelligitur: Ita etia de Christi intelligimus Dininitatis voce donatură,que suam excellentissimă Maiestaiem vt odo- micilium rem suamssimum mundo dispergat, tanquain subiecto inhabitaeffeincorpore HV MANIT ATIS. IN EO ENIM 115 X0790 DIVINA SIGNA OPERATVSEST.

Lib. 4. in Ioan. cap. 14. Has de causa in exuscitandimortus non folummodo verbo & imperio, at Deus mebatur : verum ctiam CARNEM SV AM quali COOPER ATRICE M nonnanguam adhibehat.

Derecta fide ad Reginas : Vinificare poffe mortuos non alteri, quam foli & naturali Deo congruit. Vinificat autem Christus per propriam CARNEM,

mortuos tangens & resuscitans eos.

Ibidem disserens de miraculo sanati leprosi subiungit: Admirabere in istis Christum operantem, vt Deum smul & CORPORE, vt Deum quidem dum vuit, vt hominem autem dum extendit manum. Vnus igitur ex virifque Filius. Nam quamuis Verbu Caro factum est, OPERATUR TAMEN UT DEVS CVM SVA CARNE, que (Caro) per illud virtutem habet.

In libro ad Euoptium citat Diui Athanasij sententiam: Hac necessario antea examinauerimus, vt, si videamus ipsum QVASI PER INSTRVMEN-TVM SVI CORPORIS DIVINO MODO OPE-RAN FEM, cognoscamus, quod Deus existens omnia

operetur.

In Esaiæ cap. 6. Quemadmodum pruna lignum quidem est natura, verum tota omniex parte igni plena est, einig um & efficacitatem habet : ad eundem puto modum & sple Dominus noster lesus Christus merito

intelligit.

potest intelligi. Noy @ enim Caro factus est, & commoratus est inter nos Verum quamuis esset homo visus sobis similis, ratione dispensationis: tamen omnis plenitudo Diuinitatis in eo habitauit, modo inquamadunationis. Hinc & in Carne sua Plane Divinis SMAM OPERANDI VIRTVTEM habere cernitur. Tacto siquidem loculo, mortsum vidua silium resuscitauit, & cum inspuisset luto inunctis oculis, cacis visum restituit.

Libro 4. Leuit. de miraculo fanata hamorrhousa. Quia intellexit, qua esset Caro sanctas sanctorum: ideireò accessit & ipsa. Ipsa quidem carnem sanctam contingere non audet: nondum enim mundata
fuerat, neg, qua perseta sunt apprehenderat, sed simbriam tetigit vestimenti, quo sancta Caro tegebatur,
& sideli tactu VIRTVTEM ELICVIT EX CARNE, qua seab immunditia sanctissicaret, & plagam,
quam patiebatur, sanaret.

THEODORETYS citat & laudat hanc Apollinary sententia: Simixtio ignis cum ferro, que ferrum oftendit ignem, itaetia, at ea faciat, que sunt ignis, non mutat naturam ferri neg, igitur Descum corpore unio mutatio est corporis, licet CORPVS DIVINAS OP PERATIONES PRÆBEAT.

Item vocat Corpus Christi organum dininarum operationum,

THEOPHYLACTYS in Luc. cap. 5. vbi agit de miraculo sanati leprosi: Interimé hoc indicabat, quod sancta eius CARODIVINAM habet VIRTYTEM, é purificet, é vinisset, utpote qua sit Caro Dei.

Heb.9. Per amplius & perfectio Tabernaculu Car-

nem dicis Deus Xo tur in ips

In 7. c Non folse git, ut di FICV M priaVer ip[a, tolli

In 7.

omnes po

offe, adec

offssuper

mirabil

non add KATI DA dininis mam co

quaque tatum. fine act NA O FEST Crépy

ex uni

operan ciantu

nem

EXINANITIONIS. L. 2. 197 -

num dicit hic maius esse T abernaculum, quatenus & Deu Noy &, & OMNIS OPERATIO Spiritus demoraturin ipsa. No enim ex mensura impertit Deus Spiritu.

Ing. cap. Luca, de miraculo resuscitati fily vidua. Non solum verbo facit miraculum, sed & loculum tangit, vt discamus, quod Corpus eius Corpus vi v I v I II CVM sit. Quoniam enim Caro eius facta est proprial ethi omnia viui sicantis, propterea viui sca est &
ipsa, tollitá, mortem & corruptionem.

In 7. Marci. Tetigit linguam eius, vt ostenderet omnes partes sancta Carnis sua sanctas ac DIVIN AS asse, adeo vt & sputum solueret lingua vinculum, tamussupersluitas sit omne sputum. Sed in Domino ad-

mirabilia erant & BIVINA OMNIA.

CHRYSOSTOMVS in 3. cap. loannis. Spiritum non admensuram intelligit Baptista OMNEM OPE-

KATIONEM Spiritus.

DAMAS CENVS libro 3. cap. 17. Caro Domini dininis dotibus seu essicacis ditata est, propter purissimam cum Verbo vnione, siue secundum hypostasin, nequaquam sustinens excedentiam naturalium proprietum. Non enim secundum suam propriam essicaciam sue actionem, sed propter vnitum sibi λόγον, DIVI-NA OPERATVR, VERBO PER EAM MANIFESTANTE PROPRIAM VIRTVTEM siuo εκργειαν actionem. Nam etiam ignitum serrum wit, non haben enaturali ratione virtutem vrendi, sed exunione ignis ad serrum illam obtinens.

Cap. 19. CARO communicat Dininitati Verbi operanti, eo, quod tanquam per organon Corporis effi-

Ciantur DIVINA OPERATIONES.

Cap. 21. Propter hypostaseos identitatem & inseparabilem unionem locupletata est Anima Domini futurorum cognitione, VT ET RELIQUIS DIVI-NIS SIGNIS.

NICOLAVS de Lyra in cap. 2. Luc. Non est quastio de Christi potestate in operibus miraculosis, Quia suam potestatem a principio habuit. Sed quaritur de tempore, quo vsus est ista (potestate) in NATVRA ASSVMPTA, QUÆ ERAT ORGANYM DIVINITATIS ETIAM IN MIRACVLIS FACIENDIS.

Idem Actor. 10. Quem unxit Spiritu fancto & Virtute. Quomodo vnxit eum Deus scilicet lesumin HVMANA NATVRA? Spirnu fancto, id est, plenitudine gratia, Et VIRTVTE IN OPERATIO-NE MIRACVLORVM, IN QVIBVS HVMA-NITAS Christi erat instrumentum coniunctum.

Hactenus de miraculis, caterisq, diumis operibus Christi,ex quibus sancti Patres, vt Diuinitate Persona, sic Maiestatem demonstrarunt humana Natura, quippe quod in his ipfa aterna Destas Verbi suam propriam potentiam in assumpta Natura, cum ea & per eam exeruerit sicut anima suas vitales & animales operationes in corpore, & per corpus exerit. Qua de causa Cyvillus in Epistola synodica scribit: Verbum in assumpta Natura talem sibi habitationem fecit, qualem & anima habere creditur ad proprium corpus.

si terp reality frit Quamuis autem deinde tempore passionis er morin se of conference Civille Lor De in Carnequieuit, ut pati, & mori hoc habuit Corpus Christi ex Vnione cum Deo pracateris corporibus eximium, & prorsus peculiare, quad

mer corr

fus non

mam m

cam a

tem ha

beo ref.

propter

mortale

momer

quiape

Huma

monus.

tum. S

tuus es

λόγω

olum p

propte

corpus

Etum.

Deus

tis. Et

ea, ida

peccal

tamen

1131111

in qui corpor

morte

tellita

EXINANITIONIS. L. Z. 1, c.F.

mecorrumpi, nec à morte teneri potuit. Etenim Chrifus non aliqua necessitate, ut nos, sedubra voluntate mortuus est, ipfa attestante Veritate, loan. 10. Ego animam meam pono, ut iterum sumam eam. Nemo tollis eam à me, sed EGO pono eam ame ipso. Potestatem habeo ponendi animam meam, & potestatem habeo resumendi eam. Et certe nisi (hristus seipsum propter nos exinaniuisset & voluntate constituisses mortalem, duplici iure secundum Carnem iam inde à momento Incarnationis immortalis extitifet, primo quia peccati (cuius stipendium mors est) saneta ipsius Humanitas erat expers. Deinde principaliteriure Vmonis, quia corpus eso cuipsa vita personaliter esfet unitum. Sicut autem non coactus, sed volens ad perficiendam redemptionem nostram vere & no simulate mortuus est: Sic, quia sanctum ipsius Corpus cum viuisico λογω etiam in morte vnitum, adeog, ipsius Vita templum permansit:impossibile fuit, ut corrumperetur, ida, propter Vnione personalem, qua soluta fuisset, si Christi corpus more aliorum in puluerem terra fuisset reda-Etum. Quod & Petrus Actor. 2. oftendit, cum inquit: Deus suscitauit Iesum Christum solutis doloribus mortis. Et addit: quatenus impossibile erat illum teneri ab ea,idg, ex Psalmo confirmat. Et quia Ade caro, si non peccasset, nunquam fuisset subitura corruptionem, qua tamen cum Deo personaliter vnita non erat : quanto minus possibile erat, ipsius Fily Des propriam Carnem, in qua vita aterna universa plenitudine Deitatis sua corporaliter tanquam in proprio suo templo habitat, à morteteneri? Vnde ex vi Vnionis necesario adimmortalitatem eternitatema completo redemptionis opere,

debuit resurgere. Et hoc quidem modo etiam Patres, cum de morte Christi, tum einsdem, qua homo est, im-

mortalitate scribunt ac sentiunt.

HILARIVS in Matthæum : Filium Dei assum. psiffe corpus, & hominem factum effe perfecta confessio est: Quia sicut aternitas corpus natura nostra accepit: Ita cognoscendum est , naturam corporis nostri ATER-NIT ATIS posse accipere virtutem.

ATHANASIVS de incarnatione Verbi, eiusq, corporali ad nos aduentu: Corpus, quod communem cum omnibus naturā habebat (corpus enimerat humanum) quanquam nouo mirraculo ex quiraine coaluerat, populi fili no se martale tamen erat & ad similitudinem sui generis

mortem exceptt. Neg tamen secundum naturam suam ob Verbi diuini ingressum corrumpebatur, sed PRO-PTER INHABITANS DEI VERBVM EX. PERS CORRVPTIONISERAT. Vtrumq, in eode esse contigit mirabili prorsus ratione, cum & mors in Dominico corpore vim suam exercuerit, & mors, corruptela ob domicilium ibi numinis profligata sit.

Et mox:Vt non moreretur, sieri propterea non poterat, quia pro omnibus in mortem offerendum (Corpus Christi) destinabatur. Vt autem extinctum maneret, neg, id fieri debuit, eo quod VITA TEMPLVMESSET. Vnde & mortuum est vt mortale, & reuixit per suam,

que in ipfo erat, vitam.

De passione in oliueto. Laz arus infirmatu mortuus est Dominicus vero homo non infirmatu,nec inuitus fed VOLENS venit ad mortis dispensationem, confortatus à Xoywin ipso inhabitante. Dininitas igitur Fily est, que ponit & rursus accipit animam hominis, quem

nis,que & imp tiam,a

[uam] A SVO

Carne

talitat gritate transc eins,9 amex consta in Carre

ruptio

ac dos

DE TI C

EXINANITIONIS. 2. 2. 201 C. 6.

พัง,quem ferebat. Plenum enim hominem assumpsit, บร & impleret ipsum, & cum eo mortuos viuificaret.

n-

Ŋ.

Tio

.

Idem: Corpus Christicommunem habens substantiam, adreliquorum similitudinem moritur. Propter wnionem verò iam non corrumpitur iuxta propriam suam Naturam, sed 200 inhabitans PROHIBVIT ASVO CORPORE CORRUPTIONEM.

Cyrillus ad Theodosium: Non fas est diceres
Carnem unitam Verho, corruptioni aliquando esse obnovia, és divinam anima detineri intra portas inserni.

Videmus ergo sanctos Patres Carni Christi immortalitatem, non ut Ada ante lapsum ex sola natura integritate, sed potissimum ex unione cum viuisicante hoya transcribere. Mortem verò Christi ad exinanitionem tius, qua voluntaria suit, referre. Quamors ita vim su-amexercere debuit in Christi corpore, ut inde nostra constaret redemptio. Vicissim autem hoya illam insanum mortis intra certos limites cohibuit, es corruptionem seclusit à Carnesua, ne ipsius Vita templum ac domicilium esse desineres,

CAPVT VI.

DE STATV MAIESTA-TIS, DE GLORIFICATIONE

CHRISTI, eiusq; ad dextram Virtutis exaltatione, & de ijs, quæ in tempore illi data leguntur.

A Ccedamus ad alterum Saluatoris nostri Iesu Christistatum, gloria scilicet, quem nobis articulus sessionis ad dextram Dei describit. Circa cuius cuius explicationem tanto facilius de sententia Oribodoxorum veteris Ecclesia Doctorum licebit statuere, quod ex pracedentibus sam constet, quid de Communicatione Maiestatis per V nionem sacta, có in statu Exinantionis per miracula declarata senserint. Etenim cum Christo secundum carnem in bumiliationis suma seculi illa constituto, nibilominus divinam Maiestatem apertissimis ac prorsus respagabilibus tessumonis, adscripserint: quanto magis nunc ei addexiram Virtutis, Maiestatis có omnipotentis Divina iuxta Humanitatem exaltato hanc communicationem Maiestatis adscripsis putandi sunt? Nist sorte quis absurtissime existimet, eos de Christo nunc in gloria constituto minus sentire, quam de code prius humiliato senserint.

Porrahac exaltationing abudest quameius Mais. Statis (quam ab er rno inxta Divinitatem a Patreha huit er in Vnione personali surta Humanitatem accepit fed exinanitionis tempore perfect a confummatag, eius nsurpationem exinaniuit, de non nisin miraculis nonnunguam . at dictum est . exercuit) plenissima declaratio es usurpatio Respectu cuins plenary essus ue cuepyeracaccepife ea dicitur que sam ante quidem per l'nionem habuit, non autemusurpauit, codem plani Sensu, respectu at g, modo, quo Iesus Maria Filius, Act. 2. in die ascensionis sua in coelos, Christus & Dominus fa-Etus pradicatur a Petro, quem tamen iam inde aboltimainfantia in prasepi Christum & Dominum angelico preconio celebratum constat, dicente ad Pastoro Angelo: hodie natus est vobis Saluator, qui est Christin Dominus.

Audiemus igitur ex ore atg₃ scriptis Patrum, quod Christo Christo taxat si cumsex propria apfam a in cælis loco dej

Non su epinem ADD i rimus,

mam P incorporatione prione una N

> Mi coli Pai morta leuata

Ibi cœli al RAM

MAIESTATIS. L. 2. 209. E. 6.

Christo secundum Humanitatem, non quandam dunturat sinitam. É creatorum donorum terminis circumscriptam gloriam attribuant, sed adipsius Novy proprium gloriam potentiamá, insinitam, adeoá, ad spám dextram Dei (qua nec locum aliquem creatum incælis, nec dona tantum sinita, vilo vipiam scriptura loco designat) euestum esse declarent.

TERTVLLIANVS in libro de carne Christi:
Nonsumus tanta amentia, vt ipsam CARNEM Christi
opinemur vt peccatricem eu ac uatam esse, cum illam &
ADDEXTRAMPATRIS in cælisprasidere meminerimus, & ventur am inde suggestup ATERNACLA-

RITATIS pradicemus.

CYPRIAN VS de Symbolo: Sedere ad dexnam Patris, carnis assumpta mysterium est. Neg, enim incorpore a illi natura convenienter ista absque assumpione carnis adduntur, neg, sedis cœlestis prosectum diuna NATVRA, sed HVMAN A conquirit.

Ibidem: Igitur consummatam passicnibus C A R-NEM, atque in eam protoplasti lapsum resurrectionis virtute reparatum, IN DEXTRA SEDIS DEI ALTISSI-

Mi collocaust.

Paulòpòst: Placuit autem, vt C O R P V S, quod mortale & corruptibile susceperat, de sepulchripetra leuatum, & immortale atque incorruptibile effectum, iamnon in terrenis, sed in cœlestibus, ETIN PATRIS DEXTRA collocaret.

lbidem: Denig, quianouus iste ingressus portarum cœli adituis, & principibus videbatur, videntes NATV-RAM CARNIS cœlorum secreta penetrantem, dicunt ad imuce, sicui Danid plenus Spiritu enunciat: Tollite por-

tas Prin-

tas Principes vestras, & elenamini porta aternala, dintroibit Rex gloria. Quis est iste Rex gloria? Dominus fortis & potens, Dominus potens in pralio. Quavox viig, non propter Dininitatis potentiam, sed propter nouitatem CARNIS ascendentis ad DEXTRAM DEI strebatur.

DE ASCENSIONE. Humilitas CARNISMoftra THRONO IVDICARIO HONORATA EST.

Ibidem: Revertenti ad Patrem solennia obsequia impendebant, & festiviis affectibus venerabantur Hominem svpra & festiviis affectibus venerabantur Hominem svpra & festivii affectibus venerabantur Hominem svpra & festivii affectivi and privilegio singulari, vtin nomine eius omne genu slecteretur, & supra omne nomen, nomen eius excellentia coleretur.

HILARIVS libro 3, de Trinitate: Id quod detempore est, gloriam eius CLARITATIS, QVÆ SINE TEMPORE EST, accipit, vtin Dei VIRTVTEM, & spiritus in corruptionem transformata Carnis cor-

ruptio absorberetur.

Libro 9. Nunc glorificatus est Filius hominis, gloria enim omnis non Verbo, sed CARNI acquirebatur.

Idem in Psalm.2. Cùm ait, amodo videbitis Filium hominis sedente à dextris Virtutis Dei: tempus ostendit, quo Filius hominis, qui & Christus, & Dei Filius, consesse Dei Filius, consesse Dei honorandus esset, vt qui antea Dei Filius, tum quog, & Filius hominis esset, ad perfectum Filium Dei, idest, ad resumendam INDVLGENDAMQVE CORPORIAMENTATIS SVA. GLORIAM per resurrectionis potentiam gigneretur, quam gloriam à Patre cor-

отень

mam j MA S postula quam Ibi

poreus

resurri ante h

> sabelli atg, etc tale pe bui, an verbis postuli

> > Deun in corpus ruo ex poris e Ibid per ha

> > ant qui accipe myste Verbi modu Et qui

tiam

MAIESTATIS, L. Z. 205 e. 6.

poreureposcebat. Qui enim in sorma Dei erat, sormamseruiacceperat, & ACCEPTE HVICFORMESERVIGLORIAM DEI, in quamansit, expossulat dicens: Glorisica me apud teipsum eaclaritate, quam habui, prinsquam mundus esset apud te.

lbidem: Filius hominis amodò assidens à dextris votutis est videndus, quia NATVRA CARNIS post resurrectionem glorificata, ad prosectum eius, quam

antehabuerat, claritatis euchebatur.

M

j.

18

ATHANASIVS, in Oratione contra Gregales Sabelly: Filius qui erat ante mundum apud Patrem, atq etiam tügloriam Dei possidebat, de se testimonium taleperhibet: Glorifica me, Pater, gloria illa, quam habui, antequam mundus existeret, apud te, &c. Quibus verbis gloriam equidem SECVNDVM HOMINEM postulabat, cum tamen testaretur segloriam secundum Deum ante mundum habuisse.

in Oratione 2. contra Arianos: Iam verò cum sit corpus Verbi, neg, λόγ & sit extra suum corpus, merio exaltato CORPORE, ipse vt Homo ratione cor-

poris exaltatus esse memoratur.

Ibidem: Quomodo Christus accepit illud, quod semper habuit, antequam acciperet? aut quomodo exaltabutur, qui, priusquam exaltaretur, altissimus erat? aut quomodo accepit, ut adoraretur, qui, antequam hoc acciperet, semper adorabatur? Non est anigma, sed mysterium Divinum: In principio erat V erbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat V erbum. Postmodum autem in gratiam nostri Deus Caro factus est. Etquod nunc dicimus: Exaltanit eum, non substantiam V erbi exaltatam significat.

Fuit enim, & est semper aqualis Deo, sed ad HYMANI.
TATEM eius spectus.

Item: Christus quatenus Noy , ea, que Patris sunt, donat. Omnia enim, qua dover & facut Pater.per Eilium donat & facut: ita e dinerso iple, com su Filium Hominis, humanitus dicitur à seipsouccipere, quia aliunde non accipit, eo quod Corpus illa recipiat, quod accipienda gratia naturam idone à capacem joritum est, vit dictum est: Accepit enim, quatenin homo exaltabatur, illius ja exaltatio erat hominem Deisicari.

Sermone 4. contra Arianos: Cum igitur istaverba deprauant Ariani: Data est mini potestas, &c. Et; Glori, ca Filium, Dictumg, Petri: data est illi potesta. HOC INTELLECTY ISTA OMNIA INTER-PRETEMVR, HVMANITVS ILLYM OB COR-

PVSSVVMISTA OMNIA LOQVI.

Etpaulo post: Dicit Christus se porestatem accepisse, v T H O MINEM, quam semper habet, vi Deus;
Dicit que glorifica me, qui alias glorificat. vi ostendiret CARNEM se habere ista rum rerum indigam. Ac
proinde CARNE SV E HV MANITATIS HANC
GLORIFICATIONEM ACCIPIENTE, ita loquitur, quasi ipse (λογ Θ) eam accepisset.

Ibidem: Si verbum, vt liberaret hominum genus, descendit, homines g. sanctificaret, caro sactumest: cui iam que so obscurum suerit, eum, que dicit se accepist, tum demum accepisse, cum Caro sactus esset? NEQVE SIBI ACCEPISSE, SED CARNI? In qua enim erat, cum hoc diceret: huius illa dona estimanda sunt, que per ipsum à Patre constrebantur. Que autem postulauerit, videamus, aut qualia tandem

Nota.

fint, q bat, co

of De accept ferunderent

Quac rificat TAT bus: que tis cor intellis

De

lip 2.
quod e
nu flet
C O R
fed C
donan
Deine

roeius

Ibi lefus e quitur glorifi gloria MAIESTATIS. L. Z. 209 C.G.

fint, que sese accepisse dicebat. Gloriam igitur postulabat. Édixit: Omnia mihi tradita sunt. Et post resurrestionem OMNEMPOTESTATEM se accepisse dicit.

Ibidem: In summa id veique animaduertendum Regula est, mbileorum, qua dicit se accepisse, ita isum accepisse, Antiquiquasinon habuiset. Habebatenim illa vipote semper, tatis. & Deus, & Nos. Nunc autem dicit kiumanitus se accepisse, vi CARN E eius inspoaccipiente, in postrum ea ex carne illius in nos sirmiter possidenda traderentur.

De Natura humana susceptis contra Apollinarium: Regula Quacung, dicit scriptura acceptis filium, sine quòd glo-diriquis inficatus sit silius, RATIONE ILLIVS HVMANI. taris.

TATIS, non Deitatis, loquitur: sine, cum dicit Aposto-lu: quòd in Christo habitet omnis plenitudo Divinitaticorporaliter: plenitudinem illam habitare in CARNE

intelligendum est.

Ibidem explicans dictum Paulinum, ad Philip 2. Deus eum superexaltauit, & dedit illt nomen, quodest supra omne nomen, ut in nomine lesu omne genus setteretur, addit: Detemplo hac dicit, quod est corrected en PV'S eius. Non enim Excels VS exaltatur, sed caro exaltatur excels 1, & carolie excels donauit nomen, quod est supra omne nomen, & \$\lambda 0 \in \text{non accepit per gratiam, ut vocaretur Deus, sed caroeius deissicata est.

Ibidem: Et cum dicit:Nondum erat Spiritus, quia lesus nondum glorificatus erat: de CAR'NE eius loquitur nondum glorificata: Non enim Dominus gloria glorificatur, sed CARO Domini gloria est, qua percipit

gloriam.

2 Ibidem:

tur.

Ibidem: Et cum dicit Petrus, pro certo habeat omnis domus Ifrael, quod Deus hunc Iesum Dominum & Christum secerit, quem crucisixistis: Nonibi de Diuinitate eius verba facit, sed de HVMANITATE eius.

Ibidem: Exaltatur vt Homo, accipiens nomensupraomne nomen, cum nomen illud sublime semper ex natura possederit. Deus enim, inquit, erat V ERBVM. Quacung, igitur dicit Scriptura Filium accepisse, ratione CORPORIS accepta intelligit.

Contra Appollinarium: $\lambda \circ \gamma \odot q$ qui & Filius Dei, semper erat Dominus & Deus, neg, post crucem factus est Dominus, & Christus, sed, vt pradixi, HV-MANITATEMEIVS DIVINITAS FECIT Do-

MINVMET CHRISTVM.

Ariana De falutari aduentu Christi: Quod si audienius interpre- Petrum loquentem: Christum & Dominum secti hunc tatio, sidi-ipsum lesum, quem vos crucisixistis. De quo hoc vocactu Petri bulum (FECIT) intelligitis? Si de Verbi Dininitade Verbi te: cur igitur Arianos reprehenditis, cum idem cum duinitate illis sentiatis? Sin verò de suma serui, qua suitin Verexpona- bo, cur nobiscum pugnare consenditis?

De Ariana & Catholica confessione: Deus non est mutatus in humanam carnem vel substantiam, sed in se, quam assumpsit, glorisicabat naturam, vt hv-MANA CARO atg, Natura DIVINAM profeserit in gloriam, ita vt OMNEM POTESTATEM habeat in cœlo, & interra, quam, antequam assumertur à xoxo, non habebat.

ARNOBI V S in verba Pfalmi 11. Dominus in templo suo sancto ita scribit : Ipse in templo suo sancto est, id est, Deus est in Christo, mundum concilians sibi. Inisso chro
propi
Date
vero
qui a

Inip

[uca

nom altati nifi qi taten tatan Chrif

tum, eius, e eius, e Id uelat: omnis qua fe vnion

sti: N quibu uftati cœlo e quam

B

MAIESTATIS. L.Z. 209 C.G.

Inipsotemplo sancto est, quod de immaculata virgine sucipiens sedet in cœlis ad dextram Patris.

EVSTATHIVS: Denique triduanum ex sepulchroresurgens Verbi templum, ipso corpore quidem ad proprios venit Apostolos, hac autem verba dixiteis: Dataest mihi omnis potestas incælo & interra. Hanc verò potestatem accipit extrinsecum templum, & non qui adisicauit templum.

CRECORIVE NV

il.

<u>i</u>_

8

GREGORIVS NYSSENVS, In lib. contra Eunomium: Dextra itag, Dei exaltatus. Quis ergò exaltatus est? humilis an excelsus? Quid autem humile, nis quod humanum? Quid verò aliud prater Divinitatem excelsum est? HVMANITATEM igitur exaltatam dicit. Exaltata verò est, & quod Dominus & Christus facta est.

Ibidem: Quod Petrus dicit: Dextra Dei exaltatum, non intelligit eternam substantiam Domini, sed uus, quod humile erat, prosectionem ad celsitudinem.

Idem: Quando dicit: Dextra Dei exaltatum: rewlatineffabilem œconomia mystery, quia dextra Dei omnium creatrix, per quam omnia facta sunt, & sine quasactum est nihil, ipsa hominem vnitum euexit per

vnionem ad propriam celsitudinem.

Idem in secunda oratione de resurrectione Christi: Nam tunc, cum accessissent & adorassent eum, quibusdam ambigentibus, cum authoritate plena Maustatis Diuina dixit: Data est mihi omnis potestas in calo & interra. Nam qua Naturaliter habebat, tanquam Deus, hac dicitur accipere tanquam Homo, certo consilio factus.

BASILIVS: Natura assumpta Dininitati assu-P 3 menti

Contra Eunomium lib. 2. de loco Petri disse. rens, Actor. 2. Dominum ipsum, & Christum fecit hunc Iesum, quem crucifixistis. Non de ipsa essentia T8 Nov8 loquitur, sed aemonstratina voce H v MA-

NITATEM designat,

Paulopoft: Qui dixit, Dominum & Christum fecit eum Deus, rerum omnium ipsi principatum ac

dominium à Patre commission discit.

Lib. 4. Sipofe incarnationem propter ahedientiam nomen Super amne nomen Filio Pater largitus est, Deo existents, ut omnis lingue insum confitentur Dominis tum ante Incarnationem nec nomen super omne nomen habeit, nec confificine ah omr hu quod effet Dominus Maior igitur factus est post Incarnationem, quad absurdu est. Tale est & hoc: Data est mihi omnis potestas in colo Sinterra. De HVMANITATE igitur, non de Destate hoc intelligere oportet.

Et mox: Glarifica me ea glaria et c. Siglaria quan hahus, antequam mundus perit, amifit, France Dei ratem. Inseparabilis enim est glaria a Deutate. Apparesergo quod suxta HHM ANITATIS diffensationem, non fecundum Devasis defectum hac diverst

EPIPHANIVS contra Appelianos: Post multum tempus assumptionis Saluatoris nostri, Stephanus san-Etus Deimartyr ac testis, cum lapidibus obrueretura Indais, respondit dicens: Video calum apertum, & Fihum hominis stantem à dextris, vi ostendat ipsum corpus in veritate in spirituale resurrexisse, totum in spirituale unitum, & in Destatem counitum. Superne enim

est fan-

est fa

Filesa

bet 1

a cen

cit D.

amp! Chris

vna 1

Setion

CY

perme

mit, f

mina

bac s

priag

tus est

CEP

gnet e

geat, tur,

MAIESTATIS. L. Z. 211 C. 6.

et fanctum corpus vna cum Destate totus Deus, vnus Filius, fanctus Dei, sedens in dextra Patris, velut habu Marci Euangeliúm, reliquió, Euangelista: Et ascendit in cælos, & sedes ad dextram Patris.

idem: Quapropter & Dominum & Christum sein Demid, quod ex Maria conceptum est, & Destruti

coniunctum.

a

Idem: Christus non amplius moritur, mors illi non amplius dominatur. Est enim unus Dominus, unus Christus, unus Ren in Dentra Patris sepens corporale, & spirituale, una unitio, una Deuas spurualis, ambo lucida & gloriosa.

Libro 3. Tomo 2. contra Dimaritas: Confitendum eff, 2000 humanam Naruram fike unitam post ce-foreitonem na perfectse , at hakeat universam per-

falionem.

CYRILLYS Dialogo 6. HYMANITATIS parmasin summe & excellentissima Natura dignitatem pouenit, & ipsam IN DIGNITATIS so collocative, or cum CARNE Verbum unigenitus Dei dominatur omnibus non abso. Patre.

bicem: Curuatur et omne genu. Accepit autem bas se cy n cvm hv manitatem. Igitur propriaquidem funt to hoy 8 omnia, secundum quod natuest ex Deo, & dominatur omnibus cum Patre. Accepit av tem h & c se cvn d v m hv manitatem, quando sactus est sicut nos super quibus regue & imperes, potentia eta Deo data est,

Item: Glorificatur à Patre, non quod gloria indigeat, cum extra Carnem Deus de Deo fuisse intelligatur, sed quoniam erat Homo, quasi propria natura fru-

DE STATV.

Etum non habens potentiam operandi efficaciter divine, accipit quodammodo illam per Vnionent, & ineffabilem concursum Verbi cum Humanitate.

De Incarnatione vnigeniti, cap. 14. Hac impleta dispensatione renolauit in cœlum, & fuit iterum tanquam in manu Patris virga aquitatis & regni. Sedet enim ad dextram genitoris sui propria maiestate sedes

altissimas obtinens, & cum CARNE.

In Epistola 1. ad Successum: Post resurrectionem eratipsum corpus, quod passum fuerat: Veruntamen iam non habens in se insirmitates Humanas. Nonenim illam patientem famis, laboris vel similis alicuius asserimus, sediam incorruptibile consitemur, neg hoc folum, fed&vinificum. VIT & ENIM CORPVS EST GLORIFICATYM CLARITATE DEO DIGNISSIMA. Ideirco, si quisillud Dininum dicat, sicut & hominis Humanum, à decentissima ratione non deviat. Vnde puto Paulum dicere: Etsi cognouimus Christum secundum Carnem fed nunc non cognouimus. Dei enimproprium corpus existens OMNIAHVMANATRAN-SCENDIT,

Ibidem : Dininum dicimus corpus Christi, quia Corpus est Dei, & ineffabiligloria illustratum, incorruptibile & iam sanctum atg, vinificum confitemur.

Lib.11.inIoan, cap.17. Quamuis sublimis effet Filim eius, & Deus verus ac Dominus non minus V T H 0-MINEM exaltasse scribitur, homo enim propter Nature humilitatem exaltationis naturaliter indiget. Gloriam igitur suam, quam semper habet vt Deus YT HOM o petyt. Nec quia gloria vnquam propria expers fuerit, hac ab eo dicuntur (nunquam enim Dei Noy & ac Dess

at Di

que |

Subd

non

CATH

à feij

dum

fteri

TV

QY

qui

C

MAIESTATIS. 6. 2. 213 C.C.

ac Deus verus dignitate caruit sua) sed quia in gloriam, qua sibi semper adest, ut Deo PROPRIVM TEMPLVM

subducere volebat.

ta

let

les

en

e-

ш

OC

A.

de

1-

2-

.

4

.

u

Cap. 21. Si Deitatis nomen sibi datum suisse asserit, nonpropter hoc, ut diximus, Deitatis unquam gloria carusse credetur, cum HVM ANIT ATI ipsius ad unquemidaccommodari credatur. Nihilenim habet à seipsa creatura.

Lib. 8. The sauri cap. 1. Dicitur exaltari non secundum Verbi naturam, sed secundum incarnationis myferium. Nam cus Humilitas congruit, hic exaltari quoque dicitur conuenienter. HVMANA VERO NATURA REShumilis est: 1 PSA ERGO EXALTARI

QVOQVEINTELLIGITVR.

Ibidem: Altissimus Dei Filius semper est vt Deus, EXALTATUR VT HOMO. Nullius indiget rei, vt

Deus, & tamen multa accipit vt HOMOs

Ibidem: Est natura humana proprium à Deo accipere. Quid enim habet, quod non accepit? vt scribitur: Vthomo igitur per gratiam à Deitate accipit, QV E. VT DEVS NATVRALITER HABET.

Ibidem: Quomodo in regem ungitur & sanctificatur natura sanctus, & semper regnans? sicut ergò quamuis semper Rex erat, in ultimis tamen temporibus in Regem ungitur: Sicaltissimus quog, semper erat, & tamen exaltari dicitur propter CARNEM.

Libro 10, cap. 2. Habet semper omnia Pater, qua Eilio dedit, & Filius similiter semper habet, qua se accipere. V. T. H. O. M. I. N. E. M. ait. sicut ipse dicit: Pater diligit Filium, & potestatem dedit ei indicium faciendi,

P 5 quia

quia Filius hominis est. Si ergo indicandi potestateda tan sibi essedicit, non alia de cansansis quod sattuis Homo: perspicuum est, quianon ut hono so se seu ipse accipit. SED VT HOMO. Accipere inituromnia apsi VT HOMINI attribuendum, qua ut Deus nasuralicer babet.

Cap. 9. Filius NON SIBIA Patre gloriam petebat, quia ficut natura Deus non indigebat, sed Paternam CLORIAM IN HOMINEM, QUEM ASSVMPSIT, petendo vi Homo traducit,

De recta fide ad Reginas: Ecce resuscitatum à mortuis collocauit Pater ad dextram suam super o-mnem & principatum, & potestatem, & virtuem, & dominium, & omne nomen, quod nominatur: Iguur Homo, qui nobis similis intelligitur, sedet cum suprema natura.

Ibidem: Christus licet mortuus & suscitatius sedet cum Patre. Proprium igitur Verbi corpus est. Sedet enim cum Patre cum assumpta CARNE.

Libro posteriore ad Reginas: Exinanium quidem dicutur propter Humanitate. Exaltatusque russus non in sprinsecam dignitatem, qua olim caruerit, conscendens, sed rediens ad gloriam ex eminentiams bi implanatam, ex inipsos semper existentem. EXALTA-TVRENIM HVMANE, quamuis secundum Naturam existat altissimus.

Ibidem: lamquantum ad NATVRAM HOMI-NIS, & condusones nostras attinet, hacratione, & valdemerito AD DEXTRAM PATRIS EXALTA-TVS esse dicitur, quamuis existat manus, & vniuessorum condurix dextra.

In Epi-

REFE T

(ned

cum l

al er

duo fi

cum (

twin

quia.

teans

do ler

carni

SIO.

pus d

min

Des

glar

tatu

DI

00

In Epistola 1. ad Nestorium: Christum Domis num vnum confitemur, non hominem vna cum Verbo (nedinissionis imaginatio subintroducatur, si dicamus cum Verbo) sed vnum & eundem adorantes, quoniam a Verbo alienum non est ipsius CORPVS, CVM OVOETPATRI ASSIDET, non ita, vt velut duo siliy assideant, sed vt vnus secundum adunationem cum CARNE sua assideat.

Libro 8. The fauricap. 2. Sedit in dextra maiestatuinexcess. Tunc meltor cognitus est Angelis, non qua Naturam in aliud mutarit, vel quia factus sit posta, quod prius non erat. Non enim de natura Eily modosemo habetur, sed de ea (Natura) qua tempore In-

carnationis facta est.

THEODORETVS: Illud CORPVS SES-SIONE A DEXTRA HONORATVMEST, & abomni creatura adoratur, vt quod appellatur Cor-

pus Domini.

ell

W

14

4-

tt,

M

do

17

4

İ

Idem super locum (superexaltanit illum, Phil. 2.)
Atq, cum humanam Naturam suscepisset, qui erat humilis, exaltatus est, & qui erat attissimus sespsum humilianit. Non ergo accepit, que non prius habebat, sed accepit ut HOMO, que habebat ut Deus.

Ad Hebr. 1. Vt Deus quidé erat vniuer sorum Dominus, et Homo auté accepit gloriam, quam habuit en Deus. Hoc enim dixit in Fuangelys: Pater glorifica me gloria, quam habui, antequa hic mundus esset, apud te.

Dialogo 2. Corpus Domini glorificatum, non mututum est in aliam naturam, sed mansit CORPVS, DIVINATAMEN GLORIA REPLETVM, & emittens radios lucis.

In Pfal.

In Pfal. 110. Sede à dextris meis : Magnum est hoc, & non modo omnem Humanam naturam excedst,verum etiam totam vniuersitatem, sed & hoc humanitus dictum est. Vt Deus enim sempiternum habet imperium sed vt Homo accepit.

DIALOGO Theodoreti 2. Eustachius vocat Humanam naturam ovy Povov dininissimo spiritui pro. pter Deum habitantem in ipsa inseparabiliter.

AMBROSIVS lib. de fidecontra Arianos, cap. 8. Nos credimus immutabilem & inconvertibilem Filium Dei, qui cum hominem induit, non statum vertit, non ordinem perdidit, non substantiam immutanit : Sed illunias einsdem CORPORIS aterno CLA-RITATIS SVAE lumine illustrauit, vt adnos per tramitem corporiseius lux sancti Spiritus, & aterna

vita gratia redundaret.

Lib. 5. de fide cap. 7. Didicisti ergo, quod omnia possit sibupsiipse subucere secundum operationem viig Dininitatis. Disce nunc quod SECVNDVM CAR-NEM omnia subiecta accipiat, sicut scriptum est: Qui operatus est in Christo, suscitans eum a mortuis, & constituens eum ad dextram suam in cœlestibus supra omnem principatum, & potestatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen, quod nominatur, non solum in hoc, sed etiam in futuro seculo. Et omnia sub-SECVNDVM CARNEM, iecit sub pedibus eius itag, ei omnia subiecta traduntur, seçundum quam & amortuis resuscitatus est.

Hac pertinent ad Hebr. 1. Sede à dextris meis. HVMANITATIS glorificationem. Victorienim Filio, es per sanctam Incarnationem totius mundiTri-

umpha-

fell ses

Susce

Ang

ab 6

mili

in [

bom

rect

telli

ferm

tem

quo

cor

tel

lab

CHI

CON

MAIESTATIS. L. Z. 217 e. 6.

amphatori post resurrectionis gloriam, honorabilis consessus paterna Maiestatis offertur: Vt per hunc situm, suscepta Humanitatis gloria declaretur, quanemini Angelorum deferri debuit.

Defide, lib. 2. cap. 4. Propterrationem corporis dicit: Sede ad dextram meam, donec ponam inimicos

tuos scabellum pedum tuorum.

HIERONY MVS Tomo 5. in 17. cap. Ieremia: Si absorpta est mors in victoriam, quare non carnis humilitas, qua propter humanam salutem assumpta est, in Diuinitatis transierit Maiestatem.

IN EPISTOLAM Philip. 2. Quia se assumptus homo humili are dignatus est, Diuinitas, qua humiliari uon potest, eum, qui humiliatus suerat, exaltauit, sed & illidonatum est nomen, quia anteanon habuit. Vnde restius hic locus secundum humanam naturam intelligendus est, quam diuinam.

In cap. Mich. 4. Homo quidem apparuit, formam ferui accepit, humilianit se vsg. ad mortem, morte autem crucis, sed exaltanit eum Pater, & dedit ei nomen, quod est super omne nomen, & ad conversationem eius vniuersa vita hominum comparata campi dicuntur,

& valles.

-

i-

AVGVSTINVS contra Fælicianum: Iniuria sui corporis affectam non sateor Deitatem, sicut Maiesta-

te Deitatis glorificatam nouimus carnem.

Libro Meditationum, cap. 16. Gratias ago tibi labys, & corde per Filiü, qui nunc viuens fine fine sedet addextram tuam, & interpellat pro nobis, & simul tecum miseretur, quia Deus est ex te Patre coaternus, & consubstantialis tibi per omnia, vnde potest inperpetum

tuum nos saluare. Sed secundum id, quod homo est, ex qua parte minor te est, data est ei omnis potestas in colo & in terra, ut in nomine lesu omne genu slectatur.

Contra Maximinum lib.2.cap. 5. In quaergo forma crucifixus est, ipfa exaltata est, ipfi donaium est nomen, quod est fuper omne nomen. Item: Hominier-go ifta donaiut, non Deo.

CHRYSOSTOMVS sermone; incap. 1. Ephes. Supernis potentius sublimior est Deus. Illuc uag ipsum enexit, qui ex nobis est ab extremis cruciatibus in supernum principatum, extra & vitra quem non est alius quispiam honor.

Sermone 11. in cap. Ephes. 4. Ascendit supra omnes cœlos, vitra quos quoque nihil est alsud, hoc videlices est potentia & dominationis ipsius.

In homilia de afcensione Christi, citante Vigilio: Cognoscamus igitur que natura sit, cui dixit, sede addextram meam, & esto men particeps sedis. Illa nimirum, que audierat: Terraes, & in terram convertéris.

= Idem: Primitias nostra natura obtulit Patri, qui
=donum illud admiratus est, & propter offerentis digni
=tatem, & propter oblati integritatem: propris enim
=manibus illud suscepit, & fecit illud propris throni sus
=particeps, & quod amplius est, ad dextram suam illud
=collocauit.

In 1. Corinth. 15. Si aqualis Deo est, quomodo in fummam hunc excellentiam extulit Deus? Si informa Dei, quomodo donaust ei nomen? Nam qui donat altquid, non habenti donat, & qui extollit, quod humile prius erat, extollit. Quod fi Carnis dispensationem adsungas, tunç nihilerit quod erres.

In cap.

bab:

pren

adl

Ho

MO

cœ

na:

DI

In cap. 28. Matth. citante Theophylacto: Ego prins damnata natura, absque naturarum confissone accept

porestatem omnem.

·lo

7-

st

1

OECVMENIVS ex Chryfostomo, Hebr. 1. Masnum hoc, & nedum humana naturam, verum stam omniexcedit creatură. Quatenus Deus est, aternum habu thronum, Psalm. 45. Sed quod vt Deus habebat, accepit vt Homo. Vt Homo izitur andit: sede a dexiris meis. Vi Deus enim aternum habet dominium.

Idem Ephes. 1. Non simpliciter dicit also, sed Sparco. Non enim unum aut alterum, aut tertium gradum transcendit, sed ipsum, qui ex nobis est, in supremum principatam subuexit, vitra quem non est alius quissiam hanor. Et hoc dicit de eo, qui ex mortuis estresuscum, id quod admiratione dignum est.

PRIMASIVS Augustini discipulus in 1. cap. ad Heb. Vnum iam est cum Deo in gloria assumptius Homo, assumptius à Verbo, & quadragessima die exalminadocelestia. Quidergo? sedet ad dexiram Maissatis, niss, ut dicatur: Habitat in plenitudine paterna Maiestatis. Et cum dicu in excelss: ostendit illum hominem super omnem creaturam angelicam & humanam exaltatum esse.

Hebr. 2. Sicut Verbo omnia creata sunt, ita ille Ho-Mo assumptus à Verbo cum Verbo POSSIDET OMNIA.

Heb. 7. Factus est excelsior coelis, quando quadragesma die sus admirande resurrectionis super omnes
coelos, & super omnes ordines coelestium spirituum eleuatus est ad consessym paterna Malestatis, vbi nync sedetin plenitydine Honoris et Gloria.

AR I

220 DESTATV

ARETAS in 5. cap. Apoc. Quòd quasi per suffragium divitia, potestas, sapientia, ér similia ad excellentiam accipientis quasi qui ea non haberet, distributasint: HVMANÆID NATVRÆ, quam illi assumpserat, contributum est. Divina quippe natura, vi qua omnem excedat honorem, rebus huiusmodi non eget.

EVSTACHIVS: λόγ& Dei, Deus existens non recipit gloriam' 6 Αλκτητον aduentitiam, sed Homo exmortuis suscitatus exaltatur, & glorisicatur. ris, c

fit v

iplis

Cur

SEC

07

pera

lim

7027

200

VIGILIVS lib.5. contra Eutychen: Diuina Natura non indiget honoribus sublimari, dignitatis profectibus augeri, potestatem cœli & terra obedientiamerito accipere. SECVNDVM CARNIS NATVRAM exaltatus est, honoratus, coronatus, melioris dignitatis nomen adeptus, qui secundum naturam Verbi horum nihileguit aliquando, vt scilicet potestatem cœli & terra, hareditatem gentium, & subiectionem vniues srum ex tempore acciperet. Nunquid enim potestatem, & dominium creatura sua conditor non habebat? vt nouissimis temporibus muneris gratia his potiretur?

Item: Divina natura ne conferri quidem potest Angelis, vt eorum collatione reperiatur excellentior. Quod igitur Scriptura dicit: Melior factus Angelis. Item, nomen excellentius accepit, SECVNDVM CAR-

nis NATURAM intelligendum est.

THEOPHYLACTVS Ephes. 1. Suprà autem dixit, ut summam ostenderet sublimitatem. Ab insimo namg, ad celsissimum gradum, HVMANAM, qua Christo inerat, Natura subuexit. De hac quippenunc disserit, siquidem diuina illa nec mortua suit, neg, susi-

1

MAIEST ATIS. L. 2. 221 C.C.

ma, neg, in sublime euccta, quippe qua semper omnem excedat altitudinem, neque alterius egeat adiumento. Vniuersaigitur angelica potestati HVMANA PRÆSE-DIT NATVRA, qua suerat tantoperè paulo antè despetta.

Ephes. 4. Christus vna persona est in duabus naturu,& voluntatibus,& operationibus, & cum CORPO-

REPATRI ASSIDET.

ra-

cel

bu-

m-

Ut

non

1011

10

Ta-

ro-

2e-AM

tis

ım

er-6-

m,

U

st

is.

R-

m

44

i-

4,

Hebr. 7. Noster pontifex praterquam qu'od plenus sivirtutis, & à peccatoribus segregatus, altior etiam ipsi cœlis factus est super paterno solio sedens. Cum (factus) ait planum sit, qu'od de Christo loquatur secundum Carnem. Vt enim Dei verbum semper erat cœlis altior.

OFCVMENIVS Ephes. 4. Ascendit supra cœlos, ononsimpliciter, sed supra omnes ea, qua ibi est, hareditate of throno dignatus id, quod ex nobis assumpsit.

In 1. cap. Hebr. Vna CVM CARNE post perastam remissionem peccatorum sedet IN DEXTRA DEIIN EXCELSIS, id est, super omnia adipsius PA-TRIS THRONVM.

LEO sermone secundo de Ascensione Christi: N A-TVR A. nostra humilitas in Christo super omnem cœ-limilitiam, super omnes ordines Angelorum, & vltra omnem altitudinem & potestatem, ad Dei Patris pro-uesta est consessum.

Epistol. 11. Assumpti non assumentis prouectio est, quod Deus illum exaltanit, & dedit ei nomen super o-

mne nomen.

Epistola 22. de loco ad Ephes. 1. Dicant Aduersary
veritatis, quomodo omnipotens Pater vel secundum
Q quam

quam naturam Filiu suum super universa pronexerit, vel cui natura cuncta subiecerst? Destatas enim Verbi par in omnibus, & ouogo @ est Patri, atg intemporaliter una eademg, potentia est genitoris & geniti. Creator quippe omnium naturarum, quoniam peripsum facta sunt omnia, & sine ipso factu est nibil, superest omnibus, que creauit. Nec vnquam creatorisuo non fuerunt non subsecta, qua condidit, cui propriumac sempiternum est nec aliunde quam de Patre nec aliudeffe, quam Paterest. Huic si addita potestas est, sillustrata dignitas, si exaltata sublimitas: minor erat prouchente, qui creui, nec habebat divitias eius natura, cnius indiguit largitate. SED TALIA SENTIENTEM IN SOCIET ATEM SV AM ARIVS RAPIT. Cuius peruersitati multum hac suffragatur impietas.

die

A

CH

D

Ariann est exaltationem Christiad Destatem referre.

EPISTOLA 18. ad Palæstinos: Quicquidin tempore accepit Christus, SECVNDVM HOMINEM accepit, cui,qua non habuit, conferrentur. Nam secundum potentiam Deitatis indifferenter omnia, que habet Pater, & Filius habet. Et que in forma serni a Patre accepit, eadem in forma Dei etiam ipse donauit.

Ibidem de loco Phil. 2. Quamuis vnus sit Dominus Iesus Christus, & vera Deitatis, verag, Humanitatis in ipso vna prorsus eademý, persona sit: Exaltationem tamen, qua exaltanit illum Deus, é donanit illi nomen, quod supra omne nomen excellit, ad eam intelligimus pertinere FORMAM, qua ditanda erat tanta glorificationis augmento.

Epistola 95. citat Augustini sententiam explicantis illud: Gauderetis viique, quia vado ad Patrem, &c. bumana natura gratulandum est co quod sic assumpta est d

MAIESTATIS. L. Z. 22 C.6.

off d'Verbo unigenito, ut immortalis conftituere tur in celo, atque ita terra fieres sublimis, ut INCORRV-PTIBILIS PULVIS SEDERET AD DEX-TRAMPATRIS.

rit,

rbi

00-

Iti.

1-

er_

077

m-

Te,

ita

te,

li-

M

.

0-

u

i_

er

.

Cstat & Chrysoftomi sententiam Cognoscamus que naturasit, cui Pater dixit: Esto mee particeps sedis. Illa natura est, cui dictum est: Terra es, & interram ibis.

Item: NATVRAFRAGILIS, natura contempta omnia vicit, omnia superauit, & omnibus hodierna die meruit excelssor reperiri. Hodie Angeli & Archangeli NATVRAM NOSTRAM IN SEDE DOMINICA, immortali sulgente gloria peruiderunt.

DAMAS CENVS lib. 3. cap. 6. Dicimus NA-TVRAM NOSTRAM refurexise à mortuis, assumptam ese, & sedere ad dextram Patris.

Libto 4. cap. 2. A dextris autem Dei Patris sedere dicimus Christum Copia Tixios. Verum non localem dextram Patris dicimus. Quo pacto enim. qui incircumscriptu est, locale haberet dextram? Localis enim dextra & sinistra eorum sunt, qua circumscribuntur. Dextram initur Patris intelligimus gloriam, & honotiscentia Deitatis in qua Deisilius ante secula existens, un Deus & Patri consulstantialis in nouissimis temporibus incarnatus est, ex corporaliter sedet conglorisca ta CARNE eius, adoratur enim una adoratione cum sua CARNE ab omni creatura.

Cap. 24. Resurgens amortuis & apertis calestibus portis in DEXTRAPATRIS sedet συμαπικώς CORPORALITER.

In oratione 3. De imaginibus: NATUR A qui dem NOSTR A propter mortem, en crassam corporis

Q 2 consti-

constitutionem est Angelis minor Sed henignitate coniunctioneg, Dei maior Angelis sacta est. Assistant enim Angeli cum timore, & tremore H v M A N A NA-T V R AE I N G L O R I AE T H R O N O I N SI-DENTI.

Sur

Di

213

Fi

ftu

po

710

\$ 7

N

D

94

NICEPHORVS lib.t. cap. 38. Deinde inxta fublimem Matthaum ab eis conspicitur in monteGalilea, & sibi à Patre potestatem summam cœli & terra sibi iuxta Humanitatem scilicet traditam esse confirmat. Et spectantibuseis lucidissima nube circumdatus in cœlos sublatus est, & cum ea, quam assumpserat accessione (Carnis) Deissicata ad dextram Patris confedit.

CASSIODORVS in Psalm, 17. super illud: Dextra tua me suscept, protectio salutis. Gloriam significat resurrectionis, quando mortali carne deposita, eandem incorruptibilem, & glorificatam resumpsit. Dextra potentia Dininitatis est, que assumptam Humanitatem in aterna Maiestate constituit.

BERNHARD V sin sermone 2. de Ascensione Domini: Manipulus, primitiarum nostrarum Christus oblatus

est ad dextram Patris a Jumptus.

Ibidem: Cùm per naturam Dininitatis non haberet, quo cresceret vel ascenderet, quia vltra Deumnihil est, per descensum quo cresceret, inuenit, veniens incarnari, pati, mori, ne moreremur in aternum, propter quod exaltaust illum, quod resurrexit, ascendit, sedet ad dextram Dei.

THOMAS de Aquino, In catena aurea super Euangelistas: Data est mihi omnis potestas in cœlo & interra, HIER, Illiautem potestas est data, qui paulo ante antecrucifixus, qui sepultus in tumulo, qui postearesurrexit. RABA: Non enim hac de coaterna Patri
Diuinitate, sed de assumpta loquitur HVM ANITATE, secundum quam minoratus est paulo mimush Angelis. SEVE: Filius quippe Deivirginis
Filio, Deus homini, DIVINITAS CARNI CONTVLIT, QVOD SEMPER IPSE CVM PATRE
POSSEDII.

NICOLAVS de Lyra super cap. 28. Matth. Data est mihi omnis potestas in cœlo és interra. Licet Christus quantum ad Divinitatem ab aterno haberet hanc potestatem, és IN QVANTVMHOMO ab infanti conceptionis haberet potestatem in cœlo és in terra AVTORITATIVE: tamen EXECVTIVE nonhabuit anteresurretionem suam. Sed voluit esse passibilitati subiectus propter nostram redemptionem. Luc. 2. In resurrectione sua ACCIPIT POTESTATEM IN QVANTVMHOMO SVPER OMNEM CREATVRAM, secundum quodipse dicit: Data est mihi omnis potestas in cœlo és in terra, in quantum enim Deus non accipit aliquam potestatem denouo sue in tempore,

Actor. 2. Certissime ergo sciat omnis domus Israel absg, hasitatione aliqua, quia Dominum & Christum fecit hunc Iesum, HV MANITATEM eius vni-

endo Verbo, ET AD PATRIS

DEXTRAM EXAL
TANDO.

NDO.

Q 3 CAPVT

QVOD CHRISTO ADDEXTRAM DEI DOMINIVA

omnium creaturarum iuxta Humanitatem commissium & da.um sit.

Criptura facra Sestionem ad dextram Deinon tantum describit ab officio quo Christus in Feclehafungitur. Ecclefie fue tanqua caput ad dertram Dei prafidens fed imperiumillud regnantis (brilliad totam rerum universitatem extendit, omni potestate in cœlo & interra, sine dominio & gubernatione omnium creaturarum id describens, dum ostendit Christum vt hominem, iuxta octavi Pfalmi declarationem, constitutum esse Dominum super opera manuum Dei,ita vt omnia in manus illi fint tradita, omnia pedibus, potestati & dominationi ipsius subiecta, non solum, quain boc, verum etiam in futuro seculo nominari possunt, adeo ut nil quicquam (proter Clumillum, quiet subiecit omnia exceperit Deus: quod illi non subyceret : tametfi, ut ait Apostolus videre no possimus aut intelligere-quomado illi omnia subsecta fint : Quod dominin siçut non nisi omnipotetta dinina adscribi potest (einsdem enim est potentia gubernare mundu, cuius & condere) sic quia Spiritus S. hanc administratione reru Christo eriam, qua Homo est, ex sessione ad dextra Dei assignat, quis non videat dominium hoc ex infallibili necessitate xowwww.avomnipotetia Dinina, quam nostra profitentur Ecclesia, prasupponere? Quod tamen non ita until ligi volumus quali Natura Christi humana sua quada peculiari omnipotentia creata feorfim à loya admimifres

F-f-48

obj

siftret omnia (fic enim. net due omnipotentie fic due Teparate confituerentur Persona, quorum virung, absurdum est) sed quod doy @ proprie sue increase potentie opera, in humana affumpta Natura, cumea, és per eam exerceat. Vbinibil prorsus a tenore & analogia fidei dissonum docetur, sed eadem sententia, confesho & doctrina fideliter retinetur & afferitur, quam à fanctis Prophetis, & Apostolis perspicue traditam orthodoxi Patres sanctis suis laboribus atg, scriptis continuarunt. Et licet hac nullo negotio cognosci possent ex modo enumeratis testimonys agentibus de sessione Chrifiad dextra Dei, cum Dinus Apostolus illud Psal. 110. (sede à dextris meis, &c.) @ Sapeanios redditurus, apertissima explicatione de regnantis Christi dominio enarret, inquiens: Oportet eum regnare, donec posuerit omnes inimicos suos sub pedes suos: Tamen, vt veritatis studiosi homines amplius etiam perspiciant, quam nostra hac pia doctrina Patrum quog, seculis vsitata, decantata, exercitatag, fuerit: supra memoratis bac insuper sequentia libuit subiungere.

ATHANASIVS in disputatione contra Arium in Nicano Concilio: Lux absg, peccato sacta est Homo. Hunc ipsum Deus Christum, & Dominum secit, Ho-MINEM scilicet ex semine Dauid, SV BII CIENS IL-LI PRINCIPATVS ET POTESTATES, & dominationes, & homines, & Angelos, & in summa OMNIVM SIBI SVBIECTORVM FACTVS EST CHRISTVS DOMINVS. Christus quidem, ob Spiritus sancti instar olei in ipsum cælitus effusionem. Dominus verò eò, quòd Dominatv Minomnes

susceperst.

VM

m .

inon

ccle-

tram

Hiad

fate

mni-

tum

con-

, 1ta

ote-

un

unt,

hie-

ta-

ige-

fic-

lem

re)

efto

at;

ate

71-

el-

i-

EVSTA.

Evstathivs contra Ariaros: Quapropter congruas virtutes, & gubernationes gentium, & populorum, & mixtarum plebium, et rervm vniversarvm imperivm Homo percipiebat Christus, qui & sapientia, & atate profecit, sicut Enangely litera docent particulariter.

Idem: (um Iohannes dicit: Sciens Iesus, quia omnia dedit ei Pater in manus, Hominis potestatem declarat, qua aterni sumens SCEPTRA imperiy OMNIYM HABERET COMMISSVM IVDICIVM.

EVSEBIVS Episcopus Emissenus in Homiliastria post Pascha: Qui secundum Divinitatem semper simul cum Patre & Spiritusancto omnium rerum potestatem habuit: nunc etiam secundum Hymanitem omnium rerum potestatem accepit, ut Homo Ille Qui nyper lassys est, coelo & terra dominetur.

DIDYMVS Alexandrinus lib. 3. de Spiritus. Deo Verbo existenti Filio Dei omnis creatura tanqua Regi omnipotenti subdita est, & quoniam hic Deu hoy hominem assumpsit, eum gesustans post mortem super omnes PRINCIPATVS, POTESTATES, VIRTVTES ET DOMINATIONES ESSE CONSTITVIT: huic (assumpto Homini) omnes Angels Dei iussi eum adorare subiecti sunt, scientes eum vniri cum Deo Verbo, cum in dextra Diuinitatis sit, & in nomine eius non solum terrena & instrua, sed etiam cælestia genn slectant, & omnis lingua ad gloriam Dei Patris Iesum Dominum esse consiteatur.

BASILIVS in Pfal. 2. super verba: Postula à me, &c. Et qua hic subiunguntur, Homini Christo compe-

unt

THIT

Ver

ACCI

feçil

18

NI

ET

THIS

nem

COM

LIC

in c

M

TI

in f

Hen

CA

BV

mi

CY

I

tunt. Nam vt Deus est , omnia per ipsum factassunt. Verum cum natura vt Deus sit omnium Dominus, vt Homo tamen horum Dominivm à Patre

accipit.

2-

4

t,

M

Contra Eunomium lib. 1. Dominum & Christum fict hunc Iesum, quem crucifixistis; non de ipsa essentia Trava loquitur, sed demonstrativa voce HVM ANITATEM designat, atg. ipsi PRINCIPATVM ET DOMINIVM à Patre commissum dicit.

EPIPHANIVS contra Arium: @ 95 A walled this So gns pradicantur de Christo propter incarnationem, ne CARNALE amplius sit carnale potentia sed counitum Divinitati REGET CVM PATRE FILIO, ET SPIRITY SANCTO.

Lib. 3. Tom. 2. contra Diomaritas: Confitendum est, Monou integram HVMANAM NATURAM cumpropria sua Deitate in seissounitam habere, cor vum Deitatem totam persistionem effectse, ac sedere in calo, in Dextra Patris, in trono Maiestatis, Æternæ svæ Dominationis.

CYRILLUS Dialogo 6. Humanitatis paruitas insumma atg, excellentissima natura dignitatem perunit, & ipsam in dignitatis solio collocauit, & CVM CARNE unigenitus Dei DOMINATUR OMNIBUS non absg. Patre.

Ibidem: Dial. 6. Igitur propria quidem sunt 18 hoysomnia, secundum quod natus est ex Deo, & dominatur omnibus cum Patre. Accipit autem hac secondum Humanitatem, quando factus est sicut

25

nos super QVIBVS REGNET ET IMPERET, potentia il

Lib. 2. In Ioan. cap. 73. Pater diligit Filium, cuiu dilectionis signum est, QVIA OMNIVM EI RERVM TRADIDIT POTESTATEM. Omnia enim, inquit ipse, traditamihi sunt à Patre meo. Et rursus: Data est mihi omnis potestas in cœlo & interra. Nec, quia sibi data potestas est, ideire o dante Patre minor videbitur. Accipit enim VTHOMO, quando hamilianuseipsum, alias quomodo ab aqualitate Des Patris descendisse humiliatus diceretur? Annon vides in 1stis Patrem quidem vt Deum dare, Filium autem VTHO-MINEM accipere illa, que vt Deus habebat.

杨

di

cr

ro

bo

bo

po

re

Ibidem: Factus Homo, vt HOMOINCIPIT DO-MINARI, qui nunquam conuenteme Deo dynitatem amisit, sed cum Carne ad id, quod semper est sactus Homo ascendit. Quod autem hac ita se habeant, ipse ostendit dicens: Pater glorisca me illa gloria, quam habeham apud te, autequam hic mundus esser. Perpendis quia non initium gloria petit, sed renovationem, sa ita dicam, non quod amittere timeat: sed quiasa Ho-MOREGNARE INCIPIT. Quod propter CARNEM dici multis probari potest,

Lib. 11. in Ioannem cap. 15. Quoniam vnium a Carnis potestatem datam sibi dicit, non grauabimur pauca, & breuiter super hoc dicere. Humana igitur id mensura humilitatis 4, sigura conuenire non dubitamu,

Et mox: Qui omnia possidet ve DEVS, omnia recipit ve HOMO, cui REGNARE aduentitium est, id est, non naturale.

Et iterum: Quando igitur vt Homo princeps noster consti-

of

CHRISTI. L. 2.67. 291

constitutus omnis carnis potestatem se accepisse dicit, non turbabitur, qui dispensationem incarnationis tenacimemoria tenet.

iaei

s di-

VM

271-

Da-

quia

lebi-

it fe-

cen-

Pa-

10-

DO-

gni-

t,fa-

ant,

44m

pen-

2,71

To-

EM

car-

au-

sen-

eci-

t,id

fer

nfti-

١,

Capite 28. Datam sibi gloriam à Patre dicit, discipulos quog, datos, & Imperium sibi non ut Deo, sed ut Homini, qui nihil horum habet natura, intelligendum est.

Lib. 9. The fauricap. 3. Hic quarendum, quomodo Deus le sum fecit & Dominum, & Christum? Dicimus squir, quod $\lambda o \gamma \otimes \hat{\sigma}$ Filius Dei erat semper, & est omnium Dominuus. In servi auté sorma factus, vnctus diciur, quoniam id homini conuenit, & in POTE-STATEM DOMINANDI similiter VT HOMO ascendit. Hominem enim assumpsit, non ut liberam Dominianaturam in sormam servi submergeret, sedut senitutem nostramin DOMINANDIHONOREM evalueret, & dedeeus nostrum ad SVAM nobilitatem traduceret.

De recta fide ad Reginas super verba: Quem constituit haredem omnium. Natura vniuersoru Dominus cum Deo, & Patre vnigenitu eius Verbum esse creditum est: ponitur autem heres, quia factus est cato Dictum est enim ad ipsum tanguam nobis similem bominem prodeuntem propter nos: Postula à me, & dabotibi gentes hareditatem tuam.

Libro posteriore ad Reginas: Accepise gloriam, posestatem, & REGNVM SVPER OMNIA, referendum est ad conditiones HVMANITATIS.

Ibidem: Qui ante carnem (assumptam) Rex suit, & cum carne REGNAT super nos. Vnde & tanquam principatinm gerere debeat introductus est, quando fa-

232 DE DOMINIO

Etus est ficut nos. Dominus, inquit, dixit adme, Filim meus es tu, Ego hodie genui te.

THEODORETVS in Pfalm. 2, VI Demina.

HV.

fim

Do

eff,

cie. Vini

Ver

HO

ma

dita

ut o

TIC

dem

nica

men

07217

Die

14

Item: Cum Dominus sit natura vt Deus, etiam VT HOMO VNIVERSORVM I MPERIVM AC-CIPIT.

PRIMASIVS Hebr.2. Constituisti eum super operamanuum tuarum. Sicut Verbo omnia creatasun: ita ille Homo ASSVMPTVS a Verbo, cum Verbo POSSIDET OMNIA.

CHRYSOSTOMVS sermone si. in cap. Eph. 4.
Ascendit supra omnes cœlos, vitra quos quoque ninit
est aliud, hoc videlicet est Potentia, et Dominationis ipsius.

In 3. cap. Ioan. Omnia dedit in manum Filij iuxta Humanitatem.

SEDVLIVS Eph.1. Omnia subject sub pedibut eius, id est sub DOMINATIONE HYMANITA-TIS eius.

VIGILIVS lib. 5. contra Entychen. Secundum CARNIS NATVRAM exaltatus est, honoratus, coronatus, melioris dignitatis nomen adeptus, qui secundum Naturam Verbi horum nihil eguit aliquando, viscilices Potestatem Coeliet Terra, hereditatem gentium et svbiectionem vnivers or vm ex tempore acciperet. Nunquid enim potestatem & Dominivm creatura sva conditor non habebat, vit nouissimis temporibus muntrisgratia his potiretur?

THEOPHYLACTVS Ioan. 3. Ideo dicit: Pater dibent

CHRISTI. 6. 2.67.233

bilgit Filium, quasi de homine quodam admirabili bquens: Et omnia dedit in MANVM Fily IVXTA HVMANITATEM.

Filins

inna-

cipit.

tiam

A C-

ope-

funt:

erbo

h. 4.

nihit

Do-

uxta

libus

TA-

dum

tus,

i se-

ndo,

Æ,

NI-

nım

V.A.

me-

eter

igst

Ephel 1. Vniuersa angelica potestati humana pralulu Natura, qua fuerat tantoperè paulo antè despecta.

Ibidem: Vt ne cùm audis, quòd sederit suprà, exisimusipsum pralatum tantummodo, ostendit quòd & DOMINVMIPSVM FECERIT OMNIVM, nequesimpliciter subiecit, sed extrema subiectione, sub pedu enim eius.

Hebr. 1. Quem constituit haredem omnium, hoe est, TOTIVS MVNDI DOMINATOREM ested. Non enim vitrà pars Domini dicitur Iacob, sed vinuers. Haredem autem divit set Filip proprietatem exprimeret, qui nequeat à DOMINATIONE depelli. Verum quo pasto hunc secit Dominum? nempe VT HOMINEM, quemadmodum in 2. Psalmo hunc ipsum inalloquitur: Postula à me, & dabo tibi gentes hare-unam.

Ephes. 4. Ob hanc igitur causam hac omnia efficit, ut omnia impleat DOMINATIONE OPER ATIONE OVE SVA, idá, in CARNE, quandoquidem Diuinitate iam antea cuncta compleret.

DAMAS CENVS lib. 3. cap. 19. Mens communicat Divinitati operanti, OMNIA intelligens, cognosens & ADMINISTRANS, non vt nuda hominis mens, sed ut Deo vnita, & Dei mens existens.

THOMAS de Aquino: Pater diligit Filium. & commis dedit ei in manum. THEOD. Sic ergo fecundum Divinitatem omnis dedit Pater Filionatura, non gratus Vel, dedit omnis in manumeius SECVNDVM HVMA-

BA DE DOMINIO CHRISTI

MUNITATEM. DOMINATUR ENIM

NICOLAVS de Lyra, Luc. 2. Christum non solum in quantum Deus, sederiam in quantum Hono REGNAPIT in sternum, non soium super homines, sedetiam super Angelos.

Ioan. 3. Pater diligit Filium, & omnia deditinmanum eius. Quia, in quantum Deus, habet eandem potentiam cum Patre, sicut & eandem essentiam. Similiter, in quantum Homo, omnia tradita suni IN MANY MEIVS, with abetur Matthew vitimo: Data est mihiomnis potestas in cœlo & interra.

Hebrao. 1. Quem constituit haredem vniuersorum, quantum ad NATVRAM ASSVMPTAM, co enim ipso, quod Natura humana averbo assumpta est in vnitatem suppositi, eo ipso constituta est super omnem creaturam.

HVGO CARDINALIS de S. Victore, Hebr.i. Haredem universorum: idest, Possessorem o-MNIVM CREAT VRARVM. Et paulo post addit: Quem constituit, scilicet secundum HVMA-NAM Naturam.

Hebr. 2. Omnia subiecisti sub pedibus eius, idest, Humanitati eius.

In Pfalm. 8. Omnia subiecisti sub pedibus eim. Pes dexter est Diminitas sinister Humanitas, sub his enim sunt amnia.

CAPVT

gue.

00000

DIN

quar

mero

Que

1000

fims

Chr

prife

tent

Tuo q

cuno

dere stine

DE CARNE VIVIFICA. (2.235 C.S.

QVOD AOFOE VIVIFL-

cum carne affumpta verè & realiter communem habeat.

M

6-

10

14-

10-

ni-

IN

a-

m,

im

ni-

a-

il.

0id-

A-

st,

Stensum est hactenus, Ecclesiasticos Scriptores tribuere lesu Christo Maria filio inxtanaturam assumptam, fine ot homini, dinina Maifatem & Loy & potentiam edendorum miraculorum festimem adomnipotentem Dei dextram, adeoquedominium revum amuium. Quamuis autem has omnia luculenter oftendant, & irrefutabiliter euincunt, doctrinam de omnipotentia, omniscientia & owiprafentie communicatione. que hodie controuerwur. Antiquitati pariari notam vhitatamque fuife: quandoquidem omnis illa plenitudo Deitatis in carne (vt Patres docenies audinimus) inhabitans, citra dubitwonem illa idiomata simul omnia complectitur: Quemadmodum & miracula omnipotentia xolwica monstrant: sessio autem ad dextram dinina virtutis, smiliter & dominium omnium creaturarum (quod Christo iuxta carnem in tempore datum asseuerant prisci Doctores) Christum erram ut hominem omnipotenti virtute scientiaq & Loy & illustratum, creataris, que gubernande illi in manus à l'atre tradite sunt, Juoquodam modo plane cœlesti, sine, ut Lutherus ait, secundum modum dextra Dei prasentem adesse ac prasidere declarat: Tamen illustranda veritatis gratia distincte porro de comunicatione vinifica virtutis Verbi:

dehinc de omnipotentia: tertio de omniscientia: quarto de prasentia Christi hominis personali disserences Patrus introducam, docturus denig,, quomodo Christitotum, Deum & hominem secundum vtramg, naturam, atq, sic etiam secundum humanam, tameisi non seorsimà λόγωsed vna adoratione Immanuelem adorandum esse prosessi sint.

4

PR

434

607

RE

7117

DE CARNE CHRISTI

E carne sua vere viuifica concionatur dilucide Dominus noster Iesus Christus, Ioan. 6. Ex qua concione antiqui Patres Ecclesia Christu imitati dominicam carnem per unionem cum vinisicante λογωνίuisicantem esse factam una voce depradicant. Quanquam aute Sacramentary quoque, ne videantur clarifsimis verbis Christi contradicere, Nature a Noywas-Cumpta vinificationem tribuere videri cupiunt tamen hac dunta vat, co non alia vatione quinifica eam appellant, quatenus Filius Dei carne passus vitam in ea nobis promeruit Interim vero peruicacissime negant humanamin Christo naturam veram de realem habere cum Substantiali surtute muifica Verhi vouvovian Hancenim, quia Deitatis proprietas sit, non minus quam catera idiomata Humanitati dicunt esse incommunicabilem. At sequentia Vetustatis testimonia nobis indicio esse poterunt, Patres una cum scriptura carnem Christi ad ipsius substantialis potentia vinisica τη λογουκοιywylay enebere, & zinificationem ei tribuere, nontantum ratione meriti in acquirenda nobis quita, sedetiam ratione

5.f.41.

entione efficacia in eadem vita nobia efficaciter applicanda. Etenim Filius Dei non initium tantum salviis, acvita, sed plenam ac consummatam salviem nostram perasumptam natāram persicut. Ideog, carnem assumptam non tantum in acquirenda ac promerenda viva scietatem admisti: verum etiam per eandem carnem vitam acquistā nobis efficaciter applicat, dam scilicet tosas per Humanitaiem, atg. sic Christus totus, Deus & Homotanquā verus Pontisex Noui Testamenti, es bonorum, qua passione ac morte sua peperit, administrator, ad dextram Patris sedens ea nobis distribuit, ministerio Verhi, es Sacramentorum. Et in come my-striobanc ipsim carnem suam tanquam cibum vita valiter dispensat.

erta

tres

um.

atg,

ma

um

qua

mi-

vi-

an-

rif-

raf-

men

pel-

ahis

ma-

uns

ice-

ate-

abilicio

rifti

-103

An-

iam ione

Quotiescung, igitur pius Lector animaduertet, Pame carni Christi vinisicandi VIRTVTEM, VIM, EFFICACIAM ET OPERATIONEM, PRO-PRIETATEM item viuificantis 2078, & PRO-PRIAM Verbi ACTIONEM, tribuere: quoties audiet asserentes Patres, quod humana Natura sine caro Christi ad POTENTIAM vinisicandi per unionem conscenderit', quod Noy @ eam ad vinificationem & RESUSCITATIONEM MORTVORVM adhibuerit, quodque non olim tantum in ea Noy O vitam promeruerit, sed etiamnum hodie ministerio Verbi & Sacramentorum vitam per eam operetur ratione efficacia in credentibus, & quod maxime etiam in Coens mysterio Caro Christi vinisicet, & sanctificet evepwaxSs: toties reipfa deprehendet, orthodoxam antiquitatem Sacramentorum doctrina ex professo contra-R dicere,

dicere, nostra vero confessioni & doctrina confensuele-

gantissimo suffragari. Audiamus ergo:

ATHANASIVS, de Natura humana suscepta contra Appollinarium: In communionem corporis Dominici admissi sumus, quemadmodum ipse dixit: Panis, quem ego dabo pro mundo, vita est. Spiritus enim VIVIFICANS EST CARO Domini, quoniamer Spiritu vivificante concepta est Quad enim ex Spirite nascitur, Spiritue est.

CYRILLY's de incarnatione unigeniti, cap.7. Communes facit tanquam cum sua carne diuina sua Maiestatis OPERATIONES, ut possit etiam VIVIFI-

CARE mortuos, servare infirmos.

Ibidem cap. 23. disputans contra Nestorianos ait: Si Theophorus erat homo, cur solius ipsius Corpvs VIVIFICV M est? Oportuerat enim alias alsorumesiam corpora essetalia, in quibus inhabitauit Deus o-

mnipotens.

Lib. 1. Ioan. cap. 15. Non aliter hoc malum dissolui poterat, nisi vis illius dicti: Terra es, & interram reuerteris,assumptione ineffabili destrueretur, hominis carne mortali à viuificante omnia Verbo assumpta, vi cum CARO eius fieret, qui vere immortalis est, immortalitate illius participaret. Indecens enim omnino effet, fignis quidem qualitatem fua coniuntte fihi materia possit immittere, ac en modo in se materiam trans mutare Loy @ autem Dei PROPRIVM SIBINA-TVRALEQUE BONVM, ID EST, VITAM coniunte fihi CARNI non poffet infundere

Lib. 2. in Ioan. cap. 144. Dedit mihi VIVIFI-CANDI VIRTVIEM Pater, dedit indicandi po-

testa-

10

ıllı

tax

į

testatem. Sed vt lubricam Iudaorum mentem his retinerestuduit, sic aliorum quog, curam non paruam habuit. Quapropter causam, quare hac sibi à Patre datadixerit, illico subiecit, dicens: Quia Filius hominis est, vt intelligamus omnia ei data siusse, vt Homini, qui cum creatura sit, nihil habet à seipso. Vnigenitus verò Filius non vita particeps, sed vita naturaliter, vt Pater est.

Lib.3. in Ioan. cap. 37. Corpus Christi v I v I F I = CAT, & adincorruptionem participatione sua reduci. Nonenim alterius cuius dam, sed ipsius vita corpus us VIRTVTEM incarnati Verbiretinens, & PLE-NVM POTESTATE ILLIVS, quo uniuersa & vi-

unnt, & funt.

Lib, 4.cap. 12. Cum viuificans Dei Filius in CAR-NE habitauerit, ad SVVM BONVM eam, id est, ad vitamreformauit, & totus, vt ita dicam, toti ineffabili modo vnionis coniunctus. viuificantem ipfam effect, quianatura viuificans est. Propterea participantis hac CARO viuificat, eycit enim mortem ab eis, & interitum penitus expellit.

Cap.14. Vita secundum naturam ille est, qui ex vino Patre genitus est. Sed non minus corpus quog, suum viussicat. Coniunctum enim est ineffabiliter Filio Dei,

aquo uniner sa vinificantur.

Ibidem: Quoniã Saluatoris Caro Verho Dei, quod vaturaliter vita est, coniuncta, VIVIEIC A effecta est, quando ea comedemus, tunc vitam habemus in nobis, illicoiuncti, qua vita effecta est. Hac de causain exuscitadis mortuis non solummodo verbo & imperio, vt Deu, vtebatur: verum etiam CARNEM SVAM

ele-

on-Do-Pa-

nex ritu

omaie-

ait:

PVS netuso-

dif-

ninis 1, vt , im-

ma-

NAcon-

i Fi-

quasi COOPERATRICEM nonnunquam adhibe. bat, vtreipsa ostenderet CARNEM quoq suam,quoniam sibi coniuncta est, viuisicam esse, atg, sideles doceretsuum, non alterius corpus esse.

Cap. 15. Ineffabiliter, & vitra quam possit mens Humana intelligere, Verbum Humanitati coniun-Etum totam in seipsum ita reduxit, vt indigentia vita

possit vinificare.

Ibidem: Quemadmodum, si quis scintillaminfano aut paleaoccultauerit, totum inde ignitum necessariosiet: Sic Verbum Dei, tanquam scintilla innaturamnostram immissum, totam inde inflammaust, atq ad vitam, interitu penitus destructo, reduxit,

Cap. 16. Sanctum Christicorpus ad immortalita-

tem, & vitam aternam nutriens cibus est.

Et mox: Sanguis (hrifi verus potus est, quo radicitus mors euertitur atg, destruitur: non enim honinu simpliciter sanguis est, sed eius, qui naturali vita consunctus VITA EFFECTVS est.

Cap. 18. Qui è naturali vita emanani, & Homo factus viuo, corpusé, meum vitarepleui: nonaliter, qui Carnem meam manducat, propter me vinet. Mortalemenim Carnem affumpli, sed qui anaturainer vita existens habito in ea, totam ad vitam
meam resormani.

94

vi

Cap. 19. CORPVS Christi panis de cœlo est, quia eternam comedentibus vitam largitur. Magnum cerie signum, Deitais in hoc corpore Naturam habiture: quoniam illi hinc donantur, qua certe omnemnaturam excedunt. & ideo à rudioribus minus creduntur.

Cap. 22. Si putatis CARNEM meam vitam vobis

5.4.200.

VIVIFICA. L. Z.C.8.241

afferre non posse: quomodo igitur tanquam volucris in celum ascendet, quomodo per aera volabit? Hoc enim smilster genera humano impossibile est. Quod si prater naturam CARO mea in colum ascendet, quid probibet, nesimilater PRATER NATURAM VIVIFICET? Nam qui terrestre hoc corpus caleste confecit, is etiam VIVIFICV M reddidit, cum natura fua corruptibile Dbj. f. 199. furit.

quo-

es do-

niun-

vite

infa-

ceffa-

natu-

t, atg

alita-

radi-

oninus

Ho-

on ali-

ne vi-

natu-

vitam

uia e-

a certe

itare:

uram

vobis

ferre

Cap. 23. Si Caro sola intelligatur, nihil prorsus viniscare potest, quippe que viniscante indigeat. Cum verò Incarnationis mysterium laudabili cura scrutati fueritu, & vitam habitantem in carne cognoueritis, quamun nihil penitus per seipsam caro possit: viuisca ramen esse factam credetis. Nam quoniam cum vinificante Verbo coniuncta est, TOTA EFFECTA EST VI-VIFICA. Non enim ad corruptibilem suam Naturamiunctum Dei verbum detraxit: sed ad MELIO-RISVIRTVTEM elevata est. Quamuis ergo naturacarnis, ut caro est, vinificare nequeat. facit tamen hoc, quia TOTAMVERBI OPERATIONEM SVSCEPIT. Corpus enim est, non cuiusuis hominis, cuius caro prodesse non potest (non enim Pauli, aut Petri, aut caterorum) sedipsius vita corpus, in quo Deitatuplenitudo corporaliter inhabitat, facere hoc potest. Namsi mel, cum naturaliter dulce sit, ea dulcia facit, quibus immiscetur: NONNESTVLTVM ERIT. vinificam Verbi naturam putare non dedisse homini,in quo habitat, VIVIFICANDIVIRTVTEM: Quas ob res caterorum omnium caro nibil prodest, Christi autem caro, quia in ipsa vnigenitus Dei Filius habitat, sola vinificare potest.

Cap.

Cap. 24. Totum CORPVS suum VIVIFICA SPIRITVS VIRTVTE PLENVM esse ostendit, Spiritum enim hicipsam carnem nuncupauit, noqua naturam carnis amiserit, es in Spiritum mutatasu, sed quia summe cum eo coniunita. TOTAM VIVI-

Ibidem: Quod modo diximus, id iterum repetere non erit inutile. Natura carnis ipsa PER SE viusiscare non potest: quid enim maius natura Deitatis haberet? nec sola in Christo esse intelligitur, sed habet Filium Dei sibi coniunctum, qui substantialiter vita est, Quando ergo viuisicam ipsam Christus appellat, noita illi, vt sibi, sine proprio Spiritus vim viuisicandi attribuit. Nam propter seipsum Spiritus viuisicat, AD CVIVS VIRTVTEM CARO PER CONIVNTIONEM CONSCENDIT. Quomodo autemid stat, nec mente intelligere, nec lingua dicere possumu, sed silentio atg, sirma side id suscipimus.

Lib. 10. cap. 13. Vita autem sure ipfa vita caro intelligi potest. Hac enim NOSIN NOVISSIMO DIE SVSCITAT, & quomodo, dicere nongrauabor: Caro vita facta unigenti Caro ad VIRTVTEM VITE traducta est. Non potest igitur morte superari. Propterea in nobis facta interitum à nobis expellit, Non

enim abest ab ea vnigenitus Dei Filius.

Lib. 11. cap. 22. Ipsum etiam Corrys Domini virtute coniuncti Verbi sanctificatur, & ad benedictionemmysticam adeò activvm fit, vtfossit sanctificationem svam nobis immitere. Vnde ipse quog, Saluator, cum ad Iudaos multa de sua Carne disfereret ac vivificum

VIVIFICA. L. 2.68243

CVM VERE PANEM eam appellaret: Panis enim, inquit, quem ego dabo, caro mea est, quam ego dabo pro mundi vita.

FICA

fendit,

TO QUIL

ata fit,

VIVI-

epetere

viuifi-

tis ha-

bet Fi-

ita est.

noita

attri-

, AD

IVN-

tem id

umus,

ro in-

O DIE

:: Ca-

ITA

Pro-

Non

enedi-

POS-

OBIS

em ad

VIFI-

CVM

Libro de recta fide ad Theodosium: Vinisicare dicitur Christus propter inessabilem natuitatem ex vinente Patre. Littamen est videre, vbi tribuitur proprie CARNI EFFICACIA DIVINA GLORIA. Et mox: Vinisicat igitur nos vt Deus, veruntamen nonin solo hoc, quod particeps est Spiritus, sed & manducabilem apponens assumptam Carnem Fily hominis.

Ibidem: Cum autem Iudai aquali ruditate laborarent, & nescio quomodo deridere vellent, quod dixisset
sevente la compania de la propertiona de cole hoc, inquit, vos scandalizat? Si igitur videritis
sellum bominis ascendentem eo, vibierat prins?

Et paulo post: Ociosam satebimur suisse terrenam Canemad hoc, sut possit vinisicare, quaterus pertinet apropriam Naturam Quomodo igitur sinissicat Caur secundum amionem cum sinente Verbo.

De recta fide ad Reginas: Viussicare posse mortuos, non alteri, quam soli & naturali Deo competit.
VIVIELCAT autem Christiu MORTYOS PER
PROPRIAM CARNEM, tangens & resuscitanseos.
Ibidem: Hominis caro, quantum attinet ad pro-

Ibidem: Hominis caro, quantum attinet ad propriam Naturam, non esset viuisica, sed neg, sanguis humanus, si com MVN is esset et per se. Viuisicatur autem Corpus (hristi, & sanguis pretiosus. Nam posse viuisicare id, quod vita indigum est, soli Deo conuenit. Ergo (hristus est Deus. Sic enimerit viuisicum (orpus (hristi. Si autem Homo seorsim intelligeretur, quomodo esset viuisicum (orpus eius?

R 4 Ibidem:

244 DE CARNE

Ibidem: Quare non potius, sicut apud Lazarum, contentus fuit sermone ad resuscitandam puellam, étenuit manum cius? Nimirum ut ostenderes VIVIFI-CVM SVVM CORPVS, Corpus enim est vite.

Ibidem: Cibum nobis dedit Filius hominis manantemin vitam aternam, SVAM SCILICET CAR-

NEM, QVA EST VIVIFICA.

Ibidem: Suscitauit LaZarü Christus, Archisnagogi siliam, & vidua silium: Iam quo pasto non vita
secundum naturam est, qui non solum sermone mortem
repellere potuit, sed etiam tastumanus? Erat enim consequens AC NECESSARIVM VIVIFICVM ESSE CORPVS, quoderat vita proprium.

Ibidem: Quomodo sanguis communis hominis san-Etos nos efficeret? sed SANCTIFICAVIT SAN-GVIS CHRISTI: Deus igitur & non simpliciter Homo: Deus enim erat in Carne, suo sanguine nos pu-

rificans.

Libro posteriore ad Reginas: Postquam autem proprium sicit Corpus, quod e sancta virgine sumptum est, vivific v fecit illvo, & merito. Corpus est enim vita omnia viussicantis. Propterea vnus Filius & Christus Dominus non est dividendu in duos silios, quandoquidem ipse est vita quidem, viest ex vita, & vivente Patre. Vivific vs avtem Propter propriv Mando Propter Proprie Propriv Mando Propter Proprie Propriv Mando Propter Proprie
Ibidem: Proinde habet (Noy) tanquam exseipsossecundum naturam existens in seipso vitam, secundum quod intelligitur Deus. Accipit autem IVXTA
HVMANITATEM, qua & ipsos indicat, quamus
endex existat at Deus. Et quis sit accipiendimodus, docebit

VIVIFICA. L. Z.C. 8:245

eebit dicens ipse: QVIA FILIVS HOMINISEST.

Non enim proprium est hominis à se habere quiam.
Quia autem proprium factum est viuentis VERBI,
unitum illi CORPVS: hacratione & valde meritò,
TANQVAM HABENS IPSIVS VIVIFICAM
OPERATIONE M, accepise dicitur.

ums,

0

FI-

an-

R-

na-

vita

tem

on-

ES-

an-

AN-

pu-

tem um

tto.

rea du

, vt

EM

: se-

un-T A

1415

do-

ebit

Lib. 9. in Ioan. cap. 30. Caro illanaturalis vita Caro fuit, & est, totam proprietatem illivs, QVI HABITAVIT IN ILLA, POSSIDENS, IDEST, Notabea

TOTAM VIVIFICANDI ACTIONEM.

Cap. 47. Ego vino, cum vita sim secundum natu-

ram, & templum meum vita repletum viuit.

In expositione Symboli Nicæni: Proinde dicebatChristus: Amē dico vobis, nisi manducaueritis Carnem Filis hominis & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitā in vobis ipsis. Viuistica igitur sunt sunt tum Corpus & sanguis Christi. Corpus enim, sicut dixi, est non hominis cuiusdam, qui vita particeps est, sed potius proprium vita secundum naturam: perspicuum autem quod vnigeniti.

In Epistola altera synodali ad Nestorium: Sic etiam admysticas benedictiones accedimus, & sanctisticamur, particeps sancti corporis & sanguinis Christiomium nostrorum redemptoris effecti, non vt CARNEM communem percipientes (quod absit) nec vt virisanctissicati, & Verbo coniuncti secundum dignitatis vnitatem, aut sicut dininam inhabitationem adeptised vt VERE VIVIFICATRICEM, & ipsius Verbi propriam sactam. Vita enim naturaliter vt Deus existens, quia propriè carni vnitus est, VIVIFICATRICEM eam esse prosessiones.

R 5 In Ca-

In Canone vndecimo Ephesini Concilij: Si quis non constetur CARNEM DOMINI VIVI. FICATRICEM ESSE, & propriam ipsius Verbi Dei Patris, sed velut alterius prater ipsum coniuncti eidem per dignitatem aut quasi diuinamhabentis habitationem, ac non potius viuisicatricem esse, quia facta est propria Verbi cuncta viuisicare valentis, Anathema sit.

In libro ad Euoptium in defensione vndecimi Anathematismi: Quia autem vita secundum naturam est Noy ,quiex Deo Patre est, VIVIFI-CATRICEM DECLARAVIT CARNEM suam, es hacratione sacta est nobis benedictio VIVI-FICATRIX.

Ibidem: Scire autem opera precium est, quod, sicut supra diximus, proprium est corpus eius λόγου, qui omnia viuiscat. Quoniam autem est CORPV Svita, VIVIFICV M est. Nam per hoc mortalibus nostris corporibus largitur vitam, & mortis imperium euacuat.

THEOPHILACTVSins.cap. Luca, vbi de miraculo sanati leprosi disserit: Interim & hoc indicabat, quod sancta eius CARO DIVINAM HABEAT VIRTVTEM, & purificet & VIVIEICET, utpote qua sit caro Dei Verbi.

In cap. 6. Ioan. Nudi hominis caro nihil prodesse potest. Sed quia Deus vniuit sibicarnem secundum messaliem contemperationem, VIVIEICAESTET CARO, non quod in Dei naturam transierit, abstit sed ad similitudinem candentis serri, quod é ferrum manet, e ignis ostendit operationem. Sic igitur é Do-

VIVIFICA. L. 2. C. 8. 247

minicaro manens caro, viuifica est, tanquam Dei caro.
In cap. 8. Matth. Attigit leprosum, vt ostendat, quodo sancta eius caro sanctificatione m communicet.

Si

erbi

neti

abi-

acta

the-

de-

um

F /-

M

1-

fic-

qui

ta,

10-

m

11-

at,

T

te

Te

7-

T

t:

0-

ni

In cap. 7. Lucx, de miraculo resuscitati Filiy vidus: Non solum verbo facit miraculum, sed & loculum tangit, vt discamus, quod corres eivs corres vivieic v M sit. Quoniam enim caro eius facta est propria Verbi omnia viuisicantis, propterea viuisicaest & ipsa, tollitque mortem & corruptionem.

THEODORETVS dialogo3. introducit Hippolytum sic loquentem: Ettam mortuum existens COREVS Domini magnam in se hahet VITE POTENTIAM. Exeo enim profunduntur sanguis ser aqua,
qua ex mortuorum corporibus effundi non solent, vt
siamus, quantum possit ad vitam ovalus (POTENTIA) QVE IN ILLO CORPORE HABITAT, vt ne mortuum quidem aliy simile appareat,
nobis verò POSSIT PROFVNDERE EA, QVE VITE.
CAVSASVNT.

DAMAS CEN V S Lib. 3. cap. 17. Caro Dominis mortalis erat propter seipsam, & viuisicans propter vnionem ad λόγον, secundum hypostasin.

Cap. 27. Mors transglutiens illicientem corporisescam Divinitatis homo transsixa est, & insons & VIVIFICVM GVSTANS CORPVS perit.

Lib. 4. cap. 14. Spiritus viuificans est CARO Domini, quia ex viuificante spiritu concepta est, quodenim natum est ex spiritu, spiritus est. Hoc autem dico, non auferens corporis naturam, sed VIVIFICATIONEM ETDIVINITATEM eius (corporis) ostendere volens.

LyDOL-

248 DE COMMUNICATIONE

LVDOLPHVS de conceptione Saluatoris citat Bernhardum sic loquentem: umbra corporissui temperauit se nobis, ut obiectu viuissica carnis sudeamus verbum in Carne.

CAPVT IX.

DE COMMVNICATIONE OMNIPOTENTIÆ.

Ocuisse Patres, quod Noy & Humanitati assumpta suam communicarit omnipotentiam, non quidem effundendo cam extra le in Hymanitatem, tanquam in aliud subjectum, sed potius Humanitatem affumendo per unionem, in xoverior fue illius intra verhi hypostafin permanentis potentia ex pracedentibus satus superg, claret, vt non admodum opus sit plura hic attexere. Nam huc reserenda sunt, qua de plenitudine Dininitatis habitantis in carne: qua de miraculis, caterisq, dinina Maiestatis & omnipotentia operabus : qua de sessione Christi ad dextram VIRTVIIS DEI : que de dominio creaturarum Christo homini tradito: & qua denig, de vinificatione ex Patribus hactenus annotata sunt. Etenim cum hac omnia (puta miracula operari, exaltari ad ipfam dextra Virtutis & omnipotentia Des: gubernare & administrare omnia: vinisicare item vel corporaliter defin-Etos, vel spiritualiter mortuos resuscitando, &c.) slim omnipotentis Dei sint idiomata atg, opera: Patres autem in horu omnium xovovian Christum, iuxta carnem assumptum euectumg, consentientibus suffragis atque votis unanimiter affirment: sicut distincte halte-

OMNIPOTENTI AE. L. 2. 249 c.g.

nus fuis ordine capitulis andiumus:quidnitam manifiste hanc personalem zovovicus omnipotentia comprobant, vt id nullis quantumlibet ingeniosis Sacramentariorum commentis eludi, multo verò minus insirmari

aut infringi valeat.

Citat

mpe-

NE

ti as-

am,

Hu-

otius

vian

ntic

dum unt,

qua

ram

um

ione

hac

lex-

mi-

fun-

lins

au-

ar_

igys

Ete-

1116

Huc pertinet insuper testimonium Diui Athanasii supras. cap. recitatum, quo perhibet Ho MI NEM A ΛΟ ΓΩI GESTATVM, vnctum este à Spiritusanto, tributamé, ei OMNEM EFFICACIAM, adeoé, virtus est) ipsum circumcinctum, & quidem huiusmodi virtute, qua omnem impetum aduersaria potestatus sustimere, & qua prodigia in miraculosis curationibus in populo operari posset.

Huc pectat etiam, quod Eusebius Emissenus Chrisum SECVNDVM HVMANITATEM OMNI

VIRTVTE plenum effe confitetur.

Item: quod Nyssenus inquit, hogostradere assumpto Corpori et Anima Divinitatis sva Virtvtem, Deitatis autem virtus non sinita profecto, sed infinita és omnipotens virtus est.

Hoc ipsum vult Cyrillus, quotiescung, carni Christi viuisicam virtusem Verbi (quam cum omnipotentia T8 hoys simplicissime vnam esse nemo sanus inficias ibit) communicatam asserit. Item quando assirmat, ANIMAM verbo vnitamin suo adinsernum descensu DIVIVA EFFICACIA vsam, spiritibus, qui illic sunt, apparuisse. Consimilir atione Epiphanium supra audiuimus docentem, quod carnale no amplius sit carnale poten NTIA, sed quod corpus terrenum vina

cum

DE COMMVNICATIONE cum Diminitare IN VN AM POTENTIAM fir unitum.

SicHippolitus per VITÆ POTENTIAM (quam Christicorpus habeat) nihilaliud, nisivinisticam illam Verbi omnipotentiam carni personaluer communicatam, intelligit.

Quibus astipulatur etiam Theophila Ctus scribens, CARNEM Christi DIVINAM habere VIRTVTEM purist-

candi & vinificandi.

HaudaliterLyrapronunciat, lesum in humananatura VNCTVM VIRTVTE OPERANDI MIRACVLA.

Testatur idipsum Confessio approbata ab Ecclesiis Aphricanis & Gallicanis, annotante Cassianolib.ide Incarnatione ad Leonem, quod Noy & per INFV-SIONEM POTENTIA SVA misericorditernaturahumana mixtus sue unitus sit.

Huc quog, spectant omnia ea testimonia Patrum, quibus Christoiuxta Humanitatem o MNEM Potes TATEMIN COELO ET IN TERRA traditam esse confirmat.

His memoratis adyciam duo testimonia, alterum

Damasceni, aiterum Paschasii.

DAMASCENVS quidem lib. 3. cap. 18. sics scribit: Divina Christi voluntas erat aterna & παντεργωσοπηίεs scribit voluntas erat aterna & παντεργωσοπηίεs scribit voluntas atempore capit, & ipfanaturales & innoxias affectiones sustinuit. Et naturaliser quidem non erat omnipotens. Vt autem verè & secundum naturam Dei Verbi voluntas facta est χωναντοδύναμω, & ΟΜΝΙΡΟΤΕΝS est facta.

PASCHA-

OMNISCIENTIAE. L. Z. 251 C.10.

PASCHASIVS libro de Sacramento Eucharifua: Hoc est corpus meum, quod pro vobistradetur. In bocergo Verbo creatur illud CORPVS, quia diunum est, omnipotentia plenvm, vbig, prasens, vbig, omnia complens.

CAPVT X.

DECOMMVNICATIONE OMNISCIENTIAE,

Vomodo Christus in statu exinanitionis apientia creuerit, ex probatissimorum clarissimorumo, Patrum Athanasii & Cyrilli scriptis supraquinto capite dictum est. Nam ets Christus wrta carne in ipfa statim conceptione omni plenitudiw Destatis, adeag foiritu sapientis or scientis fine menfraunctus est: Et quamuis humana eius naturanunquanon cum aterna sapientia Patris, hoc est, cu λογω omniscio non absq. einsdem xolvavia unita permansit: mmen, quia Christus tum in forma serui constitutus, plena refurpatione accepts Maiestatis resq ad tempus referrectionis, es ascensionis sue differre voluit: Idea Lov Q Guam illam dininam Sapientiam non plenaria cupyera in humiliata natura humana exercuit. Proinde ut in en statu seruili multo, atque inter hac etiam boranous simiudicy ignor duit vere fic etiam Sapientia vere to non simulate creuit: Noyw propriam suam sapientiam in assumpta natura magis magis q, exercente ac declarante. At postquamabiecto servitutis habitu ad dextra dinina Maiestatis consedit: nunc etia humano Ju Spiritu fine mente omnia in No-w intueter, feit atque

Mje

A M inifialiter

bens, urifi-

ana-

elefiis 1.1.de F V-

atu-

um,

rum

ibit: y & · H v -

cun-

HA-

atg, nouitomnia, non quidem intelligentia simpliciaus exsele. Sed ex coniuncta sihi Deitatu nirtute, hoya nimirum plenissima evepyeice, sua divina sapientia eam illustrante. Et licet hac etiam in parte anobis dissentiant Sacramentary, dum Agnoetas hareticos imitati Christum etiamnum in statu Masestatis & gloria multa secundum Humanitatem ignorare dicunt & scribunt: tamen sequentia dicta Patrum nobis planum sacient: illine, an verò nos veteris orthodoxa Ecclesia vestigis insistamia.

EPIPHANIVS in Ancorato: In ipso inhabitate omnis plenitudo Dininitatis corporaliter, Christusenim RECEPTACVLVM EST SAPIENTIA, ET

DIVINITATIS.

Idem: HVMANITAS vnitaest Dininitati, & in ipsa perfectissima novit utpote Dec unita.

DAMASCENVS lib. 3. cap. 19. Mens communicat xolvwei Dininitati operanti OMNIAIN-TELLIGENS, COGNOSCENS & admini strans, non ut nuda hominis mens, sed ut Deo unita, & Dei mens existens.

Cap. 21. Humana natura substantialiter non obtinet suturorum cognitionem. Domini autem ANIMA propter ipsam ad Deum Verbum vnionem diues facta sue locupletata est cum reliquis signis, ETIA MFVIV-

RORVM COGNITIONE.

Et mox: Nos igitur dicimus Dominatorem, & Dominum omnis creatura, vnum Christum, eundemá, simul Deum & Hominem, & omnia scire. Inipsenim omnes the sauri sapientia absevnditi sunt.

Cap. 22. Christus dicitur profecisse sapientia, quis

OMNISCIENTIAE L.Z. 253 C. 10.

poratione incrementi etatis, Sapientia, que iph (per gra f. 251. hypostaticam scilicet Unionem inerat, inmanizitaunem produxit. Qui vero dicunt ipsum profecisse sapientia & gratia, vt accessionem eorum suscipientem, non recte docent bypostaticam unionem fastam aprima carnis conceptione, sed cum Nestorio habitua em Vnionem & & nudam inhabitationem fingunt. Nam si vere abinitio Incarnationis Caro DeoVerbo unita est, aut potius in Verbo substitit, & extitit, ac unitatem bypostasis adipsum habuit: QVOMODONON PERFE-CTE LOCVPLETATA EST OMNI SAPIENTIA ET GRATIA? No quidem ipfa, vt nos, particeps facta corum, secundum gratiam participative, sed magis quia propter hypostaticam Vnionem, & Humana, & Dinina unius Christi facta sunt , gratiam & sapientiam, & omnium bonorum plenitudinem velut ex fonte Caro Christi scaturit mundo.

ciava λόγω

acam listen-

mitati

mul-

· scri-

m fa-

vesti-

abitat

tus e-, ET

i, 6

nuni-

IN-

mini

ta, de

obti-

IMA s facta

VTV-

5 Dos

ng si-

quia

rora-

Idem libro 2. cap. 22. De Domini anima proprie loquendo non dicimus consultationem, non enim habuit unorantiam. Etsi enimerat natura ignorantis, attamen secundum hypostasin unita Verbo OMNIVM COGNITIONEM habuit, nonexgratia sen partisipatine, sed propter hypostaticam Vnionem.

NICEPHORVS lib. 18. cap. 50. Themistius Philosophus sub Valente Agnoetarum secta dux fuit. Agnocta Hidscunt, Verbum quidem Patris scire omnia, Humanitatem vero secundum subsistentiam ei vnitam permulta ignorare.

NICOLAVS de Lyra Ioan. 3. Christus in Dinina natura habet eandem scientiam cum Patre, IN Hu-MANA NATURA OMNIA COGNOSCIT,

QVA

DE COMMUNICATIONE

MAGISTER SENTENTIARVM: Seu ergo ANIMA Christi OMNIA, QUA DEVS SCIT, in Verbo, quod ipsa liquidius, co prasentius contemplatur omni creatura, ut ei unita, in quo etiam Angeli, co qua Deisunt, co qua finura sunt, cognoscunt.

CAPVT XI.

DEOMNIPRAESEN-TIA CHRISTI HOMI

nis perfonali.

Octrina de Maiestate per sonalis omniprasentia Christi Hominis odiose & virulenter admoda exagitatur à Sacramentarys, idq, sub aliens plane dogmatis imputatione atg, titulo, dum prodigiofiffimam ubiquitatem localem, qua Humana Christis Natura whig locorum dufufa din infinitu diducta fit, petulanter nobis affingunt, & contra eam, cen faium controuersie sua deinue argumenta dirigunt. At enermem hac in parte iniuria perinoftris Ecclesis, exfirpres nostrorum iam pride orbi Christiano constat. Non enim adeo sumus emota mentis, gat Natura humanam infinitam effe factam fomniemus : fed, vt compensio dicam, hac nostra doctrina summa est, quod Humanua Christiratione sus essentiain amnem aternuatem vere finita fuisa dimenfionibus terminata pirmanens & quantitatem fuam dimenfam non minus quam aly fantti perpetuo retinens, ab infinito tamen Loya nufpiam segregari possit. Et sane quia quantitatem Suamretinet snitam: innta proprietatem certe buius

OMNIESKENTIAE L.Z. 239. C.W.

finita fue quantitatis, cum in vitero matris effet, non malbiciunta finiti fui corporis modum vere or non smulatione quadam de loco in locum progressus legiper Sicin cruce tantum, or non alibe criscificus fuit, cofteam sepulchro iacuit, co en tempore non alibi. Quo resurgente e monumento, recte mulicribus inquit Anselus: Refurrexit, non est bic. Sicut etiam vere Corpur funmer nifibili hac munda colis intulit, or in illa sua finita Carne redibit ad iudicium, quemadmodum abire vifus est. Interim tamen , freadem ila Humana natura consideretur; non respectu proprietatum, quas nobiscum comunes obtinet, sed quatenus à Xcoxo wanitatem Persone assumpta est, quod nulli alteri creatura tributum est : negari profetto à nullo vere Christiano potest aut debet , hanc Humanitatem non bcali, terreno, physico seu naturali, & comprehensibili modo, quo in loco vel fuit, vel esse potest, sed longe alio, sublimiore, diviniore, es plane calesti, supernaturalis atg incomprehensibili modo personaliter intra eternam of infinitam totam hypostafin Verhi tam brope, lamarite, tam prasenter assumptam, vepropius, artim, prasentius intra intimum & arcanissimum Persona Verbi complexum assumi non potuerit. Iam verd cum in ea hypostasi Xoyu (in quam realissime assumptam effe Humanitatem fateri te oportet, nisi vninersam sidem Christianam hareticam esse dixeris) nec localocorumue spacia vel sint, vel cogitari possint aut debeant: certe 2010 affumendo Naturam humanam infuamillam ab omni localitate absolutam hypostasia, fimuletiam (eo fanerespectu) Humanitatem extra és supra loca omnia enexit, ut illam non inxta locorum S 2 Bacia

N-

finnis,

t ergo

T, m

platur

g que

efentia imodă alieni odigio-Christi uctasit, tatum

t enorex scri-Non nanano nano ds-

ens er

itatem e buins finita

256 DE COMMVNICATIONE

spacia sihi prasentem habeat, sed extra & supra omnem rationem aut cogitationem loci a Saça ros plane intra purissima sua τως αστως complexum toto genere sibi propinguiorem ac presentiorem haheat quam ullam aliam creaturam, fine in colo, fine interra. Cum virung, hoc ex verbo Dei certissimum sit, quod et Totus 200 (incarnatus, co ad Incarnationem plenifima naturarum ad se innicem presentia requiratur, gratia cuius Xoy @ extra Carnem nec sit amplin, nec extra eam velquari velinueniri possit ac velit. Et vt pius Lector intelligat , quam nibil a pietate alienum à nobis doceatur : duo sequentia deligenter, & accurate perpendi velim. Etenim fi xof alibi est extra fuam Carnem. of ah ea per locorum internalla semotus, quemadmodum Sacramentary docent, tum autorus erit extra Carnem affumptam, aut aliqua parte fue hypostaseos extra cam esse statuetur. Caterum nequit naffirmari, quod parte aliqua sua hypostaseos sit ertra cam, quia cum doy @ Spiritus fit partem extra partem no habens, omnem huin modi dinisionem sine partitionem absolutissima sua simplicitate respuit & elidit: qua ratione non hozos seu Filius Dei, sed aliqua tantum eius pars esset incarnata, quod simpliciter absur? dum; & asimplicissimo illo atq, incorporeo principio longe alienissimum est. Sin vero dicas totam hyposta-

sin Verbi esse alibi extra Humanitatem, hoc isso non obscure personalemV nionem dissoluisti. Quomodo enim Naturam humanam dicemus in Vnitate divina Persona T8 hoy 8 assumptam, & qualis hecerit Incarustio, si hoy 8 cotus tota sua hypostasi non minus si ex

OMNIPRAESENTIAE. L. 2. 257 CH.

re carnem fuam, quam extra Fliam, aut quemuis dum hominem? Sed & hoc alterum quog, perpendas velm. Certumest, & apudomnes Christianos extra dubitationem positium, quod Noy @ nobis interris veuprasens sit, & nos etiam sibi prasentes, imo prasentissmoshabeat. Non enim longe abest ab vnoquog, no- Actor. 17. hum, quandoquidem in ipfo sumus, viuimus & mouemur. Quod cum in confesso sit, quaritur: num xoy @ inhisterrisnos, an vero humanam suam Naturam sihiprasentiorem habeat? Quis autem à pietate tam esstationus, qui affirmare vellet, Filium Dei in terris NOS sibi propiores ac prasentiores habere, quain sum propriam Humanitatem? cum tame hanc solum invnitatem Persona assumpserit, ac proinde non modo presentiorem babeat cateris creatures omnibus, sed incomparabiliter, adeog, toto genere prasentiore, vs nusquam ab ea per locorum internalla semotius aut seinn-Bu cogitari debeat, quippe quam intra totam suam infuitam hypostasinpræsentissima vnione sibiinesfabiliter artius, quam humana mens comprehendere, aut intelwere valeat, copulauit. Et cur tribueremus locorum faciseam vim, tt Naturas diumamor humanam ab wucem sesungerent : cum unionem illam non secundum loca, aut naturali ratione, fed supernaturaliter in φβa hypostasi το λόγο (quo nulla 2) στημα Co locotum pertingere possunt) extra omnem localitatisrationem factam effe constet? Proinde qui circa huius persmalis prasentia considerationem, cognationes de loco king Ag Thua or remouere, & Humanitatem Chrihupra loca omnia in ipsam hypostasin Fily Dei (apud

53

quem

fier TTA

omnem ane in-

to gene-

quam

a. Cum

of Toplenissi-

ratur,

mplius, elit. Et

lienum

ccurate

ra fuam

motus,

uttetue arte fue

nequit

tertra

ra par-

ine par-

elidit:

ua tan-

r abfur3

rincipio

posta-

ipso non

do enim

ina Perncarna-

258 DECOMMUNICATIONE

quem nec locus, nec tempus est) assumptam, euclamig, credere considere didicit, is multas magnasig, difficultates in abstrussifimi huius mystery pia consideratione superauit. Sic enim sirmissime concludere potest, locorum spacia nihil obstare Filso Dei, quò minus Humanitatem hoc ipso, quo eam assumpsit, inscrutabili prasentia modo, sibi & vintam, & citra, extra, & supraloci conditionem in sua Diuina subsistentia sinu & intimo

personaliter vbig, prasentem habeat.

Quanquam autem beccontrouersa Patrumtempore non eo, quo nunc. modo de ratione agitata fuit : attamen quod nulla eis cum Zuinglianorum opinione fuerit communio, scripta ipscrum indicio nobisesse posfunt. Sacramentary enim Christum secundum Humanitatem ita simul & semelin vno tantum loco esfe contendunt, vt nullo also quantumuis inuifibili, cœiesti & supernaturali modo in pluribus, aut omnibus locis adesse passit, ida ne Deum ipsum quidem vniuersa suapotentia prastare pose, imo nec pose velle, vi in pluribus locis Christus corpore suo adsir. Vicissim autem Patres ex Vnione personali hanc virtutem corpori Christitribuerunt, vt non tantum in duobus aut tribus, sed in multis locorum millibres simul & semel prasens esse queat, imo in omnibus, sicut paulo post dicetur. Huiu rei euidentissimum est testimonium, quod sirmiter crediderunt, Corpus et fraguinem (hristi toto whig terrarum orhe, whicung Conacelebraretur, vere of fubfantialiter adesse, quemadmoduidalibi in nostrorum Theologorum scriptis, pracipue autem in eruditissimo libello D. D. Mariini Chemnicy de Cana luculentissime ex Scriptoribus Ecclesiasticis demonstratu est. (umq. BULBE

OMNIPRAESENTIAE L. 2. 250 CH.

bree prasentiam haud dubie sine locali descensu Corpora hristi in Cuenum (qui demum aqui bustame emitoribus Scholasticis excountatus est) intellexeriat: bus upso prosecto implicite nustra de personali Christica uru prasentia dostrina testimonium persobuerunt. Quandoquidem sieria desendi nunquam potest, va Corpus ('hristissine huiusmodi locali descensu vere prasensit in Cæna, msi ante actionem Cæna (hristis iuxta Humanitatem personaliter, & iuxta modum dextræ Duadesse stanatur.

Praterea fundamenta huius doctrina, quibus quam valuissime astruitur personalis omniprasentia, in Pa-

trum scriptis fideliter traditareperinneur.

amg.

ficul-

tione

loco-

ani-

alen-

a loci timo

tem-

:at-

none

paf-

ma-

can-

tió

idef-

ipo-

ıbus

tri-

din

ese

22144

cre-

ter-

Cub-

um

imo

ng.

Niqued TOTVM Apportmentum Patres vnanimiter afferuerun: & quidem sic totum incarnatum, vt, quemadmodum Athanasius oratione secunda & quarta contra Arianos: Cyrelius item libro posteriore ad reginas prositentur, 2000 non sit extra Carnem.

Idem vult Canon Chalcedonensis Concity, quo piè ductur, duas in Christo Nat Vras in V-NAM SVBSISTENTIAM concurrere, ETIN SEGREGABILITER ESSE CONIVNCTAS. Quod verum esse non posset, si λό so in terris à sua Humanitate per locorum internalla remotus, at 3, sc Namerin Christo locorum λίας τημασια libi a se inuicem ssent segregate at 3, se innète. Quo etiam reserendum est illud Damasceni, cum scribit lib.3. cap.3. Naturas in (hristo vnitas esse à referens, à συσχύπος, αναλλοιώπος, αδιαμέπος χελ αδιασάπος. Vbs υσχ (λ'ΔΙΑΣΤΑ΄ ΤΩΣ INDISTAN.

DE COMMUNICATIONE

TER) obseruetur. Oftendit enim naturas in Persona Christific unitas effe sibi mutuo prasentissime, vt nullu locorum a a gnuaos seu distantis a se muicem abfint, sed unitissime sibi mutuo fint prasentes, & arctissima prafinti in listanter vanta. Quod, quomodo cum Zvinglia wrum dostrina congruat, videre profectionen possum. Quandoquidem aperte illi profitentur hoger ın terris extra Humanitatem suam esse, ab eadem longiffime propter locorun Magnua Caremotum. Qua ratione a Sia quitov illa personalem unionem naturarum in Christo non tantum negant, sed suam, quamipsi profitentur, locoruterminis circumscribunt, quod hine dilucide apparet. Namipsorummet Sacramentariorum confessione certu est, quod vnio illa, personali Destatis Verbi in assumpta Natura humana inhabitatione, definiatur. Iam autem dicunt & ferihunt illi dogovin-

ישטין של הל שם

Side diay long habitare IN Qua Humanitate, or effeineain uno tanfor tum loco ubi nimirum Humanitas Christi fit localiter: in infinitis autem alus locis effe EXTRA Humanitatem Guam. Whi autem Long FVTR A Humanitatemelle fingitur ihi certe non potest dict IN EAHABIT A-R.E. Vnde liquet , Sacramentarios dininissimam illam vnionem vnius tantummodo loci termino circumferibere,extra quem locum natura non unita, sed ab innicem ex ipsorum phantastica imaginatione dinulsasint. Cuius erroris causa est, quod Humanuatem Christiex suis dimensionibus ita estimant, & in vno tantum loco simul & semelnecessario esse sic arbitrantur, vt hoper eam extraillum locum a diagatos intra suam personam vlig, fibs prasentem habere non posse existment. Rette

OMNIPRAESENTIAEL 20 201.

Recle igitur ad eos illud quoq, Athanasii reserri potest, cum de salutari aduentu Christi sic scribit: Stolidi sunt, qui carnis Christi dimensionem conantur facere, & quantum, & quomodo prater scripturas desiniunt.

Porro prater ea, qua commemorata sunt, obseruen-

tur etiam sequentia testimonia.

Cona

ullis

ab-

Etaf-

cum

non

0201

lon-

2 KA

ura-

ipsi

binc

710-

utaone,

un-

an-

ter:

tem

effe

A-

lam cri-

MI-

int.

ex

oco

201

rio-

nt.

ete

AMIRO SIV Sin 10.cap.ad Hebr. Num quia multisinlocis offertur hoc facrificiii (Corpus scilicet Christi) multi Christi sunt? Nequaquam. SED VNVS VBIQVE EST CHRISTVS, ET HICPLENVS, ET ILLIC PLENVS.

Et alibi ait: Licet VBI QVE sis, & STANSIN MEDIONOSTRV M non cernaris anobis, crit tamen tempus, quando universa caro te aspiciet reverteniem.

HIERONY MVS Tom.3. aduer sus Vigilantium: Tu Apostolis vincula inicies? vt vsq. ad diem iudiciy teneantur custodia, nec sint cum Domino suo? de quibus scriptum est: Sequuntur agnum, quocunque vadit. Si AGNVS VBIQVE EST; Ergo & hi, qui cum agno sunt, vbiq, esse credendi sunt.

NOTA.

Hoc testimonium Hieronymi citatur hic, non quod approbemus eum errorem, quo sanctis visiquitatem adscripsit, sed quia ineffabiliter hinc colligitur D. Hieronymum omniprasentiam Agnissue Christi secundum Humanitatem verè cre didisse. Quandoquidem verismileesse nequit, quod sanctis quidem omniprasentia laudem transcripserit, eandem autem Christo secundum Hamanitatem derogarit. Ovod autem ex Agnis

DECOMMUNICATIONE

omniprafentia non sequatur electorum omniprasentia, neque hoc ex verbis Apocalypseos astrui possit, alibiest ostensum.

CYRILLYS lib.12. in loan. cap. 32. In singulos partibiliter transiens unigenitus, & animam atg.corpus corum per Carnem svam sanctificans, impartibiliter atg. INTEGRE IN OMNIBUS EST, CVM VNUS VBIQUE SIT, NULLO MODO DIVISUS.

Chrysost. homilia 2. ad populum Antiochenum: Helias meloten discipulo reliquit. Filius autem Dei ascendens suam nobis CARNEM dimist. Sed Helias quidem exutus. Christus autem & nobis RE.

LIQVIT, & ipfam habens afcendit.

PAVLVS Épiscopus Emissenus in homilia coram Cyrillo habita: Solius Devest remittere peccata. Dicit autem, vi sciatis, potest atem habere Filium hominis remittendi peccata. Iterum dicit, nemo ascendit incalū, nis qui descendit decalo, Fillvs Hominis, qvi IN COELO EST. Vida, eum, qv & Diviniora ERANT, HVMANITATI dedisse.

THEOPHYLACTVS in cap. Ioan. 19. Ignur fanclum & Christi corpus indivisibile est, & Dividitive, & communicatur in QVATVOR PARTES ORBIS, vsum prabens singulis, & uninscriung, animam sanctificans, CVM CORPORE per suam carnem unigentus, & integer in omnibus Est, existens vbique.

Ephel. 4. Ob hanc igitur causum hac omniaessit, vi omnia impleat dominatione operationeg, sua. 10 QVE IN CARNE, QVANDOQVIDEM DI-

VINI-

OMNIPRAESENTIAE. L.Z. 263 C.II.

VININITATE IAM ANTEA CVNCTA IM-PLERET.

ia,

elos

or-

75 .

v s

e-

med

E.

m

11

e-

r-VI

A

er -

.

8

OECVMENIVS superverba Ephes. 4. Ascendit supra omnes colos, ut impleret omnia. Et QVIDEM NVDA DIVINITATE OLIM OMNIA IMPLEBAT. Incarnatus autem descendit, & ascendit. ut vna CVM CARNE (με & σαρχός) IMPLEBET OMNIA.

PASCHASIVS lib. de Sacramento Eucharistia: Hocest corpus meum, quod pro vobis tradetur. In hoc ergo verbo creatur illud corpus, quia divinii est, omnipotentia plenum, VBIQVE PRÆSENS, VBIQVE OMNIA COMPLENS.

HVGO Cardinalis de S. Victore: CORPVS CHRISTI hanc habet dignitatem ex natura unionia cum dininitate, vi SIMVL SIT IN MYLTIS

BERNHARDUS in sermone quodam de cœna Domini, vibi hac sunt Verba: Vnde hoc nobis pissime Domine, ut nos vermiculi reptantes super faciem terre, nos, inquam, qui puluis & cinis sumus, te prasentem habere mereamur pramanibus, pra oculis, qui toius & integer sedes ad dextram Patris, qui etiam unius hora momento ABORTU SOLIS USQUE AD OCCASUM, AB AQUILONE USQUE AD AVSTRUM

PRÆSTOESOMNIBVS, VNVS IN MVL-TIS IDEM IN DIVERSIS LOCIS.

CAPVT

DE ADORATIONE, QVOD IS CVLTVS CHRISTO,

quâ Christus est, hoc est, Deo & homini fecundum vtramq; naturam competat.

VItus adorationis fine invocationis non Divini. tatiseorsim exclusa Humanitate, sicut nec viciffim Humanitati feor fim abfa Divinitate fed Christo suxta verang simul naturam a fidelihus dependitur. Et hoc ipsum quoq, documentu enidentissimum est dinina Maiestatis IesuNaZareni, scundum a sumptam carnem ei tradite. Hinc Paulus scribit, Christo ad mortem crucis vsque humiliato post resurrectionem datum esse nomen supra omne nomen, vt in nomine lesu omne genu flectatur, Phil. 2. Hinc Stephanus in agone mortis Iesum illum à dextris Dei sedentem inuocat. Et simplicissimi quiuis laici preces suas non ad solam Dininitatem seorsim absq. Humanitate, vt nec ad Humanitatem sersim absq. Dininitate, sed ad Christum Deum & hominem integrum atquindiussum dirigunt. Qua summa consolatio piorū est, quod in omnibus angustys redemptorem, & fratrem suum cum siducia inuocare andent, inxta eam quoq naturam, in qua infirmitates nostras ideo expertus est, ut misericors esset Pontifex. Ex hoc enim quod contigit ei tentatum effe (quod certe secundum Humanitatem ei enenit) potest & his,qui tentantur, succurrere. Qua de re quid sentiant Patres, ariente que Sandiamus.

CAPRIANVS de afcensione: Reuertentiad Patrem

filenniora OBSEQVIA IMPENDEBANT, & fefiuis affectibus venerabantur HOMINEM supra se sublimatum, quem gloria & honore coronauerat Paterad dextram suam collocatum, hoc dato ei prinilegio singulari, ut in nomine eius omne genu slecteretur, & supraomne nomen nomen ius excellentia coleretur.

E.

0,

ini.

VI-

fed

en-

um

m-

usto iem

lesu

one

Et

ni-

ni-

im

na

tys

re

tes

x.

rie

u

es,

m 1ATHANASIVS in oratione fecunda contra Arianos: λόγ & deificauit id, quod induerat, & idipfum humano generi fuper addidit, vt, quemadmodum semperadorabatur, quatenus λόγ & erat, & in forma Dei existebat: ita quog, ille idem iam Homo Fact V s & lesus appellatus haberet omnem creaturam pedibus suis subiectam, sibique in suo nomine genu sleetentem.

In oratione quinta contra Arianos: Tametfi caraipsa per se sit pars rerum creatarum, attamen Dei corpus effecta est. Neg, istinsmodi corpus seorsim separatum à λόγω adoratione prosequimur, neque λόγον adoraturi xozov à carne longe seponimus, sed cum sciamus Verbum carnem factum effe, illud iam in carne situm Deum agnoscimus. Quisigitur tam vecors est, vt Domino ita loquatur: Absiste a corpore, vt te adorem: aut quis ita impius est, vt cum Iudais propter corpus dicat ei : Cur tu, cum homo sis, Deum te facis? Atqui non istinsmodi moribus leprosus erat. Adorabat enim Dominum in corpore, enmag Deum esse prasentiebat, his verbis vtens: Domine si vis, potes me mundare. Neque ob carnem arbitratus est esse creaturam X0201 Dei, neg, quia Xoy @ erat opifex rerum, CARNEM PRONIHILO HABVIT, qua indutus erat, sed vit

266 DE ADORATIONIS

IN RE CREAT A creatorem subsistentem adorabat,i.

deog, mundatus est.

Ibidem: Rerum natura non recusauit propter carnem Dominum adorationibus prosequissed ideo adorauit, quia vidit suum opisicem architectums, in carne consistere. Et in nomine lesu omne genu slectebatur, & in posterum slectetur, cœlestium simul, & terrestrium, & inferoru & omnis lingua consitebitur (licetidipsum Arianis non videatur) Dominum lesum (hristum esse ingloria Patris. Non en im caro ignominiam attulit Λο΄ ΓΩi, absit. sed Potivs caro per Λο΄ Γον Dei Glori-Ficataest.

Ibidem: Qui Xôzov carnem factum adorarenolunt; ingratos se exhibent eius Humanitati. Qui verò distrahunt Xôzovà sua carne, nuliam omninoredemptionem peccati aut euastationem mortis existimant. Vbi quaso tandem nesary seorsim per se inaeniunt illam carnem quam Saluator noster Iesus Christus assumpsit, vt audeant dicere: Nonadoramus DOMINVMCVM CARNE, sed dissungimus corpus, illig, soli cultu inseruimus.

Item: Cognoscant tandem Ariani, nos qui D O Mt. N V M I N C A R N E adoramus, non creaturam adorare, sed creatorem corpore creato indutum.

Ibidem: Quod cum ita se habeat, qui sieri posset, vt CORPVS Domini vndiquaque santtissimum ab Archangelo enangelizatum, à Spiritusantto sormatum, amiculumg, λόγ8 Deinon sit adorabile? cum λόγ& manum suam corporalem extendens sanauerit sebricitantem:

CVLTV. 6.2.6.12. 267

untem: Vocem humana edens excitanerit Lazarum manibus in cruce protensis principe aeris prostranerit

bat,i-

rear-

dora-

carne

um,

m elle

NO-

SED

RI-

eno-

vero

dem-

ant.

llam

apfit,

VM

ultu

MI+

ora-

offet,

Ar-

um,

POY

1C1-

em:

ARNOBIVS IN Pfal. 65. Beatus est Dominus nofer lesus Christ us, quem elegisti & assumpsisti. Hichabitanit in tabernaculis tuis, quando repleussti cum bonis domutue, in qua sanctum tuim templum regnat non manusactum, sed Verbogenium, & virginali viero procreatum, CVI (TEMPLO) DICIMVS: EX-AVDINOS.

In Pial. 59. Vident omnes Angelos adorantes Filium

bominis, sedentem ad dextram Maiestatis.

DIDYM VS ALEXANDRINVS lib. 3. de Spiritu fancto. Quoniam hoy & hominem assumpsit, eung fuscitais post mortem, super omnes Principatus, Potestaies, Virintes & Dominationes esse costituit: Huic (a sumpro homini) omnes Angeli Dei iussi cam adorare subsecti sunt, scientes eum viniri cum Deo Verbo cim in dixtra Diminitatis sit. & innomine eius no soum terrema & inserna, sed etià cieiestia genu statant, omnis singua ad gloriam Dei Patris Iesum Dominum esse consteaiur.

NAZIANZENVS in sermone paschali: Si quis nonadorat CRVCIFIXVM, anathema sit, & Dei

annumeretur crucifixor ibus.

THEODORET VS incap.1.adEphes. Clarum oft. illum (Apostolum) hac omnia posuisse tanqua m de bomine. Ea enim de causa etiam admiratione ductus est. Quodenim qui Deius est, una cum Patreregnei, non estroirabile. Cum enim eadem sit natura, ei quog, potostui consuncta est societas. Quodautem SVM2TA exnobis NATURA eiusdem hosoris cum eo qui assumpsis.

fumpfit, particeps, ut nulla videatur adorationis differentia, jed per Naturam, qua cernitur, adoretur Dini-

nitas, hoc vero omne miraculum superat.

AMBROSIVS de Spiritusante, lib.3.cap.12.Angeli adorant non tantum Diuinitatem eius, sed etiam scabellum ped ameius, quia scriptum est: Adocate scabellum ped ameius, quia scriptum est: Adocate scabellum peaum eius, quoniam sanctum est. Et paulo post: Itag, per scabellum terra intelligitur, per terram autem CARO Christi, quam hodie quog, in mysteris ADORAMVS. Et quam Apostoliin Domino lesu, ut suprà diximus, ADORARVNT, aut sinegant, quod in Christo etia incarnationis adorandamysteria sint, in quibus velut vestigia quedam Diuinitatis expressa, & vias quas dam Verbi cælestis aduertimus, legant, quia & Apostoli adorabant eum IN CARNIS GLORIA resurgentem.

CYRILLV's dial. 6. Curnatur ei omne genu, Ac-

cepit hoc secundum Humanitatem,

Lib. 1. in Ioan. cap. 15. Non divitin Carnem Filium Deivenisse, sed Carnem factum esse, ne quis habitudine, sicut in Prophetas, aut cateros sanctos, venisse ipsum, sed verè Carnem, idest, Hominem factum esse arbitretur. Propterea etiam Deus est secundum Naturam, in Carne & cum Carne. Propriam enimillam sificit, & tamen aliud prater ipsam intelligitur, & in ipsa. & CVM IPSA, vt Esais ait, adoratur.

De recta fide ad reginas citat Athanasij sententiam: Consistemur esse Christum Filium Dei & Deum secundum Spiritum, Filium Hominis secundum Carnem, unum Filium, duas Naturas, NON QVIDEM QVOD VNA ADORETVR, ALTERA VERONON

CVLTV. L. 2.012. 260

NON ADORETVR, Sed unam Naturam Dei Verhimcarnatam & ADORABILEM CVM CARNE SVAVNA ADORATIONE.

Ibidem. Qui dicit non adorandam Domini nostrà CARNEM, ut Hominis, hunc anathematizat fancta o Catholica Ecclesia.

Derecta fide ad Theodosium: Humanitati nofrasimili & perfecta secundum sua Naturarationem quasi COLLATVM & unitum dicimus ineffabiliter é supra mentis captum, Verbum ex Deo, non filiorum parintroducentes, sed vnum & eundem, natura quidem Deum existentem, in nouissimis autem seculi temporibus factum HOMINEM, & per fanctam Deigenitricem virginem genitum, qui & anobis ipsis, & a fanctis ANGELIS ADORATVR.

CANONS. Ephesini Concily: Siquis audet dicere fumptum hominem coador andum Deal erhoer conplarificandum & connuncupandum Deum, tanguam alterum cum altero (nam CON syllaha super adiecta beccogit intelligi) ac non potius vina SVPPLICATIONE venerantur Emanuelem, vnama, ei gloriscationem dependit in ta qued Verbum Caro factum est, anathema fit.

AVGVSTINVS tractatuin Ioan. Ego Dominicam Carnem, imo perfectam in Christo Humanitatem ideo adoro, quia Deitati coniuncta est.

In Pfal. 98. Fluctans converto me ad Christum, qua ipsum quero hic, & inuenio, quomodo sine impietateadoretur terra, & sine impietate adoretur scabellum pedum eins. Suscepit enim de terra terram, quia

Dini+ 12. Anletiam ate Ca-

is diffe-

paulò erram mysteino le-

legant, ylteria tusex-

148,10-RNIS

m Fihabi-

. Ac-

enise mele Vatuam si-

or in iten-

eum! Car-EM

ERO NON Caro de terra est, & de Carne Maria Carnem accepit. Et qui am ipfa Carne hic ambulauit, & ipfam Carnem nobis manducandam ad faluiem dedit: nemo autem Carnem illam manducat, nisi prius adoranerit: innen-tum est, quomodo adoretur tale scabellum pedum Domini, & non solum non peccemus adorando, SED PECCEMUS NON ADORANDO.

CHRYSOSTOM VS Heb. 2. Homilia 5. Reneral magnum est & admirabile & stupore plenum, CAR-NEM NOSTR M sursum sedere, & ADORA BLAB ANGELIS ET ARCHANGELIS & Cherubin & Seraphin. Hocsape in mente mecum quessans excession pation, & majora de genere humana imaginox.

In cap. 28. Matthei, citante Theophylacto: Quia HVMANA NATVRA prius condemnata, nunc verò unita Deo Verbo personaliter sedet in cælo, & AB ANGELIS ADORATVR: meritò dicit, Data est mini omnis potestas. Etenim Humana natura prius servie-

bat, nunc in (bristo imperat omnibus.

THEOPHYLACTUS Ephes. 2. Non nos adorasur, quod ad nostram personam. Caterum NATURA NOSTRA unita Deo Verbo ADORATA ad nos gloria ista transit.

Incap. 3. Philipp. dicit, CORPVS CHRISTI ADORARI AB ANGELIS, & ad dextram Pa-

tris sedere.

OECVMENIVS Ephes. 1. Hoc certe excellentem magnitudinem eius ob oculos ponit, qued NATVRAM MYEVN terrenam supra cœlos exaltaust, & ab incorporais ordinibus (Angelorum) ADORANDAM ostendis.

DAMAS-

CVLTV. L. 2. C.12. 271

DAMASCENVS.lib.3. cap. 8, Vnus est (hriftus Deus perfectus & Homo perfectus, quem adoramus cum Patre & Spiritu, una adoratione, cum immaculamearne eius. Negzà Degonuintoy (inadorabile) carnemeius dicimus. Nam adoratur in una Verbi hypofassiqua & ipsi (CARNI) hypostasis factus est. Neggeaură colimus. Nam non ut nudă carnem colimus, sedut unitam Deitati, & ut in ună personam & unam hypostasin Dei Verbi dua eius resocata sunt Natura.

lbidem: Timeo carbonem attingere propter ligno copulatum ignem. ADORO (hristi Dei mei simul v-TRANQVE NATVRAM,propterCarni unità Deitatem.

Cap. 19. Neg latere decet, qu'od sancta eius mens naturales eius operatur actiones, intelligens & cognosens, qu'od sit Dei mens, & QYOD ABOMNIADO-RETVR CREATVRA.

Lib.4.cap.1. Agnoscit sanëta eius ANIMA, quodseundu hypostasin unita sit Deo Verbo, & quod simul A-DORETVR, vi Dei anima, & non vi simpliciter anima.

Cap. 2. Caro eius secundum suam naturam inadorabilis est ut creatura; Vnita autem Deo Verbo propter ipsum, & in ipso adoratur.

Ibidem: Quemadmodum lignum nudum non est tactui inaccessibile: At igni coniunctu & carbo factum non propter seipsum, sed propter consunctum ignem inaccessibile st, & non vt ligni natura, inaccessibile est, sed vt carbo, id est, quando ignitum est lignum: sic & Caro secundum sui naturam non est adorabilis. Adoratur autem in incarnato Deo Verbo, non propter seipsam, sed propter ipsi coniunctum secundum hyposta-sin Deum λόρον.

Ta In Ora-

Carnem
o autem
t: inuenlum Do-

Renerà

um verbumane

· Quia , nunc , & AB

est mihi s servie-

TVRA nosglo-

ISTI m Pa-

VRAM ncorpo-

AMAS-

In Oratione 2. de Imaginibus. Nemini dubium est, quin Carner materia confet de creata fit Mare riamigitur per quam Calus mihi parta est . colo quene. ror, adoro, non tamen an Deum, Ged art actione Dinna

er gloria plenam.

In oration. 3. deimag. Non adoro rem procreatam omisso creatore, sed adoro creatorem procreatum, quantum ad Humanitatem attinet, ad quam ille, nihil sua dignitatis amittens aut destruens, sese demisit, vi NATURAM MEAM cohone fares & DIVINANA-TVRA PARTICIPEM faceret. Adoro simulcum Rege & Deo purpuram corporis, non tanquam indumentum aut quartam personam, absit, sed ut qua simuletiam spla Deus declar ata sit, & id effesta, quod ille est, qui illam vnxit sine immutatione.

CASSIODORVS in Pfal. 33. CARO Christilices ex humana sit sumpta Natura, non tamen eam, vi vnius hominis ex nobis debemus astimare, sed ADO-RABILEM, falutiferam, vinificatricem, que peccats dimittit, & adperpetua vita regna perducit.

GREGORIVS MAGNVS in Enangelio Natiuit. Luc. 2. Angeli naturam nostram, quam prim depexerant, postquam hanc super se assumptam confpiciunt, prostratam sibi videre pertimescunt. Nec iam sub se velut infirmam contemnere audent, quam super se, videlicet in cœli Rege, venerantur.

NICEPHORVS libs 1. cap. 38. Revertente cum desficata Humanitatis accessione Deo Verbo ex nonenaria Angelorum classe ordo quilibet seorsim accedens, ASCENSSIONI EI DEIFICATA una cum dinino Verbo debitam sacranit ac prastitit ADORATIONEM.

Conci-

Mate-

rocreaeatum, lle,nihil isit, va

A. NAul cum induque si-

filicet m, vt

ADOpeccata

Natiiss deconspiec iam
n super

nonecedens, Verbo

M. onciConcilium generale sextum: Christi ANIMA, licu eiuschem natura cum reliquis hominibus citra péccaum existens, superascendit omnem creaturam visiblem & inuisibilem, & ADORATVR A SVPER-NIS VIRTVTIBVS, vnita Deo omnium conditori, militia cælorum circumsus ei & deserviente, vtpote Anima Dei.

DE VNIONE PERSONALI DVARVM NA-

TVRARVM IN CHRISTO, ET COMmunicatione Idiomatum sententia, dostrina & conffio Reuerendissimi Viri D. D. MARTINI LVTHERI, quam invariatam ac perpetuam tum in
exegeticis, tum polemicis scriptis toto cursu Ministery ac militia sua in his terris docuit
ac prosessim est.

D'vo omninò sunt capita circa articulum de Persona Christi cumprimis aduertenda. Quorum prius est, ve Naturarum proprietatum-que tetineatur inconuuls distinctio. Alterum, ve Persona seruerur vniras. Verunq; in hac disputatione obseruauit sancta memoria Diuus Lutherus. Cuius qua fuerit de toto hoc negocio perpetua sententia, qua fieri poterit, perspicuitate monstrabimus.

DE DISTINCTIONE NA-

Q^Vàm accurate inter Diuinam & Humanam Na-T z turam turam discreuerit: ipsius scripta luculenter ostendum. V num dut alterum testimonium delibemus.

In tractatu de nouissimis verbis Danidis, Tomo

octano Ienensi.

">
Nerus Deus & homo, ficut scriptura nos docet, tum

or deinde confidera, & ad eam certitudinem ylterius

», profice, ne vel personam Christi soluas, vel duas », naturas, diuinam & humanam essentiam in ynam

» misceas essentiam. Sed vt naturas distinguens ni-

» hilominus personæ vnitatem retineas.

... Et paulo post, in eodem tractatu: Ita cauen
dum tibi hic fuerit, ne vnam indiuisam personam Christiduidae, aut distrabae in duae per-

» nam Christi dividas, aut distrahas in duas per» sonas, aut duas naturas in vnam (naturam) mi-

» sceas, sed distinctas naturas in persona vnitate

" retineas,

In confessione maiore, Tomo Ien.3.

Vociferantur de nobis, quòd duas naturas in vnam misceamus essentiam. Id autem verum non est. Neq; enim ducimus, Deitas est Humanitas, aut diuina natura est humana natura: id quod verè esset naturas in vnam confundere substantiam. Nos verò duas distinctas Naturas in vnam indiuisam contemperantes personam, dicimus, Deus est homo, Homo est Deus.

Plura testimonia passimin Lutheri scriptis occurrunt. Qua omnia lubenti animo amplectimur, ao distinctionem naturarum ore, corde, & galamo vna cum Luthero

profitemur.

Dedi-

BHO

did

pri

Eti

M

Sist

rit,

pro

184

re

tai

OT

&

ne

IZ

m

SM

VA

Fi

of i

De distinctione Proprietatum humanz & diuinz Naturz.

mo

fit

um

ius

uas

am

ni-

n-

fo-

er-

ni-

te

in

on

15,

e-

n.

i-

19

-

Porrò sicut Naturarú disferentiam: sic proprietatum quoz, secundú naturas illas distinctionem nobiscú creduit Lutherus, discrie doces, quod humana natura promanunquam siant Divinitatis idiomata. Et econtra.

Quia verò hac ipfius dicta de proprietatum distintione à sectaris malitios è trahuntur adimpugnandam veram Domini nostri Iesu Christi secundum carnem Maiestatem: ideo illorum hominum obiectiones, quas iscriptis Lutheri extruunt, resutare opera precium suetit, & Lutheri genuinam sententiam ex ipsius scriptiu propriss demonstrare.

Porrò quemadmodum alibi ostensum est, poste aliquidmius rei est idioma, est mbilominus alteri comuucari verè, licet idioma eius non constituatur: sic Dinu Lutherus quog, multa negat esse Humanicatu idiomata, est tamen illa realiter ei communicata perhibet.

In libro de Concilis scribit: Calcare & contererecaput serpentis, vincere peccatum, mortem, Satanam, infernum: item, benedictionem conferre
omnibus gentibus, esse idiomata solius Deitatis, «
& non etiam humanitatis idiomata. Potestatem
item iudicium faciendi, esse idioma diuina Natuta & non humana.

Ne autem horum notycovian negare crederetur:ipsemet eodem contextu disertè illam tradit ac consirmat, inhunc scribens modum: Hic articulus longè oberius validius q, in scripturis sindatus est, Ioan. s. Pater dedit Filio potestatem indicium faciendi, quia silius hominis st. Hic Christo iuxta Eutychis opinione disendu susfet: quiaFilius Dei est: quandoquidem indiciumfaters Lutherus idioma est diuina natura, & non natura humana, id, quod CHRISTVSAVTEMID TRIBVIT HVMA-Huma- NAE NATVRAE.

nitatis i- Quiddici potuisses apertius? Nimirumita confusodioma no nem proprietatum elidit, ut novocolos interimearum est, Hu-respectunatura humana factam esse liquido confirmes, manitati quantumuis Humanitatis idiomata esse neget.

vere tri- Necmirum sanè est, Lutherum hoc modo & sensife, butum do & locutum esse, cum ductorem praeuntem habeat, itet. psum Dei spiritum, qui nilmoratus regulas ac nouitates quorundam heri inventas (qui hue piaculum auru-

psum Dei spiritum, qui nilmoratus regulas ac nonitates quorundam heri inuentas (quihus piaculum autumant esse, siin designanda Maiestate Domini nostri, Naturam ipsius humanam exprese nominemus) ipsi carni & sanguini Christi, adeog, toti Humanitati w λόγω personaliter vnita, opus redemptionis & reconciliationis atque adeò vita aterna meritum vere & reipsatransscribit:cum passim Propheta & Apostolipradicant : SEMEN MVLIERIS conterere caput ferpentis, Genes. 2. Ecclesiam redemptam esse Dei SAN-GVINE, Act. 20, nos SANGVINE Fily Deimundari ab omni peccato,1. Ioan. 1. Item, CARNEM Christi esse vinificam, esse panemvita, qui detvitam mundo:esse cibum alentem ad vitam aterna. Praterea quod habeamus redemptione in Christo PER SANGVINEM IPSIVS, Ephef. 1. Colof. 1. quod fanguis quidem taurorum & hircorum ad redemptionem hominis inualidm fuerit, Christi verò sanguis ipsas conscientias hominum purget ab operibo mortuis, Heb. 9. quod per Christi fanguine fanctificemur, Heb. 10. Quod Christi fanguine a-Bernaredemptio partu sit Hebr. 10. quodo reconcilianerit nos

ritnos Christus Deo, CORPORE CARNIS SVA.
Colos.i. Et lauerit nos PER sanguinem suum à peccatis
nostris, Apoc.i. Quis autem negabit, quin reconciliare
Deomundu, infinitamé aternam Des sustrica placare,
redemptionem aternam mereri toti generi humano,
mundare conscientias à peccatis é operibus mortuis,
viusicare é alere ad vită immortalem, adeog, sempiternam vitam afferre mundo, sint opera non finita, sed
infinitissima potentia Dei, ac proinde solius Deitatis idiomata? Ad quor u tamen xosyavicu realem, humanam
naturam Christi, carnemé sanguinem, seu corpus carnis Christi per vnionem vere conscendisse, testimonia
wodo ex sacris literis producta perspicue demonstrant.

acere

nane.

fusio-

irum

met.

nsiffe.

ut, s-

utu-

ostri,

) ipsi

con-

re-

pra-

ser-1 N-

dari

resti

elle bea-

ero-

die

um

an-

14-

ne-

2105

De descriptione communicationis idiomatum à Luthero tradita, in exegesi,

14. cap. Ioan.

Prosua verbali communicatione idiomatum solent Super 14. Sacramentary Lutheri autoritatem iactare, quod com-cap. Iomunicationem Idiomatu desiniat permutationem ser-annis. monis, ut propter persona unitatem de Deo & homine cuutrumg, id est, diuinum & humanum enuncietur. Ad cuutrumg, id est, diuinum & humanum enuncietur. Ad cuutrum rei probationem aliud insuper Lutheri dictum, quod tractatu de nouissimo sermone Danidico extat, obiciunt, vbi sic scribit ille: Quemadmodum dua natu-cu triung natura nomina in nomen unitus illius persona: cuud Latinic communicatio dicitur Idiomatum.

Quam falso autem Lutheri patrocinium ex his duobus locis sibi polliceantur, sequentiadocebunt. Non dissitemur, in Christs persona talem permutationem sermonis & vnionem nominum sieri. Quis enim neges

T 5 proper

propter unimem personalem reste hac modo permutarisfermonem: Deus est passus, homo est creator cali er terra? Hoc igitur concesso, quaritur, num Lutherus NVDAM permutationem sermonis atque nominum

An com- NVD AM permutationem sermonis atque nominum munica- statuat, cui non subsiteres ipsa, qua hoc modo enuntio Idio- ciatur.

matu sit Verbaipsa Lutheri hunc nodum secant, qua sicha-Luthero bent: sicut dua natura IN VNAM PERSONAM NVDA no-VNIVNTVR: si vniri etiam earum nomina.

minuper- Nimirum ipsam vnionem naturarum sindamenti mutatio. loco prasupponit. Nissemm recipsa hoc modo esset comparata, ut natura dua vere cor realiter in unam conuenirent personam: nunqua certe (nisinani titulo) eiusmodi nominum atq. sermonis permutatio sieret.

on Quodg, Lutherus no nudam permutationem nomion, num, sed ouius basis sit rei veritas, intellexerit: exempla, on quibus virag, citata loca illustrauit, manisestissime do-

, cent. V eron esus junt nac:

, Quicquid scriptura de (hristo disserit, idsic elaqui, tur at totam complectatur personam perinde ac si Deu
, és homo una sint substantia. Ac sepe ita permuta ver, ba at desingulis naturis utrunque (dininum scilices
, és hamanum) enuncies ob personalem unionem. Id
, quod communicatio idiomatum appellatur.

, Huc vique regula. Nunc subiungit exempla: , Vt affirmare liceat: Homo Christus est atornus Dei , filius, per quem omnes creatura sunt condita ac Domi-, nus cœli ac terra. Sic econtrà quog.: Christus Filius

,, Dei(idest, illa Persona, qua est verus Deus) conceptus, ,, ac natus est ex virgine Maria, sub Pontio Pilato pas-,, sus, crucifixus, mortuus.

Haba

DIVI LVTHERI. 6.3. 27,

Habes bic duo exempla, quibus sua de communicationeidiomatum verba illustrauit, & se ab omni ea suficione vindicauit, quasi pradicationem aut sermonis at a nominum permutationem desendat nudam,

Vtenim verungue exemplum sersim ponderemus: Quomoquando Lutherus ait, Filio Dei quoq hoc nomen tribui do de Fisoportere, quod natus ex virgine & a Iudais crucifixus lio Dei si: quaso te num existimas sensisse Lutherum, quod solo pradicari nomine aut sermonis permutatione nuda, hac Dei Filio censeat ribuantur? Nu Filius Dei natus est ex muliere phra-Luthere, stantum & nominetenus? Nu Dominus gloria phra-Nasci ex stantum & non reipsa crucifixus est? Quomodo igitur virgine, constabit redemptio nostra?

Quod vero non huiusmodi permutatione nominum dais cruinanem aut loquendi sormam sub his exemplis desendat cisigi. Lutherus: ex ipsius quaso ore atque scriptis cognoscamu, quibus hanc Zvingly alleosin vt insigne blasphemia acerrime impugnauit, in Consessione maiore hunc

in modum disserens:

PHU -

rcæli

herus

num

nun-

cha-

AM

renti

am-

nue-

-]

mi-

pla,

do-

rui-

lews

er-

icet.

Id

Dei

mi-

ius

us,

af-

bes

Tu autem, mi frater, loco alleosews hoc potius tene: com Iesus Christus verus Deuser homo sit in vna Per-cos sona: Idcirco in nullo scriptura loco naturam vna sumi com proaltera. Hoc enim (Zvinglius) alleosin appellat, qua-cos dode Christi Deitate dicitur, quod Humanitati compe-cos tit, & econtrà. Quemadmodum Luca vltimo: Nónne Zvinglip pati oportebat Christum, & sicintrare gloriam suam: alleosis. Hic nugatur, vocabulu Christi pro Humanitate vsur-cos pari. Caue, caue, inquam, tibi ab isthac alleosi. Est enim covere larua Diaboli, talem nobis Christum proponens, à co quo nolim ego Christianus denominari, nempe vt Chri-NOT A. stus posthac sua passione & vita negos ti, negoprastet am-cos plius,

, plius, quam quiuis alius sunctus. Si enim hoc credam, , quod sola Humanitas pro me passa sit: tu sane hic Chris , ftus mihi mualidus admodu Saluator fuerit: quin ipfe-, met Saluatore indigebit alio. In summa, oratione expli-, carinequit, quid Diabolus sub bac alleofi sibi quarat. Paulo post in eadem confessione: Quod si verula illa , male conciliata venefica, nempe ratio (quam ifius al-,, leosews matrem recte dixeris) forte obigciat, quod Dini-, nitas nec pati nec mori possit: tu vicissim responde: Ve-, rum hoc quidem est. Sed tamen quia Dininitas & Hu-, manitas una sunt persona: ideo scriptura propter uni-, tatemistam personalem etiam DIVINITATIAD. SCRIBIT OMNIA QVE HVMANITATI , COMPETYNT ET ECONTRA ET OVIDEM , IN VERITATE RESITA HABET. Et iterum in primis autem Zvinglius posthac omni , responsoindignus est, nisi renoces suamillam blashe: , mam alleosin. Nam vt vulgo dicitur: manifestum men-, dacum nulla confutatione indiget: sic is tanguam aper-, tus hareticus vitandus est, qui manifestum Articulum , fidei negat. Atqui Zvinglius non solum negat summum , illum maximq, necessarium articulum, quod Dei filius , pronobis sit mortuus, sed eundem blaspemat insuper, & , harefin esse dicit pra omnibus, qua unquam fuerint, ., maxime detestandam. Nimirum eo improbitatis sua ,, ipsum ducit opinio ac damnata alleosis, quod personam , Christi soluit, & nullum nobis relinquit Christi alium , prater nudum hominem, qui pro nobis mortuus nosre-, demerit. Quod obsecro pectus Christianum hac velan-,, dire saltem sustineat? Quandoquidem hoc pacto vni-, uersa sides Christianorum totius q, mundisalus penitus

ablata

mertar trac DIVI LUTHERI. 2.3.

HVMANITATEM REDEMPTVS EST; IS CERTE HAVDDVM EST REDEMPTVS, NEQUE
REDIMETVR VNQVAM.

edam.

Chris

n sple-

expli

rat.

ila illa

ius al-

Dini-

:Ve-

Hu-

AD-

ATI

DEM

omni

Phe=

men-

aper-

uluns

num

filius

r,o

rint,

s fua

nam

ium

sre-

lan-

uni-

nitus blat**a** Nevero quis obicciat: Hanc alleosin Zvinglianam sue nudam sermonis & nominum permutatione à Lutero quidem hoc in libro damnatam, eide tamen postuplacusse, quando communicationem Idiomatum supràdicto modo descripsit: operaprecium suevit consormia testimonia ex libris eius exegeticis prosèrre.

Intractatu de Concilys sic scribit: Nos Christianos ce bos screeconuenit, nis Deus vna lanci impositus pondus es largiatur (passioni Christi) tum nos nostra lance in ce abysum demergs. Quod sta velimintelligi: Nissta-ce uendum esset, DEVM PRONORISESSE MORCE VVN. sed nudum duntanat hominom: actum esset de ce solute nostra. Quando vero Deimors, adeog, Deus pro ce nobis mortuus lanci incumbit, tum ipse quidem sua ce lance descendit, nos vero nostra voluti ieui & vacua ce lance in altum vehimur: Quamuis & ipse denuò pos-ce stemergere, & a sua lance exidere.

Imo ex eaipsaexegest 14. cap. Ioan. unde verba Lutheri ab Aduersary contra nos producuntur, liquet, quam non intellexerit Lutherus permutationem sermonis huiusmodi, qua non ipsius rei veritate subnixa sit. Sicenimait: Hoc eo nobis constrt, sicut sapeiam dictum eest, ut consistere valeamus aduersus Diabolum, eumoga mmortis agone cateris quatentationibus superare, siquate do nosterret peccato, or instruo. Etenim si hoc à me impetraret; ut Christum tanquam nudum hominem pro emecrucisixum or mortuum aspicerem; actum esse de me

, me. Sin vero eum the saurum idg, pondus appendam, , , quod Christus Deus & homo pro me mortuus sit: id de-, mum pondere suo londissime superat mortem, infer-, num, adeog, omnes arumnas & miserias.

Hac modo commemorata clare indicant, Lutherum nominum quidem permutationem admittere, sedeam qua veritatirei tanquam basi ac solido sundamento superstructa sit.

Onofenfu dicat bominem Christum effe Dei Filium conditore creatura-Yum.

Nanc consider emus, & ad desinitionem Lutheriap-Lucherus pincemus secundum exempli genus, quo dicitur: Homo Christus est eternus Des Filius, per quem omnes creatura condita funt: Num denuo affirmabis, Lutherum voluisse, quod Christus Homo solo nomine, titulo, aut permutatione sermonis, absq rei veritate, sit ille Filius Dei, qui cœlum & terram condidit? Atqui testantur ipsus libri, quod neg, verbale censuerit hanc pradicationem, nec ex sensuZvinglianorum illam intellexerit. Hienim ita Christum Hominem censent Deum fine Dei Filium dicendum, at humanam Natura cum illa Deitate Fily nulla hahere nowavian realem palam doceant Ideo explicaturi propositione: Homo est Dem: protinuaddant . TI also. Qua determinatione Christum ita secundum Deitatem Deum effe innuunt, vt hanc ipsam Deitatem Fily humana Natura penitus incommunicabilem effe affirment. Qua sane nuda est permutatio nominum, & titulus sine re. Quamuis enim hopes, quatenus Noy & est, Deum esse rette fateantur: id quodex vtrag, parte in confesso est: tamen quamprimum ad hanc quastionem descenditur: Cur hominem sllum e virgine natum, & sanctum illud totum, quodex Maria

endam,

: id de-

infer-

therum

edeam

nto fu-

ertap-

Homo

reatu-

4m 20-

ut perus Dei, r ipsius

ionem,

li enim

Ideo

usad-

ipfam

muns-

ntatio

والعروم

ur: id

mpri-

ninem

uodex

Maria

Marlanasci debuit (vbi humana Christi Natura simulincluditur) Deum & Filium altissimi nuncupare licat: nihildirecte respondent velrespondere etiam possint. Quare vt Homo no nominetenus tantum, sed vore sit Deus: alterutrum horum indubitato requiritur, nempe vtillius Hominis Natura (proper quam est, odiciur Homo) aut per se propria quandam, & a Deitute To Nov Separatam Diminitatem obtineat (quod absurdum est) aut vt Nov & eam in sue proprie Deituis xoivovica assumpserit. Quod f, Dinus Luthermad hunc ipsum modum propositionem istam intellexerit, & ne latum quidem vnguem à nostra sententia deniaritiex sequentibus diligens Lector clare cognoscie.

Libro de Concilis sit: Qui confitetur Deum & Ho-ce minem unam esse Personam, is propter illam unionem es duarum Naturarum in unam Personam simuletiam es fateatur oportet, quod bic Homoex Maria natus, si es Creator coli & terra. FACTUS ENIM EST CE LD IPSUM IN UNITATE PERSONA, CE NEMPE DEUS, QUI COELUM ET TER-CE LAM CONDIDIT.

Hac verba diligenter secum expendat Lector, & deprehendet manifeste, cur & quomodo ex Lutheri sententia asseuerare liceat, Hominem Christum esse creatorem cœli & terra, nempe propter ipsarum naturarum
kovavícu, qua sundamentum husus pradicationis est;
quia scilicet hic Homo FACTVS SIT DEVS.
atqui hoc (FIERI) non potest intelligi de Christo
secundum aternam & immutabilem Deitatem, iuxta

quam

quam non indiguit FIERI Deus, sed secundum eam im-Quomo-mutabiliter est, quod fuit semper. Fieri autem Deus do Chri- non nisi carnis respectu dicitur: non quidem quod as stus homo sumpta Caro in Divinitatis naturam mutata sit, aut FACTVS quod aliam Deitatem ab aterna illa T8 Noy8 diversit Deus. sam acquisierit: sed sicut. Athanasius explicat, assum-

ptione Humanitatis in Deum, qua Xoy &, & Deitatem, & omnem plenitudinem Deitatis sua, adeoá seipsum totum, sicut totus incarnatus est, assumptacarnu communicauit, non quidem essentialiter (huiusmodi enim xovovía) tantum intra Diuinitatis & olas tra Persona Trinitatis habent) sed in singulari sua distintará, hypostasi xovovía; personali.

> Quemadmodum consimili plane modo super vlima

>> Verba Dauidis scribit: A puncto unita Humanitatis >> & Deitatis in unam Persona, est & dicitur Homo Ma-

» ria Filius, omnipotens & aternus Deus, potestatem ha-

>> bens aternam, qui omnia condidit, & conseruat, per

» communicationem Idiomatum, eò Q y O D C V M DEI-

>> TATE VNA PERSONA, ET VERVS ETIAM

DEVS SIT.

Item in explicatione Articuli Symboli. Tomo 6.
 Ienen.

› In nullius vnquam hominis cor descendere potnisset ,

>> QUOD CREATURASIT CREATOR IPSE.

>> tare, vel in mentem inducere potuerint?

>> Et paucis interpositis: Hic alind mihi discendum

Hac ob equidem video, quod hîc (ın prasepi) reclinatus iaceat Notvavicus Homo qui creatus, & ex homine natus est. Et mhilo-

minus

DIVI LUTHERI. 2.3. 21

minus certo statuendum est, QVOD HIC INFANS ET CREATURA SIT OPIFEX, ET CREATOR XOIVWVI-11.5 E. Idquod neque video, neque intelligo, sed sola si- av Natude teneo. rarum

Hacomnia euidentissime commonstrant, quomodo recte ae sum descriptione communicationis Idiomatu (quam piedicunprose falso citant Aduersary) & intellexerit, & explitur.

catam nobis reliquerit.

1776-

Deus

das-

aut

uer-

um-

eita-

ise-

car-

modi

tres

Ain-

tima

tatus

Ma-

sha-

, per

DEI-

IAM

no 6.

iffet ,

P.C.E.

cogs-

ndum

: Hoc

aceat

ibilo-

Caterum, vt omni ex parte illustretur veritas, nibila, relinquatur obnoxium Aduersarioru contradictioni: tenendum est, duplex quali genus comunicationis Idiomatum al uthero locis allegatistraditum Vnum genus Prius Go-At de quo nune dirimus, zibi propria zinius nature tri- nus Combuuntur toti Persone que est Deus de Homo ita tamen, municaor de altera Natura, cuius Idiomata non funt, non pof-tionis Ifint enunciari. Vt . Deut ett paffus. Hic paffio (folius dioma-Humanitatis idioma) pradicatur vere, & realiter de tum. Deo, non autem de ipfa Dininitationatura, vipote que simpliciter & mutationis & passionis in sua 8010 expersest. Sic cum dico: Homo Christus creanit colum Gterram, condidit fellas; idnon possum intelligere de Christo secundum Humanitatem, quandoquidem Vnio 18 Loy8 cam humana Natura tempore creationis mundi nondum erat facta. Sicut hanc ipsam rationem annotat Lutherus in explicatione nouissimorum verborum Dauidis, vbs locum Col.per ipsum omnia sunt con- " dita, enarrans ait : Hac verbanon possunt esse dicta de " (bristo secundum Humanitatem. Non enim fuerat ho- " mo ante omnes creaturas, sed sunt hodie Anni 1543.ex "

que Homo factus est.

Deinde est alterum genus communicationis Idio- Posterim

matum,

THM.

Genusco- matum, quo idiomata Deitatis vierbi per er proper munica- unionem personalem, co sessionem ad dexiram Dei, 1- realiter (eth non phylice) communicantur Humana Christinatura co ex in huius communications pradicantur etiam suo quodam distincto modo, de Persona Secundum Naturam humanam, non quidem tanquam sint Humanitatis facta Idiomata, sed quia & quatenus eidem personaliter communicata sunt.

> Et hoc posterius genus in primis oppugnant Aduerfari, totog, conatu nituntur euincere, quod Dinus Lutherw hanc doctrinam in posterioribus suis scriptis non tradiderit, sed potius in prioribus libris traditam postmodum retractarit, & correxerit. Vanitatem husus commenti ad oculum postea demonstrabimus, vbi alia quadam ipforum obiecta prius expedierimus.

> Porro singulari aftu veritatem inuoluere, & imperitis ficum facere moliuntur, dum hac duo genera distincte a Luthero tractata, ipse fide non bona confundunt, & qua de priorigenere communacationis Idiomatum v piadixit Lutherus : ea protinus contramentem Luthers esiam ad secundum genus accommodant, vt Lectors persuadeant, quemadmodum crearecolum terram, fellas condere, non poffit de natura sitera, Humans Serlivet pradicari fic indicare Lutherum vobuffe and para ratione nec omnipotentia xouveriand Naturam humanam adaptari poffit.

Atqui Lutherus ipse causam dinersitatis manifesto the. parfe docet, cur creare colum & terram, non possit pradicari omnino de humana Natura (brifti, quia scilices creatiornum variene estempore incarnationis Verhidudum praterierit ac de se statuat sierit, Genes. 2. Quod de omnipotentia ipsa Fily Des pronunciare

C

DIVILVTHERI. 2.3. 287

unciare non modo absurdum, sed & impium foret, vtriusque upote qua non modo incarnationem Verbi antecessit, generis co verum etiam post Incarnationem duratin omnem a-municaternitatem, & in ipsa Fily Dei incarnatione communi-tionis I-cari Natura assumpta per vnionem potuit.

Ideireo Lutherus ipse neguaquam censuit veriusq, tum,

pter

Dei,

rane

edi-

Gina

uam

enus

ner-

Lu-

non

post-

bu-

upe-

i di-

fun-

dio-

nen-

ant,

MAR

era,

210-

add

fe ft

cars

HI

de

ro-

generis communicationis Idiomatu parem per omnia eserationem, aut eundem plane pradicationis modum. Quod ex enarratione vltimorū verborum Dauidis demonstrare placet, vbi vtriusque generis diserta sit mentio. Etenim ficut ibi Lutherus huic prapoficioni (homo Chrifu condidit omnia) vereturaddere fecundum Huma. utatem : quod absonum foret affirmare, (bristum secundum Humanitatem omnia creasse: Sic quando paulo post meminit alterius generis communicationis Idiomatu, id est, Maiestatis (bristi secunda Carnem: ibs incunctanter ac intrepide ipsam Humanitatem Christi nominatim exprimit, & hancipsam, qua nos visconsueuimus, determinationem (SECVNDVM HAMANITATEM) diserte addit, quamalias in bocgenere damnant & abominantur Aduersary. Verba enim sic habent : De hoc disferit, Matth. 11. Omnia " mibi tradita sunt à Patre. Et Matthei vltimo: Data est ce mihi omnis potestas in cœlo & in terra. Cui mihi? Mihi ... IesuNazareno, Maria Filio & Homininato. Ab ater- " no habui eam a Patre, priusquam Homo sierem. At ce poltquam Homo factus sum, intempore eam accepi .. SECVNDVM HVMANITATEM, & occultanilla ad me- .. am v/g, refurrectionem & ascensionem, vbi manifestari .. & illustrari debuit. Quod ipsum plurimis & luculentis- " simissententijs Lutheri amplius comprobabimus infra.

H IS omnibus hoc modoritè cognitis, plana & expedita via nobis aperta est, verè, perficue & solidèrespondendi ad ea omnia, qua ex Lutheri scriptis contra nos, hoc est, contra ipsim Lutherum in aciem

& arenam ab Aduersarys producuntur.

Proinde ad primum genus communicationis Idiomatum pertinet, quando scribit, communicationem Idiomatum pertinere ad Personam, & non ad Naturas. Si verò quis banc regulam conetur applicare adsecundum genus, quasi Lutherus bac regula elidate am propositionem: qua dicimus Christum ad dextră Virtutis, & Maiestatis Diuina exaltatum esse secundum Humanitatem: Videbit equidem quanto conatu reclamantem sit habiturus Lutherum ipsum, qui non vno, sed plurimis in locis, non polemicis tantum, seddidaticis quog scriptis constanter asseria, Christumiuxta naturam assumptam accepisse aternam Deiomnipotentiam, sicut ex iam citața ipsius enarratione no-uissimorum verborum Dauidis apparet, & consimilia alia infra producentur.

Atg₃ sic communicatio Idiomatum posteriorizaeneris non quidem seor sim ad Naturam humanam sed ad Personam secundum humanam Naturam, ipsatiam

Luthero teste, pertinet.

Similia Similitudinem quoque Lutheri haud illibenter ac-Lutheri ceptamus, quemadmodum Paulum dicamus intelligenihi con- re vel valere ingenio, tametsi solius anima hoc sit protranos. ,, prium: Item vulneratum eum esse, procerum esse, cum ,, tamen secundum animam hoc ei non accideru: qued

,, ita quog, Deus passus sit secundum Humanitatem tan-

, , tùm.Et homo Christus stellas condideris secundum Deizasem, DIVILVTHERI 2.3. 289

rex-

56-

riptis

ciems

Idioonem Iatu-

ad le-

eam

dum

u re-

non

ed di-

m 111-

mni-

e no-

milia

aene-

ed ad

tiam

r ac-

ellige-

, cum

qued

ntan-Dei-

atem,

thero, tum in confessione maiore, tum libro de conciliys, «
Nestorianismi accusatus est.

Agnoscimus etiam verum esse, quod Lutherus ait, InPostilla bumanamnaturam in cruce non potuisse sihi serre suh- Eccl. su-sidium. Quandoquidem tum erat in ipso prosundissima per Epist. erivanitionis agone, vbi xoy & inhumana illa natu- Nat.

ravlum Maiestatis exinaniuit, vel, vt Iustinus loquitur, quieuit X6y S in carne, vt mori posset. Quieuit

autem non repellendo vim mortis à carne sua.

Sedneque in enarratione Euangely in festo Andrea pugnat nobiscum: quando Christum post mortem Ioan- un Baptista Euangelium de regno Dei primo in regione un Iudaa pradicare debuisse scribit, quia cum homo sue- un mortalican nos, simul in plurihus locis esse non po- un turit.

Mani-

Vi

Quo Sefu

cus non

fuiffe.

Manifestum est, Lutherum hic itidem de statuloqui Luth. di - exmanitionis , eoque tempore , quo o mortalis erat, o cat, (bri- Euangelium pradicabat in Iudaa. Deinde de cuiusmodi stiin plu- prasentia loquatur, pariter ipsa verba declarant, nempe ribis lo- del OCALIIILA PRASENTIA, QVA CIR-CVMIENS DE LOCO VNOIN ALTE-RVM, PRADICABAT EVANGELIVM REGNI. Et hocipsiquog, fatemur, Christum deloco in locum vere progressum & non simulate, cuma pradicaret Ieroselymis, tum temporis in Galilaanon susse concionatu, & econtra. Quid vero bac localis sine prasentia sine absentia, qua locorum internallis describitur, ad labefactandu pietatis illud mysteriu, quo statuimus λόγον non locali modo (quia unio localis non est) sed personaliter extra locum omnem, nempe intra suamillam aternam hypostasin (in quanec locus, nec locorum 2] a shua (a cogitari possunt) assumpsisse Humanitatem, at que hoc ipfo inscrutabili modo eam sibi summo gradu prasentia, & unitam & prasentem habere, prasentia nimirum non locis definita, sed omni prorsus localitate exempta?

Obyciunt insuper Aduersary ex Tomo sexto opera > Lutheri, vitam aternam dare omnihuscredendibus,efe

" folius Dei proprium.

Quomodo nulli creature copedat, vitagternaconferre.

Sed quid, obsecro, adnostram sententiam stabilendam potentius est? Sicut enim Lutherus reste & pie scribit : hanc potestatem conferendi vitam aternam nulli competere creature, creature scilicet absolute: Sic cumvicissim hancipsam Maiestatem carni (bristi, sue a Jumptanatura tribuit : nonne enidentissime testatur, banc naturam Christi bumanam reliquarum creatu-

CH

C

tel

ka

pri

g.

du

M

COP

ba

tuc

fefe

por

In

DIVI LUTHERI. 4.3.

què

t, g

rodi

mpe

IR-

E-

V M

loco

ma-

us Te

ra-

tur,

nus

fed

nil-

um

mi-

mo

ra-

ca-

erű

effe

en-

pie

am

Sic

ine

ur,

H-1770

rarum forte fic exemptam, ut quod foisus Dei proprium st,nulli creature absolute competens: id ipsum 2050 cum sua Humanitate commune habeat, ut non dubitet affirmare Lutherus, nos PERHVMANITA-TEM CHRISTI EX LAPS V NOSTRO RESVRGERE, & ens, qui hanc virtuiem carni Christinegant, Persona unitaiem dissoluere, sicutea testimonia suo loco citabuntur. Vtrunque igitur verum est, potestatem scilicet conferendi vitam aternam, ofe solius Dei idioma : & tamen eam virtutema 20rovere communicatam esse Humanitati, quatenus per eam exerit suam illam potentiam. Quemadmodum Christus diferte ait de carne sua, quod sit panis ilkvita, qui det vitam aternam manducantibus. amdem non verbaliter, sed vere. Dicit enim caro mea VERE est cibus, cibus non adterrenam, sed aternam vitam hominem alens, & conservans. Quemadmodum supra copiosus explicatum est. Quod aniem Lutherus ex illis verhis (vitam eternam do credenishus) Divinitatem Christi evincit: guid no boo faceret? Nis minis cuins heccaraest verus Deus effet : Nunquam profestocaro em poffet effe cibus muiscus, ant panis dans vitam aternam. Validissime ergo ex Maiestate communicata humana natura, simul Diunitas probatur Persone, vipote que Dininitatis vniuer sa plenitudine sua Maiestatis per hanc carne lucet, operatur, ac Cyrillus sesemanifeste declarat. Sicut ex vita motu o sensu cor- ex Maieporis palamcolligitur, id anima sibinabere coniunctam. state car-In quam sententiam Cyrillus quoque ex virtute carnis nis, desta-(bristi ad Deitatem eius astruenda ratiocinatur, scri- te probat bens : Corpus (bristi panis de cœlo est, quia esernam Christi:

comedentibus vitam largitur. Magnum cerie f. gnú Deitatis in hoc corpore naturam habitare, quoniam illi hinc donantur, qua certe omnem naturamexcedunt.

I

04.

Eodem modo non contradicit nobis Lutherus quando ex miraculis Christi Diuinitatem eius astruit, Tom, 8. scribens super Euangelium, Matth. 8. de sedatisin mari sluctibus ac ventis, hisce verbis: Quapropteropu ipsum hic euincit, quod (hristus sit verus Deus, ac duinam habeat virtutem at que potentiam, tanquam Dominus omnium creatur arum, ventorum, maris, adeig, ipsius Diaboli.

Recte ex Hac certe non minus nos quoque credimus, confite-Christi mur, & in nostris concionibus sedulo inculcamus audimiraculis toribus. Omnia ninzirum Christi miracula probare, Deitas i- imo demonstrare Deitatem ipsius. Et scimus ipsi, si psius pro- nudus esset Homo, & non simul verus Deus, nunbatur, quam eum hac miracula virtute sua propria facerepo-

tuiffe.

Non autem hinc sequitur, Lutherum natura (hristi humanam à xolvovío, huius virtutis edendorum
miraculorum arcere, sicut vicissim ets hac opera siuo
miracula à xoyo per assumptam naturam efficiuntur, non tamen desinunt esse Dei opera, sed sunt é manent opera Dei ipsius, é xoyovipsius, tanquam primaria causa efficientis, nec seor sim carni attribuuntur, que
non primaria causa efficiens, sed, Damasceno teste, organum est diuinarum operationum, per quod xoyo
tanquam causa prima, é principium istorum miraculorum, hac sua opera efficaciter operatur. Quemadmodum piè scribit Athanasius; Sicut anima in corpore, se
Deu

DIVILVTHERI. 23. 29

Deus Noy & vnitus homini edit prodigia, NON SEPARATUSANATURA ASSUMPTA, sedplacuitei inilla, cumilla, & PERillam, suampo PERIL

vnigenstum Dei filium declarauit.

uoni-

nex-

uan-

Tom.

tuin

ория

dini-

Do-

deóg

afite-

ındi-

are,

i, fi

กมก-

epo-

bri-

rum

fino

un-

mama-

que

, or-

10

mo-

e, fic

) cus

Confitemur etiam cum Luthero super locum, Marci 13. Christum exinanitionis tempore vere, or non diffimulatione quadam.iurtaHumanitatem.ignorasse horam nouissimi indici. Et Lutherum de statu exinani- ce tionis loqui, ex hac ipsius explicatione propria appa- ce ret, quando inquit : Humanitas Christinon minus ac .c. dius fanctus ac naturalis homo, non quouis tempore : emnia cogitauit, divit, moluit, intellexit, ficut aliqui ... omnipotentem hominem exiple faciunt. Vbi diligens ... lector notet Lutherum atti verbis prateriti temporis, f. 296? Er hat nicht alles gedacht / gemerctt ze. Non au- Quo fentem dicit in prasenti : quod iam (in statu Maiestatis) su Luthe. non omnia sciat. Hoc etiam vult determinatio à Luthe- Christum roaddita (nicht allezeit) hand obscure ad tempus illud no omnia exinanitionis respiciens. De verbis (wie exliche ein semper sci allmächtigen Menschen auß ihm machen) paulo nisse dipost videbimus.

Sed & hoc cum Luthero fatemur ex animo, Chri- Recte Lut.

V

Sapien-

stum verè sapientia. Et verba Luca (puer autem crescebat atate, creuisse sapientia. &c.) sine arguta interpretatione, qu'am sim-sapientia, plicissime accipimus, repudiantes corum sententiam,

ia. plicissime accipimus, repudiantes corum sententiam, qui autumant, ipsum iuxta carnem statima suanati, uitate omnia sciuisse, quacung, toto orbe gererentur, de, quibus reste Lutherus dicit: Fingunt Christu à primo, momento conceptionis sua plenum sepientia & spiritu, se fuisse, vt nihil superaddi potuerit, perinde acsi, anima (Christi) se haberet instar viris cuiusdam, ad summum vsque sic impleti, vt nihi amplius insundi

emn

que !

Quo

CH

ne p

tat 18

die

reno

Get

adeo

Scit]

ne z

mic

cationem Lutheri, ibidem hisce verbis traditam:

3, Ideo verba Luca quam simplicissime intelligamus
3, de Humanitate Christi, qua fint organum & do2, miciium Dininitatis: Et quamuis plenus gratia &
3, Spiruu semper siut: tamen ulum Spirutus non sem3, per mout, sed nunc ad hoc, nunc ad aliud excitaus
3, spsirus.

06%

, Et in Epistola Natinitatis: Quemadmodum non , semper omnia widst, audivit, sensit: sta etiam non , semper omnia corde asperit, sed prout Deus illumre, xit, illique patesècit. Plenus gratia & sapientia sust, o vt omnia, qua es proposita sucrunt, dyudicare ac doce, repotuerit, eò quod Diuinitas (cuius solius proprium, est videre ac scire omnia) in ipso personaliter inhabitaret.

Hoc ipsum & non aliud nos quoque docemus, Profitemur quidem cum Prophetis & Apostolis, Iesum Christum à prima sua conceptione iuxta carnem vndum esse Spiritusansto sine monsura, & in ipsi habitare omnem

DIVILVTHERI 63. 295

emnem plenitudinem Diuinitatis corporaliter, omnéfque thesauros sapientia ac scientia in ipso absconduos. Ouosensu Lutherus scribit, HV MANITATE MCHRISTI SEMPER PLENAM FVISSE SPIRITVET SAPIENTIA, idág ex unione personali, quia organum sine domicilium Diuinituis suerit, & quia Diuinitas, qua sola omnia videt, ac nonit (quipe cuius hac proprietas est) in 19so perso-

naliter prasens erat.

Exhac unione personali (etiam Luthero ipso teste) habuit boc Christiu, at quecung, offerrentur, statum es dividicare, es docere posser, non habens id ab aliquo terreno praceptore, sed ab unita sibi Diumitate (wie thit Bott gestubret und ihm surgebuncht hatte) Unde eodem in loco scribit: Christiu non sustant sebolas, sicuteiam tales schole tum non suerunt. Sed neque unquam velliteram addidicit, sicut Euangelium asserit, adeo ut Iudai in admiratinem rapti dicerent: Unde hic seus scripturas? cum nunquam didicerit.

Habuit autem internum Praceptorem, nempe Di-

uinitatem in ipso personaliter habitantem,

Huius vero sapientia Divina, qua vnctum ipsum estedocemus, nequaquam subiectum constituimus avimam Christi, sicut faciant y, quos Lutherus similitudine viris vino impleti reprehendit, sed eam sapientiam dicimus esse to hory sidioma, cuius organum sue domicilium, Luthero teste, suit Humanitas, vipote per quam sese paulatim exinanitionis tempore exeruit sapientia Fily Dei.

Cum igitur istam sapientiam siue scientiam negemus Humanitati Christi, tanquam subiecto snesse : seri

vtiq potuit, vt,tametsi humana Christi Natura semper maneret unita cum λογω omniscio, non sine einsdem xolvwild vera: Tamen Xoy & hanc suam pro-

sed an fore grant aprientiam non semper in Humanitate sua exmission priam sapientiam non semper in Humanitate sua exmission superiore priam sapientiam non semper in Humanitate sua exsion superiore de la companitation del companitation de la contrate paretur, enacuaret, donec sernilem illum habitum abijeeret & ad dextram virtutis consideret, vbi nunc in eogloriestatu (vt Damasceni verbisvtar) Humana Chri-

fti MENS OMNIA INTELLIGIT, OMNIA COGNOSCIT, omnia administrat, non ut nuda mens, sed vt Dei mens existens. Id quod Lutherus nunquam negauit, etiamsi tempore exinanitionis Christumiuxta Carnem vere non omnia sciuisse recte af-

firmat.

Quando autem addit Lutherus: Die Menschheit , Chrifti hat nicht in aller zeit allen gemerchtigedache Explace- 20. Rie etliche einen Allmachtigen Menschen auf tio verbo - im machen: Hactantum docere voluit (vt scopus verrum Lu-borum luculenter oftendit) quod Humanitas Christi theri: Sic-neg per se sit omnipotentis Natura aut essentia, sicut ut quida Dininitas, neque propriam aliquam vel peculiarem omnipo- omnipotentiam habeat, ab omnipotentia 78 λογ8 ditente ho- uersam. Sienim alterutrum horum statueretur, exneminemex cessitate vera esset eorum opinio, qui Humanitatem co faciut, Christisemper omnia, quacung toto orbe gererentur, etiam in statu exinanitionis sciuisse, omnia cogitasse dixerunt. Quandoquidem omnipotens essentia non potest non semper & immutabiliter scire omnia: neg tumopus habuiffet Christi Humanitas, vt a Deitate T& Noy8

pot

tia

Seon

mit

pen

MIL

tati

duceretur ad dyndicanda & docenda, que offerentur, sednecessario ex vi sua propria Natura omnipotentis, per sese, etiam sine adiumento Deitatis To Xoy8, omnia scinisset semper, quemadmodum Dininitas 78 Noy & non potest no scire omnia, propterea, quia omnipotentis est natura & essentia. Quod ipsum tamen de humana Christi Natura non lices affirmare: vt manifestum sit, Lutherum non tollere xolvavian omnipotentie de qua alias perspicue disserit, gratia cuius Humanitas Christi nec ratione essentia omnipotens est, nec seorsim omnipotentia ei affingitur, sed in consortium omnipotentia 78 hoy8 venisse creditur: ita tamen vt λόγ & vsum eius omnipotentia, quasi retrahere in statu exinanitionis potuerit, ne scilicet Humanitas Christi eo tempore cogitaret ac sciret semper omma.

ef-

0-

r-

tu

1-

et

0-

la

t/

7

3

Eodem fere modoresponderi potest ad locum quen- ce damin cap. Ioannis 14. sic habentem: Homo Christus .c obj. eraurgine natus est omnipotens és facit omnia que pe- ce timus, non tamen Humane, sed Divine nature re- fectu. Se f se-

Quaverbaiuxta ipsius Eutheri mentem probe ex- Quomopensa, nilquicquam faciunt contra nostram de com- do Luth.
municatione Idiomatum dostrinam: Certum enim Christum
est ex pracedentibus & sequentibus, qua ibi leguntur, non Huplutherum de Naturarum loqui distinctione, quas ex mana, sed
proprietatibus suis, at vicissim proprietates ex Naturis. Dinina
distinguit. Nihilá, vult aliud, quam quòd omnipo- Natura
tentia solius Dininitatis sit proprietas, qua Humani-respectu
tutus proprietas nunquam constituatur. Alias Natu-omniporanon

SENTENTIA

ra non manerent distincta, quas secundum proprieta. tes distingui oportet. cat.

Et omaino his verbis indicat Lutherus, cuius Naturaproprietas fit omnipotentia, Dininane, an vero Humana. Quis autem Orthodoxus hierespondeat:Omnipotentiam e le proprietatem Nature humane? Cum

06%

Proprie- proprietationomine id cenfeatur, quadrei alicuicantas quid? ditionenaturali vel Natura proprieta e convenit, eig ut subiesto per seinest, quo modo omnipotentiam Humanitatinon attribui, supra expositum est. Interim vero non negat Lutherus, in xolvaviay huius omnipotentia Humanitatem Christi realiter euectamesse, sed monet tantum hisce de distinctione Naturarum, subinnuens: Quicquid dinina Maiestatis & omnipotentia tribuitur assumpta Natura, id tantum propter Diuinitatem (cuius beneficio accepit) estribui, sicut corpus hominis, etsi vere & realiter viuit, tamen non propter sese, sed tantum propter animam vinere dictur, cum non ex sese, sed ex sola anima hanc vinendi potentiam habeat.

> Quemadmodem distincte admodum, vt distinctionem proprietatiom: sic earundem realem communicationem in Postilla Ecclesiastica proponit: Humanitas "> inquiens, nihil prodeffer, nifi Divinitas in ea habitaret. " Econtra tomen Deus nec vult nec potest inuenti, mis

" per co in Humanitate.

Et paulò post:

Ideanon nuda Humanitati ahicriben dum, quad na , minificet, fed Non Orest with, qui in carne habitat, o

PER CARNEM NOS VIVIFICAT.

Quibus

diff

H

1107

cen

le I

sore

Segn

ben

abu

prol

106

tion Na

que

DIVI LUTHERI. 2.3. 299

Quibus sanè vinisicandi potentia (ad Naturarum distinctionem retinendam) ita soli Diumitati, & non Humanitati vt Idioma assignari debere statuit, vt interim sole meridiano clarius doceat, hopo vinisicame incarne habitantem, per e andem nos vinisicare, & non nisi per & in Humanitate inueniri posse ac velle.

Caterum non paruum in his prasidium sibi poilitentur, quando Lutherus inquit in explicatione Episto-

le Heb. i. in Postilla Eccles.

u-

u-

m

n-

u-

m

0-

ed

6-

n-

1

r-

0-

r,

1-

4-

4,

Suc scriptura multo commodius de Christo loquitur, «
quam nos. Personam scite adeo conjunctarum Naturacum ambitu complectens ac veluti conoluens, rur suma
Naturas distinguens, sut pauci reperiantur, qui dertre «
istaintelligant coreao iple in hoc co similibra dictis er—
carim, appropriando Natura, quod Persona compete—
cat corecontra.

Sed dignum observatuest, hac à Luthero scriptae se Anno 21. sexannis, antequam suam consissionem maiorem enulgaret. Quando igitur his se erra se scribut, Nota bequiuis intelligit id ad pracedentes annos reserve, nec ad nè. sequentia scripta Lutheri in suspicionem erroris trabenda accommodari posse, sicut malitiose hanc ad rem abussint sunt Sacramentary his Lutheri verbis. Quòd verprobe pius Lestor noter, vnicè rogo. Deinde ve de loço sporespondeat ur, hoc innuit Lutherus: dictade exaltatione Christi ad dextram Dei, non tribuenda seorsim Natura humana citra considerationem Persona. Has trimratione Maiestas, ad quam Christus exaltatus dictur non Persona. sed Natura tantum adscriberetur, quod neuriquam succendum est.

Etnequisquam inde colligat, I utherum his merhie frenum

frenum nohis inucere, ne Naturam humanam nomina. tim exprimamus, quado de Christiexaltatione ad dextram potentia Dei agitur; audiamus Lutherum ipsum, qui in hac ipsa concione exaltationem illam ad dextram omnipotentia Dinina, Persona quidem, sediuxta naturam humanam expresse nominatam tribuit, hunc

in modum scribens: Quem constituit harede omnium. Hoc secun-" DVM HVMANITATEM dicitur. Firmiter enim fa-" tuendum est, Christum non solum iuxta Diumitatem " esse super omnia, sed etiam SECVNDVM HVMANI-" TATEM, ita vt Christo Homini omnes creature sub-" dita subiectag, fint. Condit ammia at Deus, at Home " autem nibil creat, & nibilominus illi omnia sunt subie-" cta. Quemadmodum Dauid Pfal. 8. confirmat : omnia " subiecisti sub pedibus ipsius.

54.287. A. 4

1

In eadem concione,

Christus consedit ad dextram maiestatis in excelsis, or tanto prastantior factus Angelis, quanto excellentius " nomen praillis est fortitus ; HOCIVXTA HVM A-> N A M N A T V R A M dicitur, in qua & purgatio->> nem peccatorum perfecit. Ita tamen ut nihilominus ve-" rum sit, Filium Dei hoc fecisse, neg, Personam quis dis-> trahat propter distinctionem Naturarum. Itaetiam " verum est, Filium Dei sedere ad dertram Maiestatis, NOTA. TAMETSI HOC TANTUM SECUNDUM HY->> MANITATEM ELAT. Namiurta Deitatemesting s) illa unica Maiestas cum Patre.

Et iterum:

Sic habemus, quodtota hac Epistola nil nisarma-

tura q Christ MNI TAT

QN

mu cen in doct & Ma quod fe approp

пит ез turum proposi improl refeller wdem

probar

there a non ad tue A firtad nam I

fed etis per om bahea domin ibi logs

DIVILVTHERI. 4.3.

tura quedam sit, propugnans articulum sidei, qued surfue sit Deus ac Dominvs Rervmounivm, etiam secundum Humania tatem.

Quid obsecro dici potnisset apertius? Si Luthemicensuisset, hanc, qua nos vitimur, phrasin ac determinationem (SECVNDVM H'VMANITATEM)
in dostrina de exaltatione (hristi ad omnipotentiams
of Maiestatem Dei ex Ecclesia Dei eliminandam, eò
quòd se nonnunquam errasse fateatur, dum Natura
appropriauerit, qua Persona competebant: obsecro te:
numeus siue incogitantia siue inconstantia ipsum suturum suisse existimas, vi sidem vocibus, phrasibus epropositionibus e vestigio rursum vieretur, quas modò
improbasset? atg, ita semetipsum aperta contradictione
nselleret, in una eademá, concione? imò in eodem solio,
odem contextu, ac propè in eadem illa periodo, ex qua
probare nituntur Aduersary: eam propositionem à Luthero antiquatam esse.

Proinde clara scriptura Prophetica & Apostolica testimonia, qua (hristo exaltationem transscribunt, nonad sinitam gloritam, sed ad ipsam dextram Virtutus Maiestatis Diuina, Lutherus no dubys verbis restrad (hristum secundum Humanitatem sine humanam Naturam, quam nominatim exprimere no dubitat. Adeò vi (hristum non tantùm iuxta Deitatem, sed etiam iuxta Humanitatem Dominum esse dicat superomnes creaturas, qui est homo omnia sibi subiecta babeat, iuxta Psalm. 8. Quod vitig, nihilest aliud, nissi dominium illud creaturarum omnium, de quo Dauid ibiloquitur: Constitues eum Dominum super opera ma-

nuntuarum. Omnia subiecisti sub pedibus eius. Quod dominium, quantumuis sit infinita potentia:tamen non obscurè (hristo iuxtaHumanitatem à Luthero iribuitur. Imo exaltatio illa Christi ad dextram Dei , iuxta 80LAM Humanitatem ei obtigisse affirmatur.

Posteaquă sere omnia expediuimus, qua Caluiniani & aly quidă ex Lutheri scriptis cotra nosassere Lutheru solent: superest, vt liquido & velut oculari demonstradoctrină tione planum saciamus: sanctum illum Dei virum de de omni- Maiestatis (hristi hominis, & sigillatim de personali prasentia eius omniprasentia (quam veritatis hostes ubiquitatem (hristi in percalumniam appellant) candem plane nobiscum deuaritată sendisse doctrinam, eamáz Zeloprorsus heroico citravlretinuis- lam vel immutationem, vel retractationem ad vitasse, proba-nem illibatam retinuisse.

Principio apud ipsos Aduersarios in confisso est, quanta grauitate doctrinam istam in duobus scriptu polemicus, contra Zvinglium & gregales eius elaboratu, desenderit, cuius sequentia testimonia visum est an-

In libro Te 18 pn To verborum Christi: Hocest

notare.

tur.

*, corpus meum. Agitè colloquamur paulisper sumipsis
; (fanaticis) Fatentur (hristum esse ad dexiram Dei,&
; hins putant se iam euisisse, quòd non sit incœna. Hicni; miru est formidabilis ille gladius Gignantis Goliath, quo
; considunt. Quid verò si eo isse gladio vobis erepto caput
; prascinderemus, hocest, probaremus hoc isso testimonio,
; (hristu esse in cœna, quo vos astruere vultis issumnon
; adesse ? Nunquid pro Dauidico stratagemate idesse

» agnituri? Agite sanè, videte & attendite nobis: [bris » sti corpusest ad dextram Dei; Hoc in confesso 1851. Dex-

tra De

SA

MICA

ven

(h

Pat

Sede

cab

rit i

A D

MI

De Shigher. DIVI LVTHERI. 4:3. 303

od

ii-

LA

4-

re

de

ıli

28

e-

fi-

16

i,

1.

H

Gs.

ið

u

0,

tra Dei autem est in amnibus locis, ficut negare non po- " testis, obrationes supra positas. Erao sine dabio est etiam " inpane de zuno menfa. VBICVNQVEIGITVR Omni-DEXTRA DEI EST: IBI CORPVS ET prasentia SANGVIS CHRISTI SINT OPORTET. Christi Nam dextra Deinon secatur in plures partes, sed est v- Hominis nica quada simplicissima essentia. Praterea nec articu- ex sessione lus afferit, Christum effe in una aliqua parte, velut digi- ad Dextulo aut unque dextra Dei , sed simpliciter ad Dei dex- tram atra, ut vbicung, est, velquodcung, nomine dextra Dei struitur. venit, ibi fit Christus silius Hominis. Hoc etiam vult " (bristus, quoties in Euangelio prositetur sibi omnia à " l'atre tradita, espedibus suis subsecta esse, Pfal. 8. Hoc est, " federe ad dextram Dei aund nihil alind est quamquad " tiam VT HO MO est Super omnia, Subdita fibi ha- " bensaminer fa eag regens or administrans. Vnde etiam " quam proxime & intime illis adsit , adeog, in manibus " eahabeat oportet. Nam suxta Deitate nihil illd est tra- " ditumant pedibus subiectum, cum ia ante omnia crea- " rit ac etiamnum conseruet. SEDERE AVTEM " ADDEXTRAM, IDEMEST QUOD DO-MINARI, ET POTESTATEM HABERE SV-PEROMNIA. Sivero potestatem ac dominium ha- " burrum omnium, certe consequitur, ipsum realiter 46 QUOQ PRESENTEMILLIS ADESSEPER DEX- " TRAM DEL OVA VRIQUEEST. Idem: Cum Christi Humanitas sit ad dextram Dei: simul etiam est in omnibus, & super omnia iuxta modum dextra

dinina.

X 2 In

..

SENTENTIA In Confessione maiore de cœna Domini.

hi

Con

VI

pia

pu

per

anı

cell

TA

nita

rur

rets

Posteaquam igiturenius modi homo est, qui superna-, turaliter cum Deo ma sit Persona, extra quem homi-, ne nullus sit Deus: necessario sequitur, ipsumiurtater-, tium quog supernaturalem modum ESSE. ET V-BLOVE POSSEESSE, VBI DEVSEST, OF , , proinde omnia undiquag, plena effe (hristi etiam SE-, CVNDVM HVMA NITATEM, NONIVX-., TAPRIMVMILLVMNATVRALEM SEN-,, SIBILEMVE MODVM, sediuxta supernatura-, lem ac divinum modum. Hic enim te consistere & af-; firmare oportet: Christum secundu Deitatem, vbicung, , est,esse substantialem ac dininam hypostasin, simula ,, substantialiter ac personaliter esse ibidem presentem. Lutherus Quodipsius invtero conceptio demonstrat. Sic enim de-Omnipra buit esse Filius Dei, certe essentializer ac personaliteri. sentiam psumin vtero matris adesse & hominem fiers oportuit. exVnione Si igitur essentialiter & personaliter adest, vbicunque personali tande existit: certe ibidem etiam homo sit oportet. Non demon- enim dua sunt diuisa Persona, sed unica Persona. Vbi igitur adest, ibi est vnica illa indinisa Persona: & vbi ,, potes affirmare : hic adest Deus, ibi etiam dicendum ti-,, bi fuerit : ergo & Christus homo adest : & siposses mon-, strare locum, in quo Deus existeret, & non etiam ho-,, mo, tum Persona iam iam esset dinisa. Quandoqui-,, demvere tum possem affirmare: hic adest Deus, qui neg, ,, est, neg fuit unquam homo. Sed valeat ifte Deus. Hinc , enim consequens foret, SPACIA ET INTERVAL-TALOCORVM NATURAS ASEINVI NOT A. CEM SEIVNGERE & personam dividere, quam nec mors

DIVI LUTHERI. 2.3. 305

nec mors, nec uniuersa diabolica potentia dirimere, aut ... ab inuicem separare potuit. Et exiguus admodum mi- ... hirelingueretur Christus, qui non nisi vno duntaxat lo- ... co,dinina simul & humana esset Persona, in omnibus .c vero locis alys nudus ac separatus Deus, aut dinina per- ... sona absq. Humanitate. Nequaquam, o bone, quin poti- ce WVBI DEVM ESSE DIXERIS, EODEM ET- CC IAM HV MANITATEM TE COLLOCARE O- CC PORTET, NEQUEENIM SEPATIVN- CC TVR SEPARARIAVT ABINVICEM DI- 4 VELLI. Una facta est Perfona, neque fegregat Chri- cc fu Humanitatemase, quemadmodum Homo quis- ce piam vestem suam exuit aut seponit, quando dormitum «c ire destinat. Nam vt simplicioribus rudem similitu- cc dinem proponam : Humanitas arctius Deo unita est, ce quam cutis nostra cu carne, imo presentivi quam car- ... pu & anima. Porro quandiu viuit & valet homo,tan- cc diu pellis & caro, corpus & anima adeo sunt res una & ce persona una, ut separari ab inuicem nequeant sed ubi ec anima est, ibi etia corpus esse necesse sit, nec possis pecu- .. liarem monstrare locum, vbi sola sit anima sine corpore, .. tanqua nucleus absq. cortice, aut vbi caro sit sine cute, ... ceu pisum absq. putamine: Sed vbi vnum fuerit, ibi ne- ... cesse sit & alterum esse. Ita quoque non potes Deitatem .. ab Humanitate seiungere, aut ALIQVO LOCARE, ce VBI NON SIMVL PRÆSTO SIT HVMANI- cc TAS. Hoc namg, modo personam divideres & huma-ce nitatem putamen faceres, imo tunicam, quam Deitas ce secundum dinersa locorum spacia subinde exueret ac ce rursum indueret. Qua ratione locolerreno ea tribue- ce retur nis, que duinam illa personem divelleret, quam ce tamen

, tamennec Angeli, nec omnes creature possunt distrahe. ,, ze Hic forte cum Nicodemo obycies, quomodo hoc fieri >> potest? Numloca omnia locoruma, spacia unus erunt locus? Aut (quemadmodum infu! sus spiritus secundum of tu de ex- crassum & carnalem sênsum suum sõmniat) Numby-parsone manitas Christi distunder as dilatelis. Humaad minerfum amhitum creaturarum? Respondeo. Necesse hic habes cum Mose veteres illos calceos exnere, & nilatis resellitur. cum Nicodemo renasci. Iuxta veterem veteris Adams ,, sensum, qui non nisi primum corporeum sensibilemo , modum percipit, hac non intelliges, sicut fanatici fa-, ciunt, qui non aliter ratiocinantur, ac fi Dimnitas craf->, fo fensibilia mode whit, fit, perinde, ach Deu tamam-> plum ac difusum quiddam sit, quad per de supra omnes s, creaturas fe extendat. Hoc inde conyce, quod nobis), imputant, nos extendere & expandere Humanitatem, ,, eamg, Dininitati cen sepem circundare. Que verba ,, persticue sonant de corporeo crassog illo prasentia mo-,, do, quemadmodum rusticus quispiam in suo thorace & ,, caligis aftat, vbi thorax & caliga fe inxta corporutis, biarumq, ambitum extendunt. Apagesis insensate pi-, ritus fanatice, cum putidis hisce cogitationibus: si hic ,, nilsublimius aut aliter potes cogitare, mane domi post 5, fornacem, & filibet piraaut pomatorreinterim, fal-, , tem hanc rem missam facito. An non Christus corpore suo per ianuam clausam . intrauit, ot nec ianua extenderetur, nec corpus ipfius

> tas, aut Divinitas Humanıtate circumsepiri dicenda esset, obi longè alsus & sublimior est modus ?

» coarctaretur? Quomodo igitur hic extendi Humani-

Et pau-

ered

quar

Surge

delat

Fide

nali

ben/i

tio n

Quo

utra

bat:

pror

tural

aftin

welli

staba

dunt.

culir

mons

qніні

remy

Dear

DIVI LVTHERI. 6.3. 307 Et paulò pòst:

Ait Christus, si de terrenis rebus dixi vobis, et non " rediris quamada fi de coleftibus divera nahis, crederis? " Enhac omnia adhuc terrena er corporea sunt, quando ". Christi corpus per lapidem sepulchri aut ianua satrat, .e quandaquidem corpus ippui quiddam est corporeum, "e qued tangi potest ficuter lapis sepulchri ac ianna. Etta- " men nullus hominis intelligentia affequitur, quo pacto " corpureiss er lapis simul in endem fint loco quando xe " furgens eundem penetrat, whines lapis ampliatur aut " dilatatur, nec Christi corpus arctatur aut contrabutur. " Fides omnino rationem bic compescat, camé, ex car- ... nalipalpabilig, modo prasentia ad alteram incompre. .. hensibilem illam attollat necesse est, quem modum ra- " tio non intelligit, & tamen nec inficari illum potest. " Quod fi secundus iste modus non nifi fide intelligitur, sta . . wratio una cum suo illo comprehensibili modo succum- .. bat: quanto magis fidem solam regnare, & rationem ... prorsus succumbere oportet circa calestem & superna- .. turalem modum, respectu cuius Christus in Dininitate ... una est cum Deo Persona? Hoc enim mibi quisq, conce- .. des, lange sublimior em effe modum, qua Christi corpus ". oft in oblignato lapide vel clausa ianua quam quo in suis " e vestibus vel ambiente aere obambulabat, sedebat vel .c stabat. Hic enim aër & vestes se extendunt: ac diffun- ce dunt secundum magnitudinem corporis ipsiu, quod o- ... culi videre & manus palpare possunt. In lapide autem 🛪 monumenti & ianua horum nihillocum habet. Adhec .c quiuis hoc quoque mihi concedet, longe etiam fublimio- " remrationem ac modum effe, quo Christi corpus cum " Dearma Perfona est, quam dum est in lapide sepulchri :

X

, velianua. Deus enim non est quiddum corporeum,sed ,, Spiritus dominator omnium rerum. Praterea Chri-, fusnon est una cum lapide aut ianua Persona, ficur , cum Deo. QVARE NECESSE EST IPSVM , MVITO PROFUNDIUS ESSE IN DIVI-,, NITATE, quam in lapide aut ianua, sicut presen-,, tia arctiore fuerat in lapide ianuaque, quam in ve-,, Stibus & aere. Quad figitur necesse non fint lapidemes ,, ianuam expandi vel diffundi, aut corpus Christi cir-,, cumsepiri. Multominus in hoc summo es diuinissimo ,, (presentia) modo Humanitas se extendet, diffundet, ,, aut Divinitatem circumsepiet aut coarctabit, quem-,, admodum somniat carnalis Spiritus. Omnino enim spi-,, ritus fateatur oportet, corpus Christi multo sublimio-, , rem ac supernaturalem plane moduhabere, dum vnam ,, cum Deo personam constituit, quam dum in obsigna-,, to lapide sepulchri vel ostio erat. Quandoquidem hic ,, summus modus & gradus est, quo non potest aliu esse, superior, nempe vt homo cum Deo υπί sit ὑφιςαμθυοι. ,, Nam secundus ille modus corporis Christi existentis in . . lapide sepulchrali cateris quog fanttis in coelo commu-, nis erit, at corporibus fuis omnes creaturas permeare ,, queant, sicut iam Angelis quog & Diabolis communis ,, est: signidem Angelus ad Petrum venit in carcerem, ,, Actor. 12. Praterea mali spiritus quotidie veniunt in ,, obserata cubicula & conclauia. Fateri etiam oportet , spiritum illum, quod lapis se non extendat, nec Christi ,, corpus circumsepiat. Quid igitur tandem nugatur de ,, summo illo modo & ratione, qua Christus cum Deo vna ,, Persona est? QuasiHumanitatemibi se extendere opor-, , teat, Dininitatem g, circumuallare, si cum Deo statua-

mi nes nij du ad

ipsi son Lu

glia præ fenj qui qui

pro cun na c apu cus

iect.

dia

turesse OMNIPRAESENS? Nisi quod hisce com- ce mentis prodit crassas suas, pingues ac spissas cogitatio- ce nes, quod de Deo & Christo nunquam cogitarit aliter, ce nisisecundum primum corporeum & palpabilem mo- " dum. Heus tu, sine Humanitas in vno, sine in omnibus cc adsit locis, nunquam tamen Deitatem circumsepit, "c multo etiam minus quam lapis in loco existens, corpus ce ipsum circumsepiebat. Sed est ipsa cum Deo una Per- 👀 sona, vt vbi Deus est, ibi & Homo adsit. Hactenus " Lutherus.

Vm autem negare non possunt Aduersary, quin duobus hisce libris de cæna Domini contra Zvinglianos scriptis, eodem plane modo de Maiestate omniprasentia Christi secundum Humanitatem nobiscum senserit ac scripserit: Varia excogitarunt commenta, quibus veritatem inuoluerent, & Lutheri confessionem,

quoquo modo fieri posset, obscurarent.

Primo aiunt, Lutherum bac scripsisse iratum, & ex fruore quodam disputationis. Quidam eo impudentia prosiliunt, ut furioso non absimilem fuisse criminentur, cum hac scriberet. Sed hac ipsorum proteruia tam va- Lutherus na est ac putida, vt nullam consutationem mereatur hac aniapudeos, quibus incomparabilis istius viri Zelus heroi- mo pracus sane, sed tamen sobrius contra hostes veritatis per- meditato spectus est. Nam quanta quamá, prameditata diligen- scipsit. tiaistascripserit, ipsius in fine Confessionis maioris adiecta granissima protestatio perquam luculeter edocet.

Non minore impudentia affirmant quidam, Lutherum ipsum, quando has de omniprasentia Christihominis scriberet, de endem dubitaffe, nec certo cam cre-

didiffe.

Nimirum isti homines alias Christo secundum Carnem hanc laudem inuident, quod corda hominum rimetur : ipsi vero quasi iam pridem in ipsa penecralia cordis Lutheri introspexerint, fine vlla certa ratione audent affirmare, Lutherum in corde suo non fuisse certum de hac sua doctrina. Quid enim quaso habent, unde id vel verisimiliter possint enincere? Dubiam animi sententiam his verbis eum prodidisse aiunt, cum scribe-

> ret in confessione maiore : Quod probaueram corpus

>> Christinhig adesse, cum dertra Deinbig, sit id hoc Do consilio feci (sicut apertissime ihi protestabar) utuel

>> unicum modum oftenderem quo Deus poffet efficere, ut

>> Christus simulin coelo, & corpus ipfini in Coma adsit,

>> & ipsius Divine sapientie potentiej, plures etiam mo-

> dospreservarem. per quosid ipsum prestare possit, cum > potentia ipfius nec finem nec modum sciamus.

Lutherus Etrina minime dubita-....

Quid? haccine sunt verba dubitantis? Num siprode hac do-testor aut paciscor, in quem finem vel scopum, quoue consilio velintentione aliquidscribam: Anné propteres dubitanter scribo aut affirmo quippiam? Annon é nos hoc ipso consilio hanc omniprasentia Maiestatem hucvsg, propugnamus & defendimus, vt the saurum Cana Dominica, Corpus & Sanguinem Christi conseruemus? Num propterea nos dubitare coarques? Aut num Lutherum (cuius inuicta constantia orbi Christiano nota est) eius leustatis suisse existimas, ut rem certam per incertam, aut veritatem per mendacium desenderet, hasitante prasertim conscientia? Et qui sieri potuisset, vt in eodem illo libro (ex quo dubitationem istam volunt astrucre Caluiniani) tam insigni 7 negooeid, tamá, prolixe hanc materiam tractaret, fi verbis paulo prace-

dubi quer nerfa tis d

Cor fit : . prai disp

> brie indi pras tia l per/

omn Lut

dub. men

DIVILVTHERI. 2.3. 811

pracedentibus se de ca hasitare innueret? Quad vera de alis prasentia modis subiungit, se hoc contra Aduersapourefernare desine sapientie er potentie, neg negare Deum prater indicatum modum alios insuperhabere polle: Num propterea de eo modo, quem indicanerat, dubitasse dices Lutherum? qua hac obsecratio consequentia est? Quoda, ex superabundanti, & vt Aduersarios tanto fortius premeret, similibus enatura petitis declarat, non impossibile esse Deo facere, ut Christi Corpus supernaturali ratione pluribus in locis esse possit: Num hac priori modo, quem in dubio fundamento fidei niti testatur Lutherus, quicquam derogare aus praiudicare censenda sunt? Et quidem de reliquis modisper similitudines ex natura petitas illustratis ita sobrie disserit, ita Dei sapientiarelinquit, & sum de is indicium ita suspendit, vt interim certissimus sit de co prasentia modo, quem non ex omnipotentia aut sapientia Deiabsolute considerata, sed propius ex ipsa vnione personali, & sessione ad dextram comprobanit, vbi omnipotentiam cum voluntate Dei coniunctam intueri, & proinde certo certius de eo statuere liceat.

Et ne quis forte hac à me confingi existimet: ipsum Lutherum audiamus, quanta & quam heroica non ne e900elos hanc dostrina sua partem tueatur, ut non dubitet hanc Maiestatem omniprasentia hominia Christi, suum intoto illo certamine Zvingliano sundamentum nominare, in quo immotus aduersus omnem Aduersariorum impetum consistat. Verbaipsus reci-

tabimus :

Porro FIR MAMENTA mea, quibus in hac cay - "
Guzfifto, funt hac Primum est articulus ille f dei noftre: "

,, lesus Christus est substantialis, naturalis, verus acper-

,, RABILIS AC INDIVISVS. Secundum, QVOD
,, DEXTRA DEL VBIOVE EST. Tertium, quod Verbum

, Deinon est falfum, aut mendacium. Quartum, quod , Deudriarios habet ac nouit modos in loco quodam ali-

,, cubi essendi, & non tantum vnicum illum, de quonu-,, gantur fanatici, quem philosophi localem dicunt.

Item:

Nota:, raliter cum Deogma Persona est: Neces se est necesse, se ou quod etiam iuxta tertium supernaturalem est.

modum sit ac esse possit, ve i cun ove Deus est.

Item:

>> Cumnon possint demonstrare, qu'od dextra Deisit >> peculiaris in cœlo locus: ideo modus à me ostensus adhuc >> FIRMVS CONSISTIT, QVOD CHRISTI COR->> PVS VBIQUE ADSIT ad dextram Dei, qua vbiq, est.

Item:

SCIMVS, Quis autem effari aut cogitatione assequi poterit, Mondubi- quomodo hac siant? Equidem SCIMVSHECITA tamus. SEHABERE, quod nimirum in Deo extra omnes, sit creaturas, & cum Deo vna persona. Quòmodo au, tem hoc siat, ignoramus. Est hoc positum supra Natu, ram, & intelligentiam omnium Angelorum in calo, , soli Deo cognitum.

Et rursum:

,, Secundo debebat respondere Spiritus, cum Christus, ,, Deus & Homo sit, & Humanitas eius cum Deo vna ,, Persona facta, at g₃ sic planè in Deum euecta supra omnes creavbin SLO SLT VER men: TVS

Great

nemp opus stulai sona e ot ar stus i

non e
in on
cus s
fe: T
fimu

funt places
tuit,
mine
titur
fend

Chri erit n turas nitas DIVILVTHERI. L. 3. 31

greaturas, vt Deo quam arctissime veluti adhareat: " QVOMODO POSSIBILE SIT, vt alibi sit Deus, " vbinon fit Homo, & QUONODOSINE DIVVI- "Hoccine SIONE PERSONA FIERI POSSIT. VT HIC "eft dubi-SIT DEVS ARSQUE HUMANITATE, ILLIC "tare? VERO VNA CVM HVMANITATE? cum ta- " men non duos habeamus Deos, sed vnicum, qui To- " TVS (quod ad alteram Trinitaiis Personam attinet, " nempe Filip) Homo factus sine incarnatus est. Quid " opus erat alibi multa blaterare, & hic, vbires po- " stulat, silentio transilire? Si Deus & Homo una Per- " sonaest, & he due Nature sic sibi innicem coniuncte, " vt arctius coëant, quam corpus & anima : certe Chri- " stusibi Homo quog erit, vbi Deus est. Si in uno loco " est Deus en Homo cur non etiam in secundo loco Deus " & Homo effet ? Si in fecundo loco Homo ac Deus est, cur " non etiam in tertio.quarto, quinto, & sic consequenter " in omnibus locis? Sin vero tertius, quartus, quintus lo- " cus non patientur ipsum simul Hominem ac Deum ef- ". fe: Tuneg primus vnicus ille locus hoc admittet, vat fit " finul Homo ac Deus. Sienim loca locorug fracia pof " funt personam dividere: non minus primus conus ille ". locuid faciet quam cateriomnes. Hic refponderi opor- "c tuit, hoc vrgebam ego, cum oftenderem Deum & Ho- " minem vnam effe Personam, atq hinc Christum for- " titum esse supernaturalem rationem ac modum es- "c sendi in omnibus locis. Si Christiani esse, & de " Christo recte astimare volumus, omnino sic cogitandum " erit nobis: quod Deitas sit extra, & supra omnes crea- " turas. Secundo, & hoc reputare oportebit, quod Huma- Quomonitas, quantumuis creatura sit: tamen (cum ipsa sola & do de onulla

mni pre-nulla alia sic Deo intime quasi adhereat, ut unum cum sentia Deitate sit up (ça Wuov) supra, & extra omnes alias Christi creaturas emineat, soli Deo subietta. Agè hac est sides pie cogi-nostra Hic versamur cum Christo extra omnes creaturandum. ras secundum utrama, Humanam & Dininam naturandum.

>> ram. Hic in alsa prorsus regione Humanitatem aspici->> mus, quam dum in terrisambularet, nempe assurgimus

N.B. ,, hic extra & supra creatur as omnes , considerando Hu, manitatem in ipsa simplicissima Destate.

Item.

"> Tertio diuinus & calestis modus, quo in vnam cum

». Deo hypostasin cout, secundum quem haud dubie omnes » creaturas illi propinquiores & prasentiores esse oportet,

» quam iuxta secundum modum. Nam fiuxta alterum

», illum modum ita mirabiliter in creaturis es apud eas

>> esse potest, at ipsura non sentiant, attingant, dimetian-

CHRI- fublimen tertium moder OMNIBUS CREAflus Ho-TUBISPBASTO FRIT, VTIPSVM NEC

moCON-DIMETIANTUR NECCOMPREHEN.

Time crea- PR & SENTES HABEAT, MENSVRET AC

turas CONTINEAT? Oportet enim te hunc modum, quo omnes, cum Deo vna Persona est, longe, longe, inquam, extra quam vt omnes creaturas euchere, & quidem tam longe, quam abysco- Deus ipse extra eas est. Rursum verò tam prosunde & prehen- arcte in omnes creaturas, ac Deus ipse est. Quia est vna

datur. indivisa cum Deo persona. Vbi Deus est, ibi ipse quoq, , (Christus) sit o PORTET, NISI FIDEM NO-

. STRAM FALSAM ESSE DIXERIS.

Hade-

37

6

Inune, & Lutherum de vbiquitate, vt vocas, dubisasse amplius affirma, qui non tantú in citatis testimonis aliquotise hac necessario sequi ex vnione personali asseuerat, sed etiam sidem Christianam falsam esse oportere constantissime perhibet, ni hac, qua de Maiestate omniprasentia Christi secundum Humanitatem scribit, vera esse concedantur.

Quòd ante subiungit: Ah quid loquor dexebustam "
sublimibus, cum sint sveffahiles, co coram simplicibus "
non necessaria, coram fanaticis autem frustranea?"

His verbis quida caluiniani, & in primis Tenehvia quidam in suis centum the sibus manu scriptis, & long è lateg, sparsis abutitur, ad probandum quod Diuus Lutherus hac de Maiestate Christi, ac in primis de eius dem omniprasentia doctrinam, & curiosam, & non necessariam, & inutilem esse testatus sit. Curiosam quidem, quia inessabilem dicat. Deinde non necessariam coram laicie, ac proinde in Ecclesia non proponendam, denig, inutilem & inualidam ad conuncendos hareticos.

Quis autem non videat abimpostoribus illis manifestam vim inserri sententia Lutheri? Obsecco enim te,
mi homo num his verbis subrust Lutherius ea, in quihus
antearobur suc in isto certamine causa possuvat? An
vero potius sublimem huius mysterij altitudinem celebrat & commendat? Vide igitur quam egregie scilicet
tibi cum Luthero conueniat; tu doctrinam istam de personali (hristi prasentia falsitatis nomine reprehendis,
& ceu prodigiosum dogma pro tuo Caluiniano supercisio è sublimi despicis. At econtrà Lutherius in facie &
estibiresistens, hac verè sublimia regni mysteria esse
pradi-

1

316 SENTENTIA

pradicat, qua tanta grauitate defendit, vt ees à fide (hristiana diçat deniare, qui hac inficiari velint.

6

te

m Ge

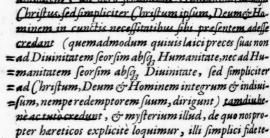
to

f

Quo sen- Ineffabilia non alio respectu appellat, quam sicut su Luth. ipsemet declaranit in hoc scripto consessionis maioris: hac ineffa Bir wissenwol; daßalso sen, zc. Aber wiecesubilia no-gehe, wissenwir nicht/Es ist vber Natur vnd Bermines.

minst, auch aller Engel im Himmel, allein Gott bewist vnd betandt. Sicut inessable est mysterium Trinitatis, de quo inxta verbum aliquid balbutimus, quomodo autem sieri possit, vt tres Persona vna sint essentia, illud prorsus est inessabile, Etamen creditunecessarium,

Cur non Coram simplicibus, dicit, non necessarium esse de hu necessaria disserve, quia simplices lactis potu alendi sunt potius, coram lai quam cibo solido. Quamdiu ergo manent in sua simplicis nomi- citate laici, ut secum non disputent, num secundum Dinet, uinitatem, an vero secundum Humanitatem adst Christus sed simpliciter Christum insum. Deumér Ho-

nent.

Aliaverò ratio est, quando Satan per sua quantatio organa laicos ab hac simplicitate deiecit, dut certe quando periculum est, ne fortè auditores simplices à maleferiatis in side turbentur; tum sanè prudenter, & perspi-

Who prince DIVI LUTHERI. 2.3. 317

perspicue ex ipsis fundamentis scriptura Prophetica & Apostolica animi auditorum aduersus hareses pramumendi sunt, vel ad pristinam simplicitatem reducendi. Sicut ante motum certame Arianum multo simplicius docendum erat de Trinitatis mysterio, quam cumiam omnia feruerent illo funesto dissidio, & Diabolus ignitis suis telis simplicium quoque animos passim ferire inci-

peret.

ri-

CHE

u:

11

ero

ott

1775

46 ,

int

ne-

his

118,

li-21-

dfit

La-

effe

1071

lu-

ter

uibe-

ro-

te-

uis.

rte

es à

6

pi-

Porro quando Lutherus bac fanaticis inutilia, & Cur dicat exitiosa insuper esse ait: Num propterea nullum plane doctrina momentum habere hanc doctrina de Maiestate Chride omnistiad conuincendos hareticos putauit? Annon Fuangehaipfum impigs exitiofum est, & odor mortis ad mortem, non quidem per se, sed propter improbitatem hoinutilem. minum? Num obid Apostolus Euangelium suum censet nullum habere pondus ad conuincendas conscientias? Et num pradicatio Euangely, si impys sit extitiofa, eadem ratione reliquis etiam extitiosa putanda & proinde omittenda est? Cur fanaticis hac omnia essent pernitiosa, Lutherus ipse eo in loco ostendit immediate subiungens: Nam ista non magis intelligunt, quam asi- " nus Psalterium, nisi quod aliquam particulam solent " excerpere, quam suis blasphemys & calumnys exa- " gitent.

Einsdem farina est, quando scribunt & dicunt qui- Nu Lu-oh. dam, Lutherum doctrinam de omnipresentia Christi therusdoahiunrisse à corna . es scripsisse quod etiam sine V biqui - Etrina de tate prasentia corporis és sanguinis Christi in cæna de- omniprafindipossit. Hinc colligant nos contra Lutherum face-sentia abre, qui fundamenti loco constituamus omnipresentiam iunxerit a coena

Christi personalem.

Noni- negotio ?

Nouimus equidem Lutherum aliam rationem prafentis Christi extracænam aliam vero prasentis incæna statuisse. Id vero perquam libenter satemur &
nos, & accurate inter viramque prasentiam distinguimus. Personaliter enim dicumas eum esse ex aquo prasentemetiam extra cænam. At incæna non modo prasens est personaliter, sed manducandum insuper excluber
corpus suum & bibendum sanguinem suum sacramentaliter, id quod extra cæna mysterium non sit. Est igitur in cæna non santum prasentia Christi, sed einselem
quoque Sucramentalis xolvævia sine participatio, sicus
eode modo Lutherus distinxit dicens: Aliudest quan, do adest, aliud vero cum Tis i adest. Tum autem
adest Tis quando verbum suum adiungens seipsum
, adest tis dient: Hic me inuemes. Quando inturver-

, bum babes, certa infum comprehendere er habere puta,

., ac dicere, en hic te haben, sicutipromittis.

Vida quanto studio Lutherus, sansta memoria, inter prasentiam Christi secundum carnempersonalem, or esusciem convovicus sine participationem sacramentalem distinacerit, significans aliam esserationem illius, quam huius, or aliam huius, quam illius. Proindescent distinati sum huius, or aliam huius, quam illius. Proindescent distinati sum huius disterere. Quemadmodum certe nostra Ecclesia verbis Christi, hoc est cor pus menera, ad credendam cor poris or sanguinis Christi presentiam antemotum certamen facile acquieuerunt. Ac etiamnum pip homines recte ac tuto verbis illis tanguam sindamento propria insistunt. Et in erudiendis consciencips hoc sundamentum institutionis vegeri debet apud eos, qui reuelatam voluntatem Christi sua rationi anteponunt, certo

terto scientes, quod qui promisit, idem potens sit & prastare. Quin etiam quam din Aduersary ex ys locis, quibus de cœna ex prosesso apud Euangelistas, & Diuum Paulum agitur, aduer sum nos disputant, tam din etiam respondendo illis intra hos ipsos cancellos nos possumus continere. Sin vero incipiunt argumentariex proprietate corporis, afcentione ad cooles, co festione ad destran Dei atque exinde colliguat, quod non possit adesse Chrificorpus: Tum demum Aduer farior um compulsi importunitate, ad illorum argumenta dissoluenda descendimus , often fo discrimine inter corpus Christi , & aliorum hominum corpora. Quod discrimen non nisi ex vnione personali potest demonstrari. Similiter etiam monstrata vera sententia Articulorum ascensionis & sessionis ad dextram. Qua non iam amplius de volustate agitur, sed potissimum de facultate, num possit Calua humana fue natura veritate adelle. Que facultas etfirette monstratur ex omnipotentia influentis; tamenid adhuc implicite fit neque fatis clare adhuc cernitur conciliatio articuloum fidei de verborum cona, nifi ad ipsam explicationem illorum articulorum fidesperuentatur, in explicate iam monstretur, quod non pugnent articuli symboli cum presentia corporis és sanguinis Christi in cona. Neggiam agitur amplius de sola cœna Domini , sed etiam de vera intelligentia articuloru fidei, quoru incorruptam sententiam non minus contra hareucos defendere, quam ipsius coena thesaurum tueri cogimur.

Quemadmodum verò distinctos esse modos prasentia personalis, & sacramentalis cu Luthero libenter agnoscimus; Sic quod plane ab inuicem sint diuellendi, ut Y 2 subil nihil prorsus commune habeant: aut quod Lutherus hoc modo seiunxerit vnquam, id ne litera quide vnica demonstrabitur. Aliud est distinguere, & distinste docere, aliud vero ab invicem diucellere. Distinsti sunt articuli de Persona Christi, & de instiscatione hominis peccatoris coram Deo. Atqui prior est posterioris sundamentum, & posterior à priore connectitur ac dependes. Nisi enim hac Persona (cuius passione & merito instisicamur) verus Deus esset, nunquam prosecto passio ipsius ad insticiam nobis imputari poset. Ergo in posteriore articulo prior includitur.

Articuli Sicetiam distincta sunt religionis capita, articulus de psona Persona Christi, cor deccena Domini. Atquiprius est po-Christico sterioris fundamentum, sicut Lutherus aperie suum cœna Do-sundamentum nominat. Etenim nisi hoc corpus, quod mini non in cœna datur, esset ipsius Filip Dei corpus, vinitum cum dinelledi. vinisicante λοιω, quomodo obsecro caro illa posset in Eucharistia cibus esse vinisicus? Sicut hocargumentum contra Nestorium trastârunt sancti Patres Ephesini

Concily, vt alias copiosius est monstratum.

Sic distincta est prasentia personalis à sacramentali: Ita tamen, vt prior sit posterioris sundamentum, quantu attinet ad sacultatem: posterior verò à priore, quoad facultatem, dependeat, & vicissim priorem prasupponat

Sacrame & includat. Nisi enim prius \(\lambda \gamma \text{ alfumptam cartalis prase nem haberet sibi extra loca omnia prasentë: sed eatantia neces-tum in cœlis esset: Tum certe sine descensu (quem Ponfario pra-tisici imaginantur) no posset prasens esse (hristi corpus supponit sacramentaliter. Quandoquidem quavere contradictopersonale; ria sunt, Deus ipse non vult. Iam aute aperta esset contradictio, affirmare, (hristi corpus extra vsu cœna tan-

tum-

fo

n

co

fta

PI

ru

cu

tummodo in cælis, é non etiam interris esse, sed neg, deseendere è cælis, quando cæna celebratur, é tamen velle statuere, quòd ide illud corpus tantum in cælis existens, neg, inde in terras descendens, nihilominus sit in cæna, his terris celebrata prasens. Hac aperta, manisesta é palpabilis est cotradictio. Idá, Lutherus perspicue etiam indicat in epistola ad Heluetios, dicens:

De Sacramento corporis, & Sanguinis Christi NVN-"
QVAMHACTENVSDOCVIMVS, nec ad-"

huc docemus, qu'od Christus de cœlis aut dextra Dei de-"
scendat, velrursum ascendat, SIVE VISIBILITER,"

sive in visibiliter. Firmiter retinemus carticulum fidei: ascendit ad cælos, sedet ad dextram c

Dei, coc.

Porrò causam, ob quam corpus Christi nullo de cælis in cænam descensu egeat, exponit luculenter in libro contra cælestes Prophetas in hanc scribens sententiam:

Summâ, vefanus spiritus pueriliter nugatur, (hristum (in cæna) descendere & ascendere, nec intelligit virtutem regni Christi, Q V O PACTO SITIN O-MNIBVSLOCIS, ET, vt Paulus ait, OMNIA IM-PLEAT Ephes. 4. Nobis praceptum non est, indagare, "quomodo sieri possit, vt panis noster siat ac sit corpus "(hristi. Habemus verbum Dei, id nobis hoc affirmat, "quodretinemus ac credimus."

Habens perspicuam rationem, cur non statuat Lutherus descensum velascensum sieri in cœna, qui a nimirum in regno suo PRÆSENS SIT VBIQVE LOCORVM,

ET OMNIA IMPLEAT.

Ex quibus omnibus sole clarius elucescit, quàmridicula sit consequentia eoru, qui apud suos mussitant: st.di06%

uerfi funt modi, quihus corpus Christituin conaest, tum ad derira Dei, quid alter ad alteru, diner su ad diuersum pertinet? Quasi vero vnu caput doctrina ad alterum ase distinctu nibil prorsus pertineat, & non potius unus articulus alterius dinersi articuli possit esse basis ac fundamentu ? sicut paulo ante commonstrazimus.

receserit.

I Anum praterea commentum est, quod quidam non dubitant affirmare, Lutherum in colleguio tempore Marpuraeafiproptereanullam huius doctring iniecis-Marpur se mentionem, quia nimirum superiorum annorum genfis col- peccata eniplofilentia corrigere valuerit, quippe quod loguy a eum iam tum pænituerit desensa prius omniprasentia (hrifti. Cuius equidem sigmenti vanitatem sequenti-Jententia bus ob oculos statuemus.

Primo dictum estantea: Cum distimeti sint religionis nostre articuli de Persona (hristi, & cœna Domini (hcet magnam habeant confinitatem, uno nimiru ex altero, certo quodam respectu dependente) idcirco distincte eos tractari pose. Et de cœna Domini ex ipsis verbisInstitutionis homines salutariter doceri posse ac debere. Quid miri igitur, si hoc ipsum Lutherus quoq in colloquio Marpurgensi secisset? Nu propterea licebit astruere, ipsum ea, que in isto collquio non proposuerit, damnasse aut renocasse? Quasi vero in disputationibus contra Aduersarios necesse sit omnia proponi argumenta, qua pro desensione veritatis afferri possunt? Et non potius vnum aut alterum deligi possit, prasertim vero ea, quanon prabent occasionem Aduersario late aproposito statu euagandi? Instituta potissimum fuerat difputatio Marpurgi de con a Domini: Intra huius qua-Stionis cancellos sese continere debeant Lutherus &

for

CH

Gz

esi

Zuinglius. Quid, quòd descriptio eius colloqui, qua extat Tom.4, test atur, non Lutherum, sed Zvinglium argumenta sua proposuisse, va Lutherus respondètus magis quam opponetis partes sustinuerit. Adhac circa tractationem secundi argumenti ibidem hac verba eguntur:

Secundum argumentum erat humanaratio:corpus con non posse in pluribus esse locis. Iam vero (bristi corpus con incelo esse, cor DEHOCARGVMENTIO.

Cum admodum diuturna dicatur de hocargumento extitisse contentio, cuius extrema duntaxat linea, & summa breuissima descripta est: Qui poteris certo affirmare, quod nulla prorsus de hac (bristi Maiestate mentio interuenerit?

Praterea vanitatem commenti penitus esertit id, quodin descriptione eius colloquis his verbis extat: Secundo protestabatur Lutherus, SCIRESE, quod de « Sacramento RECTESCRIPSISSET, VELLEET- « IAMIN EA SENTENTIA PERMANERE.

Quomodo autem & quibus fundamentis in illis suis scriptis, quorum hic meminit, Sacramentum Altaris desenderit, supra est expositum.

Quin de hoc ipso colloquio diserte serviti I intheriu in ce epistola quadam ad lacobii Probst. his verbis: vides au-ce tem hos (Sacramentarios) Marpurgi revocasse in articulus positis ea, que de Raptismo. Sacramentorum usu similiter externo verbo. er alia. que hactenus editisti. Nota bris pestilenter docuerunt. OS NIHII. REVOCAMUS. benè.

Sed omnium illustrissimum huiusrei testimonium est, quod Tomo 6. extat in scripto, cuius titulus est, Schöner herrlicher Brieff D.W. Euthers/vo seine Buch

Buch der Winctelmeffen / an einen guten Freundt/

Anno 1524. aufgegangen.

Lutherus In eo diserte assert, se etiamnum approbare confisanno 34. sionem suam maiorem (nam minor tum nondumerat Confess. edita) & omnia, qua in ea scripserit de verbo ad ver-Maiore bum. Quam approbationem, repetitionem renouasuam per tionem & consirmationem, vt omnes quam diligentisomnia ap-sime observent, vnice rogo. Eximet ea omnomoccasio-probat. nem ambigendi, & adversariorum commentum peni-

, , tus in nihilum rediget. Sic legitur ibi: Si autem no funt , Papista, sed aly boni viri , qui forte libellum meum non

,, legunt, sed ex aliys audiunt, quod velim sieri Sacramen-

», tarius: tametsi forte neg, hac epistola innabuntur, si

,, eam non legerint : tamen in vestri gratiam libenter

,, meam sententiam & confessionem publice in lucem de-,, nuò emittam. Et quidem extant complures meilibri,

"inprimis confessio mea contra Suermeros, quami-

,, hi coram Deo & mundo satis validum testimonium

NOTA,, perhibet. Et ex abundanti E AM IPS AM CONFESoptime.,, SIONEM HACEPIST OLARENOVATAM, RE-

PETITAM ET CONFIRMATAM VOLO, PLA,, NE SICVT TYPIS EXCVSA ET EVVLGATA

,, EXTAT DE VERBO AD VERBVM, IN QVAPER

,, Dei avxilivm etiam moriar, et hinc

,, DECEDAM AD DOMINYM MEYM. Sicur et-

,, iam in hac Confessione & fide nunc viuo, & o,, mnia fero ac tolero, quæ certè & multa & magna

,, funt. Neque ab ea me (per Deigra-

, ABSTRAHEREPOTE-

,,

RVNT.

Hacte-

71

14

ti

Hactenus Lutherus.

Vbi sunt iam, qui Lutherum in Collognio Marpurgensi peccata preteritorum annorum correxisse dictitant? qui V biquitatem uno tantum vel duobus annis Luthero placuisse vociferantur? Cum tamen toto sexennio, post Confessionem maiorem editam, verbis significantissimis meridiana luce clarioribus non solum affirmet, sed religiosissime protestetur insuper, se ne vaico verbo ab ea Confessione, & is omnibus, que ibi scrifferit, recedere, sed repetere, renouare & confirmare illam suam Confessionem : Wie fie da ftehet gedructt/ bud aufgangen ift/ von Wort ju Wort. Neque folumin prasenti repetere, sed DEI auxilio ad vltimum piritum vsque in ea perseueraturum. Annon, obsecro, Aduer sariorum vanitas vel hoc vnico testimonio Lutheri ceu fulmine euersa concidit, & plane in fumum enanescit, vt ne verisimiliter quidem aliquid contraid proferre, imo ne mutire, imo ne hiscere quidem possint? Quam enim perspicue & euidenter hanc omniprajentiam Christi secundum Humanitatem in ea ipsa Confessione asseruerit, ipsos etiam Aduersarios fateri oportet, & supra ad oculum est demonstratum. Qua omnia de verbo ad verbum, adeog, totum eum tractatum tam grani protestatione repetit, renouat, confirmat.

S^Vnt praterea, qui suis hominibus nituntur persuadere, Lutherum nullis, nisi polemicis scriptis imo ne quidem in omnibus ellis, sed duobus tantum, nempe in libro de immota sirmitate verborum Cæns, se Confessone maiore vibiquitatem approbasse.

Num igitur inveliquis libris polemicis contra Zvin-

obj

glianos scriptis reticuit planè hanc doctrina partem? puta in eo, quem contra cœlestes Prophetas edidit. Et in Consessione vltima minore? Aiunt illi, negat Lutherim ipse. Namin libro contra cœlestes Prophetas edito clarum extat testimonsum suprà etiam allegatum, quando ita legitur:

v

120

a

,, Summâ, vesanus spiritus pueriliter nugatur, Chri-,, stum (in Cæna) ascendere & descendere, nec percipit rationem regni Christi, o vom o do in om nibvs , Locis sit præsens, et, vt Pavlvs Ait,

, OMNIA IMPLEAT, Ephef. 4.

Agit hic Lutherus no de omniprasentia Christiuxta Destatem, de qua inter Lutherum & Carlstadium nulla erat controuersia, sed de Christo ratione Cor-Ports, cui Carlstadius aliquo descensu de Coeloopus ese eputabat, si in Cæna prasens exhibendum soret. Quo descensu Lutherus Christum non indigere ait siguidem iam ante in omnibus locis sit prasens, omniag, impleat. Vinde habeat, ut etiam sine tali descensu possitim Cæna Corpore suo esse prasens.

>> (aterum quod in fua postrema Cossissione hancipsum >> sententiam retinuerit, hinc manifest u euadit, quod di->> serte ad Consessione maiore, reliquad, scripta contra Sa-

» crametarios in lucem vulgata, prouocat hisce verbu:Se-

>> cundo admonebantur fanatici (Zuigliani) à multi, à
>> me etià cum primis, cum accurate adeo contra illos scri-

berem, ipsorumá, argumenta & rationes potenter consultare, ita vi in conscientys suis id persentiscerent.

Non obscure de libris polemicis contra Zuiglianos scriptis loquitur Lutherus, vbi se diligenter contraips scripssse afferit, & argumenta ipscrum ac rationes potenter

DIVILVTHERI. 2.3. 327

18

a-

it

potenter & valide confutasse. Inter ea vero argumenta qua confutanit Lutherus, principem locum obtinebant, que a proprietate Corporus, & ascensione Christin cœlos, ac sessione ad dextram proposuerant Aduersary. Hec ipsorum argumenta quomodo confutauerit, aut unde & quibus rationibus, neruis & fundamentis: ita notum est, ut non opus sit pluribus repetere, nempe ex Luther.in ipso fundamento unionis personalis et sessionis ad dex- Confessiotram. Quem confutandi modunon infirmum aut in- ne Minoualidum, multo minus fallum fuise dicit Lutherus, sed re pristiadeo firmum ac validum, vt ad conscientias Aduersa-nam doriorum penetraret, Daß ihre Bewiffen fühlen miß, Etrinam ten. Qui obsecro sieri potnisset, ut Luther us tam pracla- suam de rum veritatis testimonium prioribus suis libris, in vlti- Persona ma sua cosessione daret, si conscius sibi fusset, quodpra- (bristi cipua argumenta Adversarioru (in quibusillis firma-retinet. mentum ac pene totum prasidium causa sua collocaue- NOTA. rant) infirmis, imo falsis principis confutasset? Num hoc fusset potenter refellere? Indicent igitur omnes ex boc vnico, quid Lutherus tum quando postremaistam confessionem paulo ante mortem elaboraret, de priori-

bus suis scriptis contra Zvinglianos editis senserit.

Hoc verò non solum ex dictis claret, sed ex sequentibus cernetur etiam dilucidius. Nam in hoc ipsoscripto ce
aduerssum Zzunglianos vitimo, de Persona Christi no ob-ce
scure in priorem suam scribit sententiam hoc modo: O co
mi homo, qui non vult credere articulum de Cæna: quo-co
modo que so vinguam poterit verè credere articulum de
Lumanitate Destate Christi in vina Persona Etsiid ce
tessicitum bahet, num Corpus Christi ore accipias, ce
manducato pane Altaric: Item, nu singuinem Christi ce

Jumas

", fumas ore, si de vino Coma Dominica hihis: Multopro-,, fetto vehementius te angat oportet, prasertim in hora ,, mortis quomodo insinita co incomprehensibilis Deita,

, quam necesse est essentialiter ubig, esse corporaliter un.
Nota. » clusa & comprehensast in Humanitate & in nero

", virginis, sicut scriptum est : in ipso habitat omnispleni-

(e)

ta

M

d

H

, tudo Dininitatis corporaliter.

Hac verba no obster, sed accurate expendi velimius namg, breuiter quidem, sed supra modum significanter. de Persona Christi, non pro sententia Aduersariorum, sed contraillos ex nostrasententias cripsit. Etenim quid nos ad personalem Christi hominis omniprasentiastabiliendam magis vrgemus, quam hoc ipsum quod ex Luthero modorecitanimus, nempe quod TOTYSET INFINITUS LOVO, quem coli colorum capere non possunt, totus, inquam, sit incarnatus, atq, ita miuer fa plenitudine sue Deitatisin humana Natura inbabitet, vt, quemadmodum Dinus Athanasius inquit, λόγ onon sit amplius extra carnem. Lutherus certe hoc pradicat summi mysterij loco, & dicit magis pugnarecumratione, quam quod Corpus & sanguis Christi in Eucharistia Altaris prasto sint. Atqui si sensisset cum Aduersarys, quod totus Noy @ ita sit in humana Natura, vt non minus, quam in Petro, simul sit etiam totus extra Humanitatis naturam: quam quaso peculiarem difficultatem credendi hec habuisset sententia? Et quomodo hoc difficilius creditu iudicasset, quam mysterium Cœna Dominica? Nequaquam igitur in sua postrema Confessione hanc doctrinam retractatam, sed potius constanter repetitam voluit.

Et ut hac sua vere cygnea cantione & concione toti

DIVI LVT HERI. 2. 3. 329

orbi Christiano testatum relinqueret, quòd nulla ratione in Zvinglianorum sententiam discesserit, non tantumin Articulo de Cæna Domini, sed etiam de Persona Christi: ideog, aperta, perspicua & longe dulcidissima Consessione suum indicium exponit, quid de Zvinglianorum circa articulum de Persona Christi opinione sentiat, ita inquiens in illo scripto Consessionia minoria: Etvit maxime fanatici (Zvingliani) multa glorien- tur, quod hunc de Persona Christi ar- multa etiam de eo blate- ment: tutamen noli ipsis habere sidem. Certo enim ment iv ntvr, quicquid hac de re distitant. Ore Nota quidem satentur (sicut & Diaboli in Euangelio Do- benè, minum appellant Filium Dei) sed cor eorum longè est. Matth. 15. quod certum est.

Hoccine quaso est ad Zvinglianorum sententiam, de Christi Persona, transire? Num adhuc assirmabis, Lutherum cum Zvinglianis sacere in hoc articulo? qui in VLTIMA sua Consessione publice testatur Zvinglianosistum articulum de Persona Christi non credere.

Quin verbis immediatè pracedentibus Nestorianismi insuper nomine ipsos reprehendit inquiens: Quem-ce admodum audio, quod iam iam propè accedant ad Eu-ce tychianismum & Nestorianismu. Nam hocipsum cogi ce tabam. Pradixi etia, huc tande ipsis sore deueniendum.

Vbi Schvenck feldium quidem (contra quem etiam nominatim in hoc libello scribit) Eutychianismum so-uere: Zvinglianos verò Nestorianismum alere palam prositetur. Videant ergò tandem illi homines, qua conscientia ausint Lutheri nomen & autoritatem contra nos obtendere: qui tam diserte opinionem Zuinglianam de hoc

de hoc quoq articulo damnauit, vt illam Nestoriani.

Smum sapere pronunciaret.

Posteaguam planum secimus, Lutherum inscripiis polemicis suis omnibiis sententiam suam de Mase-State Domini nostre less (brifti, & communicatione tum omnipotentia, tum omniprasentia integram o innaritatam prorsus retinusse: Nunc idepsum ex reliquis eins scriptis didacticis sine executicis demonstrareluber: vt Zvinglianorum de summi huius Doctoris Ecclesia consensu iactantiam extrema vanitas amplius etiam orbi Christiano innotescat.

In explic. Pfal. 110. Ann. 18. Porro quod non dicit fede adcaput vel finifira meam : exprimit primo (briftum iurta Humanitatem Degnon aquale, sed infi a Deum elle. Q V A M V IS SIT OMNIVM RERYM DO-MINVS co caput, nemini nisi sali Dea subditus, ita vt Paulus hac exponens dicat: Qui omnia subiecitei, nihil pratermisit et non subiectum, exceptoco, quilli

Subiecit omnia.

In Postilla Ecclesiastica: In explicatione Epistola festi Nativitatis: Quem constituit haredem omnium: , HOC SECVNDVM HVMANITATEM DICI-, T V R. Firmiter enim statuendum est, Christum non , solum iuxta Destatem esse supra omnia: SED ETIAM. , IVXTAHVMANITATEM, itavt (bristo Homini , omnes creatura subdita subiecta j sint. Condit omnia vi , Deus. Vt homo autemnihil creat: of nihilominus illio-, mnia subsecta sunt. Quemadmodum Dauid Psalmos., confirmat : omnia subsecists pedibus eius.

Ibidem : Cernisigitur, quam apposite verba congruant, quod H A R E D E M nominat I V X T A HV-

MANI

ubiquitat. DIVI'LVTHERI. 2.3.

MANITATEM. Curenim bona Des potius ac inflius bereditatis loco affignarentur, quam ei, qui Filius est? Bonae Creaturas omnes vna cum Patre condidit. Iam autem etiam hanc ob causam, quia Filius est, estg, Fi-

bus in vtrag, Natura.

71-

tis

2-

né

7-

16

7

1.

In eadem consione: Christus consedit ad dextram Maiestatis in excelsis, tanto prastantior factus Angelis, quanto excellentius nomen praillis est fortitus Hoc IVXTA HVMANAM NATVRAM DICITUR, in qua & purgationem peccatorum perfecit. Ita tamen, vt nihilominus verum sit, Filium Dei hoc fecisse, neque Personam quis distrahat propter distinctionem Natuturum. Ita ettam verum est, Ellum Det federe addextram Marestatis, TAMETSIHOCTANTYM SE CUNDYM HYMANITATEM FLAT, NAMIYX-TA DELTATEMEST IPSAILLA VNICA MA-IFSTASCYM PATRE.

Ibidem : Sichabemus , quod tota hac epistola nil " nisi armatura quadam su propugnans articulum fidei, quod Christus fit Deus, ac Dominvs RERVM OMNIVM, ETIAM SECVNDVM HVMA-NITATEM.

In Euangelium in fisto Nativitatis, parte prima Postilla Ecclesiastica: In altero seculo cessabit lumen, & in eternam claritatem transmutabitur. Quemadmodum etiam Dinue Paulus, 1. Corint. 15. ait, Christum tunc " regnum Patritraditurum. Nunc autem R E G N A T "

PER SVAM HVMANITATEM.

In Euangelium Ioannis 1. parte secunda: Quianos " filius Deifieri opontet per fidemin xogov : ideo necesse " erat Novov sese nobis manifestare, & carnem, hocest,

VETHIN

>, verum hominem fieri. Et habitauit inter nos , hoc est , >, couerfatus est nobis, affumpfit omnes humanas infirmi->, tates: quin exmaniuit diumam Maiestatem, vt Paulus

, ait. Veruntamen zudimus IN HAC CARNE, quodin
, nulla alia confiectum est, GLORIAM TANTAMOVAN-

TAIPSIVS PATRISEST.

) In Euangelium Luca 24. parte tertia Postilla Eccle-), siastica: Non possunt Sapientibus hominibus & superba), rationi persuaderi mirabilia illa de Christo, quod natu-

o, ralis ille homo, sit aternus Filius Des & tamen mortuus

NOTA acresuscitatus, ATQVE ETIAM SECVNDVM HVMAbene. , NAM NATVRAM FACTVS DOMINVS IN

, COELO ET TERRA, DIVINA POTENTIA

, REGNANS SYPER OMNES CREATURAS,

» cum tamen nusquam conspiciatur.

>> Ibidem : Vt horribili illi lapsui miseriag, in quam >> per Satană inducti suerant, occurreretur: Deuex in-

, scrutabili misericordia consilium hoc apud se inuenit, vi

,, PER SEMEN MVLIERIS caput illud serpentis, id est,

> ; eig, (Satana) potestatem illius adimeret.

), Ibidem : Quia erat aterna Persona , non poterat à , morte teneri (dicit Petrus ex hoc aliys q, dictis simili-

), bus Sed insuper corpore suo, prinsquam consumeretur

Illudinci- pedire, & per resurrectionem vitámque aternaminpere do- cipere potenter dominari in Aterna pominari tentia gloriaque.

ad destate In Euangelium in die Pentecostes: Non est hic tareservine- lis transitus (ad Patrem) qui me vobis subtrahat, aut quit., mihi vel vobis officiat: sed sit hoc tantum vestri causa utin

ubiquitat. DIVI'LVTHERI. 4.3.

otin meam gloriam veniam in regno Patris mei, & fe- " dendo ad dextra Patris POTENTISSIMVS FIAM luxta DOMINUS SUPER OMNIA, QUE IN COELO Destatem TERRAQVE SVNT: vbi vos protegere & innare po- FIERI tero contra omnia, que vos angunt: id quod nunç in ter- D o M Iris in hac humilitate & infirmitate (qua ad patien- NVS non dum moriendumque sum missus) facere non possum. potuit. In epistolam Palmarum, Phil. 2. Quia Paulus sto- " lidus non est, nibilg, stolidi loquitur : necesse est, vt "

CHRISTV'S HOMO aliquid sublimins, A DEO- " QVE DIVINVM QVIDDAM SIT, quandoquidem " affirmat de eo. factum illum ut alium hominem, cum " tamen hamo fuerit, nimurum hac innuens, quad ifte ho- " ma Deus fuerit. ETIN HVMANITATE OVOOVE " POTVERIT DIVINO MODO SE GERERE, " quod tamen non fecit, sed exinaniuit ac gessit se instar " e

alterius cuiuspiam nudi hominis.

21-

us

in

V-

e-

H-

us

A-

N

IA

7-

UL ft,

t,

ta

li-

ur

x-

N-

0-

ta-

aut ufa,

1111

In Euangelium in festo Trinitatis , Ioan.3. Christus " ingrediebatur in seruili forma per passionem & mor- " tem, donec ex is ereptus rur sum exaltatus est, considen- "c do ad dextram, VBI ETIAMIVXTAHVMANAM CC NATURAN DOMINATUR MORTI, INFER- " 66

NOFT OMNIBUS CREATURIS. Ibidem super verba: Nemo ascendit in cœlum, " &c. Sic dicitur Filius hominis descendere rursumg, ce ascendere, ac nihilominus in dinino statu, potentia, " aternaque communione cum Patre permanere. Non ce enim hic agit de terrena mutatione loci, sed de spiritua- " lidescensu ascensug, sue humiliationis er exaltationis, ec hoc est passionis mortis ac resurrectionis. Et agit de cœ- "

lesti communione cum Patre, qua non terrena conditio- « mant

3) maut locis affixa est, Q VAM AB & TERNOMA

3) BVIT, ET HVMANITATE QVO QVE SVA,

3) QVAMPRIMVM ILLAM ASSVMPSIT, INEO

3) COELESTI STATV SEMPER FVITATQVE

3) PERMANSIT.

Justa quarta Postilla Ecclesiastica: Sic ergo policicetur biceis, Obj. Dei atë quod & ipsi glorisicandi sint. Seenim vadere ad Patron indictrem, VELREBY SOMNIBY SIN MANYS guit res ACCEPTLS POTENTER DOMINATYRYS emnesde-SIT SVPER OMNIA, QVÆ IN COELO ET mumin TERRA SVNT.

manus ac In Postilla prinata super Enangelium Luc. 2. in seste cipere. Natinitatis: Qui sit autem, quod non serio ob in esfabi-, lem adeo honorem exultamus? quódque is non periode

,, tem aaeo nonorem exustamus? quoaque is non perinae ,, afficit nos, nec debito modo gratias Deo agimus, eunág, ,, celebramus propierea, quod Deus meus, CAROET

, SANGVIS MEVS FACTVS, NVNC SVERASE-

, DET AD DEXTRAM DEI DOMINVS OMNIVM

,, CREATVRARVM? Qui hoc vere posset cordissio in-,, sigere: deberet vitig, propier hanc CARNEMET

, SANGVINEM, QVI SVPRAEST ADDEX-

, TRAM DE I, quamus aliam carnem & fanguinem , in his terris delegere.

,, dium & beatam illam superbiam permouere debebat,

, quod hunc in modum supra omnes creaturas & ipsi

, mus gloriaria diere: CAROMEA ET SANGVIS

QVE CVELSNAT.

In ex-

DIVILVTHERI. 4.3. 335

In explicatione epistola Esaia 9. in sesto nativitaris: «
Postquam mors in cruce eum trucidasset, nihilominus «
Christusteriia die resurrexit; ETIAM DOMINA-«
TVR VT ATERNVS DEVS AC VERVS HOMO«
SVPER DIABOLOS, ET OMNIA.

In concione quadam de passione Christi: Et quod «
amplius est, post paucos dies videbitis silium hominis se-«
dentem à dexiris virtutis, hoc est, non patiar posthac, «
SED IN HÀC IPSA CARNE ET SANGVINE A-«
TERNVS ET OMNIPOTENS DEVS ERO, ET «
SVPER OMNIA REGNABO, donce in nouissimo «
dierediens in nubibus iudicauero viuos & mortuos: «

0

C

,

In Euangelium de lotione pedum, Ioannis 13. Quid (autemboc est, quod Ioannes addit : sciebat lesui, quod (e Pater omnia tradidiste sibiin manua? & quod Deo (autemboc est, quod a Deo (autemboc est) ad Deum iret ? Hac sunt memorabilia & (autemboc est) ad Deum iret ? Hac sunt memorabilia & (autemboc est) autemboc est lauaret : quod nimio versarit, prius quam discipuloru pedes (autemboc est) lauaret : quod nimirum tunc de passione su non cogitarit, nec spiritu turbatus fuerit, sicut mor post lotionem pedum sactum est, sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est, sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est, sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est, sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est, sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est per pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est pedum sactum est sed quod cogitarit des va GLO (autemboc) est pedum sactum est sed quod cogitarit des va sed quod cogitarit des va sed quod cogitarit des va sed quod cogitarit d

In quadam concione de Sacramento, Anno 26. edita.

Credimus, quod Iesus Christus SECVNDVM ...
HVMANITATEM sit constitutus super omnes crea- ...
suras, & OMNIAIMPLEAT, vs Paulus ad Ephes. 4. ...
Z affirmat

NOT A, affirmat. Estigitur non tantum suxta Diusnitatem,

S E D E T I A M S E C V N D V M H V M ANITA
TEM DOMIN V S RERVM OMNIV M: HABENS

O M N I A I N M A N I B V S, E T V B I Q V E

PRÆSENS.

In explicatione Psalmi 110. Tomo 7.

Quanqua autem hec testimonia (Psalmo 110. Mat-, thai 28. Phil. 2.) de homine Christo sunt dicta postquam), in illa humana natura a mortus resurrexit, & incolos , ascendit:tamen hac proprie inde habet, quod naturave-, rus est ab aterno Deus, sicut etiam Paulus, Rom.1. affir-,, mat: Quod (hristus declaratus sit filius Dei cum poten-, tia, ex eo, quodre surrexit à mortuis. Et hoc loco cum , ait : Sede a dertrismeis : his non tradidit illi Divinita-, tem fedeandem clarificat, quomodo scilicet sit verm , aternus Deus cum Patre, ACIAMETIAMIN , HVMANANATTRA ADEAM GLORIAM S, EXALTATVS, VT CREDENDYM ET ,, CONFITENDVM SIT, QVOD CHRISTYS , HOMO SEDEAT AD DEXTRAM DELET , POTESTATEM HAREAT IN ANGELOS, , NIHILQVE SIT IN COELO ET TERRA, ON QUOD NON IPSI SVBIECTVM SIT. Pro-35 inde vocatur verus Homo & verus Deus ad dextram , Partris sedens, Dominus super omnes creaturas, QVI , IN DIVINA MAIESTATE ET ETIAMIN , HVMANA NATVRA POTENTER NOS GV-S, BERNAT, TANQVAM DOMINVSET REXNO ,, STERIN ATERNYM, VT EX ILLO ET PER , ILLVM OMNIA HABEAMVS. Et

L

ubiquitat. DIVI LVT HERI. 2.3. 333 Et paulò pòst:

Quidnimerito Danid ex corde latetur, quodipsius ex naturalis CARO ET SANGVIS exipsanatus, es in cam sublimitatem venit, VTIN DEI THRO- NO SEDEAT, ET ABOMNIBUS CREATURIS VERUS DEUS DECLARETUR ET ADORETUR.

v,

.

25

1-

u

T

1

R

Et paulò post:

Huius dignitatis nos aque ac Dauid alyg, patres " Quod hums ipfins " Iudaici populi sumus participes. nostra carnis & sanguinis (bocest humana natura) " BARS QYADAM Suprain coelis ADDEX- " TRANDELSEDET, & non minus noster, ac Dani-" dis, altorumque vult esse Dominus. Hac namque est " inenarrabilis & summa gloria & dignitas humani ge- " neris, quod tam alte sublimatur non simpliciter in ca- " lum inter sanctos Angelos, aut Archangelos, quos tamen " insignes principes ac Dominos esse constat , sed insi Deo " equalis constituitur. Quomodo potuisset summa Ma-, sestas se profundius demittere, quans dum miseram " HANC CARNEM ET SANGVINEM ITA CO- " HONESTATETEVEHIT DIVINASVA GLO-" RIAETPOTESTATE.

Irem:

Hac longe alia est gloria super omnem gloriam, quod comini dictum est, in meam carnemés sanguinem ventu-comm, és exmenasciturum, qui verus sit Dei filius, qui quo son de la Carne et sangvine sit collo-como de la Carne et sangvine et consti-como de la Carne et sangvine et consti-como de la Carne et sangvine et consti-como de la Carne et sangvine et sangvin

Z 3 In 17.

obj.

In 17. caput Ioannis de precatione Christi.

Hacideo monere & inculcare visum est, quod qui, dam fanatici spritus se & alsos hisce commentis sedu, cunt, & vehementer vrgent dictum: Caronon prodest
, quicquam: quasi solum spiritum cum Deo agere opor, teat, Christus vero ipse iuxta Humanitatem nihil pos, sit. Hoc vero est solvere Carnem
, Christi, et a Divinitate divellere,
, tan quam ociosam, imò vnicam indiussam
, Personam dividere. Quidenim aliud est, quam dua,
, Personas ex Christo facere, cvm Devm extra
, Carnem quarant.

In Genefin cap. 28.

NOTA, creaturam humilitatam infra omnes, & infimam NOTA, creaturam humilitatam infra omnes, & EANDEM bene. , SEDENTEM AD DEXTRAM PATRIS, datam fupra omnes Angelos.

Ibidem: Ascendit in cælum sedens ad dextram Dei Patris omnipotentis, subsectis sibi omnibus Angelos. Ibi est Deuc & Homo summus & insimus on insitution om Parsona, EVACVANSETIMPLENS

In primum caput posterioris epistolæ Petri.

Hoc vult Dinus Paulus & Petrus, quod virtus pregni (hristi nunc vigeat, Nunc verbum predicari curat, eog, per hvmanitatem svam Do. MINATVR SVPER DIABOLVM, PECCATAM, MORTEM ET OMNIA.

In enar-

fil

u. D

di

DIVI LYTHERT. 2.3. 339

In enarratione verborum postremorum Dauidis legitur.

Secondum alteram temperalem & humanam Na . ee tiustatem ettam ATERNA ILLI POTESTASCE DATA EST. tametsi temporaliter cor non ab aterno, ce quia Humanitas Christinon fuit ab aterno sicuti Dini- ce uitas, sed quemadmodum numeramus, & boc anno ce currente scribimus) anni elapsi sunt anato lesu Maria ce filio mille, quingenti, quadraginta tres. Veruntamen ace momento vnita Deitatis & Humanitatis in vnam ce Personam, est & dicitur Homo Maria Filius, omni- ce potens & aternus Deus, qui omnia condidit & confer- ce uat per communicationem idiomatum, eo quod cum e : Devate una Persona & verus etiam Deus fit. Dehoc ce differit Matth. ie. Omnia mihi tradita funt a Patre. ce Et Matth.vlumo. Data est mihi umnis potestas in cœ- e e lo & interra. Cui mihi? Mihi lefu Nazareno, Ma- ce ria filio & Homininato, Ab aterno habuseam a Pa- ce tre, priusquam Homo sierem. At postquam Homo fa- ce Etus (um, IN TEMPORE EAM ACCEPISECY N- 10 DVM HVMANITATEM, et occuitantilla ad meam .. afg refurrettione, whi manifestare e ellustrare debut. ce

Incolloquijs mensalibus Luthericollectore Ioanne Aurisabro, folio 76.

Ait (bristus, Matth. 18. Whi due maleres congregati et funt in men nomine, sum in medio ipsorum. In hoc dicto et loquitur procul dubio de personalissua presentia, quod et in bac Persona, qua Christus est & dicutur IN OMNI- 3. BV S VBIQUE LOCIS ESSE OPORTET fimul , Deum & Hominem , vel VTRAMQVE NATVRAM ONIVNCTIM AC INDIVISE VBIQUE, coin >, veritate prasentem exaudire, operari, & efficere omnia , in omnibus, vt octauns Psalmus profitetur, subieci-, fieiomnia sub pedes eius. ITA VBI V NA NATV-, RAEST, NECESSEEST ALTERAM QVOQVE ,, ESSE, & neutra potest ab altera in aternum separari » aut dinelli.

Ibidem folio 87.

Cum quidam interrogaret Lutherum, quod effet , discrimen interresurrectionem . et ascensionem Chri-, stiin cœlos? Respondit Lutherus: Christus perresurretwo aute release Etionem constituitur DOMINUS SUPER OMNIA
though of 19 MAETIAM SECUNDUM HUMANITATEM, sicut
free 19 172 11 23, Pfal. 8. scriptum extat. Et Christus ipse ait post re-, Pfal. 8. Jeriptum extat. Et Christus ipse ait post rejurrectionem: Mihi data est omnis potestas in cœlo &
in terra. Quanquam secundum Divinitatem suit ab
aterno. Perascensionem autem a CCIPIT DOMINIVMET IMPERIVM SVPER OMNIA: hocest discrimen. Vtrem exemplo declarem, Rex aut Princeps
minorennis est hares aut dominus regionum & subditorum Patris sui. Interim non permittitur ei dominari vsizad tempus prascriptum. In cœlum ascendere &
ad dextră omnipotentis Patris sedere, est Deo aqualem
esse, in aquali maiestate potentia (qua Divina potestas nominatur) sedere, & rebus omnibus dominari.

Ibidem soliouse.

Ibidem, folio167.

Cur disputant & dicunt, Christum tantum iuxta .. Deitatem esse vbig.? Ita Zvinglius hac de re scripsit.

DIVI LVTHERI. L.3. 341

Quando ego de Deo cogito: tum ita mecumreputo. CO QUOD DEITAS ETHVMANITAS SIMVL SIT CONTROL PRESENS. CHRISTVS enim Deu Com Homo est una Persona. Vbi igitur Deum inuenire

desidero, quaro ipsum in Humanitate Christi.

Habes in allegatis testimonys genuinam, veram, propriam, dilucidam ac verè Lutheranam Confessionem de Maiestate Domini nostri Iesu Christi secundum Humanitatem, non in polemicis tantum Lutheriscriptis, multominus in duobus tantum propositam, sed alys quog, huius viriscriptis tractatam, non primis duntaxat, sed postremis ac nouissimis.

Vamuis autem ad obtinendum propositum no-Lutherus

frum vberiore demonstratione non esset opus: omnipraattamen quia de omniprasentia nominatim assimmat sentiam
centum illarum thesium Autor, quod in nullo exegeti-Christie
coscripto trastetur aut approbetur: tamets hoc com-scriptis
mentum pracedentibus etiam sit consutatum, vbi ostensum est, quanto Zelo Consessionem suam maiorem inquog detegram ac de verbo ad verbum repetitam velit, quantendit
tag, diligentia asseueret in Consissione nouissima, quod
non falsis principis, sed solidis sundamentis opinionem
& argumenta Aduersarior u euerterit: tamen ne quid
pratereamus, quod ad veritatem ex omni parte illustrandam faciat: prater dicta testimonia, hac sequentia
quog, ex Luthero annotare visum est.

Lutherus in Ecclesiasten, An. 32. Sic Christus quog, EXTRALOCVM EST, contra eos, qui captinant ipsum loco, CVM TAMEN VBIQVE SIT. Neque NOTA enim Verbum Dei segregatur à carne. VBI DEVS benè.

S EST

EST, IBIET CARO CHRISTI EST. Sed Dens

est vbig. Ergo & Christus quoq vbig est.

Ita euidens est hoc testimonium, vt sine operosa interpretatione sensus verborum Lutheri legentium animis protinus ses offerat. Nam cum disputet Lutherius
contra eos, qui captiment ipsum loco: maniseste prosetto
Zvinglianos notat, qui shristum secundum Carnem
loco captinabant (Neque enim suerunt tum, qui shristum secundum Deitatem aut Personam του λόγγ,
quatenus λόγω est, loco concludere aperte voluerint)
contra hos, inquam, asserit D. Lutherius, shristum volg,
esse, car nem ei ve es es e, vei hos το Σ
tit, et a verbo nve qua meser e se es es en le se es a el.
Sed & alterum testimonium Lutheri, similiter e

Sed & alterum testimonium Lutheri, similiterè scripto didactico sumptum, observare valdè operapresium est.

In explicatione 17. capitis Ioannis.

Hic quastio exoritur, cum (hristus dicat, sevenire ad Parem: ergo oportere ipsum manere in mundo. Suo, enim prosecto credimus, quod Propheta recte assimanto, rint: Deuminomn bus locis, prasentem, & cælumae, terram replere, ut sape in Psalmis legitur: quod & in, cælo & abysso siue inserno adsit. Et Diuus Apostolus, Paulus Acto.17. inquit: Non procul abest ab unoquoq, nostrum: Namin ipso viuimus, mouemur & sumus, ita ut ubicung, tandem quaritur, & inuocatur, prasto, adsit & se inuenire patiatur. Quod populo Israelistico, probe testatum secit, cum mare rubrum devideret, & insecum illis praberet transitum, hostes autem omna in co

obj.

Ubiquitat. DIVI LUTHERI. 2.3. 343

meo suffocaret. Quomodo ergo dicit hoc laca, quod non " amplius sit in mundo? of perinde facit, ac si procul in-" de discederet, vt non possimus amplius eum nobiscum " prasentem habere? Respondeo. De how duplici ratione " aisseritur. Primo fanatice, quod ita ascenderit, & su prain coto sedeat veluti nido cuidam affixus. Lu-" dunt sta cogitationibus suis iuxta visum ac sensum " oculorum, qui ad vnum duntaxat locum simul & fe-" mel aciem suam intendunt, nec simulad coelum & " terram pertingunt: perinde ac si Christus uno aliquo " loco ita alligatus & circumscriptus sit, vt interea alibi " essenon possit. Ex quibus deinde cogitationibus suis per " hoco consimilia dicta euincere nituntur, Christum non " posse corpore ac sanguine suo in Sacramento adesse. Nos Quid ex autem respondemus iuxta scripturam & dicimus, in sententia mundo elle est in hac externo peccatis obnoxio fenfibi- Lutheri lig fratu agere, hoc est, in ea vita, quam mundu veur- fit, in mispatacquinit, quenaturalis dicitur, vbi editur, bibitur, do effe. dormitur, laboratur, ades aliaque possidentur, of omni-" no hoc mundo omnibus q huius vita necessitatibus vten- " dum est. Econtra y non amplius dicuntur effe in mun-" do, qui his omnibus modo enumeratis sunt exempti, " Qui no ut non necesse habeant edere, bibere, stare, ambulare, & " sint in breuiter nullis naturalibus terrenis laboribus vis. Quod "mundo. Esaias Propheta 53. elegantibus verbis effert, cum vocat, " exterra vinentsum abrips, aut vt nos loqui consueus- " mus, ex hac vita abscindi. Non quidem, quod (briftus " omni modo ex hoc mundo discesserit, & non amplius . nobiscumsit, sedquodys non opus habeat, qua ad vsu- " ram huius vita temporalis sunt necessaria. Proinde me- ". ra fophistica est, o FYTILE COMMENTYM, QVAN- "

DOEX SVIS RATIOCINATIONIBYS SO , MNIANT, EXMVNDO AD PATREMIRE NIL , ALIVDESSE, QVAM EX COELO ET TERRA , IN ALIQUEM PECVLIAREM LOCVM MIGRA-, RE. Alias solus in mundo regnaret Diabolus, neclo-,, cus relinqueretur Deo , & proinde nec Christus in Sa-,, cramento vel in Baptismo, imo iuxta ipsorum conse-,, quentiam nec in fidelium cordibus effe posset. Multo ,, igitur aliudest, effein creatura (hoc est, in co loco, vhi , creatura est) aliuditem in mundo effe. In mundo funt, , inquit Christus, hor est, vinunt withm humanam buin , mundi attentes actionibus corporis quing sensibus ,, omnibus elementis, absq. quoru adminiculo hac mun-,, dana conditio & vita corporis conseruari nequit. Ego , autem vado, id est, valedico, & me subduca omnibus ,, mundanis conditionibus huius foculi, & ufuicibi, po-,, tus, actionum & passionum, adeog, omnis terrenaso-, cietatis. Quare hoc firmiter tene, Christum ficorpare , de fanguine fun in Coma adfit, aut Spiritu fancto fue, , atq adeotota Dinina esfentia in Raptismo Inonessain ,, mundo. Non enim incedit, stat, ambulat, loquitur, aut ,, vllum aliud opus huius seculi facit: Alias no posset con-, sistere textus subsequens: Et ego venio (ad Patrem.) ,, Nam, die mihi, vbi est Pater? Non certe supràvelut , in nido hirundinis. SLAVTEM VENITAD PA-, TREM, OPORTETILLYM VRIQUE ADESSE, , VRI PATEREST. ATQVIPATEREST VBI-, QVEPRÆSENSINTRA ET EXTRA COELVM , ET TERRAM AC OMNES CREATVRAS, U ,, non possit peculiari loco alligari ant affigi, sicut stella cœ-, , lo infixa funt. Credendum enim nobis est, quod nobifcum

DIVI LVTHERI. 2.3. 345

cumsit, vbi illum inuocamus, incarcere, in aquis, in comnibus necessitatibus. Sed hvnc textvm no-costri Fanatici nec avdire nec vide-costri fanatici necessitati n

REDEBENT, SED TRANSILIRE, & vnam dun-

taxat particulam accipere, quam pro se interpretentur. ‹‹
Sed de hoc alibi satis est dictum. Hactenus Lutherus. ‹‹

Vbinotandum, agere Lutherum de Christo iuxta eamnaturam, secundum quam in cœlos ascendit, & ad Patremiuit. De hac, inquam, pronunciat diserte, quod vbig, sit prasens. Quemadmodu esiam Sacramentary fanatici, contra quos hic ex prosesso agit, non Deitatis impugnabant prasentiam, sed Humanitatis. Contra quoru opinionem Lutherus verba sua dirigens. & Christum voique prasentem asserens, luculentissimum prosesso nostra doctrina de Christi iuxta Humanitatem

omniprasentia testimonium perhibes.

His omnibus seu coronidis loco sequens quoq, testimonium adiyeere visum est, quo ceu ariete labesactatur vana Sacramentarioru de Lutheri consensu gloriatio. Ann. 44. qui suit secundus ante D. Lutheri obitu, emiste in lucem Iustus Mænius libellu contraspiritum Anabaptistarum (hic enim est eius libri titulus) in quo omniprasentiam Christi secundum carnem, communicationem item omnipotentia en Maiestais divina realem perspicue, prolixe, examprosesso acum Divus Lutherus, sancta memoria, non tantum vidit & legit, sed esiam insigni prasatione ornanit, estetori maiorem in modum commendauit. Qua prasatio extat, Tomo 8. Ienensi. In eo libro, post longam huius materia tractationem, tandem hac subiungit Iustus Mænius:

Verum

(4

in

Verum obtendit spiritus : Christus secundum dini-, nam naturam quidem est omniprasens, sed non perinde , inxta humanam, que ex necessitate in vno tantum loco , est? Respondeo, quod fanaticus spiritus hoc fatetur, nem->, pe Christum iuxta dininam naturam ab aterno omni-, prasentem existere & omnia implere, operari, conser-, nare & administrare: pro eo nullas illi gratias debemus; 5, quin indubitato scimus, quod id insiciari nequeat. Ad-"> hac ipsi (Deo laus) probe (cimus, nec indigemus abillo 5, (fanatico spiritu) institui. Cum autem (bristus hac omnia ratione sua divina natura ab aterno habeat: quid 5, igitur est, quod illi datisr ? Quid opus est, ut Paterilli 3, det, quod ia ante ab eterno poffidet? aut vt faciat illum; , quod iam inde ab aterno est? Cum igitur Christus , suxta suam Deitatem aut divinam naturam, aqualem , diuina potentiam aut gloria habeat cum Patre ab ater-3) nogita vt non opus sit illi demum attribui: scriptura au-3, tem testetur, hanc gloriam ac potentiam nihilominu , ipsi quoq datam effe: certum suadit, quod eius natura > refrectu que gloriam illam ab eterno no habuit, nempe , ratione humananature data eifit. Quodg, resita ha-, beat, attestatur Danid, Psalmo 8. qui de (hristocanit: ,, Quidest homo, quod meministi illius, &c. constitues ,, eum Dominum super operamanuum tuarum: Omnia , Subjectift pedihus ipsus, sicut Apostolus ad Heb.z.capi-,, te testatur. Quapropter quemadmodum dextra Dei , obig in colo o terra prasens adest, sola omnia opera-, tur, consernat & gubernat, & nulli certo loco alligari ,, potest: Ita oportet concedere, Christum no solum secun-,, dum suam aternam dininam, SED ETIAM SECVN-DVM ASSVMPTAM HVMANAM NATVRAM (quant

DIVI LUTHERI. 2.3. 949

(quam longe dextra Dei, hoc est, ipsius insinita dinina "
virtus ac potentia patet) ETIAM OMNIPRASEN-"
TEM ESSEAC MANERE, vi maxime spiritus saucicus, vina cum omnibus suis auxiliatoribus spiritus "
magis essam in rabiem agatur. Quod si vero cum dex-"
tra Dei omniprasens est: certe essam in cæna sit opor-"
tet, quemadmodum ver ba promissionis ipsius sonant. "
Hactenus Mænius.

Quod si Lutherus non eiusdem suisset sententia, & censuisset in illasua vitima senecta, quod omittenda & obelo notanda hac esset disputatio de Voiquitate: dubium prosecto non est, quin cum exhiberetur illi hic liber inspiciendus, prinatim & samiliariter suisset admoniturus sustum Mænium, vi hac, qua copiose disserti de Christi omniprasentia, expungeret, ne Ecclesia sily Des offenderetur: aut certe prasatione sua monuisset sectorem, vi cum indicio & discretions segeret: aut ne daret ansum aliys suspicandi, quod hanc doctrinam à Mænio propossiam suo cascuso approbaret, plane eum sibrum prasatione non ornasset, musto minus commendasset sectoribus. sam verò approbat, commendat, celebrat, nibilg, excipit, quod vel desendu vel reyciendum censeat.

Superest vnu prasidiu, quo maxime considunt. Di
Sunt enim Lutheru in sua senecta suassife, raintermuteretur hec de V biquitate disputatio, his verbis: verum corpus & verus sanguis (hristi in pane & vino ad "
manducandum bibendumg exhibentur. Exoritur autem quastio, quomodo possit Christus corporaliter esse
in Sacramento, cum tamen vnum idémque corpus in "
pluribus locis simul esse nequeat. Ad hoc starespondeo: "
Christus dixit se velle adesse. Igitur vere in Sacramento "
adesse.

06.

4

», adest, idá, corporaliter. Ideo verè prasens est. Nec qua-», renda est alia causa huius corporalis prasentia, prater

renda est alsa causa husus corporalis præsentiæ, præser
 hanc: Verbasta sonant signer sic sieri oportet, quemad-

, modum sonant. Quod autem Corpus (Christi) attinet,

, potest (hriftus, simodo velit, vbique vel in omnibus lo-

», cis adesse. Ideo alia est ratio corporis ipsius, quam no-

o, strorum corporum. De V biquitate, aut in omnibus locis

, prasentia, non est disputandum. Longe enim aliudest in

», hoc negotio. Scholastici etiam in hac causa nihilde Vbi-

s, quitate disserunt, sed retinent simplicem sententiam de

>> corporali prasentia Christi.

Qui autem sequentia diligenter attenderit, is nullo negotio intelliget, quàm miser vi, imò, quod dicitur, siculneum prasidium in hisce sibi quarant Aduersary, quantumuis id pro Argumento Achilleo, & nodo plus quàm Herculco, nusquam non venditare, nusquam non sui chartis inspergere soleant.

Primo enim quaro, num aquius sit de Lutherisententia ex perpetuo consensu omnium librorum ipsius iu-

dicare, quam ex hac unica sententiola?

Deinderespondeant nobis, vbi hec verba Lutherus
No. bene, scripserit? Lege & relege scripta Lutherisingula & vniuersa, & ne apicem quidem de istis verbis vsquam
inuenies.

At respondent illi, Lutherum aliquando hacinamicicuius dam lihrum scripsisse. Habemus magnamgratiam, quod hoc fatentur: Nam quod in nullo ipsius Lutheriscripto authentico, sue polemico, sue didastico hac sententia habeatur, ipsimet Aduersary fateantur necesse est. Si enim in vilo scripto continerentur, videru ipsos multo etiam magis exultantes.

Qua

DIVI LUTHERI. L. 3. 349

Qua cum ita habeant : Vnde quaso & quibus rationibus nos certos facere poterunt, hac esse ipsius Lutheri, & non potius alterius cuiusdam? &c. Quandoquide in nullo vnquam scripto, sine primo, sine postremo, vel literula doctrinam de Maiestate Christi secundu Humanitatem obliterauit, sed potius repetit, confirmanit, & undiquaque integram retinuit. Et notum est toti orbi Christiano, quam insigni & incomparabili Zelo erga veritatem doctrina flagarit, vt siin sua conscientia deprehendisset, se circa hoc negocium errasse, dubium non sit, quin suum errorem scripto publico fuisset agniturus, ne tot mille hominibus offendiculi praberet ansam, quos solenni renocatione, & admonitione sancta ab errandi occasione renocasset, sicut in mulcis articulis, quas initio defensos, postea falsos deprehendit, non erubuit coramaniuerfa Ecclesia palinodiam canere. Quod si obtendas, vix esse verisimile, ausum fuisse aliquem ista sub Lutheri nomine venditare. Ego vicissim tibi in memoriam reuoco maleferiatum illud studium Satana, & Zvinglianorum incredibile conatum, quo semper, etiam adhuc viuente Luthero, conati funt mundo persuadere, quod Lutherum sibi haberent consentientem: vt subinde necesse habuerit Lutherus testari & protestari, quod non sentires cum Zvinglianis, nec sensisset antehac, nec unquam sensurus esset cum ipsis, sicut frequentissima ipsius protestationes passim in scriptis eius reperiuntur. In isto tanto conatu Sacramentariorum velle Lutheri sententiam, prasertim in tam ardua re concernente salutem, ex scheda quadam (quam nescias, vtrum certo sit Lutheri) probare, & ob rem incertissimam repudiare ea, qua ex AA Scriptis scriptis Lutheri certis certo sunt demonstrata:id sine leuitatis cuius da esse no excusanda. Cumg, Aduersary, scet multotses prouocati, chirographu Lutheri ost endere non possint, non immerito dicumus, da demonstrandi

Et ut maxime id euincerent (quamuis nunquam profecto enincent) tamen hoc opus, hic laboresset, ut oftenderent, num Lutherus vitimis annis hac scripferit, vel non. Nam in hocipso non parum prasidium se habere autumant, ut quia hac ipfius pene postrema voxes Suprema voluntas suerit, sicut quidam scriptitant: ideirco retractata opinentur ea omnia, que prioribus annis hac de re docuerit. Ideo magna contentione hoc sibi sumunt Aduersary, quod circa annos vitimos scriptasis a Luthero hac sententia. Verum quia nihil moramur spsorum assertionem nullis rationibus subnixam; quie non videat denno nonum laborem illis incumbere, hoc spsum scilicet probands? Quantus enim Tomal inter reliquas fententias quas unquam in alsorum libros fers phile fertur has quoque relatafit . Typographo scolices vulgatam opinionem qualit utherieffent hecverha fequente: Tamen quis nobis ex magno illo cumulo sententiarum distincte indicare poterit, quas sententias, aut dicta quouis anno scripferit, quas primis, quas medys, quas nouissimis annis scripserit?

Sed ut propius ad rem accedamus. Etiamsconcederemus hanc sententiolam abipso l'uthero produsse sicut nondu concedimus, tamen ex us nihil alsud euinciposet, quam quod hanc de omnipresentia (hristi disputationem censuisse ahea, que est de cœna Domini, sicesse distinctum, an proprio argumentis potius, quam alus vericillis quide, sed nonnihit remotioribus, sit astruendapren

da presentia corporise fanguinis Christi incana, Sicut é nos suprà fussi sumus, esse quidem cognata hac duo religionis capita, sed tame distincta, e quod velit (hristus sum corpus e sanguinem dare: hoc VELLE non habere suam sedem propriè in articulo de Persona Christi, sed in verbis institutionis: vt verum esse concedamus, das viclein ander ding in dieser Sache sey sicuti suprà quoq, alium esse modum presentia in cæna, e extra cænam ostendimus.

Verum etiam est, quod non debeat alia inquiri caufa, cur s a c R a m e n t a l I t e R velit adesse sub ratione cibi & potus, nisi institutio (bristi. Quod enim
facramentaliter v e l I t nobie corpus & fanguinem
fuum dare manducandum & bibendum. id non ex articulo de Persona (bristi. sed ex institutione comaprobatur, scut verba sonant, vind sol auch tein ander
vesach solcher leiblichen gegenwertigteit nicht gesuchtwerden. Qua voluntate etiam rite cognita, py
sibi satissieri patiuntur, vt operosorem probationem
no requirant. Neg, nostra Ecclesia vllam aliam probationemquasiuisent, aut etiamnum quarerent, si per intemperiens Aduersariorum licuise illis pristinam
tranquillitatem retinere.

Ergofalssssmaest colequentia, quando ita argumentantur: Lutherus censuit de V biquitate non esse disputandú in cœna negotio. Ergo censuit omnino non esse disputandum de ea, ne quide in propris articuli sede. Fallacia est, à dicto secundum quid ad dictum simpliciter.

Praterea si hoc etiam concederemus, quod plane indicasset, non esse disputandum de V biquitate: Num propterea eam disputationem falsitatis arguisset? Census Aa 2 lusts-

Iustinianus & edictis publicis cauit, ne disputaretur de Trinitate: ergone suam priorem de S. Trinitate sententiam retractauit? Est plus in consequenti, quamin antecedente. Quid si Lutherus scribendo hac (si modo vnquam scripsit) rationem non absimilem habuisset, vt nimirum ob summam sublimitatem huius articuli non multum disputandum de eo, sed potius simplicitate sidei cum silentio in eo humiliter acquiescendum putasset? Numpropterea falsitatis notam huic doctrina inussisset? At si hac à Luthero essent scripta, non ambiguis coniecturis possemus colligere, qua intentione scripsisset, nempe quia Aduersary hinc sumunt occasionem a proposito disputationis de cæna Doministatu euagandi, vi ad argumenta nostra ex institutione Christi desumpta, non respondeant, & quia hinc ansam arripiunt calumniandi doctrinam sanam, & nomine absurditatum traducendi apud imperitos, quemadmodum Lutherus ipse ait: fanaticis hanc disputatione frustraneam, quin insuper exitiosam, eo quod non minus inepti sint ad dyudicanda ista mysteria, quam asinus ad lyram, nisi quod particulam quandam arripiant ad calumniandum & criminandum, ut interim circa principalem controuer sie statum ferias agant & transiliant.

ti

Se

ca

tio

ca

C

Quapropter, si hac scripsisset Lutherus, quatantoperè nobis obyciunt: nonne ex dictis liquidissime cerneretur, quo respectu, & qua de causa hac sussent absplo dicta? Et hac admonitio tum quidem aliquo modo potuisset habere locum, cum principalis status controurse esset de Cæna Domini, minus verò principalis & priori quasi suhalternus de omnipresentia Christi Hominis. Iam verò postquam Aduersary penè praterire solent

solent controuersiam de Cæna: econtrà vero multo magis calamum stringunt contra realem communicationem Idiomatum, & articulos fidei non desinunt depranare, nostram vero doctrinam miris modis infamare: certe si maxime suo tempore tale quid monuisset Lutherus (quod tamen factum nunquam euincent) tamen fi ex mortuis resurgens statum nostrarum Eccessarum, qui nunc est, aspiceret, nulla ratione approbaret tale quoddam silentium, sed potius intelligentiam articulorum salutis nostra modis omnibus à corruptelis ac deprauationibus horrendis Aduersariorum publice vindicandam statueret. Praterea, si omnino obtineri posset, hac ab illo esse scripta: tamen perpetua ipsius sententia (de qua huc vsq. dictum) animaduersa, nullo negotio probari posset:no magnopere velipsius velnostra sententia ea officere, siquide coceditur verbis istis Christum, si velit, posse esse suo corpore vbig. Sic enim sonat verba:

Quodaurem attinet corpus, poteli Christus, si e aid i gaandog vult vhiq, velin omnihus adesse locis. Ideo alia est ratio non velit corporisipsius, quàm nostrorum. Quis auté est ex Adier sais, qui hisce verbis Lutheri, si modo ipsius sunt, esset subscripturus? qui hoc simpliciter dicunt pugnare cum proprietate corporis: Et cum veritate humana Natura simul stare impossibile esse, vi corpus eius in

pluribus, ne dum inomnibus sit locis.

ł

72

)-

Et vtre, per Dei gratiam, feliciter peracta, receptui canamus, ac vela tandem contrahamus: placet veluti coronidis loco amplius etiam & huius & aliarum rationum obiectionumue falfitatem prorfus eneruare. Recantasse illi distitant Lutherum in articulo de Persona Christi. Hocipsum plenis tibys resellit Lutherus, qui re-Aa 3 ligiosa

ys.

fire

jan

ipsi

lio

sin

Jan

non

2134

Stai

ma

rat

940

ligiosa attestatione orbi <u>declarat. Se nunquam ah ista</u> Sententia recessurum : in maiori namg, Confessione sie

ea de regrauissime protestatur.

Cum videam sectas & errores magis magisq, inua-, lescere, & nullum esse finem furoris Satanici: ne sorte », posthac, sine me adhuc vinente, sine defuncto, aliqui , exoriantur, qui meum nomen pratendere aut scripta , mea ad errores suos confirmandos falso sibi vsurpare ,, ausint: quemadmodum Sacramentary& Anabaptista », facere incipiebant : Idcirco hoc prasenti scripto coram ,, Deo & vniuerso mundo sidem meam de singulis doctri-, na partibus ordine exponam. In qua proposui ad mor-,, tem vsque perseuerare, in ea per Dei gratiam ex hoc se-,, culo decedere, & coram tribunali Domini nostri Iesu , Christi apparere. Et si quis sorte post mortem meam di-,, cturus est : Si D. Lutherus adhuc viueret , hunc velil-,, lum articulum aliter esset traditurus, quippe quem ,, prius non satis expenderat: Ego econtrà & iam & tum, ,, atque adeo non minus tunc, quam hoc tempore, respon-,, deo, me Dei gratia omnes hosce articulos accurata dili-,, gentia expendisse, per scripturam examinasse, & tam ,, certe eos defendere paratum, quam certo nunc Sacra-, mentum Altaris asserui. Non sum iam potus aut inco-,, gitans. Scio quid loquar, probe etiam sentio, quantares , , agatur in aduentu Domini Iesu Christi in nouissimo ,, indicio. Proinde ne quis existimet me iocari aut anili-,, ter nugari, serio hac dico. Noni enim Satanam bona ex ,, parte, qui cum ipsius Dei verbum & scripturam pos-,, sit peruertere & deprauare: quid non faciat meis, aut alterius cuispiam verbis? Quam seriam protestationem aliquoties deinde repetyt, vt supra audinimus. Et

Ubiquitat. DIVILVTHERT. 43. 355

mamuis Aduersary nunc hoc, nunc illud nugentur: attamen clariores & grauiores huiusmodi attestationes Lutherisunt, quam et sese tam putidis cauillis obscu-

vari aut connelli patiantur,

Negrest, ot og gruniant, Lutherum tum quidem of firmo proposito id secum statuisse: postea vero progressu remporis de pristina sua sententia deiectum esse Etenim quod non tantum verbis grauiter protestetur, sed reipsa famiter adimpleuerit, & que sancte in Domino proposuerat, prastiterit : testatur id luculenter historia obitus ipsius: qua a Domino D. Iusto Iona, M. Michaele Cœlio, & Ioanne Aurifabro Vinariensi descripta extat, Tomo 8. Ienensi. Religiosissime admodum (vtex sine eins historia liquet) & coram Deo & in conspectu Iesu Christi testantur modo commemoran Theologi, quod Sancta fide conscientia historiam obitus ipsius referant non aliter, quam sicut acciderit. Ac narrant inter alia, qued cum Renerendus Pater Lutherus iam in extremis effet, a circumstantibus Theologis interrogatus sit, num in doctrina fidei, sicut ea mundo proposuisset, constanter mori vellet? Clare illum, & vt abomnibus intelligeretur, hoc affirmasse. Qua confessio certe tanto maius pondus merito habet, quod tum quasi coram tribunali lesu Christi consisteret, vbi serio & ex toto pe-Etore dixisse firmiter statuendum est, qua dixit. (um igitur non dubitarit in eius fidei & doctrina confessione ex hac vita emigrare, ficutieam MVNDo proposueratiquid ni concidunt ea figmenta, & in ventos abeunt, qua de retractione pracipui & summi articuli Religio-

nis Christiana temeraria plane confidentia quidam ei affingunt?

A.4

DE

356 SENTENTIA

DE CONFESSIO

An ca Zuinglianorum dogmati in Articulo de Persona Christi suffragetur?

obj.

Ostqvam inter Sacramenmentarios & nos non tantum de Cœna Domini, sed etiam de sanctissima Persona Domininostri I es v Christi, ciúsque secundum humanam Na-

turam Maiestate, controuerti cæpit (contendentibus illis, quod per vnionem duarum Naturarum in Christo, assumptaipsius Humanitas in communicationem veram & realem Dinina Maiestatis 78 λογ8 enecta non sit) factum est, vt eo tandemproterusa descenderent , vt Augustanam Confessionem (a qua olim se propria confessione sua manifestissime segregarunt, necad cam vere de ex animo accesserunt anquam quali nohis adversantem objecere non eruhescerent, & contendere auderent, illam cum nostra de Christi Hominis ad dextram omnipotentia Dei sedentis ac regnantis dinina Maiestate sententia pugnare. Quod @ Deδοξο ατον το Soc δοξον, quo tandem argumento illi homines euincere, & que colore pingere ac fingere moliantur, videamus quaso: vt vanissima illorum compescatur ac retundatur iactantia.

Aiunt, Pontificios nunquam in dubium vocasse. Sed ut Orthodoxum acceptasse semper Augustana illus Consissionis articulum tertium, quo de Persona & dua-

bus

CONF. AVGVSTANAE. 4. 357

buein Christo naturis agitur. Cum verò ipsimet Pontificiy doctrinam de reali communicatione Idiomatumin articulo Persona. Christi auersentur & impugnent: sequi hinc, quòd, qui realem eam communicationem defindunt, à vera & genuina sententia terti istius articuli Pontificiorum anteà testimonio recepti & approbati aberrent, ac proinde ab ipsa Consessione. Augustana dessectant.

Rogatos autem eos velim, ne ante rem peractam encomium canant, aut victorià nondum partà praproperè celebrent Ghivina: Animus enimest, hoc argumentum, quod illi pro nodo indissolubili venditant, per Dei gratiam sic consutare, vi futilitatem eius non nostritantum, sedipsi quog, Aduersary, nolint velint,

videre & agnoscere cogantur.

Quaigitur sit Augustana Consissionismens, sententiag, propria: nihilattinetex ambiguis coniecturis diminare, nelah Antichristi mancipus addiscere. Sed id certò certim aduertere licebit, si probè considerabimus, quo sensu eam intellexerint y Theologi, quorum opera, deliberatione atg, consilio primitus concepta, scripta, approbata, ac postmodum publico principum & ordinum impery protestantium nomine, potentissimo Imperatori Carolo Quinto Augusta est exhibita. Inter quos primas tenebat ipse Lutherus. Deinde ipsius in Euangelio Symmysta atque socy: Philippus Melanthon: Ioannes Brentius: Iustus Ionas: Erhardus Snepsius, &c.

Porro Lutherum ab Augustana Confessionis societate secludi nullo sure posse aut debere: exploratius est, quam vt vlla demonstratione sit opus: & vel hinc ma-

Aas nifestum

nsfestum euadit, quòd illa Comitia potissimum eòsuerunt indicta, ut in ys consultaretur de doctrina contra l'ontificios sedémque Romanam, per doctorem Lutheru pracipue (undece Lutherana ab aduersa parte cognominabatur) orbirursum divinitus patesacta.

Testaturinsuper eius Confessionis acta publica, non Philippum primo, sed Lutherum Confessionia articulus seripto complexum susse, prinsquam Vuittenberga Coburgum abiret, ut ex Tomo quinto lenensi patet. Quos etiam septendecim articulos sic à Luthero comprehenses Philippus pasteà, cum in formam Confessionia redigeret, in conspectus semper babuit, quod series articulorum es in plerisque etiam verborum conuenientia declarat.

Adde quòd Confessio exhibita non est, priusquam I.uthero mitteretur ab inclyto Elestore Saxonia examinada & corrigeda, & ipse sun de illa indicin interponeret.

Quin a protestantium Theologis simul omnibus, qui Augusta tum erant, Lutherus pro Doctore có gubernatore Ecclesiarum resormatarum pracipuo, esculquotum duce quasi publice tum habebatur. Quemadmodum Philippus Melanthon epistola quadam ex Comitys ad Lutherum scripta, non dubitat ipsum caputreliquorum in ea causa nominare. Tames si Lutherus resorbens Philippo, hninilitate non sista hunc titulum recusauit, propter causas ibidem assignatas. Proindenemo, nisi qui una cum pudore omni conscientiam quogamiserit, conabitur D. Lutherum ab Augustana Confessionis societate excludere.

Iam vero D. Lutherum in doctrina de Persona Chrifti per omnia nobis opo Inpor suisse as mansisse sem-

CONF. AVGVST ANAE. 4. 310

per, pracedente traltatuirrefragabiliter est ostensum. Non poterunt igitur nos ab Augustana Confesione separare Aduersary, nisi Lutherum insum doctrina in ea Confesione comprehensarepurgatorem pracipuum, & incomparabilem vindicem, desultoria plane, & velstigmatibus notanda tum ingratitudine, tum impudentia arcere tentent.

Porro Philippum quod attinet, qua influstempore, cum scriberetur & offerretur Confesio, de personali V-nione sententia sucrit, partim hino apparet, quod hans Lutheri dostrinam de Christi homunis omnipresentia non modonon reprehendit tum temporis, sedetiam in eandem plane sententiam deindius allatotius Christi secundum sitramque Naturam omnipresentia scripsio in epistola ad Oecolampadium, inquient: Si mibinestra sententia placeret, simpliciter prositerer. Vosablentis Christi corpus tanquam in tragodia representaricontenditis. Ego de Christo suideo extare promisionem: Ero vobiscum vique ad consummationem seculi: VBI NIHIL OPVS EST DIVELLER B. HVMANITATEM A DIVINITATE.

Quod D. Ioannem Brentium attinet: in quanta exiftimatione is fuerit in Ecclesia Dei: partim acta Confessionis Augustana, partim Ioannis Steidani historia,
partim insignis epistola Lutheri ad ipsum, durantibus
comitys, perscripta, partim prasatio illa Lutheri commentario Brenty in Amos Prophetam prasixa: partim
ipsus pro Euangelio tolerati labores & pericula, aloga
in omnem Ecclesiam promerita luculentissimè testan
tur. Qui etiam in scribenda consessione Philippumiumit, ut non modo ipse ad amicos sed etiam Philippus in
Collo-

Colloquio Vuormatiensi, audientibus id cateris Theologis ibide congregatis, est fassus. Quavero huius viricirca articulum de Persona (hristi sententia, non modo postremis annis, verùm etiam ante & circa illum conuentum Augustanum suerit, euidenter colligitur exipsius in Ioannem Euangelistam luculenta exegesi, voi disertis verbis affirmat, se in disputatione de ascensu (hristiin cœlos & sessione ad dextram Dei amplecti & approbare declarationem Lutheri, qua in issus sermone de Sacramento, Anno 26. edito extet. Voi inter alia locupletissimum illud testimonium Lutheri, supraetiam citatum, legitur hisce verbis: Credimus, quod lesus

>> Christus SECVNDVM HVMANITATEM sit con-

>> stitutus super omnes creaturas , & O M,N I A I M-

" tantum iuxta Deitatem, SEDETIAM IVXTA

"HYMANITATEM DOMINYS RERVM

"OMNIVM, HABENS OMNIA IN MA-

matim dicam, fint hac doctrina tum temporis acmulto etiam post vulgatissima inter Augustana Confessionis Theologos, necvilainter eos quamdiu vixit Lutherus, dissensio extitit. Quemadmodum in repetita Confessione sua Germanica, Anno 72. in lucem edita copiose monstrant Vvirtenbergenses Theologi, vibi magno numero precipuorum Theologorum Germania testimonia postruntur.

Quod vero Zvingliani ex Pontificiorum argumentur testimonio: quia Papista suo calculo comprobârint tertium illum Confessionis articulum de Persona Christi: ydem vero nunc dogmaV biquitatis sicut odio-

se nomi-

CONF. AVGVST ANAE. 4. 360

se nominant Sacramentary) improbent : idcirco sequi, quodab Augustana Consessione ex nostra parte secessio

sit facta: hoc facile & nullo negotio refellitur.

Primo enim quia controuersia huius ac certaminis explicite nulla ibi fit mentio, sed fere tantum articuli percensentur Symboli Apostolici: miru profecto non est, a Pontificys hac fuisse recepta & approbata,ne ipsum Apostolorum Symbolum reigere velle viderentur. Si vero ad singulorum membrorum tertijistius Articuli declarationem specialem suisset descensum: ihi demumpatuisset, an Pontificieum nostris consensuri per omnia fussent. An non in eodem articulo tertio exprese mentio sit passionis Christi & operis redemptionis? Ergone suxta Zvinglianorum Dialecticam hinc licebit concludere, quod cum Papistetertium illum articulum approbarint in genere propterea in specie quoq approbent ea omnia, que expassione Christi, cuius ibi meminit confessio, consequentur, & ab eadem dependent? Cum tamen orbi Christiano sit notissimum, grauiorem inter nos & Pontificios non esse dissensionem, quam de hoc ipso redemptionis opere, & virture passionis ac mortis Christi, à qua tota instificatio hominis dependet.

Interalia sic ibidem habet Confessio: qued Christus passus,crucifixus,mortuus & sepultus sit, vt victima sieret, non tantum pro peccato originis, sed pro omnibus

etiam peccatisreliquis, & Dei iram placaret.

Hac verba si diligenter euoluas, subruunt & euertunt Papatű totű, & vninersas opiniones Pontificiorum de omnibus ys modis atque medys, quibus illi extra hoc vnicum sacrificium (hristi, pro peccatis Deo satisface-

resor

re, & iram ipsius placare sunt conati. Si ergo iuxta putidissimam illam Aduersariorum Logicam minime terte Logicam illam Aduersariorum Logicam minime terte Logicam illam Aduersariorum Logicam minime terte Logicam illam Aduersariorum Logicam minime terte listu ratiocinari libet: quia circa hunc ar ticulum Pontifici sum erga nostrates consensum sint testissicati in genere: ideo in specie quoque & rei spsius sandamento illos nobiscum facere: an non, obseco, infaillibiliter uniuersam doctrinam Pontificiorum stabilies, quòd de propitiatione (bristi, sacrificiorum sepiatione peccatorum, & consequenter de iustificatione piè rectéque nobiscum sentiant? Quidergo litigamus cum illis, si nobiscum credunt ac sentiunt? Proinde animaduertit hinc aquus lector, in sumum euanescere illud à Pontissiciorum consensu & suffragys emendicatum argumentum Aduersariorum.

Sed amplius illos ac propius vrgere placet. Dico ergo,

mentio facta in Aug. Consessione fuisset, nondum tamen probatum esse à Zvinglianis, nec in amnem ateminatem probatum esse à Zvinglianis, nec in amnem ateminatem probatum esse à Zvinglianis, nec in amnem ateminatem probatum posse, quod FIVS TE MPORISPapista (de bis enim hic agitur) à nostris hoc quidem in capita. Pet im. evidentissime demonstrare. Nam ante comitia illa Auguod Pon gustana in lucem iam prodierat Lutheri maior confessio tissicité po de Sacramento, in qua totum illud negotium de omnire Aug. prasentia Christi shominis non obiter, sed prolinè per ali-Conses, om quot folia pertractauit, quemadmodum etiam in libro post, omni Det Top pato verborum cana. Quanquam autem pras. (hri Pontisicy studio planè indesession calumniam rapere of sti appro-arrodere solebant, quicquid ta ndem vel leuissima occabârint. sione in Luth eri scriptis carpere se posse putabant: ta-

confest high manuscript water L. 4. 363

inuentus est ex omnibus Pontificijs, qui hanc partem doctrina Lutheri flagellandam susciperet. Quin hunc ipsum librum consessionis masoris maximopere commendarunt Papista, testimonium publice perhibentes Luthero, quod errorem Zvingly solide consutarit, quemadmodum aperte scribit Lutherus, anno 34. in epi-

stola sua de prinata Missa.

Et sane quod doctrina hac de personali (hristi inter- II. ris prasentia etiam ante oblatam consessionem Augu- Testima-stanam in medio Papatu tradita vulgatăque suerit, ex nium Facommentariys Fabristapulen sisviri eruditissimi perspi- bri Stacue demonstrari potest. Is super Iohannem capite 14. sic pulen sis, scribit: V bicunque sane Christim est, incarnatu est. In- carnatum autem sine corpore non est. Et magna est sides, cognoscere (hristum corporaliter este, vbi sacramenta- liter est: SED MAIOR EST, COGNOS CERE EV M characteristic set on the solution cognoscere, illud cum modo. Fi- des autem, qua est absque modo, maior est, quam qua comodum habet.

In 1. Corint. 12. Vos estis membra (hristi ex parte,id "est, pars membrorum (hristi, non autem omnia mem-"bra (hristi. Non enim Corinthy sideles erant totum "ecorpu (hristi, imòneg, Europa, neg, Asia, neg, Aphrica ca capax est plenitudinis (hristi, corporis inquam (hri-"stic ca capax est plenitudinis (hristi, corporis inquam (hri-"stic ca capax est plenitudinis (hristi, corporis inquam (hri-"a sicui corpora nostra spirituali modo uniuntur, & ussi cam concorporantur, Quod Coelum implet, "et tenta m. est enim ubicum." et tenta m. est enim ubicum. Culture usu carofa. "CTUM est. Quar eyer bum us quam est."

N.bene VERBO. Videte, ne corporalis imaginatio vos ludat lo-Quomo- camultiplicans, spacia distendens. Neque hic locorum do de o- multiplicatio, neque spaciorum distensio intelligitur, sed mnipra- plenitudo sine loco, supra locum omnem, infra locum osentia mnem, extra é intra locum omnem, sine spacio, supra Christi é instra omne spacium. Et corpus (hristi super spirituapie cogi- li illo modo, qui sine modo est, nulli comparabile, nulli tandum. proportionabile, sed corporali modo, quo in terra visus

,, est, & comparabile & proportionabile est. Hocexas-

, sumptainsirmitate, & modum & comparationem &

, proportionem admittens: illud autem ex assumentena-

,, tura, modum, comparationem, omnemá, proportio-,, nem diffugiens. Idratio imaginatione iusta nonatin-

o, git,neque rationaliter in se ipsa manens: verum absurda

, vtrinque loquitur & effingit. Sed extrase enadenssu-

, pernaturaliter superiore mente infusa virtute, VBI

, NEQUELOCA, NEQUE SPACIA, NEQUENV-

, MERVS, NEQUE MVLTITVDO, NEQVE

3, TEMPVS COGITANTVR, vere sentit &

>> loquitur.

Hactenus Stapulenfis.

TII. Quid, quoòd Bullingerus ipse non postremus ègrege
Testimo- & soldalitio Zvinglianoru aperte consirmat in suis comniu Bul- mentarys super Acta Apostolorum, Pontificios hanc, de
lingeri. qua loquimur, omniprasentiam Christis ecundum Humanitatem desendisse, dum in explicatione noni capitis ita scribit: At quòd hinc (ex apparitione Christiad
Paulum sacta) colligunt PONTIFICII: ergo corpus
Christiest vbique, stultius est, quàm quòd responsionem
mereatur.

Calui-

CONF. AVGVST AN AE. 2.9.365

Caluinus quoq, super cap. 20. Ioannis tribuit Pontificis, quod immensitatem corporis Christi doceant: Testimoverba eins hac funt: Minime concedo, quod afferunt nium Cal PAPISTA, Christicorpus penetra e per ianuas clau- umi. fas. Hoc ideo contendut, vi corpus gioriofum non modo reddant simile fpiritui, ed IMMENSVM effe, NVL-LOQUE LOCO CONTINERI obtineant. Hac ille. Etsi aute Bullingerus hanc salutarem doctrinam ridet impie: Calumus tiem amniprafentiam per calumniam immenfitate nominat (cum tame non per immenfiratem substantia corporis adejje credatur Chriflus bomo, fod on en arrons hypoftatice, quaterin corpus Christi mui ac dimensum manens abassimmente Logo nullo in loco abe Je statuitur) tamen exverbisillorum propriog, testimonio manifeste colligitur, quod eius temporis Pontijicy anobis hac in parte religionis minime di Tenferint.

Certum etiam est ex scriptis Pontis ciorum publice editis, quod sub Papatu superior i seculorum plus quoq Testimo-Sanctis omniprajentia la idem adscripserint. Quomo- nium. · do igitur personalem omniprasentiam Christi fiussent negaturi, aut Sanctis p'us attributuri Maiestatis, quam Christo secundu Humanitate? Imo ab omniprasentia Christi hominis argamentu pro stabilienda san-Ctoru inuocatione (licet confequentia minime sirma) duxerunt ex dicto Hieronymi: Si agnus vbig est, ergo & Sancti, qui sequuntur agnu, vbig, esse censendi sunt. Quemadmodumille veruatis Enangelica proditor & Apostata Casparus Franck que nunc meris modis Domini nostri lesu Christi Maiestatem exagitat)olim in Testimopercesendis causis sua Apostasia hoc ipso argumeto Di- nium.

m Hie-

TII. ni Hieronymi ad Sanctorū inuocationem idololatra.
Testimo- cam stabiliendam est abusus. Et resertū est Psalterium mum.
Maria (quod in Papatu summa cum approbatione susceptum erat) huiusmodi dictis, quibus etiam Maria virgini omnipotentia & omniprasentia (quod in omnibus tribulationibus adsit inuocantibus) manifiste transscribitur.

VIII. Caterum quod nec du sub Papatu hac doctrina pla-Testimo- ne sopita sit, sudicio luculeto est, quod Paulus Kemerius nium P. Pontificius in suis propositionibus (contra quas Ber-Kemery, trandus Loquaus Zvinglianus quidam scripsit) ita de

,, hoc argumenti genere loquitur: Christum v B 10 y s , ESSE CORPORE SVO, facilimum nobis est mul-

,, tis & firmis rationibus probare. Prima, quiain gla-,, riam Dei assumptus est. Itaque cum sit glorisicalus.

, nunc corporis conditione mutata, vbig, prasens est.

,, 2. Quia in eun persona natura dua dinina et humane ,, ita inter se individuo nexu unita sunt, ut neutra absa.

,, altera offe poffit. Vnde officitur, at ubicung, est Christi

,, divinitai, bide de eius effe Humanitate necessestitalio-

, qui si Christi Dininitas in aliquo loco sit, vbi einsdem , Hamanitas no reperitur, scinditur illa naturarum v-

,, nio. Atqui Christi dininitas est vbigg: Ergod Huma-

, , nitas. Et paulo post. Quia Christus omnipotens est (da-, , ta est enim ei omnis potestas, & c. Matth. 28. ER GO

,, Corpore svo vbi Que est, et in tel-

,, RIS SIMVLETIN COELO VERSATVR. Hactenuille.

1 X. Imo ante paucissimos annos concio cuiusdam doctoTestimo-ris Pontisicy Ioannis Ertlini, Ingolstadis excusa prodist,
nium Io-qua inter catera perspicue asseuerat Autor: vbicūg, st
annis Ert vna quadam pars Persona Christi, ibireliquas omnes

CONF. AVGVST AN AE. 4 367

offe oportere: Et quidem corpus & sanguinem, adeog, lisi Por etiam Humanitate ac Dininitatem simul & coniun- tificy. Etim adeffe, vbicung, sit pars alterutra. Quanqua ausem Doctorille Ponti, cius pernerse deinde hac ad concomitantia illam in Cæna stabiliendam detorquet, vt suincat, v sum alterius speciei Cæna Dominica laicis no esse necessarium: Tame hoc interim sufficit nobis, quod ipsius quoq testimonio demonstratur, nec dum hane doctrina de indivifa Christi totius secunda omnes Per-Cona ipfius partes presentia, sub Papatu penitus esse obliteratam. Sic autem habent verba Ertlini: Sufficien- " ter hactenus per Catholicos nostros Theologos oretenus " & scriptis oftensum, Suculenter comprobatum est,in " Papatu dimidium Sacramentum hominibus non mo- " do no dari, sed id factu etiam impossibile esse. Ratio est, " quod Christus post fanctam suam passionem, mortem " refurrectionem, fe nec feparari amplius, nec dinidi, " mec dimidiari patitur, SED VBIVNAQVA-DAM PARS AD PERSONAM IPSIVS" SVBSTANTIALITER PERTINENS AD- " EST, sine sit caro sine sanguis, corpus seu anima: " IBI SIMVL OMNES RELIQVÆ SINT" OPORTET. QVIN IMO PERFECTA" INSVPER IPSIVS HVMANITAS ET SAN- " CTISSIMA DIVINITAS. In summa, sicuti nunc ". & semper sedet ad dextram Patris sui cœlestis, ita va " Corpus ipsius non seorsim sit aliquo in loco sine sangui- " ne, & sanguis eius itidem alio in loco sine corpore, sed " ambo simul, imo vero etiam anima & Dininitas con- " sunctimadsint in una Persona: sic quoq & no aliter est " -tiam in venerando Sacramento, & quide sub quali-" Bb 2

0

t,

St

125

» bet specie illius aque, ac sub verag. Hactenus Erelinus. Sed guid opus in bac caufa ad Papistarum pronoca. retestimonium quid illi vel approbent, vel improbent: cum ipsimet in sua doctrina sic perplexi & duby hareant, sic pugnantin opinionum dinersitate fluctuent, vt ipsimet nunc fplendide negent ea, que regno Pontificio seculis superioribus publico consensu fuerant recepta, & perunigata Et e contrario lefutanuncin multis capitibus ita docent, nostrorum verba ata linguam fic amulantur, ot si quis ante sexaginta annos huncin modum docuiffet , quo nunc lesusta factitant : pro heretico citra controuersiam habitus ac damnatus fuifset. Hinc ergo indicet Ecclesia Dei, quam non mode tur pe, sed absonum quog, sit ex Papistarum vel approbattone vel improbatione de genuino propriog fensu Confessionis Augustana indicare velle, maxime, cum nec tempore Confissionis offerenda, neg post vilus fueruex Papilis, qui Luthers dollrinam de hoc articulo improhaist, dones pestiferum illud genus, lesustarum nempe collunies, prodire copit , qui ipfi tamen, vt ex productis testimonis apparet , inter sese dissident. Qui eciam cum longe post demum à Diabolo in arenam pautti fint : nibil ipfi vel cofenfu fuo addere, veldiffensu derogare poterut Confessioni Augustana mulio ante oblata & exhibita, antequam illi in perniciem Christiana Religionis ex insernali puteo abyssi prodierunt.

Nequaquam autem sub finem huius scriptireticere conuenit, quod et si in Augustana Confissionis capite tertio controuersia hac ex prosessionon tractetur, tamen vel ex paucis ibidem verbis de Christi exaltatione positis sta dilucide nostra sententia conjumetur, ita solide vi-

CONF. AV GVST AN AE. 4 369

10

it:

d-

t,

B

de vicissim elidatur opinio Sacramentarior u, vt negari aut refelli idab uniuersa factione Zuingliana minime poffit. Sic enim habent verhalatine Confessionis: Ascendit in colos, VT Sedeat ad dextram Patris, & regnet perpetue, co dominetur amnihus creaturis, co c. At vero apud omnes in confesso est . quod Christus non ideo in cœlos ascenderit, ut secundum Deitatem omnibus creaturis dominaretur: quandoquidem immutabili Deitati per ascensum Humanitatis Christi non demum impetrari potuit dominium universorum. quasi prius eo carnerit. Quia verò Confessio perspicuis verbis asserit, Christum ideo ascendisse, VT dominaretur omnibus creaturis : necessaria consecutione euincitur, de Christo iuxta Humanitatem hac esse accipienda: & proinde Christum etiam secundum eam Naturam veram habere cum omnipotentia To Xo-28 xolvovias, quandoquidem extra dubium est. quod dominariomnibus creaturis non fit create aut finita, Sed Colius increata er infinitapotentia opus.

SOLI DEO GLORIA.

